

UW

Droga do
NIWERSYTETU

Droga do Uniwersytetu

Autorzy

Janusz Detka, Andrzej Domagała, Jolanta Drążyk, Stanisław Głuszek
Teresa Gumuła, Bartłomiej Jaśkowski, Kazimierz Kik, Marcin Kmieciak
Jerzy Kukulski, Zygmunt Małecki, Monika Marcinkowska
Mieczysław B. Markowski, Grażyna Nowak-Starz, Rafał Pawłowski
Zdzisław Ratajek, Regina Renz, Jacek Semaniak
Henryk Suchojad, Alicja Szafraniec, Monika Szpringer

EL Droga do
NIWERSYTETU

1969–2009

Pod redakcją
Wiesława Cabana, Mieczysława B. Markowskiego

Wydawnictwo
Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego
Jana Kochanowskiego

Kielce 2009

Projekt okładki i opracowanie graficzne
Anna Domańska

Opracowanie redakcyjne
Małgorzata Piątkowska

Korekta
Zespół

Copyright © by Wydawnictwo Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego
Jana Kochanowskiego, Kielce 2009

ISBN 978-83-7133-427-6

Foto: Archiwum

Wydawnictwo Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego
Jana Kochanowskiego
25-369 Kielce, ul. Żeromskiego 5
tel. (0-41) 349-72-65
tel./fax (0-41) 349-72-69
<http://www.ujk.edu.pl/wyd>
e-mail: wyd@ujk.edu.pl

Druk i oprawa
25-620 Kielce, ul. Kolberga 4
tel. (0-41) 345-14-20; tel./fax (0-41) 328-47-38
głowaccy@kielce.home.pl; www.głowaccy.pl

[Przedmowa Marszałka Województwa Świętokrzyskiego Adama Jarubasa]	7
[Przedmowa Prezydenta Kielc Wojciecha Lubawskiego]	9
Wstęp / Introduction – <i>Mieczysław B. Markowski</i>	11
Władze Uczelni – <i>Regina Renz</i>	21
Kadencje rektorów	23
Kadencje dziekanów	33
Wydział Humanistyczny – <i>Zygmunt Małecki, Mieczysław B. Markowski</i>	35
Wydział Matematyczno-Przyrodniczy – <i>Bartłomiej Jaśkowski</i>	75
Wydział Pedagogiczny i Artystyczny – <i>Zdzisław Ratajek</i>	111
Wydział Zarządzania i Administracji – <i>Kazimierz Kik</i>	133
Wydział Nauk o Zdrowiu – <i>Stanisław Głuszek, Grażyna Nowak-Starz, Monika Szpringer</i>	153
Międzywydziałowe Studium Języków Obcych – <i>Alicja Szafraniec, Andrzej Domagała</i>	183
Międzywydziałowe Studium Wychowania Fizycznego i Sportu – <i>Rafał Pawłowski</i>	193
Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne – <i>Teresa Gumuła</i>	207
Biblioteka Główna – <i>Jolanta Drążyk, Henryk Suchojad</i>	215
Archiwum – <i>Monika Marcinkowska</i>	235
Wydawnictwo – <i>Monika Marcinkowska</i>	245
Filia w Piotrkowie Trybunalskim – <i>Jerzy Kukulski</i>	255
Teraźniejszość i przyszłość – <i>Jacek Semaniak</i>	273
Kalendarium – <i>Marcin Kmiecik</i>	287
Indeks osób – <i>Janusz Detka</i>	317

[<i>Preface of Marshal of Świętokrzyski Voivodship Adam Jarubas</i>]	7
[<i>Preface of President of Kielce Wojciech Lubawski</i>]	9
Introduction – <i>Mieczysław B. Markowski</i>	11
Authorities of University – <i>Regina Renz</i>	21
Terms of Rectors	23
Terms of Deans	33
Faculty of Humanities – <i>Zygmunt Malecki, Mieczysław B. Markowski</i>	35
Faculty of Mathematics and Science – <i>Bartłomiej Jaśkowski</i>	75
Faculty of Pedagogy and Art – <i>Zdzisław Ratajek</i>	111
Faculty of Management and Administration – <i>Kazimierz Kik</i>	133
Faculty of Health Sciences – <i>Stanisław Głuszek, Grażyna Nowak-Starz, Monika Szpringer</i>	153
Interfaculty Centre of Foreign Language Teaching – <i>Alicja Szafraniec, Andrzej Domagała</i>	183
Interfaculty Centre of Physical Education and Sport – <i>Rafał Pawłowski</i>	193
Interfaculty Centre of Pedagogy – <i>Teresa Gumuła</i>	207
Central Library – <i>Jolanta Drążyk, Henryk Suchojad</i>	215
Archive – <i>Monika Marcinkowska</i>	235
Publishing House – <i>Monika Marcinkowska</i>	245
Branch in Piotrków Trybunalski – <i>Jerzy Kukulski</i>	255
Present and Future Time – <i>Jacek Semaniak</i>	273
Calendar – <i>Marcin Kmieciak</i>	287
Staff – <i>Janusz Detka</i>	317

Obchodzący w bieżącym roku Jubileusz 40-lecia istnienia Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach łączy najlepsze tradycje akademickie i naukowe z wyzwaniem przyszłości, a także z potrzebami ziemi świętokrzyskiej. Wiedza i rozwój społeczeństwa obywatelskiego to znaczące priorytety w rozwoju naszego regionu. Są one najlepszym kapitałem zainwestowanym w młodzież, która kiedyś przejmie odpowiedzialność za województwo świętokrzyskie. Nauka jest w obecnych czasach bezcennym dobrem, które choć niematerialne, ma często istotną, najbardziej wymierną wartość – jest bowiem podstawą działania, a dostęp do niej decyduje o powodzeniu podejmowanych przedsięwzięć.

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach ma pokaźny dorobek i znakomitą renomę. W salach wykładowych naszej Uczelni wykształcili się liczne rzesze naukowców, nauczycieli, biznesmenów, działaczy samorządowych i społecznych, dziennikarzy i ludzi kultury. Nie bez powodu i z wielką dumą używam zwrotu „naszej Uczelni” – również ja zdobywałem w jej murach wiedzę na kierunku historia. Jest to więc także „moja” Uczelnia.

Franciszek Żwirko, wybitny pilot i wielki Polak, zwykł mawiać: „Człowiek uczy się do końca życia. Musi sobie tylko zdawać sprawę z potrzeby nauki. I solidności”. Parafrazując jego słowa, można by rzec: ambitna, nowoczesna uczelnia powinna wciąż stawiać przed sobą nowe cele, aby się rozwijać. Musi sobie tylko zdawać sprawę z potrzeby nieustannego rozwoju. I solidności. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach jest najlepszym przykładem takiej właśnie placówki edukacyjnej. Droga, jaką pokonał pomiędzy 19 czerwca 1969 roku a 28 marca 2008 roku, została naznaczona ogromną pracowitością, solidnością, a przede wszystkim głębokim poczuciem misji wśród społeczności akademickiej. Do rangi uniwersyteckiej Uczelnia dochodziła zmuśnioną, wieloletnią pracą całego środowiska: uczonych i studentów, ale również mieszkańców regionu, polityków i działaczy społecznych. Wspólny wysiłek i konsekwencja pozwoliły zwiększyć szanse edukacyjne nie tylko świętokrzyskiej młodzieży, Uniwersytet bowiem kształci rzesze młodych przybyszów także spoza naszego regionu. Właśnie ta pracowitość i solidność dają nadzieję, że tylko kwestią czasu jest powołanie w Kielcach uniwersytetu klasycznego, tym bardziej, że oprócz doskonałej kadry naukowej Uczelnia dysponuje nowoczesną infrastrukturą i bazą dydaktyczną oraz – co niezwykle istotne – dynamicznie ją rozwija. Dla wielu pokoleń mieszkańców naszego regionu utworzenie uniwersytetu klasycznego będzie spełnieniem marzeń i obywatelskich ambicji. Wpisze się także w Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego; nie od dziś wiadomo, że silne środowisko akademickie jest jednym z istotnych czynników rozwoju miasta i regionu.

Z okazji Jubileuszu 40-lecia Uczelni składam Pracownikom i Studentom Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach wyrazy szacunku oraz życzenia pogody ducha i pomyślności w życiu zawodowym i osobistym. Niech głęboki humanizm i pragnienie wiedzy prawdziwej nadal będą drogowskazem w Państwa codziennej pracy.

Adam Jarubas

Marszałek Województwa Świętokrzyskiego

Szanowni Państwo

Mija 40 lat od chwili utworzenia w naszym mieście Wyższej Szkoły Nauczycielskiej, która dała początek dzisiejszemu Uniwersytetowi Humanistyczno-Przyrodniczemu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Historia Uczelni wiąże się nierozdzielnie z losami naszego miasta, z jego rozwojem gospodarczym i kulturalnym. Dziś z dumą patrzę na nasz Uniwersytet – powstały w wyniku determinacji wielu kielczan, polityków, ale przede wszystkim dzięki ogromnej pracy kadry akademickiej.

Kielce – stolica Gór Świętokrzyskich – to miasto, które wykorzystało skok cywilizacyjny, jaki umożliwiło nam członkostwo w Unii Europejskiej. Miasto jest uznanym w Polsce i Europie ośrodkiem targowo-wystawienniczym. Jest też miejscem wielu kulturalnych wydarzeń. Kielce to „największe muzeum geologii pod gołym niebem”. Występują tu skały prawie wszystkich formacji ostatnich 600 milionów lat historii Ziemi. To wreszcie miasto, które ma ambicję i wszelkie atuty, aby stać się metropolią, nie ustępującą innym ośrodkom w Polsce.

Nie moglibyśmy myśleć poważnie o naszej przyszłości, gdybyśmy nie mieli Uniwersytetu. Od początku istnienia Uczelnia miała wpływ na tempo rozwoju naszego miasta. Środowisko naukowe skupione wokół niej stanowiło zawsze elitę intelektualną, prowokowało do zmian, do dyskusji, było ośrodkiem prowadzącym badania naukowe, kształtującym rzesze młodych ludzi. Uniwersytet wciąż wywiera wpływ na sposób myślenia ludzi, na ich obyczaje, przybliża nowe rozwiązania technologiczne i inspirowa, aby wdrażać je w życie. Dziś, w okresie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, takie właśnie instytucje stanowią wartość bezcenną. Od lat samorząd kielecki wspiera tę najważniejszą w regionie Uczelnię. Możemy też pochwalić się konkretnymi przykładami współpracy, na przykład w zakresie walki z chorobami nowotworowymi lub współdziałania Kieleckiego Inkubatora Technologicznego z Uniwersytetem. Szczególny nacisk kładziemy na rozwój takich dziedzin jak fizyka, matematyka, chemia i biotechnologia. To ogromna szansa dla miasta i regionu.

Bezcenne dla Kielc są też wszelkie działania Uniwersytetu zmierzające do budowania tożsamości regionalnej. Badania naukowe, utrwalone w dziesiątkach publikacji, pozwalają nam poznać bliżej region świętokrzyski, jego wyjątkowość, przeszłość, a tym samym tworzyć niezwykle i niepowtarzalne więzi z ziemią, na której żyjemy.

Jubileusz 40-lecia Uczelni jest szczególnym wydarzeniem w życiu naszego miasta, jest świętem całej lokalnej społeczności. Daje nam nadzieję, że dzięki takim instytucjom młodzi ludzie właśnie tu będą chcieli się uczyć, pracować i zakładać rodziny, decydując jednocześnie o przyszłości naszego miasta.

Wojciech Lubawski

Wojciech Lubawski
Prezydent Kielc

Tradycja w życiu uczelni odgrywa niepoślednią rolę. Składają się na nią dokonania pokoleń pracowników kształcących młodzież na poziomie wyższym, ich badania i odkrycia naukowe, udział w kształtowaniu poziomu rozwoju społecznego i gospodarczego regionu, w którym przyszło im pracować. Decydującą rolę w tym procesie, oprócz pracowników naukowo-dydaktycznych i administracyjnych, odgrywają studenci. Wszyscy oni tworzą społeczność akademicką, zdolną do ogromnych wyrzeczeń, aby realizować postawione przed nią zadania. W ciągu 40 lat, w których przyszło tworzyć tę tradycję, nasza Uczelnia przeszła na wszystkich płaszczyznach znaczące przeobrażenia. Społeczeństwo regionu Gór Świętokrzyskich przez stulecia było pozbawione tej tradycji, w czym pośrednio można upatrywać jego zapóźnienia cywilizacyjne i gospodarcze. Wprawdzie już w pierwszej połowie XIX wieku Stanisław Staszic podjął skuteczną próbę powołania w Kielcach pierwszej wyższej uczelni technicznej, lecz w warunkach braku niepodległości nie mogła ona mieć wsparcia moralnego, a także finansowego rodzimych władz państwowych. Musiała zatem wkrótce zakończyć działalność. Pozostawiła po sobie jedynie w świadomości mieszkańców Kielc potrzebę powołania szkoły wyższej oraz ukazała jej rolę i znaczenie dla środowiska. Do tej tradycji nawiązała utworzona w 1967 roku Kielecko-Radomska Wyższa Szkoła Inżynierska w Kielcach, która w kolejnych etapach rozwoju osiągnęła status Politechniki Świętokrzyskiej. Dwa lata później, a więc w 1969 roku powołano w Kielcach Wyższą Szkołę Nauczycielską (WSN) o profilu humanistycznym, która przede wszystkim miała przygotowywać kadrę do zapowiadanego zreformowanego szkolnictwa podstawowego oraz średniego. Kształcić bowiem miała młodzież na tych kierunkach, których przedmioty występowały w szkołach. Już trzy lata później uczelnia ta, po spełnieniu wszystkich warunków do odgrywania roli uczelni akademickiej, została przekształcona w Wyższą Szkołę Pedagogiczną (WSP), z pełnym wówczas czteroletnim cyklem kształcenia, zakończonym przyznawaniem jej

Tradition plays a prominent role in the life of the university. It consists of the achievements of the staff in the field of education at the tertiary level, their research and scientific discoveries, their participation in shaping both social and economic development of the region in which they work. A decisive role in this process is likewise played by students in addition to full time faculty and administration staff. They all form a community capable of enormous academic sacrifices with a view to accomplishing their objectives. In the period of over forty years in which our tradition has been shaped, the University has been subject to significant transformations at all levels. The community of the Świętokrzyski region had been deprived of that tradition for centuries, which indirectly contributed to both civilization and economic underdevelopment. Although in the first half of the nineteenth century, Stanisław Staszic attempted to establish the first higher technical school in Kielce with a complete success, it could not be morally and financially supported by domestic authorities in the times of independence. Therefore, it had to cease its activity. In the minds of the inhabitants of Kielce it left only need for a university and showed its role and importance to the environment. In 1967 this tradition was continued with the establishment of Kielecko-Radomska Wyższa Szkoła Inżynierska (Kielce-Radom Engineering College) in Kielce, which reached the status of Politechnika Świętokrzyska (Kielce University of Technology) in later stages of development. Two years later Wyższa Szkoła Nauczycielska (Teacher Training College) with the humanities was established in this city, which mainly was to prepare teachers for the reformed primary and secondary education system. It was to educate students in the subjects taught at schools. Three years later after the fulfilment of all conditions to perform the role of academic institutions this college was transformed into Wyższa Szkoła Pedagogiczna (College of Pedagogical Education) in full compliance with the four-year training cycle to culminate with the award of the master's

absolwentom tytułu magistra. Powołano w niej trzy wydziały: Humanistyczny, Pedagogiczny i Matematyczno-Przyrodniczy.

Od chwili powstania Uczelnią kierowali kolejno następujący rektorzy: doc. dr Tadeusz Malinowski (pedagog), doc. dr Edmund Staszyński (pedagog), prof. dr hab. Henryk Jurkiewicz (zoolog i geolog), prof. dr hab. Zdzisław Czarny (chemik), prof. Mirosław Niziurski (muzykolog, kompozytor), prof. dr hab. Adam Kołataj (biolog), prof. dr hab. Marian Koziej (nauki rolnicze), prof. dr hab. Stanisław Cieśliński (biolog), prof. dr hab. Adam Massalski (historyk) i prof. dr hab. Regina Renz (historyk). Każda z tych osób, przy aktywnym wsparciu Senatu oraz administracji, wniosła do historii tej Uczelni wartości, które owocowały jej awansem od uczelni półwyższej do uniwersytetu. Proces przechodzenia tych etapów odbywał się w warunkach trudnych i przy świadomości kształtowania tradycji uniwersyteckiej, oczekiwania mieszkańców na przyspieszony rozwój regionu. Ta świadomość i oczekiwania nadal będą towarzyszyły kierownictwu Uczelni w pokonywaniu kolejnych barier do uzyskania praw, aby zostać pełnoprawnym klasycznym uniwersytetem.

Na Wydziale Humanistycznym przygotowywano absolwentów do nauczania języka polskiego, języka rosyjskiego, historii oraz prowadzenia bibliotek. Na Wydziale Pedagogicznym młodzież początkowo uzyskiwała uprawnienia do nauczania w szkołach podstawowych w zakresie realizacji programów w klasach początkowych oraz przedszkolnych. Później profil kształcenia podlegał modyfikacjom zgodnym z zapotrzebowaniem szkolnictwa na wykwalifikowaną kadrę nauczycielską w województwie kieleckim, radomskim, tarnobrzesckim (przed reformą podziału administracyjnego kraju). Na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym kształcono nauczycieli takich przedmiotów jak biologia, chemia, fizyka, matematyka i – czasowo – zajęcia praktyczno-techniczne. Była to zatem uczelnia typowo zawodowa, a głównym jej celem było przede wszystkim przygotowywanie dobrze wypełniającej swoje obowiązki nauczycielskie młodzieży i na tym polu osiągnęła w kraju doskonałe wyniki. Stała się wkrótce jedną z największych szkół pedagogicznych w Polsce. Oprócz wypełniania obowiązków dydaktycznych pracownicy naukowi realizowali ambitne plany i programy badawcze, podnosili swoje kwalifikacje, na łamach czasopism naukowych ogłaszali wyniki badań, publikowali prace zwarte, organizowali sympozja naukowe, nawiązywali kontakty z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi, czynnie uczestniczyli w konferencjach naukowych.

Pewien etap rozwoju Uczelni zakończył się wraz z upadkiem dawnego ustroju. Głębokie reformy życia społeczno-politycznego oraz gospodarczego wymagały przystosowania do nich systemu kształcenia. Wprowadzone reformy oraz nowe programy nauczania w szkolnictwie podstawowym i średnim, a także nadchodzący niż demograficzny, powodowały spowolnienie zapotrzebowania na kandydatów do zawodu na-

degree to graduates. Then three faculties were established namely: the Faculty of the Humanities, the Faculty of Pedagogy as well as the Faculty of Mathematics and Natural Sciences.

Since the time of its establishment the College has been managed by the following Rectors: doc. dr. Tadeusz Malinowski (educator), doc. dr. Edmund Staszyński (educator), prof. dr hab. Henryk Jurkiewicz (zoologist and geologist), prof. dr hab. Zdzisław Czarny (chemist), prof. Mirosław Niziurski (musicologist, composer), prof. dr hab. Adam Kołataj (biologist), prof. dr hab. Marian Koziej (agricultural sciences), prof. dr hab. Stanisław Cieśliński (biologist), prof. dr hab. Adam Massalski (historian), prof. dr hab. Regina Renz (historian). Each of these individuals has contributed greatly to the history of the College with the active support of the Senate and the administration, which resulted in the transformation of the College into the University. The process of transformation progressed successfully through several stages in difficult conditions with awareness to shape the university tradition and the inhabitants' expectations for accelerated development in this region. This awareness and expectations will accompany the management of the University to overcome barriers and obtain further rights to become a classical university.

In the Faculty of the Humanities graduates were prepared to teach the Polish language, the Russian language, history and library science. In the Faculty of Pedagogy graduates initially obtained the right to teach in primary schools and kindergartens. Later, the profile of education was subject to modification in accordance with the demand for qualified school teachers in the region of Kielce, Radom, Tarnobrzeg (before the reform of the administrative division of the country). In the Faculty of Mathematics and Natural Sciences students were educated in such subjects as biology, chemistry, physics, mathematics, and practical technical classes. It was, therefore, a typically professional institution, and first and foremost its main purpose was to prepare young teachers to fulfil their obligations very well in this area and achieve excellent results. Soon it became one of the largest teaching schools in the country. Not only did the faculty staff implement their ambitious plans and research programmes, but also they improved their skills, announced the results of their work in scientific journals, published books, organized scientific symposiums, initiated contacts with national and foreign scientific centres, and participated actively in scientific conferences in addition to their teaching obligations.

A certain phase of the university development ended with the fall of the former regime. Deep reforms of social political and economic life caused the subsequent adjustment of the education system. The introduced reforms and new curricula in primary and secondary education as well as the appar-

uczucielskiego. Przed kierownictwem Uczelni zaczęły się pojawiać nowe wyzwania w sprawie zaspokojenia potrzeb kształcenia młodzieży na tych kierunkach, po których ukończeniu nabyte kwalifikacje zapewniały absolwentom znalezienie odpowiedniej pracy. Ponadto należało zweryfikować i urealnić dotychczas ustalone przez resort nauki limity przyjęć na pierwsze lata studiów, odstąpić od sztywnego kształcenia tylko dla potrzeb szkolnictwa. Uczelnia stopniowo zaczęła rozszerzać ofertę kształcenia na wielu nowych kierunkach. Temu celowi służyły powoływane nowe jednostki organizacyjne, tj. instytuty i samodzielne zakłady, w następnych latach przekształcane w jednostki wyższego rzędu – wydziały.

W ramach Wydziału Humanistycznego dokonano reorganizacji w Instytucie Filologii Rosyjskiej, dodatkowo wprowadzając kształcenie w zakresie języka rosyjskiego biznesu oraz uruchomiono naukę języka rosyjskiego dla pracowników różnych instytucji, zakończoną złożeniem egzaminu z jego znajomości przed komisją nadającą certyfikat. W skład komisji weszli przedstawiciele Instytutu Języka Rosyjskiego im. Aleksandra S. Puszkina w Moskwie. W Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowo-Technicznej uruchomiono studia ze specjalnością prasoznawstwa i dziennikarstwa, przystosowując jednocześnie jego nazwę do profilu kształcenia. Również w Instytucie Historii nastąpiły zauważalne przekształcenia w zakresie dydaktyki i badań. Wprowadzono bowiem nowe specjalności, ograniczając kształcenie nauczycieli dla potrzeb szkolnictwa. Podobne zmiany zachodziły również w Instytucie Filologii Polskiej. Natomiast aby zaspokoić potrzeby na nauczycieli nowożytnych języków obcych, głównie angielskiego i niemieckiego, utworzono Samodzielny Zakład Neofilologii.

Pracownicy Wydziału Humanistycznego w okresie czterdziestoletniej historii Uczelni odnotowali największą sukcesów badawczych oraz w zakresie rozwoju własnej kadry naukowej. Rada Wydziału Humanistycznego już w 1989 roku uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii. Podobne uprawnienia uzyskała w 1998 roku do nadawania stopnia doktora w zakresie językoznawstwa. Cztery lata później, tj. w 2002 roku Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów Naukowych przekazała uprawnienia Radzie Wydziału Humanistycznego do nadawania stopnia doktora habilitowanego w zakresie historii oraz występowania z wnioskiem o nadanie tytułu profesora. Zatem Rada Wydziału Humanistycznego jako pierwsza i jedyna w Uczelni uzyskała uprawnienia akademickie, co zachęcająco wpłynęło na starania się o uzyskanie podobnych uprawnień przez pracowników innych wydziałów oraz dążenie do awansu całej Uczelni i przekształcenia jej w uniwersytet.

Ważne przemiany i przekształcenia nastąpiły w Wydziale Pedagogicznym. Pomijając wprowadzenie nowych atrakcyjnych specjalności, zaspokajających potrzeby szkolnictwa na wysoko kwalifikowanych nauczycieli, powołano w 1999 roku Instytut Eduka-

ent demographic reduction caused a slowdown in demand for graduates to teach many subjects. The management of the University faced new challenges to satisfy educational needs of students in majors which should ensure graduates suitable work after they completed their education. Additionally, it was necessary to verify and adjust the limits determined by the educational board for the first year of study and depart from the rigid training scheme only for the sake of education. The University gradually started to extend its offer of training in many new majors. The newly established organisational units, i.e. institutes and independent departments, performed these functions to be finally transformed into units of a higher rank, i.e. faculties in the following years.

Within the Faculty of the Humanities the Institute of Russian Philology was reorganised with the commencement of education in Business Russian and the Russian language for employees of various institutions, to be followed by the examination in the presence of the representatives of the Institute of the Russian Language named after A.S. Pushkin in Moscow. The Institute of Library and Information Science offered studies in press research and journalism with the name adjusted to the profile of education. Also in the Institute of History noticeable transformation occurred in the field of teaching and research. New specialisations occurred to adjust teacher training to the needs of education. Similar changes also occurred in the Institute of Polish Philology. Additionally, the Independent Department of Modern Languages was established to meet the needs for teachers of modern foreign languages, mainly English and German.

In the forty-year history of the University, the staff members of the Faculty of the Humanities achieved most successes in terms of their research and scientific progress. In 1989 the Council of the Faculty of the Humanities obtained the right to confer the degree of Doctor of the Humanities in the field of history. In 1998 it acquired the similar right to confer the degree of Doctor in the field of linguistics. Four years later, i.e. in 2002, the Central Commission for Professional and Academic Titles and Degrees entitled the Council of the Faculty of the Humanities with the power to confer the degree of doctor of habilitation in the field of history and provided it with the right to submit the application for the title of professor. Therefore, the Council of the Faculty of the Humanities, as the first and the only one, obtained the academic powers which encouraged other faculties and their staff to obtain similar rights and strive for promotion and transformation into a classical university.

Important changes and transformations occurred in the Faculty of Pedagogy. Apart from the introduction of attractive new specialisations to satisfy the need for highly qualified teachers, the

cji Plastycznej, przekształcony następnie w Instytut Sztuk Pięknych, z kierunkiem edukacji artystycznej w zakresie sztuki plastycznej oraz malarstwa. Obecnie w ramach Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego funkcjonują cztery instytuty, tj. Instytut Pedagogiki i Psychologii, Instytut Edukacji Szkolnej, Instytut Edukacji Muzycznej i Instytut Sztuk Pięknych. W 2000 roku na tym Wydziale powołany został Instytut Kształcenia Medycznego, który – w wyniku dynamicznie zachodzących zmian kadrowych i konieczności kształcenia dla potrzeb służby zdrowia kadr pomocniczych – w 2005 roku przekształcił się w oddzielną jednostkę organizacyjną w postaci Wydziału Nauk o Zdrowiu.

Dynamiczny rozwój badań naukowych i artystycznych pracowników Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego zaowocował w 2008 roku uzyskaniem przez nich uprawnień do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie pedagogika oraz w dyscyplinie sztuki pięknej. Dodajmy też, że już na początku lat osiemdziesiątych XX wieku powołany został w Piotrkowie Trybunalskim ośrodek zamiejscowy Wydziału Pedagogicznego, kształcący nauczycieli dla potrzeb tamtejszego środowiska.

Przemiany nie ominęły również Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, który od chwili powstania Uczelni wyróżniał się realizacją ambitnych planów badawczych. Zgromadził w swoich zasobach kadrowych wielu znanych badaczy z dziedziny nauk eksperymentalnych. Dotyczyło to głównie Instytutu Fizyki oraz Instytutu Biologii i Instytutu Geografii. Instytut Matematyki skupił się na realizacji celów dydaktycznych, kształcąc młodzież na poziomie studiów zawodowych trzyletnich. Dopiero kilka lat temu uzyskał uprawnienia do kształcenia pełnym cyklem magisterskim. Ostatnio można obserwować wzmożony rozwój kadry samodzielnych pracowników naukowych oraz pogłębienie badań w Instytucie Chemii. Rada Wydziału już uzyskała trzy uprawnienia do nadawania stopnia doktora w dziedzinie fizyki, geografii i biologii. Kolejne uprawnienia spodziewane są w najbliższym czasie.

W 1988 roku w ramach Wydziału Humanistycznego, na bazie dawnego Międzywydziałowego Instytutu Nauk Społeczno-Politycznych, powołany został Instytut Nauk Społecznych, w którym podjęto kształcenie na dwóch kierunkach studiów: nauki społeczne oraz zarządzanie i marketing. Już cztery lata później utworzony został nowy wydział: Zarządzania i Administracji, który istotnie rozszerzył ofertę kształcenia. Spotkała się ona z ogromnym zainteresowaniem młodzieży, do tego stopnia, że otwarte zostały ośrodki zamiejscowe Wydziału w Staszowie i Pińczowie. Obecnie w ramach Instytutu Ekonomii i Administracji prowadzone są studia na kierunku ekonomia i administracja. Instytut Nauk Politycznych kształci na kierunku politologia, natomiast Instytut Zarządzania – na kierunku nauka o zarządzaniu, wprowadzając wiele specjalności. O burzliwym rozwoju Wydziału świadczy fakt, że w 2008 roku uzys-

Instytut Artystycznej Edukacji został utworzony w 1999 roku i następnie przekształcony w Instytut Sztuk Pięknych z kierunkiem edukacji artystycznej w zakresie sztuki plastycznej i malarstwa. Obecnie w ramach Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego funkcjonują cztery instytuty, tj. Instytut Pedagogiki i Psychologii, Instytut Edukacji Szkolnej, Instytut Edukacji Muzycznej i Instytut Sztuk Pięknych. W 2000 roku na tym Wydziale powołany został Instytut Kształcenia Medycznego, który – w wyniku dynamicznie zachodzących zmian kadrowych i konieczności kształcenia dla potrzeb służby zdrowia kadr pomocniczych – w 2005 roku przekształcił się w oddzielną jednostkę organizacyjną w postaci Wydziału Nauk o Zdrowiu.

Dynamiczny rozwój badań naukowych i artystycznych pracowników Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego zaowocował w 2008 roku uzyskaniem przez nich uprawnień do nadawania stopnia doktora w dyscyplinie pedagogika oraz w dyscyplinie sztuki pięknej. Dodajmy też, że już na początku lat osiemdziesiątych XX wieku powołany został w Piotrkowie Trybunalskim ośrodek zamiejscowy Wydziału Pedagogicznego, kształcący nauczycieli dla potrzeb tamtejszego środowiska.

Przemiany nie ominęły również Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, który od chwili powstania Uczelni wyróżniał się realizacją ambitnych planów badawczych. Zgromadził w swoich zasobach kadrowych wielu znanych badaczy z dziedziny nauk eksperymentalnych. Dotyczyło to głównie Instytutu Fizyki oraz Instytutu Biologii i Instytutu Geografii. Instytut Matematyki skupił się na realizacji celów dydaktycznych, kształcąc młodzież na poziomie studiów zawodowych trzyletnich. Dopiero kilka lat temu uzyskał uprawnienia do kształcenia pełnym cyklem magisterskim. Ostatnio można obserwować wzmożony rozwój kadry samodzielnych pracowników naukowych oraz pogłębienie badań w Instytucie Chemii. Rada Wydziału już uzyskała trzy uprawnienia do nadawania stopnia doktora w dziedzinie fizyki, geografii i biologii. Kolejne uprawnienia spodziewane są w najbliższym czasie.

W 1988 roku w ramach Wydziału Humanistycznego, na bazie dawnego Międzywydziałowego Instytutu Nauk Społeczno-Politycznych, powołany został Instytut Nauk Społecznych, w którym podjęto kształcenie na dwóch kierunkach studiów: nauki społeczne oraz zarządzanie i marketing. Już cztery lata później utworzony został nowy wydział: Zarządzania i Administracji, który istotnie rozszerzył ofertę kształcenia. Spotkała się ona z ogromnym zainteresowaniem młodzieży, do tego stopnia, że otwarte zostały ośrodki zamiejscowe Wydziału w Staszowie i Pińczowie. Obecnie w ramach Instytutu Ekonomii i Administracji prowadzone są studia na kierunku ekonomia i administracja. Instytut Nauk Politycznych kształci na kierunku politologia, natomiast Instytut Zarządzania – na kierunku nauka o zarządzaniu, wprowadzając wiele specjalności. O burzliwym rozwoju Wydziału świadczy fakt, że w 2008 roku uzys-

kał on uprawnienia do nadawania stopnia doktora w zakresie nauki o polityce.

Najmłodszy organizacyjnie jest Wydział Nauk o Zdrowiu. Jego usamodzielnienie w 2005 roku było konsekwencją wzrostu zapotrzebowania na kadre pielęgniarską z wyższym wykształceniem, co stało się niezbędne po wejściu Polski do Unii Europejskiej oraz sprecyzowaniu w tym zakresie wymagań i przyjętych zobowiązań. Kształci się bowiem studentów na kierunkach: pielęgniarstwo, położnictwo i fizjoterapia oraz zdrowie publiczne. W celu realizacji tych zadań oraz prowadzenia badań naukowych powołano trzy instytuty, tj. Pielęgniarstwa i Położnictwa, Fizjoterapii oraz Zdrowia Publicznego, kierowane przez wybitnych specjalistów medycznych. Podpisanie ze szpitalami umowy o współpracy i zorganizowanie w nich oddziałów klinicznych gwarantuje kształcenie studentów (a raczej studentek, zawód ten bowiem jest wysoce sferminizowany) na wysokim poziomie merytorycznym.

Wykazujące dużą aktywność organizacyjną środowisko pracowników naukowo-dydaktycznych w Piotrkowie Trybunalskim dążyło do rozbudowy powołanego ośrodka i kształcenia na poziomie magisterskim nie tylko pedagogów, lecz także specjalistów z innych dziedzin. Sprowadzeni tam samodzielni pracownicy z Łodzi, Warszawy i innych ośrodków naukowych z nadmiarem spełniali warunki do otrzymania uprawnień kształcenia pełnym cyklem magisterskim. Dzięki temu już w 2000 roku została tam utworzona Filia Akademii Świętokrzyskiej z dwoma wydziałami: Filologiczno-Historycznym i Nauk Społecznych. Wkrótce też zorganizowano kształcenie na nowych kierunkach, takich jak ekonomia, socjologia, filologia polska, historia, stosunki międzynarodowe, języki nowożytny, a zgromadzona kadra historyków spełniała kryteria formalne do uzyskania uprawnień do doktoryzowania, pod warunkiem, że Filia miałaby pełną odrębność organizacyjną. Miejscowe władze administracyjno-samorządowe udzieliły temu ośrodkowi naukowemu znaczącej pomocy w zakresie zabezpieczenia prawidłowego funkcjonowania, przyznając mu odpowiednie pomieszczenia dydaktyczne oraz lokale mieszkalne dla kadry nauczającej. W dziedzinie badań humanistycznych Piotrków wyrasta na liczące się środowisko naukowe.

Ważną rolę w procesie kształcenia odgrywają pomocnicze jednostki organizacyjne, takie jak Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne, Międzywydziałowe Studium Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, a w okresie minionym również Instytut Nauk Społeczno-Politycznych. Każda z nich rolę i funkcję wypełnia z pełnym zaangażowaniem i pożytkiem dla studentów, dlatego jest przez nich doceniana i wysoko oceniana. Nowatorskie w skali całego kraju zajęcia i formy wypełniania statutowych zadań wprowadzili pracownicy Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Organizowane przez nich obozy szkoleniowe narciarskie w Bukowinie Tatrzańskiej i żeglarskie na Pojezierzu Mazurskim, obozy adaptacyjne i rehabilitacyjne w atrakcyjnych ośrodkach sporto-

in management science, by introducing a range of specialisations. The intensive development of the Faculty is proved by the fact that in 2008 it obtained the right to confer the degree of Doctor of political science.

The youngest faculty in terms of organisation is the Faculty of Health Sciences. Its independence in 2005 was a result of the increased demand for care staff with higher education, which was a consequence of Polish membership in the European Union as well as requirements and obligations precisely stipulated in this respect. Students are educated in the such fields as nursing, midwifery, physiotherapy and public health. In order to accomplish these objectives and conduct scientific research three institutes were established, namely the Institute of Nursing and Midwifery, the Institute of Physiotherapy and the Institute of Public Health, led by outstanding medical professionals. The cooperation agreements signed with hospitals and the clinical wards organized there form a guarantee of training for students (or rather female students as this profession is largely female) at the high level.

The community of scientific and educational staff which showed high organization activities in Piotrkow Trybunalski aimed at expanding the center and educating at the master level. Independent staff from Łódź, Warsaw and other research centers contributed to the fulfillment of conditions required to obtain the right to educate at the complete master cycle. As a result, in 2000, the Branch of Świętokrzyska Academy was established with two divisions: Philology and History as well as Social Sciences. Soon, education commenced at such new majors as economics, sociology, Polish philology, history, international relations, modern languages, and the staff of the historians met the criteria to be eligible for the right to confer the degree of Doctor provided that the Branch has its full organizational separation. Local administrative and municipal authorities provided this scientific center with substantial support to secure proper operation with adequate teaching facilities and residential accommodation for the teaching staff. In the field of the humanities Piotrkow is becoming a considerable research centre.

In the process of education an important role is performed by such ancillary organizational units as the Interfaculty Pedagogical Centre, the Interfaculty Centre of Foreign Languages, the Centre of Physical Education and Sports, and in the past during the Institute of Social and Political Sciences. Each of them performs its role and function with full involvement and benefit to students, so they are highly appreciated and recognized. Innovative activities and forms of statutory duties were introduced by the staff of the Centre of Physical Education and Sports. They organize such training camps as skiing in Bukowina Tatrzańska, sailing on

wych, jak też powołane kluby sportowe, przyciągają młodzież ze wszystkich kierunków kształcenia, zapewniają jej zdobycie nowych umiejętności, co dla braci studenckiej, której większość wywodzi się ze środowisk wiejskich i małomiasteczkowych, byłoby niemożliwe lub bardzo trudne do osiągnięcia. Natomiast Międzywydziałowe Studium Języków Obcych od początku istnienia Uczelni zawsze oferowało studentom, głównie studiów stacjonarnych, naukę języków nowożytnych na poziomie podstawowym. Uwzględniało też postulaty studentów pragnących studiować języki inne niż im oferowano, dostosowywało plany i programy tych studiów do tutejszych potrzeb. Usługową rolę w zakresie kształcenia wobec podstawowych instytutów odgrywał Instytut Nauk Społeczno-Politycznych, uzupełniając wiedzę studentów z zakresu nauk społecznych i politycznych na zasadzie obowiązujących w minionym okresie wymogów, tj. naukę z zakresu filozofii, logiki, socjologii i ekonomii, w tym również politycznej. Nowe uwarunkowania przyspieszyły przekształcenie tegoż Instytutu we wspomniany już Wydział Zarządzania i Administracji.

Przejsie od kształcenia zawodowego do ogólnego nie mogło pozbawiać osób chętnych uzyskania kwalifikacji nauczycielskich. W trakcie studiów kierunkowych słuchacze, po złożeniu odpowiedniej deklaracji, mogą uczęszczać na zajęcia przygotowujące do pracy na stanowisku nauczyciela. W tym celu w 2000 roku powołane zostało Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne, które kształci studentów z przedmiotów pedagogiczno-psychologicznych oraz koordynuje naukę z dydaktyki przedmiotowej i prowadzenie praktyk przez poszczególne instytuty. Pracownicy Studium, oprócz prowadzenia zajęć ze studentami, samodzielnie opracowali programy kształcenia pedagogicznego oraz przygotowują niezbędne do ich realizacji materiały pomocnicze.

Nie wolno pominąć milczeniem działalności Biblioteki, która ma szczególne znaczenie dla procesu dydaktycznego i badań naukowych. W ciągu 40 lat istnienia z niewielkiej biblioteki dawnego Liceum Pedagogicznego i Studium Nauczycielskiego stała się jednostką liczącą prawie pół miliona woluminów, w pełni skomputeryzowaną oraz, mimo ograniczeń lokalowych, doskonale zorganizowaną. Wobec rozproszenia w mieście poszczególnych jednostek dydaktyczno-naukowych, utworzono biblioteki wydziałowe lub instytutowe, stanowiące integralną część Biblioteki Głównej, co zbliżyło księgozbiory do studentów i ułatwiło korzystanie z nich.

Usługową rolę wobec kształcenia i badań naukowych odgrywa powołane w 1972 roku Wydawnictwo uczelniane, które oprócz publikowania prac dydaktycznych systematycznie wydaje samoistne prace zwarte, publikacje zbiorowe oraz wydawnictwa ciągłe i czasopisma naukowe. Dzięki tym publikacjom następuje trwały rozwój kadry naukowej, kształtuje się tzw. środowisko naukowe, upowszechniane są osiągnięcia badawcze poszczególnych zespołów lub poszczególnych autorów. Do 2008 roku w Wydaw-

Pojezierze Mazurskie, adaptation and rehabilitation camps in attractive sports facilities, as well as sports clubs which attract students from all fields of education, provide them with the acquisition of new skills, which would be impossible or difficult to obtain in the rural and town environment.

In contrast, since the beginning of the University the Interfaculty Centre of Foreign Languages has always provided students, mainly full time students, with teaching modern languages at primary level. It also took into consideration the demands of students to learn other languages than those specified in the offer and adjusted plans and curricula of study to local needs.

The service role in professional education was performed by the Institute of Social and Political Sciences complementing students' knowledge in the social and political sciences on the basis of requirements existing in the previous period, i.e. teaching philosophy, sociology, economics, including political studies. The new conditions accelerated the transformation of the Institute into the above mentioned Faculty.

The transition from professional to general education could not deprive students of their willingness to obtain teaching qualifications. In the course of study students may attend classes to obtain qualifications needed to work as teachers provided that they submit adequate declarations. For this purpose in 2000 the Interfaculty Pedagogical Centre was established to educate students in pedagogical and psychological subjects, to coordinate pedagogical teaching and conduct the teacher practice by the particular institutes. Apart from the classes conducted with students, the staff of the Centre have developed their own educational and training programmes to prepare the necessary materials for implementation.

It is not possible to keep silent about the activity conducted by the Library, which is of particular relevance for the process of teaching and research. For over forty years of its existence, from a small library at Pedagogical School for Teachers and Teacher Training College it has become a unit with nearly half a million volumes, fully computerized and perfectly organized despite the limitations of space. Since some institutes are scattered in different localisations in the city there are faculty or institute libraries which form an integral part of the Main Library, and make the volumes become closer to students and facilitate their use.

The service role towards education and research is performed by the university Publishing House established in 1972, which publishes books, periodicals, collective publications as a result of scientific sessions and scholarly journals in addition to teaching materials. Thanks to these publications the development of the staff is sustained, the research society is formed and research achievements are popularised. During its existence it published 1015

nictwie opublikowano 1015 tytułów o łącznym nakładzie 321 274 egzemplarzy, w tym 739 naukowych w nakładzie 186 850 egzemplarzy. Ponadto publikowane są czasopisma naukowe, takie jak „Kieleckie Studia” w kilkunastu seriach dla różnych dziedzin nauki, i prace seryjne pod patronatem niektórych instytutów, z udziałem w składach redakcji wybitnych specjalistów z różnych ośrodków naukowych w Polsce. Wydawnictwo może się poszczycić sukcesami w postaci przyznanych mu licznych nagród. Uczestniczy w krajowych i zagranicznych (Praga, Watykan) wystawach oraz targach książki naukowej. Opublikowane przez Wydawnictwo książki otrzymywały również nagrody przyznawane przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej w Warszawie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Uczelnia od samego początku istnienia winna prowadzić na prawach archiwum zakładowego składnicę akt. Zorganizowany i profesjonalny sposób gromadzenia dokumentacji nastąpił w 1975 roku. Zgromadzona w Archiwum dokumentacja dotyczy głównie spraw osobowych studentów, która stanowi prawie 90% zasobu. Pozostała natomiast część dotyczy działalności wszystkich komórek organizacyjnych Uczelni i jest bogatym źródłem wiedzy o przemianach zachodzących na poszczególnych etapach aktywności naukowej, organizacyjnej i dydaktycznej jej pracowników. Obecny zasób wynosi około 82 000 jednostek archiwalnych i nieco ponad tysiąc metrów bieżących. Jest on zasobem narastającym, podzielonym na sekcje odpowiadające strukturze organizacyjnej Uczelni. Akta wykorzystywane są dla celów badawczych oraz ewidencyjnych, potwierdzających uzyskane przez absolwentów kwalifikacje. Ponadto pracownicy Archiwum prowadzą działalność naukową.

Oddawana do rąk Czytelników monografia Uczelni ma walory nie tylko informacyjne i poznawcze, lecz także naukowe. Powstała bowiem na podstawie rzetelnie przebadanego materiału archiwalnego oraz dotychczasowych publikacji. Wytworzona przez Uczelnię dokumentacja pozwoliła na odtworzenie kształtowania się i funkcjonowania całej społeczności akademickiej oraz prześledzenie poszczególnych etapów awansu organizacyjnego, naukowego i dydaktycznego; umożliwiła ukazanie nie tylko osiągnięć, lecz także trudności, jakie napotykała podczas realizacji postawionych przed nią celów. Podstawowe znaczenie podczas gromadzenia materiału archiwalnego miały dokumenty wytworzone przez organy kierownicze Uczelni, tj. Senat, Kolegium Rektorskie i Rektora. Protokoły posiedzeń Senatu oraz Rad Wydziałów dostarczają licznych informacji obrazujących problemy bieżące i związane z planowaniem działalności całej Uczelni. Podejmowane jednak podczas zebrań tych zgromadzeń kolegialnych uchwały nie zawsze mogły być realizowane w dosłownym ich brzmieniu. Muszą być zatem weryfikowane poprzez analizę ich realizacji przez poszczególne jednostki organizacyjne. Dlatego uzupełniającą rolę odgrywa dokumentacja wytworzona przez Dyrektora Admi-

titles with a total circulation of 321 274 copies, including 739 scientific materials and 186 850 copies. Moreover, such scientific journals as “Kieleckie Studia” are published in several series for various areas of science and the serial material under the patronage of some institutes with outstanding specialists from different research centres in the country. The Publishing House can be proud of success measured with many awards. It participates in domestic and abroad exhibitions (Prague, the Vatican City) and trade fairs of scientific books. The books published by the Publishing House received prizes awarded by the History Books Publishers’ Agreement in Warsaw.

In accordance with the applicable provisions the University has been obliged to keep a record of files based on the rights of the archive since the very beginning of its existence. Data collection was organized in the professional manner in 1975. The collected documentation mostly concerns personal data of students, which represents nearly 90% of the record. The remaining part of the archives refers to the activity of all organisational units of the University and is a rich source of knowledge about the transformations taking place at various stages of their scientific, organizational and teaching activities. The current resource is around 82 thousand archival units and just over one thousand running meters. It is a growing resource, divided into sections corresponding to the organizational structure of the institution. The files are used for purposes of research and office personnel certifying the qualifications obtained by the graduates. Further, the staff of the Archive do their research.

The monograph prepared by the University possesses not only information and cognitive values but also scientific ones. It was founded on the basis of fairly examined archival materials and publications. The documentation produced by the University allowed for the reconstruction of its development and operation of the whole academic community as well as investigation of the various stages of organizational, research and teaching progress to show not only achievements but also difficulties which it encountered during the implementation of its objectives.

In the archival documents, of fundamental importance is the documentary collection generated by the university governing bodies, i.e. the Senate, the Rector and the Rector Board. The minutes of the Senate sessions and those of faculty councils provide a lot of information on current and burning issues related to planning activities in the University. However, the resolutions taken at the meetings of the collegial assembly could not always be implemented in its literal wording. Therefore, they must be verified with the analysis of their implementation by all organisational units.

A complementary role is performed by the Director of Administration (Chancellor), deans

nistracyjnego (Kanclerza), dziekanów i kierowników międzywydziałowych jednostek oraz instytutów. Podobną funkcję spełniają regulaminy i statuty przyjmowane przez Uczelnię, które normują całokształt działalności wszystkich jednostek organizacyjnych i stanowią swego rodzaju zbiór praw i obowiązków społeczności akademickiej. Zgromadzona dokumentacja dotycząca przekształceń strukturalnych całej Uczelni oraz powoływania lub rozwiązywania poszczególnych jej jednostek organizacyjnych pozwoliła na dokonanie oceny ich działalności. Podobną rolę odgrywa dokumentacja przygotowana przez poszczególne instytuty ubiegające się o nabycie praw w sprawie doktryzowania lub nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Uzupełniają tę dokumentację sprawozdania z działalności naukowej pracowników poszczególnych jednostek organizacyjnych, przy czym aby nie popełnić błędu powierzchowności ocen, ich analiza wymagała wnikliwej staranności. Wprawdzie dokumentacja programów badań statutowych, własnych, realizacji grantów, programów węzłowych lub resortowych jest bogata, to jednak jej wykorzystanie wymaga dobrej znajomości specyfiki wszystkich dziedzin nauki, której ona dotyczy, i ocena tych badań przez jednego autora w zasadzie jest niemożliwa. Wykorzystano również materiały dotyczące działalności różnych organizacji działających w Uczelni, inauguracji poszczególnych lat akademickich, uroczystości z okazji Święta Uczelni, pobytu oficjalnych delegacji państwowych oraz przedstawicieli uczelni zagranicznych i krajowych.

Wspomniana już bogata dokumentacja dotycząca rekrutacji, a następnie działalności braci studenckiej stała się podstawą do przybliżenia niektórych form jej uczestnictwa w życiu Uczelni. W zasadzie pominięto zagadnienia praktyk pedagogicznych oraz spraw socjalnych, gdyż wymagają one rozszerzonych badań specjalistycznych. Nie ukazano również przemian odzwierciedlających organizację zajęć dydaktycznych, tj. planów i programów studiów. Są to zagadnienia kwalifikujące się na odrębne specjalistyczne opracowanie. Ukazano jedynie, na zasadzie informacji, udział młodzieży w życiu naukowym oraz przemiany w stanie liczebnym. W tym wypadku podstawą ukazania tych przemian stały się sprawozdania roczne sporządzane dla potrzeb Głównego Urzędu Statystycznego.

Odrębny i nader przydatny okazał się typ źródeł publikowanych w postaci *Składów osobowych* Uczelni. Począwszy od 1973 roku do połowy lat osiemdziesiątych XX wieku ukazywały się one systematycznie, później zaś zachwiana została coroczna ich publikacja. Zmienił się też ich profil oraz zawartość treści. Ostatnio stały się one bardziej wewnętrzną księżką telefoniczną niż informatorem o życiu Uczelni. Każdy tom *Składu osobowego* w części pierwszej zawierał przemówienie inauguracyjne rektora, przemówienia ważniejszych gości, wystąpienie przedstawiciela studentów oraz wykład, każdorazowo z innej dziedziny nauki. Ponadto znajdowały się w nich artykuły omawiające ważniejsze wydarzenia zachodzące w Uczelni,

and directors of interfaculty units and institutes. A similar role is performed by the regulations and statutes accepted by the University, which regulates the overall activities of all organizational units and form a sort of a set of rights and responsibilities for the academic community. The collected documentation on the structural transformation of the University and the appointment or termination of each of the organizational units allowed for assessment of their activity.

A similar role is performed by the documentation prepared by the various institutes seeking to obtain the right to confer the degree of habilitation doctor. A supplementary role is performed by the activity reports submitted by the scientific staff of the organizational units, and their assessment also requires careful analysis in order to avoid making any mistakes. Although the documentation of the statutory and individual research programmes, leading or departmental programmes and grant execution is rich, the use of documentation requires a good knowledge of specialisations in all areas of science, to which it is addressed, and the assessment of these studies by one author is impossible in principle. The analysed materials include information on the activities of various organizations of the University, the commencement of each academic year, the ceremony on the occasion of "the School Holidays", the official visits of the State delegations and representatives of foreign and national universities.

The abundant documentation concerning the recruitment and activities taken by students became the basis to present some forms of their participation in the life of the University. In fact, the issue of teaching practice and social issues have been ignored because they require extended specialised research. The transformations which reflect the organization of teaching, i.e. plans and curricula of study have not been presented here either. The participation of students in the scientific life has been presented in numbers only for information purposes. In this case, annual reports prepared for the Central Statistical Office became the basis to show these transformations.

The published *Personal Records* of the University has proved to be a separate and very useful source of information. They were published on a regular basis from 1973 to the mid-eighties of the twentieth century and then their annual publication was disturbed. Some changes also occurred in their profile and content. In recent years they have become rather an internal phone book than the information source of the internal life of the University. In the first section, each edition of *Personal Records* includes an inaugural speech of the Rector, speeches of the major guests, and a students' representative as well as a lecture from different fields of science. Moreover, there are articles covering important events of the University

a dotyczące problematyki studenckiej albo osiągnięć naukowych pracowników lub rozwoju życia naukowego studentów. Dopiero kolejna część miała charakter informacyjny o obsadzie personalnej ciał kolegialnych oraz poszczególnych jednostek organizacyjnych.

Przemiany zachodzące w Uczelni oraz jej aktywność na wszystkich płaszczyznach działania podlegały pilnej obserwacji przez miejscowe społeczeństwo, które o tych przemianach było systematycznie informowane przez środki masowego przekazu, a zwłaszcza przez prasę miejscową i ogólnopolską. Artykuły w niej zamieszczane, niekiedy niezasłużenie krytyczne, zostały przez autorów niniejszej publikacji wykorzystane i pomogły przy formułowaniu ocen oraz wniosków. Trudno nie wspomnieć o licznych publikacjach naukowych i popularnonaukowych powstałych na podstawie źródeł zgromadzonych w miejscowym Archiwum, które również stanowiły solidną podstawę badawczą, pomocną przy pisaniu tej monografii. Warto też dodać, że Autorzy poszczególnych części w warstwie ustalania pierwszych lat istnienia i działalności ich jednostek organizacyjnych korzystali z relacji i wspomnień pierwszych i niestety już starszych pracowników, za co serdecznie im dziękują.

Autorzy niniejszego opracowania mają pełną świadomość jego fragmentaryczności. Przedstawienie kompletnych dziejów Uczelni w ciągu jej liczącej już 40 lat historii zasługuje na kilkutomowe opracowanie i mamy nadzieję, że nie będziemy na nie czekać do kolejnej rocznicy.

and addressing the problems of students, research or development of their scientific life. The second section contains information about the staff and organizational units.

The transformations within the University and its activities at all levels are subject to an urgent follow-up action by the local population, which has been informed about these transformations by the media, and especially the local and nationwide press. The authors of this collection took advantage of the press releases, sometimes unduly critical but always useful to formulate assessments and conclusions. It is difficult not to mention the numerous scientific and popular publications based on the records kept in the local archives, which also provided a solid basis for research and assistance when this monograph was written. It is also worth mentioning that the authors of the various monograph sections took advantage of oral reports of senior colleagues to describe the first years of existence and operation of the organisational units, for which they would like to express their gratitude.

The authors of the presented monograph are fully aware of its fragmentation. The presentation of the complete forty-year history of the University deserves a several volume monograph and we hope that it will occur during the next anniversary as a result of both intentional and conscious decision.

Tłum. Ewa Piotrowska-Oberda

*W*ŁADZE UCZELNI

TADEUSZ MALINOWSKI (1930–2004), rektor WSN od 1 lipca 1969 do 30 września 1972 roku; pedagog, absolwent Instytutu Pedagogicznego w Leningradzie (1954), doktorat z zakresu nauk humanistycznych w WSP w Gdańsku (1965). Od kwietnia 1969 roku członek czteroosobowego komitetu organizującego WSN. Pod jego kierownictwem w ciągu trzech lat utworzono od podstaw nową uczelnię wyższą, dając jej potencjał do szybkiego rozwoju w latach następnych. W pierwszym roku akademickim 1969/70 jej strukturę tworzyły trzy wydziały, w skład których wchodziło dziesięć zakładów oraz pięć jednostek międzywydziałowych. Na sześciu kierunkach studiów dziennych rozpoczęło naukę 349 studentów. Stan kadry wynosił 35 etatowych pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym dziewięciu docentów. WSN otrzymała dwa obiekty: przy ulicy Leśnej oraz Chęcińskiej. W momencie zakończenia kadencji rektora Tadeusza Malinowskiego studiowało łącznie na sześciu kierunkach studiów dziennych i dziesięciu zaocznych 1729 studentów, zatrudnionych było 105 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 20 docentów i 30 doktorów oraz 54 magistrów, z których 30

pisało prace doktorskie. Kielecka WSN miała najlepszy w kraju wśród szkół pedagogicznych stosunek studentów na jednego samodzielnego pracownika naukowego. Wielu z nich, oddelegowanych z dużych ośrodków akademickich (Warszawa, Łódź, Kraków, Toruń) na czas organizacji WSN, związało się na stałe z kielecką Uczelnią, której poświęcili kilkudziesięcioletni wysiłek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny, a niektórzy, mimo przejścia w stan spoczynku, utrzymują z nią kontakty zawodowe i osobiste do dziś. Baza materialna powiększyła się o dwa kolejne budynki: przy ulicy Wesołej i Świerczewskiego. Stworzono możliwości podjęcia badań naukowych, realizując ponad 80 programów badawczych; tylko w 1972 roku pracownicy wydali lub oddali do druku 62 publikacje naukowe. Pierwsze ogólnopolskie sesje naukowe, których WSN była organizatorem, odbyły się już w lutym i kwietniu 1971 roku, a dotyczyły kształcenia nauczycieli. Od 1970 roku Uczelnia nawiązywała kontakty zagraniczne, głównie poprzez udział pracowników w stażach, konferencjach naukowych i wakacyjnych kursach językowych w ZSRR, na Węgrzech, we Włoszech, w USA, we Francji i w Wielkiej Brytanii. W pierwszych latach funkcjonowania Uczelni kładziono duży nacisk nie tylko na kształcenie studentów i na sprawy socjalne, lecz także na aspekt wychowawczy i kulturotwórczy studiów w uczelni pedagogicznej. Uderza troska najwyższych władz Uczelni o indywidualne wyniki nauczania każdego studenta, standard bazy socjalnej, a nawet jakość żywienia w stołówkach studenckich i bufetach. Podejmowano działania mające na celu osiągnięcie przez młodzież, wywodzącą się najczęściej ze środowisk wiejskich i robotniczych, wysokiego poziomu wiedzy fachowej oraz rozwoju intelektualnego i kulturalnego.

*Pierwszy rektor Uczelni
doc. dr Tadeusz Malinowski*

EDMUND STASZYŃSKI (1924–2005), rektor WSN i WSP od 1 października 1972 do 30 września 1981 roku; pedagog, absolwent Instytutu Pedagogicznego w Leningradzie (1954), kandydat nauk tamże (1961), nostryfikacja jako doktorat z zakresu nauk humanistycznych przez Radę Wydziału Psychologii i Pedagogiki Uniwersytetu Warszawskiego (1969). Zatrudniony w Uczelni w latach 1970–2004, jeden z twórców WSN, jej pierwszy prorektor (1970–1972), kierownik i dyrektor Zakładu i Instytutu Pedagogiki (1970–1983). Największym osiągnięciem jego urzędowania było przekształcenie wyższej szkoły zawodowej w szkołę o charakterze akademickim w 1973 roku. Zatrudnionych było wówczas 200 nauczycieli akademickich, w tym 36 profesorów i docentów oraz 45 doktorów. Istniało już 15 zakładów, na dziewięciu kierunkach jednolitych studiów magisterskich dziennych i zaocznych podjęło naukę 1772 studentów. W 1974 roku po raz pierwszy uruchomiono studia podyplomowe z zakresu organizacji i zarządzania oświatą. Dalsze lata jego pracy to umacnianie i rozwijanie Uczelni. W 1974 roku zostały uruchomione punkty konsultacyjne w Radomiu, Ostrowcu Świętokrzyskim i Jędrzejowie. Kontynuował starania o rozwój kadry naukowej nie tylko poprzez pozyskiwanie jej z innych ośrodków akademickich (w 1974 roku po raz pierwszy

zatrudniono dwóch profesorów zwyczajnych), lecz także umożliwianie rozwoju własnym pracownikom. Podczas jego kadencji tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskało pięciu nauczycieli akademickich, stopień doktora habilitowanego ośmiu, a doktora 84. Ponadto stanowisko profesora nadzwyczajnego kontraktowego objął jeden pracownik, docenta i docenta kontraktowego 37. Wzmocnienie kadrowe pozwoliło na sukcesywne przechodzenie od struktury zakładów do instytutów – pierwsze cztery powstały w 1974 roku. W 1977 roku wprowadzono ramowy regulamin instytutu. W 1981 roku było ich dziewięć, a zatrudniano około 600 nauczycieli, w tym ponad stu profesorów i docentów kształciło na 14 kierunkach studiów 4569 studentów. Prowadzono także studia podyplomowe na trzech kierunkach. W 1979 roku Uczelni nadano imię Jana Kochanowskiego i otrzymała sztandar. W 1980 roku podjęto (nieudaną) próbę uzyskania uprawnień do nadawania stopnia doktora dla Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego z zakresu biologii. Do potrzeb rozwijającej się szkoły dostosowywano administrację, co znalazło odbicie w trzech regulaminach organizacyjnych. Rozbudowywano bazę dydaktyczną i socjalną, między innymi poprzez pozyskanie obiektów przy ulicy Rewolucji Październikowej i Kościuszki oraz Placu Obrońców Stalingradu, a także budowę domów

*Podpisanie umowy o współpracy z Uniwersytetem Łódzkim (18 kwietnia 1978)
Stoją od lewej: prorektor doc. dr hab. Waclaw Urban (w głębi), prof. dr hab. Romuald Skowroński, rektor Uniwersytetu Łódzkiego, rektor doc. dr Edmund Staszyński, dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego doc. dr Julian Bartosik (ostatni z prawej w głębi)*

studentkich. Rozpoczęto prace na rzecz lokalizacji Uczelni przy ulicy Konopnickiej. W połowie lat siedemdziesiątych uruchomiono Klub Studencki „Wspak”, a w 1980 roku radiowęzeł w akademikach przy ulicy Śląskiej. Uczelnia rozwijała kontakty międzynarodowe, podpisując porozumienia o współpracy z uczelniami i placówkami naukowo-badawczymi, między innymi w Dummersdorfie i Greifswaldzie (NRD), Sofii (Bułgaria), Dubnej i Leningradzie (ZSRR) oraz Jyväskylä (Finlandia).

HENRYK JURKIEWICZ (1926–), rektor WSP od 1 września 1981 do 31 sierpnia 1984 roku; zoolog i geolog, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego (1952), doktor nauk przyrodniczych w Instytucie Geologicznym w Warszawie (1963), doktor habilitowany tamże (1974), profesor nadzwyczajny (1981), profesor zwyczajny (1991). Zatrudniony w WSP w latach 1973–1999, organizator Zakładu Zoologii w Instytucie Biologii oraz Zakładu Geologii w Instytucie Geografii. Dyrektor Instytutu Geografii (1980–1993), pierwszy rektor wybrany przez społeczność akademicką. Wykorzystując możliwości wynikające z nowej Ustawy o szkolnictwie wyższym, uchwalono pierwszy statut Uczelni (1983), który wprowadzał zasadę wyborów organów kolegialnych

i jednoosobowych szkoły, powołano samorząd studencki (1983). Na funkcjonowanie Uczelni w jego kadencji w dużym stopniu wpłynęły ograniczenia wynikające ze stanu wojennego. Rozwój naukowy kadry został spowolniony, tytuły naukowe profesora zwyczajnego i nadzwyczajnego otrzymało po jednym pracowniku, a stopnie doktorów habilitowanych i doktorów po dwóch. W końcu kadencji stan liczbowy kadry zmniejszył się do 409 osób. Szczególnie dotkliwie zmniejszyła się liczba profesorów i docentów: z ponad stu do 43, a także doktorów – do 151. Nieznacznie zmniejszyła się także liczba studentów – do 4147. Wbrew trudnościom uruchomiono Wydział Zamiejscowy w Piotrkowie Trybunalskim (1981), wspólnie z Politechniką Świętokrzyską powołano Międzyuczelniane Centrum Informatyki, podpisano też umowę o współpracy naukowej ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym (1982). W 1983 roku wydrukowano i oddano do druku 591 publikacji, zorganizowano 12 konferencji. Ważnymi akcentami były obchody 15-lecia WSP, połączone z rocznicą 40-lecia PRL oraz 400. rocznicą śmierci Jana Kochanowskiego. Utrzymywano kontakty zagraniczne; w 1982 roku wyjechało w ramach współpracy prawie 50 pracowników. Podpisano też umowę o współpracy z Instytutem Hodowli Zwierząt w Nitrze (CRSS).

Pierwszy rektor wybrany przez elektorów Uczelni prof. dr hab. Henryk Jurkiewicz

ZDZISŁAW CZARNY (1927–1991), rektor WSP od 1 października 1984 do 30 września 1987 roku; chemik, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego (1952), doktor nauk technicznych na Politechnice Śląskiej (1962), doktor habilitowany tamże (1968), profesor nadzwyczajny (1976) i zwyczajny (1991). Zatrudniony w WSP w latach 1974–1991, twórca Pracowni Chemii Fizycznej, dyrektor Instytutu Chemii (1988–1991), prorektor (1 września 1975 – 31 stycznia 1982). Po trudnościach poprzedniego okresu nastąpił intensywny rozwój badań naukowych. O 46% wzrosła wartość posiadanej aparatury naukowej oraz nastąpił ponad trzykrotny wzrost wartości umów prowadzonych badań w ramach problemów centralnie sterowanych i przeznaczonych dla gospodarki. Podjęto kroki mające na celu odbudowanie kadry naukowej. Na koniec 1986 roku Uczelnia znalazła się na trzecim miejscu wśród WSP pod względem liczby samodzielnych pracowników nauki – było ich 57. W 1984 roku wydano i oddano do druku 713 publikacji, rozpoczęto prace nad komputerowym systemem dokumentowania działalności naukowej pracowników. Powstał Uniwersytet III Wieku (1985) oraz hymn WSP (1986). Kształcono na 14 kierunkach studiów. Uruchomiono także stu-

dia fakultatywne z zakresu wychowania fizycznego, fizyki, germanistyki i ochrony środowiska. Organizowano konferencje naukowe, również o zasięgu międzynarodowym: konferencja rusycystów w Borkowie (1986). Podpisano umowy o współpracy z WSP w Szumen (Bułgaria), Winnickim Instytutem Pedagogicznym (1985). Uporządkowano gospodarke majątkiem Uczelni, po raz pierwszy wprowadzając zasadę pełnej ewidencji i inwentaryzacji oraz odpowiedzialności materialnej.

MIROSLAW NIZIURSKI (1932–), rektor WSP od 1 września 1987 do 30 listopada 1990 roku; kompozytor, absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie (1959), profesor nadzwyczajny (1983) i zwyczajny (1992); zatrudniony w Uczelni w latach 1971–2005, kierownik Zakładu Wychowania Muzycznego i dyrektor Instytutu Wychowania Muzycznego (1971–1993; 1996–2002), prorektor (1977–1987). W 1988 roku uruchomiono kierunek nauki społeczne, a w 1989 roku uzyskano pierwsze uprawnienia do nadawania stopnia doktora z zakresu historii dla Rady Wydziału Humanistycznego. Dukupiono grunty przy ulicy Konopnickiej, przezna-

Rektor prof. dr hab. Zdzisław Czarny

Rektor prof. Mirosław Niziurski

czone pod rozbudowę Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, rozpoczęto komputeryzację. W latach 1980–1990 dwukrotnie wzrosła liczba pracowników i studentów, ale zmniejszyła się liczba obiektów. Uczelnia osiągnęła maksimum możliwości rozwoju przy ówczesnej bazie dydaktycznej i socjalnej oraz fatalnej sytuacji finansowej, co spowodowało ograniczenie uruchamiania nowych kierunków i naboru na studia. Ogólna trudna sytuacja w kraju i niedobry klimat w mieście w stosunku do Uczelni nie sprzyjały jej rozwojowi; między innymi budynek przy ulicy Żeromskiego 5, po byłym KW PZPR, został przejęty w wyniku strajku okupacyjnego studentów historii, oficjalnie popartego przez Senat Uczelni. Na koniec 1990 roku zatrudnionych było 638 nauczycieli akademickich, w tym profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych 55, docentów 12, adiunktów i starszych wykładowców 207. Wydano 510 publikacji, pracownicy wzięli udział w 117 konferencjach krajowych i 26 zagranicznych, 110 osób wyjechało za granicę.

ADAM KOŁĄTAJ (1934–), rektor WSP w dwóch kadencjach: od 1 grudnia 1990 do 30 września 1996 roku (20 listopada 1995 – 30 września 1996 urlop naukowy), inżynier zootechnik, absolwent Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (1954), doktorat z zakresu nauk rolno-leśnych w Wyższej Szkole Rolniczej w Lublinie (1962), doktor habilitowany na Akademii Rolniczej w Krakowie (1967), profesor nadzwyczajny (1976) i zwyczajny (1983). Zatrudniony w WSP w latach 1975–1996; dyrektor Instytutu Biologii (1977–1984), prorektor (1984–1986). Podczas jego urzędowania nastąpił dwukrotny wzrost liczby studentów: od 6903 w 1991 do 13 691 w 1995 roku. Było to wynikiem rozszerzania oferty kształcenia o atrakcyjne kierunki studiów oraz podwyższenia poziomu organizacji – z 17 kierunków kształcących na poziomie zawodowym połowa uzyskała uprawnienia magisterskie. Szeroka była też oferta studiów podyplomowych – wzrost od 9 do 16 w 1994 roku. Wprowadzono odpłatność za studia II stopnia i podyplomowe (1991). Uruchomiono Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, kształcące w zakresie języka angielskiego i niemieckiego (1990), kierunek zarządzanie oraz punkt kształcenia w Staszowie, powstał nowy Wydział Zarządzania i Administracji (1992), utworzono Stację Monitoringu na Świętym Krzyżu, wchodzącą w skład ogólnopolskiego systemu monitoringu środowiska (1993). Nastąpił wzrost liczebności

kadry – w 1991 roku zatrudniano 820 nauczycieli akademickich w różnym wymiarze czasu, w tym trzech profesorów zwyczajnych, 50 nadzwyczajnych, sześciu docentów, 190 adiunktów, a w 1995 roku – 733 nauczycieli, w tym 33 profesorów zwyczajnych, 102 nadzwyczajnych, trzech docentów oraz 259 adiunktów i doktorów habilitowanych. Wzmocniono bazę lokalową przez formalne przejście budynków przy ulicy Żeromskiego i Mielczarskiego, rozpoczęto zasiedlanie obiektu Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego przy ulicy Konopnickiej. Podjęto intensywne działania związane z komputeryzacją, między innymi Biblioteki Głównej, podłączeniem – wraz z Politechniką Świętokrzyską – do Internetu w ramach naukowej akademickiej sieci komputerowej NASK. Podpisano lub przedłużono umowy o współpracy z uczelniami i placówkami naukowo-badawczymi w Tarnopolu, Doniecku, Tule, Greifswaldzie, Halle, Essen, Nitrze, Winnicy, Mińsku i Moskwie, a także we Lwowie, w Daugavpils (Łotwa), Dummersdorfie, Dreźnie, Nauning (Chiny) i w trzech ośrodkach w Japonii. Uchwalenie 22 września 1994 roku wotum nieufności wobec rektora spowodowało jego przejście na urlop naukowy i odejście z pracy w Uczelni.

Rektor prof. dr hab. Adam Kołataj

MARIAN KOZIEJ (1932–), rektor WSP od 20 listopada 1995 do 31 sierpnia 1996 roku; inżynier rolnik, absolwent Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (1955), doktor nauk rolniczych w Wyższej Szkole Rolniczej w Krakowie (1965), doktor habilitowany w Akademii Rolniczej w Krakowie (1975), profesor nadzwyczajny (1985) i zwyczajny (1993). Zatrudniony w Uczelni w latach 1976–2005, kurator i kierownik Zakładu Geografii Fizycznej (1983–1987), kierownik Zakładu Geografii Społeczno-Ekonomicznej (1979–1981, 1983–2005), dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1984–1990, 1999–2002), prorektor (1990–1996).

Kilkumiesięczny okres pełnienia obowiązków rektora to przede wszystkim porządkowanie spraw finansowych, inwestycyjnych, kadrowych po zaniedbaniach z lat 1990–1995 oraz próby zmiany złej opinii o Uczelni, zwłaszcza w mediach.

Jedną z istotniejszych kwestii dla rozwoju kadry naukowej było ustalenie zasad zatrudniania adiunktów ze stopniem doktora do lat 14, z możliwością wydłużenia zatrudnienia o kolejne trzy lata.

STANISŁAW CIEŚLIŃSKI (1935–), rektor WSP od 1 września 1996 do 31 sierpnia 1999 roku; inżynier leśnik, biolog, absolwent Uniwersytetu Łódzkiego (1958), doktor nauk przyrodniczych tamże (1968), doktor habilitowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (1981), profesor nadzwyczajny (1989) i zwyczajny (1995). Zatrudniony w Uczelni w latach 1973–2006; twórca i kierownik Pracowni oraz Zakładu Botaniki (1973–2002, 2005–2006), dyrektor Instytutu Biologii (p.o. 1977, 1987–1991), dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1978–1982), prorektor (1982–1984). Za jego kadencji uporządkowano majątek Uczelni, podjęto kroki naprawcze w celu wyrównania deficytu budżetowego, uregulowano sprawy własności gruntów i obiektów przy ulicy Świętokrzyskiej, Chęcińskiej, Krakowskiej, Kościuszki, Śląskiej, Leśnej, Mickiewicza, ostatecznie zasiedlono gmach Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1998). Wprowadzono istotne zmiany organizacyjne, włączono w strukturę Uczelni Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, tworząc Zakład Neofilologii (1996), powołano (w miejsce Wydziału Zamiejscowego) Filię w Piotrkowie Trybunalskim (1999), na Wydziale Zarządzania i Administra-

Rektor prof. dr hab. Marian Koziej

Rektor prof. dr hab. Stanisław Cieśliński

cji powstały instytuty (1997), Międzyuczelniane Centrum Informatyki oraz Stację Monitoringu przekształcono w jednostki ogólnouczelniane (1998). Uruchomiono kolejne kierunki i specjalności niepedagogiczne: ekonomię (1997), język rosyjski biznesu, historię społeczno-ekonomiczną, bibliotekoznawstwo i dziennikarstwo (1998). Na koniec 1998 roku stan Uczelni był następujący: 17 kierunków studiów i kilkanaście specjalności, 19 430 studentów, 849 nauczycieli akademickich, w tym na pełnym etacie 818; 48 profesorów tytularnych, 143 doktorów habilitowanych, 347 doktorów, 280 pozostałych. Na 17 jednostek naukowo-badawczych kategorii III, IV i V Komitetu Badań Naukowych posiadało po cztery, VI pięć. Prowadzono 502 tematy badawcze, wydano i złożono do druku 2657 publikacji, zorganizowano 15 sesji naukowych, a pracownicy wzięli udział w 733 konferencjach. Współpracowano z 307 ośrodkami naukowymi w kraju. Uczelnia weszła w skład Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP) oraz przyjęto warunki postępowania akredytacyjnego (1997), uzyskano uprawnienia do doktoryzowania z zakresu językoznawstwa (1998). Realizowano międzynarodowe programy wymiany TEMPUS i CEEPUS, 144 pracowników wyjechało zagranicę, podpisano lub przedłużono umowy o współpracy, między innymi z uczelniami i placówkami naukowo-badawczymi w Rostocku, Kijowie, Wilnie, Mińsku, Moskwie, Paryżu i Rzymie. W listopadzie 1996 roku doprowadzono do powołania przez Sejmik Samorządowy Województwa Świętokrzyskiego fundacji rozwoju WSP w celu przekształcenia w uniwersytet przez połączenie z Politechniką Świętokrzyską, wprowadzono ceremoniał akademicki (1998). Plany utworzenia wspólnego uniwersytetu upadły ostatecznie w 1998 roku. Uchwała Senatu w sprawie formalnego wniosku o przekształcenie w AŚ została podjęta w styczniu 1999 roku.

ADAM MASSALSKI (1942–), rektor WSP i AŚ od 1 września 1999 do 31 sierpnia 2005 roku; historyk, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego (1965), doktorat tamże (1972), doktor habilitowany tamże (1984), profesor nadzwyczajny (1990) i zwyczajny (2002). Zatrudniony na Uczelni od 1972 roku do dziś, kierownik Zespołu Działów Nauki, Nauczania i Planowania (1972–1975), kierownik Zakładu Bibliotekoznawstwa (1978–1988), dyrektor Instytutu Pedagogiki (1986–1987), dyrektor Instytutu Hi-

storii (1988–1996), kierownik Zakładu Historii Kultury i Nauki (1996–1999, 2005–2008), prorektor (1990–1993). Okres jego dwóch kadencji to planowe działania w kierunku przekształcenia WSP w AŚ (1 września 2000) i docelowo w uniwersytet – nastąpił wzrost podstawowych wskaźników na początku i pod koniec jego urzędowania: liczby kierunków studiów z 19 do 21 oraz ponad 50 specjalności, liczby studentów z 20 226 do 29 659, nauczycieli akademickich z 849 (w tym profesorów i doktorów habilitowanych 142, doktorów 372) do 1120 (w tym profesorów i doktorów habilitowanych 253, doktorów 499). Wzbogacono ofertę kształcenia poprzez dalsze odchodzenie od pedagogicznego charakteru Uczelni. Blok przedmiotów pedagogicznych został wyłączony z podstawowego toku kształcenia i przekazany do Międzywydziałowego Studium Pedagogicznego, utworzono Instytut Kształcenia Medycznego oraz Medyczną Szkołę Pomaturalną, Instytut Edukacji Plastycznej, Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne, Wydział Nauk o Zdrowiu. Uruchomiono studia licencjackie z pielęgniarstwa, fizjoterapii, opieki paliatywnej, informatyki, położnictwa, malarstwa, stosunków międzynarodowych i socjolo-

Rektor prof. dr hab. Adam Massalski

gii, magisterskie z wychowania plastycznego, ekonomii, matematyki i pielęgniarstwa oraz dzienne doktoranckie z historii (2003). Uczelnia włączyła się w międzynarodowy program SOCRATES/ERASMUS oraz Europejski System Transferu Punktów ECTS (2004). W 2004 roku na 23 jednostki dydaktyczne tylko jedna miała IV kategorię Komitetu Badań Naukowych, 14 – III, dwie – II, a pozostałych sześć nie było kategoryzowanych. Mimo to realizowano 767 tematów badań naukowych. Pracownicy Uczelni wydali i złożyli do druku łącznie 3957 publikacji, zorganizowali w Uczelni 41 sesji naukowych, uczestniczyli w 1508 konferencjach, w tym w 286 zagranicznych, utrzymywali kontakty zagraniczne z ponad 220 placówkami badawczymi i towarzystwami naukowymi oraz z placówkami krajowymi (621), odbyło się 260 wyjazdów zagranicznych. Pozyskano 22 hektary gruntów, umożliwiające rozbudowę kampusu uniwersyteckiego przy ulicy Świętokrzyskiej; w latach 1999–2004 wybudowano pięć obiektów dydaktycznych i Dom Studenta, rozpoczęto prace przy budynku G Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego.

REGINA RENZ, rektor AŚ i Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach od 1 września 2005 do 31 sierpnia 2008 i od 1 września tegoż roku na drugą kadencję; historyk, absolwentka WSP w Krakowie (1974), doktorat w Polskiej Akademii Nauk w Warszawie (1981), doktor habilitowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (1990), profesor nadzwyczajny (1997) i zwyczajny (2000). Zatrudniona na Uczelni od 1974 roku do dziś. Prodzikan Wydziału Humanistycznego (1990–1996), prorektor (1996–2002), dziekan Wydziału Humanistycznego (2002–2005). Kadencja 2005–2009 to okres intensywnego rozwoju i zintegrowanych działań na rzecz przekształcenia AŚ w uczelnię o charakterze uniwersyteckim. Między innymi uzyskano pięć kolejnych uprawnień do nadawania stopnia doktora: w zakresie biologii, geografii, sztuk pięknych, pedagogiki i politologii. Każde z posiadanych (osiem) do nadawania stopni naukowych uprawnień to swoisty certyfikat wysokiej jakości kształcenia i badań naukowych. Rozwój Uczelni stworzył podstawę do przekształcenia jej w Uniwersytet (22 marca 2008). Był to kamień milowy w historii Uczelni. Równoległe z rozwojem poszerzono ofertę kształcenia o zdrowie publiczne, pracę socjalną, administrację i informatykę z ekono-

metrią, studia II stopnia na kierunku ochrona środowiska oraz zarządzanie w Filii w Piotrkowie Trybunalskim. Nowe kierunki to fizyka techniczna, ratownictwo medyczne, położnictwo – studia II stopnia. Poprawiły się warunki studiowania, utworzono Biuro Karier, powołano Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, utworzono pierwszy w Kielcach Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, wdrożono systemy elektronicznej legitymacji studenckiej oraz elektronicznej informacji i rekrutacji na studia.

Uniwersytet obecnie posiada siedem wydziałów prowadzących studia na 29 kierunkach w ramach 72 specjalności z zakresu nauk humanistyczno-pedagogicznych, społecznych, przyrodniczych, ścisłych oraz nauk o zdrowiu, kształci 23 000 studentów i 2000 słuchaczy studiów podyplomowych. Stanowi miejsce pracy dla ponad 1700 osób, w tym 995 nauczycieli akademickich, z których 230 to samodzielni pracownicy naukowcy z tytułem profesora i ze stopniem doktora habilitowanego. Pracownicy naukowo-dydaktyczni w ciągu wspomnianych czterech lat opublikowali około 12 000 publikacji, w tym prawie 2000 zagranicą, oraz 800 monografii. W tym okresie ponad 120 pracowników obroniło prace doktorskie, a ponad 50 rozprawy

Rektor prof. dr hab. Regina Renz

habilitacyjne. Uczelnia utrzymuje stałe kontakty zagraniczne nie tylko z państwami europejskimi, lecz także z USA, Kanadą, Japonią i Chinami. Lata 2005–2009 to okres dynamicznej rozbudowy Uczelni. Wspólnie z Politechniką Świętokrzyską pozyskano fundusze, w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, na rozbudowę specjalistycznych laboratoriów w kwocie 25 mln euro. Rozbudowano infrastrukturę Uczelni; ze środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu o łącznej wartości 40 mln złotych wybudowano i oddano do użytku budynek G Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego o łącznej powierzchni wynoszącej ponad 10 000 m², w którym kształcą się studenci chemii, informatyki, ochrony środowiska. Wybudowano i przekazano do użytku Dom Studenta przy ulicy Śląskiej na 150 miejsc. Pozyskano od władz miasta na własność budynki dydaktyczne dla Instytutu Edukacji Muzycznej i Instytutu Sztuk Pięknych.

Plany rozwojowe Uniwersytetu przewidują w najbliższych latach zakończenie rozbudowy Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (w tym Centrum Nowoczesnych Technologii), Biblioteki Głównej, Centrum Języków Obcych, kompleksową informatyzację Uczelni (w ramach środków finansowych Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej – projekt z listy indykatywnej; realizacja przewidziana na lata 2009–2013). Niezależnie przygotowana jest rozbudowa Wydziału Zarządzania i Administracji o Centrum Przedsiębiorczości i Biznesu (w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego) oraz Centrum Edukacji Artystycznej przy Wydziale Pedagogicznym i Artystycznym. Obydwa przedsięwzięcia winny być zrealizowane do 2013 roku.

Najbliższe lata zdecydują o przyszłości Uczelni. Rozwój to nie tylko zmiana nazwy, to nowa jakość badań naukowych, jakość kształcenia i infrastruktury Uczelni, to budowanie Uniwersytetu.

Wydział Humanistyczny

doc. dr Michał Jaworski	– 1969–1974
doc. dr Zdzisław Jerzy Adamczyk	– 1974–1978; 1982–1984
doc. dr hab. Jan Pačłowski	– 1978–1982
doc. dr hab. Czesław Szczepańczyk	– 1984–1987; 1987–1990
prof. dr hab. Józef Rurawski	– 1990–1993; 1993–1996
prof. dr hab. Mieczysław B. Markowski	– 1996–1999; 1999–2002
prof. dr hab. Regina Renz	– 2002–2005
prof. dr hab. Wiesław Caban	– 2005–2008
dr hab. prof. UJK Jadwiga Muszyńska	– 2008–

Wydział Matematyczno-Przyrodniczy

doc. dr Bazyli Bończyk	– 1969–1972
doc. dr Julian Bartosik	– 1972–1975
doc. dr Zbigniew Dulewicz	– 1975–1978
doc. dr hab. Stanisław Cieśliński	– 1978–1982
doc. dr Jan Mityk	– 1982–1984
prof. dr hab. Marian Koziej	– 1984–1987; 1987–1990; 1999–2002
prof. dr hab. Tadeusz Prucnal	– 1990–1993; 1993–1996
dr hab. prof. AŚ Jerzy Leszek Olszewski	– 1996–1999
prof. dr hab. Wiesław Kaca	– 2002–2005
dr hab. prof. UJK Bartłomiej Jaśkowski	– 2005–2008; 2008–

Wydział Pedagogiczny i Artystyczny

doc. dr hab. Tadeusz Wróbel	– 1969–1971
doc. dr Ryszard Radwiłowicz	– 1971–1973
doc. dr Józef Mroźkiewicz	– 1973–1975
dr Zenon Chróściel	– 1975–1984
doc. dr hab. Witold Dobrołowicz	– 1984–1985
doc. dr hab. Włodzimierz Goriszowski	– 1986–1987
prof. dr hab. Waldemar Dutkiewicz	– 1987–1990; 1996–2002
dr hab. prof. WSP Józef Grzywna	– 1990–1993

prof. dr hab. Andrzej Jopkiewicz	- 1993–1996
dr hab. prof. UJK Zdzisław Ratajek	- 2002–2005; 2005–2008
prof. dr hab. Marek Kątny	- 2008–

Wydział Zarządzania i Administracji

dr hab. prof. WSP Ryszard M. Czarny	- 1992–1996
dr hab. prof. WSP Henryk Pałaszewski	- 1996–1999
dr Zdobysław Kuleszyński	- 1999–2002
dr hab. prof. AŚ Antoni Malinowski	- 2002–2005
dr hab. prof. UJK Zbigniew Gazda	- 2005–2008; 2008–

Wydział Nauk o Zdrowiu

prof. dr hab. Waldemar Dutkiewicz	- 2001–2005; 2005–2007
prof. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek	- 2007–2008; 2008–

Prorektorzy ds. Filii w Piotrkowie Trybunalskim

dr hab. prof. AŚ Jerzy Kukulski	- 2000–2005
prof. dr hab. Czesław Grzelak	- 2005–2008
dr hab. prof. UJK Anna Grochulska	- 2008–

Dyrektorzy Administracyjni

dr Zygmunt Małecki	- 1969–1981
mgr inż. Eugeniusz Marcinkowski	- 1981–1983
mgr Stanisław Musiał	- 1983–1990
dr Stanisław Zych	- 1991–1996
mgr Leszek Sordyl	- 1996–1998
dr inż. Marek Miksa	- 1998–2001
mgr Janina Pierścińska (kanclerz)	- 2001–

H WYDZIAŁ
HUMANISTYCZNY

Geneza kieleckiej humanistyki

Kieleccyzna była miejscem urodzenia i aktywnej twórczej działalności wielu wybitnych humanistów, którzy wiedzę i wykształcenie pobierali poza Kielcami, a nawet poza krajem. Przykładowo tylko można wymienić Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego i Stefana Żeromskiego, którzy wnieśli do dorobku dziedzictwa narodowego, a zwłaszcza do polskiej literatury, nieprzemijające, trwałe wartości. Początkowo nie istniała potrzeba utworzenia w samym sercu Gór Świętokrzyskich uczelni wyższej o profilu humanistycznym. Bardziej stosowne było powołanie w pierwszej dekadzie XIX wieku uczelni technicznej, która przygotowywała kadry do rozwijającego się tutaj, na bazie miejscowych surowców, przemysłu wydobywczego i metalowego. Jej żywot jednak okazał się stosunkowo krótki. Nie było także zapotrzebowania społecznego na zorganizowanie, wzorem innych miejscowości, towarzystwa o charakterze naukowym, tym bardziej, że okres zaborów i tępienia wszelkich inicjatyw zmierzających do odrodzenia narodowego nie sprzyjał takim zamiarom. Dopiero w okresie międzywojnia, w 1927 roku Stanisław Jan Czarnowski założył w Kielcach Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Oświaty, którego celem było – poprzez rozwój bibliotek i czytelnictwa – utworzenie archiwum, prowadzenie akcji odczytowej, szerzenie wiedzy (nie tylko humanistycznej) w społeczeństwie. Inicjatywa ta po śmierci (1929) twórcy towarzystwa upadła. Nowe okoliczności sprzyjające podtrzymaniu tożsamości narodowej poprzez szerzenie oświaty, nauki, tradycji i walki nastąpiły w czasie tragicznej w skutkach dla Polski okupacji hitlerowskiej. Okupant wówczas, w obawie, aby nie odrodziła się zniewolona Polska, zlikwidował szkolnictwo

średnie i wyższe oraz spowodował wykreślenie z programów nauczania szkół podstawowej i zawodowej wielu przedmiotów. Profesorowie w ramach niechlubnej akcji AB zostali poddani eksterminacji. W grudniu 1943 roku wysiedleni do Kielc profesorowie Uniwersytetu Poznańskiego oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, a także miejscowi nauczyciele szkół średnich, zorganizowali tajne kursy na poziomie akademickim. W ten sposób powstał pierwszy w dziejach Kielc Tajny Uniwersytet Ziemi Zachodnich, na którym odbywały się zajęcia na pięciu humanistycznych kierunkach studiów: na polonistyce pod kierunkiem dr. Juliusza Nowaka-Dłużewskiego, na historii – ks. prof. dr. Józefa Umińskiego, na germanistyce – dr. Franciszka Boehma, na filozofii – prof. dr. Ludwika Jaxy-Bykowskiego, i na prawie, którym opiekował się ks. prof. dr. Piotr Kałwa.

Po zakończeniu wojny w 1945 roku istniała nadzieja na utworzenie na bazie istniejących kursów uniwersytetu. Ministerstwo Oświaty potwierdziło istnienie tych kursów, uznając je za pełnoprawne i zgodne z przepisami o szkolnictwie wyższym, lecz z uwagi na brak środków nie mogło ich finansować. Nie pomogła skierowana do Ministerstwa rezolucja, przygotowana głównie przez jednego z twórców tajnych wykładów Juliusza Nowaka-Dłużewskiego i podpisana przez ówczesnego wojewodę Eugeniusza Wiślicza-Iwańczyka, w sprawie utworzenia uniwersytetu. Istniała wówczas korzystna atmosfera, ponieważ kadra nauczająca z byłych uniwersytetów wileńskiego i lwowskiego poszukiwała miejsca do utworzenia, w pewnym stopniu reaktywujących uniwersytety z tamtych miast, uczelni wyższej na terenie Polski centralnej. Na bazie kadry Uniwersytetu Jana Kazimierza został utworzony Uniwersytet Wrocławski, natomiast

Uniwersytetu Stefana Batorego – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zatem w rywalizacji o utworzenie uniwersytetu Kielce okazały się mało atrakcyjne. Nie było tutaj warunków lokalowych, zaplecza bibliotecznego oraz wystarczająco licznej kadry nauczającej. Wprawdzie zajęcia mogłyby się odbywać w byłym gmachu Przystosobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego, lecz nie był on przystosowany do celów dydaktycznych. Ponadto władzom miejskim i wojewódzkim zabrakło determinacji w walce o uniwersytet. Wobec braku środków na wynagrodzenie kadry i utrzymanie pomieszczeń dydaktycznych kursy uniwersyteckie we wrześniu 1945 roku ostatecznie zostały zlikwidowane. Wykładowcy przenieśli się do ośrodków akademickich, a w ślad za nimi z miasta wyjechała również część słuchaczy. Kielce stały się jednym z niewielu miast wojewódzkich pozbawionych uczelni wyższej (oprócz Wyższego Seminarium Duchownego). W tej sytuacji przedstawiciele miejscowej inteligencji podjęli kroki zmierzające do utworzenia działających społecznie organizacji kulturalno-oświatowych, które mogłyby stworzyć sprzyjające warunki do powstania placówki naukowo-badawczej. Już w 1945 roku został powołany Instytut Badań Regionalnych, początkowo kierowany przez znanego geologa Jana Czarnockiego, a później przez wybitnego działacza społecznego i regionalistę Edmunda Massalskiego. Działalność tej placówki koncentrowała się przede wszystkim na promocji walorów gospodarczych, geograficznych, historycznych i turystycznych Kielc oraz całego regionu Gór Świętokrzyskich. Jednak już w 1951 roku brak środków finansowych na prowadzenie badań doprowadził do upadku tej inicjatywy naukowo-badawczej. Ale wykazała ona społeczne dążenie do utworzenia trwałego ośrodka naukowego w Kielcach. W 1957 roku, w nieco zmienionej sytuacji politycznej, powołano Kieleckie Towarzystwo Naukowe, którego prezesem został Edmund Massalski. Skupiło ono miejscowych działaczy kulturalno-oświatowych oraz pracowników naukowych wywodzących się z Kielc, ale pracujących w różnych ośrodkach akademickich. Był to okres sprzyjający powstawaniu wszelkich inicjatyw społecznych, w tym też placówek badawczo-rozwojowych. Już kilka lat później powołano zawodowe placówki naukowe, które w pierwszej kolejności podjęły badania zasobów naturalnych Gór Świętokrzyskich i ich zagospodarowania. Powstał Oddział Świętokrzyski Instytutu Geologicznego Polskiej Akademii Nauk oraz Zakład Instytutu Organizacji, Zarządzania

i Ekonomiki Przemysłu Budowlanego. W celu kształcenia kadr dla przemysłu, w tym i budowlanego, utworzona została Kielecko-Radomska Wyższa Szkoła Inżynierska. W dalszym ciągu jednak odczuwało się brak uczelni o charakterze humanistycznym. Nie mogło oczekiwać kielczan spełnić Studium Nauczycielskie, powołane na bazie Liceum Pedagogicznego, kształcące nauczycieli do wszystkich przedmiotów nauczania w szkołach podstawowych. Dyrektorem Studium został znany polonista dr Stanisław Jerschina. Podobne placówki kształcące w województwie kieleckim znajdowały się wówczas w Radomiu, Busku Zdroju i Ostrowcu Świętokrzyskim.

W połowie lat sześćdziesiątych XX wieku w polskim systemie oświatowym realizowano reformę szkolnictwa podstawowego i średniego. Po zbilansowaniu kadr w województwie kieleckim okazało się, że na prawie 20 000 pracujących nauczycieli tylko 1800 posiadało wykształcenie wyższe z tytułem magistra, około 12 000 było absolwentami studiów nauczycielskich, 4000 osób miało tylko wykształcenie średnie, zdobyte przede wszystkim w liceach pedagogicznych, oraz około 2000 nauczycieli legitymowało się wykształceniem zawodowym, często bez kwalifikacji pedagogicznych. W tej sytuacji kurator okręgu szkolnego Stanisław Ornatowski, działacz Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz członkowie Kieleckiego Towarzystwa Naukowego podjęli starania o powołanie w Kielcach uczelni kształcącej nauczycieli na poziomie wyższym z podstawowymi kierunkami i przedmiotami nauczania. Ukoronowaniem ich zabiegów było wydanie 19 czerwca 1969 roku przez Prezesa Rady Ministrów Rozporządzenia o powołaniu uczelni w Kielcach.

Trudne początki działalności Wydziału (1969–1973)

Dnia 28 czerwca 1969 roku Minister Oświaty i Szkolnictwa Wyższego wydał zarządzenie w sprawie organizacji Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Kielcach. Jedną z jej jednostek był Wydział Humanistyczny, z dwoma kierunkami studiów: filologią polską z historią oraz filologią rosyjską.

W lipcu – pod kierunkiem późniejszego dziekana doc. dr. Michała Jaworskiego (1 października 1969 – 31 października 1974) – odbyły się egzaminy wstępne. Na pierwszy rok przyjęto 60 kandydatów na filologię polską z historią

i 80 słuchaczy na drugi kierunek. O przyjęcie na studia ubiegało się 55 kandydatów z Kielc, z których 36 złożyło egzamin z wynikiem pomyślnym, lecz 11 osób spośród nich nie zostało zakwalifikowanych na studia, 19 zaś nie uzyskało pozytywnego wyniku egzaminacyjnego. Wśród studentów przyjętych na pierwszy rok kierunków humanistycznych 25 (17,9%) pochodziło z Kielc. Pozostali wywodzili się ze środowisk wiejskich i małomiasteczkowych. Zawód nauczycielski dla młodzieży miejskiej był mało atrakcyjny. Ale przewaga młodzieży ze środowisk wiejskich i małych miasteczek świadczyła o jej dążeniu do zdobycia zawodu i wiedzy oraz potwierdziła trafność decyzji o powołaniu wyższej uczelni w zaniedbanym gospodarczo województwie.

Najważniejszą barierą do pokonania podczas tworzenia uczelni okazał się brak miejscowej kadry nauczającej. W jej kompletowaniu pomogły środowiska uniwersyteckie Łodzi, Warszawy, Torunia i Lublina. Pamiętać należy, że jej rekrutowanie następowało w trudnym okresie politycznym, określanym wydarzeniami marcowymi. Trwała histeria antysemicka, a środowiska naukowe zostały poddane wnikliwej obserwacji i prześladowaniom przez właściwe organy bezpieczeństwa. Ponadto osobom przybyłym z innych ośrodków miejscowe władze musiały zapewnić w miarę godziwe warunki mieszkaniowe. Był to warunek niezmiernie trudny do zrealizowania. W wyniku aktywnej postawy miejscowych władz oraz doc. dr. Tadeusza Malinowskiego w sprawie kompletowania kadry udało się we wrześniu zatrudnić na Wydziale Humanistycznym czterech docentów, pięciu adiunktów ze stopniem doktora, dwóch wykładowców i trzech lektorów. Już 27 września w sali kina „Romantica” rektor doc. dr. Tadeusz Malinowski zainaugurował pierwszy rok akademicki. Po immatrykulacji i ślubowaniu studentów goście, Senat i pracownicy wysłuchali wykładu doc. dr. Michała Jaworskiego na temat „Praca nad kulturą języka w ćwierćwieczu Polski Ludowej”, który to wykład miał podkreślać rolę kształcenia humanistycznego w uczelni oraz środowisku.

Bazą Wydziału i rektoratu był budynek dawnego Liceum Pedagogicznego, następnie zaś Studium Nauczycielskiego przy ulicy Leśnej 16. W nim też mieścił się dziekanat. Jego organizacją zajęła się pracująca do dnia dzisiejszego na stanowisku kierownika Zofia Wilczkowska, która później kompletowała niezbędną kadrę pracowników administracyjnych do obsługi studentów oraz zapewnienia im właściwego procesu kształ-

cenia i warunków socjalnych. Podczas zebrania wszystkich pracowników dydaktycznych powołano Radę Wydziału Humanistycznego, w skład której oprócz dziekana doc. dr. Michała Jaworskiego wchodziła kierownicy zakładów (doc. dr. Rafał Leszczyński i doc. dr. Zenon Harczuk), przedstawiciele adiunktów i asystentów (dr Jan Pałławski, mgr Andrzej Jankowski), przedstawiciel powołanej nieco później (marzec 1970) Rady ds. Młodzieży (dr Teodozja Rittel), przedstawiciel organizacji partyjnej. Wspomniana Rada ds. Młodzieży zajmowała się głównie przyznawaniem stypendiów, przydzielaniem miejsc w akademikach oraz sprawowała socjalną opiekę nad studiującą młodzieżą. Jej przewodniczącym został doc. dr. Rafał Leszczyński. Ponadto w jej skład wchodziła: dr Teodozja Rittel, mgr Wacława Kawczyńska, mgr Zdzisław Kachniewski oraz dwóch studentów. Natomiast budynek przy ulicy Leśnej wymagał modernizacji i przystosowania do nowych warunków, spełniających wymogi dydaktyczne i prowadzenia badań. Wówczas Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej przyznało, jak na warunki Kielc, niebagatelną jak na owe czasy kwotę prawie 5,1 mln złotych na wyposażenie sal dydaktycznych i laboratoriów. Zakupy zostały zrealizowane w placówkach „Cezasu” w Olsztynie, Rzeszowie i Szczecinie. Część środków wydatkowano na adaptację pomieszczeń. Ponadto Kuratorium Okręgu Szkolnego wyraziło zgodę na przejęcie części pomocy dydaktycznych i księgozbiorów znajdujących się w placówkach kształcenia nauczycieli na terenie województwa kieleckiego. Opracowany też został, przez rektora i kuratora, projekt rozwoju Uczelni w zakresie kształcenia nauczycieli, wzrostu kadry naukowo-dydaktycznej, bazy lokalowej i koniecznych nowych inwestycji na lata 1970–1975.

Rok akademicki kończył się czerwcową sesją egzaminacyjną. Studenci, którzy pomyślnie zdali egzaminy, mieli przed sobą trzymiesięczne waka-

Prof. dr hab. Michał Jaworski

cje. Nie zerwali łączności z placówkami szkolnymi, uczestnicząc w praktykach wakacyjnych na koloniach i obozach, a także w hufcach pracy na terenie województwa. W dalszym ciągu odbywała się organizacja struktur wewnętrznych środowiska studenckiego. Powstał Związek Studentów Polskich, Związek Młodzieży Wiejskiej, Akademickie Zrzeszenie Sportowe, Krąg Instruktorski Związku Harcerstwa Polskiego oraz samorząd w domach studenckich przy ulicy Krakowskiej 11 i Alei 1000-lecia Państwa Polskiego 15. Studenci uczestniczyli też w obozach adaptacyjnych i szkoleniowych. We wszystkich tych strukturach organizacyjnych studenci Wydziału Humanistycznego odgrywali wiodącą rolę. W latach następnych włączyli się w organizowanie studenckiego ruchu naukowego. Natomiast Uczelnia, w tym i Wydział Humanistyczny, przystąpiła do rekrutacji słuchaczy na studia zaoczne dla absolwentów SN. Na filologię polską i rosyjską przyjęto łącznie 120 słuchaczy.

Senat – organ kolegialny, składający się wówczas z rektora (Tadeusz Malinowski), jego zastępcy (Edmund Staszyński), dziekanów (Michał Jaworski, Tadeusz Wróbel, Bazyli Bończak), dyrektora administracyjnego (Zygmunt Małecki), kvestora (Czesława Omańska), dyrektora biblioteki głównej (Klementyna Helis), delegatów rad wydziałowych, przedstawicieli organizacji społeczno-politycznych i studentów – na VIII posiedzeniu ocenił roczną działalność Uczelni, ustalił plan zatrudnienia kadry, pozyskiwania bazy dydaktycznej, bibliotecznej i socjalnej dla studentów (akademików) oraz mieszkań dla pracowników. Wysłuchano też informacji doc. dr. Rafała Leszczyńskiego o nawiązanych kontaktach z placówkami nauki i kultury na obszarze województwa kieleckiego. Współpraca z miejscowym środowiskiem wpisywała się w przewidywany rozwój cywilizacyjny regionu i plan realizacji jego wszechstronnych potrzeb, w tym podnoszenia kwalifikacji kadr nie tylko nauczycielskich, lecz także szeroko rozumianej humanistyki. Przykładowo, doc. dr. Michał Jaworski uczestniczył w pracach Wojewódzkiej Rady Postępu Pedagogicznego, a doc. dr. hab. Tadeusz Wróbel z Wydziału Pedagogicznego był organizatorem koła nauczycieli zainteresowanych pracą naukowo-badawczą. Ówczesny rektor na łamach „Słowa Ludu” stwierdzał, że „Kielce nie mają jeszcze tradycji w rozwiązywaniu problemów wyższej uczelni i to jest zadanie, do którego miasto musi dorosnąć”. Wyraził tym stwierdzeniem trudności, jakie napotykała Uczelnia w okresie kształtowania swojej tożsamości i samodzielnie

musiała rozwiązywać problemy, których nie znalazły inne środowiska akademickie. Przykładowo, studiująca młodzież początkowo miała trudności z wypożyczeniem lektur, podręczników. Wojewódzka Biblioteka Publiczna, posiadająca bogate zbiory, udostępniała je jedynie tym, którzy byli w mieście zameldowani na pobyt stały, czyli niewielkiej części studiujących żaków. Zgoła inne stanowisko w tej sprawie zajęło kierownictwo Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej, w której wypełniony rewers wystarczył do dopełnienia formalności, lecz z kolei wobec trudności lokalowych brakowało w niej miejsc do korzystania ze zbiorów. Uczelniana biblioteka natomiast pospiesznie, w miarę pozyskiwania środków finansowych, dokonywała niezbędnych zakupów, nabywała prywatne zbiory, przejmowała bezpłatne woluminy z Państwowego Wydawnictwa Naukowego, Uniwersytetu Łódzkiego i różnych placówek naukowo-badawczych.

W 1970 roku nie było matury w liceach ogólnokształcących (reforma). Mimo to wydziałowa komisja rekrutacyjna wypełniła limit przyznaných miejsc na filologię polską z historią – 50 osób, i na rusycystykę – 60 osób. W tym czasie powołano komórki organizujące dydaktykę i badania naukowe. W Zakładzie Filologii Polskiej pracowali wówczas: kierownik doc. dr. Rafał Leszczyński i doc. dr. Michał Jaworski, na stanowiskach adiunktów doktorzy: Teodora Rittel, Danuta Kopertowska, Zdzisław Jerzy Adamczyk, Jan Paclawski i dwoje asystentów. Zakładem Filologii Rosyjskiej kierował doc. dr. Zenon Harczuk, adiunktem był od 1972 roku dr. Andrzej Jankowski, a starszymi wykładowcami dr. Wacława Kawczyńska i dr. Władysław Figarski (początkowo był on kierownikiem Międzywydziałowego Studium Języków Obcych). Dwie osoby zajmowały stanowisko asystenta. Trzecią komórkę dydaktyczno-naukową stanowił już Zakład Historii, zorganizowany przez pozyskanego z uniwersytetu z Torunia doc. dr. hab. Zenona Guldona oraz przybyłego z Krakowa doc. dr. hab. Wacława Urbana. Wzrosła też liczba adiunktów, wśród których wymienić należałoby doktorów: Józefa Grzywnę, Stefana Iwaniaka, Adama Massalskiego, nieco później Mieczysława B. Markowskiego. Ponadto skład ten uzupełniał specjalista od historii starożytnej dr. Leonard Owczarek, który po trudnych przejściach związanych z licznymi przesłuchaniami przez organa ścigania przybył do Kielc na początku 1970 roku z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Tam był podejrzany o wysadzenie auli, w której w następnym dniu miało się odbyć zebranie

milicjantów. Na kolejne przesłuchania wzywany był do Warszawy jeszcze z Kielc. Wytworzona wokół niego w Opolu atmosfera podejrzliwości spowodowała, że podjął decyzję o przeniesieniu się do Kielc, gdzie brak było specjalisty od historii starożytnej. Trwały też przygotowania do powołania kolejnego zakładu i kierunku kształcenia – bibliotekoznawstwa. Uruchomienie takiego zakładu gwarantowało przybycie do Kielc z Lublina doc. dr. hab. Zbigniewa Góralskiego i z Katowic dr. Bartłomieja Szyndlera. Szybki wzrost liczby pracowników i studentów Wydziału Humanistycznego wymagał rozbudowania bazy lokalowej. Nieco później zdecydowano Zakład Historii przenieść z budynku przy ulicy Leśnej do wymagającego kompletnej adaptacji budynku o niskiej zabudowie (baraku) na przedmieściach Kielc przy ulicy Okrężnej 4. Stopniowo uczelnia przygotowywała się do uzyskania uprawnień kształcenia na poziomie magisterskim, co oprócz zwiększonej liczby kadry wymagało polepszenia warunków lokalowych.

W czerwcu 1972 roku zespoły z Kielecko-Radomskiej Wyższej Szkoły Inżynierskiej i Wyższej Szkoły Nauczycielskiej z udziałem miejscowych architektów opracowały wytyczne programowe do koncepcji przestrzennego zagospodarowania przydzielonych uczelniom terenów położonych między Aleją 1000-lecia Państwa Polskiego a ulicą Świętokrzyską. Powstać tam miało miasteczko akademickie. W tej propozycji kubatura budynków dydaktycznych WSN miała liczyć ponad 213 500 m³, domy studenckie zaś miały pomieścić 1500 osób. Przewidywano wybudowanie wspólnych obiektów: stołówki, biblioteki,

ośrodka zdrowia, klubu studenckiego, ośrodka sportowego z halą i pływalnią oraz obiektu handlowo-usługowego. Ustalenia te 8 września podpisali rektorzy obydwu szkół. Całość opracowania przesłano władzom miejskim, wojewódzkim oraz Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Ministerstwo pozytywnie oceniło propozycje inwestycyjne i dodatkowo wprowadziło do planu budowę dwóch domów studenta na 660 miejsc. Niestety, plan ten dla WSN nigdy nie doczekał się realizacji. Zmieniła się koncepcja lokalizacji Uczelni, która na całe dziesięciolecie spowodowała rozwój infrastruktury oraz zamierzeń inwestycyjnych.

Dnia 17 stycznia 1973 roku dziekan Michał Jaworski poinformował Radę Wydziału, że kolegium ministerstw Oświaty i Wychowania oraz Nauki, Szkolnictwa i Techniki na posiedzeniu w Krakowie podjęło uchwałę o przekształceniu wyższych szkół nauczycielskich w pełne uczelnie wyższe, kształcące na poziomie magisterskim. Proces przekształceń miał się rozpocząć w roku akademickim 1973/74, a zakończyć w 1977/78. Decyzja ta przyspieszyła starania Uczelni w Kielcach, aby przekształcenie nastąpiło w pierwszej kolejności, tym bardziej, że istniały ku temu wszystkie warunki, przede wszystkim kadrowe. W tej sytuacji w poszczególnych zakładach pracownicy przygotowywali dla studentów przewodniki, poradniki, bibliografie, wybory źródeł, a nad ich merytoryczną wartością czuwał ówczesny prorektor Wacław Urban. Członkowie senackich komisji do spraw nauki, dydaktyki, biblioteki i aparatury opracowali koncepcję kształcenia na poziomie magisterskim, którą po wnikliwej dyskusji przyjął Senat Uczelni. Przesłano ją do Ministerstwa, a ono 16 czerwca 1973 roku wyraziło zgodę na organizację studiów magisterskich na dziewięciu kierunkach, w tym na filologii polskiej, rosyjskiej, historii i bibliotekoznawstwie.

Nowa faza rozwoju Wydziału (1973–2000)

Dnia 29 września 1973 roku ukazało się Rozporządzenie Rady Ministrów o przekształceniu WSN w Kielcach w Wyższą Szkołę Pedagogiczną, która od tego czasu mogła kształcić „nauczycieli dla potrzeb szkół podstawowych, szkół średnich ogólnokształcących oraz zasadniczych i średnich szkół zawodowych”. Dokument ten wręczył rektorowi Edmundowi Staszyńskiemu w czasie

Studentki Instytutu Historii przygotowują budynek przy ulicy Okrężnej do zajęć dydaktycznych

piątej inauguracji Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr hab. Jan Kaczmarek. Z tej okazji pracownicy Uczelni zorganizowali w budynku Wydziału wystawę zatytułowaną „Oświata w Kielcach”, na której ukazano tradycje i dorobek szkolnictwa w mieście. Rozpoczął się nowy etap rozwoju humanistyki. W dalszym ciągu dziekanem był doc. dr Michał Jaworski, którego na tym stanowisku od 1 listopada 1974 roku zastąpił początkowo doktor, a później docent Zdzisław Jerzy Adamczyk (1974–1978, a także 1982–1984). Funkcje prodziekanów powierzono doktorom Władysławowi Figarskiemu i Jerzemu Rutkowskiemu. Następowala reorganizacja i przekształcenia w strukturze organizacyjnej Wydziału oraz w systemie kształcenia. W okresie od powstania WSN do jego przekształcenia nastąpił dalszy rozwój kadry naukowo-dydaktycznej, zwłaszcza w grupie samodzielnych pracowników i adiunktów. Wystarczy wspomnieć, że w Zakładzie Filologii Polskiej pracowało wówczas pięciu docentów i jeden profesor (Jan Tokarski), dziesięciu adiunktów i starszych wykładowców z tytułem doktora oraz pięciu asystentów i starszych asystentów. W Zakładzie Filologii Rosyjskiej pracowało wówczas trzech docentów, w tym dwie osoby ze Związku Radzieckiego, czterech adiunktów i starszych wykładowców ze stopniem doktora oraz pięciu asystentów i starszych asystentów. Zakład Historii, kierowany przez doc. dr hab. Zenona Guldoną, stanowił miejsce zatrudnienia trzech docentów, pięciu doktorów, jednego wykładowcy i dwóch starszych asystentów. W najmłodszym zakładzie – Zakładzie Bibliotekoznawstwa, pracowały wówczas tylko trzy osoby: docent, adiunkt i asystent. Zatem była to kadra w dalszym ciągu nieliczna. Niezbędnym warunkiem rozwoju Uczelni było jej zwiększenie, głównie w grupie samodzielnych pracowników. Habilitacje w wymienionym roku posiadało zaledwie pięć osób. Ale kadra ta stanowiła gwarancję prowadzenia

badania naukowych oraz wypełniania zadań dydaktycznych. Podjęto też starania o pozyskanie nowych samodzielnych pracowników, między innymi prof. Henryka Zinsa do Zakładu Historii (1/2 etatu), doc. dr hab. Czesława Bartulę, doc. dr hab. Wandę Pomianowską do Zakładu Filologii Polskiej oraz wszczęto postępowanie (maj 1974) o nadanie tytułu profesora Wacławowi Urbanowi, co nastąpiło dopiero po czterech latach.

W organizacji Wydziału następowały przekształcenia. Przystąpiono do zamiany zakładów w większe jednostki dydaktyczno-naukowe, tj. instytuty. Przygotowano też ramowy projekt statutu instytutów. Wprawdzie zaczął on obowiązywać w Uczelni dopiero po wydaniu zarządzenia przez rektora 2 stycznia 1979 roku, lecz podstawowe jego zadania były realizowane od chwili przekształcenia zakładów w instytuty. Należy jednak zaznaczyć, że Uczelnia nie miała pełnych praw akademickich, więc powołanie instytutu na wniosek rektora następowało w wyniku decyzji Ministerstwa. Zgodnie z zapisami statutu każdy instytut realizować winien trzy podstawowe zadania, tj. prowadzić działalność dydaktyczną, opartą na obowiązujących, uchwalanych wówczas przez Ministerstwo programach kształcenia, prowadzić działalność wychowawczą we współdziałaniu z Socjalistycznym Związkiem Studentów Polskich oraz prowadzić działalność badawczą i upowszechniać jej wyniki. Nietrudno zauważyć, że Uczelnia w pierwszej kolejności realizować miała cele i zadania narzucone przez Ministerstwo, tj. przygotowywać kadrę do zawodu nauczycielskiego. Jako pierwszy na Wydziale Humanistycznym przekształcony w instytut został Zakład Filologii Polskiej. Jego dyrektorem został mianowany przez rektora doc. dr Michał Jaworski. W skład Instytutu Filologii Polskiej wchodziły początkowo trzy zakłady: Języka Polskiego, Historii i Teorii Literatury, Bibliotekoznawstwa oraz Pracownia Metodyki Języka Polskiego. Pierwszym Zakładem kierował doc. dr hab. Czesław Bartula, który – jak już wspomniano – przeniósł się do Kielc z Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie między innymi prowadził lektorat z języków słowiańskich (czeskiego, słowackiego, bułgarskiego i serbsko-chorwackiego), drugim Zakładem kierował doc. dr Rafał Leszczyński, trzecim zaś doc. dr hab. Zbigniew Góralski. W zakładzie tym zatrudniony był również wybitny specjalista bibliotekoznawstwa i dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej prof. Jan Baumgart. Pracownią dydaktyki kierowała dr Helena Wolny. W latach następnych liczba i nazwy oraz

Prof. dr hab. Wacław Urban

zakres działalności poszczególnych zakładów zmieniały się i nie będziemy wszystkich tych zmian zaznaczać, wynikały bowiem one z faktu przyrostu samodzielnej kadry naukowej, kompetentnej zarówno do prowadzenia badań, jak i rozszerzania pola obserwacji naukowej. Drugim z kolei zakładem przekształconym w instytut był Zakład Historii. Powołanie tegoż Instytutu nastąpiło w wyniku Zarządzenia nr 15 Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z 14 lutego 1976 roku. Dyrektorem został doc. dr hab. Wacław Urban. Zatrudnionych było wówczas 20 historyków, w tym pięciu docentów habilitowanych, tj. Wacław Urban, Zenon Guldon, Eligiusz Kozłowski, Jerzy Zdrada i Zbigniew Góralski – przeniesiony z Zakładu Bibliotekoznawstwa, w którym kierownikiem został prof. Jan Baumgart. Ponadto w Instytucie zatrudnionych było wówczas pięciu adiunktów ze stopniem doktora, dwoje starszych wykładowców oraz pięciu starszych asystentów i trzech asystentów. Początkowo w skład Instytutu wchodził Zakład Historii Polski i Powszechnej do XVIII wieku z Pracownią Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa, kierowany przez doc. Zenona Guldona. Drugim Zakładem, tj. Historii Polski i Powszechnej XIX i XX wieku z Pracownią Historii PRL, kierował doc. Zbigniew Góral-

ski. Utworzona została również Pracownia Dydaktyki Historii, początkowo kierowana przez mgr. Józefa Rella, a później przez dr. Zygmunta Małeckiego. Trzecim zakładem utworzonym w Instytucie Historii, a odłączonym od Instytutu Filologii Polskiej, został Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, w którym pełniącym obowiązki kierownika został dr Czesław Erber. Kolejnym instytutem, powołanym również wspomnianym zarządzeniem Ministra, był Instytut Filologii Rosyjskiej. Pracowało w nim wówczas 33 nauczycieli akademickich i kilka osób na godzinach zleconych. Dyrektorem mianowanym przez rektora został doc. Zenon Harczuk. Podobnie jak w poprzednich instytutach, tak i w tym powołano trzy zakłady, tj. Historii i Literatury Rosyjskiej i Radzieckiej, Języka Rosyjskiego oraz Metodyki i Praktycznej Nauki Języka Rosyjskiego. Kierownictwo pierwszego zakładu powierzono dr. Andrzejowi Jankowskiemu, pełniącym obowiązki kierownika drugiego zakładu został dr Tomasz Wójcik, trzeciego zaś – doc. Zenon Harczuk. W Instytucie zatrudnionych było wówczas sześciu samodzielnych pracowników naukowych, w tym jeden profesor (Antoni Semczuk – 1/2 etatu) i trzech specjalistów ze Związku Radzieckiego (doc. Albert Strelcow, doc. Nelly Żurakowska i doc. Walen-

Odznaczenia pracowników w 1985 roku

Pierwszy z prawej prodziekan doc. dr hab. Józef Rurawski, drugi – doc. dr Zenon Harczuk

tin Gutieniew). Zatrudnianie w tym Instytucie specjalistów ze Związku Radzieckiego podnosiło poziom kształcenia w praktycznej znajomości języka i był to wymierny wynik realizacji współpracy z moskiewskim Instytutem Języka Rosyjskiego im. Aleksandra S. Puszkina.

Na początku roku akademickiego 1978/79 nowy dziekan Wydziału Humanistycznego doc. dr hab. Jan Paclawski (1978–1982) zwrócił się do kuratorów w Kielcach, Radomiu i Tarnobrzegu z pytaniem o zapotrzebowanie na nauczycieli języka niemieckiego, istniała bowiem wówczas, zdaniem dziekana, możliwość uruchomienia filologii germańskiej. Pierwsi absolwenci tegoż kierunku mogliby podjąć pracę w charakterze nauczycieli w roku szkolnym 1983/84. Niestety, zamiaru takiego nie udało się wówczas, z braku wysoko kwalifikowanej kadry, zrealizować. Warto dodać, że dyskusja nad zorganizowaniem kształcenia nauczycieli języków zachodnioeuropejskich toczyła się dużo wcześniej. Już 9 września 1974 roku ówczesny wojewoda Roman Maćkowski zwrócił się do rektora z propozycją uruchomienia dziennych i zaocznych studiów języka niemieckiego i angielskiego, wszelkie bowiem próby pozyskania kadr nauczycielskich o tych specjalnościach kończyły się niepowodzeniem. Zapowiedział zarazem, że istniała możliwość ufundowania przez Kuratorium wszystkim studiującym na tych kierunkach specjalnych stypendiów. Kuratorium miało też określić potrzeby szkolnictwa na nauczycieli wspomnianych przedmiotów nauczania. Przymuszalnie na tej podstawie prorektor doc. Wacław Urban podczas posiedzenia Senatu zgłosił

pisemny wniosek w sprawie uruchomienia już od następnego roku akademickiego kierunku filologia germańska oraz dodatkowo bibliotekoznawstwa jako samodzielnego kierunku studiów. Uczelnia jednak z powodu braku kadry samodzielnych i pomocniczych pracowników naukowo-dydaktycznych nie była wówczas w stanie zorganizować kształcenia na kierunkach filologii niemieckiej i angielskiej. Problem zatem pozostał otwarty, a jego realizacja mogła wejść w życie po spełnieniu wspomnianego podstawowego warunku kadrowego, co nastąpiło wiele lat później.

We wszystkich instytutach dał się zauważyć systematyczny rozwój kadry naukowo-dydaktycznej, zarówno w wyniku podnoszenia kwalifikacji przez młodszych pracowników, którzy na stałe określili swój związek z Uczelnią, jak i poprzez pozyskanie doświadczonych kadry z innych ośrodków uniwersyteckich i placówek naukowo-badawczych. O tym znaczącym rozwoju samodzielnej kadry naukowej na humanistyce rektor Edmund Staszyński powiedział, że „było to możliwe dzięki jej olbrzymiemu wysiłkowi, a także warunkom i atmosferze, jaka została stworzona w uczelni od jej powstania”. Wszyscy podnoszący kwalifikacje mogli korzystać ze wsparcia finansowego w postaci stypendium doktorskiego lub habilitacyjnego, urlopu naukowego, staży naukowych w ośrodkach akademickich, wyjazdów zagranicznych itd. Istotną barierę w uzyskaniu awansu naukowego stanowił brak możliwości nadawania stopni i tytułów przez własną uczelnię. Najczęściej w zakresie nauk humanistycznych zdobywano kwalifikacje na Uni-

Akademia w Instytucie Filologii Rosyjskiej (1976)

wersytecie Warszawskim, w instytutach Polskiej Akademii Nauk, na Uniwersytecie Jagiellońskim, na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i w WSP w Krakowie oraz na Uniwersytecie Łódzkim, a w wypadku rusycystów – w Związku Radzieckim. Dlatego podczas inauguracji roku akademickiego 1980/81 rektor stwierdził: „Celem naszym będzie nadal stwarzanie wszelkich warunków umożliwiających podnoszenie poziomu naukowego i uzyskiwanie stopni naukowych przez nauczycieli akademickich oraz dalsze pozyskiwanie profesorów z innych ośrodków, tak by w najbliższym czasie wszystkie Rady Wydziału miały podstawy uzyskania uprawnień do nadawania stopni naukowych”. Ale droga do realizacji zapowiedzianego celu była długa i trudna. Uczelnia kielecka była organizatorem spotkania rektorów wszystkich wyższych szkół pedagogicznych, podczas którego omawiano warunki rozwoju kadr naukowych. Okazało się wówczas, że na dziesięć istniejących szkół pedagogicznych pod względem wysoko kwalifikowanej kadry naukowej kielecki Instytut Filologii Polskiej znalazł się na trzecim miejscu (po uczelni w Krakowie i w Opolu), Instytut Historii – na drugim miejscu (po Opolu), Instytut Filologii Rosyjskiej – na pierwszym miejscu, głównie dzięki kadrze doktorów i specjalistów radzieckich. Dodajmy do tego, że od roku akademickiego 1979/80 Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Techniki dla studentów rusycystyki stworzyło warunki do jednosemestralnych studiów w uczelniach radzieckich, co istotnie przyspieszało i pogłębiało praktyczną naukę języka rosyjskiego. Zakład Bibliotekoznawstwa natomiast w tym nieformalnym rankingu znalazł się na czwartym miejscu. Taka informacja mogła wprowadzać stan zadowolenia i zwalniać z obowiązku podnoszenia własnych kwalifikacji. Ponadto sytuacja kadrowa nie wyglądała aż tak optymistycznie, jak to wynikało z przedstawionej klasyfikacji. Wówczas bowiem w instytutach i zakładach Wydziału Humanistycznego pracowało na pełnych etatach i w niepełnym wymiarze czasu pracy 13 samodzielnych pracowników, w tym jeden profesor i siedmiu docentów z habilitacją oraz 29 doktorów. Wprawdzie podczas posiedzeń Rady Wydziału Humanistycznego niejednokrotnie dyskutowano nad koniecznością zdobywania nowych stopni i tytułów naukowych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne, lecz zdawano sobie sprawę z tego, że był to proces zbyt powolny. Jednocześnie przegłosowywano wnioski o nadanie tytułu

profesora osobom posiadającym habilitację, między innymi wcześniej doc. dr. hab. Michałowi Jaworskiemu i doc. dr. hab. Wacławowi Urbanowi, a we wspomnianym 1980 roku doc. dr. Czesławowi Bartuli i doc. dr. hab. Zenonowi Guldonowi oraz doc. dr. hab. Eligiuszowi Kozłowskiemu. Zatrudniono też w Instytucie Historii doc. dr. hab. Józefa Ławnika. Pozyskiwanie bowiem nowych, wysoko wykwalifikowanych pracowników naukowych w dużym stopniu było uzależnione od możliwości stworzenia im dobrych warunków mieszkaniowych, co w Kielcach nie było łatwe. Wprawdzie wcześniej władze miejskie przekazały uczelni na zasiedlenie blok przy ulicy Wiśniowej i przyznały kilka mieszkań w różnych punktach miasta, lecz nie zaspokajały one podstawowych potrzeb. Wówczas jeden z profesorów pisał do władz uczelni: „Sześć przenosin mam już za sobą, a w ostatnich dwóch latach miałem ich cztery”. Taka rzeczywistość nie sprzyjała oczekiwanemu rozwojowi kadry nauczającej. Wielu samodzielnych pracowników naukowych na skutek braku mieszkania dojeżdżało do pracy z Krakowa i Warszawy. Ponadto rozbudowane wówczas studia zaoczne również wymagały zapewnienia studentom zakwaterowania na czas zjazdów.

W miarę ustabilizowana i kadrowo wzmocniona Uczelnia przygotowywała się do nadania jej imienia. Wybór padł na patrona z zakresu humanistyki, wybitnego pisarza związanego z ziemią leżącą między Wisłą a Pilicą – Jana Kochanowskiego. Sprzyjała tej decyzji zbliżająca się 450. rocznica urodzin bohatera oraz skromnie obchodzona uroczystość dziesięciolecia Uczelni. Od 7 września 1979 roku decyzją rządową nosiła ona pełną nazwę: Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, i taki sam napis umieszczono na wręczonym władzom Uczelni sztandarze, ufundowanym przez istniejący wówczas Komitet Przyjaciół Szkół Wyższych. Uroczystość nadania imienia Uczelni i obchodów 10. rocznicy jej powstania wiązano z upowszechnieniem dorobku i znaczenia dla kultury polskiej patrona jako wybitnego humanisty i ojca polskiej literatury. W pierwszej kolejności postanowiono zorganizować wspólnie z Wydziałem Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Radomiu sesję o charakterze międzynarodowym, z udziałem najwybitniejszych badaczy twórczości Jana z Czarnolasu. Koordynatorem organizowanych uroczystości rocznicowych został doc. dr. hab. Jan Paćłowski, a zapowiedź wygłoszenia referatów zgłosili między innymi profesorowie: Janusz Pelc z Warszawy, Stanisław Grzeszczuk z Krako-

wa, Jerzy Starnawski z Łodzi, Wiktor Weintraub z Cambridge i Tadeusz Ulewicz z Krakowa. Sesja odbyła się w Kielcach i Czarnolesie, we dworcu, gdzie mieszkał urodzony 23 czerwca 1530 roku Jan Kochanowski. Z tej też okazji odnowione zostały w zwoleńskim kościele pamiątki po poecie. Jednak głównym organizatorem tych uroczystości był Wydział Humanistyczny, który od tej pory czuł się spadkobiercą wartości dziedzictwa poety i w pełni uprawnionym do popularyzacji jego dorobku. W obchody wspomnianej rocznicy włączyła się również młodzież studiująca polonistykę. Uczelnia, głównie z inspiracji dziekana doc. Jana Paćławskiego, była organizatorem ogólnopolskiej sesji kół naukowych z okazji 450. rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego. Zgłoszenia udziału w niej napłynęły między innymi od kół naukowych z uniwersytetów w Warszawie, Katowicach i Toruniu oraz z WSP w Rzeszowie i w Słupsku.

Stabilny rozwój kadry naukowej oraz ugruntowanie struktur organizacyjnych zostało zachwiane ważnymi wydarzeniami krajowymi, w wyniku których wstrzymane zostały dotychczasowe kierunki rozwoju Uczelni. Wzrost aktywności politycznej studentów na początku lat osiemdziesiątych XX wieku nie ominął Wydziału Humanistycznego. Studenci i pracownicy, głównie Instytutu Filologii Polskiej i Historii, uczestniczyli w akcjach antyrządowych, do-

magając się uznania działalności nowych niepodległościowych struktur organizacyjnych, tj. Niezależnego Zrzeszenia Studentów i Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Uczestniczyli prawie we wszystkich akcjach solidarnościowych. Zmalał dopływ nowych pracowników. Nieco wcześniej, z powodu braku samodzielnej kadry, zawieszono rekrutację na pierwszy rok bibliotekoznawstwa. Pogłębiły się trudności lokalowe instytutów. Przykładowo, Instytut Historii musiał opuścić dotychczas zajmowane pomieszczenia, jeszcze przed wspomnianymi wydarzeniami, i chwilowo został zlokalizowany w pomieszczeniach byłego akademika przy ulicy Krakowskiej 11, a po roku przeniesiony do prywatnej kamienicy przy zbiegu ulic Prostej i Śniadeckich. Warunki w dalszym ciągu nie odpowiadały wymogom dydaktyki i prowadzenia badań naukowych, co w napiętej sytuacji politycznej pogłębiało destabilizację procesu kształcenia i wypełniania przez wspomniany Instytut statutowych zadań. W 1981 roku kończyła się kadencja władz Uczelni. Nowym rektorem został wybrany przez społeczność akademicką prof. dr hab. Henryk Jurkiewicz, natomiast jego zastępcami zostali: doc. dr hab. Stanisław Cieśliński, doc. dr hab. Jan Paćławski i doc. dr Andrzej Liedke. Na kierownictwo wszystkich struktur organizacyjnych Uczelni nałożony został przez wprowadzony

Pochód studentów podczas juwenaliów w 1978 roku

Dziekan doc. dr hab. Czesław Szczepańczyk (w środku) podczas inauguracji roku akademickiego 1985/86

13 grudnia 1981 roku stan wojenny obowiązek uspokojenia wrzenia społeczno-politycznego w środowisku pracowniczym i studenckim. Niektórzy pracownicy z Wydziału Humanistycznego zostali internowani, a później relegowani z Uczelni (dr Stanisław Zak). Podobnie stało się z kilkoma studentami, co rzecz jasna zaostrzyło tylko istniejącą wówczas sytuację i zahamowało dotychczasowy stabilny rozwój procesu kształcenia i badań naukowych.

Zakończył się okres mianowania docentów kontraktowych bez habilitacji. Natomiast od chwili powstania Uczelni do 1984 roku na trzynaście przeprowadzonych kolokwium habilitacyjnych z całej Uczelni aż pięć dotyczyło pracowników Wydziału Humanistycznego (Michał Jaworski, Andrzej Jankowski, Jan Paćłowski, Danuta Kopertowska, Czesław Szczepańczyk). W zakresie kształcenia własnej kadry był to w dalszym ciągu postęp niezadowolający i problem ten wymagał stworzenia nowych warunków, sprzyjających uzyskiwaniu kolejnych stopni naukowych. Nie wolno też zapominać, że w środowiskach naukowych toczyła się wówczas dyskusja na temat zniesienia przewodu habilitacyjnego i zastąpienia go oceną całokształtu dorobku naukowego, co z pewnością na pewien okres zahamowało przyływ nowych własnych habilitacji. O ile odczuwało się niedobór kadry w grupie profesorów i doktorów habilitowanych, to z zadowoleniem należało przyjąć rozwój kadry w grupie adiunktów ze stopniem doktora. W wymienionym okresie aż 124 pracowników

Uczelni uzyskało ten stopień naukowy, w tym 30 z Wydziału Humanistycznego. Warto podkreślić, że w grupie tej znajdowali się również absolwenci własnych kierunków kształcenia, którzy podjęli pracę w macierzystych instytucjach. W dalszym ciągu jednak doktoraty i habilitacje przeprowadzano w innych ośrodkach naukowych, pod kierunkiem docentów i profesorów tamtych uczelni lub instytutów naukowo-badawczych. W nielicznych tylko przypadkach promotorami prac doktorskich byli samodzielni pracownicy nauki kieleckiej Uczelni. Dlatego też w wyniku intensyfikacji prac nad zwiększeniem kadry naukowej i rozszerzenia badań zmierzano, początkowo tylko na Wydziale Humanistycznym, do uzyskania uprawnień do nadawania stopnia doktora. Obserwować też można było na tym Wydziale wzrost aktywności samodzielnych pracowników naukowych. Wystarczy wspomnieć, że na osiem problemowych komisji senackich aż w sześciu przypadkach jej przewodniczących wywodziło się spośród instytutów wspomnianego Wydziału. Ponadto Prezes Rady Ministrów powołał doc. dr. hab. Stefana Iwaniaka, byłego dyrektora Instytutu Historii (1984–1986), na członka trzeciej kadencji (1988–1991) Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Wcześniej członkiem drugiej kadencji (1984–1987) wspomnianej Rady był ówczesny prorektor (1982–1984 i 1987–1990) doc. dr. hab. Jan Paćłowski, który systematycznie informował Radę Wydziału o przebiegu jej obrad i podejmowanych przez nią problemów dotyczących przemian w szkolnictwie wyższym, w tym

także wymogów stawianych uczelniom ubiegającym się o uprawnienia akademickie. Uzyskać uprawnienia do nadawania stopnia doktora oraz spełnić warunki stawiane przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną ds. Stopni i Tytułów Naukowych mógł wówczas tylko Instytut Historii. Ówczesny dyrektor Instytutu, doc. dr hab. Józef Ławnik, w wyniku osobistych starań doprowadził do zatrudnienia samodzielnych pracowników naukowych w tzw. deficytowych zakładach. Zatrudnieni zostali specjaliści w niepełnym wymiarze czasu pracy, sprowadzeni z innych ośrodków naukowych, profesorowie Eugeniusz Konik, Stanisław Bylina i Ryszard Kołodziejczyk. We wszystkich zakładach kierownikami zostali wybitni specjaliści z poszczególnych okresów historycznych. Ponadto młodszy pracownicy naukowcy mieli zapewnione dobre warunki uzyskiwania stopni i opieki naukowej. Strukturę wewnętrzną Instytutu w latach osiemdziesiątych XX wieku często zmieniano i na wzór uniwersytecki liczba zakładów odpowiadała poszczególnym okresom historycznym. Ostatecznie na początku kadencji dyrektorskiej doc. dr hab. Adama Massalskiego (1988–1996) i gdy dziekanem był doc. dr hab. Czesław Szczepańczyk (1984–1987 i 1987–1990) w 1989 roku Rada Wydziału Humanistycznego uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii. Był to przełom w dziejach Wydziału i Uczelni. Ukazał on, że konsekwentny postęp w rozwoju samodzielnej kadry naukowej, głównie rekrutującej się spośród miejscowych

pracowników, oraz prowadzenie badań naukowych stworzą korzystne warunki do kolejnych awansów i wzrostu znaczenia Uczelni nie tylko w miejscowym środowisku, lecz także w kraju. Stanowił też zachętę dla pozostałych instytutów do ubiegania się o podobne uprawnienia.

Dążono też do poprawienia sytuacji lokalowej Instytutu oraz usamodzielnienia Zakładu Bibliotekoznawstwa. Już w końcu maja 1981 roku pełniący obowiązki kierownika tegoż Zakładu dr Adam Massalski wystąpił do dziekana Jana Paclawskiego o podjęcie procedur zmierzających do przekształcenia Zakładu w samodzielną jednostkę podporządkowaną dziekanowi. Dążenie takie było tym bardziej uzasadnione, zdaniem dr. Adama Massalskiego, że kierowany przez niego Zakład, dotychczas będący w strukturach Instytutu Historii, poprzez zmianę lokalizacji i przeniesienie go do budynku przy ulicy Kościuszki 13, w którym to budynku wówczas znalazła się siedziba dziekanatu, w niemal naturalny sposób został oderwany od Instytutu. Wniosek ten znalazł zrozumienie dziekana, który popierając go, wystąpił do rektora Henryka Jurkiewicza o akceptację wspomnianej prośby, tym bardziej, że była też ona uzasadniona przejściem doc. dr hab. Eligiusza Kozłowskiego do tegoż Zakładu, dzięki czemu zyskał on samodzielnego pracownika naukowego. W Zakładzie tym wówczas pracowało łącznie czternastu pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym sześciu doktorów. Wniosek ten czasowo nie uzyskał akceptacji rektora. Należało w pierwszej kolejności wznowić przyjęcia na pierwszy rok studiów. Wniosek o wznowieniu naboru, z zaznaczeniem, że na kierunku bibliotekoznawstwo kształcić się będzie absolwentów dla potrzeb bibliotek szkolnych, przyjęła Rada Wydziału Humanistycznego podczas posiedzenia 19 stycznia 1984 roku. W tym czasie do tegoż Zakładu przeniesiony został doc. dr hab. Zenon Guldon, na miejsce opuszczone przez prof. Eligiusza Kozłowskiego. Czasowo wspomniany Zakład znalazł się w strukturach Wydziału Pedagogicznego. Dopiero Zarządzeniem rektora nr 16 z 20 marca 1987 roku przekształcono dotychczasowy Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w samodzielną zakład o tej samej nazwie, działający ponownie w ramach struktur Wydziału Humanistycznego. Był to chyba początek prawidłowego rozwoju tej jednostki naukowo-dydaktycznej, kształcącej studentów dla potrzeb bibliotek szkolnych i publicznych. Jego pracownicy dążyli teraz do stworzenia warunków umożliwiających w niedalekiej przyszłości przekształcenie zakładu

*Inauguracja roku akademickiego 1990/91
Od lewej: dziekan doc. dr hab. Czesław Szczepańczyk,
prorektor prof. dr hab. Jan Paclawski*

w instytut. Kierujący tym zakładem doc. dr hab. Mieczysław Adamczyk, badawczo zajmujący się historią prasy, spowodował przyjęcie do pracy kilku samodzielnych pracowników, głównie z Warszawy, którzy spełniali wymogi usamodzielnienia na wyższym etapie rozwoju w instytut. Decyzją Senatu z 16 maja 1991 roku, na podstawie uchwały Rady Wydziału Humanistycznego, dotychczasowy Zakład Bibliotekoznawstwa został przekształcony w Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, z następującą strukturą wewnętrzną: Zakład Teorii i Badań Bibliologicznych, Zakład Teorii i Historii Kultury z Pracownią Historii Prasy, Zakład Bibliotekarstwa, Bibliografii i Informacji Naukowej. Fakt ten sprzyjał podjęciu w szerszym niż dotychczas zakresie badań naukowych oraz stabilizacji kadry. Instytut nawiązał szerokie kontakty z podobnymi placówkami naukowo-dydaktycznymi w kraju, a zwłaszcza z podobnymi instytutami w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, kierowanej wówczas przez prof. Jerzego Jarowieckiego, oraz na Uniwersytecie Jagiellońskim (prof. Jacek Wojciechowski i prof. Maria Stolzman). Nawiązano również współpracę z Pracownią Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego XIX i XX wieku Polskiej Akademii Nauk, kierowaną przez prof. Jerzego Myślińskiego. W następnych latach strukturę wewnętrzną oraz profil kształcenia Instytut dostosowywał do potrzeb regionu, gdzie brakowało wykwalifikowanej kadry bibliotecznej i dziennikarskiej. Ponownie ulokowany został w budynku przy ulicy Leśnej 16, powodując nadmierne zagęszczenie sal wykładowych zajmowanych dotychczas przez Bibliotekę Główną, Instytut Filologii Polskiej oraz Instytut Filologii Rosyjskiej. Fakt ten ograniczał możliwości ilościowego zwiększania naboru studentów i wymagał radykalnych rozwiązań lokalowych. Wewnętrzna struktura organizacyjna Instytutu dość często się zmieniała, co świadczyło o pozyskiwaniu samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych i rozszerzaniu badań naukowych. Wystarczy wspomnieć, że w 1996 roku Zarządzeniem rektora nr 29 z 7 października 1996 roku utworzono cztery zakłady: Historii Książki i Badań Bibliologicznych; Teorii i Historii Kultury; Bibliotekoznawstwa, Bibliografii i Informacji Naukowo-Technicznej; Prasoznawstwa.

Radykalne przemiany polityczne zachodzące w kraju spowodowały konieczność przeprowadzenia reorganizacji w Instytucie Filologii Rosyjskiej i dostosowania profilu kształcenia do

nowych wymogów. Gwałtownie zmniejszyło się zapotrzebowanie na nauczycieli tegoż przedmiotu, w związku z czym spadło zainteresowanie młodzieży omawianym kierunkiem studiów. Już w 1987 roku zmieniona została struktura wewnętrzna tego Instytutu, zatwierdzona przez Radę Wydziału. Oprócz dotychczasowych zakładów, takich jak Zakład Literatury Rosyjskiej i Radzieckiej oraz Zakład Języka Rosyjskiego, zmodyfikowano Zakład Metodyki i Praktycznej Nauki Języka Rosyjskiego z Pracownią Języka Niemieckiego. Ten ostatnio wymieniony Zakład stanowił zapowiedź nowych poszukiwań i możliwości łącznego kształcenia języków rosyjskiego i niemieckiego, co okazało się przedsięwzięciem zbyt trudnym i w zasadzie nierealnym. Należało zatem poszukiwać nowych rozwiązań, które zaspokajałyby potrzeby szkolnictwa na wykwalifikowanych nauczycieli tych przedmiotów, zwłaszcza języka niemieckiego, oraz przygotowywać kadry ze znajomością języka rosyjskiego do kontaktów gospodarczych, tym bardziej, że gwałtownie spadła liczba studentów rusycystyki. Wystarczy wspomnieć, że w 1996 roku na studiach stacjonarnych na wszystkich latach tego kierunku kształciło się tylko 172 studentów, podczas gdy w latach wcześniejszych prawie taką liczbę kandydatów przyjmowano na pierwszy rok studiów. Nie prowadzono też kształcenia systemem zaocznym, wieczorowym ani studiów podyplomowych. Dodać też należy, że zmniejszała się liczba kandydatów na ten kierunek studiów ze wstępną znajomością języka rosyjskiego, wyniesioną ze szkoły średniej. W pierwszej kolejności kierujący od wielu lat tym Instytutem dr hab. Andrzej Jankowski wystąpił z wnioskiem zmiany nazwy na Instytut Filologii Słowiańskiej, z zachowaniem jego podstawowej struktury wewnętrznej. Uchwałą Senatu nr 14a/91 zatwierdzono wniosek przyjęty w tej sprawie przez Radę Wydziału Humanistycznego. Zmiana nazwy Instytutu stanowiła zapowiedź wprowadzenia korekt w procesie kształcenia, z uwzględnieniem zgłaszanych zapotrzebowań na kadrę pracującą w dziedzinie rozwoju kontaktów gospodarczych, i rozszerzała zakres badań naukowych, przenosząc ich ciężar na inne obszary, głównie językoznawstwo. W 1997 roku przy instytucie utworzono Centrum Przygotowawczo-Egzaminacyjne na uzyskanie certyfikatu w zakresie znajomości języka rosyjskiego. Jednostką tą kierował dr hab. Kazimierz Luciński. Zainteresowanie uzyskaniem certyfikatu ze znajomości języka rosyjskiego w zakresie jego przydatności do rozwoju kontaktów gospodar-

Konferencja naukowa rusycystów (Ameliówka 1976)

czych z krajami głównie Europy Wschodniej spowodowało powołanie, początkowo systemem studiów zaocznych, nowej specjalności kształcenia, tj. języka rosyjskiego biznesu. Podtrzymano też współpracę na kolejne lata z Instytutem Języka Rosyjskiego im. Aleksandra S. Puszkina w Moskwie, pod którego patronatem przeprowadzano egzaminy na uzyskanie certyfikatu ze znajomości języka rosyjskiego oraz kształcenia w zakresie języka biznesu. Była to początkowo jedyna w Polsce placówka zajmująca się tym typem i zakresem kształcenia.

W kadencji dziekana prof. dr. hab. Józefa Rurawskiego (1990–1993 i 1993–1996) wreszcie udało się zrealizować dawne zamiary Uczelni w sprawie kształcenia nauczycieli nowożytnych języków zachodnich, tj. angielskiego i niemieckiego. Niewątpliwie Uczelnia w ten sposób realizowała zapotrzebowanie, zgłaszane tym razem przez władze oświatowe, na specjalistów tych przedmiotów. Przy Wydziale Humanistycznym Senat Uchwałą nr 15 z 27 czerwca 1991 roku powołał Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, z dwoma sekcjami: angielską i niemiecką. Początki tej jednostki były nader trudne. Brakowało przede wszystkim samodzielnych pracowników o tych specjalnościach. Brak było nawet doktorów. Zajęcia prowadzili lektorzy i asystenci z tytułem magistra. Dlatego pilnie poszukiwano specjalistów, na których w całym kraju wystąpił deficyt. Z chwilą pozyskania specjalistów na tzw. drugi etat, Rada Wydziału 29 maja 1996 roku podjęła uchwałę o przekształceniu Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Zakład

Neofilologii, z dwoma pracownikami (języka angielskiego i języka niemieckiego). Kierownikiem Zakładu został mgr Andrzej Diniejko, który wkrótce obronił pracę doktorską z filologii angielskiej. We wspomnianym roku na trzyletnich studiach dziennych i wieczorowych w Zakładzie kształciło się łącznie 346 osób, w tym 159 na studiach wieczorowych.

Gwałtowne zmiany zachodziły również w Instytucie Filologii Polskiej, który rozpoczął przygotowywanie do ubiegania się, przez Radę Wydziału Humanistycznego, o uprawnienia nadawania stopnia doktora w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa. Aby uzyskać te uprawnienia, Instytut musiał się wykazać prowadzeniem badań w tych specjalnościach oraz odpowiednio liczną i znaczącą kadrą samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych. Wprawdzie na początku 1996 roku w Instytucie zatrudnieni byli w pełnym wymiarze czasu pracy, na tzw. pierwszym etacie, profesorowie: Jan Paclawski, Zdzisław Jerzy Adamczyk, Józef Rurawski, Ireneusz Bobrowski, Danuta Kopertowska, Małgorzata Marcjanik-Dąbkowska, a także doktorzy habilitowani (Stanisław Żak, Maria Wojtyła-Świerzowska, Grzegorz Dąbkowski) i 22 doktorów oraz 19 innych pracowników, to jednak specjalność wspomnianych pracowników samodzielnych nie spełniała kryteriów, jakie były sprecyzowane przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów Naukowych. W tej sytuacji ówczesny dyrektor Instytutu, językoznawca prof. Ireneusz

Bobrowski, postanowił skoncentrować wysiłki jednostki, którą kierował, na rozszerzeniu badań językoznawczych i przystosowaniu do nich struktury placówki. W 1997 roku powołano 11 wewnętrznych jednostek badawczo-dydaktycznych, w tym Zakład Językoznawstwa Synchronicznego, Zakład Metodologii Językoznawstwa, Zakład Dialektologii i Języka Polskiego, Zakład Teorii Literatury, Zakład Literatury Przedzoborowej, Zakład Romantyzmu i Literatury Współczesnej, Zakład Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski, Zakład Literatury XX Wieku i Samodzielną Pracownię Tradycji Literackich Regionu. Podjęte badania naukowe wpisywały się w kierunki podobnych badań prowadzonych w innych ośrodkach naukowych. Zwiększyła się liczba samodzielnych pracowników z zakresu językoznawstwa, tym bardziej, że podobny profil badań prowadzony był w Instytucie Filologii Słowiańskiej, w którym zatrudnionych wówczas było kilku samodzielnych językoznawców. Spełnienie wszystkich kryteriów stawianych jednostkom ubiegającym się o uzyskanie uprawnień do doktoryzowania pozwoliło nowemu (od 1996) dyrektorowi Instytutu Filologii Polskiej, prof. dr. hab. Zdzisławowi Jerzemu Adamczykowi, opracować wniosek, przesłany przez rektora prof. dr. hab. Stanisława Cieślińskiego do Centralnej

Komisji Kwalifikacyjnej. Po uzyskaniu pozytywnych opinii najwybitniejszych językoznawców w Polsce, wspomniana Centralna Komisja 21 grudnia 1998 roku przyznała Radzie Wydziału Humanistycznego, kierowanej wówczas przez dziekana prof. Mieczysława B. Markowskiego (1996–1999, 1999–2002), uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa. Był to zatem drugi instytut, który mógł występować do Rady Wydziału z wnioskiem o przeprowadzenie przewodu doktorskiego.

Następowały też korzystne zmiany w zakresie roli i znaczenia Wydziału Humanistycznego w Uczelni. Uchwałą Senatu nr 17 z 17 lutego 1994 roku wszystkie wydziały, instytuty oraz jednostki organizacyjne międzywydziałowe i pozawydziałowe od 1 stycznia 1995 roku uzyskały samodzielność finansową, co zwiększało możliwość kształtowania właściwej polityki kadrowej i profilowania badań naukowych. Wprawdzie nakładało na organy kierownicze tych jednostek dodatkowe obowiązki, ale też zwiększało możliwości rozwoju. Jednocześnie fakt ten wykazał, przy ówczesnych zasadach finansowania uczelni i wysokości dotacji budżetowej, zależność dochodów od liczby studentów i samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych. Insty-

Rektor prof. dr. hab. Zdzisław Czarny wręcza nagrodę dziekanowi doc. dr. hab. Zdzisławowi Jerzemu Adamczykowi (drugi z lewej)

tuty o niewielkiej liczbie studentów, np. Filologii Słowiańskiej, oraz przeroście liczby asystentów i wykładowców z tytułem magistra (Zakład Neofilologii) nad pozostałymi pracownikami okazały się deficytowe. Fakt ten wymuszał potrzebę poszukiwań nowych rozwiązań organizacyjnych, pozyskiwania pracowników samodzielnych i zwiększenia naboru na odpłatne studia zaoczne oraz dostosowania kształcenia do wymogów rynku pracy. Obserwować można narastające odstępowanie od jednolitego kształcenia dla potrzeb szkolnictwa na rzecz innych specjalności. Zmiany takie przeprowadzono, przykładowo, w Instytucie Bibliotekoznawstwa, który nie tylko w nazwie, lecz także w praktyce zmienił profil studiów. Wprowadził bowiem specjalność dziennikarską. Na absolwentów tej specjalności istniało wówczas zapotrzebowanie, gdyż w wielu instytucjach państwowych, zakładach pracy, samorządzie terytorialnym, a nawet przy parafiach wydawano okolicznościowe druki informacyjne o charakterze prasowym oraz ustanawiano rzeczników prasowych. Podobne zmiany dostrzec można w Instytucie Historii, który znacząco rozszerzył ofertę kształcenia o nowe specjalności. O zmianach w Instytucie Filologii Słowiańskiej już wspominaliśmy. Wprowadzone zmiany w profilach kształcenia wymagały dostosowania do nich bazy i warunków, utworzenia nowych laboratoriów i pracowni oraz zatrudnienia pracowników o nowych specjalnościach. Ale podobne zmiany zachodziły w całej Uczelni. Stopniowo odchodziła ona od uczelni typu zawodowego, przygotowującej kadry do zawodu nauczycielskiego, na rzecz kształcenia ogólnego.

Warto też dodać, że przy Wydziale Humanistycznym ukształtowała się nowa jednostka naukowo-dydaktyczna, tj. Instytut Nauk Społecznych, który powstał na bazie byłego Międzywydziałowego Studium Nauk Społeczno-Politycznych. Instytut ten, po skompletowaniu dostatecznej liczby samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, w wyniku decyzji Ministerstwa Edukacji Narodowej z 20 września 1992 roku został przekształcony w oddzielny wydział.

W nowy XXI wiek Wydział Humanistyczny wchodził z liczną kadrą samodzielnych pracowników naukowych we wszystkich instytutach i w Zakładzie Neofilologii. Zatrudniano wówczas 48 takich osób, w tym jednaście z tytułem naukowym profesora. Najliczniej występowali oni w Instytucie Historii, kierowanym wówczas przez prof. dr. hab. Wiesława Cabana,

w którym zatrudnionych było osiemnastu profesorów, w tym sześciu z tytułem naukowym (Wiesław Caban, Czesław Grzelak, Mieczysław B. Markowski, ks. Daniel Olszewski, Piotr Radzikowski, Regina Renz). Ponadto w niepełnym wymiarze czasu pracy od wielu lat związani z Instytutem pracą badawczą i dydaktyczną byli profesorowie: Ryszard Kołodziejczyk, Jarema Maciszewski i Jan Molenda. W Instytucie Filologii Polskiej, którego dyrektorem był prof. Zdzisław Jerzy Adamczyk, pracowało wówczas dziewięciu profesorów, w tym czterech z tytułem naukowym (Zdzisław Jerzy Adamczyk, Małgorzata Marcjanik-Dąbkowska, Danuta Koperowska, Jan Paclawski). W Instytucie Filologii Słowiańskiej zatrudniano dziewięciu doktorów habilitowanych oraz prof. Tatianę Wołkową z Federacji Rosyjskiej. W Instytucie Bibliotekarstwa i Dziennikarstwa, początkowo kierowanym przez prof. dr. hab. Urszulę Jakubowską (po rezygnacji z tej funkcji dr. hab. Mieczysława Adamczyka i zorganizowaniu przez niego jednej z pierwszych w Kielcach uczelni społecznej – Wszechnicy Świętokrzyskiej), a od 1999 roku przez dr. hab. Tomasza Mielczarka, zatrudnionych było dziesięciu profesorów bez tytułu (Urszula Jakubowska, która uzyskała w 1999 roku tytuł naukowy, przeniosła się do Warszawy). W Zakładzie Neofilologii nadal sytuacja była niestabilna. Samodzielni pracownicy naukowci zatrudnieni byli na tzw. drugim etacie i na zajęcia dojeżdżali z innych ośrodków.

Sytuacja kadrowa zmieniała się dynamicznie, wkrótce bowiem w wyniku awansu naukowego w Instytucie Historii zwiększyła się liczba profesorów z tytułem naukowym (Wojciech Iwańczak, Stefan Iwaniak, Adam Massalski). Dlatego już w 1999 roku podjęto starania o uzyskanie uprawnień przyznawania stopnia doktora habilitowanego w zakresie historii. Ale nie liczba samodzielnych pracowników naukowych mogła decydować o przyznaniu wspomnianych uprawnień, lecz całokształt pracy badawczej prowadzonej przez wszystkich pracowników Wydziału, szczególnie zaś Instytutu Historii. Decyzja o przyznaniu tych uprawnień zapadła już w następnym etapie rozwoju Uczelni.

Rozwój bazy dydaktycznej nie nadążał jednak za przemianami kadrowymi oraz wzrostem liczby studentów. Rosło zapotrzebowanie na sale wykładowe, ćwiczeniowe oraz laboratoria i pracownie. Ulokowanie studentów bibliotekoznawstwa w budynku przy ulicy Leśnej 16 istotnie pogorszyło tamtejsze warunki pracy, tym bardziej, że znajdująca się w tym samym

budynku Biblioteka Główna, w wyniku intensywnego rozwoju i systematycznie czynionych zakupów księgozbioru, wciąż zgłaszała potrzebę zwiększenia bazy lokalowej. Siedziba dziekanatu praktycznie została oderwana od studentów i mieściła się przy ulicy Kościuszki 13. Instytut Historii w dalszym ciągu zajmował prywatną kamienicę przy ulicy Śniadeckich 30, gdzie warunki lokalowe były nader trudne. Poprawa tej sytuacji nastąpiła po 1989 roku, kiedy budynek należący do rozwiązanej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej przy ulicy Żeromskiego 5 stał się własnością Skarbu Państwa. Miejscowe władze zamierzały ulokować w nim jedną z instytucji publicznych lub gospodarczych (sąd lub bank). Wówczas studenci i pracownicy Instytutu Historii podjęli dramatyczną akcję, której celem było pozyskanie tegoż obiektu dla celów dydaktycznych. W końcu września 1991 roku zajęli budynek i rozpoczęli strajk okupacyjny, który trwał kilka tygodni. Mimo prowadzenia strajku odbywały się zajęcia według normalnego trybu. Studenci i pracownicy uzyskiwali wsparcie miejscowej społeczności. Mediacja ówczesnego Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr. hab. Henryka Samsonowicza ostatecznie zdecydowała o przyznaniu budynku naszej Uczelni. W budynku tym siedzibę znalazły komórki administracji ogólnej (dotychczas zajmującej budynek przy ulicy Wesolej 56, który Uczelnia musiała przekazać miastu), przejściowo dziekanat Wydziału Humanistycznego (wkrótce ponownie przeniesiony został na ulicę Kościuszki) oraz studenci i pracownicy Instytutu Historii. Dopiero

9 czerwca 1994 roku Senat mógł podjąć uchwałę upoważniającą kierownictwo Uczelni do nabycia nieruchomości przy ulicy Żeromskiego 5 w zamian za zrzeczenie się praw do nieruchomości przy ulicy Warszawskiej 33 i Wesolej 56 na rzecz Skarbu Państwa. Jeszcze przez kilka lat sytuacja lokalowa nie została rozstrzygnięta. Dopiero częściowe oddanie do użytku budowanego z wielkim wysiłkiem od wielu lat budynku Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego i przeniesienie do niego z ulicy Leśnej (z siedziby dawnej szkoły ćwiczeń Liceum Pedagogicznego i Studium Nauczycielskiego) Instytutu Fizyki rozwiązało problemy lokalowe Wydziału Humanistycznego. Opuszczone miejsce zajął Instytut Bibliotekoznawstwa oraz dziekanat. Ponadto część pomieszczeń przejęła Biblioteka Główna. Liczne przeprowadzki studentów Instytutu Historii, Instytutu Bibliotekoznawstwa i dziekanatu nie sprzyjały stabilnemu ich rozwojowi. Wszystkie dotychczasowe rozwiązania sprawiały wrażenie tymczasowości, wystawiały miejscowym władzom niepochlebne świadectwo. Sprawdziły się słowa pierwszego rektora tej Uczelni o nieprzygotowaniu władz do posiadania szkoły wyższej. Do tej pory Uczelnia w zasadzie tylko w niewielkim stopniu mogła liczyć na wsparcie ze strony miejscowych władz. Ale w dalszym ciągu musiała rozwiązywać samodzielnie trudne problemy związane z prawem posiadania, nabywać place pod budowę nowych obiektów, rozbudowywać stare, takie jak na przykład budynek przy ulicy Leśnej 16, inwestować w infrastrukturę oraz zabiegać o uregulowanie spraw własnościowych

*Członkowie Senatu z Wydziału Humanistycznego
Od prawej: dr hab. Marek Ruszkowski, dr hab. Kazimierz Luciński, prof. dr hab. Mieczysław B. Markowski,
dr hab. Stefan Pastuszka*

i rozwiązywać trudne problemy mieszkaniowe dla przyjmowanych nowych pracowników naukowych, których zatrudnienie było niezbędne do uzyskania kolejnych uprawnień.

Wydział w okresie Akademii Świętokrzyskiej (2000–2008)

Wykazane zmiany organizacyjne, wzrost kadry nauczającej, przejście na początku lat osiemdziesiątych XX wieku z czteroletniego systemu kształcenia na pięcioletni oraz powstanie wielu nowych uczelni komercyjnych – to wszystko spowodowało dążenie uczelni państwowych, nie posiadających statusu uniwersytetu, do zmiany nazwy na akademie. Podczas konferencji rektorów szkół pedagogicznych przyjęto uchwałę o przekształceniu wszystkich tych uczelni. Jednak musiały one spełnić określone kryteria i sprecyzowane przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego wymagania. Decyzję o przekształceniu mógł podjąć tylko Sejm na wniosek Ministra Edukacji Narodowej lub grupy posłów. Przekształceniem kieleckiej WSP w Akademię Świętokrzyską zainteresowane były miejscowe środowiska polityczne, samorządowe i gospodarcze, upatrując w tym awansie dalszy wzrost aktywności społeczności akademickiej w sprawie utworzenia uniwersytetu. Obserwować można gwałtowny wzrost liczby samodzielnych pracowników naukowych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych. Wszystkie osoby posiadające stopień doktora habilitowanego, na podstawie Ustawy o szkolnictwie wyższym z 1990 roku, zostały zatrudnione w Uczelni na stanowisku profesora. Województwo świętokrzyskie było przez pewien czas jedynym w kraju, w którym brak było tego typu uczelni. Dlatego tutejsi parlamentarzyści wyszli z propozycją ustawy legislacyjnej. Pod wnioskiem przyjęcia ustawy o nadaniu Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach nazwy Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach podpisało się 120 parlamentarzystów, w zdecydowanej większości wywodzących się z klubu parlamentarnego Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Nie zabrakło też podpisów posłów z Polskiego Stronnictwa Ludowego oraz Akcji Wyborczej Solidarność (AWS). W uzasadnieniu wniosku, skierowanym 7 lipca 1999 roku do marszałka Sejmu RP Macieja Płażyńskiego, pisano: „Nazwa ta ma podkreślać, że uczelnia kształci nie tylko na kierunkach o profilu nauczycielskim,

ale podejmuje coraz szerszy zakres kształcenia o innym charakterze. W tej sytuacji ewentualna alternatywna nazwa – Akademia Pedagogiczna – nie odzwierciedlałaby w sposób prawidłowy specyfiki uczelni, postrzeganej również w aspekcie jej tendencji rozwojowych. Należy też wziąć pod uwagę to, że nadanie nazwy »Akademia Świętokrzyska« będzie istotnym krokiem w kierunku docelowego – przy założeniu możliwej integracji innych uczelni kieleckich – utworzenia Uniwersytetu Świętokrzyskiego”. Po stwierdzeniu, że kielecka uczelnia spełniła wszystkie warunki formalne do przekształcenia ją w akademię, Sejm przyjął stosowną ustawę, na podstawie której Uczelnia od 1 września 2000 roku uzyskała status akademii. Rozpoczął się nowy, trzeci już etap rozwoju Uczelni – Akademii Świętokrzyskiej, i dalszych prac nad jej umocnieniem kadrowym oraz naukowym, umożliwiającym w niedługim czasie kolejny awans. Powołano nowe jednostki organizacyjno-dydaktyczne (Wydział o Zdrowiu i Instytut Sztuk Plastycznych oraz innych). Wybrany w 2002 roku na nową kadencję rektor prof. Adam Massalski (1999–2002, 2002–2005) zapowiedział intensyfikację prac nad dalszym rozwojem Uczelni, aby samodzielnie mogła pokonać kolejne bariery stojące na drodze do osiągnięcia sukcesu, bez konieczności łączenia się z inną miejscową uczelnią. Na impuls w tej sprawie oczekiwano przede wszystkim od Wydziału Humanistycznego, w którego instytutach upatrywano dalsze awanse naukowe, umożliwiające uzyskanie uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego i tytułu profesora w zakresie historii. Dnia 24 czerwca 2002 roku Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów Naukowych, działając na podstawie ustawy z 1990 roku, przyznała Radzie Wydziału Humanistycznego Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie historia. Informacja taka przekazana została dziekanowi prof. Mieczysławowi B. Markowskiemu, Ministerstwu Edukacji Narodowej i Sportu oraz Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego. Decyzją tą Rada Wydziału Humanistycznego zapoczątkowała trwający kilka lat proces przekształcania Akademii Świętokrzyskiej w uniwersytet, a przede wszystkim podnosiła znaczenie i rangę prowadzonych przez jej pracowników badań naukowych oraz stwarzała nowe warunki do robienia kolejnych karier i awansów, gwarantowała stabilność. Koncentrowano się głównie na przystosowaniu struktur wewnętrznych do

*Po wręczeniu dyplomu dr. Andrzejowi Kozarze (w środku)
Po lewej: promotor – prof. Mieczysław B. Markowski, po prawej: prof. AŚ Kazimierz Luciński*

wypełniania zadań dydaktycznych, zgodnych z unijnymi wymogami, tj. rozszerzaniem ofert kształcenia według tzw. systemu bolońskiego. Instytut Filologii Słowiańskiej powrócił do pierwotnej nazwy.

Rada Wydziału Humanistycznego od chwili uzyskania uprawnień nadała 78 osobom stopień doktora nauk humanistycznych, w tym 8 w zakresie językoznawstwa, a 70 w zakresie historii. Początkowo obrony prac odbywały się przed całą Radą Wydziału, później zaś przed powoływanymi komisjami. Przewodniczącą komisji językoznawczej została prof. dr hab. Barbara Greszczuk, historycznej zaś każdorazowo dyrektor Instytutu lub jego zastępca. Promotorami prac doktorskich byli przeważnie samodzielni pracownicy naukowcy miejscowej uczelni, ale w przypadku prac historycznych odnotowano też promotorów z innych ośrodków akademickich i instytutów naukowo-badawczych: Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk, byłego Instytutu Spółdzielczości, Uniwersytetu Jagiellońskiego, WSP w Częstochowie, Filii w Piotrkowie Trybunalskim itd. Największa liczba prac powstała pod kierunkiem prof. dr hab. Adama Massalskiego (9) oraz prof. dr hab. Reginy Renz (6) i prof. dr hab. Wiesława Cabana (6). W przeważającej większości doktoraty uzyska-

ły osoby pracujące w Uczelni oraz zatrudnione w szkolnictwie, kulturze, administracji rządowej i samorządowej, instytucjach państwowych nie tylko regionu świętokrzyskiego, lecz także poza nim. W 2003 roku w Instytucie Historii po raz pierwszy przeprowadzono nabór na stacjonarne czteroletnie studia doktoranckie, co stało się możliwe dzięki uzyskanym wcześniej uprawnieniom. Podobne studia doktoranckie w 2008 roku zorganizowano w Instytucie Filologii Polskiej.

Prestżiżowe znaczenie dla Uczelni miało przeprowadzenie postępowania przez Radę Wydziału Humanistycznego w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie historii. Pierwsze postępowanie kwalifikacyjne przeprowadzono 22 kwietnia 2004 roku, na podstawie którego Centralna Komisja Kwalifikacyjna ds. Stopni i Tytułów Naukowych 25 października wspomnianego roku zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału nadającą stopień doktora habilitowanego Markowi Przeniośle, adiunktowi w Instytucie Historii. Od tamtej pory postępowań takich odbyło się jeszcze sześć (Piotr Majer, Wojciech Kęder, Krzysztof Bracha, Grzegorz Miernik, Ryszard Gryz, Włodzimierz Batóg), w tym w dwóch przypadkach dotyczyło to osób spoza macierzystej Uczelni. W 2004 roku Rada Wydziału zakończyła postępowanie

kwalifikacyjne w sprawie nadania dr hab. Zofii Chyry-Rolicz z Akademii Podlaskiej tytułu naukowego profesora historii. Do 2008 roku jeszcze czterokrotnie z pozytywnym skutkiem występowano o nadanie tytułu naukowego profesora (Tomasz Mielczarek, Waldemar Kowalski, Józef Smoliński i Andrzej Felchner), w dwóch przypadkach dla osób z naszej Uczelni i w dwóch – dla historyków zatrudnionych w Filii w Piotrkowie Trybunalskim.

Rada Wydziału pięciokrotnie zwracała się do Senatu Uczelni o nadanie tytułu honorowego doktora dla wybitnych humanistów zasłużonych dla regionu kieleckiego. Pierwszym z nich został prof. Franciszek Ziejka – ówczesny rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, uczelni, która wniosła znaczący wkład w rozwój kieleckiej szkoły wyższej. Kolejnym doktorem honoris causa został wybitny historyk czasów średniowiecza, pierwszy Minister Edukacji Narodowej po upadku systemu socjalistycznego prof. Henryk Samsonowicz, którego rodowód sięga regionu świętokrzyskiego. Również z tej ziemi wywodzi się kolejny wybitny humanista, Wiesław Myśliwski, autor wielu książek, któremu przypadł w udziale ten tytuł. Ostatnio tytułem doktora honoris causa został uhonorowany wybitny mediewista prof. dr hab. Stanisław Bylina, były wieloletni pracownik naszego Instytutu Historii (1/2 etatu) oraz dyrektor Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, a także szczególnie

zasłużony dla kultury ojczystej pisarz, poeta i dramaturg Tadeusz Różewicz.

Ponadto Rada Wydziału, na podstawie uprawnień wynikających ze statutu Uczelni, przyznała tytuł honorowego wykładowcy za szczególne zasługi wniesione w rozwój i upowszechnienie humanistycznych badań naukowych prof. zw. Ryszardowi Kołodziejczykowi, wybitnemu znawcy procesów społecznych i gospodarczych XIX wieku. Oprócz prowadzonych na wysokim poziomie zajęć dydaktycznych ze studentami Instytutu Historii zorganizował on kilka konferencji naukowych o charakterze ogólnopolskim, których materiały – pod jego redakcją – zostały opublikowane. Kolejnym laureatem wspomnianego honorowego tytułu został prof. dr hab. Zbigniew Judycki, twórca Międzynarodowego Zakładu Biografistyki Polonijnej, który łącznie z Instytutem Historii Akademii Świętokrzyskiej organizował cykliczne sympozja naukowe w różnych częściach Europy, poświęcone działalności i wkładowi Polaków w rozwój poszczególnych państw. Udział w organizacji i wystąpienia z referatami naukowymi naszych historyków na wspomnianych sympozjach popularyzowały w Europie osiągnięcia Instytutu Historii, promowały Uczelnię w środowisku historycznym. Niekwestionowany wkład merytoryczny i organizacyjny do tych sympozjów wniósł ówczesny dyrektor Instytutu prof. dr hab. Wiesław Caban. Kolejnym laureatem honorowego wykładowcy Wydziału Humanistycznego została prof. Eleonora Lassan z Uniwersytetu Wileńskiego, dzięki której nawiązana została ścisła współpraca między oboma uczelniami. Współpraca dotyczy wspólnie prowadzonych badań językoznawczych oraz wymiany studentów. Owocem tej współpracy jest wspólne wydawanie czasopisma o uznanym międzynarodowym autorytecie i zasięgu, zatytułowanego „Respectus Philologicus”, w którym zastępcą redaktora jest obecny dyrektor Instytutu Filologii Rosyjskiej dr hab. Kazimierz Luciński.

Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami oraz widocznym rozwojem kadry nauczającej we wszystkich jednostkach organizacyjnych Uczelni pojawiła się nadzieja na uzyskiwanie nowych uprawnień do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego. W 2007 roku uprawnienia takie posiadały trzy Rady Wydziału dla ośmiu kierunków, co zgodnie z ostatnią Ustawą o szkolnictwie wyższym stwarzało warunki do kolejnego awansu naukowo-dydaktycznego całej Uczelni – przekształcenia jej w uniwersytet tzw. przymiotnikowy. Ostatecznie 23 stycznia

Kolokwium habilitacyjne dr. Włodzimierza Batóga (2009)

Dyplom doktora honoris causa Wiesławowi Myśliwskiemu wręcza rektor prof. dr hab. Regina Renz

Dyplom doktora honoris causa Henrykowi Samsonowiczowi wręczają rektor prof. dr hab. Adam Massalski i prorektor prof. dr hab. Regina Renz

Dyplom doktora honoris causa Franciszkowi Ziejce wręcza rektor prof. dr hab. Adam Massalski

*Wręczenie dyplomu doktora honoris causa Stanisławowi Bylinie
Na pierwszym planie od lewej: rektor prof. Regina Renz, prof. Stanisław Bylina i laudator prof. Wojciech Iwańczak*

Wręczenie dyplomów honorowego wykładowcy Wydziału Humanistycznego prof. prof. Ryszardowi Kołodziejczykowi (pierwszy z prawej) i Zbigniewowi Judyckiemu (w głębi, za prof. Kołodziejczykiem) Dyplom wręczają rektor prof. dr hab. Regina Renz i dziekan prof. dr hab. Wiesław Caban

2008 roku Sejm RP przyjął ustawę o powołaniu Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, która weszła w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w „Dzienniku Ustaw” z 7 marca. Ten awans, uwzględniający aspiracje miejscowego środowiska naukowego oraz całej społeczności regionu, stanowi tylko zamknięcie pewnego etapu w dziejach Uczelni. Jej aspiracje dalszego rozwoju i przekształceń na pełnoprawny uniwersytet w klasycznym tego słowa znaczeniu zapowiedziane zostały przez rektor prof. dr hab. Reginę Renz, która pełniąc wcześniej funkcję prodziekana Wydziału Humanistycznego (1993–1996),

prorektora Uczelni (1996–1999, 1999–2002), następnie dziekana (2002–2005) i obecnie rektora (2005–2008, 2008–) wniosła ważny wkład w rozwój całej Uczelni, a nie tylko macierzystego Wydziału. W ramach dążeń do poszerzenia uprawnień o nowe dyscypliny naukowe podjęto zabiegi w sprawie wzmocnienia kadrowego w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa oraz w Instytucie Filologii Polskiej, zwłaszcza o literaturoznawców. W kadencji dziekana prof. Wiesława Cabana (2005–2008) rozpoczęto przygotowania do ubiegania się o przyznanie uprawnień do doktoryzowania w zakresie tej dyscypliny naukowej.

W

WAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE I WSPÓŁPRACA ZE ŚRODOWISKIEM

Naturalnym warunkiem funkcjonowania uczelni wyższej w regionie jest prowadzenie kształcenia w celu zaspokajania miejscowych potrzeb na wysoko kwalifikowaną kadrę oraz prowadzenie badań naukowych i publikowanie ich wyników. W zakresie nauk humanistycznych możliwości prowadzenia takich badań, związanych z gospodarką regionu, są ograniczone i zawężone do pewnych ram. Dlatego w zasadzie nie mogą wynikać z umów, lecz wchodzić w zakres zainteresowań badawczych poszczególnych osób. W wypadku regionu świętokrzyskiego, zapóźnionego pod względem badawczym, a posiadającego cenne zbiory archiwalne, bogatą tradycję historyczną, otwierała się możliwość ukazania jego przeszłości historycznej i literackiej. Temu też celowi podporządkowane zostały tematy prac magisterskich, tym bardziej, że ich realizacja nie wymagała kosztownych wyjazdów studentów do bibliotek uniwersyteckich Krakowa lub Warszawy. Również pracownicy naukowo-dydaktyczni sięgnęli do tych zbiorów archiwalnych, na ich podstawie przygotowując rozprawy doktorskie i habilitacyjne, organizując sesje naukowe oraz popularyzując dziejowy dorobek tutejszego społeczeństwa. Badaniom przeszłości historycznej i literackiej regionu starano się nadać charakter działań zorganizowanych, ujętych w ramy zinstytucjonalizowane. Początkowo próbowano prowadzić je w ramach programu działania Kieleckiego Towarzystwa Naukowego (KTN), do którego przynależność zgłosiło wielu pracowników, przejmując nawet kierownictwo w tej organizacji (doc. hab. Zenon Guldon, doc. hab. Jan Paclawski, dr Mieczysław B. Markowski, dr hab. Marta Meducka, prof. dr hab. Adam Massalski). Jednak ograniczone możliwości wydawnicze i finansowe tej działającej społecznie organizacji nie mogły zaspokoić oczekiwań i nadziei na trwał-

sze wyniki, mimo wydania za pośrednictwem KTN wielu publikacji naukowych z zakresu historii regionu oraz jego tradycji literackich. Większe oczekiwania wiązano z utworzeniem przy Instytucie Historii lub Instytucie Filologii Polskiej specjalistycznego zakładu zajmującego się badaniami naukowymi na rzecz regionu. Już w 1977 roku opublikowane zostały pod redakcją Zenona Gulдона materiały sesji naukowej *Dzieje Kielecczyny w historiografii Polski Ludowej. Stan i program badań*, podczas której ustalono stan wiedzy o przeszłości regionu i nakreślano problematykę badawczą.

Przykładów oraz doświadczeń współpracy z miejscowymi organizacjami i instytucjami można wymieni wiele. O organizacji obchodów rocznicy patrona Uczelni, Jana z Czarnolasu, już wspominaliśmy. Uroczystości zostały dobrze przyjęte przez społeczność Zwolenia i Radomia. Już 27 grudnia 1978 roku Kuratorium Okręgu Szkolnego w Radomiu zwróciło się do władz Uczelni z prośbą o udział tutejszych polonistów w organizacji Wojewódzkiego Sejmiku Polonistycznego, analizującego stan i zadania edukacji polonistycznej. Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej, po zapoznaniu się z celami i zadaniami owego sejmiku, do pracy w nim desygnował dr Helenę Wolny oraz dr. Zdzisława Szeląga. Kolejnym przykładem dobrze zapowiadającej się współpracy pracowników naukowych Uczelni z miejscowym środowiskiem była sesja naukowa z okazji 30. rocznicy powstania miejscowego organu prasowego „Słowo Ludu”, zorganizowana 21 września 1979 roku. Podczas obrad referaty wygłosili pracownicy nie tylko Wydziału Humanistycznego, lecz także innych jednostek organizacyjnych (doc. Edmund Staszyński, doc. Jan Paclawski, dr Zdzisław Ratajek, doc. Michał Jaworski, dr Stanisław Antosik, dr Stanisław

Żak, dr Mieczysław Adamczyk i inni). Sformułowany został wówczas postulat powołania Zakładu Badań Regionalnych. Dnia 14 listopada 1980 roku Senacka Komisja ds. Współpracy ze Środowiskiem podjęła uchwałę w sprawie zorganizowania Zakładu Badań nad Historią, Literaturą i Kulturą Regionu Świętokrzyskiego, w którym byłyby prowadzone i koordynowane badania regionalne, głównie o charakterze humanistycznym, a ich wyniki publikowane w wydawnictwie ciągłym oraz w drukach zwartych, samoistnych. Pismo skierowane do rektora podpisał w imieniu tej Komisji dziekan Wydziału Humanistycznego doc. Jan Paclawski. Wówczas doc. dr hab. Zenon Guldon pisał: „[...] konieczne wydaje się podjęcie interdyscyplinarnych prac nad metodologicznymi i organizacyjnymi założeniami badań regionalnych, pojęciem i zasadami delimitacji regionu świętokrzyskiego, opracowaniem kompleksowego perspektywicznego planu badań regionalnych, określającego najważniejsze cele, potrzeby, możliwości i kierunki badań, regionalną bibliografię retrospektywną i bieżącą itd. Niezbędna wydaje się także korelacja badań regionalnych prowadzonych w różnych jednostkach Uczelni oraz podjęcie zespołowych prac typu Słownika Biograficznego Regionu Świętokrzyskiego”. Wobec braku podjęcia decyzji w sprawie powołania nowego zakładu badawczego 30 października 1981 roku do wybranego wówczas rektora prof. Henryka Jurkiewicza kolejne pismo skierowali doc. Jan Paclawski i doc. Zenon Guldon, proponując utworzenie Międzywydziałowego Zakładu Badań Regionalnych. Wskazano w tym piśmie cele i zadania takiego zakładu, wysuwając na pierwszy plan badania nad historią i kulturą regionu oraz opracowanie słownika biograficznego wybitnych osób. Propozycja była w pełni uzasadniona, gdyż badania naukowe pracowników Wydziału Humanistycznego koncentrowały się wówczas wokół takich problemów jak twórczość pisarzy regionalnych, nazewnictwo miejscowości i osób Kielecczyny, poziom rozwoju kultury społeczeństwa wspomnianego regionu w XVI–XX wieku, historia gospodarczo-społeczna w XIX–XX wieku, historia oświaty i ruchu zawodowego nauczycieli. Takie zawężenie badań do jednego regionu stwarzało niebezpieczeństwo marginalizacji pracowników podejmujących wspomnianą problematykę, niedoceniając wyników badawczych, lecz podyktowane ono było łatwością dostępu do źródeł i oczekiwaniem społecznym. W tej sytuacji Senat Uczelni podczas posiedzenia 24 września 1983

roku, podejmując uchwałę w sprawie badań naukowych, w punkcie 6 stwierdzał: „Uwzględniając wyjątkowe znaczenie dla Uczelni badań związanych bezpośrednio z regionem, zaleca się ich popieranie oraz powołanie jednostki koordynującej badania regionalne. Zobowiązuje się prorektora do spraw nauki do opracowania schematu organizacyjnego, zakresu i planu działania Zakładu Badań Regionalnych do końca 1983 r.”. Sugerowano, aby zakład taki został utworzony przy Instytucie Historii.

W zasadzie próby powołania Zakładu Badań Regionalnych zakończyły się niepowodzeniem, gdyż jego uruchomienie i podjęcie badań zakończonych sukcesem wymagały zwiększonej obsady personalnej Instytutu Historii i przeznaczenie na ten cel środków finansowych. Zdawano sobie ponadto sprawę, że zakład taki przejmie inicjatywy badawcze prowadzone dotychczas przez KTN, ograniczając jego statutowe uprawnienia i rangę w środowisku. Towarzystwo to przecież wydawało kolejne edycje „Rocznika Świętokrzyskiego” i czasopismo periodyczne „Studia Kieleckie”, na łamach których dominowała problematyka regionalna. Autorami tych prac byli przede wszystkim pracownicy Uczelni. Mimo braku stosownego zakładu problematyka regionalna była dominująca lub tylko się przewijała w badaniach poszczególnych pracowników naukowo-badawczych.

W pierwszych latach istnienia Uczelni pracownicy Wydziału Humanistycznego ograniczali się do zapewnienia procesu dydaktycznego. Przygotowywali niezbędne opracowania do prowadzenia ćwiczeń i konwersatoriów, sporządzali wykazy bibliograficzne, publikowali wybory źródeł, precyzowali tematy prac dyplomowych, później magisterskich, co wymagało penetracji miejscowych bibliotek i archiwów. Ale już wówczas niektórzy z nich kreślili na mapach granice obszarów w regionie, niezbędne do prowadzenia badań nad słownictwem, gwarami, folklorem, nazwami miejscowości itd., co potraktowano jako przygotowanie do pogłębionych późniejszych badań. Już w 1971 roku pojawiły się pod szyldem WSN pierwsze publikacje naukowe, których przyrost w kolejnych latach wymagał powołania własnego wydawnictwa uczelnianego (1972). Wymiernym symptomem rozwoju badań naukowych była publikacja ich wyników, a najważniejszym jej udokumentowaniem w naukach humanistycznych stawała się samoistna książka. Z problematyką badawczą oraz liczbą opublikowanych prac można się zapoznać za pośrednictwem poszczególnych roczników *Składow*

osobowych, publikowanych od 1972 roku, oraz z bibliografii zamieszczonej na łamach „Studiów Kieleckich” i w oddzielnym opracowaniu.

Nowa jakość prac naukowych oraz ich ukie-
runkowanie przez samodzielnych pracowników
zarysowały się w drugiej połowie lat siedemdziesiątych XX wieku, kiedy przystąpiono do organizowania sesji naukowych i przedstawiania na nich wyników badawczych, które następnie w wydawnictwie uczelnianym były publikowane. Konferencje takie nie tylko stawały się okazją do prezentowania własnych prac i konfrontowania ich na szerszym polu z ustaleniami innych pracowników naukowo-badawczych, lecz także stwarzały możliwość nawiązywania szerszych kontaktów z osobami zajmującymi się podobną problematyką, tworzenia zespołów badawczych i publikowania w innych niż kielecki ośrodkach naukowych. Ponadto wzrost liczby pracowników w poszczególnych instytutach, ich aktywność badawcza wymagały stworzenia im warunków do publikowania prac. Powołano zatem w latach następnych w poszczególnych instytutach redakcje naukowych pism periodycznych. Zaczęły się ukazywać kolejno „Kieleckie Studia Historyczne”, „Kieleckie Studia Filologiczne”, „Kieleckie Studia Ruscystyczne”, „Kieleckie Studia Bibliologiczne” i „Kieleckie Studia Neofilologiczne”, których redaktorami naukowymi z reguły byli samodzielni pracownicy naukowcy oraz wyróżniający się pod względem badawczym adiunkci.

Trudno ze względów redakcyjnych wymienić wszystkie publikacje, nawet te najważniejsze, zawierające materiały głoszone podczas sesji o charakterze ogólnopolskim i międzynarodowym. Ograniczyć się można tylko do niektórych z nich, organizowanych w poszczególnych instytutach, które jednocześnie ukazują kierunki prowadzonych badań. W Instytucie Historii tego rodzaju konferencje zostały zapoczątkowane przez Wacława Urbana i dotyczyły dziejów reformacji w Polsce, natomiast Zenon Guldon, oprócz własnych badań dotyczących przemian gospodarczo-społecznych w Polsce w okresie nowożytnym, zwłaszcza wymiany handlowo-towarowej Polski z krajami ościennymi, był niekwestionowanym liderem w organizowaniu życia naukowego oraz współpracy z miejscowym środowiskiem, wyrażającej się przygotowaniem konferencji naukowych i popularnonaukowych. W latach następnych te formy przedstawiania dorobku naukowego uformowanych zespołów pracowników Instytutu przetrwały i były pogłębiane.

Chronologicznie rzecz ujmując, należy wymienić sesje i opublikowane z nich materiały dotyczące dziejów Rzeczypospolitej w okresie „szwedzkiego potopu”, wojen północnych oraz znaczenia w dziejach hetmana Stefana Czarnieckiego (*Rzeczpospolita w latach potopu*, pod red. J. Muszyńskiej, J. Wijaczki, Kielce 1995; *Rzeczpospolita w dobie wielkiej wojny północnej*, pod red. J. Muszyńskiej, Kielce 2001; *Stefan Czarniecki. Żołnierz – obywatel – polityk*, pod red. W. Kowalskiego, Kielce 1998).

Kolejny problem badawczy, który został poddany dyskusji podczas sesji naukowych, dotyczył roli i znaczenia Kościoła w życiu społeczeństwa Polski (*Pamiętnik Świętokrzyski. Studia z dziejów kultury chrześcijańskiej*, pod red. L. Kaczanowskiego, A. Massalskiego, ks. D. Olszewskiego, J. Szczepańskiego, Kielce 1991; *Kościół katolicki w Małopolsce w średniowieczu i we wczesnym okresie nowożytnym*, pod red. W. Kowalskiego, J. Muszyńskiej, Kielce–Gdańsk 2001; *Społeczno-kulturalna działalność Kościoła katolickiego w Polsce XIX i XX wieku*, pod red. R. Renz, M. Meduckiej, Kielce 1994; *Ksiądz Piotr Ściegienny. Epoka – dzieło – pokłosie*, pod red. W. Cabana, Kielce 1994; *Klasztor na Świętym Krzyżu w polskiej kulturze narodowej*, pod red. ks. D. Olszewskiego, R. Gryza, Kielce 2000; *Duchowieństwo polskie w latach niepodległości 1918–1939 i w okresie II wojny światowej*, pod red. J. Gapysa, M. B. Markowskiego, Kielce 2006).

Oddzielny wątek badawczy dotyczył roli i znaczenia ziemiaństwa w XIX i XX wieku. Problem ten ze względów pozanaukowych był pomijany aż do lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia i wymagał przeprowadzenia podstawowych badań. Kielce stały się wówczas ośrodkiem, który podjął badanie tej problematyki (*Aktywność gospodarcza ziemiaństwa w Polsce w XVIII–XX wieku*, pod red. W. Cabana, M. B. Markowskiego, Kielce 1993; *Ziemiaństwo a ruchy niepodległościowe w Polsce XIX–XX wieku*, pod red. W. Cabana, M. B. Markowskiego, Kielce 1994; *Wieś a dwór na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*, pod red. W. Cabana, M. B. Markowskiego, Kielce 1999; *Dwór a społeczności lokalne na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*, pod red. W. Cabana, M. B. Markowskiego, M. Przeniosły, Kielce 2008).

Godny przypomnienia jest jeszcze jeden problem badawczy poruszany podczas sympozjów naukowych, a dotyczył on zagadnień z zakresu badań społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem uwarstwienia środowisk małomiasteczkowych oraz roli elit społecznych, jak

też zróżnicowania wyznaniowo-narodowościowego, głównie mniejszości żydowskiej, która w dziejach gospodarczych i kulturalnych pozostawiła po sobie niezatarte ślady (*Images przedsiębiorcy przemysłowego*, pod red. R. Kołodziejczyka, Warszawa 1993; *Społeczeństwo polskie w dobie I wojny światowej i wojny polsko-bolszewickiej 1920 r.*, pod red. R. Kołodziejczyka, Kielce 2001; *Społeczności małomiasteczkowe w regionie świętokrzyskim (XIX–XX w.)*, pod red. R. Kołodziejczyka, M. B. Markowskiego, Kielce 1999; *Kultura Żydów polskich XIX i XX wieku*, pod red. M. Meduckiej, R. Renz, Kielce 1992; *Miasteczko polskie w XIX–XX wieku jako zjawisko kulturowo-obyczajowe*, pod red. M. Meduckiej, R. Renz, Kielce 1998).

Z pewnością na wyróżnienie zasługują jeszcze sesje i opublikowane z nich materiały dotyczące przemian zachodzących na wsi w okresie I wojny światowej (pod red. M. Przeniosły i S. Wiecha) oraz po II wojnie światowej (pod red. G. Miernika), jak też z zakresu stosunków polsko-niemieckich (*Stosunki polsko-niemieckie w XVI–XVIII wieku*, pod red. J. Wijaczki, Kielce 2002; *Prusy Książęce i Prusy Królewskie w XVI–XVIII wieku*, pod red. J. Wijaczki, Kielce 1997; *Niemieccy osadnicy w Królestwie Polskim 1815–1915*, pod red. W. Cabana, Kielce 1999) i inne z zakresu przemian w dziedzinie oświaty, kultury oraz świadomości narodowej i społecznej.

Długi byłby katalog rozpraw ogłaszanych w wydawnictwach centralnych i uczelnianych przez wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych wymienionego Instytutu. Zarówno pod względem problematyki badawczej, jak i okresów historycznych pokrywają się one z indywidualnymi zainteresowaniami badawczymi poszczególnych osób. Często były one realizowane w ramach uzyskanych grantów naukowych. Wymienić tutaj można takie problemy badawcze jak: Służba Polaków w armii carskiej w dobie Mikołaja I i Aleksandra II, realizowany przez prof. dr. hab. Wiesława Cabana; Żandarmeria w Królestwie Polskim 1866–1896. Społeczeństwo polskie w ocenie rosyjskiego aparatu represji, realizowany przez dr. hab. Stanisława Wiecha; Słownik nauczycieli szkół średnich w Królestwie Polskim, realizowany przez prof. dr. hab. Adama Massalskiego; Miejsce i rola kobiet w życiu społeczeństwa polskiego XIX i XX wieku – grant centralny, w realizacji którego uczestniczy prof. dr. hab. Regina Renz. Ponadto pracownicy uczestniczyli, wspólnie z Zakładem Biografistyki Polonijnej w Paryżu, w realizacji grantu zbiorowego. Wymienić też należy badania prowadzone

w ramach przyznanego grantu dr. hab. Jerzemu Szczepańskiemu nad działalnością gospodarczą i polityczną Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, oraz dr. hab. Ryszarda Gryza, który dzięki przyznanemu mu grantowi badał politykę władz Polski Ludowej wobec budownictwa sakralnego. Oprócz wymienionych problemów badawczych wspomnieć też należy o badaniach prowadzonych w zakładzie historii starożytnej, kierowanym przez znakomitego znawcę języków starożytnych Bliskiego Wschodu, a zwłaszcza języka aramejskiego i hebrajskiego, dr. hab. Stanisława Cinala. W zakładzie tym prowadzone są również obiecujące badania archeologiczne oraz nad życiem codziennym w wiekach starożytnych. Zakład historii średniowiecznej, kierowany przez prof. Wojciecha Iwańczaka, koncentruje badania nad szeroko pojętym życiem codziennym mieszkańców Polski w średniowieczu, ich religijnością, obyczajami, oświatą i przemianami politycznymi. Również szeroki zakres problematyki badawczej podejmowany jest w zakładzie historii nowożytnej, zarówno polskiej, jak i powszechnej. Kieruje nim dr. hab. Jadwiga Muszyńska, pełniąca w latach 2005–2008 funkcję dyrektora Instytutu Historii, a obecnie dziekana Wydziału Humanistycznego.

Wiodącym od lat problemem badawczym w Instytucie Historii jest gospodarka folwarczna oraz jej wpływ na przemiany społeczne i polityczne. Początkowo, o czym już wspomniano, kierunek badań naukowych nakreślili profesorowie Waław Urban i Zenon Guldon. Problematyka społeczno-gospodarcza i polityczna dominuje również w badaniach pracowników zajmujących się historią XIX wieku. Na ten kierunek badań wywarli wpływ profesorowie: Zbigniew Góralski (historia polityczna), Eligiusz Kozłowski (historia wojskowości), Ryszard Kołodziejczyk (historia społeczno-gospodarcza), a przede wszystkim Wiesław Caban, wieloletni kierownik zakładu, organizator badań naukowych i autor prac dotyczących powstania styczniowego. W badaniach historii międzywojnia (1918–1939) również dominuje problematyka społeczno-gospodarcza, która była swego rodzaju celową ucieczką od badań – również podejmowanej – problematyki przemian politycznych. Wyróżnić tutaj należy badania nad działalnością partii politycznych (prof. dr. hab. Józef Ławnik, dr. hab. Marek Przeniosło), środowisk małomiasteczkowych i życia religijnego (prof. dr. hab. Regina Renz), elit społecznych (prof. dr. hab. Mieczysław B. Markowski) i mniejszości żydowskiej (profesorowie Mieczysław B. Markowski, Regi-

*Z wizytą w Instytucie Literackim w Paryżu w 2000 roku
Pierwszy z lewej Jerzy Giedroyc, prof. Wiesław Caban, rektor prof. Adam Massalski, Zofia Hertz*

na Renz). Wyraźny wpływ na kierunek badań przemian zachodzących w okresie Polski Ludowej wywarł prof. dr hab. Stefan Iwaniak. W badaniach tych dominuje problematyka przemian społecznych, głównie w środowisku wiejskim (prof. Stefan Iwaniak i dr hab. Grzegorz Miernik) oraz polityki wobec Kościoła rzymskokatolickiego (dr hab. Ryszard Gryz). Na wyróżnienie zasługuje również problematyka zainspirowana przez przedwcześnie i tragicznie zmarłego prof. dr. hab. Piotra Radzikowskiego, dotycząca wybranych zagadnień z życia politycznego Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej po II wojnie światowej, podjętych i rozwiniętych przez dr. hab. Włodzimierza Batóga.

Instytut od 1999 roku przygotowuje czasopismo o profilu ogólnohistorycznym „Almanach Historyczny”, jako kontynuację wcześniejszego periodyku „Kieleckie Studia Historyczne”, w którego składzie redakcyjnym znaleźli się znani historycy z różnych ośrodków naukowych Polski. W tym samym roku powołano redakcję kolejnego wydawnictwa ciągłego, „Między Wisłą a Pilicą. Studia i materiały historyczne”, przeznaczonego głównie dla młodszych pracowników naukowych oraz doktorantów, w którym publikowane są artykuły o charakterze przyczyn-

karskim, zbiory materiałów dotyczących regionu oraz artykuły popularnonaukowe.

Ze względu na obszerność materiałów pewnych trudności nastręcza również charakterystyka osiągnięć naukowych pracowników Instytutu Filologii Polskiej. Kierunek prowadzonych w nim badań zapoczątkował i nakreślił znany językoznawca, autor podręczników szkolnych dla dzieci i młodzieży doc. dr Michał Jaworski. W latach istnienia Uczelni wykształcili się w wymienionym Instytucie dwa kierunki badań: językoznawczy oraz literaturoznawczy. Z badań językoznawczych wyróżnić należy, wpływające z osobistych zainteresowań poszczególnych pracowników, takie problemy jak teoria języka i metodologia językoznawstwa, składnia i stylistyka, pragmatyka, onomastyka, językoznawstwo historyczne polskie i prasłowiańskie.

Badania językoznawcze prowadzone były tutaj przede wszystkim przez młodych pracowników, którzy w latach osiemdziesiątych XX wieku podczas cyklicznie organizowanych w Kielcach sesji naukowych nakreślali kierunki badań, wnosząc do nich nie tylko młodzieńczy entuzjazm, lecz także pragmatyzm badawczy. Z grona tego wyrosło wielu wybitnych badaczy, a materiały ze wspomnianych sympozjów zostały opublikowa-

ne w czterech tomach. Dalsze badania prowadzone przez pracowników Instytutu dotyczyły zarówno historycznych, jak i współczesnych zjawisk językoznawczych, którymi zajmował się prof. Ireneusz Bobrowski (*Językoznawstwo racjonalne. Z zagadnień teorii językoznawczej i metodologii opisów gramatycznych*, Kraków 1993). Jest on również autorem dwutomowego podręcznika akademickiego zatytułowanego *Gramatyka opisowa języka polskiego (zarys modelu generatywno-transformacyjnego)*, Kielce 1995, 1998. Badaniem stylistyki językoznawczej w prozie międzywojnia (1918–1939), językoznawstwem statystycznym oraz problematyką normatywną i dydaktyką języka zajmuje się prof. Marek Ruszkowski (*Główne tendencje syntaktyczne w polskiej prozie artystycznej dwudziestolecia międzywojennego*, Kielce 1997; *O stylu prozy polskiej XX wieku. Zbiór studiów*, Kielce 2000; *Statystyka w badaniach stylistyczno-składniowych*, Kielce 2004). Wieloletnie badania onomastyczne nad regionem świętokrzyskim prowadziła prof. Danuta Kopertowska, która oprócz podręcznika *Analiza stylistyczno-językowa tekstu*, Kielce 1992, opublikowała obszerne opracowanie *Nazwy miejscowe województwa radomskiego. Nazwy miast i wsi, nazwy części miast i wsi oraz nazwy osiedli mieszkaniowych, placów, alei i ulic*, Kielce 1994. Problem grzech-

ności językowej badała prof. Małgorzata Marcjanik (*Polska grzeczność językowa*, Kielce 1997), natomiast głównymi kierunkami badań prof. Barbary Greszczuk są zagadnienia z zakresu fonologii, morfologii, onomastyki, dialektologii, etnolingwistyki oraz składni współczesnej i historycznej polszczyzny, które sukcesywnie są publikowane w pracach samodzielnych (*Składniowe wykładniki negacji i ich funkcje w historii języka polskiego*, Rzeszów 1993) i zbiorowych wydawanych w różnych ośrodkach naukowych. Ponadto podejmowano badania nad morfologią i leksykologią prasłowiańską (prof. Maria Wojtyła-Świerzowska), terminologią muzyczną (dr hab. Grzegorz Dąbkowski), składnią utworów poetyckich Jana Kochanowskiego oraz zajmowano się zagadnieniami językoznawstwa kognitywnego, problemem motywacji związków frazeologicznych (dr Elżbieta Michow), badaniami polszczyzny kresowej (dr hab. Elżbieta Koniusz), etnolingwistyką (dr Marzena Marczevska) itd.

Aktywność naukowa językoznawców z Instytutu Filologii Polskiej dostrzegana jest przez inne ośrodki w kraju. Kielczanie uczestniczą w pracy Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Językoznawczego (prof. dr hab. Marek Ruszkowski, dr hab. Elżbieta Koniusz), znajdują się w Komitecie Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk,

Ogólnopolska Konferencja Młodych Językoznawców w Ameliówce (1976)

w Towarzystwie Miłośników Języka Polskiego (dr hab. Anna Tyrpa), a przede wszystkim są organizatorami i czynnymi uczestnikami sesji naukowych organizowanych przez różne ośrodki naukowe. Jednym z ważniejszych przedsięwzięć jest organizowany corocznie od 1992 roku Tydzień Kultury Słowa – impreza, która cieszy się niezmiennym zainteresowaniem społeczności kieleckiej i ma zasięg ogólnopolski.

Kolejną płaszczyzną działalności naukowej pracowników Instytutu Filologii Polskiej są zagadnienia z zakresu literaturoznawstwa. Problematyka prowadzonych przez nich prac obejmuje zagadnienia z zakresu literatury i kultury polskiej XVIII–XX wieku na tle europejskim oraz literatury ludowej i regionalnej. Ponadto w zakres ich badań wchodzi problemy współczesnej poezji lingwistycznej, współczesnej literatury polskiej oraz kultury żydowskiej, literatury dla dzieci i młodzieży, jak też literackich związków polsko-włoskich. Najwcześniej badania te podjął Jan Paclawski, wówczas doktor, głównie z zakresu historii literatury XIX i XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem romantyzmu oraz zjawisk reportażowych we współczesnej prozie. Opracował podstawy, a następnie twórczo rozwinął literaturoznawcze badania regionalne. Od początku lat osiemdziesiątych XX wieku pod jego redakcją publikowana była seria wydawnicza *Pisarze regionu świętokrzyskiego*, w ramach której ukazało się dotychczas 10 tomów. Przedstawiono w nich około stu sylwetek twórców wywodzących się z regionu i związanych z ziemią między Wisłą a Pilicą. Ponadto był organizatorem licznych sesji naukowych poświęconych twórczości między innymi Witolda Gombrowicza, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego i Wiesława Myślińskiego. Ponadto jest autorem kilku monografii o twórczości Karola Szajnochy, Ksawerego Pruszyńskiego, Józefa Mortona, Juliana Strykowskiego oraz podręcznika akademickiego *Literatura dla dzieci i młodzieży*, redaktorem łącznie 38 tomów różnych prac zbiorowych. Jego badania nad twórczością i życiem Witolda Gombrowicza zaowocowały wystawieniem temu wybitnemu pisarzowi pomnika w dawnym majątku ziemskim jego rodziców i miejscu urodzenia w Małoszycach koło Opatowa oraz powstaniem muzeum we Wsoli koło Radomia.

Należy też wspomnieć o badaniach nad twórczością Mikołaja Reja, prowadzonych przez dr Marię Garbaczową, oraz twórczością Jana Kochanowskiego, a także badania kultury i literatury ludowej prowadzone przez doc. dr hab. Wandę Pomianowską. Interesowała ją szczegól-

nie twórczość takich twórców ludowych Kieleczyzny jak Katarzyna Zaborowska, Maria Cedro-Biskupowa, Jan Cedro, Rozalia i Wojciech Grzegorzycy oraz Michał Basa. Dzięki jej badaniom została uratowana i spopularyzowana spuścizna literacka i kulturalna wymienionych twórców.

Inny kierunek badań zapoczątkował, jeszcze jako doktor, Zdzisław Jerzy Adamczyk, którego pasją badawczą stała się twórczość i życie Stefana Żeromskiego. Prowadzi on żmudne dociekania dotyczące życia prywatnego i codziennego swojego bohatera. Jest jedynym edytorem chyba już wszystkich pism i epistolografii pisarza. Opracował i opublikował kilka tomów *Pism zebranych* oraz kilkutomową edycję listów Żeromskiego. Jest ponadto autorem monografii „*Przedwiośnie*” *Stefana Żeromskiego w świetle dyskusji i polemik z 1925 roku* (Kielce 1988) oraz wydanej w 2002 roku w Poznaniu pracy „*Przedwiośnie*” – *prawda i legenda*. Ten kierunek badań literackich, poprzez edycję dzieł wybitnych polskich autorów, jest kontynuowany przez dr Beatę Utkowską, która opracowała dzienniki Władysława Stanisława Reymonta.

Literatura polska XIX i XX wieku jest przedmiotem badawczym prof. Józefa Rurawskiego, który opublikował monografie twórczości Haliny Górskiej, Władysława Stanisława Reymonta, Gabrieli Zapolskiej i Tadeusza Dołęgi-Mostowicza. Literatura wspomnianego okresu jest przedmiotem badań szerszego grona literaturoznawców z Instytutu. Wymienić można tylko przykładowo dr. hab. Marka Pąkcińskiego, którego bohaterem badawczym stał się Bolesław Prus; o twórczości Elizy Orzeszkowej pisał dr hab. Jerzy Andrzej Winiarski. Życie i twórczość Emila Zegadłowicza badał i opublikował o nim monografię oraz obszerną korespondencję dr hab. Mirosław Wójcik, a o ideologicznych postawach Gustawa Daniłowskiego pisała dr Grażyna Legutko, o poezji Krzysztofa Kamila Baczyńskiego – dr Janusz Detka. Wymienione zostały tylko przykłady zainteresowań badawczych niektórych pracowników naukowo-dydaktycznych. Pole obserwacji i dociekań naukowych literaturoznawców jest znacznie szersze niż wymieniono. W ramach wchodzi jeszcze badania interdyscyplinarne, z pogranicza filozofii i teologii, bibliistyki, pogranicza kultury oraz dziejów sztuki polskiego modernizmu. Nie można też zapomnieć o badaniach problematyki z zakresu literatury włoskiej (dr hab. Zofia Ożóg-Winiarska) i niemieckiej (dr Zbigniew Trzaskowski) oraz z pogranicza kultury polskiej i żydowskiej.

Szeroka panorama problematyki badawczej, pokrywająca się w zasadzie ze wszystkimi okresami i wypływająca z zainteresowań osobistych autorów, wielokrotnie była poddawana osądowi publicznemu podczas zorganizowanych w Kielcach sesji naukowych. Kilka tematów badawczych realizowanych było w ramach przyznanych grantów. Należałoby wymienić w pierwszej kolejności granty przyznane prof. Zdzisławowi Jerzemu Adamczykowi na przygotowanie do druku listów Stefana Żeromskiego z lat 1913–1919 oraz dr Beacie Utkowskiej, która przygotowała do druku dzienniki Władysława Stanisława Reymonta.

Inny charakter mają badania prowadzone przez pracowników Instytutu Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa. Trudności organizacyjne i przekształcenia zacieśniały pole badawcze, ale podstawowym kierunkiem była bibliologia, a w nieco późniejszym czasie również prasoznawstwo. I w tym wypadku również skupimy się na osiągnięciach w tych dziedzinach, pomijając badania z zakresu innych dyscyplin naukowych, których przedstawiciele stanowili liczną i liczącą się grupę pracowników naukowo-dydaktycznych (historia, politologia, polonistyka). Z tej grupy najczęściej wywodzili się pierwsi kierownicy zakładu, a następnie dyrektorzy Instytutu. Niepoddważalny wkład w rozwój Instytutu, jak też badań bibliologicznych, wniósł dr hab. Czesław Erber oraz dr Kazimierz Warda. Badania pierwszego z nich koncentrowały się wokół historii książki i druków bibliofilskich, drukarstwa, akt notarialnych, historii dworów i rezydencji, drugiego zaś – księgozbiorów dworskich i klasztornych w XIX wieku, w tym zbiorów w Liceum Krzemienieckim. Badania z tej dziedziny prowadziła również zatrudniona od początku istnienia zakładu dr hab. Danuta Adamczyk. Jej zainteresowania badawcze zaowocowały publikacjami z zakresu ruchu wydawniczego organizowanego na przełomie XIX i XX wieku przez organizacje społeczne i partie polityczne. Zasięg terytorialny prowadzonych przez nią badań dotyczy Galicji z okresu autonomii, Drugiej Rzeczypospolitej oraz Polski po II wojnie światowej. Opublikowane przez nią prace zwarte (*Wydawnicza i kulturotwórcza działalność Spółki Nakładczej „Książka” (1904–1914). Z dziejów legalnych wydawnictw PPS, Warszawa–Kraków 1988; Instytucje wydawnicze Polskiej Partii Socjalistycznej (1892/93–1948), Kielce 1997; Polskie społeczne placówki wydawnicze we Lwowie w dobie autonomii galicyjskiej, Kielce 1992*) wnoszą do badań nad książką nowe ustalenia i wartości poznawcze.

Bibliologii dotyczą również badania prof. Danuty Hombek, która analizując reklamę książki w czasopismach XVIII wieku, nie tylko rozpoznała istniejącą wówczas prasę – głównie warszawską – i zasięg jej oddziaływania, lecz także metody upowszechniania czytelnictwa w społeczeństwie zhierarchizowanym, kiedy książka adresowana była przede wszystkim do elit społecznych. Badania te podsumowane zostały w opracowaniu monograficznym *Wydawnictwa warszawskie Tadeusza Podleckiego w świetle publikacji reklamowych z lat 1785–1794. Studium bibliologiczne*, Kielce 1997. Podobna w treści problematyka historyczno-prasoznawcza jest kontynuowana przez kilku pracowników omawianego Instytutu. Współczesne polskie czasopisma społeczno-kulturalne i przewijające się w nich problemy z dziedziny kultury na łamach niektórych czasopism prowadzi dr Jolanta Chwastyk-Kowalczyk. Dziennikarstwo współczesne polskie, emigracyjna prasa w Wielkiej Brytanii w latach II wojny światowej do czasów współczesnych oraz film i prasa lwowska do 1939 roku są przedmiotem badań dr hab. Barbary Gierszewskiej, która w książce *Kino i film we Lwowie do 1939 r.*, Kielce 2006, potwierdziła znaczenie tego miasta i jego wkład w rozwój kultury dla zróżnicowanej narodowościowo i religijnie tamtejszej społeczności. Wymienić też należy badania z zakresu prasoznawstwa, zwłaszcza prasy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie podczas II wojny światowej, prowadzone przez dr. hab. Stefana Pastuszkę oraz prof. Oskara Stanisława Czarnika. Podobne badania, lecz dotyczące przemian zachodzących w prasie polskiej po II wojnie światowej, prowadzi prof. Tomasz Mielczarek. Natomiast dr hab. Mieczysław Adamczyk oprócz historii prasy polskiej w XIX i XX wieku jako edytor jest współwydawcą dokumentów z działalności ruchu oporu w okresie okupacji hitlerowskiej.

Typowo bibliologiczne badania, zwłaszcza takich problemów jak lwowskie wydawnictwa dla ludu, biblioteki pedagogiczne w okresie Drugiej Rzeczypospolitej, biblioteki cyfrowe, drukarstwo i księgarstwo, ruch wydawniczy i antykwaryczny w Polsce itd., stanowią przedmiot badań przede wszystkim młodszych pracowników naukowych. Nietrudno jednocześnie zauważyć, że zainteresowania badawcze wielu osób dotyczą obszaru Galicji we wszystkich okresach historycznych. Prace zaś publikowane są nie tylko we własnym uczelnianym periodyku, lecz także w „Roczniku Historii Prasy Polskiej”, którego Instytut, oprócz Polskiej Akademii Nauk i Akademii Pedagogicznej w Krakowie, jest współwydawcą.

Nieco inny początek i przebieg miały badania naukowe realizowane przez pracowników Instytutu Filologii Rosyjskiej. Ze względu na specyfikę kierunku w pierwszej kolejności skoncentrowano się na pracy dydaktycznej oraz współpracy ze środowiskiem nauczycielskim w sprawie udoskonalenia i wprowadzenia nowych metod nauczania języka rosyjskiego w szkołach podstawowych i średnich. Organizowano spotkania i konferencje naukowe z nauczycielami oraz opracowywano instrukcje i materiały dydaktyczne dla własnych studentów. Ponadto dyrektor Instytutu doc. Zenon Harczuk przygotowywał podręczniki dla uczniów szkół powszechnych. Tą drogą poszedł również dr Władysław Figarski, znany później autor podręczników do nauczania języka rosyjskiego, Kurator Okręgu Szkolnego w Kielcach, wykładowca języka rosyjskiego w Paryżu i dziekan Wydziału Rusycystyki na Uniwersytecie Warszawskim. Dopiero w późniejszym czasie rozwinięto badania z zakresu literatury oraz językoznawstwa.

Z badań literaturoznawczych wymienić należy przede wszystkim zainteresowania pracowników literaturą rosyjską od XVII wieku do współczesności, a zwłaszcza prozą okresu romantyzmu (dr Józef Żuk, dr Joanna Nowakowska-Ozdoba, dr hab. Kazimiera Lis). Istotne znaczenie mają badania dr. hab. Andrzeja Jankowskiego, wieloletniego dyrektora Instytutu. Opracował on monografię życia i twórczości Ilji Erenburga, Anatola Winogradowa i literackiego ugrupowania „Pieriewał”. Zajmuje się też prozą tzw. trzeciej fali. Występował z referatami naukowymi na licznych konferencjach, między innymi w Moskwie, Tarnopolu, Szumen, Pradze, Lipsku i Waszyngtonie. Natomiast dr hab. Kazimiera Lis prowadzi badania nad historią literatury, romantyzmu i komparatystyki, których wyniki opublikowała w takich przykładowo opracowaniach jak *Satyra i filozofia w poszukiwaniach artystycznych Włodzimierza F. Odojewskiego*, Kielce 1997, i *Romantycy. Powinowactwo rosyjsko-europejskie. Studia*, Kielce 1998. Nieco inny kierunek badań reprezentuje dr hab. Janina Kamionka-Straszakowa, która zajmuje się topiką przestrzenną we współczesnej prozie rosyjskiej. Problematyką z zakresu dwudziestowiecznej literatury rosyjskiej zajmuje się dr hab. Fryderyk Listwan, który opublikował prace dotyczące takich rosyjskich pisarzy jak Leonid Leonow, Andriej Płatonow, Włodzimierz Wojnowicz oraz Jewgienij Lewin. Wspomnieć też należy o badaniach prowadzonych przez dr hab. Olgę Krężolek na temat symbolicznych form wyrażania duchowości w prozie rosyjskiej.

Badania językoznawcze natomiast obejmowały zagadnienia z gramatyki opisowej, leksykologii porównawczej, teoretycznego językoznawstwa i filozofii, językoznawstwa kognitywnego, etnolingwistyki, etnofrazeologii i folklorystyki. Z zakresu językoznawstwa porównawczego wyróżnić można badania prowadzone przez dr hab. Janinę Bielecką, która opublikowała ich wyniki w dwóch zwartych publikacjach: *Rosyjskie zapożyczenia leksykalne we współczesnym języku polskim w świetle materiałów słownikowych i prasy powojennej (1945–1985)*, Kielce 1988, oraz *Zapożyczenia leksykalne z języka polskiego do rosyjskiego. Rzeczowniki*, Kielce 1993. W tym obszarze badań znajdują się również problemy podejmowane przez dr hab. Danutę Budniak, która opublikowała monografię *Studium konfrontatywne łączności leksykalnej rosyjskich i polskich leksemów oznaczających kolor*, Opole 1987, oraz *Adaptacja wyrazów polskich we współczesnym ukraińskim języku literackim*, Opole 1993. W gronie osób zajmujących się leksykologią konfrontatywną, głównie rosyjsko-polską, jest dr hab. Kazimierz Luciński, od 2002 roku dyrektor Instytutu, który jest autorem opracowania *Anglicyzmy w języku polskim i rosyjskim (studium konfrontatywne)*, Kielce 2000, i z zakresu terminoznawstwa: *Narodziny, kształtowanie się i rozwój rosyjskiej terminologii kosmonautycznej*, Kielce 1994. Synonimią słowotwórczą w ujęciu konfrontatywnym zajmuje się dr hab. Maria Żurek. Poświęciła tej problematyce dwa oddzielne opracowania, które spotkały się z dużym zainteresowaniem specjalistów tej dziedziny naukowej w Polsce.

Znane też jest uczestnictwo pracowników Instytutu w pracach Międzynarodowej Organizacji Wykładowców Języka Rosyjskiego i Literatury, która corocznie organizuje w różnych częściach świata, w tym i w Polsce, konferencje naukowe. Najczęściej referaty na tych konferencjach ze strony polskiej wygłaszają Kazimierz Luciński, Andrzej Jankowski i Maria Żurek, upowszechniając prowadzone przez pracowników Instytutu badania naukowe.

Nieco skromniejsze osiągnięcia badawcze zanotować mogą pracownicy Samodzielnego Zakładu Neofilologii. Nastawieni są oni przede wszystkim na prowadzenie zajęć dydaktycznych w dwóch kierunkach: języka angielskiego i języka niemieckiego. Kształcą młodzież na poziomie licencjackim, przygotowując ją do zawodu nauczycielskiego. Ale i tutaj kilku pracowników prowadzi badania naukowe, publikując wyniki tych badań, przygotowując rozprawy doktorskie.

Jako pierwszy stopień naukowy doktora uzyskał pierwszy kierownik i dyrektor tegoż zakładu Andrzej Diniejko na podstawie opublikowanej w 2006 roku rozprawy o twórczości Thomasa Hardy'ego. Jest też autorem cieszącego się dużym zainteresowaniem wśród studentów anglistyki w całym kraju skryptu *Introduction to the Study of Literature in English* (Kielce 2004). W tym samym czasie z zakresu językoznawstwa uzyskała stopień doktora Ewa Piotrowska-Oberda (*Transfer leksykalny w komunikacji menedżerskiej*, Kielce 2006). Kolejni pracownicy (dr Anna Słoń, dr Magdalena Ożarska) na podstawie prowadzonych badań uzyskali stopnie naukowe, publikując teksty w „Studiach Neofilologicznych Akademii Świętokrzyskiej” oraz w pracach zbiorowych o zasięgu ogólnopolskim. Doktorat dr Magdaleny Ożarskiej poświęcony Christopherowi Smartowi ukazał się drukiem (Kielce 2008).

Aktywność pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych w instytutach Wydziału Humanistycznego wyraża się w rozwiniętej i utrwalonej współpracy prawie ze wszystkimi krajowymi ośrodkami naukowymi oraz z zagranicznymi wybranymi państwami. Dotyczy ona przede wszystkim prowadzenia wspólnych badań, wymiany doświadczeń, pozyskiwania bazy źródłowej, organizowania sesji naukowych oraz wymiany doświadczeń w zakresie kształcenia studentów. Współpraca ta służy nie tylko celom

poznawczym problematyki badawczej, lecz także podejmowaniu nowych kierunków badań we współpracy z pracownikami tych ośrodków.

Wielu pracowników Wydziału zaangażowało się w działalność różnych organizacji i komitetów naukowych, a nawet partii politycznych, startując z ich rekomendacji do organów samorządu terytorialnego oraz parlamentu. Przykładowo, pierwszym posłem z Uczelni po przełomowych dla Polski zmianach w 1989 roku został dr hab. Stanisław Żak. Już drugą kadencję w Senacie RP zasiada prof. Adam Massalski, podnosząc swoją działalnością rangę Uczelni w miejscowym środowisku. Jednocześnie pełni on funkcję Naczelnika Związku Harcerstwa Polskiego. Funkcję wiceministra w resorcie edukacji narodowej w latach 1994–1997 pełnił senator RP dr hab. Stefan Pastuszka, później zaś został wybrany na stanowisko przewodniczącego sejmiku województwa świętokrzyskiego.

W poszczególnych instytutach znajdują się siedziby zarządów branżowych towarzystw naukowych. Do agend Polskiej Akademii Nauk – Komitetu Nauk Historycznych, w poprzedniej kadencji wchodził prof. Wiesław Caban i ks. prof. Daniel Olszewski, w obecnej zaś – prof. Regina Renz. Dwukrotnie do Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego wybierano prof. Wojciecha Iwańczaka, który reprezentuje w niej byłe uczelnie pedagogiczne.

POŁECZNOŚĆ STUDENCKA I JEJ AKTYWNOŚĆ NAUKOWO-KULTURALNA

Powstanie uczelni humanistycznej w Kielcach, jednocześnie o charakterze zawodowym, otwierało dla młodzieży ówczesnych województw kieleckiego, radomskiego oraz tarnobrzeskiego szanse awansu społecznego. Rektor WSN Tadeusz Malinowski w wywiadzie dla prasy lokalnej w styczniu 1970 roku podkreślał zaangażowanie studentów, stwierdzając między innymi: „młodzież rozumie dość trudne warunki, [ale] cieszy się przede wszystkim z tego, że może studiować”. Chęć uzyskania przez nią statusu nauczyciela powodowała, że na istniejących kierunkach

kształcenia do połowy lat osiemdziesiątych XX wieku nie brakowało kandydatów. Dlatego przez cały czas Uczelnia, w tym i Wydział Humanistyczny, zwiększała limity przyjęć na pierwszy rok studiów, umożliwiała też podnoszenie kwalifikacji pracującym nauczycielom, organizując dla nich studia zaoczne i wieczorowe, a później również studia podyplomowe. Opracowywano nowe programy i plany studiów, wydłużono tok studiów do pięciu lat. Liczba studentów szybko się zwiększała, nie tylko z powodu narastającego cyklu kształcenia i przybywania kolejnych rocz-

Wiosna studencka na ulicach Kielc

ników, lecz także na skutek zwiększania limitu przyjęć i nowych ofert kształcenia.

W czasie istnienia WSN cykl kształcenia wynosił tylko trzy lata. Po przekształceniu jej w WSP był on już pełny czteroletni. Jednocześnie stworzono możliwość dotychczasowym absolwentom kontynuowania nauki na studiach zaocznych lub stacjonarnych. Pierwsi bowiem absolwenci opuścili mury uczelni w 1973 roku.

Jak już stwierdzono, na pierwszy rok filologii polskiej z historią oraz filologii rosyjskiej w 1969 roku przyjęto 151 absolwentów szkół średnich z terenu głównie województwa kieleckiego. W następnym, 1970 roku liczba ta zwiększyła się o 108 debiutantów oraz 135 osób rozpoczynających studia zaoczne. Od października 1973 roku studenci rozpoczęli czteroletni tok studiów magisterskich na kierunku filologia polska i rosyjska oraz historia. Wówczas na kierunkach tych studiowało, jak podano w sprawozdaniu z działalności Wydziału Humanistycznego, 1351 osób, w tym na studiach stacjonarnych 567 studentów oraz 784 na studiach zaocznych. Tym ostatnio wspomnianym trybem kształcenia zainteresowanych było coraz więcej osób. Pragnęły one uzyskać pełne kwalifikacje zawodowe. Dlatego Uczelnia zwiększała limity przyjęć na studia zaoczne: na filologię polską – 120 osób, na filologię rosyjską – 100 osób i na historię – 120 osób. Wzrost liczby studentów nakładał na władze uczelni obowiązek rozwiązywania coraz trudniejszej sytuacji lokalowej. Postanowiono nadbudować o jedno piętro budynek przy ulicy

Leśnej 16, nie naruszając jego zewnętrznej estetyki i walorów architektonicznych, co rzecz jasna tylko chwilowo i doraźnie rozwiązywało palące problemy lokalowe Wydziału. Wówczas rektor doc. Edmund Staszyński na łamach „Słowa Ludu” w lutym 1975 roku stwierdzał: „poziom i ranga Uczelni, a przez to poziom jej absolwentów i aktywność kadry nauczycieli akademickich [...], stwarzają szansę rozwoju ziemi kieleckiej”. Ta wizja pozwalała pokonywać trudne warunki, jakie napotykała w swoim rozwoju Uczelnia.

Zmiany ilościowe osób studiujących w latach 1980–2008 (tabela 1) wykazują dynamiczny rozwój poszczególnych instytutów, przy czym nie przebiegał on równomiernie, co wskazuje na wytworzenie się pewnych prawidłowości wynikających z transformacji politycznej i gospodarczo-społecznej. Stopniowo odchodzono od kształcenia absolwentów wyłącznie dla potrzeb oświaty (zbliżał się bowiem niż demograficzny) na rzecz innych specjalności, przydatnych dla potrzeb regionu. O tych przemianach była mowa już nieco wcześniej, zwłaszcza o tych, które nastąpiły w Instytucie Filologii Rosyjskiej oraz w Instytucie Bibliotekoznawstwa. W Instytucie Historii natomiast, stopniowo ograniczając liczbę studentów o specjalności nauczycielskiej, wprowadzano kształcenie ogólnohistoryczne, z naciskiem na historię społeczno-gospodarczą oraz dziedzictwo kulturowe. W Instytucie Filologii Polskiej najdłużej przetrwało kształcenie w specjalności nauczycielskiej, ale i tam stopniowo wprowadzano nowe specjalności, takie

Tabela 1. Liczba studentów Wydziału Humanistycznego w latach 1980–2008

Kierunek	Rok											
	1980			1990			2000			2008		
	stacjonarne	zaoczne	razem	stacjonarne	zaoczne	razem	stacjonarne	zaoczne	razem	stacjonarne	zaoczne	razem
Bibliotekoznawstwo	144	172	316	291	103	394	365	392	757	435	247	682
Filologia polska	177	369	546	357	182	539	547	366	913	592	287	879
Filologia rosyjska	162	224	386	177	90	267	240	–	240	290	93	383
Filologia angielska	–	–	–	–	–	–	119	88	207	168	128	296
Filologia germańska	–	–	–	–	–	–	109	68	177	146	36	182
Historia	196	165	361	291	181	472	547	555	1102	576	143	719
Ogółem	679	930	1609	1116	556	1672	1927	1469	3396	2207	934	3141

jak filologia polska z podstawami logopedii lub z wiedzą o kulturze albo z komunikacją medialną, które nie tylko rozszerzały wiedzę studentów, lecz także stawały się bardziej przydatne w procesie nauczania w szkolnictwie podstawowym i średnim, w którym również nastąpiły głębokie przemiany strukturalne i programowe. Zaobserwować też można i niekorzystne zjawiska, jakie nastąpiły w procesie kształcenia. Gwałtowny bowiem przyrost liczby studentów odbywał się przy niezmienniejącej się liczbie kadry nauczającej, co niewątpliwie zwiększało obciążenia dydaktyczne, kosztem pracy naukowej i spowolnienia realizacji programów oraz planów badawczych. Gwałtownie zwiększyła się liczba studentów przypadająca na jednego pracownika. Zjawisko to opóźniło awans naukowy wielu adiunktów i asystentów. Jednocześnie dbano w poszczególnych instytutach, aby nie doszło do zachwiania proporcji między liczbą studentów studiów zaocznych a stacjonarnych.

Wprowadzone uchwałą Rady Wydziału przemiany w procesie kształcenia nie tylko wymagały akceptacji Senatu, lecz przede wszystkim opracowania przez pracowników naukowo-dydaktycznych nowych programów nauczania, zestawów obowiązkowej i pomocniczej literatury oraz przygotowania innych materiałów dydaktycznych. Ponadto wprowadzone specjalności wymagały utworzenia specjalistycznych pracowni, odpowiednio wyposażonych w nowoczesny, często dotychczas nieznan w kraju sprzęt. Rozpoczął się też proces przystosowywania polskiego systemu kształcenia do wymogów unijnych i wprowadzenia tzw. systemu bolońskiego, polegającego na kształceniu podstawowym, obejmującym realizację programu w ciągu trzech lat, i dwuletnich studiów uzupełniających, zakończonych uzyskaniem tytułu magistra. Ten cykl kształcenia w zasadzie najwcześniej zastosowano w Zakładzie Neofilologii, gdzie od chwili jego powstania prowadzi się kształcenie wyłącznie na studiach trzyletnich, zakończonych uzyskaniem stopnia licencjata. Osoby pragnące kontynuować naukę z zakresu filologii germańskiej i angielskiej, zgodnie z zawartymi porozumieniami, tytuł magistra mogą uzyskać na innych uczelniach. W tym miejscu należy zaznaczyć, że wykazane w tabeli 1 liczby studentów neofilologii obejmują wszystkich, studiujących zarówno systemem studiów stacjonarnych, jak i wieczorowych. Nie wprowadzono kształcenia systemem zaocznym. Studenci studiów wieczorowych zostali ujęci w kolumnie studentów zaocznych. Ponadto należy podkreślić mniejszą liczbę osób zainteresowanych zdoby-

ciem umiejętności z zakresu języka niemieckiego, zwiększające się natomiast zainteresowanie studiami anglistyki, które selekcjonowane jest rygorystycznymi wymogami kwalifikacyjnymi przeprowadzanymi podczas egzaminów wstępnych. Regularnie bowiem na jedno miejsce przypada około dziesięciu osób ubiegających się o przyjęcie na ten kierunek studiów.

Wszystkie instytuty od wielu lat prowadzą również studia podyplomowe, głównie dla czynnych nauczycieli, które dają kwalifikacje do prowadzenia nauczania kolejnego przedmiotu. Liczby tych studentów nie zostały ujęte w tabeli 1, odbywają się bowiem w dwu, trzech lub czterech cyklach semestralnych.

Obecnie zostały zliberalizowane rygory ustalania limitów oraz kryteriów przyjęć na pierwszy rok studiów. Często liczba chętnych pokrywa się z liczbą oferowanych miejsc. Analizę składu społecznego oraz miejsce i rodzaj ukończonej szkoły średniej można przeprowadzić na podstawie ubiegających się o przyjęcie na studia kandydatów w 1980 roku. Na 277 kandydatów na pierwszy rok studiów wszystkich ówczesnych czynnych kierunków na Wydziale Humanistycznym 222 osoby (80,1%) liczyły kobiety. Na kierunku bibliotekoznawstwa wśród kandydatów nie było żadnego mężczyzny. Z kolei mężczyźni wśród wszystkich kandydatów na historię stanowili 34,5%, na filologię polską – 27,6%, na rosyjską zaś – 32,4%. Oczywiście inne relacje pod względem płci zachodziły wśród przyjętych na pierwszy rok studiów. Kobiety bowiem stanowiły podstawowy trzon studentów na wszystkich kierunkach. Jedynie prawie połowę przyszłych historyków stanowili mężczyźni, czym ten kierunek wyróżniał się w skali całej uczelni.

Należy też zwrócić uwagę na pochodzenie społeczne przyszłych studentów. Powszechnie znana była preferencja kandydatów ze środowiska robotniczego i chłopskiego, którzy byli obdarowywani punktami za pochodzenie, lecz w zasadzie tylko w niewielkim stopniu miały one decydujący wpływ na ostateczny wynik kwalifikacyjny. Powszechnie było przekonanie, że do zawodu nauczycielskiego garnęła się młodzież z tych środowisk i Uczelnia stanowiła dla niej drogę awansu społecznego. Na 277 kandydatów na pierwszy rok studiów w 1969 roku młodzież ze środowiska robotniczego liczyła 111 osób (40,1%), z chłopskiego zaś – tylko 34 osoby (12,3%). Pozostali kandydaci wywodzili się ze środowisk małomiasteczkowych, głównie rzemieślniczych, a także byli dziećmi osób zatrudnionych w sektorze usług oraz pracowników

umysłowych, w tym także z rodzin nauczycielskich, w których była silna tradycja kontynuowania zawodu.

Już w pierwszych latach istnienia Uczelni rodził się studencki ruch naukowy. Jako pierwsze na omawianym Wydziale 14 listopada 1970 roku w Zakładzie Historii powstało pod opieką doc. dr. hab. Wacława Urbana Studenckie Koło Historyków. Początkowo jego działalność ograniczyła się do zorganizowania obozu naukowego i zapoznawania z regionem kieleckim. Członkowie koła zbierali relacje dotyczące ruchu oporu na Kieleczyźnie, początkowo w rejonie Gór Świętokrzyskich, później rozszerzali zakres terytorialny tych badań między innymi o rejon Puszczy Kozienickiej. Zainteresowanie studentów tą formą badań ciągle rosło. W związku z tym w Kole wyodrębniono sekcje: archeologiczną, antyczną, nauk pomocniczych historii i historii najnowszej. Opiekunami sekcji byli: dr Leonard Owczarek, dr Waldemar Kowalski i mgr Jan Jadach. Członkowie sekcji nawiązywali współpracę z młodzieżą kieleckich szkół średnich, włączając ją do organizowania wspólnych sesji naukowych. Przykładowo, wspólnie z młodzieżą Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego zorganizowano obchody 500. rocznicy urodzin Jana Długosza, a wspólnie z młodzieżą Liceum Ogólnokształcącego im. Grzegorza Piramowicza przygotowano sesję w rocznicę wybuchu powstania styczniowego. Ponadto członkowie koła zbierali legendy, opi-

sywali zwyczaje ludowe, spisywali zabytki kultury sakralnej i ludowej oraz sporządzali wypisy z inskrypcji. Zebrany materiał przedstawiany był podczas zebrań oraz na sesjach naukowych i spotkaniach ogólnopolskich. Sporym uznaniem w środowisku historycznym spotkały się opublikowane inskrypcje.

Przemiany zachodzące w życiu Uczelni objęły również studencki ruch naukowy. Obecnie w całej Uczelni (oprócz Filii w Piotrkowie Trybunalskim) działają 42 koła naukowe. Z sekcji wyodrębniły się oddzielnie działające koła, obejmujące działalnością określone okresy historyczne. Przykładowo, Studenckie Koło Naukowe Przyjaciół Armii Krajowej, którego opiekunem jest dr Jerzy Gapys, niejako kontynuuje działalność poprzedników, ale badania koncentruje wokół wkładu Armii Krajowej w walkę z okupantem i roli członków tej organizacji w ruchu oporu w okresie Polski Ludowej. Pozostałe samodzielne koła, tj. „Grot” (opiekun – dr Mariusz

Emblemat Naukowego Koła Kultury Antycznej

Studenckie Naukowe Koło Kultury Antycznej

Na pierwszym planie od lewej: opiekun Koła dr Leonard Owczarek, prof. G. Germanow z Sofii i dziekan doc. dr Zdzisław Jerzy Adamczyk

Nowak) i „Sarmatia” (dr Jacek Pielas) skupiają studentów badających problematykę dotyczącą historii nowożytnej i XIX wieku. Organizują wyjazdy naukowe, między innymi na dawne Kresy Wschodnie, gdzie nawiązują kontakty ze studentami, zbierają polonica i prezentują je na wystawach oraz sympozjach. Wygłaszane przez studentów podczas sesji naukowych referaty zostały opublikowane i zyskały uznanie pracowników nie tylko naszej Uczelni, lecz także z innych środowisk naukowych.

Również w początkowym okresie istnienia Uczelni zaczęły powstawać studenckie koła naukowe w pozostałych instytutach. Pod kierunkiem dr Heleny Wolny powstało i przez długi okres działało Koło Naukowe Polonistów, a nieco później studenci powołali pod kierunkiem dr Danuty Kopertowskiej Koło Naukowe Onomastów. Obecnie działają w Instytucie Filologii Polskiej dwa koła zrzeszające studentów o nieco innych zainteresowaniach, tj. Studenckie Koło Przyjaciół Teatru i Filmu, którego opiekunem jest mgr Andrzej Kozieja, oraz Studenckie Koło Dialektologiczne, pracujące pod kierunkiem dr. Stanisława Cygana. Obydwa koła organizują liczne spotkania naukowe i popularyzują wiedzę z zakresu prowadzonych przez nie badań.

Dużą aktywnością na Wydziale wyróżnia się powołane w 1977 roku Studenckie Koło Naukowe Bibliologów, którego organizatorem i wieloletnim opiekunem był dr Czesław Erber. Pod jego kierunkiem studenci opracowywali, a następnie prezentowali na wystawach małe formy graficzne, dorobek kieleckich artystów ludowych, z których to wystaw sporządzali katalogi i plakaty. Obecnie koło prowadzi badania pod kierunkiem dr Judyty Ewy Perczak, a program badawczy jego członków jest ukierunkowany na zagadnienia prasoznawcze i techniki pracy dziennikarskiej. Studenci koła zainicjowali wy-

dawanie własnego, nieregularnie ukazującego się pisma „BiD-a”, którego nazwa pochodzi od skrótu nazwy Instytutu. Obecnie ukazuje się ono pod zmienioną nazwą „Presik”, a publikowane są w nim artykuły z życia codziennego studentów. Stanowią one przykład dobrych próbek tekstów dziennikarskich. Wielokrotnie zebrane materiały dotyczące czytelnictwa oraz nowych technik dziennikarskich były przedstawiane na corocznie organizowanych sesjach naukowych kół studenckich.

Pierwsze studenckie koło naukowe na kierunku filologii rosyjskiej zorganizowała studentka Barbara Rządowska i nosiło ono nazwę Miłośników Literatury Rosyjskiej XIX wieku. Opiekowała się nim dr Wacława Kawczyńska. Koło to działało krótko. Dopiero w 2002 roku dr hab. Oleg Leszczak zorganizował Studenckie Koło Naukowe „Tekst”, którego członkowie zajmują się lingwistyczną i dyskursywną analizą głównie rosyjskojęzycznych tekstów. Ich aktywność naukową można ocenić na podstawie uczestnictwa w sesjach naukowych. Dotychczas członkowie koła występowali z 40 referatami, z których 27 opublikowano. Oddzielny problem stanowi udział studentów Wydziału Humanistycznego w różnych programach kształcenia, praktykach krajowych i zagranicznych, współpracy z uczelniami krajowymi i zagranicznymi, w tym i ze Stanów Zjednoczonych.

Inna działalność studentów, a zwłaszcza ich aktywność społeczno-polityczna i kulturalna, zasługuje na oddzielne opracowanie. Oprócz szczególnych wydarzeń związanych z podtrzymaniem tradycji studenckiej w postaci corocznych juwenaliów lub wiosny kulturalnej warto odnotować działalność Klubu Studenckiego „Wspak” oraz studia radiowego. Działalność ta nie ogranicza się tylko do życia wewnętrznego, lecz przenika do mieszkańców Kielc.

*W*YDZIAŁ
ATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY

Dnia 19 czerwca 1969 roku decyzją Prezesa Rady Ministrów została powołana WSN w Kielcach, a w jej strukturze trzy Wydziały, w tym Matematyczno-Przyrodniczy, z trzema Zakładami: Fizyki, Geografii i Matematyki. Na kierowników Zakładów powołano odpowiednio: doc. dr. Bazylego Bończaka, doc. dr. Juliana Bartosika i dr. Zbigniewa Wieczorka. Na dziekana na kadencję 1969–1972 został powołany fizyk doc. dr. Bazyli Bończak. Pierwszą siedzibą Wydziału był budynek przy ulicy Chęcińskiej 5, po byłym Liceum Ogólnokształcącym. W WSN w Kielcach obowiązywał trzyletni, dwukierunkowy tok studiów, na poziomie wyższym zawodowym. W 1969 roku uruchomiono na Wydziale studia: geografia z wychowaniem obywatelskim i matematyka z fizyką. Na pierwszy rok studiów przyjęto 137 studentów.

W następnych latach Wydział systematycznie się rozwijał, powoływane były kolejne jednostki organizacyjne, następował rozwój już istniejących. W 1971 roku utworzono Zakład Chemii, a jego pierwszym kierownikiem został doc. dr. Benjamin Lenarcik. W 1972 roku na kolejną

kadencję (1972–1975) władz Wydziału na funkcję dziekana powołano geografa doc. dr. Juliana Bartosika.

W 1972 roku na Uczelni podjęto decyzję o uruchomieniu kolejnego kierunku studiów – biologii. Na Wydziale został zatrudniony doc. dr. hab. Jan Jerzy Stanisławski, któremu powierzono obowiązki organizacji Zakładu Biologii. W tym samym czasie w WSN podjęto działania związane z zamiarem przekształcenia jej w Uczelnię o pełnym akademickim profilu kształcenia nauczycieli, w WSP. Władze Uczelni złożyły w Ministerstwie Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki odpowiedni wniosek. Ministerstwo wspólnie z Ministerstwem Oświaty i Wychowania podjęło uchwałę o powołaniu WSP od roku akademickiego 1973/74, z magisterskim, jednokierunkowym systemem kształcenia.

Senat Uczelni na posiedzeniu 23 maja 1973 roku podjął decyzję o rekrutowaniu kandydatów na pierwszy rok studiów magisterskich na rok akademicki 1973/74 i ustalił limity przyjęć na te studia (tabela 1). W lipcu przeprowadzono rekrutację na Wydziale, w tym także na biologię. Natomiast Zakład Biologii został formalnie powołany 1 października 1973 roku. Kierownikiem Zakładu został mianowany doc. dr. hab. Jan Jerzy Stanisławski. W strukturze Zakładu Biologii powołano pracownię.

Pierwszą siedzibą Zakładu Biologii była część, a następnie cały budynek przy ulicy Rewolucji Październikowej 33 (obecnie ulica Warszawska). Budynek ten, przekazany WSP przez władze miasta, to drewniany barak. Na podstawie Zarządzenia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki od 6 września 1974 roku Zakład Biologii połączono z Zakładem Geografii. Na Wydziale powstał pierwszy Instytut – Biologii

*Doc. dr. Bazyli Bończak –
pierwszy dziekan Wydziału*

Studenci ostatniego rocznika SN i pierwszego WSN podczas pochodu pierwszomajowego (1970)

i Nauk o Ziemi. Jego dyrektorem został biolog, doc. dr hab. Jan Jerzy Stanisławski, a wicedyrektorem geograf doc. dr Stanisław Lipko.

W związku ze stałym rozwojem Wydziału, związanym ze zwiększeniem się liczby pracowników naukowo-dydaktycznych i liczby studentów oraz rozwojem naukowym kadry (uzyskiwaniem stopni naukowych doktora) następowała reorganizacja Wydziału. W 1975 roku Zakład Chemii został przekształcony w Instytut, a pierwszym dyrektorem mianowano doc. dr. Beniamina Lenarcika. Na nową kadencję na lata 1975–1978 na stanowisko dziekana Wydziału powołano matematyka doc. dr. Zbigniewa Dulewicza. W 1976 roku powstały trzy instytuty. Instytut Biologii i Nauk o Ziemi podzielono na dwa instytuty: Biologii i Geografii. Podstawą było Zarządzenie nr 15 Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Dyrektorem Instytutu Biologii został doc. dr hab. Jan Jerzy Stanisławski, a Instytutu Geografii doc. dr Julian Bartosik. Na podstawie Zarządzenia ministerialnego z 30 września 1976 roku Zakład Matematyki został przekształcony w Instytut Matematyki, a dyrektorem został mianowany doc. dr Zbigniew Dulewicz. Rozwój Wydziału i całej Uczelni wymuszał konieczność powiększania bazy lokalowej. W 1974 roku Zakład Fizyki uzyskał część budynku przy ulicy

Leśnej 16. W latach 1976–1979 dobudowano dla tego Zakładu jedną kondygnację. Rozwój lokalowy i kadrowy dał podstawy do utworzenia w 1980 roku Instytutu Fizyki i powołania na dyrektora doc. dr Krystyny Małuszyńskiej. Od 1980 roku w WSP wprowadzono studia magisterskie pięcioletnie. Limity przyjęć na pierwszy rok studiów na Wydziale zestawiono w tabeli 2.

Plan rozwoju Uczelni stworzony w połowie lat siedemdziesiątych XX wieku zakładał jej rozbudowę na terenach uzyskanych od władz Kielc w północno-wschodniej części miasta. Plan zakładał budowę kampusu uczelnianego z nowoczesnymi budynkami wydziałów, rektorem, biblioteką i akademikami. W 1978 roku rozpoczęto budowę gmachu Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Na kadencję w latach 1978–1982 dziekanem Wydziału został wybrany doc. dr Stanisław Cieśliński.

W związku ze stałym rozwojem kadrowym jednostek na Wydziale postanowiono (planowo na trzy lata) do czasu ukończenia nowego gmachu Wydziału zbudować przy ulicy Konopnickiej 15 trzy pawilony typu „Zębiec”. Do dwóch, które zdołano wybudować, przeniesiono instytuty Geografii i Matematyki. Na ulicy Chęcińskiej 5 pozostał Instytut Chemii.

Do początku lat osiemdziesiątych zbudowano budynek Wydziału w stanie surowym. Zmiana planów Uczelni w połowie tegoż dziesięciolecia zakładała umieszczenie w nim rozbudowanego Instytutu Chemii. Budowę budynku zaczęto więc dostosowywać do potrzeb tego instytutu. Planowano, że pozostałe instytuty Wydziału zostaną umieszczone w kolejno budowanych budynkach dydaktycznych kampusu Uczelni. Niestety, kryzysowa sytuacja ekonomiczna w kraju spowodowała, że budowę wstrzymano, a następnie postawiono w stan likwidacji. Żle zabezpieczony budynek ulegał dewastacji. Planowano jego rozbiórkę lub sprzedaż.

Lata osiemdziesiąte to trudny okres w dziejach Wydziału. Kryzysowa sytuacja gospodarcza w kraju, powstanie „Solidarności”, w której aktywnie działało wielu pracowników Wydziału, uwarunkowania stanu wojennego, internowania, brak środków na badania, częste zmiany kadrowe – wszystko to hamowało rozwój instytutów i całego Wydziału. Szczególnie trudna była sytuacja lokalowa. Bardzo zły stan techniczny starego drewnianego budynku Instytutu Biologii, dekapitalizacja budynków pawilonowych typu „Zębiec”, które nie były przystosowane do długotrwałej eksploatacji do celów naukowych i dydaktycznych, spowodowały sytuację kryzysową. Władze Uczelni i Wydziału stanęły przed trudnymi problemami związanymi z dalszym jego funkcjonowaniem. W latach 1982–1984 funkcję dziekana sprawował geograf doc. dr Jan Mityk, kolejne dwie kadencje: 1984–1987 i 1987–1990, także geograf doc. dr hab. Marian Koziej. W latach 1981–1984 funkcję rektora WSP sprawował prof. dr hab. Henryk Jurkiewicz z Instytutu

„Stary” budynek A Wydziału. Na dachu widoczna kopuła Obserwatorium Astronomicznego z Planetarium

Tabela 1. Limity przyjęć na pierwszy rok czteroletnich studiów magisterskich na Wydziale na rok akademicki 1973/74

Kierunek	Liczba miejsc	
	studia dzienne	studia zaoczne
Biologia	30	100
Chemia	30	70
Fizyka	30	70
Geografia	40	100
Matematyka	40	120
Razem	170	560

Tabela 2. Limity przyjęć na studia na Wydziale na rok akademicki 1980/81

Kierunek studiów	Limit	Kandydatów
Biologia	25	74
Geografia	20	78
Matematyka	45	80
Fizyka	30	34
Chemia	25	61
Razem	145	327

Tabela 3. Limity przyjęć na pierwszy rok studiów na Wydziale w roku akademickim 1990/91

Kierunek	Studia dzienne		Studia zaoczne	
	limit	przyjęto	limit	przyjęto
Biologia	45	45	37	20
Chemia	45	48	–	–
Geografia	45	47	37	28
Fizyka	40	26	–	–
Matematyka	60	63	43	26
Wychowanie techniczne	45	45	30	28
Razem	280	274	147	102

Tabela 4. Limity przyjęć na pierwszy rok studiów na Wydziale w roku akademickim 2000/01

Kierunek	Liczba przyjętych na studia	
	dzienne	zaoczne
Biologia	131	64
Chemia	57	19
Fizyka	67	–
Geografia	227	177
Matematyka	88	61
Razem	570	321

Geografii, a następnie w kadencji 1984–1987 – chemik prof. dr hab. Zdzisław Czarny.

Zmiany polityczne i gospodarcze końca lat osiemdziesiątych dały podstawy do dalszego rozwoju Wydziału. W 1990 roku WSP uzyskała z Ministerstwa Edukacji Narodowej środki finansowe na wznowienie budowy części budynku Wydziału dla potrzeb Instytutu Biologii. W miarę postępu robót wykończeniowych Instytut rozpoczął przeprowadzkę do nowego budynku przy ulicy Świętokrzyskiej 15, która zakończyła się w 1993 roku.

W 1985 roku na Wydziale zorganizowano kierunek wychowanie techniczne. Został on powołany ze względu na duże zapotrzebowanie na nauczycieli tego przedmiotu w szkołach. Kierunek był realizowany wspólnie przez WSP i Politechnikę Świętokrzyską. Powstał Zakład Wychowania Technicznego, który miał siedzibę na Politechnice. Inicjatorem utworzenia kierunku i Zakładu Wychowania Technicznego był dr Marian Kucy, który pełnił funkcję jego kierownika. Oprócz niego, pracowników administracyjnych, inżynierów-technicznych i kilku asystentów, którzy byli zatrudnieni na pełnych etatach, większość kadry naukowo-dydaktycznej była zatrudniona na umowę-zlecenie. Byli to profesorowie, adiunkci, starsi wykładowcy i wykładowcy z Politechniki Świętokrzyskiej oraz z Wydziału Pedagogicznego i Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego WSP. Kierunek funkcjonował jako pięcioletnie magisterskie studia dzienne, zaoczne i wieczorowe przez 16 lat, do 2001 roku, kiedy (już Akademię Świętokrzyską) w 2001 roku Uczelnię opuścili ostatni absolwenci.

W 1990 roku na dziekana Wydziału wybrano matematyka prof. dr. hab. Tadeusza Prucnała, który tę funkcję sprawował przez dwie kadencje: 1990–1993 i 1993–1996. W latach 1990–1996 przez dwie kadencje rektorem WSP był biolog prof. dr hab. Adam Kołataj.

Początek lat dziewięćdziesiątych to okres stopniowego rozwoju Wydziału. Następowala stabilizacja kadry naukowo-dydaktycznej i jej rozwój naukowy. Systematycznie rosła liczba kadry samodzielnych pracowników nauki poprzez uzyskiwanie habilitacji przez miejscowych pracowników oraz zatrudnienie z zewnątrz. Również na studia przyjmowano coraz to więcej studentów (tabela 3).

Jednak sytuacja lokalowa Instytutów, oprócz Instytutu Biologii, stawała się coraz trudniejsza. W najgorszym stanie technicznym był budynek Instytutu Geografii. W 1993 roku nowe władze Uczelni podjęły starania w celu uzyskania zgody

na kontynuowanie budowy budynku Wydziału. Wystąpiono do Ministerstwa z wnioskiem o kontynuację prac wykończeniowych pozostałej części tego budynku.

W 1994 roku w WSP w Kielcach powstał Plan Realizacyjny Zagospodarowania Terenu Ośrodka Naukowo-Dydaktycznego z kampusem przy ulicy Świętokrzyskiej. Po uzyskaniu zgody na kontynuowanie budowy rozpoczęto prace wykończeniowe kolejnego segmentu budynku dla Instytutu Geografii. Etapowe oddawanie tego budynku do użytku segmentami spowodowało, że – podobnie jak Instytut Biologii – Instytut Geografii został rozmieszczony na sześciu kondygnacjach. W 1994 roku Instytut przeniósł się do nowego budynku Wydziału i uzyskał dobre podstawy do dalszego rozwoju. W części budynku zajmowanego przez Instytut Geografii w trzech salach na trzecim piętrze umieszczono tymczasowo bibliotekę i lektorium Wydziału. W roku akademickim 1994/95 w Instytucie Geografii

Inauguracja roku akademickiego 1993/94. Pracownicy Wydziału odznaczeni za wieloletnią pracę

Pracownicy Wydziału na spotkaniu oplatkowym (1995)

po raz pierwszy na Uczelni wprowadzono dwustopniowe studia geograficzne (trzy lata licencjat oraz dwa lata uzupełniające magisterskie).

W trzecim etapie prac wykończeniowych oddano do użytku pozostałą część budynku Wydziału przy ulicy Świętokrzyskiej 15. Zlokalizowano w niej dwa kolejne instytuty: Instytut Fizyki został umieszczony na trzech kondygnacjach, od parteru do trzeciego piętra. Czwarte i piąte piętro zajął Instytut Matematyki. W 1996 roku został przeniesiony Instytut Fizyki, a następnie Instytut Matematyki. Na kolejną kadencję władz Wydziału, na lata 1996–1999, na dziekana został wybrany geograf prof. uczelniany dr hab. Jerzy Leszek Olszewski. W tej samej kadencji prof. dr hab. Stanisław Cieśliński – biolog, był rektorem WSP.

W 1999 roku, w trzydziestolecie powołania Wydziału, studiowało na nim na studiach dziennych, zaocznych, wieczorowych i poddyplomowych około 3000 studentów i pracowało około 250 pracowników, w tym prawie 200 nauczycieli akademickich. W 1999 roku na kolejną kadencję (1999–2002) na dziekana został wybrany geograf prof. zw. dr hab. Marian Koziej. W 2000 roku Uczelnia przyjęła nową nazwę: Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego. Limity przyjęć na pierwszy rok studiów na rok akademicki 2000/01 zestawiono w tabeli 4.

Ostatnie lata XX i początek XXI wieku to nowy etap w rozwoju Wydziału. Wszystkie instytuty – oprócz Instytutu Chemii – uzyskały dobre warunki lokalowe. Nowa baza dydaktyczna pozwoliła na zwiększenie i rozszerzenie oferty kształcenia. Nowoczesne, dobrze wyposażone laboratoria pozwoliły na rozwój kadry naukowej i badań naukowych. W 2002 roku w Instytucie Fizyki otwarto nowy kierunek studiów na poziomie licencjackim – informatykę.

W 2002 roku na kadencję 2002–2005 dziekanem został wybrany biolog prof. zw. dr hab. Wiesław Kaca. Powstał plan budowy kampusu przy ulicy Świętokrzyskiej. Nowe władze Wydziału powołały komisję ds. inwestycji i rozwoju, która w 2002 roku opracowała wstępny projekt budowy budynków dla potrzeb Wydziału. Zakładano budowę budynku Instytutu Chemii, pomieszczeń dla kierunku informatyka, pomieszczeń dla Międzyinstytutowego Studium Ochrony Środowiska i kierunku ochrona środowiska, Wydziałowego Centrum Konferencyjnego, Muzeum Ziemi oraz pomieszczeń dla Stacji Monitoringu. Łączna powierzchnia projektowanych budynków wyniosła prawie 10 000 m². W 2003 roku projekt został uzupełniony o Cen-

trum Nowoczesnych Technologii o powierzchni 500 m². Jednocześnie z prowadzeniem prac projektowych nowych pomieszczeń Wydziału wykonywano remonty i modernizację istniejącego budynku A, którego stan techniczny – ze względu na długotrwałe pozostawanie w stanie surowym i etapowe oddawanie do użytku – był bardzo zły. Zbudowano nową sieć telefoniczną oraz sieć internetową. Wykonano nową elewację budynku, etapami wymieniono okna. Uporządkowano także teren wokół budynku, zrobiono chodniki i trawniki. Urządzono ogródek botaniczny i lapidarium ze zbiorem głazów narzutowych, które miało być początkiem tworzenia Muzeum Przyrodniczego.

Bardzo ważnym wydarzeniem w dziejach Wydziału była budowa na dachu budynku przy ulicy Świętokrzyskiej 15 Obserwatorium Astronomicznego, oddanego do użytku w 2003 roku, oraz Planetarium (2005). Obserwatorium, które znajduje się w strukturze Instytutu Fizyki, odgrywa ważną rolę naukową, dydaktyczną, a także popularyzacyjną.

Kolejnym etapem w rozwoju Wydziału było wykończenie i oddanie do użytku budynku D, w którym zlokalizowano nowoczesnie wyposażony dziekanat oraz Bibliotekę Wydziałową z czytelnią. Część pomieszczeń budynku otrzymały instytuty: Fizyki, Biologii i Geografii.

Okres przedakcesyjny przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej stworzył nowe możliwości rozwoju Akademii Świętokrzyskiej i Wydziału. W 2003 roku Uczelnia opracowała plan rozpoczęcia realizacji inwestycji przy ulicy Świętokrzyskiej. Opracowano studium wykonalności oraz wstępny projekt budynku kampusu, a następnie ogłoszono konkurs na projekt wykonawczy. Wysokość środków otrzymanych z Unii Europejskiej oraz możliwości finansowe budżetu Uczelni nie pozwoliły jednak na realizację wszystkich zamierzeń związanych z budową kampusu. W 2004 roku ustalono, że w pierwszej kolejności zostanie oddany do użytku budynek G Wydziału, z przeznaczeniem na pomieszczenia dla Instytutu Chemii oraz kierunków studiów: ochrona środowiska i informatyka, a także główna aula Wydziału. W 2005 roku powstał Projekt Wykonawczy Budynku Dydaktycznego G. Generalnym projektantem był dr inż. Janusz Pachowski.

W 2005 roku Wydział uzyskał – decyzją Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych – uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka. W tym samym roku otwarto na Wydziale nowy

Główna aula Wydziału w budynku G (2008)

kierunek studiów: ochrona środowiska, na poziomie licencjackim, realizowanych jako kierunek wydziałowy.

W 2005 roku na następną kadencję 2005–2008 dziekanem został wybrany geograf prof. AŚ dr hab. Bartłomiej Jaśkowski. Nowe władze kontynuowały prace nad rozbudową Wydziału. Ze względu na ograniczenia finansowe inwestycja została podzielona na dwa etapy. Do realizacji w pierwszej kolejności przeznaczono budynek dydaktyczny G o łącznej powierzchni 10 264,6 m². W kwietniu 2006 roku natomiast został uruchomiony kredyt bankowy.

W 2007 roku Rada Wydziału uzyskała kolejne prawa do nadawania stopnia naukowego doktora: w marcu w zakresie biologii, a w czerwcu – nauk o Ziemi w zakresie geografii.

W styczniu 2008 roku zakończono budowę budynku G, a 30 kwietnia oddano go do użytku. Ze względu na bardzo zły stan techniczny budynku przy ulicy Chęcińskiej, Instytut Chemii w całości został przeniesiony do budynku G. Pozostałą jego część przeznaczono dla kierunków ochrona środowiska i informatyka. W budynku znajduje się także główna aula Wydziału i sala Rady Wydziału. W 2008 roku utworzono w Instytucie Matematyki nowy kierunek studiów na poziomie licencjackim, informatykę oraz ekonometrię.

Systematyczny rozwój naukowy Uczelni i uzyskiwanie kolejnych uprawnień do doktryzowania, w tym trzy uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk na Wydziale, były pod-

stawą do wystąpienia Akademii Świętokrzyskiej o uzyskanie statusu uniwersytetu, co nastąpiło 22 marca 2008 roku. W 2008 roku na kolejną kadencję dziekanem został ponownie prof. UJK dr hab. Bartłomiej Jaśkowski.

Obecnie przed Wydziałem otwierają się kolejne perspektywy rozwoju, związane z pozyskiwaniem dalszych środków unijnych na rozwój infrastruktury naukowej i dydaktycznej. W marcu 2009 roku Wydział uzyskał 12,2 mln euro z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na wyposażenie 15 nowoczesnych laboratoriów naukowo-badawczych. Składane są wnioski na konkurs Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na rozwój nowych kierunków i specjalności kształcenia studentów. Z funduszy europejskich finansowane są programy popularyzacji wiedzy fizycznej i matematycznej.

Kolejny wniosek o środki unijne złożony przez Uniwersytet daje kolejną szansę na rozbudowę Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. W budynku G będą umieszczone między innymi cztery audytoria i pokoje pracowników (łącznie powierzchnia 1450 m²), a także pozostała część Instytutu Chemii (o powierzchni 984,8 m²), która czasowo została umieszczona w budynku A Wydziału.

Planuje się też urządzenie Centrum Nowoczesnych Technologii Wydziału (o powierzchni 3509,4 m²) oraz wybudowanie łącznika pomiędzy „starym” budynkiem Wydziału a budynkiem A. Łącznik będzie budowany w pierwszej

Tabela 5. Studenci na Wydziale według kierunku, rocznika, systemu i rodzaju studiów w 2009 roku

Kierunek	Studia stacjonarne					Studia niestacjonarne				
	I ^o			II ^o		I ^o			II ^o	
	rok studiów									
	I	II	III	I IV jednolite	II V jednolite	I	II	III	I	II
Biologia	93	107	83	88	76	17	21	39	30	59
Chemia	88	67	66	49	67	20	–	20	14	13
Chemia z biologią	22	21	21	–	13	–	–	–	–	–
Fizyka	5	5	20	30	41	–	–	–	–	–
Geografia	89	102	105	73	66	28	24	32	38	36
Informatyka	30	33	55	–	–	11	22	27	–	–
Matematyka	37	39	33	55	59	10	10	17	19	48
Ochrona środowiska	62	52	58	40	–	25	20	33	31	–
Razem	426	426	441	335	322	111	97	168	132	156
	1293			657		376			288	
	1950					664				
Ogółem studentów	2614									

kolejności – budowa rozpocznie się w drugiej połowie 2009 roku.

Wydział, na którym w pierwszym roku istnienia: 1969, studiowało 137 studentów i wykładało kilkunastu pracowników naukowo-dydaktycznych, w czterdziestym roku istnienia kształci 2614 studentów na ośmiu kierunkach i 31 specjalnościach na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych oraz 47 słuchaczy studiów podyplomowych (tabela 5). Zatrudnia 60 samodzielnych pracowników naukowych, w tym 20 profesorów tytularnych, 131 pracowników ze stopniem doktora i 29 magistrów (łącznie 220 nauczycieli akademickich). Na Wydziale pracuje także 63 pracowników naukowo-technicznych i administracyjnych.

Planuje się otwarcie nowych kierunków: biotechnologii, fizyki technicznej i studiów inżynierskich z informatyki, oprócz informatyki pierwszego stopnia oraz dziewięciu nowych

specjalności. Kierunki te i specjalności będą finansowane ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Stan kadry Wydziału i baza dydaktyczna oraz laboratoryjna gwarantuje wysoką jakość kształcenia. Po 40 latach istnienia, 19 lutego 2009 roku Wydział doczekał się pierwszej publicznej obrony pracy doktorskiej w zakresie nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka, mgr. Przemysław Kościka, asystenta w Instytucie Fizyki. W 2009 roku przewiduje się zakończenie kolejnych przewodów.

Biorąc pod uwagę potencjał kadry oraz doskonałą bazę dydaktyczną i laboratoryjną, Instytut Chemii przygotował wniosek o przyznanie uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora nauk chemicznych w zakresie chemii. Wydział planuje też w najbliższym czasie przygotowanie wniosku o nadawanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie fizyki.

Instytut Biologii

Instytut Biologii utworzono w WSN w Kielcach w 1972 roku. Obowiązki organizacji nowego kierunku studiów powierzono doc. dr. hab. Janowi Jerzemu Stanisławskiemu, pierwszemu kierownikowi Zakładu. W organizację kierunku był zaangażowany także dr Stanisław Cieśliński, nauczyciel liceum ogólnokształcącego w Radomiu. Oprócz nich w Zakładzie byli zatrudnieni doc. dr Jerzy Ćmak, doc. dr hab. Tadeusz Głazek (nie podjął zajęć dydaktycznych), dr Edward Bróz, mgr Krystyna Durczak, mgr Krzysztof Toborowicz oraz sześciu pracowników inżynierjno-technicznych. W Zakładzie powołano pracownię: Botaniki, którą kierował doc. dr Stanisław Cieśliński; Ekologii i Ochrony Przyrody, którą kierował doc. dr hab. Jan Jerzy Stanisławski, i Zoologii, która kierował zatrudniony na 1/2 etatu doc. dr Henryk Jurkiewicz.

Po połączeniu Zakładu w 1974 roku z Zakładem Geografii na Wydziale powstał pierwszy Instytut: Biologii i Nauk o Ziemi, a na jego dyrektora powołano doc. Jana Jerzego Stanisławskiego. Podjął on bardzo intensywne starania o pozyskanie nowych samodzielnych pracowników naukowych – biologów. W 1974 roku pracę w WSP podjęli doc. dr hab. Danuta Tyrawska-Spychałowa i doc. dr hab. Stanisław Szydłowski, w 1975 roku – prof. dr hab. inż. Stanisław K. Wiąckowski i doc. dr hab. Tadeusz Głazek. Biolodzy uzyskali w tym czasie dużą samodzielność naukową.

W 1976 roku Instytut Biologii i Nauk o Ziemi podzielono: powstał Instytut Biologii, na dyrektora którego został powołany doc. Jan Jerzy Stanisławski, i Instytut Geografii. W czwartym roku istnienia kierunku biologia w 1976 roku Instytut zatrudniał już 64 pracowników, w tym

43 nauczycieli akademickich, i był jedną z najprężniej działających jednostek naukowo-dydaktycznych Uczelni. Działania kadry Instytutu były nakierowane głównie na rozwój bazy badawczej, a przede wszystkim dostosowanie budynku przy ulicy Rewolucji Październikowej 33 do potrzeb kształcenia studentów na poziomie magisterskim oraz zorganizowanie laboratoriów naukowych i wyposażenie ich w sprzęt badawczy.

Na początku roku akademickiego 1976/77 struktura Instytutu Biologii była następująca:

- Zakład Biochemii z Pracowniami: Fizjologii Zwierząt i Genetyki – kierownik doc. dr hab. Danuta Tyrawska-Spychałowa,
- Zakład Botaniki – kierownik doc. dr Stanisław Cieśliński,
- Zakład Ekologii i Ochrony Środowiska – kierownik prof. dr hab. inż. Stanisław K. Wiąckowski,
- Zakład Fizjologii Roślin – kierownik doc. dr hab. Jan Jerzy Stanisławski,
- Pracownia Dydaktyki Biologii – kierownik doc. dr hab. Tadeusz Głazek,
- Pracownia Mikrobiologii – kierownik doc. dr hab. Stanisław Szydłowski,
- Pracownia Podstaw Biologii i Ochrony Przyrody – kierownik doc. dr Jerzy Ćmak,
- Pracownia Zoologii – kierownik doc. dr Henryk Jurkiewicz (zatrudniony na 1/2 etatu).

Już w pierwszych latach istnienia Instytutu doc. Jan Jerzy Stanisławski zorganizował w Podzamczu Chęcińskim Ośrodek Doświadczalny Instytutu Biologii. Stanowił on doskonałą bazę doświadczalną dla studentów i pracowników. Prowadzono w nim badania niezbędne do wykonania prac magisterskich i doktorskich oraz inne, w ramach umów. Ośrodek został zlikwidowany w 1981 roku. Bardzo aktywną działalność doc. Jana Jerzego Stanisławskiego na

rzecz rozwoju kieleckiego ośrodka biologicznego przerwała jego przedwczesna śmierć (23 lutego 1977). Miała ona duży wpływ na dalsze losy Instytutu. Obowiązki dyrektora Instytutu przejął dotychczasowy wicedyrektor doc. dr Stanisław Cieśliński, który sprawował tę funkcję do 1978 roku. Instytut w dalszym ciągu się rozwijał, jednak druga połowa lat osiemdziesiątych to okres ciągłych zmian organizacyjnych związanych z dużą fluktuacją kadrową samodzielnych pracowników naukowych. Już w 1976 roku odeszli z Instytutu doc. dr hab. Danuta Tyrawska-Spychałowa i doc. dr hab. Stanisław Szydłowski. W 1977 roku zatrudnieni zostali na pełnym etacie prof. dr hab. Adam Kołataj i doc. dr hab. Jan Gienc. Profesor Adam Kołataj objął funkcję dyrektora Instytutu w 1978 i sprawował ją do 1984 roku. W 1977 roku z połączenia Pracowni Podstaw Biologii i Ochrony Przyrody oraz z Pracowni Zoologii został utworzony Zakład Biologii Ogólnej i Zoologii, którego kierownikiem został doc. dr Jerzy Ćmak. W tym samym roku powołano także Pracownię Biogeografii, przekształconą następnie w 1978 roku w Zakład Geobotaniki, którego kierownikiem został doc. dr hab. Tadeusz Głazek. Zakład został zlikwidowany w 1986 roku, po odejściu z Instytutu doc. Tadeusza Głazka. Natomiast mgr Zofia Majecka została kierownikiem Pracowni Dydaktyki Biologii. Pracownia Mikrobiologii została włączona do Zakładu Fizjologii Roślin, natomiast Zakład Biochemii z Pracowniami Fizjologii Zwierząt i Genetyki został przekształcony w Zakład Genetyki oraz Pracownię Biochemii i Fizjologii Zwierząt; kierownikiem Zakładu Genetyki został prof. Adam Kołataj. Utworzona została także Pracownia Anatomii, a w 1982 roku Zakład Anatomii, którego kierownikiem został doc. dr hab. Jan Gienc. W 1978 roku powstała Pracownia Mikroskopii Elektronowej, którą kierował dr Kornel Ślizyński, a od 1983 roku dr Marian Szmidt.

W 1981 roku Pracownia Mikrobiologii uzyskała samodzielność, a jej kierownictwo objęła prof. dr hab. Lidia Bassalik-Chabielska, która była zatrudniona w Instytucie na 1/2 etatu. Od 1987 roku kierownictwo to powierzono dr Krystynie Królikowskiej. W następnym roku Zakład Ekologii i Ochrony Środowiska wraz z Pracownią Biologii Rozwoju uzyskał samodzielność i został wyłączony z Instytutu Biologii. W 1985 roku uzyskał status Katedry Ekologii i Ochrony Środowiska z Pracownią Biologii Rozwoju. Kierownictwo objął prof. dr hab. inż. Stanisław K. Wiąckowski. W 2002 roku Katedra została

przekształcona w Zakład i włączona ponownie do Instytutu Biologii.

W 1984 roku dyrektorem Instytutu Biologii został mianowany doc. dr hab. Jan Gienc, który sprawował tę funkcję do 1987 roku. Od 1987 do 1990 roku dyrektorem Instytutu był ponownie doc. dr hab. Stanisław Cieśliński, a od 1990 do 1996 roku – dr Marian Szmidt. W latach 1978–1982 doc. dr hab. Stanisław Cieśliński sprawował funkcję dziekana Wydziału.

Lata siedemdziesiąte i osiemdziesiąte to dobry okres w dziejach Instytutu. Systematycznie zwiększała się liczebność kadry naukowo-dydaktycznej. Do początku lat dziewięćdziesiątych prawie 30 pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu uzyskało stopnie naukowe doktora. Trzech pracowników uzyskało stopnie naukowe doktora habilitowanego (Jerzy Ćmak – 1978, Stanisław Cieśliński – 1981, Irena Wiąckowska – 1988). Zapotrzebowanie Instytutu na samodzielnych pracowników naukowych było zaspokajane przede wszystkim dzięki zatrudnianiu osób z zewnątrz. Kadre samodzielnych pracowników uzupełniali także zatrudnieni na 1/2 etatu nauczyciele akademicy z różnych ośrodków naukowych. Byli to doc. dr hab. Henryk Jurkiewicz (1973–1978), prof. dr hab. Maciej Zurkowski (1975–1987), prof. dr hab. Lidia Bassalik-Chabielska (1980–1984), doc. dr hab. Danuta Cichy (od 1978, następnie przeszła do Instytutu Biologii, gdzie objęła kierownictwo Zakładu Dydaktyki Biologii i Ochrony Środowiska), doc. dr hab. Kazimierz Olech (1978), prof. dr hab. Zygmunt Staszewski (1982–1990), prof. dr hab. Adam Szember (1978–1979), prof. dr hab. J. Gil (1984–1986). W latach osiemdziesiątych pierwsi pracownicy Instytutu Biologii uzyskali tytuły profesorów nadzwyczajnych (Tadeusz Głazek – 1982, Jan Gienc – 1986, Jerzy Ćmak – 1988) i zwyczajnych (Adam Kołataj – 1982, Stanisław K. Wiąckowski – 1986).

Już w pierwszych latach istnienia, dzięki dużemu zaangażowaniu pracowników, Instytut Biologii stał się ważną dla Uczelni, prężnie działającą jednostką naukowo-dydaktyczną. Posiadał mikroskop elektronowy i wiele innej unikatowej aparatury badawczej, takiej jak na przykład spektrofotometry, spektrokolorymetry, ultrawirówki i komory klimatyzacyjne. W 1988 roku pojawiły się w Instytucie pierwsze komputery.

Pracownicy podejmowali rozległą i zróżnicowaną działalność naukową. Problematyka badawcza była odbiciem zainteresowań naukowych pracowników poszczególnych Zakładów. Wyniki prac badawczych były publikowane

w wielu podręcznikach, monografiach i artykułach naukowych, zagranicznych, krajowych i regionalnych. Pracownicy Instytutu prowadzili współpracę naukową z wieloma uczelniami i instytucjami naukowymi w Polsce, nawiązywano pierwsze kontakty międzynarodowe (Czechosłowacja, USA).

Działalność naukowa Instytutu wyrażała się także w coraz liczniejszym uczestnictwie pracowników w konferencjach krajowych i międzynarodowych, na których przedstawiali wyniki swoich badań. Instytut był organizatorem konferencji, sympozjów i sesji naukowych o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim, a nawet międzynarodowym. Wielu pracowników prowadziło również działalność na rzecz oświaty i współpracowało z wieloma placówkami w regionie. Studenci biologii mieli możliwość rozwijania swoich zainteresowań i prowadzenia działalności naukowej w istniejących w Instytucie Biologii studenckich kołach naukowych: Przyrodników, Ochrony Przyrody i Botaników. Możliwości rozwojowe Instytutu były jednak mocno ograniczone sytuacją lokalową. Dopiero po przeniesieniu go w 1993 roku do nowego budynku przy ulicy Świętokrzyskiej 15 rozpoczął się nowy etap w rozwoju Instytutu. Kadra była już wówczas w miarę ustabilizowana. W 1989 roku w Instytucie został zatrudniony kolejny samodzielny pracownik naukowy prof. dr hab. Andrzej Leśniak. W 1992 roku została zatrudniona prof. dr hab. Teresa Mrozińska-Broda.

W roku akademickim 1996/97 Instytut Biologii składał się z siedmiu zakładów i dwóch pracowni. Były to:

- Zakład Anatomii Porównawczej i Kręgowców – kierownik prof. zw. dr hab. Jan Gienc,
- Zakład Biologii Ogólnej i Ochrony Przyrody – kierownik prof. dr hab. inż. Jerzy Ćmak,
- Zakład Botaniki – kierownik prof. zw. dr hab. Stanisław Cieśliński,
- Zakład Dydaktyki Biologii i Ochrony Środowiska – kierownik prof. zw. dr hab. Danuta Cichy,
- Zakład Fizjologii Roślin – kierownik dr Elżbieta Stachurska,
- Zakład Genetyki – kierownik dr Ewa Górnicka-Michalska,
- Zakład Zoologii – kierownik prof. dr hab. Andrzej Leśniak,
- Pracownia Biologii Komórki – kierownik dr Marian Szmidt,
- Pracownia Mikrobiologii – kierownik dr Krystyna Królikowska.

Poza Instytutem funkcjonowała Katedra Ekologii i Ochrony Środowiska, którą kierował prof. zw. dr hab. inż. Stanisław K. Wiąckowski, z Pracownią Biologii Rozwoju, którą kierowała prof. dr hab. Irena Wiąckowska. Łącznie w Instytucie i Katedrze było zatrudnionych 61 nauczycieli akademickich, w tym ośmiu profesorów i doktorów habilitowanych (jeden na 1/2 etatu), oraz 23 pracowników inżyniersko-technicznych i administracyjnych. Dyrektorem Instytutu na kadencję 1996–1999 mianowano dr. hab. Tadeusza Kudera.

Dnia 28 lutego 1997 roku zmarł w wieku 67 lat prof. Jan Gienc, wspaniały człowiek, pedagog i naukowiec. Także w 1997 roku odszedł z pracy w Instytucie Biologii dr hab. Adam Kołataj. Instytut był już wtedy bardzo mocną naukowo jednostką na Wydziale. Tematyka badawcza Instytutu była zróżnicowana i odzwierciedlała zainteresowania badawcze pracowników w zakładach. Dotyczyła badań w zakresie anatomii zwierząt, biochemii, genetyki i fizjologii organizmów, taksonomii oraz ekologii glonów i grzybów, zróżnicowania szaty roślinnej i fauny Gór Świętokrzyskich, biologii komórki, ochrony przyrody, dydaktyki biologii i ochrony środowiska.

Ostatnie lata XX wieku, do 2009 roku, to najnowszy okres w dziejach Instytutu. W 1999 roku jego dyrektorem został mianowany dr Marek Stachurski i sprawował tę funkcję do 2005 roku. Od tegoż roku dyrektorem Instytutu jest prof. dr hab. Jan Pilarski.

Instytut konsekwentnie wzmacnia się kadrowo, powiększa bazę lokalową, aparaturową i laboratoryjną. W 1997 roku zatrudniono w nim

Studenckie Koło Naukowe Przyrodników z opiekunami: prof. dr. hab. Jerzym Ćmakiem i dr. Markiem Stachurskim

dr hab. Joannę Michalik, w 1999 roku – dr. hab. Andrzeja Wójcika, w 2001 roku prof. dr. hab. Wiesława Kacę, w 2002 roku dr. hab. Pawła Parniewskiego i dr. hab. Jana Pilarskiego, w 2003 roku dr. hab. Zbigniewa Lechowskiego i prof. dr. hab. Ryszarda Ligowskiego, w 2007 roku dr. hab. Waldemara Celarego i dr. hab. Ewę Krzemińską. W okresie tym odeszli na emeryturę profesorowie: Stanisław K. Wiąckowski, Teresa Mrozińska-Broda, Danuta Cichy, Irena Wiąckowska, Stanisław Cieśliński, Andrzej Leśniak, Zbigniew Lechowski. Natomiast z pracy w Instytucie odeszli profesorowie: Paweł Parniewski, Ryszard Ligowski i Ewa Krzemińska.

Oznaką mocnej pozycji naukowej Instytutu Biologii i stabilizacji kadrowej są uzyskiwane coraz liczniej przez zatrudnionych w nim pracowników stopnie naukowe doktora habilitowanego i doktorskie. W latach 2003–2008 stopnie naukowe doktora habilitowanego uzyskali: Andrzej Massalski (2003), Teodora Król (2003), Bożena Witek (2004), Jan Pałyga (2005), Anna Lankoff (2007), Janusz Łuszczyński (2008). Przewody habilitacyjne w najbliższym czasie zamkną: dr Stanisław Huruk, dr Jolanta Klusek, dr Małgorzata Jankowska-Błaszczuk. Tytuły profesorów uzyskali: Tadeusz Kuder (2004), Andrzej Wójcik (2006) i Jan Pilarski (2009).

W 2009 roku w Instytucie Biologii było zatrudnionych 78 pracowników, w tym 62 naukowo-dydaktycznych lub dydaktycznych. Zatrudnionych też było czterech profesorów tytularnych i ośmiu doktorów habilitowanych, profesorów UJK, 38 adiunktów, siedmiu starszych wykładowców, pięciu asystentów oraz 16 pracowników inżynieryjno-technicznych i administracyjnych.

Struktura organizacyjna i tematyka badawcza Instytutu Biologii jest następująca:

– Zakład Anatomii Porównawczej Kręgowców (kierownik prof. zw. dr hab. Tadeusz Kuder) – morfologia i topografia głowowych zwojów przywspółczulnych u różnych grup kręgowców. Histologia i cytoarchitektonika zwojów autonomicznych u kręgowców. Autonomiczne unerwienie przewodu pokarmowego u ssaków i ptaków. Włókna współczulne i przywspółczulne zaopatrujące tętnice głowowe. Autonomiczne zwoje nerwowe na terenie różnych narządów wewnętrznych (serce, tchawica). Obecność struktur cholinergicznym i adrenergicznym w układzie rozrodczym ssaków. Problem lokalizacji neurotransmiterów w zwojach autonomicznych. Zmienność naczyń tętniczych na podstawie

mózgowia u ssaków. Analiza topograficzna naczyń tętniczych oczodołu. Analiza porównawcza zwojów przywspółczulnych u ptaków i ssaków.

- Zakład Biologii Komórki i Mikroskopii Elektronowej (kierownik prof. UJK dr hab. Teodora Król) – szczegółowa analiza aktywności enzymów przedziału lizosomalnego z równoległą oceną dynamiki zmian zachodzących w strukturze komórki na poziomie submikroskopowym. Prowadzone są też badania dotyczące wpływu toksyn sinic z grupy hepatotoksyn oraz neurotoksyn na zachowanie się enzymów lizosomalnych, z równoległą oceną dynamiki zmian profilu morfologicznego komórki.
- Zakład Botaniki (kierownik prof. UJK dr hab. Janusz Łuszczyński) – zasoby, ekologia, zagrożenie i ochrona lichenizujących grzybów w Polsce. Grzyby *Macromycetes* Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Grzyby klawarioidalne Polski: taksonomia, ich rozmieszczenie i ekologia. Opracowanie glonów jaskiniowych (Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej). Ultrastruktura glonów aerofitycznych. Wpływ urbanizacji i industrializacji na szatę roślinną w wybranych ośrodkach miejskich województwa świętokrzyskiego. Rola banku nasion w procesach ekologicznych. Fitogeograficzne aspekty rozwoju i ochrony zbiorowisk kserotermicznych. Florystyczne i fitosocjologiczne badania oraz waloryzacja geobotaniczna szaty roślinnej na Wyżynie Środkowo-Małopolskiej. Weryfikacja taksonomiczna, rozmieszczenie oraz zagadnienia ekologiczne rodzaju *Orobanche* w Polsce oraz w wybranych krajach Europy Południowej. Zagadnienia florystyczne, fitogeograficzne oraz ochrona przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem Wyżyny Małopolskiej. Zasoby, stan zachowania i stopień antropogenicznego przekształcenia bioty porostów i grzybów naporostowych na terenie Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej.
- Zakład Mikrobiologii (kierownik prof. zw. dr hab. Wiesław Kaca) – badania immunochemiczne i strukturalne lipopolisacharydów *Proteus sp.* Diagnostyka molekularna patogennych szczepów *Proteus sp.* i *Helicobacter pylori*. Analiza transportu membranowego antybiotyków w obecności lipopolisacharydów. Identyfikacja i określenie aktywności ureolitycznej, proteolitycznej i antybiotykkooporności bakterii psychrofilnych stref podbiegunowych Ziemi. Analiza czystości mikrobiologicznej powietrza w Kielcach.

- Zakład Fizjologii Roślin (kierownik prof. UJK dr hab. Jan Pilarski) – właściwości fizykochemiczne i rola fizjologiczna wybranych metabolitów wtórnych syntetyzowanych przez sinice i porosty. Fotosyntetyczna aktywność pędów roślin zielnych i zdrewniałych.
- Zakład Fizjologii Zwierząt (kierownik prof. UJK dr hab. Bożena Witek) – badania mające na celu określenie ekofizjologicznych reakcji różnorasowych królików w warunkach stresu metabolicznego, powodowanego ekspozycją na działanie różnych dawek wybranych metali ciężkich.
- Zakład Biochemii i Genetyki (kierownik prof. UJK dr hab. Jan Pałyga) – badania nad białkami chromatynowymi erytrocytów ptaków. Polimorfizm genetyczny histonu H1 ptaków – charakterystyka allelicznych izoform białek i genów. Polimorfizm genetyczny histonu H1 erytrocytów kury – charakterystyka genetyczna oraz biochemiczna. Charakterystyka polimorficznych subtypów histonów linkerowych ptaków. Klonowanie genów specyficznych wariantów histonu H1 kury.
- Zakład Ekologii i Ochrony Środowiska (kierownik prof. UJK dr hab. Waldemar Celary) – biologia i ekologia owadów z rodziny *Scolytidae*. Biologia i ekologia entomofagów i parazytoidów. Entomocenozy obszarów chronionych. Zagrożenia drzewostanów przez foliofagi, owady kambio- i ksylofagiczne oraz metody ich prognozowania i zwalczania. Zaburzenia przebiegu mejozy w roślinach z obniżonym poziomem histonu H1. Zmiany anatomiczno-cytologiczne w roślinach porażonych przez mszyce. Biologia rozwoju. Embriologia. Bioróżnorodność oraz biologia i ekologia owadów błonkoskrzydłych z grupy żądłówek.
- Zakład Immunologii i Radiobiologii (kierownik prof. zw. dr hab. Andrzej Wójcik) – badania nad poznaniem molekularnych mechanizmów związanych z wrażliwością komórek na promieniowanie jonizujące. (1) Analiza immunologicznych oraz molekularnych markerów ryzyka wystąpienia odczynów popromiennych u pacjentów onkologicznych leczonych radioterapią. (2) Badanie molekularnych mechanizmów wpływających na powstawanie popromiennych ognisk naprawczych gamma-H2AX. (3) Analiza interakcji promieniowania jonizującego oraz nanocząsteczek na procesy uszkodzeń i naprawy DNA.
- Pracownia Ochrony Przyrody (kierownik dr Marek Stachurski) – małopowierzchniowa ocena stopnia uszkodzenia i żywotności wybranych gatunków drzew, stadia i fazy rozwojowe drzewostanu jako kryterium umożliwiające ocenę stopnia naturalności lasu; analiza rozkładów pierśnic drzew w drzewostanach naturalnych. Wpływ środowiska na morfologię, topografię i cytoarchitektonikę głowowych zwojów przywspółczulnych u różnych gatunków ptaków. Zmienność osobnicza głowowych zwojów przywspółczulnych wybranych gatunków ptaków. Występowanie, biologia, ekologia i ochrona populacji płazów i gadów w Polsce. Biosozologia, podstawy biologii i biogeografii. Zmienność gatunków roślin jako wskaźnik przemian środowiskowych. Ochrona rezerwatowa na przykładzie wybranych obiektów województwa świętokrzyskiego. Wariologia płazów. Zmienność wybranych gatunków flory i fauny.
- Pracownia Zoologii (kierownik dr Stanisław Huruk) – entomologia, ekologia owadów oraz ochrona przyrody. Badania faunistyczne płazów i gadów terenów chronionych. Entomofauna szyszek oraz nasion drzew iglastych i liściastych; zróżnicowanie występowania trzmieli i trzmielców na terenach chronionych województwa świętokrzyskiego. Badania drobnych ssaków na wybranych obszarach chronionych. Analiza diety różnych gatunków sów. Aglutynujące i wapienne otwornice z trzeciorzędu Przedgórza Karpat i Zapadliśka Przedkarpackiego.
- Pracownia Dydaktyki Biologii i Ochrony Środowiska (kierownik prof. UJK dr hab. Andrzej Massalski) – integracja przedmiotów przyrodniczych w kształceniu ogólnym. Małe formy teatralne i gry dydaktyczne w nauczaniu biologii i ochrony środowiska. Kształcenie formalne i nieformalne na różnych etapach edukacyjnych. Holistyczna edukacja przyrodnicza w ujęciu nauczania interdyscyplinarnego na różnych etapach kształcenia. Zajęcia terenowe podstawą nauczania w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum, z uwzględnieniem ścieżek edukacyjnych prozdrowotnej, ekologicznej i regionalnej.
Doświadczenie naukowe pracowników Instytutu oraz stale unowocześniana baza aparaturowa pozwala na prowadzenie badań naukowych obejmujących szeroki zakres tematyczny, od badań podstawowych po stosowane. Instytut posiada trzecią kategorię naukową. Pracownicy są autorami lub współautorami opracowań o du-

Uczestnicy 21. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Anatomicznego, Kielce 2005

żym znaczeniu i zasięgu, kierują lub są głównymi wykonawcami grantów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Publikują wyniki swoich badań w znaczących czasopismach o zasięgu krajowym i międzynarodowym, również w czasopismach z listy filadelfijskiej.

Pracownicy Instytutu od wielu lat prowadzą rozległą współpracę z wieloma uczelniami i placówkami naukowymi w Polsce i zagranicznymi. W ciągu 36 lat istnienia Zakładu i Instytutu Biologii zorganizowano wiele konferencji oraz sympozjów o dużym znaczeniu naukowym. Pracownicy Instytutu biorą aktywny udział w pracach towarzystw i organizacji naukowych, są członkami komitetów Polskiej Akademii Nauk. Od wielu lat działają w Instytucie oddziały towarzystw naukowych, takich jak Polskie Towarzystwo Botaniczne oraz Entomologiczne. Instytut był organizatorem 49. Zjazdu PTB w 1992 roku. W 2000 roku w Instytucie powstał Oddział Polskiego Towarzystwa Anatomicznego, a jego przewodniczącym został prof. dr hab. Tadeusz Kuder. W 2005 roku został zorganizowany w Kielcach 21. Zjazd PTA.

Od wielu lat funkcjonuje w Instytucie Herbarium, nad którym pieczę sprawuje Zakład Botaniki. W 2008 roku Herbarium uzyskało nowe, doskonale wyposażone pomieszczenia w nowym budynku G Wydziału i może służyć całej społeczności naukowej.

Ważnym dla biologów wydarzeniem było podpisanie 25 maja 2005 roku między Prezydentem Kielc i władzami Uczelni porozumienia w sprawie wspólnego budowania Ogrodu Botanicznego w Kielcach. Pracownicy Instytutu, a zwłaszcza Zakładu Botaniki, będą sprawować nadzór naukowy nad funkcjonowaniem ogrodu. Wieńczy to wieloletnie starania pracowników Instytutu, a zwłaszcza prof. dr. hab. Stanisława

Cieślińskiego, o utworzenie w Kielcach Ogrodu Botanicznego. Opracowany projekt zakłada jego lokalizację u podnóża i na stokach Karczówki, w rejonie ulic Jagiellońskiej i Karczówkowskiej. W 2008 roku poczynione zostały pierwsze prace inwestycyjne.

Studenci mogą rozwijać swoje zainteresowania naukowe indywidualnie, w czasie wycieczek naukowych, wyjazdów oraz najczęściej w działających w Instytucie Biologii licznych studenckich kołach naukowych: Ochrony Przyrody (od 1974), Przyrodników (od 1976), Botaników (od 1978), Malakologów (od 1991), Paleontologów (od 1998), Anatomów (od 2001), Fizjologów Kręgowców (od 2005) oraz Genetyków i Biochemików (od 2006).

Tradycją studenckiego ruchu naukowego są corocznie organizowane sesje naukowe, na których wyniki swojej pracy naukowej może przedstawić każdy student, także niezrzeszony w kole naukowym. Pracownicy Instytutu Biologii, głównie opiekunowie kół, wnoszą istotny wkład w sprawnie funkcjonujący studencki ruch naukowy Uczelni, uczestniczą w organizacji sesji naukowych (dr Marek Stachurski, dr Anna Chruszcz) oraz redakcji naukowej „Zeszytów Studenckiego Ruchu Naukowego” (dr Marek Stachurski). Wiele prac naukowych powstaje w czasie wakacyjnych obozów naukowych studenckiego Koła Naukowego Przyrodników, organizowanych od końca lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia. Przez wiele lat organizatorami i opiekunami obozów byli prof. dr hab. Jerzy Ćmak i dr Marek Stachurski. Corocznie organizowane są w Słowińskim Parku Narodowym – Światowym Rezerwacie Biosfery, wakacyjne studenckie obozy naukowe.

Instytut Chemii

W 1971 roku w strukturze Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego WSN powstał Zakład Chemii. W pierwszym roku istnienia zatrudnił dwie osoby. Pierwszym kierownikiem został doc. dr Benjamin Lenarcik. Zakład powołano w celu obsługi kierunku fizyka z chemią, który uruchomiono od roku akademickiego 1972/73.

W 1973 roku powołano WSP i zaczął obowiązywać jednolity system kształcenia nauczycieli na czteroletnich studiach magisterskich. Na rok akademicki 1973/74 przygotowano dla kandydatów na kierunek chemia 30 miejsc na studia dzienne i 70 na zaoczne. Władze Wydziału pod-

jęły decyzję, na podstawie której 23 studentów studiujących na pierwszym roku fizyki z chemią w roku akademickim 1973/74 podjęło studia na drugim roku magisterskich studiów na kierunku chemia.

W drugim roku istnienia Zakładu pracowało w nim pięć osób, a w roku akademickim 1973/74 już 11 nauczycieli akademickich. Systematycznie rosła kadra naukowo-dydaktyczna Zakładu. W 1975 roku pracowało w nim już 21 nauczycieli akademickich, w tym trzech docentów, trzech doktorów, pięciu asystentów, trzech starszych asystentów i siedmiu asystentów stażystów. Powołano dwie pracownie: Chemii Fizycznej i Chemii Technicznej.

Szybki rozwój kadry Zakładu, w którym w ciągu czterech lat zatrudnienie wzrosło od 2 do 21 osób, konieczność zapewnienia obsługi dydaktycznej zwiększającej się liczby studentów oraz rozwój działalności naukowej dały podstawy do zmiany statusu Zakładu. W 1975 roku Senat WSP podjął uchwałę o utworzeniu Instytutu Chemii. Pierwszym dyrektorem został mianowany doc. dr Beniamin Lenarcik, który tę funkcję pełnił do 1984 roku. W tym czasie Instytut w istotny sposób się rozwinął i wzmocnił kadrowo. Zatrudniono nowych samodzielnych pracowników naukowych: prof. dr. hab. Zdzisława Czarnego, doc. dr. Tadeusza Latowskiego, doc. dr. hab. Jana Małyszko, doc. dr. hab. Zygmunta Dziewięckiego, doc. dr. hab. Janusza Moskala. Był to w owym czasie jeden z najmocniejszych kadrowo i naukowo Instytut w WSP w Kielcach. W latach 1979–1988 stopnie naukowe doktora uzyskało 15 asystentów. Promotorem sześciu doktorów (Jerzego Oszczudłowskiego, Jadwigi Wolczko, Piotra Słomkiewicza, Jana Zdenkowskiego, Kazimierza Żurawskiego, Marty Repelewicz) był prof. Zdzisław Czarny, sześciu następnych (Jacka Kuliga, Mieczysława Gabryszewskiego, Barbary Barszcz, Marii Rzepki, Krystyny Kurdziel, Józefa Głowackiego) był prof. Beniamin Lenarcik, a dwóch kolejnych (Danuty Gierulskiej, Mieczysława Scendy) – prof. Jan Małyszko. W tym okresie prof. dr. hab. Zdzisław Czarny i doc. dr. hab. Tadeusz Latowski pełnili funkcje prorektorów WSP.

W latach 1984–1987 funkcję dyrektora Instytutu sprawował doc. dr Tadeusz Latowski. Od stycznia 1988 roku funkcję tę objął prof. Zdzisław Czarny, który pełnił ją do 1991 roku. Pod koniec lat osiemdziesiątych XX wieku Instytut należał do najsilniejszych pod względem kadrowym i naukowym na Wydziale. W roku akademickim 1988/89 zatrudniał sześciu samo-

dzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, 25 adiunktów ze stopniem doktora, 10 asystentów i starszych asystentów, trzech asystentów stażystów, 23 pracowników inżyniersko-technicznych, dwóch administracyjnych oraz 13 osób obsługi. Instytut zajmował cały budynek przy ulicy Chęcińskiej 5 i składał się z sześciu zakładów:

- Zakład Chemii Analitycznej – kierownik doc. dr hab. Jan Małyszko,
- Zakład Chemii Fizycznej z Pracownią Ochrony Środowiska – kierownik prof. dr hab. Zdzisław Czarny,
- Zakład Chemii Nieorganicznej z Pracownią Dydaktyki Chemii – kierownik prof. dr hab. Beniamin Lenarcik,
- Zakład Chemii Organicznej – kierownik doc. dr hab. Czesław Wawrzeńczyk,
- Zakład Fizyki Chemicznej z Pracownią Spektroskopii Molekularnej – kierownik doc. dr Tadeusz Latowski,
- Zakład Technologii Chemicznej – kierownik doc. dr hab. Zygmunt Dziewięcki.

Instytut Chemii posiadał dobrze wyposażone laboratoria, w których powstawały rozprawy doktorskie i habilitacyjne. Pracownicy Instytutu wykonywali także prace badawcze w ramach programów centralnie sterowanych, finansowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, brali udział w badaniach regionalnych oraz zleczanych przez konkretne zakłady przemysłowe. Instytut prowadził również rozległą współpracę naukową z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi.

Początek lat dziewięćdziesiątych to okres trudny dla Instytutu Chemii. Odejścia z pracy samodzielnych pracowników oraz śmierć prof. Zdzisława Czarnego (1991 rok) spowodowały sytuację kryzysową. Brak dostatecznej liczby samodzielnych pracowników naukowych był przyczyną wstrzymania naboru na studia magisterskie na kierunku chemia.

W 1992 roku dr Józef Głowacki został dyrektorem Instytutu Chemii i sprawował tę funkcję do 1994 roku, a w latach 1994–1997 dyrektorem był prof. dr hab. Jan Małyszko. Rozpoczęła się wówczas powolna odbudowa kadry i działalności naukowej. W latach 1995–1997 Instytut prowadził badania naukowe w zakresie kinetyki i katalizy, fotochemii i spektroskopii wybranych grup związków organicznych, badania kompleksów metali przejściowych z ligandami organicznymi, badania fizykochemiczne związków supramolekularnych, mechanizmu procesów elektrodowych. Instytut prowadził badania w ramach grantów Komitetu Badań

Naukowych; część z nich prowadzono w ramach współpracy z zagranicą (umowy międzyrządowe) lub kontraktów indywidualnych z ośrodkami w Austrii, w USA, w Niemczech, na Słowacji i w Finlandii.

Stan kadrowy i rozwój badań naukowych dał podstawy do przywrócenia w 1996 roku Instytutowi Chemii uprawnień do naboru studentów na studia magisterskie na kierunek chemia. W 1997 roku jego dyrektorem został prof. dr hab. Stanisław Hodorowicz i pełnił tę funkcję do 2002 roku. Od tegoż roku funkcję dyrektora Instytutu pełni prof. zw. dr hab. inż. Zygfryd Witkiewicz.

W 2003 roku prace badawcze Instytutu koncentrowały się między innymi na badaniu wpływu cząsteczki na właściwości fizykochemiczne związków heteroaromatycznych oraz oddziaływań międzycząsteczkowych w układach makroskopowych, syntezie kompleksów związków heteroaromatycznych z metalami przejściowymi, reakcjach fotochemicznych z przeniesieniem elektronu, reakcjach elektrochemicznych na elektrodach stałych, reakcjach związków dikarboonylowych z nukleofilami oraz elektrofilami, zastosowaniu chromatografii gazowej w badaniach fizykochemicznych i analizie chemicznej.

W 1984 roku pracownicy Oddziału Świętokrzyskiego Polskiego Towarzystwa Chemicznego zorganizowali Zjazd Naukowy tej organizacji

oraz Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego.

W latach 1993–1997 organizowano coroczne Sesje Naukowe Instytutu Chemii, na których referaty głosili pracownicy Instytutu oraz zaproszeni goście, między innymi z WSP w Opolu i Rzeszowie oraz z Politechniki Wrocławskiej. Pokłosiem tych sesji były materiały opublikowane w „Zeszytach Naukowych Instytutu Chemii”.

W latach 1997–2000 Instytut Chemii WSP brał udział w programie Tempus-Phare, projekt JEP nr 12224. Brały w nim także udział: Wydział Chemii Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Opolskiego, Wydział Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Szkoła Nauk Ścisłych Polskiej Akademii Nauk – Warszawa i Instytut Biologii WSP Kraków oraz uczelnie zagraniczne: Rijksuniversiteit Utrecht (Holandia), Università delgi Studi di Pisa (Włochy), Universität Dortmund (RFN), University College of Karlstad (Szwecja) i International Organisation for Science and Technology Education (Kiel, RFN). Celem projektu było wprowadzenie dwustopniowego systemu studiów kształcenia nauczycieli dwóch lub więcej przedmiotów z nauk przyrodniczych: fizyki, chemii, biologii i geografii. W wyniku udziału w projekcie Instytut uruchomił od 1 października 2000 roku

Budynek przy ulicy Chęcińskiej 5

studia licencjackie dwuprzedmiotowe z zakresu nauczania chemii i biologii.

Od 1994/95 do 2003 roku Instytut uczestniczył w Środkowoeuropejskim Programie Studiów Uniwersyteckich CEEPUS. Partnerem programu z ramienia Instytutu była prof. dr hab. Danuta Rasała. W Programie CEEPUS SK-20 brały również udział uczelnie z Austrii, z Czech, ze Słowacji, z Węgier oraz z Rumunii. Z Instytutu w wymianie uczestniczyło 22 studentów oraz czterech nauczycieli akademickich, natomiast w Kielcach przyjęto 18 studentów i pięciu nauczycieli akademickich.

W 2006 roku Instytut po raz pierwszy został zakwalifikowany do drugiej kategorii naukowej, a w 2009 – decyzją Państwowej Komisji Akredytacyjnej uzyskał pozytywną ocenę kształcenia na kierunku chemia.

Od roku akademickiego 2007/08 uruchomiono w Instytucie studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu – chemii. Projekt ten finansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa. W Instytucie prowadzone były, w tym samym roku, dwusemestralne studia podyplomowe „Metody instrumentalne w analizie chemicznej”. Obecnie Instytut Chemii oferuje szeroką gamę studiów podyplomowych: „Chemia w reformowanej szkole”, „Chemia w gimnazjum”, „Metody chromatograficzne w analitycznej kontroli środowiska przyrodniczego”, „Metody instrumentalne w analizie chemicznej”.

W dniu 20 lutego 1981 roku Komitet Główny Olimpiady Chemicznej powołał Komitet Okręgowy z siedzibą w Instytucie Chemii WSP w Kielcach. Przewodniczącym został dr Jacek Kulig, a sekretarzem dr Józef Głowacki. Skład osobowy Komitetu, z wyjątkiem przewodniczącego i sekretarza, którzy nadal sprawują te funkcje, zmieniał się w ciągu tych ponad 20 lat działalności. Komitet obejmuje działalnością województwo świętokrzyskie i część śląskiego. Prowadzi zawody I i II etapu, nieprzerwanie od 28 lat. Uczniowie przygotowujący się do nich mają możliwość korzystania z laboratoriów Instytutu. Pracownicy naukowcy służą im także swoją wiedzą i doświadczeniem podczas dyskusji nad problemami interesującymi uczniów.

Instytut otrzymał dwa granty dydaktyczne na lata 2004–2007 i 2005–2008: „Kształcenie nauczycieli w zakresie nauczania dwóch przedmiotów: chemii i biologii”.

W dniu 26 listopada 1999 roku, z inicjatywy pracowników Zakładu Geochemii i Ochrony

Środowiska Instytutu Chemii, powstało Studenckie Koło Naukowe „Kalcyt”. Najważniejszym celem Koła jest ułatwienie uzdolnionym studentom realizowania własnych pomysłów naukowo-badawczych. Dzięki pracy w „Kalcycie” studenci mogą przygotować publikacje i prace naukowe oraz szeroko popularyzować swoje osiągnięcia. „Kalcyt” rokrocznie skupia kilkunastu członków, głównie studentów z wyższych lat studiów. Cele organizacji są realizowane podczas regularnych spotkań, odbywających się dwa razy w miesiącu. Na spotkaniach omawiane są aktualne zadania Koła, opracowywane plany działalności oraz redagowana gazetka Koła „ChemNews”. Część spotkań jest poświęcona doskonaleniu umiejętności językowych przez studentów. Te spotkania, podczas których człon-

Studenckie Koło Naukowe „Kalcyt” z opiekunką prof. UJK dr hab. Agnieszką Galuszką

Instytut Chemii. Ćwiczenia w nowoczesnym laboratorium w budynku G

kowe Koła pod kierunkiem opiekuna czytają i tłumaczą artykuły naukowe z chemii i ochrony środowiska, noszą nazwę „Angielski w chemii i ochronie środowiska”. Ważnym aspektem działalności SKN „Kalcyt” jest czynny udział członków w obradach Forum Młodych podczas zjazdów Polskiego Towarzystwa Chemicznego oraz w sesjach Studenckich Kół Naukowych „Człowiek i jego środowisko”. Członkowie Koła uczestniczą w popularnonaukowych audycjach w Radiu Kielce. Za aktywną działalność w kole naukowym i bardzo dobre wyniki w nauce byli wyróżniani nagrodami rektora Akademii Świętokrzyskiej (Małgorzata Kulasek, Krzysztof Wołowiec, Joanna Masternak, Paulina Czyż) oraz zostawali stypendystami Ministra Edukacji Narodowej (Sabina Dołęgowska, Paulina Figiel). Koło ma własną stronę internetową (<http://www.pu.kielce.pl/ichem/kalcyt/>) oraz wydaje miesięcznik z ciekawostkami chemicznymi „ChemNews”.

W wyniku dużego wysiłku pracowników Instytutu ostatnio wzrósł poziom jego działalności naukowej i dydaktycznej. Sprzyja temu wzrost liczby samodzielnych pracowników naukowych Instytutu (jeden doktorat w 2003 roku, jeden doktorat i jedna habilitacja w 2006 roku, trzy habilitacje i jeden doktorat w 2008 roku). Środki na badania własne przyznano 12 pracownikom Instytutu, badania statutowe prowadzi osiem zespołów, przyznane są też trzy granty przez Komitet Badań Naukowych. Pozwoliło to Instytutowi na złożenie w 2009 roku wniosku o przyznanie uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dziedzinie chemii.

Obecnie w Instytucie jest zatrudnionych 59 pracowników, w tym 13 samodzielnych pracowników naukowych, z których 4 posiada tytuł profesora, 13 adiunktów, 12 starszych wykładowców, 7 asystentów oraz 14 pracowników naukowo-technicznych i administracyjnych.

W ramach działalności statutowej Instytut prowadzi badania w trzech głównych kierunkach, stanowiące kontynuację wcześniejszych badań:

1. Badania zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego

Analiza zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego stanowi kluczowe zagadnienie w ocenie jakości elementów abiotycznych i biotycznych. W zakres analiz chemicznych wchodzi oznaczenia pierwiastków śladowych (w tym metali ciężkich, z uwzględnieniem ich specjacji) oraz wielopierścieniowych węglowodorów aroma-

tycznych. Celem ustalenia lokalizacji źródeł zanieczyszczeń oraz ścieżek migracji substancji zanieczyszczających prowadzi się również badania mineralogiczne metodami mikroskopii optycznej, skaningowej mikroskopii elektronowej i rentgenowskiej analizy fazowej oraz badania izotopowe (oznaczenia stabilnych izotopów siarki, węgla, tlenu) próbek środowiskowych we współpracy odpowiednio z Denver, Colorado Laboratories of the U.S. Geological Survey, Centralnym Laboratorium Chemicznym i Pracownią Mikroskopii Elektronowej Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie i Zakładem Spektrometrii Mas Instytutu Fizyki Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Od 2007 roku prowadzony jest pod kierunkiem prof. dr. hab. Zdzisława Migaszewskiego, we współpracy z U.S. Geological Survey, międzynarodowy projekt badawczy „Distribution patterns of polynuclear aromatic hydrocarbons (PAHs) and trace elements in mosses, *Hylocomium splendens* and *Pleurozium schreberi*, collected from different forest communities in Alaska and Eastern Europe”, obejmujący porównawcze oznaczenia pierwiastków śladowych i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w mchach z dwóch parków narodowych Alaski: Denali i Wrangel-Saint Elias (Study#: DENA-00750, Study#: WRST-00025) oraz z Gór Świętokrzyskich. Prowadzone są też badania o charakterze aplikacyjnym w zakresie otrzymywania nowych materiałów, na przykład naturalnych i syntetycznych sorbentów oraz chromatograficznych faz stacjonarnych, jak również badania (głównie zanieczyszczeń) dla różnych podmiotów gospodarczych dotyczące różnych aspektów ochrony środowiska przyrodniczego w regionie świętokrzyskim. Obejmują one współpracę na obszarze górniczym Kieleckich Kopalni Kwarcytu w Wiśniówce SA koło Kielce w zakresie oceny wpływu wietrzenia pirytu na chemizm wód w zbiornikach zlokalizowanych w nieczynnych kamieniołomach „Wiśniówka Mała” i „Podwiśniówka” oraz w studni technologicznej i rzępa czynnego kamieniołomu „Wiśniówka Duża”. Obecnie realizowany jest projekt badawczy „Ocena wpływu soli stosowanych do odładzania jezdni na przydrożne drzewa” na zlecenie Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Kielce. Badania bioindykacyjne przy użyciu mchów *Pleurozium schreberi* i *Hylocomium splendens* umożliwiły ocenę jakości środowiska przyrodniczego na terenie Doliny Białogońskiej i tym samym wykluczenie lokal-

nej fabryki pomp z grupy największych źródeł zanieczyszczeń.

2. Synteza, badanie właściwości i analiza substancji biologicznie czynnych

Synteza, badanie właściwości fizykochemicznych oraz analiza substancji biologicznie aktywnych ma duże znaczenie w różnych dziedzinach chemii, biologii, medycyny, toksykologii i ochrony środowiska oraz w wielu działach gospodarki, na przykład w rolnictwie (badania nad nowymi środkami ochrony roślin) i przemyśle spożywczym (badania konserwantów). Oprócz poszukiwania nowych leków i badania oddziaływań międzycząsteczkowych typu lek – receptor prowadzi się również badania nad naturalnymi i syntetycznymi związkami antykorozyjnymi oraz o charakterze przeciwutleniaczy, chroniącymi organizmy przed szkodliwym działaniem wolnych rodników. Zakres wykonywanych badań obejmuje też związki chemiczne o strukturze terpenoidowej i steroidowej, połączenia heteroaromatyczne (jako potencjalne insektycydy), związki zapachowe, bakterio- i grzybobójcze.

3. Badanie mechanizmów otrzymywania koksów z węgla ortokoksowych i gazowo-koksowych

W związku ze wzrostem zapotrzebowania na koks wielkopiecowy prowadzi się badania nad uzyskaniem koksu wysokiej jakości z węgla gorszej jakości. Mają one szczególnie duże znaczenie w związku z wyczerpywaniem się zasobów złóż węgla koksowych w Polsce i zagranicą. Zakres wymienionych badań obejmuje wyjaśnianie różnic w mechanizmach powstawania koksu z różnych typów węgla oraz opracowanie warunków otrzymywania wysokiej jakości koksu.

Pozostałe badania, prowadzone w Instytucie Chemii, służą do rozwiązywania różnych zagadnień teoretycznych, a ich wyniki są publikowane w artykułach i monografiach. W latach 2005–2008 pracownicy opublikowali dziewięć monografii (w tym jedna regionalna), 203 artykuły naukowe (w tym cztery regionalne, 63 w czasopiśmie krajowych i 136 w zagranicznych; 130 z nich w pismach znajdujących się na liście filadelfijskiej), 19 patentów i 40 prac popularnonaukowych (w tym 18 regionalnych).

W Instytucie obecnie działa osiem zakładów, w których prowadzone są następujące badania naukowe:

– Zakład Chemii Analitycznej (kierownik prof. UJK dr hab. Andrzej Gierak) – badania dotyczą zastosowania metod elektrochemicz-

nych do badań oraz analitycznego oznaczania produktów naturalnych i technicznych. Prowadzone są też prace doświadczalne nad inhibitującym wpływem indolu oraz 5-chloroindolu na anodowe roztwarzanie miedzi w wodnych roztworach chlorkowych.

– Zakład Chemii Fizycznej (kierownik prof. zw. dr hab. inż. Jerzy Choma) – badania realizowane w Zakładzie dotyczą chemii fizycznej oraz ochrony środowiska. Przede wszystkim są związane z analizą danych doświadczalnych oraz z teoretycznym opisem zjawisk fizykochemicznych przebiegających na granicy faz ciało stałe – gaz i ciało stałe – ciecz. W szczególności poświęcone są syntezie, modyfikacji i zastosowaniu: adsorpcyjnym oraz katalitycznym, najnowszych nanoporowatych, uporządkowanych i nieuporządkowanych materiałów węglowych, krzemionkowych, zeolitowych i polimerowych. Ponadto badane są możliwości zastosowania modyfikowanych krajowych adsorbentów naturalnych i syntetycznych do usuwania zanieczyszczeń organicznych z wód podziemnych i powierzchniowych. Badane są również właściwości adsorpcyjne klasycznych adsorbentów węglowych w odniesieniu do związków organicznych w roztworach wodnych. Wykorzystywana jest chromatografia gazowa w badaniach fizykochemicznych najróżniejszych adsorbentów i w analizie chemicznej. Wymienione eksperymenty są prowadzone we współpracy z Uniwersytetem Stanowym w Kent (USA), Wojskową Akademią Techniczną w Warszawie, Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie, Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytutem Katalizy i Fizykochemii Powierzchni Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz z Politechniką Świętokrzyską w Kielcach.

– Zakład Chemii Nieorganicznej (kierownik prof. UJK dr hab. Barbara Barszcz) – badania obejmują syntezy oraz wyznaczenie właściwości fizykochemicznych i strukturalnych połączeń o potencjalnym znaczeniu praktycznym i cechach aktywności biologicznej. Obejmują one badania *in vitro* produktów oddziaływania kancerogennego CrO_3 ze składnikami komórki, jakimi mogą być: reduktory komórkowe, takie jak cysteina, glutation i kwas askorbinowy, a także takie składniki DNA, jakimi są zasady, purynowe i pirymidynowe, oraz nukleozydy i nukleotydy. Wymienione badania są prowadzone we współpracy z Politechniką Wrocławską

- i Uniwersytetem Wrocławskim oraz Polską Akademią Nauk (Wrocław).
- Zakład Chemii Organicznej (kierownik prof. UJK dr hab. Danuta Rasała) – badania dotyczą głównie związków syntetycznych. Zakres badań obejmuje: (1) syntezę wybranych grup heteroatomowych połączeń steroidowych i *seco*-steroidowych oraz badanie ich aktywności biologicznej w stosunku do owadów i kręgowców, jak również (2) poszukiwanie nowych, prostych i wydajnych metod otrzymywania 1,3,5,7-tetra- i 1,3,4,5,7-pentapodstawionych bis-pirazolo[3,4-b;4',3'-e]-pirydyn, reaktywność oraz badanie właściwości fotochemicznych, a w miarę możliwości biologicznych. Wymienione badania są prowadzone we współpracy z Uniwersytetami w Grazu (Austria) i w Edynburgu (Anglia) oraz z licznymi ośrodkami badawczymi w kraju, na przykład z Wydziałem Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego, z Akademią Rolniczą we Wrocławiu, z Akademią Techniczno-Rolniczą w Bydgoszczy.
 - Zakład Fizyki Chemicznej (kierownik prof. UJK dr hab. Piotr Słomkiewicz) – tematyka badawcza obejmuje stany wzbudzenia i reakcje fotochemiczne z przeniesieniem elektronów – substraty organiczne. W Zakładzie są prowadzone badania:
 1. Kompleksów supramolekularnych: właściwości fotofizycznych pochodnych N,N-dimetyloaminobenzonitrylu (DMABN) w roztworach z α - oraz β -cyklodekstryną (wpływ wielkości wnęki na właściwości spektroskopowe wymienionych związków – widma absorpcyjne, fluorescencyjne i wzbudzenie fluorescencji).
 2. Fotoindukowanego przeniesienia elektronu i równowag kwasowo-zasadowych w dużych cząsteczkach donorowo-akceptorowych, obliczenia kwantowo-mechaniczne dotyczące struktury wymienionych cząsteczek w stanach podstawowych i wzbudzonych.Badania te wykonuje się we współpracy z Instytutem Chemii Teoretycznej i Biologii Strukturalnej Uniwersytetu Wiedeńskiego, Instytutem Chemii Powierzchni Narodowej Ukraińskiej Akademii Nauk oraz Instytutem Chemii Fizycznej i Teoretycznej Uniwersytetu Humboldta w Berlinie, jak również z Instytutem Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, Katedrą Chemii Akademii Rolniczej w Krakowie i Instytutem Leków w Warszawie.
 - Zakład Fizycznej Chemii Organicznej (kierownik prof. UJK dr hab. Waldemar Iwanek) – badania dotyczą reakcji diastereoselektywnego zamykania pierścienia w pochodnych resorcarenu, którego celem jest synteza nowych chiralnych bora-oxazyno-oxazolidynowych pochodnych rezorcarenu z aminokwasami, ze szczególnym uwzględnieniem L-proliny. Wymienione badania prowadzi się we współpracy z uniwersytetami w Bielefeld, Tybindze i Münster (Niemcy) oraz z Politechniką Gdańską.
 - Zakład Geochemii i Ochrony Środowiska (kierownik prof. UJK dr hab. Zdzisław Migaszewski) – badania obejmują wyznaczenie rozkładu przestrzennego i czasowego pierwiastków śladowych (w tym metali ciężkich), związków organicznych (głównie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych) oraz stabilnych izotopów siarki w skałach, glebach, wodach i biowskaźnikach roślinnych w regionie świętokrzyskim oraz w wybranych parkach narodowych w Polsce. Zakres badań obejmuje też interakcje geochemiczne oraz ustalanie naturalnego tła dla potencjalnie toksycznych metali ciężkich i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w różnych elementach środowiska przyrodniczego. Wymienione badania są prowadzone we współpracy z U.S. Geological Survey w Denver (Kolorado) i Reston (Virginia), Centralnym Laboratorium Chemicznym Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie oraz Zakładem Spektrometrii Mas Instytutu Fizyki Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.
 - Zakład Technologii Chemicznej (kierownik prof. zw. dr hab. Wiktor Preżdo) – od 1997 roku są prowadzone badania dla wyjaśnienia roli oddziaływań fizykochemicznych na poziomie makro- i mikroskopowym oraz scharakteryzowania układów o znaczeniu praktycznym. Celem tych badań jest: (1) wyjaśnienie mechanizmu powstawania warstwy plastycznej o określonej budowie; wpływu oddziaływania pomiędzy strefami warstwy plastycznej na transport nielotnej masy wsadu węgla indywidualnych i ich mieszanek podczas kształtowania struktury zwartej koksu; poszukiwanie możliwości poszerzenia krajowej bazy surowcowej kosztem zastosowania wybranych czynników technologicznych, jak również (2) wypracowanie modeli oddziaływań cząsteczek w fazie ciekłej w celu opisanie realnych procesów zachodzących podczas eks-

trakcji i rozpuszczania związków organicznych. Wymienione badania prowadzi się we współpracy z Instytutem Karbochemii i Politechniką w Charkowie (Ukraina) oraz University of Washington (USA), jak również z Instytutem Chemii Przeróbki Węgla w Zabrze oraz Uniwersytetem Wrocławskim i Opolskim.

Od 2008 roku Instytut Chemii ma doskonałe warunki do dalszego rozwoju naukowego i utrzymywania wysokiego poziomu działalności dydaktycznej. Został w całości przeniesiony ze starego budynku przy ulicy Chęcińskiej 5 do nowoczesnego budynku G Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, wyposażonego w doskonałą bazę laboratoryjną i dydaktyczną. W najbliższym czasie Instytut będzie budował trzy nowoczesne laboratoria badawcze ze środków Unii Europejskiej z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Przewiduje się zakup aparatury badawczej dla laboratoriów: Analityki Środowiska, Badań Strukturalnych i Metod Chromatograficznych. W 2009 roku rozpoczęta zostanie ze środków unijnych budowa kolejnej części budynku G, w której częściowo znajdzie się także miejsce dla Instytutu Chemii.

Instytut Fizyki

Historia Instytutu Fizyki sięga początków kształcenia akademickiego w Kielcach. Z chwilą utworzenia w 1969 roku WSN powołano go w strukturze Wydziału Matematyczno-Przyrod-

niczego, a kierownikiem Zakładu został doc. dr Bazyli Bończak, który jednocześnie pełnił funkcję dziekana Wydziału. W WSN obowiązywał system kształcenia nauczycieli na trzyletnich studiach zawodowych w dwóch specjalnościach. Początkowo była to specjalność matematyka z fizyką, a od 1972 roku fizyka z chemią. Z chwilą powołania WSP w 1973 roku rozpoczęto kształcenie na czteroletnich magisterskich studiach nauczycielskich na kierunku fizyka. Na rok akademicki 1973/74 zaplanowano przyjęcie 30 kandydatów na studia dzienne i 70 na zaoczne. Od 1980 roku wprowadzone zostały pięcioletnie jednolite studia magisterskie.

Pierwszą siedzibą Zakładu Fizyki był budynek przy ulicy Chęcińskiej 5. W 1974 roku uzyskał nową siedzibę, został przeniesiony do budynku przy ulicy Leśnej 16, do którego w latach 1976–1979 dobudowano kolejną kondygnację. W latach 1971–1972 kierownikiem Zakładu był dr Adam S. Wroński, a następnie, w latach 1972–1980, doc. dr Krystyna Małuszyńska, która przez wiele lat prowadziła wielostronne działania na rzecz rozwoju Zakładu.

Oprócz wymienionych już osób trzon kadry naukowo-dydaktycznej Zakładu w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku stanowili także: doc. dr Alojzy Tomaszewski, dr Marian Kargol, dr Józef Płoskonka, dr Szczepan Chełkowski oraz dr Stanisław Kasperczuk, a także liczna grupa asystentów. W latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych zajęcia dydaktyczne ze studentami fizyki prowadzili także samodzielni pracownicy naukowcy z innych uczelni: doc. dr Alojzy Tomaszewski (Uniwersytet Łódzki), prof. dr hab. Stanisław Przestalski (Akademia Rolnicza we Wrocławiu), doc. dr hab. Andrzej Radowicz (Politechnika Świętokrzyska), którzy byli zatrudnieni na 1/2 etatu.

W 1979 roku dr Marian Kargol, a w 1980 roku dr Stanisław Kasperczuk uzyskali stopnie naukowe doktora habilitowanego i zostali powołani na stanowiska docentów etatowych. Dobra sytuacja kadrowa Zakładu oraz bardzo dobra sytuacja lokalowa i laboratoryjna były podstawą do utworzenia Instytutu Fizyki, który został powołany w 1980 roku. Pierwszym jego dyrektorem była w latach 1980–1983 doc. dr Krystyna Małuszyńska, następnie zaś, w latach 1983–1984, doc. dr hab. Waldemar Soszka. W kolejnych latach Instytutem kierowali doc. dr hab. Jacek Migdalek (1984–1985) i doc. dr Stefan Mróz (1985–1986).

Lata osiemdziesiąte to trudny okres dla całego Wydziału, a szczególnie dla Instytutu Fi-

*Inauguracja roku akademickiego 1976/77.
Doc. dr Krystyna Małuszyńska odbiera nagrodę*

zyki. Kryzysowa sytuacja gospodarcza, duże zaangażowanie polityczne pracowników, częste zmiany kadrowe spowodowały kryzys zagrażający istnieniu Instytutu. Aż do wczesnych lat dziewięćdziesiątych częste były zmiany kadrowe. W Instytucie pracowali wtedy na pełnym etacie, ale stosunkowo krótko, doc. dr hab. Waldemar Soszka, doc. dr hab. Jacek Migdałek, doc. dr hab. Stanisław Kasperczuk, doc. dr hab. Stefan Mróz, dr hab. Franciszek Warkusz, dr hab. Igor Połowinko i dr hab. Mychailo Koterlyn.

Najsilniejszy jednak kryzys Instytut przechodził w połowie lat osiemdziesiątych. W 1986 roku pozostał w nim tylko jeden samodzielny pracownik naukowy – doc. dr Krystyna Maluszyńska, która zmarła nagle w 1987 roku. W 1986 roku wstrzymano nabór na kierunek fizyka, a Instytutowi groziła likwidacja.

W 1986 roku do pracy w Instytucie powrócił doc. dr hab. Marian Kargol, który został powołany na stanowisko dyrektora i sprawował tę funkcję do 1990 roku. W ciągu dwóch lat zatrudniono dwóch samodzielnych pracowników naukowych: doc. dr hab. Sławomira Chojnackiego i doc. dr hab. Franciszka Warkusza. Instytut odzyskał prawo naboru studentów. Pod koniec lat osiemdziesiątych sytuacja kadrowa się ustabilizowała, wzrósł poziom kształcenia, następował rozwój kadry, wzrósł poziom badań naukowych.

W roku akademickim 1988/89 Instytut Fizyki zatrudniał już 28 nauczycieli akademickich, w tym 7 docentów i profesorów (4 na 1/2 etatu), 7 doktorów (2 na 1/2 etatu) i 14 magistrów, oraz 19 pracowników inżyniersko-technicznych.

W strukturze organizacyjnej Instytutu istniały wtedy cztery zakłady:

- Zakład Fizyki Doświadczalnej z pracownią Fizyki Molekularnej i Biofizyki wraz z pracownikami dydaktycznymi – kierownik doc. dr hab. Marian Kargol,
- Zakład Fizyki Jądrowej z pracownikami naukowymi: fizyki wielkich energii i metod fizyki jądrowej oraz pracownikami dydaktycznymi – kierownik doc. dr hab. Sławomir Chojnacki,
- Zakład Fizyki Teoretycznej – kierownik doc. dr hab. Franciszek Warkusz,
- Zakład Dydaktyki Fizyki z pracownikami dydaktycznymi: demonstracyjną i techniki eksperymentu – p.o. kierownika mgr Jerzy Smółwik.

Badania naukowe prowadzone w tym okresie obejmowały szeroki zakres tematyki, a dotyczyły fizyki teoretycznej (dynamika relatywistyczna, układy dynamiczne, układy mezoskopowe), bio-

*Sala wykładowa Instytutu Fizyki, ulica Leśna 16, 1980 rok. Zebranie założycielskie „Solidarność”
Stoi mgr Tadeusz Moszyński, pracownik Instytutu Geografii – przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”*

fizyki (transport w układach membranowych, transport substancji w roślinach), fizyki powierzchni (oddziaływanie jonów z powierzchnią ciała stałego), fizyki atomowej (struktura atomów wieloelektronowych), fizyki wysokich energii (promieniowanie kosmiczne), fizyki jądrowej (reakcje jądrowe niskich energii, niskie aktywności) oraz fizyki zderzeń atomowych (jonizacja wewnętrznych powłok atomowych cząstkami naładowanymi, zastosowanie metod rentgenowskich). Należy zaznaczyć, że niektóre badania zainicjowane w tym okresie kontynuowane są w Instytucie do dzisiaj. Są to następujące kierunki: transport substancji w układach membranowych (Marian Kargol oraz Kazimierz Dworecki), fizyka promieniowania kosmicznego i cząstek elementarnych (Zbigniew Włodarczyk), zderzenia atomowe i spektroskopia rentgenowska (Janusz Braziewicz, Marek Pajek).

Do 1996 roku Instytut miał własny warsztat mechaniczny, w którym konstruowano aparaturę naukową i dydaktyczną. Warto zaznaczyć, że większość obecnego wyposażenia pracowni pokazów fizycznych oraz aparatura I i II pracowni fizycznej została zbudowana w tym warsztacie. W momencie przeniesienia Instytutu do nowej siedziby Wydziału warsztat mechaniczny został zlikwidowany, co było podyktowane względami ekonomicznymi.

Począwszy od końca lat osiemdziesiątych rozpoczęła się, pomimo trudności, powolna, ale systematyczna stabilizacja kadrowa Instytutu. W tym okresie profesurę uzyskał (1989) dr hab. Marian Kargol oraz został zatrudniony dr hab. Sławomir Chojnacki. Dalszy dynamiczny rozwój Instytutu nastąpił w latach dziewięćdziesiątych dzięki awansom naukowym własnej kadry. Habilitacje uzyskali: Marek Pajek (1993), Zbigniew Włodarczyk (1994), Janusz Braziewicz (1997), Małgorzata Suchańska (1998). Zatrudniono też kilku doktorów habilitowanych z zewnątrz: Piotra Flina (1995), Stanisława Mrówczyńskiego (1996), Edwarda Kwaśniewicza (1997), Annę Okopińską (1998). Kroki te umożliwiły zapewnienie stabilnej kadry, spełniającej ustawowy wymóg niezbędny do prowadzenia studiów na poziomie magisterskim.

W 1990 roku na stanowisko dyrektora Instytutu powołano dr. Kazimierza Dworeckiego, który sprawował tę funkcję do 1996 roku. W latach 1996–1999 dyrektorem Instytutu był prof. dr hab. Janusz Braziewicz, a od 1999 roku Instytutem kieruje prof. dr hab. Marek Pajek.

W związku z rozwojem kadrowym Instytutu w 1995 roku został utworzony Zakład Astrofizyki oraz rozszerzona tematyka prac badawczych. Podjęto zagadnienia struktury wszechświata (Piotr Flin), relatywistycznych zderzeń jądrowych (Stanisław Mrówczyński), rozwinięcia optymalizowanego w teorii pól kwantowych (Anna Okopińska).

W 1993 roku zainicjowano wydawanie „Raportu Roczno Instytutu Fizyki”, wydawnictwa podsumowującego działalność badawczą, zawierającego wykaz publikacji, omawiającego udział w konferencjach, seminariach oraz wyjazdy i wizyty naukowe. Z kolei w 1998 roku wydano po raz pierwszy w postaci broszury *Plany i programy nauczania 5-letnich studiów magisterskich na kierunku fizyka*.

W Instytucie Fizyki systematycznie rozbudowywano, mimo ograniczonych środków finansowych, bazę podstawowej aparatury badawczej. Z większych urządzeń wykorzystywanych do prowadzenia prac naukowych należy wymienić: skanery emulsji jądrowych, układ detektorów półprzewodnikowych do pomiaru niskich aktywności α i β , spektrograf optyczny Zeiss, laserowy interferometr Macha–Zehndera, niskotłowy spektrometr Ge(Li) promieniowania λ , zestaw do rentgenowskiej analizy fluorescencyjnej (XRF, TXRF0 z detektorami (Si(Li))). Urządzenia te umożliwiały prowadzenie badań naukowych w Instytucie Fizyki, równo-

legle z badaniami wykorzystującymi duże urządzenia badawcze, głównie akceleratory cząstek, które prowadzone były w większych zespołach w ramach współpracy krajowej i zagranicznej. Wiele z tych urządzeń badawczych wykorzystuje się obecnie w pracowniach dydaktycznych.

Istotną cechą badań naukowych prowadzonych w Instytucie było uczestnictwo w dużych, międzynarodowych zespołach badawczych z zakresu fizyki jądrowej, atomowej oraz promieniowania kosmicznego. Chronologicznie ujmując, wymienić tu należy tzw. eksperyment kliszowy „Pamir”, wieloletnią współpracę ze Zjednoczonym Instytutem Badań Jądrowych (ZIBJ) w Dubnej w Rosji, w szczególności z laboratorium Fizyki Neutronowej (5-MeV akcelerator Van de Graaffa) oraz Laboratorium Reakcji Jądrowych (cyklotron), oraz Instytutem Problemów Jądrowych (IPJ) w Świerku (3-MeV akcelerator Van de Graaffa). Bliska współpraca z Instytutem Problemów Jądrowych w Świerku odegrała istotną rolę w rozwoju Instytutu Fizyki, gdyż kilka przewodów doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich zostało przeprowadzonych przez Radę Naukową IPJ. Na początku lat dziewięćdziesiątych nawiązano również współpracę z Uniwersytetem w Erlangen w Niemczech, która umożliwiła prowadzenie eksperymentów z zakresu fizyki zderzeń atomowych z wykorzystaniem akceleratora typu „tandem”. W 1990 roku podjęto wieloletnią współpracę z Instytutem Manne Siegbahana i Uniwersytecie w Sztokholmie, a dotyczyła ona badania procesów rekombinacji elektronów swobodnych z jonami w pierścieniu akumulacyjnym CRYRING. W tym też czasie w Instytucie powstało laboratorium spektroskopii rentgenowskiej, będące wspólną placówką ze Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach, specjalizujące się w wykorzystywaniu metod rentgenowskiej analizy fluorescencyjnej (XRF lub TXRF) głównie w aspekcie medycznym i środowiskowym.

W 1999 roku wydzielono z Zakładu Fizyki Jądrowej Zakład Fizyki Atomowej, nakierowany na badania z zakresu fizyki zderzeń atomowych i spektroskopii rentgenowskiej. Kierownictwo Zakładu Fizyki Jądrowej, zorientowanego na fizykę relatywistycznych zderzeń jądrowych, objął dr hab. Zbigniew Włodarczyk. Działania te związane były z zorganizowaniem na bazie Zakładu Fizyki Teoretycznej i Zakładu Fizyki Jądrowej grupy badawczej włączonej formalnie (w 2002 roku) do kolaboracji NA-49 w CERN. W 2002 roku zostali zatrudnieni w Instytucie dr hab. Marek Gaździcki oraz dr hab. Wojciech Florkowski,

co znacząco wzmocniło fizykę relatywistycznych zderzeń jądrowych jako jeden z największych kierunków badawczych Instytutu. Później do grupy fizyków tej specjalności dołączył prof. dr hab. Wojciech Broniowski, a dr Peter Seybot został profesorem wizytującym. Od 2007 roku grupa z Instytutu Fizyki zaangażowana jest w nowy program eksperymentalny dotyczący fizyki zderzeń relatywistycznych jonów prowadzony w CERN. Chodzi o program oznaczony jako NA61/SHINE, którego szefem jest prof. UJK Marek Gaździcki, a grupa z UJK odgrywa w nim wiodącą rolę. W tym samym czasie fizycy atomowi z Instytutu Fizyki UJK weszli do międzynarodowej współpracy SPARC-Stored Particle Atomic Research Collaboration, prowadzącej eksperymenty w Instytucie Badań Ciężkich Jonów (GSI) w Darmstadt. Stali się też członkami konsorcjum Femtofizyka.

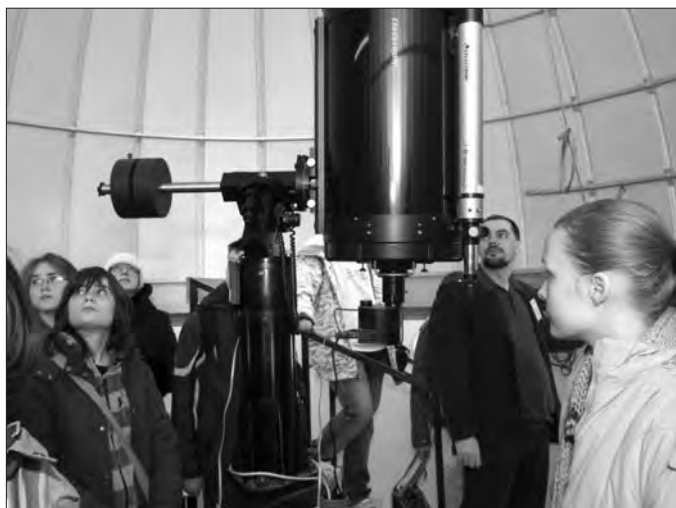
Bardzo ważnym wydarzeniem było otwarcie w 2003 roku Obserwatorium Astronomicznego, a w 2005 roku Planetarium. Cały kompleks, o łącznej powierzchni 108 m², zlokalizowany jest na gmachu Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Obiekt ten składa się z obserwatorium wyposażonego w ruchomą kopułę (firmy Dome), tarasu obserwacyjnego, Planetarium, pomieszczenia pomiarowego oraz dydaktycznej pracowni astronomicznej. W Obserwatorium Astronomicznym prowadzony jest program badania małych obiektów Układu Słonecznego, a dane obserwacyjne są regularnie publikowane w elektronicznych biuletynach „Minor Planet Observations” i „Comet Observations”, wydawanych przez Uniwersytet Harvarda. Obserwatorium i planetarium, oprócz funkcji naukowych i dydaktycznych, ma za zadanie popularyzowanie wiedzy z zakresu fizyki i astronomii.

Od początku lat dziewięćdziesiątych w Instytucie rozbudowywano systematycznie infrastrukturę informatyczną (sieć komputerowa, pracownie komputerowe), co było związane z kształceniem studentów fizyki w specjalizacji: fizyka z podstawami informatyki.

Nawiązanie w tym stuleciu bliskiej współpracy ze specjalistami z zakresu informatyki i telekomunikacji z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie umożliwiło uruchomienie w 2002 roku w strukturze Instytutu nowego kierunku studiów zawodowych (licencjackich) o specjalności informatyka. W tym też roku powołano Zakład Informatyki. Uruchomienie studiów informatycznych było dużym wyzwaniem organizacyjnym, w wyniku którego znacząco wzrosła liczebność kadry naukowo-dydaktycznej w In-

Obserwatorium Astronomiczne, taras obserwacyjny na dachu budynku Wydziału. Uczestnicy Festiwalu Nauki

Obserwatorium Astronomiczne zawsze budzi wielkie zainteresowanie zwiedzających

Uczestnicy Fizykaliów w czasie zajęć prowadzonych przez dr Urszulę Majewską

stytucie, jak również podjęto intensywne działania w celu dalszej rozbudowy bazy dydaktycznej dla potrzeb nowego, rozwijającego się kierunku studiów.

W Instytucie Fizyki intensywnie rozwijało się kształcenie, przede wszystkim nauczycieli, w ramach różnych form studiów podyplomowych z zakresu informatyki, fizyki oraz nauczania przyrody. Szczególnie szeroki zakres miały studia podyplomowe organizowane w ramach grantu Ministerstwa Edukacji Narodowej, wprowadzone w związku z reformą szkolnictwa. Łącznie w latach 2000–2003 zorganizowanych było sześć typów studiów podyplomowych, na których dokończono ponad 1000 nauczycieli. Przykładem takiego kształcenia są studia podyplomowe „Przyroda–Człowiek–Środowisko” dla nauczycieli przyrody, które były wysoko oceniane przez ministerstwo i organizowane w trzech edycjach.

W celu popularyzacji studiów na kierunku fizyka podjęto ostatnio wiele inicjatyw, których celem jest upowszechnienie wiedzy fizycznej, a także akcje informacyjne. Organizowane były Fyzykalia – imprezy cieszące się wielkim zainteresowaniem młodzieży szkolnej (przebiegały w nich udział około 700 uczestników), oraz przy współpracy z Kuratorium dwa rodzaje konkursów z zakresu astronomii oraz zastosowania technik multimedialnych w naukach przyrodniczych. Stałym elementem popularyzacji fizyki jest aktywne uczestnictwo Instytutu w imprezach w ramach Festiwalu Nauki w Kielcach. Ich atrakcją były imprezy zorganizowane w Obserwatorium Astronomicznym i Planetarium. Warto też odnotować działalność Koła Naukowego „Neutrino” adresowaną do młodzieży szkolnej. W 2009 roku został zainicjowany finansowany z funduszy europejskich Program Feniks – długofalowy program odbudowy, popularyzacji i wspomagania fizyki w szkołach w celu rozwijania podstawowych kompetencji naukowo-technicznych, matematycznych i informatycznych uczniów.

W 2005 roku decyzją Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych Rada Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka. Wkrótce zostały otwarte przewody doktorskie czterem młodym pracownikom Instytutu oraz jednemu asystentowi z Politechniki Świętokrzyskiej. W lutym 2009 roku odbyła się pierwsza publiczna obrona – Przemysław Kościk uzyskał doktorat z wyróżnieniem.

Obecnie w Instytucie jest zatrudnionych 14 samodzielnych pracowników naukowych, w tym 4 zatrudnionych na drugim, pełnym etacie. W Instytucie zatrudnionych jest także 24 doktorów, 4 systemów oraz 11 pracowników naukowo-technicznych i administracyjnych. W ciągu 40 lat istnienia Instytut osiągnął bardzo dużą dojrzałość naukową. Czynione są prace przygotowawcze do złożenia wniosku o prawa nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk fizycznych.

W ramach Instytutu Fizyki istnieje osiem Zakładów:

- Zakład Fizyki Atomowej – kierownik prof. zw. dr hab. Marek Pajek,
- Zakład Fizyki Jądrowej – kierownik prof. UJK dr hab. Zbigniew Włodarczyk,
- Zakład Astrofizyki – kierownik prof. UJK dr hab. Piotr Flin,
- Zakład Fizyki Medycznej – kierownik prof. zw. dr hab. Janusz Braziewicz,
- Zakład Informatyki – kierownik prof. zw. dr hab. inż. Andrzej Dziech,
- Zakład Fizyki Komputerowej – kierownik prof. zw. dr hab. Wojciech Broniowski,
- Zakład Fizyki Teoretycznej – kierownik prof. zw. dr hab. Stanisław Mrówczyński,
- Zakład Fizyki Molekularnej – kierownik prof. UJK dr hab. Jacek Semaniak.

Instytut Geografii

Powołanie WSN w Kielcach w 1969 roku było także początkiem kształcenia geograficznego w Kielcach na poziomie akademickim. W strukturze Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego utworzono Zakład Geografii. Pierwszymi jego pracownikami naukowo-dydaktycznymi byli: doc. dr Julian Bartosik, mgr Wiesława Cybuch (Przybył) i mgr Henryk Komendziński. Przenieśli się oni do Kielc z Instytutu Geografii Uniwersytetu Łódzkiego.

Głównym uzasadnieniem powołania Zakładu było jedenastoletnie doświadczenie kształcenia nauczycieli geografii na Wydziale Geograficznym SN, które istniało w Kielcach od 1958 roku. Wydziałem tym kierował do 1969 roku Sylwester Kowalczewski, wybitny pedagog, przyrodnik, znawca i popularyzator regionu świętokrzyskiego. Wydział Geograficzny dysponował doskonałą jak na owe czasy bazą dydaktyczną i w ciągu 11 lat wykształcił około 500 nauczycieli geografii na poziomie półwyższym, którzy zna-

leżli zatrudnienie głównie w szkołach ówczesnego województwa kieleckiego.

Do powołania geografii w nowo powstałej uczelni wyższej w bardzo istotny sposób przyczynił się wspomniany już Sylwester Kowalczewski, który opracował merytoryczno-programowe uzasadnienie konieczności kształcenia geograficznego na poziomie akademickim w regionie świętokrzyskim. W początkowym okresie istnienia Zakładu przekazywał wiedzę o regionie i służył wielkim doświadczeniem pedagogicznym nauczycielom i studentom.

Organizację i kierownictwo powołanego Zakładu Geografii powierzono doc. dr. Julianowi Bartosikowi. Podstawą tworzenia Zakładu, w pierwszym okresie istnienia, była baza dydaktyczno-materiałowa Wydziału Geograficznego SN oraz materiały dydaktyczne przekazane przez Instytut Geografii Uniwersytetu Łódzkiego. Pierwszym zadaniem pracowników Zakładu była rozbudowa istniejącej i budowa nowej bazy dydaktyczno-naukowej na poziomie akademickim. Zakład zwiększał także swoje zasoby kadrowe. Pierwszymi nauczycielami akademickimi i organizatorami kieleckiego ośrodka geograficznego byli, oprócz wspomnianych już osób, zatrudnieni w 1970 roku dr Kazimierz Kwiatkowski, dr Teodor Sztuk i mgr Bartłomiej Jaśkowski oraz w 1971 roku: dr Jan Mityk i mgr inż. Michał Swałdek. W 1972 roku zrezygnował z pracy dr Teodor Sztuk, a zatrudnieni zostali mgr Bolesław Kowalski i mgr Ignacy Janowski. W 1973 roku przyszedł do pracy mgr Jerzy Osiecki.

Zakład Geografii początkowo, do roku akademickiego 1973/74, kształcił nauczycieli geografii z wychowaniem obywatelskim. Studia tego typu ukończyło (dienne i zaoczne) około 300 nauczycieli. Na podstawie umowy z WSP w Krakowie najlepsi absolwenci WSN kontynuowali studia uzupełniające magisterskie w tamtejszym Instytucie Geografii.

Okres tworzenia ośrodka geograficznego w Kielcach był trudny i ograniczał się głównie do prac organizacyjnych i dydaktycznych. Działalność dydaktyczno-badawcza z konieczności pozostawała na drugim planie. Badania naukowe były prowadzone jedynie indywidualnie, dużym wysiłkiem poszczególnych pracowników. W tym okresie dwóch pracowników Zakładu (Henryk Komendziński i Bolesław Kowalski) uzyskało stopień naukowy doktora. Kieleccy geografowie zorganizowali w tym czasie dwie wyprawy naukowe: w 1973 roku do Afganistanu i w 1974 roku do Pakistanu i Indii. Przygotowywana na 1981 rok kolejna wyprawa, tym razem do Afryki,

nie została zrealizowana ze względu na sytuację polityczno-gospodarczą w Polsce i na Uczelni.

Po przekształceniu WSN w WSP w 1973 roku w Zakładzie zatrudniono na 1/2 etatu doc. dr. hab. Henryka Jurkiewicza i dr. Jana Ziomka. Na stanowisko docenta powołano dr. Jana Mityka. W następnych dwóch latach zatrudniono 10 asystentów, absolwentów geografii kieleckiej WSN, którzy ukończyli studia uzupełniające magisterskie w WSP w Krakowie. Na rok akademicki 1973/74 zaplanowano przyjęcie na magisterskie studia geograficzne, trwające cztery lata, 40 kandydatów na studia dzienne i 100 na studia zaoczne.

Kolejnym etapem w rozwoju kieleckiej geografii było połączenie w 1974 roku Zakładu Geografii z Zakładem Biologii i utworzenie pierwszego instytutu na Wydziale – Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi. Jego dyrektorem mianowano biologa doc. dr. hab. Jana Jerzego Stanisławskiego, a wicedyrektorem geografa doc. dr. Stanisława Lipkę. W 1972 roku doc. dr. Julian Bartosik został dziekanem Wydziału i sprawował tę funkcję do 1975 roku.

W miarę rozwoju Uczelni następował rozwój kadrowy Wydziału i zmiany w strukturze organizacyjnej. W 1976 roku Instytut Biologii i Nauk o Ziemi podzielono na dwie jednostki: Instytut Biologii i Instytut Geografii. Pierwszym dyrektorem Instytutu Geografii został doc. dr. Julian Bartosik, a wicedyrektorem ds. dydaktyczno-wychowawczych doc. dr. Jan Mityk. W 1978 roku doc. dr. hab. Henryk Jurkiewicz przeszedł do Instytutu na pełny etat i objął funkcję wicedyrektora ds. naukowych.

Strukturę Instytutu tworzyły trzy Zakłady: Geografii Fizycznej pod kierunkiem doc. dr. Juliana Bartosika, Geografii Społeczno-Ekonomicznej, którym kierował doc. dr. Stanisław Lipko, a następnie dr. Leszek Sobczak, oraz Geografii Regionalnej i Kształtowania Środowiska, którego kierownikiem został doc. dr. Jan Mityk. Powstała także Samodzielna Pracownia Dydaktyki Geografii, kierowana przez dr. Alberta Bubenka, a później dr. Danutę Licińską. W ramach Zakładu Geografii Fizycznej funkcjonowała Pracownia Geologii i Gleboznawstwa z Laboratorium, w którym powstały pierwsze prace badawcze pracowników Instytutu. Pojawienie się w strukturze organizacyjnej Instytutu stymulowało rozwój jego kadry.

Rozwój kadrowy Wydziału i zwiększenie się liczby studentów spowodowały, że budynek przy ulicy Chęcińskiej 5, pierwsza siedziba Zakładu Geografii, stał się zbyt mały dla jednostek, które

go zajmowały. Przewidywano, że w ciągu kilku lat oddany zostanie do użytku nowy budynek, który pomieści wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału. Tymczasowo zbudowano dwa pawilonu typu „Zębiec” (planowany trzeci nie został zbudowany), do których przeniesiono instytuty Geografii i Matematyki. Planowano, że w ciągu trzech lat zostaną one przeniesione do nowego budynku Wydziału. Niestety, do początku lat osiemdziesiątych XX wieku zbudowano budynek w stanie surowym, potem budowę wstrzymano, a następnie postawiono w stan likwidacji.

W 1980 roku kadra etatowa Instytutu Geografii przedstawiała się następująco: jeden profesor nadzwyczajny, dwóch docentów, pięciu adiunktów, dwóch starszych wykładowców oraz ośmiu asystentów. Kadre uzupełniali pracownicy z innych ośrodków naukowych, zatrudniani w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, którzy wywarli bardzo pozytywny wpływ na rozwój naukowy Instytutu i zróżnicowanie kierunków badawczych. Byli to między innymi: prof. dr hab. Adam Malicki, doc. dr hab. Józef Jersak, doc. dr hab. Zbigniew Klajnert, doc. dr hab. Zygmunt Maksymiuk, dr Leopold Dutkiewicz, dr Jan Ziomek, prof. dr hab. Elżbieta Mycielska-Dowgiałło, doc. dr hab. Marian Koziej, prof. dr hab. Stanisław Jastrzębski, doc. dr Tadeusz Ziętara oraz dr Zbigniew Kowalczewski. Niektórzy z nich wypromowali doktorów spośród asystentów Instytutu. Pod koniec lat siedemdziesiątych Instytut osiągnął samodzielność dydaktyczną i wysoką pozycję naukową w regionie. Był już zdolny zapewnić odpowiednią obsadę zajęć dydaktycznych i samodzielnie prowadzić działalność naukową. Opracowano długoterminowe plany działalności naukowo-badawczej oraz rozwoju naukowego kadry. Określono profil badawczy Instytutu i jego tendencje rozwojowe. Podjęte wówczas problemy badawcze dotyczyły dynamiki środowiska przyrodniczego w regionie świętokrzyskim, przyrodniczych podstaw rolnictwa regionu, metodologii regionalizacji fizycznogeograficznej oraz rozpoznania występowania i wykorzystania surowców mineralnych województwa kieleckiego na potrzeby lokalne. Pracownicy Instytutu podjęli także prace związane z kartowaniem geologicznym do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1:50000 i wykonali cztery arkusze tej mapy.

W tym też czasie otwarto wiele przewodów doktorskich pracowników Instytutu na uniwersytetach: Wrocławskim, Łódzkim, Warszawskim oraz w WSP i Akademii Rolniczej w Krakowie. Nawiązano również współpracę z Uniwersyte-

tem w Greifswaldzie (NRD), a następnie z Uniwersytetem w Winnicy i Uniwersytetem Pedagogicznym w Tarnopolu na Ukrainie. Wymieniano corocznie grupy studentów i pracowników geografii z uczelnią ukraińską.

W 1981 roku doc. dr Julian Bartosik przeszedł na wcześniejszą emeryturę, a funkcję dyrektora objął prof. dr hab. Henryk Jurkiewicz. Lata osiemdziesiąte to trzeci etap rozwoju Instytutu. Zaczęto tworzyć laboratoryjne i aparaturowe podstawy badań naukowych. Rozszerzono współpracę z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi. Pracownicy Instytutu uzyskiwali stopnie naukowe doktora. Zatrudniono trzech samodzielnych pracowników naukowych (prof. dr hab. Alojzy Kowalkowski, doc. dr hab. Elżbieta Kupczyk, doc. dr hab. Jerzy Leszek Olszewski), a prof. dr hab. Marian Koziej został zatrudniony w Instytucie na pierwszym etacie. Zmieniła się też struktura organizacyjna Instytutu. Powołano sześć zakładów i dwie pracownie. Od 1986 roku zaczęło działać Studium Podyplomowe aktualizacji wiedzy geograficznej dla czynnych nauczycieli, którego kierownikiem został dr Bartłomiej Jaśkowski.

Lata osiemdziesiąte to jednocześnie bardzo trudny okres dla Instytutu. Uwarunkowania stanu wojennego powodowały ograniczenia w możliwości prowadzenia badań naukowych, szczególnie dla geografów prowadzących badania naukowe w terenie i posługujących się materiałami kartograficznymi. Internowania pracowników, działalność polityczna, brak środków na badania hamowały rozwój naukowy kadry i całego Instytutu.

Przełom lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych był dla Instytutu Geografii okresem kryzysowym. Brak poczucia stabilizacji pracowników i odejścia z Instytutu wywoływały kryzys i zagrożenie możliwości kształcenia studentów, a nawet likwidacji kierunku. Przepisy Ustawy o szkolnictwie wyższym, według których Instytut powinien zatrudniać dla prowadzenia studiów magisterskich ośmiu samodzielnych pracowników naukowych, spowodowały pilną konieczność zatrudnienia ich z zewnątrz. Dodatkowe trudności były spowodowane bardzo trudną sytuacją lokalową Instytutu. Pawilon typu „Zębiec” był w bardzo złym stanie technicznym. Kilkakrotnie wiatr zrywał dach na budynku, pomieszczenia dydaktyczne i laboratoria oraz instalacje: elektryczna, wodna i gazowa, były w fatalnym stanie i ulegały częstym awariom.

W 1992 roku dyrektorem Instytutu został wybrany dr Bartłomiej Jaśkowski, a wicedyre-

torami zostali dr Tadeusz Ciupa i dr Tadeusz Biernat. Nowa dyrekcja zaczęła intensywne starania o poprawę warunków lokalowych oraz pozyskanie nowych samodzielnych pracowników. Kierunek dostał od Ministerstwa Edukacji Narodowej warunkową zgodę na kontynuowanie geograficznych studiów magisterskich, z zaleceniem natychmiastowego uzupełnienia kadry o samodzielnych pracowników naukowych i reformowania programu kształcenia geograficznego. Jeszcze w 1992 roku zatrudniony został dr hab. Sławomir Żurek, a w 1993 roku prof. dr hab. Bogumił Rychłowski. W 1994 roku Instytut wzmocniła dr hab. Krystyna Piotrowska. W 1996 roku zatrudniono prof. dr hab. Natalię N. Wygodzką, w 1997 – dr hab. Kirę I. Kobak, a w 1998 – dr. hab. inż. Henryka T. Mitoska. W strukturze Instytutu powołano siedem zakładów i samodzielną pracownię. W roku akademickim 1994/95 opracowano nowy program studiów geograficznych, który został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego i natychmiast wprowadzony do realizacji. Zakładał on studia magisterskie dwustopniowe (trzy lata licencjat oraz dwa lata uzupełniające magisterskie). Był to pierwszy w WSP program studiów dwustopniowych, a także pierwszy program studiów dwustopniowych na kierunku geografia w Polsce. Opracowano i wydano w wersji książkowej program studiów i treści programowe wszystkich przedmiotów realizowanych na studiach geograficznych.

W 1993 roku przy Instytucie powstała Stacja Monitoringu, której głównym celem było zbieranie i gromadzenie danych dotyczących stanu środowiska geograficznego regionu świętokrzyskiego oraz monitoringu zmian w środowisku. Założycielem i twórcą Stacji był prof. dr hab. Alojzy Kowalkowski.

Nowa dyrekcja Instytutu Geografii podjęła intensywne starania, aby uzyskać zgodę na kontynuację budowy budynku Wydziału przy ulicy Świętokrzyskiej 15, ponieważ pawilon, w którym mieścił się Instytut, był w coraz gorszym stanie technicznym. Po uzyskaniu przez Uczelnię zgody na kontynuowanie budowy, ze względu na brak środków finansowych dyrekcja we własnym zakresie prowadziła prace projektowe, mające na celu dostosowanie istniejącej budowli do potrzeb Instytutu Geografii. Było to związane z wcześniejszym projektem, według którego cały budynek był przystosowany do potrzeb Instytutu Chemii, a także z tym, że Instytut miał być umieszczony na sześciu kondygnacjach w kolejnym, obok Instytutu Biologii, segmencie budynku.

W 1994 roku Instytut został przeniesiony w całości do nowego budynku i uzyskał dobre podstawy do dalszego rozwoju. Nowa baza dydaktyczna pozwalała na zwiększenie i rozszerzenie oferty kształcenia. Nowoczesne, dobrze wyposażone laboratoria pozwoliły na prowadzenie i rozwój badań naukowych. Kilkunastu asystentów zdobyło stopnie naukowe doktora, pierwsi pracownicy Instytutu uzyskali stopnie naukowe doktora habilitowanego (Bożena Wójtowicz, Marek Józwiak, Bartłomiej Jaśkowski, Witold Wilczyński, Ewa Nowak, Anna Świercz, Wioletta Kamińska) i tytuły profesorskie (Marian Koziej, Bogumił Rychłowski, Elżbieta Kupczyk, Krystyna Piotrowska, Sławomir Żurek, Henryk T. Mitosek). Kolejni pracownicy przygotowywali rozprawy doktorskie i habilitacyjne. Kadra pracowników samodzielnych była uzupełniana dzięki zatrudnianiu doktorów habilitowanych z zewnątrz (Michał Gruszczyński, Waław Cabaj, Grzegorz Haczewski, Tomasz Kalicki). Rozwój naukowy kadry i stale zwiększająca się liczba publikacji, organizacja licznych konferencji naukowych dały podstawy do uzyskiwania przez Instytut coraz wyższych kategorii naukowych.

Począwszy od 2003 roku Instytut rozpoczął organizację Muzeum Przyrodniczego, którego sekcję terenową stanowi powstające obok budynku Wydziału Lapidarium. Znajduje się w nim zbiór skał narzutowych i zbiory regionalne skał z obszaru Polski. Obecnie cały Instytut mieści się w budynku A i D Wydziału oraz ma dobrą bazę dydaktyczną i laboratoryjną. Korzysta także z całych zasobów bazy dydaktycznej Wydziału.

Baza naukowa Instytutu to Zespół Laboratoriów Naukowo-Dydaktycznych, w skład którego wchodzi: Laboratorium Hydrologiczno-Geomorfologiczne, Laboratorium Palinologiczne, Laboratorium Geologii i Gleboznawstwa oraz Laboratorium Dydaktyczne. W 2009 roku Wydział uzyskał znaczące środki z Unijnego Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Część z nich jest przeznaczona na budowę nowoczesnych laboratoriów naukowo-badawczych w Instytucie Geografii. W Instytucie funkcjonuje także Pracownia Termoluminescencji i Stratigrafii Osadów z Laboratorium TL.

Obecnie w Instytucie działają trzy Studenckie Koła Naukowe: najstarsze – działające od 1970 roku – Geografów oraz Krajoznawstwa, a także Turystyki „Bez Nazwy”.

Instytut od roku akademickiego 1973/74 prowadzi magisterskie studia geograficzne dwustopniowe, z różnymi specjalnościami. Prowadzone są także różne formy studiów podyplomowych.

W 2004 i ponownie w 2009 roku Instytut uzyskał pozytywną ocenę Państwowej Komisji Akredytacyjnej w zakresie prowadzonego kształcenia.

W kadencji 2005–2008 dyrektorem Instytutu był prof. zw. dr hab. Henryk T. Mitosek, a dotychczasowy dyrektor Instytutu prof. AŚ dr hab. Bartłomiej Jaśkowski został dziekanem Wydziału; ponownie został wybrany na tę funkcję na kadencję 2008–2012. Od 1 października 2008 do kwietnia 2009 roku funkcję dyrektora pełnił prof. UJK dr hab. Michał Gruszczyński, a od 24 kwietnia 2009 roku – prof. UJK dr hab. Wioletta Kamińska (na kadencję do 2012 roku). Wicedyrektorami zostali mianowani: ds. naukowych prof. UJK dr hab. Tomasz Kalicki, a ds. dydaktycznych – dr Tadeusz Biernat.

Obecnie struktura Instytutu jest następująca:

- Zakład Hydrologii i Modelowania Przestrzeni Geograficznej – kierownik prof. zw. dr hab. Elżbieta Kupczyk,
- Zakład Geomorfologii i Kształtowania Środowiska – kierownik prof. UJK dr hab. Bartłomiej Jaśkowski,
- Zakład Meteorologii i Bioklimatologii – kierownik prof. zw. dr hab. Natalia N. Wygodzka,
- Zakład Paleogeografii Czwartorzędu i Ochrony Przyrody – kierownik prof. zw. dr hab. Sławomir Żurek,
- Zakład Geologii – kierownik prof. UJK dr hab. Michał Gruszczyński,
- Zakład Badań Regionalnych – kierownik prof. zw. dr hab. inż. Henryk T. Mitosek,
- Zakład Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej – kierownik prof. UJK dr hab. Ewa Nowak,
- Zakład Geografii Społecznej – kierownik prof. UJK dr hab. Wioletta Kamińska,
- Zakład Dydaktyki Geografii i Krajoznawstwa – kierownik prof. UJK dr hab. Wacław Cabaj.

W lipcu 2008 roku zmarł nagle nasz przyjaciel i kolega, uznany w środowisku naukowym geomorfolog dr Robert Sołtysik. Obecnie w Instytucie jest zatrudnionych 34 pracowników naukowo-dydaktycznych oraz jeden dydaktyczny na pełnym pierwszym etacie, w tym 4 profesorów tytularnych, 6 doktorów habilitowanych, 18 doktorów, 7 magistrów, a także 7 pracowników naukowo-technicznych i administracyjnych.

Badania naukowe prowadzone w Instytucie dotyczą następujących dziedzin: geomorfologia, hydrologia, meteorologia i klimatologia, geologia, paleogeografia czwartorzędu i starszych

okresów geologicznych, geografia przemysłu, transportu i usług, geografia rolnictwa, geografia społeczna, filozofia przyrody, geografia regionalna, geografia krajobrazu, kształtowanie i ochrona środowiska, ekologia, dydaktyka geografii, turystyka i krajoznawstwo oraz gospodarka przestrzenna.

Pracownicy Instytutu Geografii prowadzą badania w regionie świętokrzyskim i w innych regionach Polski, w niektórych regionach Europy oraz na innych kontynentach, ostatnio zwłaszcza w Ameryce Południowej. Współpracują naukowo z wieloma instytucjami naukowymi w Polsce, w Europie i na świecie. Pracownicy wykonują także wiele prac wdrożeniowych na rzecz Kielc i regionu świętokrzyskiego. Każdego roku przedstawiają wyniki badań na kilkudziesięciu konferencjach regionalnych, krajowych i zagranicznych.

Instytut w czasie czterdziestoletniej działalności zorganizował lub współorganizował kilkadziesiąt konferencji naukowych o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym. Cyklicznie wspólnie z Instytutem Geologii Podstawowej Uniwersytetu Warszawskiego są organizowane w Górach Świętokrzyskich „Świętokrzyskie spotkania geologiczno-geomorfologiczne”, których inicjatorami byli nasi pracownicy: dr Bolesław Kowalski, dr Robert Sołtysik i prof. UJK dr hab. Bartłomiej Jaśkowski, prof. dr hab. Leszek Lindner, prof. dr hab. Leonard Mastella oraz dr hab. Maciej Bąbel z Uniwersytetu Warszawskiego. Gromadzą one co dwa lata kilkudziesięciu geologów i geomorfologów oraz specjalistów z dziedzin pokrewnych z Polski i zagranicy, a także są ważnym miejscem przedstawiania wyników badań, wymiany poglądów, a także współpracy geologów i geomorfologów.

Instytut był współorganizatorem Ogólnopolskich Zjazdów Polskiego Towarzystwa Geograficznego w 1993 i 2007 roku. Wiele konferencji było organizowanych przy współudziale Polskiej Asocjacji Ekologii Krajobrazu, Klubu Polarnego, różnych komisji Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Komitetu Zagospodarowania Ziemi Górskich Polskiej Akademii Nauk, Polskiego Towarzystwa Limnologicznego.

Instytut Geografii prowadzi własną działalność wydawniczą. Publikuje materiały konferencyjne, wydawnictwa pokonferencyjne, rozprawy i monografie. Cyklicznie wydawane są „Prace Instytutu Geografii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego” – dotychczas wydano 17 tomów, kolejne są redagowane; „Studia Geogra-

ficzne Uniwersytetu Jana Kochanowskiego”, które są kontynuacją „Kieleckich Studiów Geograficznych” – dotychczas wydano sześć tomów, kolejny jest zgłoszony do planu wydawniczego Wydawnictwa.

W 2007 roku Instytut wkroczył w kolejny etap rozwoju naukowego. Dnia 25 czerwca tegoż roku Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów Naukowych przyznała Radzie Wydziału uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii. W 2008 roku otwarto w Instytucie Geografii pierwsze przewody doktorskie.

Instytut Matematyki

Matematyka jako kierunek kształcenia ma w Uczelni czterdziestoletnią tradycję. Wraz z powołaniem w 1969 roku WSN utworzono w strukturze Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Zakład Matematyki. Na jego kierownika powołano dr. Zbigniewa Wieczorka. Pracownikami w pierwszym roku działalności Zakładu były także mgr Józefa Czugała, mgr Irena Ruszczyk i mgr Maria Skowierzak.

Pierwsi studenci rozpoczęli studia na dwukierunkowych trzyletnich zawodowych studiach nauczycielskich na kierunku matematyka z fizyką. W latach 1970–1971 zatrudniono w Zakładzie doc. dr. Adama Uziembłą, który kierował nim w latach 1972–1974 jako kurator, mgr. Zygmunta K. Charzyńskiego, mgr. Józefa Korpikiewicza i mgr. Michała Kosztołowicza. W 1973 roku przekształcono WSN w WSP. Od roku akademickiego 1973/74 rozpoczęto kształcenie nauczycieli na jednolitych czteroletnich magisterskich studiach, w tym na matematyce, dla której ustalono limity przyjęć: 40 miejsc na studiach dziennych i 120 na zaocznych.

W 1974 roku w Zakładzie powołano Pracownię Dydaktyki Matematyki, której kierownikiem był mgr Józef Korpikiewicz. Rozwój kadry Zakładu dał podstawy do powołania w 1976 roku Instytutu Matematyki z dwoma Zakładami i Pracownią Dydaktyki Matematyki. Dyrektorem Instytutu został doc. dr Zbigniew Dulewicz, a wicedyrektorami dr Ryszard Mazur i doc. dr hab. Władysław Piechocki. Zakładem Podstaw Matematyki kierował doc. dr Tadeusz Prucnal, a Zakładem Analizy Matematycznej doc. dr hab. Władysław Piechocki. W 1978 roku Pracownię przekształcono w Zakład Dydaktyki Matematyki. W pierwszych latach istnienia Zakładu, a na-

stępnie Instytutu Matematyki, stopnie naukowe doktora matematyki uzyskali: Ryszard Mazur (1973), Zygmunt K. Charzyński (1974) i Józefa Czugała (1977) oraz Stanisław Koniusz, Irena Ruszczyk i Maria Skowierzak (1980).

W pierwszym roku istnienia Zakładu pracowały w nim cztery osoby. W 1976 roku, już w Instytucie, zatrudnionych było 30 nauczycieli akademickich, w tym trzech samodzielnych, oraz czterech doktorów na pierwszym etacie, a także sześciu samodzielnych na 1/2 etatu. W roku akademickim 1988/89 pracowało już 33 nauczycieli akademickich na pierwszym etacie. Następowal stały rozwój naukowy Instytutu. W latach 1977–2005 stopnie naukowe doktora uzyskało 32 jego pracowników. Część pracowników ze stopniem doktora uzyskało stopień doktora habilitowanego: Tadeusz Prucnal (1980), Krzysztof Różga (1988), Gustaw Treliński (1990), Weronika Jaśkiewicz (1994), Andrzej Chrzęszczyk (1999) i Wiesław Kubiś (2008).

Bardzo ważny dla rozwoju naukowego Instytutu okres to lata 2002–2005. Zatrudniono w tym czasie siedmiu doktorów habilitowanych: Adama Idzika, Tarasa Banakha, Elżbietę Czerwos, Zbigniewa Jelonka, Grzegorza Łysika, Szymona Peszata i Michała Wojciechowskiego. W 2006 roku dr hab. Adam Idzik uzyskał tytuł profesora nauk matematycznych.

Funkcję dyrektora Instytutu Matematyki pełnili: doc. dr hab. Władysław Piechocki – w latach 1981–1987, dr Ryszard Mazur w latach 1987–1993 i prof. AŚ dr hab. Gustaw Treliński – w latach 1993–2002. Od 2002 roku funkcję tę sprawuje prof. zw. dr hab. Adam Idzik, który w 2008 roku został wybrany na kolejną kadencję do 2012 roku.

Duże znaczenie dla rozwoju Instytutu Matematyki mają badania naukowe. W początkowym okresie jego działalności skupiały się one wokół takich działań jak logika matematyczna, algebra uniwersalna, funkcje analityczne, równania funkcyjne oraz zastosowanie i dydaktyka matematyki. Badania z zakresu logiki i algebry uniwersalnej rozwijały się w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych jako główny nurt badawczy, którego inicjatorem był wybitny logik dr hab. Tadeusz Prucnal.

Profesor Tadeusz Prucnal od 1976 roku przez ponad 20 lat prowadził dla pracowników Instytutu, zwłaszcza Zakładu Podstaw Matematyki, seminarium naukowe. Tę działalność naukową przerwała przedwczesna śmierć profesora. Rezultatem zainicjowanych przez niego działań było ponad 70 ważnych prac, których większość

została opublikowana w renomowanych czasopiśmie przez pracowników Instytutu.

W latach dziewięćdziesiątych pod kierunkiem prof. dr. hab. Gustawa Trelińskiego rozwijały się badania z zakresu dydaktyki matematyki. Czterech pracowników Instytutu wykonało prace doktorskie z tego zakresu. Problematyką dydaktyki matematyki zajmowała się także prof. dr hab. Weronika Jaśkiewicz. W Zakładzie Dydaktyki Matematyki powstały liczne publikacje naukowe oraz opracowania podręczników szkolnych. Ważnymi kierunkami badań we wspomnianym okresie były także badania z zakresu zastosowania równań różniczkowych w mechanice (dr hab. Andrzej Chrzęszczyk), układów dynamicznych z losowymi parametrami (dr hab. Roman Bobryk), metod probabilistycznych w teleinformatyce i finansach (prof. dr hab. Wiesław Dziubdziela), a także badania z zakresu logiki matematycznej, algebry uniwersalnej, teorii krat i teorii liczb.

W 2001 roku Instytut Matematyki został zakwalifikowany do czwartej kategorii naukowej i uzyskał możliwości pozyskiwania środków z Komitetu Badań Naukowych na finansowanie badań. W 2003 roku ze środków tych były realizowane cztery tematy badań statutowych.

Od 2003 do 2009 roku badania naukowe w Instytucie Matematyki koncentrują się wokół następujących dziedzin matematyki:

1. W Zakładzie Matematyki Stosowanej, kierowanym przez prof. zw. dr. hab. Adama Idzika, prowadzone są głównie badania w zakresie kombinatoryki i teorii grafów oraz badania nad zastosowaniami twierdzeń typu Borsuka–Ulama. Prowadzone są również badania z zakresu równań funkcyjnych.
2. W Zakładzie Podstaw Matematyki, kierowanym przez prof. dr. hab. Tarasa Banakha, prowadzone są badania z pogranicza topologii, teorii mnogości, teorii miary i analizy funkcjonalnej. Zespół prowadzi badania w zakresach: własności grup topologicznych definiowanych przy pomocy gier Mengiera, Hurewicza, Scheepersa, związki między kolorowaniem grafu i funkcjami booleowskimi; gry w przestrzeniach wielopokryciowych. W Zakładzie powstała także rozprawa habilitacyjna dr. hab. Wiesława Kubisia. Prowadzono również badania z zakresu geometrii algebraicznej.
3. W Zakładzie Rachunku Prawdopodobieństwa i Statystyki, kierowanym przez prof. UJK dr. hab. Romana Bobryka, prowadzone są badania w zakresie teorii równań różniczkowych z losowymi parametrami i jej zastosowań do problemów fizyki statystycznej i teorii sterowania, w szczególności badania nad rezonansem parametrycznym w układach stochastycznych:

Uczestnicy sesji naukowej zorganizowanej w pierwszą rocznicę śmierci prof. Tadeusza Prucnala (1999) obradują w auli nazwanej Jego imieniem

Studenci Instytutu Matematyki na zajęciach w Pracowni Informatycznej

- stochastyczne równania różniczkowe cząstkowe i mechanika statystyczna,
 - statystyki ekstremalne oraz procesy z długoterminową zależnością, w szczególności badania związków między długoterminową zależnością a ekstremalnym zachowaniem się procesów stochastycznych,
 - badania nad zastosowaniami metod rachunku prawdopodobieństwa w ekonomii i genetyce.
4. W Zakładzie Analizy Matematycznej, kierowanym przez prof. UJK dr. hab. Andrzeja Chrzęszczyka, prowadzone są następujące badania:

- równania różniczkowe teorii sprężystości i termosprężystości,
 - rezonans parametryczny oraz metody numeryczne,
 - uogólnione funkcje analityczne, transformacje całkowitz, regularność rozwiązań równań różniczkowych w klasach Gevreya, rozwiązanie w postaci szeregów formalnych,
 - przestrzenie Banacha funkcji dostatecznie gładkich,
 - metody analizy harmonicznej,
 - geometryczna teoria miary.
5. W Zakładzie Dydaktyki Matematyki i Technologii Informatycznej, kierowanym przez prof. UJK dr hab. Elżbietę Czerwos, badania w zakresie dydaktyki matematyki koncentrują się na dydaktyce szkoły wyższej oraz zastosowaniach technologii informacyjnej w nauczaniu matematyki.

W Instytucie obecnie jest prowadzonych osiem tematów badań statutowych oraz 10 tematów badań własnych. Profesor UJK dr hab. Roman Bobryk uczestniczył w europejskim programie badawczym: STOCHDYN: 2003–2007. W Instytucie prowadzone są także stale naukowe seminaria zakładowe i ogólnoinstytutowe. Ważnymi wydarzeniami dla rozwoju naukowego były organizowane w czasie działalności Instytutu konferencje naukowe i seminaria, a zwłaszcza dwie międzynarodowe konferencje: International Conference of Set-Theoretic Topology.

Pracownicy Instytutu Matematyki utrzymywali i utrzymują kontakty ze środowiskiem nauczycielskim z regionu świętokrzyskiego, wygłaszali odczyty popularnonaukowe i dydaktyczne dla nauczycieli matematyki. Uczestniczyli też jako zaproszeni goście w sesjach szkolnych kół matematycznych i prowadzili lekcje w szkole średniej, a także brali udział w pracach komisji konkursów matematycznych. W latach dziewięćdziesiątych w ramach współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym w Kielcach przygotowali i prowadzili warsztaty matematyczne dla uczniów szkół średnich z regionu świętokrzyskiego uzdolnionych matematycznie.

Od 2002 roku Instytut uczestniczy w organizacji na terenie województwa świętokrzyskiego Międzynarodowego Konkursu Matematycznego: Matematyka bez granic. W 2006 roku wspólnie z Grupą Roboczą Matematyka Stowarzyszenia Nauczycieli Matematyki organizował Ogólnopolską Konferencję Szkoleniową „Wykorzystanie oprogramowania freeware w pracy z młodzieżą uzdolnioną matematycz-

nie”. Jest także współorganizatorem eliminacji wojewódzkich w Międzynarodowych Zawodach w Grach Logicznych i Matematycznych. Ponadto pracownicy Instytutu są zaangażowani w organizację Olimpiady Matematycznej w Komitecie Okręgowym w Łodzi oraz w prace Komitetu Głównego Olimpiady.

Od roku akademickiego 2008/09 dr hab. Michał Wojciechowski prowadzi warsztaty przygotowujące młodzież szkolną do udziału w Olimpiadzie Matematycznej. Wielu pracowników Instytutu czynnie uczestniczy w pracach Polskiego Towarzystwa Matematycznego. We wrześniu 1985 roku Oddział Kielecki zorganizował w Kielcach ogólnopolski Zjazd i Walne Zgromadzenie tego stowarzyszenia. Z kolei dr hab. Gustaw Treliński był twórcą „Rozmaitości Metodycznych – Matematyka”, serii wydawniczej propagującej nowoczesne uczenie matematyki, a także w latach 1996–2002 redaktorem naczelnym „Nauczania Początkowego”, wydawanego przez Wydawnictwo Pedagogiczne Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kielcach. Pracował też jako rzeczoznawca Ministerstwa Edukacji Narodowej i Szkolnictwa środków dydaktycznych i podręczników szkolnych z zakresu matematyki.

Samodzielny Zakład Ochrony i Kształtowania Środowiska

Zakład ten został powołany Zarządzeniem rektora nr 45 z 20 października 2006 roku. Został utworzony z Zakładu Ochrony i Kształtowania Środowiska, który od wielu lat istniał w Instytucie Geografii.

W 2005 roku Rada Wydziału podjęła uchwałę o utworzeniu wydziałowego kierunku studiów: ochrona środowiska, na poziomie licencjackim. Głównym założeniem utworzenia tego kierunku jako studiów międzyinstytutowych była interdyscyplinarność Wydziału oraz zatrudnionych w nim pracowników naukowo-dydaktycznych, którzy mogli prowadzić zajęcia dydaktyczne na tym kierunku.

Kształcenie na kierunku ochrona środowiska na poziomie studiów licencjackich rozpoczęło się w roku akademickim 2005/06. Pierwsi absolwenci rozpoczęli studia na drugim stopniu studiów uzupełniających magisterskich od roku akademickiego 2008/09.

Samodzielny Zakład Ochrony i Kształtowania Środowiska został utworzony w celu jego

obsługi organizacyjnej i dydaktycznej oraz prowadzenia działalności naukowo-badawczej w tej dziedzinie.

Pierwszymi jego pracownikami byli: prof. AŚ dr hab. Marek Józwiak – kierownik, prof. AŚ dr hab. Anna Świercz, dr Rafał Kozłowski i mgr Elżbieta Sykała – pracownik naukowo-techniczny. W 2008 roku w Zakładzie został zatrudniony prof. UJK dr hab. Franciszek Woch. Obecnie jest tu zatrudnionych 13 pracowników, w tym trzech doktorów habilitowanych, sześciu doktorów, czterech magistrów, w tym dwóch pracowników naukowo-technicznych. Od 2008 roku siedzibą Zakładu jest sekcja A nowego budynku G Wydziału. Zakład dysponuje nowoczesną bazą dydaktyczną i laboratoryjną.

Pracownicy Zakładu realizują badania naukowe w czterech obszarach tematycznych:

1. Kierunek geoekologiczny – w ramach tego kierunku prowadzony jest temat badawczy „Ewolucja i współczesne procesy środowiska w regionie świętokrzyskim”. Kolejnym tematem jest „Funkcjonowanie geoekosystemu we Wzorcowych Systemach Ekologicznych” realizowany we współpracy z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetem Jagiellońskim, Instytutem Ochrony Środowiska w Warszawie, Instytutem Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, Instytutem Geologicznym, pracownikami naukowymi parków narodowych: Świętokrzyskiego, Kampinoskiego, Wigierskiego, Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie, Czeskim Instytutem Geologicznym w Pradze.
2. Kierunek gleboznawczy – prowadzony jest temat „Ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną na tle dynamiki środowiska przyrodniczego”. Badania gleboznawcze obejmują również zagadnienia dotyczące określenia wpływu polutantów na pokrywę glebową i zbiorowiska roślinne oraz specjacji pierwiastków w profilach glebowych. Kierunek ten jest rozwijany we współpracy z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Instytutem Inżynierii Rolniczej Akademii Rolniczej w Poznaniu, Zakładem Geochemii i Ochrony Środowiska Instytutu Chemii macierzystej Uczelni, Państwowym Instytutem Geologicznym w Warszawie, Instytutem Podstaw Inżynierii Środowiska Polskiej Akademii Nauk w Zabrze, Zakładem Botaniki Leśnej i Zakładem Geografii Gleb Państwowej Leśno-Technicznej Akademii w St. Petersburgu

(Rosja) oraz Instytutem Gleboznawstwa i Ochrony Gleb w Bratysławie (Słowacja).

3. Kierunek badań dotyczący wpływu antropopresji przemysłowo-turystycznej na dziedzictwo geologiczne, jaką jest Jaskinia „Raj”. Temat jest realizowany od 1996 roku we współpracy z użytkownikiem jaskini, P.T. „Łysogóry”.
4. Kierunek polarny – realizowany od 2003 roku we współpracy z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Komitetem Polarnym Polskiej Akademii Nauk oraz Zakładem Mikrobiologii Instytutu Biologii naszej Uczelni. Do tej pory zrealizowano trzy wyprawy na lodowce na Spitsbergenie (2003 i 2007) i Islandii (2005). Zorganizowano również XXXI Sympozjum Polarne (Kielce, 12–14 września 2005).

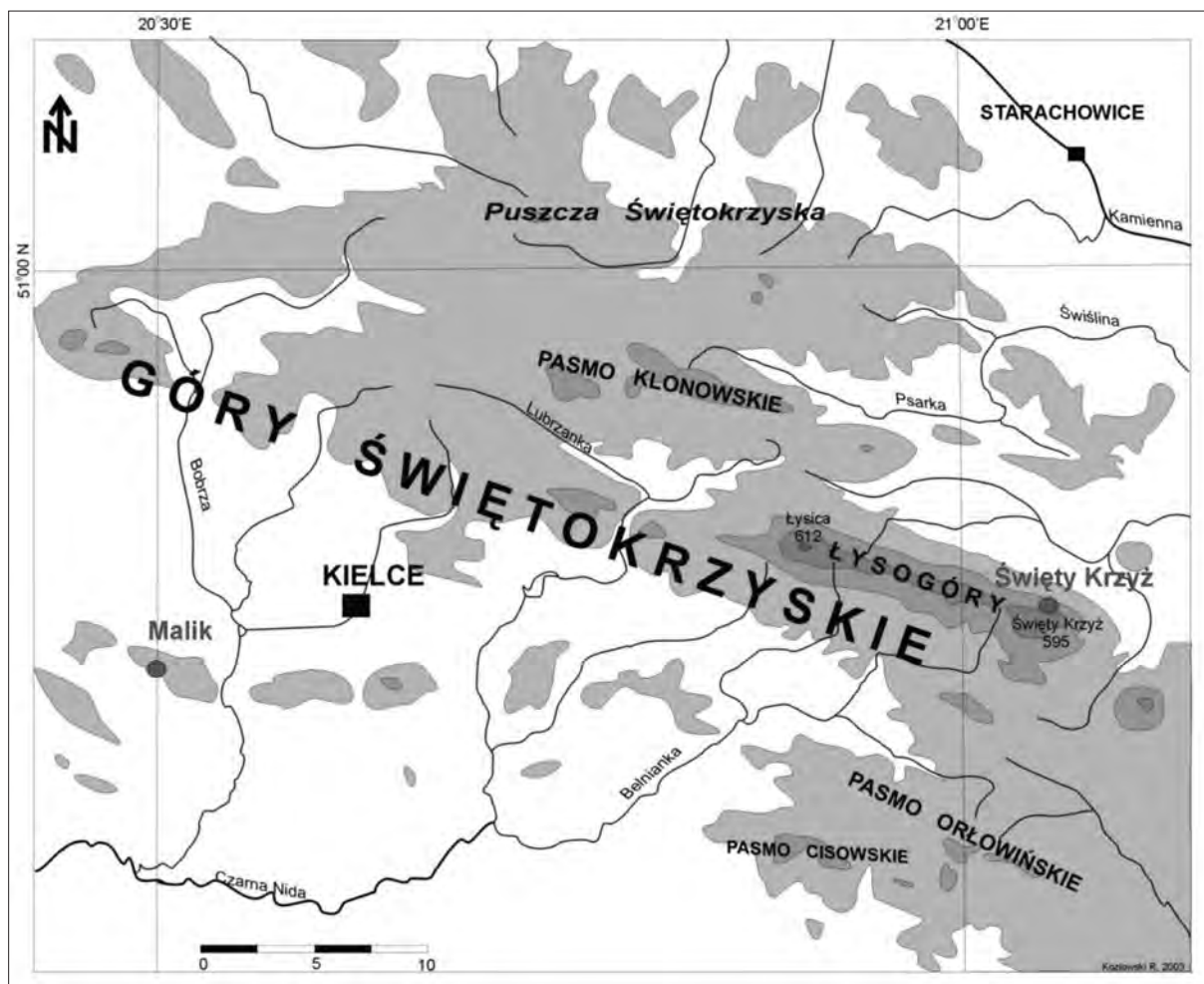
Najmłodszy kierunek, realizowany od 2005 roku, dotyczy rozwijania, unowocześniania i wdrażania systemu zarządzania środowiskowego. Obecnie we współpracy z Europejskim Instytutem Kształcenia Podyplomowego przy naszej Uczelni prowadzone są prekursorskie studia podyplomowe „Zintegrowany system zarządzania środowiskowego w gospodarstwie leśnym – EUSPOLAS” wraz z Dyrekcją Okręgową Lasów Państwowych w Radomiu i Polskim Centrum Badań i Certyfikacji w Warszawie.

W 1999 roku w Instytucie Geografii powstało Studenckie Koło Naukowe Geoekologów. Obecnie jego działalność jest związana z Samodzielnym Zakładem Ochrony i Kształtowania Środowiska. Od początku istnienia Koła jego opiekunem jest prof. UJK dr hab. Marek Józwiak. Studenci, członkowie Koła, prowadzą badania naukowe na Stacji Monitoringu, przedstawiają wyniki badań podczas sesji naukowych, uczestniczą w obozach naukowych.

Stacja Monitoringu

Stacja Monitoringu powstała przy Instytucie Geografii WSP w Kielcach w 1993 roku; w 2008 roku obchodziła zatem 15. rocznicę istnienia. Stacja stała się następnie jednostką ogólnouczelnianą, a od 2008 roku jest jednostką Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego w strukturach Samodzielnego Zakładu Ochrony i Kształtowania Środowiska.

Stacja Bazowa Święty Krzyż Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego (wraz

Lokalizacja Stacji Monitoringu

z podstacją na Wzgórzu Malik koło Jaskini „Raj”) jest jedną z siedmiu w Polsce działających zgodnie ze standardami europejskimi. Stacja zajmuje się badaniami dwóch odrębnych geosystemów.

Celem Stacji Monitoringu jest pomiar, gromadzenie danych oraz analiza krótko- i długookresowych zmian zachodzących w wybranych, typowych, funkcjonujących systemach ekologicznych pod wpływem cyklicznie zmieniających się działań czynników naturalnych środowiska przyrodniczego oraz gospodarczej działalności człowieka. Podstawowe zadania naukowo-badawcze Stacji to:

- zbieranie danych ilościowych i jakościowych o aktualnym stanie środowiska,
- określenie rodzaju i charakteru zagrożeń oraz wskazanie dróg ich zapobiegania,

- wskazanie tendencji rozwoju geosystemów oraz sposobu ochrony i zachowania jego zasobów,
- rozwój technik modelowania w ocenie stanu środowiska.

Stacja stanowi również bazę naukowo-dydaktyczną dla studentów naszej Uczelni i innych szkół wyższych w kraju i zagranicą oraz dla nauczycieli i uczniów szkół ponadpodstawowych, a także bazę naukową dla Studenckiego Koła Naukowego Geoekologów.

Stacja Monitoringu współpracuje z jednostkami ochrony środowiska na poziomie centralnym, regionalnym i lokalnym w zakresie wymiany informacji o stanie środowiska oraz uczestniczy w ocenie stanu środowiska regionu i Polski.

*P*EDAGOGICZNY I ARTYSTYCZNY WYDZIAŁ

Struktura

Wydział Pedagogiczny stanowi jedną z trzech jednostek organizacyjnych funkcjonujących od chwili powołania WSN w Kielcach, tj. od 1969 roku, i kontynuuje bogatą tradycję kształcenia nauczycieli na ziemi świętokrzyskiej, zwłaszcza w takich miastach jak Radom, Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski, Końskie, Jędrzejów, Skarżysko, Bliżyn, Solec nad Wisłą, Bodzentyn. Szkolnictwo na tym terenie było szczególnie wyniszczone pod względem bazy lokalowej, sprzętu oraz pomocy naukowej na skutek okupacji i intensywnych działań wojennych w okresie II wojny światowej. Istniały również ogromne trudności w zapewnieniu kwalifikowanej kadry pedagogicznej, nawet dla szkolnictwa podstawowego. Ten stan stopniowo się poprawiał, przede wszystkim za sprawą wyjątkowo ofiarnej działalności społecznej mieszkańców, którzy dostęp do oświaty traktowali jako jedyną drogę awansu kulturowego i materialnego.

Utworzenie WSN było satysfakcjonujące dla całego środowiska, a zwłaszcza dla nauczycieli, którzy zawsze manifestowali potrzebę rozwijania własnych kwalifikacji i wyjątkową aktywność w dążeniu do wysokiej profesjonalności i innowacyjności w realizowaniu powinności pedagogicznych. Wyrażało się to w licznych inicjatywach, często znanych w całej Polsce. Już w latach pięćdziesiątych szerokie zainteresowanie w kraju wzbudził projekt grupy nauczycieli z Sandomierza i z Kielc, aby wydawać wartościowe materiały pomocnicze dla niekwalifikowanych nauczycieli. Powstałe wówczas czasopismo metodyczne istnieje do dzisiaj.

W latach bezpośrednio poprzedzających powołanie w Kielcach uczelni kształcącej nauczycieli na poziomie wyższym znane są kieleckie

inicjatywy związane z tzw. nowatorstwem i postępowaniem pedagogicznym, liczne wystawy pomocy naukowych wykonywanych przez nauczycieli, wcześniejsze zapisy do klasy pierwszej (diagnoza dojrzałości szkolnej) obejmujące wszystkie dzieci sześciolatnie, wyprzedzające inne regiony kraju, powszechne ogniska przedszkolne, różne lokalnie podejmowane eksperymenty prowadzone pod opieką naukowców z innych środowisk akademickich, konferencje naukowe i bogata oferta form ustawicznego kształcenia.

Powstanie WSN potwierdziło wartość tych inicjatyw oraz perspektyw ukształtowania się w Kielcach środowiska naukowego i jego rozwoju. Wiele lat wcześniej współpracę z kieleckim środowiskiem oświatowym rozpoczął doc. dr hab. Tadeusz Wróbel, wybitny znawca i autor licznych prac naukowych z zakresu edukacji początkowej, pierwszy dziekan Wydziału Pedagogicznego, a także dr Ryszard Więckowski, późniejszy kierownik Zakładu Nauczania Początkowego, doc. dr Tadeusz Malinowski – pierwszy rektor WSN. Ta tradycja w korzystny sposób wpłynęła na poziom naukowy i rozwój Wydziału.

Początkowo Wydział składał się z trzech zakładów: Pedagogiki, Psychologii i Nauczania Początkowego. Zmiany strukturalne, jakim podlegał, były wynikiem różnych faz rozwoju uczelni, warunków i potrzeb wewnętrznych związanych z organizacją procesów edukacyjnych oraz okoliczności zewnętrznych. Przejawiało się to między innymi w zmianach jego nazwy: w latach 1969–2000 był to Wydział Pedagogiczny, w okresie 2001–2005 – Wydział Pedagogiczny i Nauk o Zdrowiu, a od 2005 roku Wydział Pedagogiczny i Artystyczny.

Głównym zadaniem edukacyjnym i naukowym WSN, a później WSP było kształcenie na-

uczycieli, dlatego na Wydziale w różnych okresach rozwoju uczelni tworzone były jednostki, które z czasem się usamodzielniały lub stawały międzywydziałowymi. Dotyczy to przede wszystkim Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informatyki (od 1 października 1984 do 1987), następnie przeniesionego na Wydział Humanistyczny; Zakładu Wychowania Fizycznego (od 1969 do 1971), w 1971 roku jego zadania włączono do Studium Wychowania Fizycznego; Wydziału Zamiejscowego w Piotrkowie Trybunalskim (od 15 listopada 1981 do roku akademickiego 2000/01) – powołano Filię WSP (później Akademii Świętokrzyskiej) z dwiema jednostkami na poziomie wydziału; Zakładu Praktyk Pedagogicznych, który od 1974 roku stał się jednostką na wyższym poziomie samodzielności jako Międzywydziałowa Pracownia Praktyk Pedagogicznych i Robotniczych; Zakładu Organizacji Oświaty i Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli na Kierunkach Niepedagogicznych (od 1984 do 1998), który został przekształcony w samodzielną jednostkę ogólnouczelnianą o nazwie Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne, a od 2008 roku ponownie włączony w strukturę Wydziału Pedagogicznego.

Najważniejszym wskaźnikiem poziomu naukowego uczelni jest stan i perspektywy rozwoju kadry naukowej. Dla Wydziału Pedagogicznego naturalnym zapleczem kadrowym byli najlepsi nauczyciele SN z terenu województwa kieleckiego, którzy posiadali już stopnie naukowe lub podjęli przygotowania do ich uzyskania, oraz pracownicy naukowcy innych ośrodków akademickich w kraju, którzy pochodzili z tego województwa lub decydowali się tu zamieszkać. Miało to również podstawowe znaczenie dla rozwoju Wydziału i jego struktury, który w latach 1969–1973 składał się z następujących zakładów naukowych: Pedagogiki i Psychologii; Wychowania Fizycznego; Metodyki Nauczania Początkowego; Metodyki Wychowania Muzycznego; Nowych Technik Nauczania i Pracowni Praktyk Pedagogicznych.

Oprócz doc. dr. hab. Tadeusza Wróbla, jako dziekana Wydziału, od pierwszego roku istnienia uczelni pracę na nim podjęli następujący nauczyciele akademicy, byli nauczyciele studiów nauczycielskich lub szkół średnich z województwa kieleckiego: Zenon Chróściel, Wanda Krawczyk, Stefan Krawczyk, Halina Jankowska, Józef Mrozkiewicz, Czesław Cyrański, Jadwiga Farbisz, Eugeniusz Pawłęga, Ewa Górską, Róża Grzywaczewska, Barbara Jabłońska. W tym czasie pracę na Wydziale rozpoczęli również Marek

Pilkiewicz (z Warszawy) i Tadeusz Malinowski – główny organizator i rektor WSN. Pierwsze zajęcia odbyły się 24 września 1969 roku, jeszcze przed uroczystością inauguracyjną, do której doszło trzy dni później. Na dwóch kierunkach studiów: nauczanie początkowe z wychowaniem fizycznym i nauczanie początkowe z wychowaniem muzycznym, po pozytywnym zdaniu egzaminów wstępnych kształcenie rozpoczęło 65 studentów (spośród 125 kandydatów).

Uzyskanie przez Uczelnię w 1973 roku wyższego statusu naukowego i przekształcenie w WSP stworzyło nowe możliwości rozwoju kadrowego i organizacyjnego Wydziału. Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi stały się instytuty, a w ich ramach tworzone zakłady, skupiające pracowników poszczególnych dyscyplin naukowych realizowanych w procesie kształcenia na jednolitych studiach magisterskich określonych kierunków studiów i specjalności. W tym zakresie Wydział rozwijał się stopniowo i systematycznie w ciągu całego czterdziestolecia funkcjonowania.

Przemiany na tym poziomie kształtowały się następująco:

Rok 1974. Utworzenie Instytutu Pedagogiki i Psychologii, początkowo z sześcioma zakładami: Zakład Pedagogiki (kierownik Edmund Staszyński oraz czterech samodzielnych pracowników naukowych, sześciu doktorów i czterech magistrów); Zakład Nauczania Początkowego (kierownik Józef Mrozkiewicz oraz dwóch doktorów i pięciu magistrów; od 1980 roku funkcję kierownika pełnił Ryszard Więckowski); Zakład Psychologii (kierownik Marek Pilkiewicz oraz sześciu doktorów i sześciu magistrów); Zakład Wychowania Muzycznego (kierownik Mirosław Niziurski oraz dwie osoby z przewodami artystycznymi drugiego stopnia i siedmiu magistrów); Zakład Nowych Technik Nauczania (kierownik Witold Dobrołowicz oraz dwóch magistrów), Zakład Praktyk Pedagogicznych (kierownik Eugeniusz Pawłęga, później Adam Szymański). Instytut ulegał różnym przekształceniom i dynamicznemu rozwojowi kadrowemu. Powstawały nowe pracownie i zakłady naukowe, konieczne do podejmowania nowych zadań naukowych i dydaktycznych, między innymi: Pracownia, a później Zakład Pedagogiki Przedzszkolnej (Wanda Krawczyk, Zofia Krzysztoszek); Pracownia, później Zakład Historii Wychowania i Organizacji Szkolnictwa (Józef Krasuski, Józef Grzywna, ks. Mieczysław Rusiecki), a od 1988 roku Pracownia Badań Historyczno-Oświatowych nad Regionem (Józef Grzywna); Pra-

cownia Teorii Wychowania (Zenon Chróściel, Waldemar Kamiński); Zakład Dydaktyki (Adam Zych, Stefan Baścik); Pracownia Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej (Józef Pólturzycki, Tadeusz Aleksander); Pracownia Oświaty (Pedagogiki) Dorosłych (Tadeusz Dyrda, Halina Mielicka); Pracownia Metodyki Wychowania Harcerskiego (Marian Kucy); Pracownia Psychologii Klinicznej (Jan Tatarowicz); Pracownia Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej (Halina Jankowska); Zakład Biomedycznych Podstaw Rozwoju i Wychowania Człowieka (Kazimierz Mierzwa, Andrzej Jopkiewicz); Pracownia Pedagogiki Specjalnej (Tadeusz Wiśniewski, Szczepan Kutrowski); Pracownia Pedagogiki Ogólnej i Socjologii Wychowania (Bożena Matyjas, Edward Ciupak); Pracownia Pedagogiki Opiekuńczej (Elżbieta Różańska, Feliks Moskal), a od 1983 roku Zakład Pedagogiki Opiekuńczej (Marian Balcerek); Zakład Pedagogiki Zdrowia (Maciej Demel). Obecnie Instytut Pedagogiki i Psychologii składa się z 12 zakładów i zatrudnia 68 pracowników naukowych, w tym 12 profesorów i doktorów habilitowanych, 35 doktorów i 21 magistrów.

Rok 1981. Utworzenie Instytutu Wychowania Muzycznego, początkowo z dwoma zakładami i pięcioma pracowniami (dyrektor Mirosław Niziurski, wicedyrektorzy Maria Kaczmarkiewicz, Jadwiga Farbisz). Struktura: Zakład Dydaktyki Muzyki (Maria Strójwąs, Danuta Sławiec-Domała), w tym Pracownia Dydaktyki Instrumentalnej (Jerzy Kostyra), Zakład Teorii i Historii Muzyki (Mirosław Niziurski), Pracownia Praktyki Instrumentalnej oraz Pracownia Metodyki Wychowania Muzycznego; Zakład Dyrygowania i Prowadzenia Zespołów (Józef Szczyrba, Janusz Król). Instytut ulegał różnym zmianom strukturalnym i kadrowym. Obecnie składa się z czterech zakładów, zatrudnia siedmiu profesorów, 10 doktorów i 16 magistrów.

Rok 1986. Utworzenie Instytutu Wychowania i Nauczania Wczesnoszkolnego z czterema zakładami i ośmioma pracowniami (dyrektor Władysław Szlufik, wicedyrektorzy Mirosław Czyżewski, Stanisława Czerpak). Struktura: Zakład Pedagogiki Przedszkolnej (kierownik Mieczysław Szczodrak oraz czterech doktorów i 13 magistrów) z pracownikami: Teorii i Metodyki Wychowania Przedszkolnego (Mirosław Czyżewski), Metodyki Muzyki (Irena Szypułowa), Nauki o Języku (Krystyna Dziurawa); Zakład Podstaw Nauczania Początkowego (Czesław Cyrański oraz dwóch doktorów i 16 magistrów) z trzema pracownikami: Teorii i Me-

todyki Nauczania Początkowego, Dydaktyki i Technicznych Środków Nauczania oraz Pracy i Techniki (Józef Bartosiński); Zakład Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli i Organizacji Oświaty (kierownik Włodzimierz Goriszowski), w tym Pracownia Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli Kierunków Niepedagogicznych (Bożena Zych) oraz Pracownia Ekonomiki i Organizacji Oświaty (Stanisław Kowalik); Zakład Biomedycznych Podstaw Rozwoju i Wychowania (kierownik Andrzej Jopkiewicz oraz dziewięciu pracowników naukowych). Od roku akademickiego 1991/92 wszystkie zakłady tego instytutu zostały włączone w skład Instytutu Pedagogiki i Psychologii (dyrektor Tadeusz Dyrda). Powstał wówczas dodatkowo Zakład Pedagogicznych i Metodycznych Podstaw Kształcenia Wczesnoszkolnego (Zdzisław Ratajek) oraz Zakład Wychowania Estetycznego (Czesława Gierak). W 1993 roku ponownie powstał Instytut Edukacji Wczesnoszkolnej i Specjalnej z pięcioma zakładami, a następnie w 1995 roku, w związku z podejmowaniem nowych zadań dydaktycznych i naukowych związanych ze zbliżającą się reformą szkolną, został przekształcony w Instytut Edukacji Szkolnej (dyrektor Stanisława Czerpak, wicedyrektorzy Irena Stańczak, Czesława Gierak, od 1999 roku dyrektor Zdzisław Ratajek, wicedyrektorzy Bożena Zawadzka, Andrzej Jopkiewicz) z sześcioma zakładami, w tym Zakład Badań nad Rozwojem i Edukacją (kierownik Waldemar Dutkiewicz), który od 2000/01 roku podejmuje zadania związane z kształceniem w specjalności pedagogika paliatywna i edukacją w zakresie nauk o zdrowiu, tj. kierunkami: pielęgniarstwo, fizjoterapia, połoźnictwo.

Rok 1999. Powołanie Instytutu Edukacji Plastycznej. Dyrektorem została Czesława Gierak. Strukturę Instytutu tworzyły dwa zakłady: Kształcenia Plastycznego (z pracownikami malarstwa, rzeźby, grafiki warsztatowej, struktur wizualnych; kierownik Ewa Pełka-Wierzbicka) i Zakład Historii Sztuki, Estetyki i Metodyki Nauczania Plastyki oraz Praktyk Pedagogicznych (kierownik Czesława Gierak, Alina Bielawska, Marek Świeca). W 2005 roku został przekształcony w Instytut Sztuk Pięknych (dyrektor Wiesław Łuczaj, wicedyrektorzy: Halina Stawowy-Dombrowska, Henryk Sikora) z sześcioma zakładami: Malarstwa; Grafiki; Rzeźby; Historii i Teorii Sztuki; Rysunku oraz Nowych Mediów.

Rok 2000. Powołanie Instytutu Kształcenia Medycznego (dyrektor Grażyna Nowak-Starz) z pięcioma zakładami: Zakładem Pielęgniarstwa

Klinicznego i Społecznego (kierownik Stanisław Głuszek), Zakładem Fizjoterapii (kierownik Ryszard Leydo), Zakładem Opieki Paliatywnej i Interwencji Kryzysowej (kierownik Stanisław Bień), Zakładem Perinatologii (kierownik Andrzej Malarewicz), Zakładem Zdrowia Publicznego (kierownik Waldemar Dutkiewicz). Od 2005 roku powstała na jego miejsce samodzielna jednostka organizacyjna Uczelni, Wydział Nauk o Zdrowiu.

Obecnie w strukturze Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego (po reorganizacjach) funkcjonują następujące instytuty:

- Pedagogiki i Psychologii, z zakładami: Edukacji Zawodowej; Metodologii Badań Edukacyjnych; Pedagogiki Ogólnej i Teorii Wychowania; Pedagogiki Społecznej i Pracy Socjalnej; Socjologii Edukacji i Polityki Społecznej; Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji; Pedagogiki i Historii Wychowania; Psychologii; Zastosowań Informatyki w Edukacji.
- Edukacji Szkolnej, z zakładami: Auksologii; Dydaktyki Ogólnej i Technicznych Środków Nauczania; Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej; Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Przedzszkolnej (w tym Zakładzie funkcjonują dwie pracownie: Pracownia Języka Angielskiego oraz Pracownia Pedagogiki Zdrowia); Wychowania przez Sztukę; Rewalidacji i Terapii Pedagogicznej; Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli.
- Sztuk Pięknych, z zakładami: Grafiki; Historii i Teorii Sztuki; Malarstwa; Nowych Mediów; Rzeźby.
- Edukacji Muzycznej, z zakładami: Dyrygowania, Prowadzenia Zespołów i Emisji Głosu; Dydaktyki Muzyki; Teorii Muzyki; Praktyki Instrumentalnej.

Kierunki studiów i specjalności

Najwłaściwszą miarą rozwoju uczelni w zakresie realizowanych przez nią potrzeb społecznych, w tym zwłaszcza edukacyjnych, są kierunki studiów i specjalności, które potwierdzają jej potencjał kadrowy, kondycję naukową oraz sprawność organizacyjną i możliwości dalszego rozwoju. Dzieje Wydziału Pedagogicznego w ciągu minionych 40 lat tę prawidłowość w pełni uzasadniają. Przedstawiamy je wybiórczo w następujących latach akademickich:

1969/70. Studia dwukierunkowe, trzyletnie, licencjackie: nauczanie początkowe z wycho-

waniem fizycznym oraz nauczanie początkowe z wychowaniem muzycznym;

1974/75. Po uzyskaniu przez Uczelnię w 1973 roku uprawnień do prowadzenia studiów czteroletnich magisterskich rozpoczął się wieloletni proces uzupełniania kwalifikacji nauczycielskich w związku z przygotowywaną wówczas reformą oświaty i programem uzyskania w stosunkowo szybkim czasie wskaźnika 70% nauczycieli z wyższym wykształceniem w całej populacji nauczycieli szkół podstawowych. Rozpoczęto kształcenie nauczycieli posiadających ukończone dwuletnie studia nauczycielskie na specjalnie skróconych do trzech lat studiach zaocznych, powoływano kolejne formy i kierunki studiów. Zadania rosły gwałtownie, stosownie do nich rozwijała się Uczelnia. Wydział Pedagogiczny kształcił na studiach dziennych i zaocznych w następujących kierunkach:

- nauczanie początkowe (czteroletnie studia dzienne i zaoczne, dwuletnie studia magisterskie uzupełniające po WSN i trzyletnie studia zaoczne dla absolwentów SN),
- wychowanie przedszkolne (studia czteroletnie dzienne i zaoczne oraz studia trzyletnie),
- pedagogika kulturalno-oświatowa (dwuletnie studia magisterskie uzupełniające po WSN i trzyletnie studia zaoczne dla absolwentów SN),
- pedagogika opiekuńczo-wychowawcza.

1982/83. Powołano kierunek studiów wychowanie muzyczne i specjalność pedagogika z plastyką. Od tego roku na wszystkich kierunkach studiów pedagogicznych i nauczycielskich wprowadzono nowe zasady organizacji kształcenia i rozpoczęto realizację planów studiów pięcioletnich. W ten sposób zlikwidowano występujący w Polsce różnicowany system kształcenia, w którym istniały – także na uniwersytetach – czteroletnie studia magisterskie „nauczycielskie” i pięcioletnie „nienauczycielskie”. Od tego czasu tytuły zawodowe magister stały się równoważne, niezależnie od uczelni, która je wydaje.

1992/93. Połączono dotychczas odrębne kierunki kształcenia: nauczanie początkowe i wychowanie przedszkolne, tworząc specjalność pedagogiczną pod nazwą: pedagogika wczesnoszkolna i przedzszkolna, co uzasadniała potrzeba przygotowania kwalifikowanych nauczycieli dla coraz bardziej integrujących się poziomów edukacji małego dziecka. Utworzono trzyletnie studia zawodowe o specjalności pedagogika socjalna, przygotowujące pracowników socjalnych dla różnych placówek opiekuńczych i służb socjalnych w organach samorządowych. W następnych latach

połączono ją ze specjalnością pedagogika opiekuńczo-wychowawcza. Powołano również studia zawodowe w specjalności pedagogika specjalna, której celem było przygotowanie kwalifikowanych pedagogów do pracy z dziećmi o różnych niedoborach rozwojowych.

1997/98. Utworzono dodatkowo na studiach pedagogicznych dziennych i zaocznych specjalności: pedagogikę opiekuńczo-socjalną, a także profilaktykę i resocjalizację oraz – zamiast pedagogiki specjalnej – studia magisterskie pięcioletnie o specjalności rewalidacja z terapią pedagogiczną.

1999/2000. Wydział podjął się zadań związanych z przygotowaniem kadry nauczycielskiej do realizacji reformy systemu oświaty i wychowania, która została wprowadzona 1 września 1999 roku. Odpowiedzią na zaistniałe potrzeby było powołanie specjalności zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z podstawami logopedii. Dla absolwentów studiów licencjackich o różnych specjalnościach wprowadzono na drugim stopniu studiów pedagogikę ogólną.

2001/02. W strukturze studiów nastąpiły w tym czasie istotne zmiany. Oprócz dotychczasowych kierunków i specjalności rozpoczęto kształcenie w zakresie specjalności: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim (studia licencjackie trzyipółletnie), nauczanie języka angielskiego, nauczanie języka niemieckiego (studia magisterskie uzupełniające), przygotowujące nauczycieli tych języków dla szkół podstawowych, specjalność: pedagogika szkolna i środowiskowa (drugi stopień studiów zaocznych), oraz dwa kierunki artystyczne: edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych, edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Wprowadzono wówczas również do studiów artystycznych dodatkowe specjalizacje: choreografia, plastyka, edukacja teatralna, które w następnych latach zostały zlikwidowane, oraz specjalności w zakresie prowadzenia zespołów wokalnych i wokально-instrumentalnych, a także nauczania muzyki w zakresie edukacji szkolnej. W ramach Instytutu Kształcenia Medycznego powołano następujące kierunki: opieka paliatywna, fizjoterapia, pielęgniarstwo. Kierunek położnictwo powołano od roku akademickiego 2002/03.

2004/05. Podstawową zmianą, jaka wystąpiła w tym roku, było powołanie w Instytucie Sztuk Pięknych kierunku malarstwo, co dla dziejów uczelni i miejscowego środowiska było wydarzeniem bardzo ważnym, zwłaszcza w zakresie różnych form współpracy uczelni z akademiami

mi sztuk pięknych w Krakowie, Lublinie, Łodzi i Warszawie. Był to również rok przygotowań do przejścia na studia dwustopniowe w zakresie wszystkich kierunków i specjalności realizowanych na Wydziale, co wynikało z podporządkowania się strukturze kształcenia obowiązującego w krajach Unii Europejskiej. Przerwano wówczas ostatecznie kształcenie na studiach drugiego stopnia: nauczanie języków angielskiego i niemieckiego, gdyż zadania te podjęły liczne niepubliczne szkoły wyższe.

2008/09. Na Wydziale Pedagogicznym realizowane są nowe specjalności i kierunki studiów, w tym: kierunek pedagogika socjalna (studia pierwszego stopnia, trzyletnie), specjalność pedagogika pracy z doradztwem zawodowym, wczesna edukacja z rewalidacją dzieci z niepełnosprawnością umysłową.

Kadra naukowa

Zapewnienie odpowiedniej kadry naukowej na Wydziale Pedagogicznym było jednym z najtrudniejszych problemów, które należało rozwiązać w pierwszych latach istnienia uczelni. Przede wszystkim wynikało to z ogromnych zadań edukacyjnych, jakie należało podjąć, aby sprostać zapotrzebowaniu regionu świętokrzyskiego na nauczycieli z wyższym wykształceniem dla rozdrobnionej sieci szkół podstawowych, zwłaszcza na terenach wiejskich, oraz konieczności otwierania nowych placówek wychowania przedszkolnego. Absolwenci istniejących na terenie województwa liceów pedagogicznych i studiów nauczycielskich zdecydowanie zdominowali populację nauczycieli tych dwóch podstawowych poziomów systemu oświatowego, co nie mogło wystarczać w czasach coraz większego przyspieszenia rozwoju cywilizacyjnego i coraz bardziej widocznej tzw. rewolucji naukowo-technicznej. Zdarzały się w tych latach nadal przypadki, że w wielu miejscowościach nie można było utworzyć placówek przedszkolnych ze względu na brak odpowiednich nauczycieli przygotowanych do pracy pedagogicznej.

Problem zatrudnienia nauczycieli bez żadnego przygotowania specjalistycznego był aktualny do lat osiemdziesiątych XX wieku. Krótkie formy przygotowania zawodowego w postaci kilkutygodniowych „studiów pedagogicznych” przysposabiały wstępnie do pracy nauczycielskiej, głównie w przedszkolach i klasach I–III, dziesiątki tysięcy absolwentów szkół średnich,

często wykonujących tę pracę ze względu na miejsce zamieszkania, a nie dyspozycje podmiotowe. Zjawisko to dotyczyło również województwa kieleckiego, ale przede wszystkim regionów sąsiednich, które tradycyjnie zasilane były przez absolwentów kieleckich zakładów kształcenia nauczycieli.

Dlatego właśnie jednym z najważniejszych zadań WSP w Kielcach było uruchomienie kształcenia nauczycieli na takim poziomie, który odpowiadałby współczesnym standardom cywilizacyjnym. Dzięki pełnemu zaangażowaniu miejscowego środowiska oświatowego i władz państwowych, po przydzieleniu odpowiednich obiektów poszkolnych, a także dużej puli mieszkań dla pracowników można było rozpocząć wykonywanie tych zadań już od pierwszego roku istnienia Uczelni.

Wydział Pedagogiczny odgrywał w tym zakresie rolę kluczową, gdyż podjął najpierw kształcenie nauczycieli przedszkoli i klas początkowych, gdzie potrzeby były największe.

Stosunkowo szybko udało się zatrudnić kadrę naukową, która już na początku zapewniała dobry poziom realizacji zadań dydaktycznych i dawała perspektywę rozwoju naukowego. Dużą w tym zasługą pierwszego rektora WSN, doc. dr. Tadeusza Malinowskiego, znanego w środowisku warszawskim pedagoga, wnikliwego badacza problemów zawodu nauczycielskiego, cenionego i sprawnego organizatora, wytrwale dążącego do stworzenia w Kielcach miejscowego środowiska akademickiego. Bardzo pozytywnie na rzecz rozwoju kadrowego Wydziału wpłynął fakt, że drugim rektorem WSN i pierwszym rektorem WSP był doc. dr Edmund Staszyński, również pedagog, zajmujący się naukowo problemami wychowania i związku tych procesów ze sferą publiczną. Pełnił funkcję rektora oraz dyrektora Instytutu Pedagogiki i pracownika naukowego Wydziału aż do 2004 roku.

Wśród osób, które rozpoczęły pracę na Wydziale w pierwszym roku jego istnienia, oprócz osób już wymienionych w dokumentacji uczelni figurują następujące nazwiska: Tadeusz Wróbel, Józef Mroźkiewicz, Ryszard Radwiłowicz, Zenon Chróściel, Jadwiga Farbisz, Stefan Krawczyk, Wanda Krawczyk, Halina Jankowska, Marek Pilkiewicz, Czesław Cyrański. Nazwiska te potwierdzają, że naukowa kadra Wydziału wywodziła się przede wszystkim z miejscowego środowiska, głównie pracowników zakładów kształcenia nauczycieli. Początkowo istotne było również wsparcie uzyskane z innych środowisk akademickich. Potwierdza to na przykład pra-

ca w Kielcach: doc. dr. hab. Tadeusza Wróbla, pierwszego dziekana Wydziału, samodzielnego pracownika naukowego Instytutu Badań Pedagogicznych w Warszawie, autora wielu książek związanych naukowo z problematyką pedagogiki ogólnej, metodologii, a przede wszystkim nauczania początkowego. Związany z oświatą województwa kieleckiego od 1966 roku, gdy podejmowano tu próby wprowadzania eksperymentalnego elementarza autorstwa Ewy i Feliksa Przyłubskich, inicjował różne formy eksperymentów pedagogicznych związanych z nauką czytania, pisania i z nowoczesnymi środkami wspierania edukacji początkowej poprzez nowatorskie wówczas środki techniczne (telewizja, filmy), a także nową organizację procesu nauczania (problemowo-zespołową). Z licznymi wykładami w różnych środowiskach bywali tacy znawcy problemów nowoczesnej edukacji jak Czesław Kupisiewicz, Wincenty Okoń, Edward Fleming, Jerzy Bartecki, Henryk Moroz, Maria Cackowska, Jan Kulpa, Ryszard Więckowski, Zofia Krzysztoszek. W ten sposób, dzięki zaangażowaniu społecznemu i naukowemu doc. Wróbla, nowa Uczelnia wpisywała się w dotychczasowy dorobek szkolnictwa na tych ziemiach i inspirowała środowisko nauczycielskie do wyróżniającej je w skali ogólnopolskiej aktywności twórczej. Po zakończeniu pełnienia funkcji dziekana doc. Tadeusz Wróbel jeszcze przez długie lata współpracował z kieleckim środowiskiem. Następną osobą spoza środowiska miejscowego pedagogów był doc. dr Ryszard Radwiłowicz, pełniący obowiązki dziekana w kolejnej kadencji władz Wydziału, pedagog ze środowiska warszawskiego, dydaktyk, znawca pedagogiki zachodniej. Był on organizatorem wielu zespołów badawczych oraz autorem popularnych książek z zakresu dydaktyki. Z kolei doc. dr Józef Mroźkiewicz, znany w Polsce specjalista w obszarze problematyki nauczania początkowego, były nauczyciel SN, pierwszy doktor pedagogiki w Kielcach, opiekun nauczycieli podejmujących działania nowatorskie, był twórcą Zakładu Nauczania Początkowego, w którym kierował zespołem pracowników o dużym potencjale rozwojowym, pełniących do dziś wiele odpowiedzialnych zadań edukacyjnych w Uczelni.

W dniu 27 września 1969 roku, kiedy to nastąpiła pierwsza inauguracja, pierwsza kielecka Uczelnia rozpoczynała działalność ze skromnym zapleczem kadrowym, jednak już w warunkach zapewniających jej wykonywanie zadań statutowych. Obsadę personalną Wydziału stanowiło dwóch docentów, trzech doktorów i dwóch

magistrów. Dużym wsparciem kadrowym byli również pracownicy Instytutu Nauk Społeczno-Politycznych, czasowo bezpośrednio związanych z Wydziałem.

W chwili przekształcenia w 1973 roku WSN w WSP na Wydziale zatrudniony był jeden pracownik z tytułem profesora i ośmiu z tytułem docenta, w tym dwóch docentów doktorów habilitowanych. W gronie pracowników znalazło się 10 doktorów i 24 magistrów. W kolejnych latach kadra naukowo-dydaktyczna znacząco się zwiększała, w dalszym ciągu poprzez zatrudnianie osób mieszkających na terenie Kielc i województwa, którzy zdobywali pierwsze stopnie naukowe (Bogusław Adamczyk, Eugeniusz Pawłęga, Józef Krasuski, Józef Grzywna, Waldemar Dutkiewicz, Andrzej Jopkiewicz, Mieczysław Dziwoń, Adam Szymański, Stanisław Majewski, Elżbieta Różańska, Julian Bazański, Mieczysław Szczodrak, Stanisława Czerpak, Karolina Olszewska) oraz z innych ośrodków akademickich (Witold Dobrołowicz, Ryszard Więckowski, Stefan Baścik, Anna Łukawska, Józef Półturzycki, Ryszard Kucha, Tadeusz Aleksander, Mirosław Szymański, Jan Zborowski, Stefan Słomkiewicz). Trzecim źródłem rozwoju kadry naukowej Wydziału byli najlepsi absolwenci różnych uczelni w Polsce, a później absolwenci uczelni macierzystej, którzy podejmowali pracę na stanowiskach asystentów stażystów i wielu z nich w następnych latach było kierowanych na staże naukowe krajowe i zagraniczne, gdzie uzyskiwali kolejne szczeble awansu naukowego (Monika Kardaczyńska, Alicja Giermakowska, Mirosław Rutkowski, Zdzisław Stoliński).

Wymienione źródła rozwoju kadry naukowej na Wydziale były charakterystyczne przede wszystkim dla kierunku pedagogika, ale również dla wychowania muzycznego (edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej) oraz plastycznego (edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych). Rozwój kadrowy Wydziału w ciągu 40 lat istnienia Uczelni przedstawiono dla wybranych lat w tabeli 1. Jak z niej wynika,

w momencie startu (1973) kształcenia jednolitego magisterskiego, z czego wynikały określone nowymi planami kształcenia potrzeby kadrowe, na Wydziale było zatrudnionych 11 samodzielnych pracowników naukowych, 12 doktorów i 23 magistrów. Oznaczało to równocześnie, że Wydział spełniał warunki prowadzenia studiów magisterskich na wcześniej wymienionych kierunkach i specjalnościach. W stosunku do 1969 roku był to wzrost wielokrotny, potwierdzający dynamikę zmian w zapewnieniu nowej Uczelni dobrego poziomu naukowo-dydaktycznego i dążenie do jak najszybszego zlikwidowania istniejących jeszcze różnic między kielecką uczelnią a innymi szkołami wyższymi kształcącymi nauczycieli w kraju. Spotykało to się ze zrozumieniem w wielu uczelniach, których kierownictwa nie czyniły przeszkód swoim pracownikom, aby podejmowali w Kielcach dodatkową pracę etatową lub godziny pracy zleconej. Dzięki takiej postawie w wielu środowiskach akademickich pod koniec lat dziewięćdziesiątych Uczelnia, a w niej Wydział Pedagogiczny, dysponowała takim stanem kadry naukowej, że mogła zwrócić się do władz państwowych o utworzenie tu uczelni akademickiej o wyższym statusie, co zostało zrealizowane w 2000 roku (powstała wtedy Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego). Dalszy jej rozwój nastąpił w 2008 roku, kiedy to utworzono Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego. Na taki rozwój uczelni w wyraźny sposób wpłynęły również korzystne zmiany, do jakich doszło na Wydziale Pedagogicznym, który wielokrotnie inspirował tworzenie się nowych jednostek. Z czasem stawały się one samodzielnymi jednostkami organizacyjnymi Uczelni. Przemiany te miały uzasadnienie w rozwoju kadrowym Wydziału, który w ostatnim roku poprzedzającym powstanie uniwersytetu osiągnął taki poziom, że Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów Naukowych nadała mu uprawnienia do prowadzenia przewodów doktorskich w dwóch dyscyplinach: pedagogice oraz sztukach pięknych. W 2008

Galeria dziekanów w sali obrad Rady Wydziału

roku na Wydziale jest zatrudnionych 55 samodzielnych pracowników naukowych (profesorów i doktorów habilitowanych), 115 doktorów oraz 75 magistrów.

Cechą właściwie prowadzonej polityki kadrowej jest zapewnienie możliwości rozwoju młodym pracownikom przez przyjmowanie przez nich odpowiedzialnych zadań naukowych i dydaktycznych. Widać to na Wydziale Pedagogicznym, który mając rozległe zadania dydaktyczne, przez wiele lat był zmuszony do zatrudniania pracowników z tytułem zawodowym magistra na stanowiskach asystentów stażystów i asystentów. Najwyższy wskaźnik w tym zakresie wystąpił w latach 1988–1991. W następnych latach nastąpił dość istotny spadek liczby magistrów, co wynikało nie tyle z ograniczania ich zatrudnienia, ile z dynamiki rozwoju naukowego i uzyskiwania stopni doktorskich.

Stan kadry na Wydziale w 2008 roku można uznać za optymalny, gdyż liczba samodzielnych pracowników naukowych jest wystarczająca do realizacji podstawowych zadań bieżących w obszarze nauki i dydaktyki. Liczba pracowników ze stopniem doktora zapewnia nie tylko wykonywanie zadań bieżących, lecz także perspektywę

utrzymania tego poziomu w przyszłości. Widać to również w odniesieniu do liczby magistrów asystentów, którzy w tych warunkach mają szansę spokojnego i efektywnego rozwoju naukowego oraz uzyskiwania kolejnych stopni awansu.

Studenci

W ciągu czterdziestolecia istnienia kielecka Uczelnia kształcąca nauczycieli przyjmowała tytuły studentów na studia stacjonarne i niestacjonarne, na ile pozwalały jej warunki materialne i kadrowe. Wynikało to zapewne z faktu, że Uczelnia była traktowana jako atrakcyjne i przystępne miejsce studiów przez młodzież ze środowisk małopolskich i wiejskich województw południowej i wschodniej Polski. Opinia ta w pełni odnosi się również do Wydziału Pedagogicznego, który wielokrotnie przystosowywał kierunki rozwoju, plany i programy do aktualnych potrzeb tych środowisk. Najwyraźniej tak było na początku istnienia Uczelni (lata siedemdziesiąte), w okresie przygotowywania reformy szkolnej (przełom lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych) oraz w pierwszych latach XXI wieku. Pojawiały się wówczas nowe kierunki i specjalności, wprowadzano nowe autorskie programy, zwiększano lub zmniejszano limity przyjęć na studia. W pierwszym roku istnienia na Wydziale studiowało 65 osób, a w 2003 roku prawie 7000. Problemem najpoważniejszym przez wszystkie lata istnienia uczelni było utrzymanie właściwej proporcji między liczbą studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Przyjętego założenia, że wielkości te powinny być równe, przez wiele lat nie można było zrealizować ze względu na potrzeby kadrowe środowiska oświatowego województw Polski południowo-wschodniej. To powodowało przeciążenia kadry naukowej zadaniami dydaktycznymi i ograniczało rytmiczność jej rozwoju naukowego. Na stan tej dysproporcji w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych wpłynęły przede wszystkim potrzeby kształcenia nauczycieli nauczania początkowego i wychowania przedszkolnego dla reformującego się szkolnictwa, a w latach dziewięćdziesiątych i w pierwszych latach XXI wieku potrzeby związane z rozwojem różnych instytucji resocjalizacyjnych, opieki socjalnej i kształcenia specjalnego. Rok akademicki 2007/08 stanowił przełom w tym zakresie – liczba studentów na studiach dziennych jest większa niż na studiach niestacjonarnych. Stan ten będzie się zapewne utrzy-

Tabela 1. Stan kadry naukowej na Wydziale Pedagogicznym w latach 1973–2008

Rok	Profesorowie i docenci, doktorzy habilitowani	Doktorzy	Magistrowie
1973	11	12	23
1975	14	14	32
1976	9	14	31
1977	11	21	72
1979	12	22	62
1980	14	31	104
1983	21	49	88
1984	28	38	115
1988	26	36	150
1991	20	30	147
1993	18	40	117
1995	16	49	96
1999	30	67	71
2002	51	94	81
2005	60	107	91
2008	55	115	75

Tabela 2. Liczba studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w wybranych latach od 1969 do 2008 roku

Rok	Studenci		Rok	Studenci		Rok	Studenci		Rok	Studenci	
	stacjonarni	niestacjonarni		stacjonarni	niestacjonarni		stacjonarni	niestacjonarni		stacjonarni	niestacjonarni
1969	65	–	1980	777	1040	1990	1040	1311	2001	2099	2982
1970	123	106	1981	833	1145	1991	1004	1081	2002	2718	3465
1971	179	281	1982	765	1045	1992	840	1796	2003	3149	3675
1972	156	524	1983	822	905	1993	945	2565	2004	3138	3624
1974	308	889	1984	826	823	1994	938	3108	2005	2675	3185
1975	496	1139	1985	878	1008	1995	913	2710	2006	2702	2912
1976	596	1198	1986	1022	953	1997	1056	3044	2007	2634	2580
1977	637	1163	1987	975	1158	1998	1265	3013	2008	2703	2211
1978	533	896	1988	989	1250	1999	1382	2310			
1979	546	1006	1989	1060	1389	2000	1555	2327			

Tabela 3. Absolwenci Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego w wybranych latach od 1974 do 2007 roku

Rok	Liczba absolwentów studiów		Rok	Liczba absolwentów studiów	
	dziennych	zaocznych		dziennych	zaocznych
1974	60	242	1991	170	315
1975	–	116	1992	179	321
1976	52	94	1993	174	338
1977	102	305	1994	215	228
1978	111	318	1995	188	1029
1979	103	322	1996	410	610
1980	126	228	1997	325	687
1981	124	187	1998	201	1291
1982	125	252	1999	164	788
1983	141	242	2000	175	858
1984	177	235	2001	228	901
1985	142	202	2002	340	1469
1986	42	240	2003	371	1246
1987	163	–	2004	421	1082
1988	164	202	2005	597	1012
1989	159	169	2006	571	1595
1990	198	362	2007	477	877

mywał również w latach następnych i korzystnie wpłynę na różne obszary funkcjonowania Uczelni. Pozwoli to niewątpliwie na pełniejsze podejmowanie zadań naukowych, które z uwagi na potrzeby własne regionu i kraju, a także współuczestniczenie Uczelni w różnych przedsięwzięciach na skalę międzynarodową, będą mogły być efektywniej realizowane. Dynamikę zmian w tym zakresie obrazuje tabela 2. Nie

uwzględniono w niej zmian ilościowych studentów w zależności od kierunków i specjalności, gdyż zostanie to ukazane w informacjach dotyczących opisu pracy poszczególnych instytutów. Zmiany w liczbie studentów dowodzą nie tylko rozwoju Wydziału, lecz także wielkiego wysiłku ze strony pracowników naukowych oraz administracji Uczelni włożonego w zapewnienie właściwego poziomu edukacji akademickiej, a także

stworzenie niezbędnych warunków umożliwiających sprawną przebieg studiów. Dowodzi to również zwiększającego się wpływu Uczelni na jakość pracy pedagogicznej szkół, do których trafiają absolwenci.

W ciągu 40 lat istnienia Wydziału kierunki i specjalności realizowane przez poszczególne instytuty ukończyło łącznie prawie 26 000 absolwentów. Ilościową dynamikę efektów kształcenia na Wydziale zestawiono w tabeli 3 (zmiany w liczbie absolwentów Wydziału w wybranych latach – informacja wybiórcza). Dane w niej zebrane dowodzą, że gwałtowny wzrost zadań dydaktycznych nastąpił na początku lat dziewięćdziesiątych i trwa do dziś. W pierwszym dwudziestoleciu istnienia Wydziału liczba absolwentów wahała się w granicach od 300 do 400 osób, w 1995 roku wzrosła do 1217, a w 2006 roku wynosiła 2166. W tej sytuacji wystąpiła również potrzeba aktualizowania wiedzy i kompetencji pedagogicznych osób, które ukończyły Uczelnię wiele lat wcześniej. Zgodnie z tradycją akademicką podjęto organizację studiów podyplomowych, które realizowane były (i są nadal) w każdym instytucie i stwarzają absolwentom możliwość uzyskiwania dodatkowych kompetencji, uprawnień oraz kwalifikacji do podejmowania nowych, coraz bardziej zróżnicowanych zadań edukacyjnych (między innymi z zakresu oligofrenopedagogiki, wychowania do życia w rodzinie, doradztwa zawodowego).

Działalność naukowa

Ten obszar działalności statutowej Wydziału jest uwarunkowany głównie stanem i poziomem kadry naukowej. Wykazane wcześniej pozytywne zmiany w tym zakresie miały istotny wpływ na liczbę i zakres tematów badawczych, liczbę zespołów naukowych, środowiskowych, krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych oraz publikacji w Wydawnictwie uczelnianym lub w innych wydawnictwach o liczącej się renomie w danej dyscyplinie w skali krajowej i zagranicznej. W ciągu czterdziestolecia działalność naukowa wyraźnie przejawiała tendencję wzrostową.

Wydział Pedagogiczny od początku został włączony w różne ważne obszary badań pedagogicznych realizowanych w skali ogólnopolskiej, co dało szansę uznania tego środowiska akademickiego już na początku istnienia Uczelni za liczącą się ośrodek badawczy. W latach 1969–1980

dominowała tematyka badawcza w trzech blokach tematycznych: szkoła środowiskowa na wsi, gminna szkoła zbiorcza (Bogusław Adamczyk, Waldemar Dutkiewicz, Kazimiera Paćławska, Stanisław Rot, Irena Stańczak), funkcjonowanie systemu oświatowo-wychowawczego w warunkach współczesnych (tzw. problem węzłowy; Tadeusz Wróbel, Stefan Słomkiewicz, Zdzisław Ratajek, Stefan Krawczyk).

W latach następnych w miarę rozwoju badawczego i strukturalnego Wydziału podejmowane były nowe obszary badań i tematy, często badania wieloletnie, obejmujące problematykę, która miała różne powiązania z badaniami realizowanymi w innych środowiskach naukowych. Przykładowo, z dziedziny nauk pedagogicznych wymienić można problematykę akceleracji oraz rozwoju dzieci i młodzieży w czasach współczesnych (Waldemar Dutkiewicz, Aldona Kopik, Andrzej Jopkiewicz), kształcenie i ustawiczny rozwój nauczycieli (Edmund Staszyński, Zenon Chróściel, Krystyna Duraj-Nowakowa, Krystyna Łuczkiewicz, Barbara Korus, Andrzej Pluta), zarządzanie szkołą we współczesnych warunkach (Włodzimierz Goriszowski, Zdzisław Ratajek), otwarte i zamknięte formy opieki nad dzieckiem (Bożena Matyjas, Renata Stojecka-Zuber), przemiany pokoleniowe w zawodzie nauczyciela (Wanda Dróżka), relacje nauczyciel-uczeń w procesie edukacyjnym (Zdzisław Ratajek), edukacja ustawiczna i zawodowa jako problem pedagogiczny (Elżbieta Trafiałek, Tadeusz Dyrda, Zdzisław Stoliński, Sylwester Ścisłowicz, Andrzej Jopkiewicz), rodzina jako środowisko wychowawcze, jej problemy, zagrożenia i patologie (ks. Jan Śledzianowski oraz Henryk Cudak), przemiany edukacyjne i problemy rozwoju cywilizacyjnego (Andrzej Bogaj).

Wśród problematyki badawczej obecnej w programach instytutów „artystycznych” wystąpiły równoległe dwa obszary badań: tematy związane z działalnością artystyczną (Dominika Porębska-Quasnik, Mirosław Niziurski, Jerzy Mądrawski, Janusz Król, Marek Mizera, Małgorzata Bielecka, Ewa Pełka-Wierzbicka), a także tematy związane z edukacją artystyczną dzieci i młodzieży oraz odbiorem różnych dzieł sztuki. Kierującymi z reguły samodzielni pracownicy naukowcy z tytułami naukowymi i przewodami artystycznymi drugiego stopnia w zakresie sztuk plastycznych i sztuki muzycznej. Obecnie na Wydziale problematyka badań naukowych obejmuje dziesięć zakresów tematycznych:

1. Badania pedeutologiczne (wiedza o osobowości i zawodzie nauczyciela). Problematykę

- tę podejmuje Wanda Drózka z zespołem, realizując temat: „Problemy nauczycieli i zawodu nauczycielskiego w Polsce w okresie transformacji w świetle badań autobiograficznych”. Jest to kontynuacja wieloletnich badań jakościowych nad pokoleniami nauczycieli polskich na przełomie wieków, w ramach grantu Komitetu Badań Naukowych. Badania mieszczące się na obszarze pedeutologii realizowane są również przez zespół pracowników naukowych kierowany przez Zdzisława Ratajka. Dotyczą one głównie relacji nauczyciel-uczeń występujących w procesie edukacyjnym w aspekcie podmiotowym i profesjonalnym oraz etycznych i deontologicznych problemów zawodu nauczyciela.
2. Badania obejmujące zagadnienia metodologii i pedagogiki ogólnej. Problematykę tę podejmowały zespoły kierowane przez Krystynę Duraj-Nowakową i Marka Grzywaczewskiego.
 3. Badania związane z pedagogiką społeczną i rewalidacyjną, w tym:
 - instytucjonalne i otwarte formy opieki nad dzieckiem i młodzieżą,
 - dzieciństwo w różnych typach środowisk, uwarunkowania procesu wychowania młodego pokolenia w sytuacji współczesnych wyzwań i zagrożeń (patologie, bezrobocie i wykluczenia społeczne).
 Wymienioną problematykę podejmują w badaniach: Bożena Matyjas, Władysława Pilecka, Irena Pufal-Struzik i Elżbieta Trafiałek z zespołami.
 4. Badania koncentrują się na kierunkach związanych z reformą szkolną i uwarunkowaniach przemian oświatowych w Polsce (programy, organizacja systemu kształcenia). Problematykę tę realizuje zespół pod kierunkiem Andrzeja Bogaja.
 5. Badania dotyczące efektów (skutków) wprowadzanej reformy szkolnictwa na różnych poziomach edukacji, w tym kompleksowe i „podłużne” badania na temat „Uczeń we współczesnej szkole”. Kieruje nimi Zdzisław Ratajek.
 6. Badania dotyczące treści edukacji wczesnoszkolnej. W tym obszarze problemowym mieszczą się badania nad rolą muzyki oraz literatury w procesie wychowania dziecka na poziomie wczesnoszkolnym, realizowane pod kierunkiem Ireny Szypułowej i Marka Kątnego.
 7. Badania w zakresie auksologii i promocji zdrowia są prowadzone pod kierunkiem Andrzeja Jopkiewicza przez zespół pracowników Zakładu Auksologii.
 8. Obejmuje problemy: historii i teorii sztuki, edukacji teatralnej dzieci i młodzieży, edukacji regionalnej i roli mediów w edukacji przez sztukę. Badania są prowadzone przez następujących pracowników Instytutu Sztuk Pięknych: Małgorzatę Bielecką, Bogdanę Głowackiego, Czesławę Gierak, Henryka Sikorę, Katarzynę Ziołowicz, Marka Świecę, Alinę Bielawską.
 9. Badania i działalność artystyczna z zakresu edukacji muzycznej, instrumentalistyki, dyrygentury chóralnej, wokalistyki i teorii muzyki, które prowadzą: Barbara Smoleńska-Zielińska, Maria Kaczmarkiewicz, Ewa Robak, Wołodimir Tureć, Janusz Król, Jerzy Mądrowski, Marek Mizera, Dominika Porębska-Quasnik.
 10. Badania w zakresie historii wychowania i organizacji szkolnictwa, które prowadzili Stefan Możdżeń, Józef Krasuski, Józef Grzywna, Stanisław Majewski, Waldemar Firlej, Teresa Gumuła, Ewa Kula, Marzena Pękowska, Małgorzata Stawiak-Ososińska, Danuta Krześniak-Firlej.

Rozwój naukowy

Rozwój naukowy Wydziału najpełniej uwidocznił się w uzyskiwanych awansach w kategoriach Komitetu Badań Naukowych, jak też w uprawnieniach do nadawania stopni naukowych, i przedstawia się następująco: 2000 rok – kategoria IV, 2001 – kategoria IV, 2002 – kategoria III, 2007 – uzyskanie uprawnień do prowadzenia przewodów i nadawania stopni doktorskich z zakresu dyscypliny sztuki pięknej, 2008 – uzyskanie uprawnień do prowadzenia przewodów i nadawania stopni doktorskich w dyscyplinie naukowej pedagogika.

Współpraca z zagranicą

Każdy z instytutów inicjuje oraz prowadzi współpracę naukową i dydaktyczną z zagranicą, zgodnie z merytorycznymi potrzebami i osobistymi preferencjami samodzielnych pracowników naukowych. Po 40 latach istnienia uczelni zakres tej współpracy jest tak rozległy, że wymieniamy tylko te środowiska naukowe, z którymi więzi są najefektywniejsze, a skutki wzajemnych kontaktów wyraźnie zauważalne.

Instytut Pedagogiki i Psychologii oraz Instytut Edukacji Szkolnej ze względu na realizowany przez nie kierunek studiów w obszarze dydaktyki i badań naukowych współpracują z następującymi zagranicznymi ośrodkami akademickimi: z Instytutem Kształcenia Naukowo-Praktycznego Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy we Lwowie, z Uniwersytetem „Lwowski Stawropigion”, z Wydziałem Pedagogicznym Uniwersytetu Karola w Pradze, z Rosyjską Akademią Oświaty w Moskwie, z Uniwersytetem Polskim w Wilnie (Litwa), z Katedrą Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu w Kolonii (Niemcy), z Uniwersytetem Katolickim w Rużomberoku (Słowacja) oraz z Uniwersytetem Pedagogicznym w Brześciu (Białoruś).

Instytut Sztuk Pięknych od wielu lat prowadzi współpracę z Instytutem Kunst und Musik na Uniwersytecie w Bielefeld (Niemcy). Współpraca obejmuje działalność naukowo-artystyczną i edukacyjną. Koncentruje się na badaniach funkcji dzieł sztuki, oceny ich wartości w procesie wychowania, tworzeniu podstaw zintegrowanego kształcenia estetycznego. Profesora Małgorzata Bielecka w roku 2003/04 realizowała w tej uczelni kontrakt *visiting professor*. Efektem współpracy są również między innymi projekty edukacyjne prezentowane podczas Międzynarodowej Akademii Sztuki i na warsztatach kreatywności w Niemczech, Danii i we Włoszech. Ważnym elementem współpracy jest udział w pracach zmierzających do utworzenia wspólnego modułu edukacyjnego (licencjat i magisterium) z uczelniami: Pedagogical High School in Horsens (Dania), Universität Mozarteum Salzburg (Austria), Lapland University (Finlandia), Quale University (Finlandia), Charles University Prague (Czechy).

W ramach indywidualnej działalności artystycznej pracownicy Instytutu są zapraszani do udziału w wystawach organizowanych przy współpracy partnerskiej z uczelniami zagranicznymi, galeriami i innymi instytucjami kultury. Tylko w ciągu ostatnich trzech lat odbyło się 41 takich wydarzeń artystycznych, między innymi w Rosji, w Niemczech, we Włoszech, w Danii, w Egipcie, we Francji, w Bośni i Hercegowinie, w Słowenii, w Macedonii, na Litwie, na Ukrainie, w Czechach, w Anglii, w Portugalii i w USA.

Instytut Edukacji Muzycznej jako placówka edukacyjno-artystyczna prowadzi wiele form współpracy z różnymi zagranicznymi ośrodkami artystycznymi i uczelnianymi.

Szczególnie bogate doświadczenia i dorobek indywidualny mają pracownicy naukowcy, których twórczość kompozytorska i koncertowa jest znana w kraju i zagranicą. Na tak wysoką ocenę zasłużyli wszyscy muzycy i śpiewacy, którzy są zatrudnieni w tym Instytucie, między innymi Mirosław Niziurski, Jerzy Mądrowski, Marek Mizera, Monika Kolasa-Hladikova, Paweł Łukowicz i Dominika Porębska-Quasnik oraz Wołodimir Tureć. Koncerty odbywały się w bardzo wielu miastach na wszystkich kontynentach.

Rozległą współpracę artystyczną z zagranicą realizuje od wielu lat prof. Janusz Król poprzez wykłady naukowe i wspólne wykonania koncertowe jako dyrygent uczelnianych chórów z Uniwersytetu Iwana Franki w Drohobyczu (Ukraina) i z Uniwersytetu Katolickiego w Rużomberoku (Słowacja). Inną formą współpracy jest wymiana studentów i pracowników naukowych, między innymi z uniwersytetami w Bielefeld, w Pradze i w Brześciu.

Instytut Pedagogiki i Psychologii

Instytut powstał w roku akademickim 1974/75 na miejsce struktury zakładowej Wydziału obowiązującej przez cały okres funkcjonowania WSN. Funkcję pierwszego dyrektora tej jednostki powierzono doc. dr. Edmundowi Staszyńskiemu, zastępcą dyrektora został doc. dr Marek Pilkiewicz. Od tego momentu Instytut stał się podstawową jednostką organizacyjną Wydziału. W jego ramach były tworzone zakłady, pracownie, laboratoria i inne jednostki, które powoływane były na mocy decyzji rektora. Do podstawowych zadań nowo utworzonego Instytutu należała organizacja kształcenia na studiach dziennych, zaocznych i podyplomowych, realizacja badań naukowych oraz prowadzenie polityki kadrowej. Instytut Pedagogiki i Psychologii obejmował wówczas siedem zakładów i dwie pracownie, w tym również Zakład Praktyk Pedagogicznych i Robotniczych oraz Zakład Wychowania Muzycznego, który stopniowo usamodzielniał się ze względu na konieczność zapewnienia odpowiedniej kadry i bazy dla edukacji muzycznej, gry na instrumentach muzycznych oraz prowadzenia zespołów wokalnych i chóru. W drugiej połowie lat siedemdziesiątych, gdy zaczęto również rozwijać intensywne badania naukowe na skalę środowiskową i ogólnopolską, Instytut zatrudniał łącznie 92 osoby.

W 1981 roku utworzono Katedrę Psychologii, z Witoldem Dobrołowiczem jako kierownikiem, która objęła dwa zakłady: Psychologii Rozwojowej i Psychologii Społeczno-Wychowawczej, oraz Pracownię Psychologii Ogólnej. Wówczas Instytut Pedagogiki i Psychologii został zlikwidowany, a na jego miejsce powołano Instytut Pedagogiki, w skład którego wchodziło wówczas 10 zakładów oraz 11 pracowników. Wynikało

to zarówno ze zmian w kierunkach i programach studiów, jak i z sytuacji kadrowej. W Instytucie jednak nie było odpowiedniej liczby samodzielnych pracowników naukowych. W kolejnych latach dokonywano innych zmian, które wynikały przede wszystkim z podejmowanych zadań edukacyjnych i naukowo-badawczych. Nadeszły lata bardzo dynamicznego rozwoju Instytutu, szczególnie po 1984 roku, za kadencji kolejnych dyrektorów: Waldemara Dutkiewicza, Adama Zycha, Tadeusza Dyrdy, Józefa Krasuskiego, Renaty Stojeckiej-Zuber, Andrzeja Bogaja, Zdzisława Stolińskiego. W tym czasie Instytut został powiększony o zakres zadań, które dotychczas pełnił Zakład Wychowania i Nauczania Przedшкоlnego. Wkrótce jednak doszło do ponownego złączenia ich kompetencji. Od roku akademickiego 1995/96 Instytut przechodził jeszcze różnorodne przekształcenia strukturalne. Poszczególne pracownie naukowe realizowały rozległą problematykę badawczą i inicjowały nowe specjalności kształcenia, odpowiadające rozwojowi nauki oraz zmianom w strukturach społecznych i gospodarczych kraju. W Instytucie tym realizowane są obecnie następujące specjalności: pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i pracy socjalnej, resocjalizacja i profilaktyka społeczna, pedagogika pracy z doradztwem zawodowym oraz pedagogika ogólna (drugiego stopnia), a także studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna.

Instytut jest największą jednostką organizacyjną Wydziału, dysponującą kadrami o wysokich kwalifikacjach. Stanowił i w dalszym ciągu stanowi trzon naukowy Wydziału i stwarza najpełniejsze szanse rozwoju asystentom i adiunktom, co uwidoczni się w problematyce badań, liczbie publikacji i konferencji naukowych, a także

powszechnie znanych inicjatywach, do których realizacji włączani byli również nauczyciele studiujący zaocznie i dyrektorzy szkół.

Już w pierwszych latach działalności Wydziału wytyczone zostały wyraźne kierunki badań naukowych. Zakład Pedagogiki, a później Instytut Pedagogiki i Psychologii jako jedyna jednostka podjął problematykę badawczą pracy przedszkoli oraz postaw nauczycieli wobec działalności zawodowej i społecznej, zajął się dorobkiem myśli pedagogicznej okresu międzywojennego, wybranymi problemami kształcenia i wychowania w różnych typach szkół, uwarunkowaniami procesów dydaktyczno-wychowawczych. Badania prowadzone przez pracowników Zakładu Psychologii obejmowały problematykę sprawności myślenia, proces adaptacji studentów do wymagań uczelni i dynamiki tworzenia się podkultury studenckiej, wpływu osobowości nauczyciela na stosunki w klasie szkolnej oraz społeczno-wychowawczych konsekwencji zaniedbań środowiskowych. W pierwszych latach funkcjonowania uczelni z Instytutem współpracę nawiązali: Stefan Baścik, Maciej Demel, Stanisław Kowalik, Włodzimierz Goriszowski, Ryszard Kucha, Tadeusz Aleksander, Mirosław Szymański, Józef Pólturzycki, Edward Ciupak, Edward Erazmus, Ryszard Więckowski, Zofia Topińska, Henryka Kwiatkowska, Stanisław Matjas, Marian Balcerek. Pod ich kierunkiem realizowane były często badania naukowe zespołowe lub indywidualne, kończące się większą syntezą (na przykład badania nad szkołą środowiskową na wsi pod kierunkiem Tadeusza Wróbla i Waldemara Dutkiewicza, Bogusława Adamczyka, Ryszarda Więckowskiego, Kazimierzy Paclawskiej) oraz badania nad stanem oświaty polskiej, koordynowane w latach siedemdziesiątych przez Tadeusza Wilocha i Stefana Słomkiewicza. Wyniki badań zawarte są w publikacjach książkowych.

Niektóre z wymienionych osób z czasem wzbogaciły kadre etatową Instytutu i przez wiele lat wpływały korzystnie na jego rozwój, co stopniowo spowodowało również podejmowanie badań indywidualnych, związanych z uzyskiwaniem stopni naukowych. Badania takie realizowane były między innymi pod kierunkiem Tadeusza Wróbla, Władysława Szlufika i Macieja Demela.

Bardzo wartościową problematykę realizowała grupa pracowników zajmująca się historią wychowania i myśli pedagogicznej, z udziałem Adama Massalskiego, Józefa Krasuskiego, Józefa Grzywny i Stefana Możdżenia.

Istotne znaczenie dla rozwoju naukowego kadry ma czynny udział w konferencjach krajowych, międzynarodowych i zagranicznych oraz przedstawianie wyników badań własnych i ich publikowanie w materiałach pokonferencyjnych.

Instytut był organizatorem wielu konferencji naukowych, wśród których do najważniejszych można zaliczyć: na temat szkoły wiejskiej (Bocheniec koło Chęciny, 1983); „Jaka szkoła, jaki nauczyciel, jakie wychowanie?” (1994, kierownictwo naukowe Teresa Gumuła, Andrzej Jopkiewicz); cykl konferencji na temat specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci w różnych kontekstach (kierownictwo naukowe Władysława Pilecka); konferencje naukowe na temat rodziny i jej współczesnych zagrożeń (kierownictwo naukowe ks. Jan Śledzianowski); konferencja na temat „Agresja wśród dzieci i młodzieży jako problem współczesnej szkoły”, zorganizowana przy współudziale Kuratorium Oświaty, Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Kielcach oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej (maj 1994, kierownictwo naukowe Irena Pufal-Struzik, Adam Frączek); funkcjonowania różnych otwartych i zamkniętych form opieki (Bożena Matyjas); międzynarodowa konferencja na temat psychologicznych i pedagogicznych podstaw kształcenia specjalistów (październik 2003). Wśród konferencji zagranicznych były też takie, które zaowocowały nawiązaniem trwałych kontaktów naukowych z ich organizatorami i ścisłą współpracą naukową.

Obecnie w Instytucie pracuje 11 profesorów i doktorów habilitowanych, 27 doktorów i 18 magistrów.

Instytut Edukacji Szkolnej

Został utworzony w 1986 roku, początkowo pod nazwą Instytut Wychowania i Nauczania Wczesnoszkolnego, w strukturze kilku zakładów, które do tej pory funkcjonowały w obrębie Instytutu Pedagogiki. Wynikało to z konieczności podejmowania przez Wydział nowych zadań edukacyjnych i naukowych związanych z rozwojem poszczególnych subdyscyplin pedagogicznych, które coraz wyraźniej określały merytoryczną i metodologiczną specyfikę, a także ważnych i nowych problemów społecznych, związanych z coraz pilniejszą koniecznością przeprowadzenia zasadniczych reform systemu oświatowego w Polsce. Instytut podjął zadania

związane z takimi specjalnościami pedagogicznymi jak pedagogika szkolna i środowiskowa, pedagogika specjalna, pedagogika wczesnoszkolna i pedagogika przedszkolna. Pierwszym dyrektorem został Władysław Szlufik, a jego zastępcami zostali Mirosław Czyżewski (pedagogika przedszkolna) i Stanisław Kowalik (organizacja oświaty). W strukturze Instytutu umieszczono zakłady, które zajmowały się problemami szkoły, wychowania, nauczyciela, ucznia, dydaktyki i metodyk szczegółowych oraz zdrowia i rozwoju fizycznego uczniów.

Instytut w następnych latach przechodził wiele zmian strukturalnych, którym towarzyszył dynamiczny rozwój kadrowy. W roku 2002/03 przyjął obecną nazwę. Z każdym rokiem dokonywane były dalsze zmiany strukturalne i programowe, co wynikało z reformy oświatowej oraz podejmowania związanych z nią nowych problemów naukowych i praktycznych. Dotyczyło to szczególnie: wprowadzenia specjalności rewalidacja i terapia pedagogiczna, specjalności nauczania języków angielskiego i niemieckiego (studia dwuletnie magisterskie), specjalności edukacja szkolna i środowiskowa oraz zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z językiem angielskim. Instytut w ciągu 20 lat istnienia realizował zadania dydaktyczne i naukowe, współpracując z pozostałymi instytutami Wydziału, uzyskując wsparcie merytoryczne w działalności edukacyjnej i naukowo-badawczej, oraz z innymi uczelniami w kraju. Większość zadań realizowano, opierając się na kadrze własnej, w tym coraz liczniejszej grupie samodzielnych pracowników naukowych, wśród których wymienić należy: Macieja Demela, Waldemara Dutkiewicza, Andrzeja Jopkiewicza, Ryszarda Więckowskiego, Tadeusza Wilocha, Józefa Mrożkiewicza, Gustawa Trelńskiego, Tadeusza Wróbla, Kazimierę Paclawską, Czesławę Gierak, Zdzisława Ratajka, Irenę Szypułową, Marka Kątnego, Bożenę Zawadzką, Jolanę Szempruch, Edmunda Staszyńskiego, Sławomira Mazura, Sławomira Koziej, Mirosława Babiara, Sławomira Cudaka.

Obecnie w Instytucie jest zatrudnionych 60 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 14 profesorów i doktorów habilitowanych, 34 doktorów, 12 magistrów. Studentów kształci się na specjalnościach: edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego, edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z nauczaniem języka rosyjskiego, edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z terapią pedagogiczną, pedagogika opiekuńczo-wychowaw-

cza, edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna z rewalidacją dzieci z niepełnosprawnością umysłową.

Instytut był samodzielnym organizatorem wielu konferencji naukowych, w tym między innymi: w 1992 roku na temat „Kształcenie wczesnoszkolne w perspektywie zmian w polskim systemie oświatowym”; w 1995 – krajowa konferencja naukowa na temat przygotowania do reformy systemu edukacyjnego na poziomie wczesnoszkolnym (Zdzisław Ratajek); w 1997 – sympozjum naukowe „Przygotowanie studentów do podejmowania realizacji funkcji dydaktycznych i wychowawczych we współczesnej szkole” (Kielce); cyklu konferencji organizowanych co trzy lata (od 1996) na temat „Auksologia a promocja zdrowia” (organizacja Andrzej Jopkiewicz); w 2007 – międzynarodowa konferencja na temat „Szkoła w perspektywie XXI wieku. Teraźniejszość–Przyszłość” (Kielce–Staszów, kierownictwo naukowe Zdzisław Ratajek, Sławomir Koziej, Bożena Zawadzka); w 2008 – międzynarodowa konferencja organizowana wraz z Międzywydziałowym Studium Pedagogicznym i Instytutem Nauk Politycznych na temat „Szkoły–Nauczyciele–Uczniowie. Dyskusja o programie, metodzie, uczeniu się w Europie” (Teresa Gumuła, Tadeusz Dyrda, Zdzisław Ratajek, Agnieszka Waldon).

W obszarze problemów naukowych objętych specjalnościami pedagogicznymi realizowanymi w Instytucie prowadzone są badania własne i statutowe (zespołowe), które wymieniono w partii tekstu dotyczącego Wydziału. Na szczególne wyróżnienie zasługują wyniki badań nad „jakością życia”, w tym nad jakością edukacji, przedstawiane corocznie na międzynarodowej konferencji w Wilnie, badania na temat więzi teorii z praktyką omówione na trzech konfe-

Uczestnicy międzynarodowej konferencji „Szkoły–Nauczyciele–Uczniowie” (29–30 września 2008)

rencjach w ramach współpracy międzynarodowej z Ukrainą we Lwowie oraz projekt badań „Doświadczenia i przeżycia szkolne uczniów ważną przesłanką oceny jakości pracy współczesnej szkoły polskiej i procesów edukacyjnych z nią związanych” (grant naukowy 2008). Do ważniejszych osiągnięć Instytutu zaliczyć można realizację eksperymentu dydaktycznego dotyczącego wykorzystania klocków Cuise-naire’a w nauce języka angielskiego studentów i uczniów na poziomie elementarnym – nagroda Ministra Edukacji Narodowej i Komisarza Unii Europejskiej ds. Edukacji, Szkoleń, Kultury i Wielojęzyczności European Language Label ‘2005 oraz kolejnych nowatorskich koncepcji dydaktycznych nagrodzonych w latach 2007 i 2008.

Instytut Edukacji Muzycznej

Studia muzyczne pojawiły się na Wydziale już w pierwszym roku istnienia Uczelni jako druga specjalność na kierunku nauczanie początkowe. Jednak dzięki szczególnemu zaangażowaniu takich osób jak Jadwiga Farbisz, Anna Domin i Mirosław Niziurski już w 1970 roku utworzono samodzielny kierunek studiów wychowanie muzyczne, który był prowadzony w samodzielnym Zakładzie Metodyki Wychowania Muzycznego, kierowanym przez znanego kompozytora i dyrektora Państwowych Szkół Muzycznych w Kielcach Mirosława Niziurskiego, od 1971 roku samodzielnie w uzyskanym od miasta obiekcie przy ulicy Mickiewicza 3, gdzie się mieści do dziś. Wzrastające potrzeby kształcenia nauczycieli wychowania muzycznego sprawiły, że ich kształceniem zajmowało się już 16 pełnoetatowych nauczycieli akademickich, a współpracowało z nimi wielu wybitnych specjalistów artystów i naukowców, między innymi Tadeusz Machl (Kraków), Jadwiga Dziel-ska (Kraków), Maria Przychodzińska-Kaciczak (Warszawa), Karol Anbild i Henryk Gostomski (Kielce).

Zmiany w obsadzie i kadrze naukowej spowodowały, że już w 1981 roku został powołany Instytut Wychowania Muzycznego jako samodzielną jednostką dydaktyczno-naukową na Wydziale Pedagogicznym. Dyrektorem został Mirosław Niziurski. Troską władz Wydziału i Instytutu było zapewnienie mu jak najlepszych warunków lokalowych i niezbędnej bazy instrumentalno-fonograficznej, co przejawiało się w kilkakrotnych

renowacjach obiektu, który był własnością miasta aż do 2006 roku. Obecnie, jako własność Uniwersytetu, zyskał nową elewację, przy czym zachowano jego walory zabytkowe.

Znaczącą część kadry naukowo-artystycznej zatrudnianej w Instytucie stanowiły osoby bezpośrednio związane z Kielcami, z miejscowym środowiskiem muzycznym, które podejmowały wysiłek rozwoju własnych uzdolnień artystycznych lub badania naukowe związane z edukacją muzyczną.

Rozwój kadry naukowo-artystycznej był bardzo dynamiczny. Świadczą o tym uzyskiwane przez nauczycieli akademickich stopnie naukowe i artystyczne, a także liczba osób pracujących i współpracujących z Instytutem. W ciągu 40 lat pracowało tu i współpracowało z nim w charakterze nauczyciela akademickiego 161 osób, w tym sześciu profesorów, dziewięciu profesorów uczelnianych, 14 doktorów i adiunktów po przewodzie pierwszego stopnia. Obecnie w Instytucie jest zatrudnionych 33 nauczycieli akademickich, w tym 7 na stanowisku profesora i 10 ze stopniem doktora. Na szczególne podkreślenie zasługuje wkład pracy w rozwój kierunku i form kształcenia Mirosława Niziurskiego – dyrektora Instytutu (1971–1993; 1996–2003), Jerzego Mądrowskiego (2003–2006; od 2009), Jadwigi Farbisz – wicedyrektora ds. dydaktycznych (1971–1993; 1996–2003), Marii Kaczmarkiewicz – dyrektora (2006–2009) i wicedyrektora (1982–1987; 2003–2006; od 2009), Danuty Sławiec-Domagały – dyrektora (1993–1996) i wicedyrektora (2006–2009) oraz wicedyrektorów: Anny Domin (1972–1981), Ireny Szypułowej (1981–1982), Anny Grochulskiej (1990–1993), Janusza Króla (1993–1996), Jerzego Szczyrby (1993–1996), Janiny Koniecznej (1996–2003).

W okresie czterdziestoletniej działalności Instytutu awanse naukowe i artystyczne uzyskało 22 magistrów na stopień doktora nauk humanistycznych lub kwalifikacje pierwszego stopnia i siedmiu doktorów na stopień doktora habilitowanego lub kwalifikacje drugiego stopnia (Mirosław Niziurski, Halina Dragon, Janusz Król, Jerzy Mądrowski, Marek Mizera, Barbara Smoleńska-Zielińska, Wiktor Łyjak).

Dzięki intensywnej i systematycznej pracy wielu osób, w tym chórów Instytutu pod kierunkiem Janusza Króla i Ewy Robak, można było systematycznie wzbogacać jego dorobek oraz bazę; wzbogaciła się ona o 33 pianina, cztery fortepiany, akordeony, skrzypce, gitary, organy, instrumenty elektroniczne, zestawy instrumen-

Budynek Instytutu Edukacji Muzycznej przy ulicy Mickiewicza 3

Chóry akademickie uniwersytetów w Drohobyczu, Rużomberoku i Kielcach wraz z Orkiestrą Filharmonii im. Oskara Kolberga pod dyktando prof. Janusza Króla podczas koncertu w kościele św. Józefa w Kielcach w 2008 roku

Koncert na chór i orkiestrę w kościele św. Jadwigi. Dyryguje dr Ewa Robak

tów szkolnych. Ponadto zgromadzono bogaty księgozbiór muzyczny, płytotekę z nagraniami arcydzieł muzycznych na płytach CD i DVD oraz zakupiono odtwarzający sprzęt muzyczny i elektroniczny, a także wyposażono sale dydaktyczne w niezbędny sprzęt i komputery, dostosowując je do potrzeb dydaktyki.

Z Instytutem współpracowali profesorowie innych uczelni, tacy jak Leszek Wiślocki (Akademia Muzyczna Wrocław), Zygmunt Herembesza (AM Wrocław), Maria Przychodzińska-Kaciczak (AM Warszawa), Eugeniusz Rogalski (WSP Bydgoszcz), Szymon Kawalla (AM Warszawa) i inni. Współpraca ta zaowocowała organizowaniem wspólnych przedsięwzięć muzycznych w ramach koncertów filharmonicznych, koncertów dla środowiska, szczególnie na przełomie XX i XXI wieku (prapremiery trzech kompozycji Piotra Rubika: *Golgota Świętokrzyska*, *Tu es Petrus*, *Psalterz wrześnieiowy*; *Pasji* Pawła Łukowca; *Siedem pieśni Marii* Bartłomieja Gliniaka), koncertów z okazji rocznic, świąt państwowych i kościelnych oraz koncertów akademickich zainicjowanych przez Janusza Króla.

Zakres działalności naukowo-badawczej jest dostosowany do kierunku kształcenia i obejmuje zagadnienia związane z edukacją muzyczną, w tym z percepcją i recepcją muzyki przez dzieci i młodzież, oraz z wykorzystaniem środków multimedialnych w dydaktyce, a także problemy dotyczące edukacji muzycznej i kultury muzycznej różnych środowisk społecznych. Działalność artystyczna związana jest z koncertami i indywidualnymi występami pracowników (koncerty, recitale solowe), z twórczością muzyczną (kompozycje), z dyrygowaniem oraz prowadzeniem koncertów wokalnie-instrumentalnych i instrumentalnych, a także z występami chóru.

Badania naukowe rozwijane są na kilku równoległych płaszczyznach i obejmują:

- teorię wychowania muzycznego (publikacje Barbary Smoleńskiej-Zielińskiej, Marii Kaczmarekiewicz),
- dydaktykę muzyki (publikacje Barbary Smoleńskiej-Zielińskiej, Ewy Parkity, Wojciecha Lipińskiego),
- badania o charakterze muzykologicznym (publikacje Barbary Smoleńskiej-Zielińskiej, Jerzego Mądrowskiego, Joachima Pichury, Dominiki Porębskiej-Quasnik, Marii Kaczmarekiewicz, Tomasza Baranowskiego, Moniki Kolasy-Hladikovej),
- badania z zakresu emisji (publikacje Wołodymyra Turecia, Aleksandry Wieloch, Jerzego Szczyrby, Ewy Robak),

- multimedia w dydaktyce muzycznej (publikacje Ewy Parkity).

Osobny nurt stanowi działalność artystyczna i twórczość pracowników Instytutu, która obejmuje twórczość kompozytorską, wykonawstwo instrumentalne, wokalne, występy chóru, nagrania.

W latach 2006–2008 działalność artystyczna pracowników i studentów była bogata. Do najważniejszych jej przejawów należy zaliczyć:

- nagrania utworów na płytach CD i DVD (Jerzy Mądrowski, Marek Mizera, Wołodimir Tureć, Monika Kolasa-Hladikova, Paweł Łukowiec),
- koncerty dla TVP, TVP Polonia, PR (chór kameralny „Fermata”, Ewa Robak, Monika Kolasa-Hladikova, Anna Domańska, Jerzy Mądrowski i Mirosław Niziurski).

Osiągnięcia Instytutu w minionym czterdziestolecu to bogata karta działalności naukowej, artystycznej i pedagogicznej wielu wybitnych nauczycieli akademickich. Dzięki współpracy wielu osób chór Instytutu, biorący udział w pr Wykonaniach wielu utworów, został wyróżniony dwoma diamentowymi płytami i platynową, licznymi nagrodami za zajęcie pierwszych miejsc na konkursach i przeglądach chórów, między innymi w Legnicy i Łodzi, licznymi dyplomami.

Instytut Sztuk Pięknych

Pierwszą samodzielną jednostką edukacyjną, która na Wydziale Pedagogicznym podjęła zadanie związane z przygotowaniem pedagogicznym i specjalistycznym nauczycieli wychowania plastycznego, był powstały w 1990 roku Zakład Wychowania Estetycznego. Otrzymał wówczas w budynku głównym Wydziału przy ulicy Krakowskiej 11 skromne pomieszczenia i sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Nowy zakład zajął się organizacją procesów dydaktycznych oraz badaniem związków sztuki i wychowania. Konsekwentna współpraca kilkusobowego zespołu wkrótce przyniosła pozytywne efekty. Ich wyrazem było zwiększenie liczby godzin bloku przedmiotów plastycznych na pedagogice opiekuńczo-wychowawczej, kulturalno-oświatowej, nauczaniu początkowym i wychowaniu przedszkolnym. Praca nad dostosowaniem treści i metod kształcenia plastycznego do dużej rozpiętości potrzeb wynikających z różniących się specjalności pedagogicznych przyniosła interesujące

wyniki, opublikowane w drukach zwartych i artykułach naukowych.

Dynamiczny rozwój kadry stworzył znakomitą podstawę rozbudowy struktury organizacyjnej, wpłynął na podniesienie jakości i zmodyfikował ofertę kształcenia. Dużym sukcesem stało się wprowadzenie nowej specjalności na studiach pedagogicznych – plastyki, oraz włączenie do programów pedagogiki z pracą kulturalno-oświatową i pedagogiki z plastyką plenerów malarskich. Końcowa praca, realizowana w jednej z pracowni (malarstwa, rzeźby, grafiki) została uznana za równoważną z teoretyczną częścią dyplomu magisterskiego. W 1995 roku „plastyka” została przeniesiona do samodzielnego budynku na ulicę Okrężną 4, uzyskując tym samym zdecydowanie dogodniejsze warunki do pracy dydaktycznej i artystycznej. Kolejne lata upływały pod znakiem budowy infrastruktury, rozszerzania oferty kształcenia i przede wszystkim dalszego rozwoju naukowo-artystycznego kadry (doktoraty: Alina Bielawska, Marek Świeca; kwalifikacje pierwszego stopnia: Waldemar Kozub, Małgorzata Bielecka; kwalifikacje drugiego stopnia – Władysław Szczepański, Halina Stawowy-Dombrowska), co przede wszystkim przyczyniło się do utworzenia samodzielnej jednostki organizacyjnej – Instytutu Edukacji Plastycznej.

Duże znaczenie dla rozwoju Instytutu miały badania prowadzone przez Alinę Bielawską i Marka Świecę, które rozszerzyły spektrum naukowych zainteresowań o zagadnienia z kręgu teatru, gry aktora i komunikacji interpersonalnej. Nawiązano współpracę z Teatrem Kobiet oraz z Teatrem Lalki i Aktora. Intensywną działalność na polu twórczości artystycznej konsekwentnie rozwija Zakład Kształcenia Plastycznego. Co najmniej raz w roku organizowane były indywidualne, a także wspólne wystawy twórczości pracowników Instytutu, które dzięki dobrze układającym się kontaktom z kieleckim Biurem Wystaw Artystycznych i zarządem okręgu kieleckiego Związku Polskich Artystów Plastyków były pokazywane w znaczących galeriach na terenie południowej Polski. Zakład odpowiada także za plenery plastyczne, stymuluje i wspiera indywidualny rozwój swoich pracowników. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych i w pierwszych latach XXI wieku doszło do kolejnych awansów artystyczno-naukowych pracowników Instytutu. Umożliwiło to utworzenie stabilnej kadry, spełniającej ustawowy wymóg niezbędny do prowadzenia studiów na poziomie magisterskim. Wzmocnieniem kadry było też zatrudnienie na stanowiskach profesorów Ewy Pełki i Wiesława Łuczaja.

W tym czasie Instytut kształcił na poziomie studiów magisterskich na kierunku pedagogika z plastyką (w systemie studiów dziennych i wieczornych) oraz w ramach studiów podyplomowych. W 2000 roku został uruchomiony nowy kierunek, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych, który stopniowo, jak się planuje, będzie zastępował dotychczasowy, pedagogikę z plastyką. Absolwenci kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych otrzymują tytuł magistra sztuki, tak jak absolwenci uczelni podlegających Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ważnym wydarzeniem w historii Instytutu było powstanie w 2002 roku Akademickiej Galerii Sztuki. W krótkim czasie stała się ona znanym w lokalnym środowisku miejscem bezpośrednich obserwacji zmieniają-

cych się tendencji w sztuce współczesnej, twórczych dyskusji i konfrontacji różnorodnych koncepcji artystycznych. Systematycznie też rozwija się własna kadra (tytuły profesorskie dla Władysława Szczepańskiego, Ewy Pełki, kwalifikacje drugiego stopnia uzyskała Małgorzata Bielecka). W 2002 roku funkcję dyrektora Instytutu objął Wiesław Łuczaj. W ciągu dwóch lat Instytut pozyskał trzech nowych pracowników z kwalifikacjami drugiego stopnia: Włodzimierza Szymańskiego, Ryszarda Ługowskiego i Tomasa Sikorskiego, oraz dwóch doktorów – Stefana Szydłowskiego i Grzegorza Mroczkowskiego.

W 2003 roku kierunek edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych uzyskał pozytywną opinię Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Również w tym samym roku Senat Uczelni podjął uchwałę o utworzeniu na Wydziale Pedagogiki i Nauk o Zdrowiu (obecnie Wydział Pedagogiczny i Artystyczny) nowego kierunku studiów (licencjackich) – malarstwa.

Z końcem roku akademickiego 2003/04 Instytut przeniósł się do trójkondygnacyjnego budynku dawnej szkoły zawodowej na ulicę Podklasztorną 117. Nowa siedziba spełnia przestrzenno-funkcjonalne kryteria wyższej szkoły artystycznej. Jest przestronna, dobrze dostosowana do specyfiki nauczanych tu przedmiotów – profesjonalne pracownie rzeźby, rysunku, malarstwa i grafiki warsztatowej, pracownia działań multimedialnych, zaplecza i archiwum zapewniają dogodne warunki pracy twórczej. Struktura Instytutu jest już ugruntowana. Obejmuje on pięć zakładów: Rysunku (kierownik Władysław Szczepański), Malarstwa (kierownik Ewa Pełka), Rzeźby (kierownik Halina Stawowy-Dombrowska), Historii i Teorii Sztuki (kierownik Małgorzata Bielecka) i Grafiki (kierownik Tomasz Sikorski). W 2005 roku Instytut przyjął nową nazwę – Instytut Sztuk Pięknych.

Kolejny etap w rozwoju Instytutu to rozwój wszystkich podjętych wcześniej kierunków działalności edukacyjnej, artystycznej i naukowej. Działania te, koordynowane przez prof. Małgorzatę Bielecką, doprowadziły do uzyskania uprawnień do prowadzenia przewodów i nadawania stopni naukowych doktora sztuk pięknych.

Obecnie Instytut prowadzi intensywną działalność na polu sztuki i edukacji związaną z misją właściwą podobnym mu placówkom. Wyrazem tego jest kilkaset wystaw w kraju i zagranicą oraz wpisane na stałe w „artystyczny” kalendarz miasta prezentacje dokonań pedagogów, studenckich dyplomów oraz wystaw poplenerowych.

Wystawa końcowa studentów studiów podyplomowych Edukacja Plastyczna 2008 – projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i budżetu państwa

Wystawa na koniec roku akademickiego 2006/07

WYDZIAŁ
ARZĄDZANIA I ADMINISTRACJI

Geneza Wydziału sięga początków WSN, w której strukturze, zgodnie z pismem Ministra Szkolnictwa Wyższego z 6 grudnia 1969 roku, pojawił się Międzywydziałowy Zakład Nauk Filozoficzno-Społecznych. Kierował nim doc. dr Witold Ptaszyński. Początki były bardzo skromne. W pierwszej połowie lat siedemdziesiątych w Zakładzie było zatrudnionych 16 osób, w tym czterech docentów doktorów, trzech adiunktów i dziewięciu magistrów. Wraz z przekształceniem WSN w WSP w 1973 roku Zakład ten zmienił nazwę na Międzywydziałowy Instytut Nauk Społeczno-Politycznych. Zmiana ta wiązała się zarówno z rozwojem kadry, jak i struktury nowego Instytutu. Kierował nim nadal doc. dr Witold Ptaszyński, ale w jego ramach funkcjonowały już trzy zakłady naukowo-dydaktyczne: Zakład Filozofii i Socjologii, Zakład Nauk Politycznych i Ekonomicznych oraz Zakład Cybernetyki Społecznej i Metodologii Nauk Społecznych. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych wzrosła do 25, wśród których było siedmiu docentów i sześciu doktorów.

Problemem był brak stałej siedziby. Instytut przenosił się, co parę lat, a to z ulicy Leśnej na Krakowską, a to na ulicę Świerczewskiego, potem ponownie na Krakowską, Wróblewskiego i w końcu na Kościuszki.

Dynamiczny rozwój kadry naukowej spowodował, że w 1988 roku Instytut został przekształcony w Instytut Nauk Społecznych w ramach Wydziału Humanistycznego kieleckiej WSP. Wiązało się to z przełomową decyzją uruchomienia od roku akademickiego 1988/89 prowadzonego przez Instytut nowego kierunku studiów – nauki społeczne. Stało się to dzięki wyraźnemu rozwojowi kadry naukowej Instytutu, który w 1991 roku zatrudniał już 43 nauczycieli akademickich, w tym 14 profesorów

ze stopniem doktora habilitowanego (w tym siedmiu profesorów tytularnych) i 13 doktorów. W okresie tym nastąpił także rozwój struktury organizacyjnej Instytutu. Liczył on sześć zakładów naukowych: Socjologii; Ekonomii i Statystyki; Filozofii; Dydaktyki; Historii Powszechnej XX wieku i Współczesnych Zagadnień Międzynarodowych. Rozwój kadry i struktur organizacyjnych wskazywał wyraźnie, że drzemał tam potencjał dla co najmniej dwóch instytutów i dwóch kierunków studiów: nauk politycznych i nauk ekonomicznych. W takim też kierunku Instytut ewoluował. Uchwałą Senatu WSP z 27 lutego 1992 roku utworzono nowy kierunek studiów w zakresie nauk o zarządzaniu, prowadzony przez Instytut. Oznaczało to, że prowadzono tu od 1993 roku dwa kierunki studiów: nauki społeczne (przekształcone z czasem w nauki polityczne) oraz zarządzanie i marketing.

Rozwój kadry naukowej, wzbogacenie struktury organizacyjnej i poszerzenie oferty edukacyjnej sprawiły, że na podstawie opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z 29 września 1992 roku w miejsce dotychczasowego Instytutu powołany został odrębny, samodzielny Wydział Zarządzania i Administracji w WSP. Wiązało się to z pozyskaniem nowej, własnej siedziby Wydziału przy ulicy Mielczarskiego, co wydatnie poprawiło warunki pracy naukowej i dydaktycznej. Kadra naukowo-dydaktyczna w chwili narodzin nowego Wydziału liczyła 22 samodzielnych pracowników naukowych, w tym 15 na podstawie mianowania (trzech profesorów tytularnych, 11 doktorów habilitowanych na stanowiskach profesorskich i jeden doktor habilitowany na stanowisku adiunkta). Ponadto Wydział zatrudniał 18 adiunktów posiadających stopień naukowy doktora i czterech starszych

*Ryszard M. Czarny, dziekan
Wydziału w latach 1992–1996*

*Henryk Pałaszewski, dziekan
Wydziału w latach 1996–1999*

*Zdobysław Kuleszyński, dziekan
Wydziału w latach 1999–2002*

*Antoni Malinowski, dziekan
Wydziału w latach 2002–2005*

*Zbigniew Gazda, dziekan
Wydziału w latach 2005–2008,
2008–*

wykładowców (w tym dwóch ze stopniem doktora), a także siedmiu asystentów.

Pierwszym dziekanem Wydziału i faktycznie jego twórcą był dr hab. Ryszard M. Czarny, późniejszy wicemarszałek Senatu RP, Minister Edukacji Narodowej oraz ambasador w Szwecji i Norwegii. Początkowo struktura organizacyjna Wydziału była stosunkowo skomplikowana. Składał się on z dziewięciu katedr i czterech zakładów. Liczba studentów na dwóch prowadzonych kierunkach też była stosunkowo niewielka. W 1992 roku na Wydziale studiowało zaledwie 513 studentów, zarówno na studiach dziennych, jak i zaocznych. Pod tym jednak względem sytuacja szybko się zmieniała. Cechą bowiem nowego Wydziału był niezwykle dynamizm.

W 1997 roku utworzono nowy, trzeci już na Wydziale kierunek kształcenia – ekonomię. Pozwoliło to na ponowną zmianę struktury organizacyjnej. Od 21 października tegoż roku Wydział składał się z trzech autonomicznych instytutów: Nauk Politycznych, Zarządzania i Ekonomii.

W latach 1997–2004, na mocy decyzji ministerialnej Wydział prowadził Zamiejscowy Ośrodek Kształcenia w Staszowie, gdzie w tym okresie wykształcono i wypromowano ponad 1500 licencjatów i magistrów w zakresie nauk politycznych, zarządzania i ekonomii. Były to studia w zdecydowanej większości zaoczne i wieczorowe. W latach 1999–2004 podobny ośrodek był prowadzony w Pińczowie, gdzie studia ukończyło ponad 340 politologów i absolwentów kierunku zarządzanie. Utworzenie i prowadzenie tych zamiejscowych placówek wynikało z inicjatyw i postulatów władz samorządów lokalnych i samorządu regionalnego, zmierzającego w ten sposób do przyspieszenia rozwoju świętokrzyskiego kapitału ludzkiego.

W trakcie pierwszych sześciu kadencji funkcjonowania Wydziału kierowało nim pięciu dziekanów. Każdy z nich wniósł istotną cegiełkę do jego rozwoju. O pierwszym z nich już wspomnieliśmy. Drugim został w 1996 roku dr hab. Henryk Pałaszewski. Jego zasługą było między innymi wybudowanie nowej, obecnej siedziby Instytutu Nauk Politycznych przy ulicy Świętokrzyskiej. W latach 1999–2002 dziekanem był dr Zdobysław Kuleszyński, za którego kadencji rozpoczęto budowę obecnej nowoczesnej siedziby Instytutu Zarządzania. Doktor hab. Antoni Malinowski był czwartym dziekanem Wydziału. To jego zasługą było dokończenie budynku i przeniesienie całego Wydziału, wraz z dziekanatami, na ulicę Świętokrzyską 21. Po jego przedwczesnej śmierci w 2005 roku zastąpił go

dr hab. Zbigniew Gazda, który pełni tę funkcję już drugą kadencję. To właśnie w tym okresie nastąpił dalszy wyraźny rozwój naukowy i organizacyjny Wydziału. Rozwój ten nastąpił już w nowej siedzibie Wydziału.

W 2008 roku w Instytucie Ekonomii i Administracji został utworzony nowy kierunek studiów – administracja. Jednocześnie w tym samym roku Rada Wydziału uzyskała prawo do nadawania stopnia naukowego doktora w zakresie nauk o polityce. Sukcesom tym towarzyszył rozwój naukowy, organizacyjny i dydaktyczny Wydziału. Znacząco powiększyła się liczba samodzielnych pracowników nauki w poszczególnych instytutach. W 2008 roku na Wydziale zatrudniano sześciu profesorów tytularnych, 22 doktorów habilitowanych (profesorów uczelnianych), a zatem 28 samodzielnych pracowników naukowych i 70 doktorów. Liczby te odnoszą się wyłącznie do pracowników zatrudnionych na podstawie mianowania. Z Wydziałem związani są również liczni samodzielni pracownicy naukowcy i doktorzy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Wydział zatrudnia ponadto 37 pracowników naukowo-dydaktycznych z tytułem magistra. W sumie zatrudnionych na Wydziale na warunkach mianowania jest 135 pracowników.

Wyraźny rozwój Wydziału nastąpił także w płaszczyźnie organizacyjnej. W 2008 roku,

w ramach trzech instytutów i czterech prowadzonych przez nie kierunków, funkcjonowały 23 zakłady naukowo-badawcze, jeden Samodzielny Zakład Stosunków Międzynarodowych i cztery pracownie naukowo-dydaktyczne.

Najdalej idący rozwój zaznaczył się wszakże we wzroście liczby studentów. Z chwilą narodzin Wydziału studiowało na nim nieco ponad 500 studentów. W 2008 roku było ich już prawie 4000. Są to studenci wszystkich form studiów: stacjonarnych i niestacjonarnych, pierwszego i drugiego stopnia. Należy bowiem podkreślić, że Wydział, w ramach każdego kierunku, prowadzi studia dwustopniowe. Tylko w ramach najmłodszego z nich – administracji, są to studia pierwszego stopnia.

Profesorowie Wydziału w różnych etapach rozwoju Uczelni aktywnie uczestniczyli w jej zarządzaniu. Dwukrotnie prorektorem ds. ogólnych (1993–1996) i ds. nauki i współpracy z zagranicą (1999–2002) był dr hab. Kazimierz Kik. W latach 2006–2008 prorektorem ds. ogólnych był ekonomista dr hab. Mieczysław Poborski.

Od pierwszych chwil istnienia Wydziału cały jego rozwój naukowy, organizacyjny i dydaktyczny był skoncentrowany w poszczególnych instytutach naukowo-badawczych. To instytuty zatem stanowią najistotniejszą treść funkcjonowania Wydziału.

Instytut Ekonomii i Administracji

Instytut Ekonomii i Administracji jest najmłodszy na Wydziale. Powołano go w 1997 roku, kiedy na Wydziale powstał kierunek ekonomia. Podstawą do wydzielenia się struktur Instytutu Ekonomii była zgoda Ministerstwa Edukacji Narodowej na uruchomienie trzyletnich studiów zawodowych na kierunku ekonomia, poczynając od roku akademickiego 1997/98. W 2002 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu wydało decyzję w sprawie nadania uprawnień Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach do prowadzenia studiów magisterskich na kierunku ekonomia. Uchwałą nr 28 z 23 września 2004 roku na kierunku ekonomia na studiach pierwszego i drugiego stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych utworzona została specjalność: regionalna polityka gospodarcza.

Kadencja w latach 2005–2008 wiązała się dla Instytutu z dużymi zmianami w zakresie prowadzonych kierunków studiów, spraw kadrowych oraz organizacyjnych. Od 1 października 2007 roku mocą Uchwały nr 37 Senatu Akademii Świętokrzyskiej z 31 maja 2007 roku Instytut zmienił specjalność na kierunku ekonomia z regionalnej polityki gospodarczej na gospodarkę regionalną (specjalność prowadzona do dzisiaj). Mocą Uchwały nr 88 Senatu z 13 grudnia 2007 roku utworzone zostały następujące specjalności, które zaczęły funkcjonować od roku akademickiego 2008/09: ekonomika finansów i bankowości oraz finanse publiczne i skarbowość – na studiach pierwszego stopnia, a także gospodarowanie funduszami unijnymi – na studiach drugiego stopnia.

W roku akademickim 2008/09 w Instytucie uruchomiono kolejny kierunek studiów: admini-

strację, na mocy Uchwały nr 69 Senatu z 25 października 2007 roku.

Od 25 lutego 2008 roku na mocy Zarządzenia rektora nr 5 z 25 lutego 2008 roku Instytut Ekonomii zmienił nazwę na Instytut Ekonomii i Administracji.

Pierwszym dyrektorem, a zarazem inicjatorem powstania kierunku ekonomia był prof. dr hab. Mieczysław Poborski. Funkcję wicedyrektorów pełnili wówczas prof. dr hab. Józef Bobek i dr Barbara Piasecka-Janowicz. W latach 2004–2007 funkcję dyrektora Instytutu sprawował prof. dr hab. Piotr Bury. Na wicedyrektora ds. nauki został powołany dr Marek Leszczyński, natomiast na stanowisko wicedyrektora ds. dydaktyki dr Anna Dybała. Od 1 października 2007 roku funkcję dyrektora Instytutu pełni prof. dr hab. Paweł Chmielnicki, a wicedyrektorami są dr Anna Dybała – ds. Ogólnych i dr Andrzej Pawlik – ds. Studenckich i Dydaktycznych.

Od 1 marca 2009 roku Instytut zatrudnia 46 osób, w tym specjalistów w zakresie ekonomii – 26 osób, historii (nauk humanistycznych) – trzy osoby, prawa 10 osób, zarządzania dwie osoby, matematyki dwie osoby, politologii – jedna osoba, organizacji i zarządzania przemysłu oraz wychowania technicznego w zakresie informatyki – po jednej osobie.

Obecnie w strukturze Instytutu wydzielone są następujące Zakłady i Pracownie:

- Zakład Mikroekonomii – kierownik prof. dr hab. Mieczysław Poborski,
- Zakład Makroekonomii – kierownik prof. dr hab. Henryk Pałaszewski,
- Zakład Statystyki i Ekonometrii – kierownik prof. zw. dr hab. Jarosław Jelejko,
- Zakład Gospodarki Regionalnej – kierownik prof. dr hab. Janusz Kot,

- Zakład Historii Myśli Społeczno-Gospodarczej – kierownik prof. dr hab. Zbigniew Gazda,
- Zakład Samorządu Terytorialnego – kierownik prof. dr hab. Piotr Bury,
- Zakład Prawa Administracyjnego – kierownik prof. dr hab. Paweł Chmielnicki,
- Pracownia Rozwoju Regionalnego Europy Środkowej – kierownik dr Marek Leszczyński,
- Pracownia Finansów i Rachunkowości – kierownik dr Małgorzata Garstka,
- Pracownia Informatyki – kierownik mgr Beata Stachurska.

Jeśli chodzi o liczbę studentów studiujących na kierunku ekonomia i administracja, to wykazuje ona tendencję rosnącą (tabela 1).

Istotnym faktem z punktu widzenia rozwoju kadry naukowej Instytutu jest to, że w latach 2005–2008 jego pracownicy uzyskali jeden stopień naukowy doktora habilitowanego (dr Paweł Chmielnicki – 2005) i trzy stopnie doktora (Anna Dybała – 2005, Monika Stelmaszczyk – 2006, Edyta Łyżwa – 2007). Otwarto cztery przewody doktorskie.

W Instytucie intensywnie prowadzone są badania naukowe, statutowe i własne. Jego pracownicy do 2008 roku złożyli trzy wieloletnie wnioski na badania statutowe: „Egzogeniczne

i endogeniczne uwarunkowania rozwoju Regionu Świętokrzyskiego” – pod naukowym kierownictwem prof. dr. hab. Henryka Pałaszewskiego, „Polityka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego” pod kierownictwem prof. dr. hab. Piotra Burego, „Myśl ekonomiczna XVIII–XIX wieku” pod naukowym kierownictwem prof. dr. hab. Zbigniewa Gazdy. Działalność naukowo-badawcza w Instytucie w ramach badań własnych skupia się przede wszystkim na takich tematach jak gospodarka regionalna, gospodarka przestrzenna, funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego, funkcje administracji publicznej. Środki na badania własne wraz ze środkami pozyskiwanymi z innych źródeł przyczyniają się do stopniowego zdobywania pozycji naukowej Instytutu, a badania w nim realizowane służą przede wszystkim regionowi i rozwojowi społeczeństwa. Od 2005 do 2008 roku widać wyraźny wzrost realizacji badań własnych przez pracowników Instytutu Ekonomii i Administracji: w 2005 roku tego typu badania prowadziło pięciu pracowników, w 2006 – 10 osób, w 2007 – 11, a w 2008 roku już 17. Kadra naukowo-dydaktyczna Instytutu może też się pochwalić licznymi publikacjami naukowymi (tabela 2).

Instytut Ekonomii i Administracji należy do najmłodszych w strukturze uczelni. Przechodzi

Tabela 1. Liczba studentów w Instytucie w latach 2005–2009

Rok akademicki	Ekonomia				Administracja	
	studia					
	stacjonarne I°	stacjonarne II°	niestacjonarne I°	niestacjonarne II°	stacjonarne I°	niestacjonarne I°
2005/06	118	169	120	180	–	–
2006/07	136	82	84	58	–	–
2007/08	141	100	57	62	–	–
2008/09	105	83	101	63	120	123

Tabela 2. Liczba publikacji pracowników Instytutu w latach 2005–2008

Rodzaj publikacji	Rok				Razem
	2005	2006	2007	2008	
Monografie	7	13	27	15	62
Podręczniki i skrypty	1	–	1	–	2
Artykuły naukowe	34	51	99	64	248
Prace popularnonaukowe	1	3	1	5	10
Inne	3	3	6	4	16
Uwzględnione w tzw. indeksie filadelfijskim	–	–	–	1	1
Ogółem	46	70	134	89	339

obecnie etap intensywnego rozwoju naukowego. W ciągu 2–3 lat planowane jest uzyskanie przez 6–7 pracowników stopnia naukowego doktora, a 3–4 osoby mają szansę uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

Pracownicy Instytutu zdobyli wiele nagród za działalność na niwie naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, w tym mgr Olga Braziewicz-Kumor, prof. dr hab. Paweł Chmielnicki, dr Anna Dybała, prof. dr hab. Zbigniew Gazda, prof. dr hab. Janusz Kot, dr Marek Leszczyński, dr Agata Szydlik-Leszczynska, prof. dr hab. Mieczysław Poborski, dr Monika Stelmaszczyk, dr Jerzy Strzelec. Tytuł najlepszego studenta województwa świętokrzyskiego w 2008 roku w konkursie Primus Inter Pares Student Roku 2008 otrzymała studiująca w Instytucie mgr Sylwia Wiśniewski.

Instytut włącza się w życie regionu świętokrzyskiego, realizując następujące projekty pogłębiające wiedzę o gospodarce województwa:

1. „Budowanie regionalnego systemu innowacji – analiza strukturalna gospodarki regionu świętokrzyskiego i jej wykorzystanie pod

kątem podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności regionu”. Projekt realizowany w ramach Działania 2.6. „Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy” został w 75% sfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz 25% z budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Projekt realizowany w latach 2006–2007, kierownik – prof. dr hab. Janusz Kot.

2. Projekt „Budowanie regionalnego systemu innowacji – organizacja wieloletniego cyklu konferencji naukowych na temat innowacyjności i konkurencyjności gospodarki”. Projekt realizowany w ramach Działania 2.6. „Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy” w latach 2005–2008. Kierownik projektu – prof. dr hab. Janusz Kot.
3. Projekt „Mapa lokalnego rynku pracy”, realizowany w ramach Poddziałania 6.1.2. „Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”, wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy w Skarżysku-Kamiennym. Realizowany w 2008 roku. Kierownik projektu – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Skarżysku-Kamiennym mgr Roman Białek, koordynator z ramienia UJK w Kielcach – dr Anna Dybała.

Ponadto w latach 2005–2007 Instytut Ekonomii i Administracji zorganizował siedem konferencji naukowych:

1. „Gospodarka Polski na początku XXI w. Innowacyjność i konkurencyjność gospodarki” – konferencja w cyklu wieloletnim o tematyce „Dylematy polskiej polityki społeczno-gospodarczej”, zorganizowana przez Instytut Ekonomii i Akademię Ekonomiczną w Krakowie, Kielce – Wólka Milanowska, 23–24 maja 2005 roku. Liczba uczestników: 60 osób.
2. „W kierunku gospodarki opartej na wiedzy: innowacyjność, konkurencyjność, współpraca w regionie”. Konferencja zorganizowana przez Instytut w ramach Działania 2.6. „Regionalne strategie i transfer wiedzy” ZPORR, finansowana w 75% ze środków unijnych oraz w 25% z krajowych środków publicznych w ramach ZPORR, odbyła się 24–25 kwietnia 2006 roku w Kielcach i Wólce Milanowskiej. Liczba uczestników krajowych: 60 osób.
3. „Sprawność administracji państwowej i samorządowej”, odbyła się 18 maja 2006 roku w Kielcach. Liczba uczestników krajowych: 54 osoby.

Inauguracja roku akademickiego w Instytucie Ekonomii i Administracji

4. „Wyzwania współczesnej dydaktyki akademickiej”. Zorganizowana przez Wydział, odbyła się w Kielcach 16 kwietnia 2006 roku. Liczba uczestników: 60 osób.
5. „Dylematy polskiej polityki społeczno-gospodarczej. Konkurencyjność i innowacyjność regionów w warunkach globalizacji i metropolizacji przestrzeni” – 14–15 maja 2007 roku, Kielce – Borków. Liczba uczestników: 60 osób.
6. „Forum Samorządowo-Gospodarcze. Jednostki samorządu terytorialnego w procesie rozwoju zintegrowanej Europy” – piąta z cyklu konferencji „Dylematy polskiej polityki społeczno-gospodarczej”, odbyła się 26–27 maja 2008 roku w Ostrowcu Świętokrzyskim. Liczba uczestników: 100 osób.
7. „Perspektywy nauk administracyjnych” – 16–17 października 2008 roku, Sielcia koło Końskich. Liczba uczestników krajowych: 77 osób.

Przy Instytucie działa Studenckie Koło Naukowe „Koncept”. Powstało ono w 2003 roku z inicjatywy dr Anny Dybały, która do października 2006 roku była jego opiekunem. Od października 2006 roku opiekę nad kołem naukowym sprawuje mgr Joanna Rogalska. Działalność koła obejmuje rozwijanie współpracy studentów z kadrą naukową, nawiązywanie kontaktów z organizacjami i przedsiębiorcami, upowszechnianie wiedzy z zakresu ekonomii. Członkowie koła biorą czynny udział w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych, aktywnie uczestniczą w życiu naukowo-badawczym Instytutu. Z inicjatywy członków koła wydawany jest dwumiesięcznik „Niezbędnik ekonomisty”. W latach 2005–2007 „Koncept” brał udział, organizował lub współorganizował wiele akcji, konferencji i imprez oraz prowadził szeroką działalność publikacyjną.

Podsumowując, Instytut prowadzi atrakcyjne kierunki studiów: ekonomia i administracja. Dysponuje wykwalifikowanymi specjalistami w zakresie nauk ekonomicznych, niezbędnymi do kształcenia – na wysokim poziomie – na kierunku ekonomia, a ponadto od 1 września 2008 roku znacząco powiększył skład kadrowy o specjalistów niezbędnych do nauczania na kierunku administracja. Specjalności oferowane na kierunku ekonomia odpowiadają zapotrzebowaniu kandydatów na studia, o czym świadczy zwiększone zainteresowanie rekrutacją w 2008 roku, w porównaniu z latami ubiegłymi. Czesne za studia jest konkurencyjne w porównaniu z innymi uczelniami w regionie. Występuje sta-

łe zainteresowanie studiami stacjonarnymi na kierunku ekonomia na poziomie licencjackim. Limity przyjęć wypełniane są każdego roku.

Instytut Nauk Politycznych

Geneza utworzonego w 1997 roku Instytutu Nauk Politycznych sięga lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia, kiedy to kierunek nauki społeczne funkcjonował w ramach Wydziału Humanistycznego WSP. W 1992 roku kierunek ten przekształcono w politologię i nauki społeczne oraz przeniesiono do nowo utworzonego Wydziału Zarządzania i Administracji. W latach 1992–1997 politologia była jednym z dwóch kierunków prowadzonych na tym Wydziale. W roku akademickim 1998/99 zgodnie z Uchwałą nr 173 Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z 12 lutego 1998 roku o zmianie nazw kierunków, zastąpiono nazwę politologia i nauki społeczne nazwą politologia.

Pierwszym dyrektorem Instytutu w 1997 roku został (i pełni tę funkcję do dnia dzisiejszego) dr hab. prof. UJK Kazimierz Kik. Wicedyrektorem ds. dydaktycznych została dr Izabela Suchanek (1997–2002). Od 2002 roku do dziś funkcję tę sprawuje dr Agnieszka Zaremba. Pierwszym wicedyrektorem ds. naukowych został dr hab. prof. AŚ Wojciech Kostecki (1997–2002). W latach 2002–2008 funkcję tę sprawowała dr Agnieszka Kasińska-Metryka. Obecnie wicedyrektorem jest dr hab. prof. UJK Wojciech Saletra.

W skład struktury Instytutu wchodziły początkowo następujące zakłady: Teorii Polityki; Międzynarodowych Stosunków Politycznych i Gospodarczych; Integracja Europy; Systemów Politycznych; Socjologii; Dydaktyki Nauk Społecznych; Historii Filozofii; Historii Najnowszej i Historii Doktryn Politycznych; Polityki Społecznej. Obecnie w strukturze organizacyjnej Instytutu funkcjonuje Samodzielny Zakład Stosunków Międzynarodowych oraz 10 zakładów: Teorii Polityki; Strategii Politycznych; Integracji Europejskiej; Współczesnych Systemów Politycznych; Myśli Politycznej; Filozofii Polityki; Historii Najnowszej; Masowych Organizacji Społecznych; Polityki Społecznej; Socjologii Polityki.

Pierwszą Radę Instytutu tworzyli między innymi: prof. zw. dr hab. Józef Baran, prof. zw. dr hab. Marian Grzybowski, prof. zw. dr hab. Adam Jamróz, prof. zw. dr hab. Jacek Majchrowski, prof. zw. dr hab. Andrzej Wierciński, prof.

dr hab. Karol B. Janowski, dr hab. prof. UJK Kazimierz Kik.

W latach 1997–2009 pięciu pracowników uzyskało stopień doktora habilitowanego (Janusz Jaroński, Lucyna Wiśniewska-Rutkowska, Wojciech Saletra, Artur Życki, Irena Fudali), trzem doktorom habilitowanym, tj. Jerzemu Jaskierni, Władysławowi Szostakowi, Ryszardowi Czarnemu nadano tytuł profesora, 12 pracowników Instytutu uzyskało stopień doktora: Agnieszka Kasińska-Metryka, Mariusz Hoffman, Adam Zamojski, Janina Kowalik, Ryszard Stefański, Agnieszka Zaremba (Waldon-Kałuża), Julia Semena, Tomasz Jarocki, Violetta Gul, Witold Sokała, Magdalena Tomala (Wolszczak), Bartłomiej Zapała. Obecnie cztery osoby (Joanna Radowicz, Rafał Miernik, Anna Cyran-Mądzik, Bartosz Jaroński) mają otwarty przewód doktorski.

Na kierunku politologia w latach 1997–2003 obowiązywały dwie specjalności: społeczno-samorządowa i ekonomiczno-administracyjna, a od 2003 roku zastąpiono specjalność ekonomiczno-administracyjną nową, pod nazwą stu-

Inauguracja roku akademickiego w Instytucie Nauk Politycznych

dia europejskie. W związku z wejściem w życie tzw. systemu bolońskiego i reformą szkolnictwa wyższego utworzono studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia.

Na mocy Uchwały nr 37/2007 Senatu w ramach kierunku politologia od roku akademickiego 2007/08 utworzono na studiach pierwszego stopnia następujące specjalności: polityka regionalna i polityka międzynarodowa, oraz zgodnie z Uchwałą nr 22/2008 Senatu od roku akademickiego 2008/09 otwarto specjalność służby społeczne.

Obecnie Instytut kształci studentów na kierunku politologia według następujących form studiów:

- stacjonarne i niestacjonarne studia jednolite magisterskie na specjalności: studia europejskie i społeczno-samorządowa,
- stacjonarne i niestacjonarne studia pierwszego stopnia (trzyletnie) na specjalnościach: polityka międzynarodowa, polityka regionalna i służby społeczne,
- studia stacjonarne i niestacjonarne drugiego stopnia (dwuletnie) na specjalnościach: studia europejskie i społeczno-samorządowa.

Do 2006 roku kierunek cieszył się ogromną popularnością. W trakcie naboru w roku akademickim 2004/05 na studia stacjonarne jednolite magisterskie ubiegało się siedem osób na jedno miejsce.

Należy wspomnieć, że w latach 1994–2003 zajęcia odbywały się także w Zamiejscowym Ośrodku Kształcenia w Staszowie (kształcono tam według następujących form studiów: studia jednolite magisterskie w systemie wieczorowym, niestacjonarne studia jednolite magisterskie, dwuipółletnie studia drugiego stopnia dla absolwentów wyższych szkół oficerskich) oraz w latach 2000–2001 w Zamiejscowym Ośrodku Kształcenia w Pińczowie (niestacjonarne jednolite studia magisterskie).

Liczba studentów w ciągu minionego okresu wzrosła dziewięciokrotnie (w roku akademickim 1992/93 na kierunku politologia studiowało 157 osób, obecnie – 1399 studentów). Kierunek politologia spełnił wymagania Państwowej Komisji Akredytacyjnej w zakresie minimum kadrowego i jakości studiów (decyzja z 9 grudnia 2004 roku).

W dniu 27 października 2008 roku Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów Naukowych, po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, postanowiła przyznać Wydziałowi uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w dyscyplinie nauki o polityce.

W związku z tym w Instytucie Nauk Politycznych powołano Radę Naukową, w skład której weszli nauczyciele akademicy posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Obecnie minimum kadrowe Instytutu stanowią: prof. zw. dr hab. Ryszard Czarny, prof. zw. dr hab. Eugeniusz Górski, prof. zw. dr hab. Władysław Szostak, prof. zw. dr hab. Jerzy Jaskiernia, dr hab. prof. UJK Janusz Jaroński, dr hab. prof. UJK Kazimierz Kik, dr hab. prof. UJK Andrzej Kozera, dr hab. prof. UJK Stanisław Naruszewicz, dr hab. prof. UJK Elżbieta Trafiałek, dr hab. prof. UJK Artur Życki, dr hab. prof. UJK Wojciech Saletra, dr Michał Gołoś, dr Violetta Gul-Rechlewicz, dr Mariusz Hoffman, dr Agnieszka Kasińska-Metryka, dr Andrzej Młynarski, dr Izabela Rycerska, dr Witold Sokała, dr Magdalena Tomala, dr Agnieszka Zaremba, dr Bartłomiej Zapała.

Badania naukowe pracowników Instytutu koncentrują się na trzech głównych kierunkach. Pierwszym z nich są procesy międzynarodowej integracji w Europie, w tym zwłaszcza takie aspekty jak: polityka regionalna Unii (z uwzględnieniem jej wpływu na politykę regionalną Polski), problemy bezpieczeństwa europejskiego w ramach i wokół Unii, polityczne aspekty europejskich procesów integracyjnych, polityka społeczna Unii Europejskiej. Ważnym elementem prowadzonych badań naukowych jest problematyka związana z teorią polityki, systemami politycznymi oraz partyjnymi Europy i Polski, samorząd lokalny w III Rzeczypospolitej oraz procesy transformacji gospodarczej, politycznej i ustrojowej Polski. Najmłodszym kierunkiem badań są problemy związane z marketingiem politycznym oraz z funkcjonowaniem partii politycznych i życia politycznego w III Rzeczypospolitej.

Pracownicy Instytutu redagują cykliczne wydawnictwa naukowe, w których przedstawiają własny dorobek naukowy oraz artykuły i komunikaty osób współpracujących z Instytutem, Wydziałem i Uczelnią. Są to następujące wydawnictwa:

- „Phaenomena” – od 1995 roku. Zeszyty naukowe powstały z inicjatywy dr. hab. prof. AŚ Bronisława Burlikowskiego, wieloletniego pracownika Instytutu (kierownika ówczesnego Zakładu Historii Filozofii). Publikowane są w nich rezultaty poszukiwań i badań prowadzonych przez pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału i Uczelni, a także innych autorów współpracujących z pismem. Obecnie redaktorem jest dr Wojciech Rechlewicz.

- „Rocznik Politologiczny” – od 2003 roku. Rocznik jest periodykiem o czysto politologicznej formule, odzwierciedlającym specyfikę zainteresowań pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu, ale wychodzącym jednocześnie na zewnątrz instytutowego środowiska. Koncentruje się na trzech głównych kierunkach badań: pierwszy z nich to szeroko pojmowana problematyka z zakresu teorii polityki, państwa i prawa, problemów metodologii badań empirycznych w politologii, drugi – to bogate spektrum problemów polityki polskiej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki regionalnej i badań nad samorządem lokalnym, trzeci dotyczy badań europejskich procesów integracyjnych i stosunków międzynarodowych. Redaktorem periodyku jest dr Agnieszka Kasińska-Metryka.

- „Studia Humanistyczno-Społeczne Akademii Świętokrzyskiej” – od 2005 roku (w 2009 zmiana nazwy wydawnictwa na „Studia Humanistyczno-Społeczne”). Zeszyty naukowe pod redakcją dr. hab. prof. UJK Wojciecha Saletry, które w przyjętej koncepcji merytorycznej mają być nie tylko czasopismem poświęconym dziejom nowożytnym i najnowszym, lecz także zawierać artykuły i opracowania o charakterze socjologicznym i politologicznym. Oprócz rozprawek zamieszczane są w nim również materiały, recenzje i sprawozdania.

- „Athenaeum” – od 2005 roku Instytut wraz z kilkunastoma ośrodkami akademickimi w Polsce współpracuje z Wydawnictwem Adam Marszałek. W ramach konsorcjum współtworzy ten półrocznik, który popularyzuje pracę badawczą polskiego środowiska politologicznego, przekraczając zasięgiem nie tylko granice jednego województwa, lecz także kraju. Instytut odpowiada za dział „Stosunki międzynarodowe”. Redaktorem działu jest dr Agnieszka Zaremba, a w skład Rady Programowej wchodzi dr hab. prof. UJK Kazimierz Kik.

Współpraca pracowników Instytutu z ośrodkami i instytucjami zagranicznymi oraz krajowymi jest systematycznie rozwijana. Poszukuje się ciągle nowych form współpracy i zacieśniania kontaktów. Od 1996 roku trwa współpraca obecnego instytutowego Zespołu Badawczego Antropologii Ogólnej i Politycznej Zakładu Myśli Politycznej z Zakładem Antropologii Historycznej Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Jej efektem są liczne konferencje organizowane rokrocznie przez Zakład.

Wyłaszane na nich referaty są publikowane w czasopiśmie „The Peculiarity of Man”. Do tej pory ukazało się 11 numerów tego pisma. Wydawnictwo ma charakter interdyscyplinar-ny, na jego łamach wypowiadają się specjaliści z zakresu antropologii, filozofii, politologii, religioznawstwa, kulturoznawstwa, psychologii i pedagogiki, ale również znawcy archeologii, medycyny, biologii, fizyki, kosmologii i matematyki. Twórcą periodyku był śp. prof. zw. dr hab. Andrzej Wierciński. Obecnie redaktorem jest dr Ryszard Stefański.

W 1998 roku we współpracy z Fundacją im. Friedricha Naumanna zostały zorganizowane dwie polsko-niemieckie konferencje naukowe: „Traktat z Amsterdamu a polskie aspiracje pro-integracyjne” oraz „Europa regionów – region świętokrzyski w procesie integracji Polski z Unią Europejską”. Wygłoszone na nich referaty zostały opublikowane w wydawnictwach pokonferen-cyjnych. Organizacja konferencji miała duże znaczenie dla lokalnego środowiska naukowego w przeddzień wstąpienia Polski do Unii Europej-skiej. Uczestnikami spotkania byli między innymi: Hans-Georg Fleck i Sigrid Westermann (sze-fowie Fundacji im. Friedricha Naumanna) oraz Werner Hoyer – przewodniczący Europejskiej Partii Liberalów, Demokratów i Radykałów.

W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stule-cia pracownicy Instytutu Nauk Politycznych (dr Izabela Suchanek – 1994–1995, dr hab. Wojciech Kostecki i dr Iwona Wrońska – 1997–1998) brali udział w programie badawczym Global Security Fellows Initiative (GSFI – Inicjatywa Bezpieczeń-stwa Globalnego) realizowanym na Wydziale Nauk Politycznych Uniwersytetu w Cambridge w latach 1993–1999. Program był sponsoro-wany przez amerykańską Agencję ds. Rozwoju Międzynarodowego (United States Agency for International Development US AID). Celem pro-gramu była analiza niektórych niemilitarnych aspektów zagrożenia bezpieczeństwa i pokoju. Koncepcja programu była oparta na prowadze-niu badań w czterech dziedzinach mających wymiar ponadnarodowy i ponadpaństwowy, wywierających wpływ na bezpieczeństwo re-gionalne i globalne. W ramach podsumowania przeprowadzonych badań wspólnie z Wydziałem i Instytutem Nauk Politycznych zorganizowano dwie konferencje międzynarodowe:

1. Konferencja „The Accommodation of Diffe-rences” („Łączenie różnic”) odbyła się 16–18 września 1998 roku i poświęcona była proble-matyce strategii działania podejmowanych w przypadkach różnego rodzaju problemów

narodowych i etnicznych zarówno na szczeblu ogólnopaństwowym, jak i lokalnym, takich jak: mniejszości narodowe i walka polityczna na Ukrainie, edukacja mniejszości narodo-wych na Słowacji, Romów w Czechach, partie polityczne mniejszości narodowych na Wę-grzech oraz odrodzenie społeczności Żydów w Polsce. Pokłosiem konferencji jest opubli-kowany w 1999 roku w języku angielskim zeszyt zawierający dorobek pracy zespołu. Zamieszczono w nim też artykuły dotyczące systemu wczesnego ostrzegania przed kon-fликтami i postanowienia Konstytucji w kon-tekście problemu narodowego w Bośni.

2. Konferencja zorganizowana przez Wydział oraz Instytut Nauk Politycznych na temat: „From Global Security to Transborder Ini-tiative” („Od bezpieczeństwa globalnego do inicjatyw granicznych”) odbyła się w Borko-wie we wrześniu 1999 roku. Miała ona nieco inny charakter, a jej celem było przedstawi-e kolejnych badań prowadzonych przez uczestników GSFI, a także osoby związane z programem. Konferencja obejmowała kil-ka grup tematycznych. Pierwsza dotyczyła problematyki z działań w zakresie tolerancji i pluralizmu kulturowego, druga edukacji w zakresie ochrony środowiska z perspek-tywy transgranicznej, trzecia obejmowała zagadnienia konfliktów etnicznych, między innymi z punktu widzenia globalizacji, kon-fликтów socjalnych oraz konfliktu w Kosowie i Quebecu, a czwarta przedstawiała projekty i programy realizowane w ramach omawianej problematyki narodowej. Materiały pokonfe-rencyjne zostały wydane w języku angielskim przez nasz Wydział w 2000 roku.

Kolejny obszar współpracy krajowej dotyczy badań z zakresu filozofii. W dniu 24 czerwca 1999 roku ukonstytuował się kielecki oddział Polskiego Towarzystwa Filozoficznego (PTF). Od ośmiu lat prowadzi on działalność statuto-wą, która polega między innymi na organizo-waniu zebrań naukowych oraz współorgani-zowaniu corocznych eliminacji etapu okręgowego Olimpiady Filozoficznej. Z inicjatywy Zakładu Historii Filozofii (obecnie Zakład Filozofii Poli-tyki) oraz kieleckiego oddziału PTF, przy współ-udziale Sekcji Nauczania PTF, w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym w Wólce Milanowskiej 10–11 września 1999 roku odbyła się konferen-cja naukowa „Filozofia w szkole”. Finansowego wsparcia konferencji udzielił Komitet Badań Naukowych, Ministerstwo Edukacji Narodo-wej oraz Wydział Zarządzania i Administracji.

W związku z tym, że konferencja wzbudziła duże zainteresowanie zarówno wśród nauczycieli filozofii szkół średnich, jak i nauczycieli akademickich, podjęto decyzję o jej kontynuowaniu w formie cyklicznej. Do tej pory zorganizowano siedem konferencji. Dorobek każdej z nich jest publikowany. W gronie nauczycieli zaangażowanych w proces badania i nauczania istotnych zagadnień filozoficzno-etycznych podejmowane są i dyskutowane te problemy, które przynosi współczesna rzeczywistość.

W ramach Polskiego Towarzystwa Marketingu Politycznego (PTMP) funkcjonującego przy Instytucie prowadzona jest współpraca z Wydziałami Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Śląskiego oraz Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, których pracownicy wchodzi w skład Towarzystwa. Pokłosiem współpracy są konferencje naukowe oraz wspólne projekty badawcze. Do tej pory staraniem Instytutu oraz PTMP zorganizowano siedem ogólnopolskich konferencji naukowych. Odbywają się one co roku w marcu i poświęcone są bieżącej tematyce społeczno-politycznej, ze szczególnym uwzględnieniem problemów wyborczych. Dorobek pokonferencyjny jest publikowany.

Od 2003 roku funkcjonuje także Kielecki Oddział Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (PTNP), zrzeszający obecnie 26 pracowników Instytutu. Prezes tego Oddziału od 2007 roku wchodzi w skład Zarządu Głównego PTNP. W związku z tym pracownicy zrzeszeni w Oddziale biorą aktywny udział zarówno we wspólnych konferencjach naukowych, projektach badawczych oraz publikacjach, jak i w innych formach współpracy naukowej w ramach tej organizacji. Dodatkowe obszary współpracy w ramach PTNP obejmują przygotowywanie szkoleń z zakresu marketingu politycznego, analiz eksperckich oraz publikacji o charakterze specjalistycznym.

W 2008 roku na Wydziale podjęto inicjatywę zorganizowania cyklu interdyscyplinarnych konferencji naukowych pod wspólnym tytułem „Region – Tradycja i Współczesność”. Inicjatorami i organizatorami byli dr Elżbieta Słabińska z Instytutu Ekonomii i Administracji oraz dr Ireneusz Ciosek z Instytutu Nauk Politycznych. Pierwsza Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa odbyła się 19 listopada 2008 roku, a jej tematem był „Rynek pracy w województwie świętokrzyskim w ujęciu historycznym, ekonomicznym i socjologicznym”. Konferencja stała się miejscem wymiany poglądów i stanu badań

na temat rynku pracy i jego uwarunkowań w regionie świętokrzyskim. Dyskusja odbywała się w trzech blokach problemowych: historycznym, ekonomicznym i socjologicznym. Konferencja spotkała się z zainteresowaniem nie tylko pracowników Wydziału. Wzięli w niej czynny udział przedstawiciele instytutów Historii i Geografii z naszej Uczelni, Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych z Warszawy oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach.

Bardzo istotną formą współpracy pozostaje również aktywny udział pracowników Instytutu w instytucjach oraz organizacjach naukowych krajowych i zagranicznych, takich jak między innymi: Komitet Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk (PAN), Polskie Towarzystwo Filozoficzne, Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, Polskie Towarzystwo Marketingu Politycznego, Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Rada Naukowa Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Zakład Antropologii Historycznej Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego, Council for European Studies, International Council for Canadian Studies, Rada Wyższa Badań Naukowych (CSIC) w Madrycie, The Catholic University of America w Waszyngtonie, Editorial Committee „Dialogue and Universalism”, Uniwersytet Lwowski, Uniwersytet w Linköping, Uniwersytet w Uppsali, Uniwersytet w Jyväskylä, Uniwersytet w Reykjavíku, Uniwersytet w Oslo, Uniwersytet w Trondheim, Österreichisches Staatsarchiv Wien, Österreichisches Akademie der Wissenschaften, Activity for Innovation and Economics Growth w Waszyngtonie, American National Academy, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Wołodymira Gnatjuka w Tarnopolu (Ukraina), Eksperymentalna Wyższa Szkoła Edukacji Pedagogicznej w Tarnopolu, Fachhochschule für öffentliche Verwaltung Kehl, Fachhochschule der Sächsischen Verwaltung Meißen, Fachhochschule für öffentliche Verwaltung, Polizei und Rechtspflege Güstrow, National University of Singapore, Uniwersytet Techniczny Ukrainy, Uniwersytet w Preszowie, Uniwersytet Ekonomiczny w Mińsku, University of Malta, Uniwersytet Techniczny Ukrainy w Kijowie, Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Katolícka Univerzita Ružomberok, Žilinská Univerzita. Najnowszą i bardzo ważną inicjatywą w zakresie współpracy międzynarodowej jest przygotowywanie wspólnych publikacji z naukowcami Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy. Współpraca ta przybrała formę wzajemnej wymiany członkostwa w radach programowych i redakcyjnych, wspólne

wydawanie „Rocznika Politologicznego” oraz wymiany referatów i artykułów naukowych.

Oprócz działalności naukowej i dydaktycznej Instytut jest też coraz ważniejszym regionalnym centrum popularyzacji wiedzy politologicznej oraz miejscem merytorycznej debaty, prowadzonej wokół ważnych kwestii politycznych i społecznych. Strategia prowadzenia badań naukowych w Instytucie uwzględnia zarówno plany rozwojowe kraju, jak i potrzeby regionu. Popularyzacja nauki oraz bezpośrednie wdrażanie wyników badań w środowisku lokalnym jest priorytetem poczynań naukowych pracowników Instytutu. Przejawem realizacji informacyjno-popularyzatorskiej misji jest stała ich obecność w mediach w roli komentatorów polityki międzynarodowej, krajowej i lokalnej. W ogólnopolskich stacjach telewizyjnych i radiowych, a także w prasie centralnej regularnie występuje dyrektor Instytutu prof. Kazimierz Kik. Stałymi komentatorkami politycznymi w mediach regionalnych są natomiast dr Agnieszka Kasińska-Metryka i dr Agnieszka Zaremba, a także kilkoro innych pracowników Instytutu. Doktorzy Bartłomiej Zapała i Witold Sokała prowadzą ponadto cotygodniowy, autorski magazyn publicystyki międzynarodowej na antenie publicznego Radia Kielce.

Pracownicy Instytutu regularnie organizują konferencje, dyskusje panelowe i seminaria, mające charakter otwarty, a więc są dostępne zarówno dla całego środowiska akademickiego, jak i dla mediów oraz wszystkich zainteresowanych mieszkańców miasta i regionu. Imprezy te z założenia dotyczą najważniejszych trendów i wydarzeń politycznych, organizowane są z udziałem interesujących gości z zewnątrz oraz kadry Instytutu, mają na celu podnoszenie merytorycznego poziomu polskiego dyskursu publicznego. Spośród imprez tego typu, organizowanych przez pracowników Instytutu, do najważniejszych należą:

1. Seminaria Interdyscyplinarne Pracowni Antropologii Polityki i Nauki o Cywilizacji. Ogólnowydziałowe Seminarium Interdyscyplinarne dla Studentów i Pracowników Naukowych im. Profesora Andrzeja Wiercińskiego stanowi kontynuację działań rozpoczętych w 1995 roku z inicjatywy prof. zw. dr. hab. Andrzeja Wiercińskiego, zmarłego w 2003 roku. Seminarium odbywa się co dwa tygodnie, nieprzerwanie od 1995 roku. W sumie odbyło się około 160 spotkań seminaryjnych. Głównymi ich organizatorami od 2003 roku są dr Ryszard Stefański oraz dr Adam Zamojski.

2. Cykl trzech debat przedwyborczych w 2007 roku, w których zaproszeni liderzy wszystkich zarejestrowanych komitetów odnosili się do konkretnych problemów, uznanych za istotne programowo:

- koncepcji polityki regionalnej (3 października),
- oferty edukacyjnej i socjalnej dla młodego pokolenia (10 października),
- relacji pomiędzy bezpieczeństwem państwa i jednostki a wolnością i prawami człowieka (17 października).

W debatach tych wzięli także udział politycy rangi ogólnopolskiej, między innymi posłowie Julia Pitera i Konstanty Miodowicz (PO), Przemysław Gosiewski (PiS) i Henryk Milcarz (SLD).

3. Debata na temat amerykańskiego programu antyrakietowego oraz ewentualnych konsekwencji zainstalowania w Polsce jego elementów, z udziałem ekspertów: generała prof. Stanisława Kozieja z Akademii Obrony Narodowej oraz eurodeputowanego (obecnie Ministra Obrony Narodowej) Bogdana Klicha (8 kwietnia 2007). Debata była współorganizowana przez Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Oddział w Kielcach.
4. Debata na temat konsekwencji wejścia Polski do Strefy Schengen, szczególnie pod kątem nowych wyzwań i zagrożeń dla naszego bezpieczeństwa, z udziałem ekspertów, między innymi generała Adama Rapackiego oraz dyrektora Krzysztofa Liedla z Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas (4 grudnia 2007). Debatę współorganizował Kielecki Oddział Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych.
5. Dnia 12 maja 2008 roku w Hotelu Kongresowym w Kielcach odbyła się konferencja popularnonaukowa „Traktat Lizboński a przyszłość Europy”. Konferencja dr. Janusza Onyszkiewicza została zorganizowana we współpracy z Instytutem Nauk Politycznych naszej Uczelni. Wzięło w niej udział ponad 100 osób. Na temat przyszłości Traktatu Lizbońskiego dyskutowali studenci, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządowcy.
6. Cykl „Debat świętokrzyskich”, mających na celu popularyzację wiedzy politologicznej. Są to spotkania młodzieży licealnej i akademickiej z przedstawicielami głównych ugrupowań politycznych. Do tej pory gośćmi spotkań byli między innymi: Iwona Sledzińska-Katarasińska (PO), prof. Longin Pastusiak, Przemysław

Gosiewski (PiS), Henryk Milcarz (SLD), Andrzej Pały (PSL).

7. Instytut od kilku lat intensywnie współpracuje z władzami samorządowymi w zakresie prowadzenia badań naukowych i zastosowania ich wyników w regionie. Przejawami wdrożenia takiej strategii jest inicjatywa dyrektora Instytutu Nauk Politycznych oraz marszałka województwa świętokrzyskiego w celu podnoszenia świadomości politycznej obywateli poprzez „Wykłady obywatelskie”. Są one kierowane do samorządowców, nauczycieli, maturzystów i innych wskazanych przez starostów grup społecznych.

Wszystkie wymienione tu imprezy spotkały się z dużym zainteresowaniem zarówno mediów regionalnych, jak i środowiska akademickiego oraz mieszkańców miasta i regionu.

W Instytucie działają prężnie dwa Studenckie Koła Naukowe. Organizują one, jak również biorą czynny udział w organizowanych przez inne jednostki konferencjach, debatach, sesjach studenckich. Członkowie kół bardzo aktywnie pomagają w przygotowywaniu konferencji naukowych organizowanych przez Instytut.

Studenckie Koło Naukowe „Homo Politicus”

Powstało w czerwcu 1999 roku jako pierwsze koło naukowe w Instytucie. Jego założycielami byli studenci pierwszych roczników politologii i nauk społecznych. Kilku z nich jest obecnie pracownikami naukowymi Instytutu. Powołanie Koła zainicjował dr hab. prof. UJK Kazimierz Kik w odpowiedzi na potrzeby środowiska studenckiego związanego z Instytutem. Obecnie liczy ono około 35 członków. Zajmuje się problematyką młodzieży w Unii Europejskiej – jej perspektyw edukacyjnych i rozwojowych, zagadnieniami społeczności lokalnych i sposobów ich aktywizacji oraz szeroko pojętą problematyką politologiczną. Opiekunami naukowymi koła są obecnie: dr hab. prof. UJK Kazimierz Kik oraz dr Agnieszka Zaremba.

Członkowie Koła od 2000 roku są stałymi organizatorami imprezy pod nazwą „Piknik Europejski”, której celem jest propagowanie idei integracji europejskiej. W spotkaniach co roku biorą udział lokalni politycy, przedstawiciele władz miasta i województwa, młodzież akademicka. Imprezie towarzyszą występy zespołów oraz spotkania przy grillu.

Koło było także organizatorem debaty samorządowej z udziałem przedstawicieli młodzieży partii politycznych działających w Kielcach. Spotkanie odbyło się 18 grudnia 2006

roku w Centrum Biznesu EXBUD. Temat debaty brzmiał: „Kielce w oczach młodych ludzi”. Gościem specjalnym był prezydent miasta Wojciech Lubawski. Patronat medialny nad debatą objęła TVP3 Kielce.

Koło chętnie również odpowiada na inicjatywy i zaproszenia pochodzące od innych instytucji i organizacji. Jego członkowie między innymi brali udział w debacie zorganizowanej przez Centrum Integracji Europejskiej, dotyczącej 50-lecia podpisania Traktatów Rzymskich, oraz w dyskusji na temat ochrony prawa do życia, która odbyła się w jednym z kieleckich liceów ogólnokształcących.

Studenckie Koło Naukowe „Societas”

Koło powstało w maju 2002 roku z inicjatywy ówczesnego pracownika Instytutu doc. dr. Józefa Kosseckiego, a jego założycielami byli studenci pierwszego roku. Opiekunem naukowym Koła jest obecnie dr Agnieszka Kasińska-Metryka, a liczy ono ponad 30 członków (w tym około 20 z Sekcji Marketingu Politycznego). Jego działalność koncentruje się wokół problematyki socjologii oraz stosunków międzynarodowych.

Ostatnio Koło zrealizowało kilka inicjatyw. Jedną z nich było zorganizowanie w maju 2007 roku debaty „Trzy lata Polski w UE”. Spotkanie to było współorganizowane przez Regionalne Centrum Informacji Europejskiej, a dotyczyło bilansu przystąpienia Polski do Unii, ze szczególnym uwzględnieniem województwa świętokrzyskiego, i szans młodych na rynku pracy. Na debatę zostali zaproszeni przedstawiciele kół naukowych o charakterze ekonomicznym i politologicznym ze wszystkich kieleckich uczelni.

Członkowie Koła biorą też czynny udział w konferencjach i debatach przygotowywanych przez inne organizacje, na przykład w marcu 2007 roku w debacie „50-lecie Traktatów Rzymskich” zorganizowanej przez Regionalne Centrum Informacji Europejskiej, działające przy Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Kielcach, a w kwietniu tego samego roku w XVI Sesji Studenckich Kół Naukowych „Człowiek i jego środowisko”.

Co roku Koło przeprowadza akcję charytatywną „Mikołaje na Oddziale”, tj. organizuje pomoc rzeczową dla Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. Władysława Buszkowskiego w Kielcach. Za zebrane pieniądze kupowane są świąteczne prezenty dla małych pacjentów szpitalika.

W ramach „Societas” działa Sekcja Marketingu Politycznego (SMP). Dzięki pracy w niej

studenci mają możliwość wykorzystania wiedzy zdobytej na studiach w działaniach praktycznych – według sekcji nauki polityczne nie są jedynie kierunkiem teoretycznym, ich zastosowanie jest bardzo szerokie jeśli chodzi o profesjonalne usługi dla podmiotów politycznych (partii politycznych, organów administracji, jednostek samorządu terytorialnego itd.). Członkowie sekcji organizują również warsztaty ze specjalistami. Ćwiczenia na takich warsztatach obejmują: pisanie przemówień i komunikatów do prasy oraz artykułów sponsorowanych, przeprowadzanie negocjacji itd. Oprócz pogłębiania wiedzy członkowie SMP angażują się w rozmaite inicjatywy lub organizują działania mające na celu rozwój umiejętności potrzebnych w przyszłej pracy. Mimo że Sekcja istnieje dopiero od 2006 roku, ma na swoim koncie kilka takich działań, w tym organizację warsztatów PR (między innymi z dr. Dariuszem Tworzydło) oraz współpracę z Regionalnym Centrum Informacji Europejskiej w Kielcach. W ramach tej współpracy zostały zorganizowane trzy debaty studenckie o tematyce europejskiej, nawiązano trwałą współpracę z lokalnymi mediami studenckimi (portal studencki „Echo Dnia” oraz student.kielce.pl). Największą imprezą zorganizowaną przez SMP, która odbyła się na wiosnę 2006 roku, wraz ze Studencką Wiosną Kulturalną, była akcja wizerunkowa. Jej celem było poprawienie wizerunku kieleckich zakładów.

Instytut Nauk Politycznych bierze też czynny udział w organizacji rokrocznie odbywającego się Kieleckiego Festiwalu Nauki, który służy przybliżeniu dorobku naukowego badaczy społeczności lokalnej oraz promocji nauki i edukacji. Prezentacje festiwalowe odbywają się przez kilkanaście dni, zarówno w Kielcach, jak i w innych ośrodkach regionu, między innymi w Busku Zdroju, Sandomierzu, Chęcinach, Chmielniku i Sędziszowie, i mają charakter imprez otwartych, organizowanych nie tylko w salach wykładowych, lecz także na wolnym powietrzu. Corocznie zwiększa się liczba pozakieleckich placówek aktywnie włączających się w działania festiwalowe. Dotyczy to zwłaszcza władz samorządowych, organizacji społecznych, ale także instytucji z otoczenia biznesu. W czasie Festiwalu można zobaczyć pracę naukowców i nauczycieli niejako „od kuchni”, a także zamknięte zazwyczaj laboratoria naukowe, które są udostępnione widzom. Tematyka imprez najczęściej dotyczy pogłębienia wiedzy z zakresu historii, języka polskiego, integracji europejskiej, fizyki, astronomii, biologii i medycyny,

psychologii, matematyki, orientalistyki, filologii angielskiej, socjologii, sztuk pięknych (wystaw prac – rysunku, grafiki, malarstwa), reklamy i przedsiębiorczości. Około 60% uczestników imprez festiwalowych stanowi młodzież ze szkół średnich regionu.

Na podkreślenie zasługuje to, że spotkania w ramach Festiwalu integrują różne środowiska naukowe, prowadzą też do zacieśnienia więzi środowiska naukowego ze środowiskiem biznesu i mediami.

Instytut Zarządzania

Historia Instytutu Zarządzania jest ściśle związana z funkcjonowaniem Wydziału Zarządzania i Administracji oraz z prowadzonym na nim od 1992 roku kierunkiem studiów zarządzania. Pierwszym dyrektorem Instytutu Zarządzania został dr hab. Zbigniew Olesiński. Funkcję tę pełnił do 2008 roku. Po jego odejściu z Uczelni dyrektorem Instytutu został dr hab. Zenon Zamiar. Pierwotnie Wydział miał strukturę katedralną. W jego skład wchodziły między innymi: Katedra Administracji oraz Katedra Organizacji i Zarządzania. W 1995 roku decyzją Ministerstwa Edukacji Narodowej uruchomiono uzupełniające studia magisterskie na kierunku Zarządzanie i Marketing, tworząc tym samym możliwość kontynuowania nauki przez absolwentów studiów zawodowych i uzyskania przez nich tytułu magistra w zakresie nauk o zarządzaniu. W roku następnym rozbudowano strukturę Wydziału o Zakład Marketingu (Zarządzenie rektora WSP nr 32 z 25 października 1996). Miało to ścisły związek z rozwojem naukowym kadry naukowo-dydaktycznej i prowadzonymi w ramach poszczególnych katedr badaniami oraz z zatrudnieniem pracowników naukowo-dydaktycznych reprezentujących kierunek zarządzanie.

Był to okres krystalizowania się obszarów badań prowadzonych przez kadrę naukową Wydziału oraz wyraźnie zarysowującego się podziału między kierunkami prowadzonych studiów. Skutkiem tego była zmiana struktury Wydziału z katedralnej na instytutową. W 1997 roku dokonano radykalnej restrukturyzacji Wydziału, powołując instytuty o strukturze zakładowej, odpowiedzialne za prowadzenie poszczególnych kierunków studiów.

Zarządzeniem rektora nr 35 z 21 października 1997 roku powołano między innymi Instytut Zarządzania i Administracji, w ramach którego

prowadzone były studia pierwszego i drugiego stopnia w zakresie nauk o zarządzaniu. W tym samym roku zmieniono jego nazwę na Instytut Zarządzania i Organizacji (Zarządzenie rektora nr 44 z 4 grudnia 1997). W skład tego Instytutu wchodziły zakłady: Zarządzania i Organizacji; Marketingu; Administracji; Zarządzania Przedsiębiorstwem; Przedsiębiorczości. Już 22 stycznia następnego roku Zarządzeniem rektora nr 4/1998 nazwę Instytutu ponownie zmieniono na Instytut Zarządzania, zachowując strukturę wewnętrzną, ze zmienioną nazwą jednego zakładu. W miejsce Zakładu Zarządzania i Organizacji powołano Zakład Zarządzania i Administracji.

Kolejna zmiana w strukturze organizacyjnej Instytutu nastąpiła 27 września 2002 roku. W strukturze Instytutu Zarządzania pojawiły się cztery nowe zakłady: Filozofii Biznesu i Negocjacji; Historii Myśli Społeczno-Gospodarczej; Integracji Europejskiej; Zarządzania Rozwojem Organizacji, a także Pracownia Zastosowania Komputerów w Zarządzaniu.

Natomiast Zakład Zarządzania i Administracji zmienił nazwę na Zakład Organizacji i Zarządzania. W 2004 roku w strukturze Instytutu pojawiły się trzy nowe zakłady: Metod Jakościowych w Zarządzaniu; Metod Ilościowych w Zarządzaniu; Zarządzania Rozwojem Lokalnym. Powoływanie kolejnych zakładów było związane przede wszystkim z obszarami prowadzonych w ramach Instytutu badań naukowych oraz z rozwojem naukowym kadry. Wszystkie przeprowadzane zmiany strukturalne świadczą o bardzo burzliwym rozwoju potencjału naukowo-dydaktycznego Instytutu.

W następnych latach doszło do stopniowej stabilizacji rozwoju Instytutu i krystalizowania się obszarów badań naukowych. W wyniku tych przemian zredukowano liczbę zakładów wchodzących w skład Instytutu i doszło do wyraźnego podziału obszarów badań naukowych prowadzonych w jego ramach. Obecnie strukturę Instytutu Zarządzania tworzą zakłady: Zarządzania Rozwojem Organizacji; Organizacji i Zarządzania; Zarządzania Przedsiębiorstwem; Zarządzania Zasobami Ludzkimi; Filozofii Biznesu; Metod Ilościowych i Jakościowych w Zarządzaniu, a także Pracownia Marketingu i Przedsiębiorczości.

Okres krzepnięcia potencjału naukowo-dydaktycznego Instytutu zbiegł się z rozszerzeniem oferty edukacyjnej o nowe specjalności w ramach prowadzonego kierunku studiów. Ich tworzenie jest wynikiem otwartości pracowników Instytutu na potrzeby rynku pracy i jego

zapotrzebowanie na fachowców w zakresie zarządzania.

Historycznie rzecz ujmując, pierwszą powołaną w ramach kierunku zarządzania specjalnością był marketing międzynarodowy i organizacja firmy. Utworzono ją już w 1999 roku na studiach drugiego stopnia Uchwałą Senatu nr 5 z 25 lutego 1999 roku. Nazwę tej specjalności zmieniono w 2007 roku na marketing i wystawiennictwo. Ponadto na studiach drugiego stopnia utworzono następujące specjalności: zarządzanie finansami (2002); rachunkowość i ekonomika opodatkowania (2005); zarządzanie w sektorze publicznym i prywatnym oraz zarządzanie zasobami ludzkimi (2007). Natomiast na studiach pierwszego stopnia utworzono dwie specjalności: ekonomika i rozwój przedsiębiorstwa (2004) i rachunkowość (2005).

Dostrzegając potrzebę ciągłego doskonalenia umiejętności i wiedzy absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz wychodząc naprzeciw potrzebom współczesnego rynku pracy, Instytut prowadzi również studia podyplomowe. Obecnie na studiach pierwszego stopnia studiuje w systemie stacjonarnym 451 studentów, a w systemie niestacjonarnym 362 studentów. Natomiast na studiach drugiego stopnia studiuje w systemie stacjonarnym 310, a w systemie niestacjonarnym 437 studentów. Łącznie na kierunku zarządzanie studiuje 1560 studentów. W Instytucie zatrudnienie znalazło trzech profesorów zwyczajnych doktorów habilitowanych, czterech doktorów habilitowanych, 24 doktorów i dziewięciu magistrów (w tym sześciu na stanowiskach asystentów).

Instytut znany jest z organizowania ogólnopolskich i międzynarodowych konferencji naukowych, w których uczestniczyli ludzie nauki z licznych ośrodków naukowych. Owocem tych konferencji jest wiele publikacji o dużym znaczeniu dla regionu świętokrzyskiego. Prowadzi też ożywioną współpracę z ośrodkami akademickimi w kraju i zagranicą. Współpraca z ośrodkami krajowymi odbywa się przede wszystkim na płaszczyźnie naukowej (konferencje, wspólne badania) oraz kształcenia kadry naukowej (doktoryzowanie i habilitacje). Instytut współpracuje z uniwersytetami: Warszawskim, Wrocławskim, Gdańskim, Śląskim i Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie, z Akademią Ekonomiczną we Wrocławiu, ze Szkołą Główną Handlową w Warszawie, z Wyższą Szkołą Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego w Warszawie, Politechniką Białostocką, Instytutem Organizacji i Zarządzania w Przemyśle

„Orgmasz” w Warszawie oraz z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym.

Instytut utrzymuje stałą współpracę w zakresie edukacji ekonomicznej ze wszystkimi szkołami ponadpodstawowymi o profilu ekonomicznym oraz z niektórymi ogólnokształcącymi w regionie. Współpraca z ośrodkami zagranicznymi odbywa się w ramach umów i porozumień z uczelniami. Instytut współpracuje z następującymi ośrodkami zagranicznymi: Uniwersytet w Zylinie na Słowacji, Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie, Uniwersytet Pedagogiczny im. Mychajła Kociubynskiego w Winnicy, Wyższa Szkoła w Mittweidzie – Uniwersytet Nauk Stosowanych w Niemczech, Narodowy Uniwersytet Kijowski im. Tarasa Szewczenki na Ukrainie, Fachhochschule Augusburg, Polsko-Francuskie Towarzystwo France-Pologne, Bell College of Technology w Hamilton w Wielkiej Brytanii, Europejski Uniwersytet Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, Uniwersytet w Kassel.

Do najważniejszych osiągnięć Instytutu Zarządzania należy zaliczyć:

- Prowadzenie studiów podyplomowych Menedżer komercjalizacji i transferu wiedzy

Inauguracja roku akademickiego w Instytucie Zarządzania

w ramach projektu „Nauka dla biznesu – uniwersytet inkubatorem komercjalizacji badań naukowych” ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Koordynator ds. studiów podyplomowych: dr hab. inż. prof. UJK Zenon Zamiar.

- Specjalność marketing i wystawiennictwo na kierunku zarządzanie, studia drugiego stopnia, finansowane z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Działanie 4.1. „Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy”, Poddziałanie 4.1.1. „Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni”. Przygotowanie projektu – dr hab. prof. UJK Andrzej Szplit. Realizacją projektu kieruje dr Barbara Zbroińska.
- Grant, w trakcie realizacji, na temat: „Przedsiębiorczość w tworzeniu i rozwoju potencjału konkurencyjności przedsiębiorstw”. Kierownik projektu: dr Jarosław Karpacz.
- Projekt „Perspektywy RSI Świętokrzyskie (I etap)” w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet VIII – Regionalne Kadry Gospodarki, Działanie 8.2. „Transfer Wiedzy”, Poddziałanie 8.2.2. „Regionalne Strategie” realizowany przez Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii SA w Kielcach.
- Wyróżnienie Ministra Rozwoju Regionalnego w konkursie na najlepszą pracę magisterską z zakresu wykorzystania środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego – promotor dr hab. prof. UJK Andrzej Szplit.
- Grant Komitetu Badań Naukowych realizowany od 1 stycznia 2006 do 30 czerwca 2007 roku na temat „Aktywność podatkowa w zarządzaniu przedsiębiorstwem”. Projekt zespołowy. Kierownik projektu: dr hab. prof. UJK Andrzej Szplit, główny wykonawca – dr Barbara Zbroińska.
- Wyróżnienie projektu badawczego przez Komitet Nauk Organizacji i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk (PAN) i przyznanie prawa do zorganizowania Szkoły Letniej Zarządzania PAN 2004. Program dotowany przez Komitetu Badań Naukowych – Kielce, wrzesień 2004.
- Zorganizowanie dziesięciu konferencji naukowych oraz opublikowanie monografii (po dwie rocznie) poświęconych badaniom fenomenu konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie.

- Włączenie pracowników Instytutu do zespołu opracowującego Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego (2002) i do zespołu opracowującego Regionalną Strategię Innowacyjną (2004).
 - Grant Ministerstwa Edukacji Narodowej – kierownik projektu dr hab. prof. UJK Andrzej Szplit. W ramach grantu zostały zorganizowane „Studia podyplomowe z zakresu przedsiębiorczości” dla osób z województwa świętokrzyskiego.
 - Grant Komitetu Badań Naukowych zrealizowany w latach 2002–2003 na temat: „Instytucjonalizacja otoczenia biznesu a wzrost konkurencyjności podmiotów gospodarczych regionu świętokrzyskiego”. Projekt zespołowy. Kierownik projektu: prof. dr hab. Zbigniew Olesiński.
 - Uczestnictwo w latach 1999–2001 w programie TEMPUS PHARE.
 - Zorganizowanie i prowadzenie Ośrodka Kształcenia i Promowania Przedsiębiorczości w latach 1993–2003.
- Siedzibą Instytutu Zarządzania od 2004 roku jest budynek główny Wydziału przy ulicy Świętokrzyskiej 21. W budynku tym mieszczą

się również dziekanaty oraz Czytelnia Wydziałowa. Gromadzi ona literaturę z zakresu filozofii, psychologii ogólnej, etyki, religioznawstwa, polityki społecznej, socjologii, nauk politycznych, międzynarodowych stosunków politycznych, historii powszechnej, historii najnowszej Polski oraz historii nauki o państwie i prawie, nauk ekonomicznych, pracy, finansów i bankowości, polityki gospodarczej, międzynarodowych stosunków gospodarczych, marketingu, wszystkich gałęzi prawa, administracji, ubezpieczeń społecznych i gospodarczych, ochrony środowiska, teorii i praktyki organizacji i zarządzania, biurowości, rachunkowości, ekonomiki i organizacji przedsiębiorstwa, statystyki, analizy matematycznej, logiki matematycznej, reklamy. Księgozbiór podręczny zawiera wydawnictwa informacyjne, tj. encyklopedie, słowniki, informatory. Czytelnia obecnie zgromadziła około 25 000 książek i prenumeruje 146 tytułów czasopism. Znajdują się w niej 54 miejsca do pracy indywidualnej oraz dziesięć stanowisk komputerowych, pozwalających korzystać z katalogów on-line. Ponadto dostęp do informacji umożliwia osiem dodatkowych stanowisk komputerowych zaopatrzonych w Internet, rozmieszczonych w budynkach Wydziału.

N WYDZIAŁ
NAUK O ZDROWIU

Rozwój Medycznego Ośrodka Dydaktyczno-Naukowego w Kielcach

Wydział Nauk o Zdrowiu w dużym stopniu zaistniał na bazie Instytutu Medycyny Klinicznej w Kielcach Akademii Medycznej w Krakowie i Medycznej Szkoły Pomaturalnej.

Jednak zanim w 2005 roku powstał Wydział, dzięki współpracy władz środowiska z władzami Akademii Świętokrzyskiej w 2001 roku powołano Instytut Kształcenia Medycznego. Wielka życzliwość i pomoc ówczesnego rektora prof. dr. hab. Adama Massalskiego i prof. dr. hab. Waldemara Dutkiewicza zaowocowały rozpoczęciem kształcenia nielekarskich kadr medycznych w regionie świętokrzyskim. Profesor Waldemar Dutkiewicz pozyskał kadrę z dawnego Instytutu Medycyny Klinicznej, a następnie poszukiwał do współpracy profesorów z innych środowisk. Dobra baza kliniczna, poziom nauczania, potencjał rozwojowy i wspaniała atmosfera sprawiły, że wielu profesorów zostało zatrudnionych w młodym Instytucie Kształcenia Medycznego.

Instytut Medycyny Klinicznej

W dniu 9 maja 1969 roku Minister Zdrowia i Opieki Społecznej prof. Jan Kostrzewski powołał Zespół Nauczania Klinicznego przy Szpitalu Wojewódzkim w Kielcach. Powołanie tej pierwszej w Polsce pozaakademickiej placówki dydaktyczno-naukowej wynikało z potrzeb zarówno Akademii Medycznej w Krakowie (przybliżenie pacjentów studentom, rozlokowanie nadmiernej liczby studentów z klinik), jak i z potrzeb kieleckiej służby zdrowia (pozyskanie nowych kadr medycznych, podniesienie rangi lecznictwa). Bazę rozwoju placówki dydaktyczno-naukowej

stanowiły kieleckie szpitale: posiadający bogate tradycje Szpital Dziecięcy przy ulicy Langiewicza 2 i nowo wybudowany Szpital Wojewódzki przy ulicy Grunwaldzkiej 45. Zakres działania Zespołu Nauczania Klinicznego stopniowo się rozszerzał. W 1972 roku oddano do użytku nowy Szpital Neuropsychiatryczny przy ulicy Grunwaldzkiej 47.

Dnia 17 listopada 1982 roku Minister Zdrowia i Opieki Społecznej dr Tadeusz Szlachowski przekształcił Zespół w Katedrę Nauczania Klinicznego. Była to ważna decyzja, zapewniająca status prawny tej instytucji po 12 latach od jej powołania. Nadanie wyższej rangi placówce było uzasadnione, ponieważ Katedra już od 1976 roku zapewniała możliwość studiowania trybem stacjonarnym w pełnym zakresie programu Akademii Medycznej 120 studentom trzech ostatnich lat Wydziału Lekarskiego. Powstał Zakład Medycyny Nuklearnej, który pozwolił na rozszerzenie zakresu badań diagnostycznych oraz umożliwił prowadzenie nowego typu badań naukowych. Wybudowano również Zakład Medycyny Sądowej i Patomorfologii. Uruchomiono pracownię endoskopii przy Oddziale Obserwacyjno-Zakaźnym, uzyskano ultrasonograf i spektrofotometr absorpcji atomowej. Uruchomiono też nowoczesne pracownie w Wojewódzkiej Stacji Krwiodawstwa.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej dr Mirosław Cybulko 27 listopada 1986 roku wydał decyzję o przemianowaniu Katedry w Instytut Medycyny Klinicznej w Kielcach Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej im. Mikołaja Kopernika w Krakowie. Powstał on 1 stycznia 1987 roku. Decyzją Rady Wydziału Lekarskiego 29 maja 1987 roku powołano kierowników 16 klinik i zakładów.

Baza kliniczna

Instytut bazował na Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym, Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem, Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Opieki Neuropsychiatrycznej, Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej. W jego skład wchodziły kliniki: Chirurgii Ogólnej; Ginekologii i Położnictwa; Chorób Wewnętrznych; Otorynolaryngologii; Obserwacyjno-Zakaźna; Okulistyki; Ortopedii; Neurologii; Psychiatrii; Pediatrii; Chirurgii Dziecięcej, a także Oddział Urologii, Zakład Medycyny Sądowej, Zakład Higieny i Epidemiologii, Pracownia Medycyny Nuklearnej oraz Zakład Organizacji i Ochrony Zdrowia.

Kadra

W 1982 roku kadra naukowa Katedry liczyła 33 pracowników, w tym 11 samodzielnych pracowników: trzech profesorów i ośmiu docentów. Skład pracowników medycznego ośrodka dydaktyczno-naukowego w pewnym stopniu się zmienia. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych wynosiła w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia 34 osoby (w tym sześciu profesorów, siedmiu docentów i dziewięciu doktorów medycyny).

Od 1976 roku wykształcono w Kielcach ponad 1000 studentów medycyny. Spośród nich około 40% podjęło pracę na terenie ówczesnego województwa kieleckiego. Spełniło się w ten sposób w pewnym stopniu oczekiwanie na poprawę stanu kadry medycznej w regionie.

Instytut Kształcenia Medycznego, a później Wydział Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach przejął dużą część ówczesnej kadry naukowo-dydaktycznej z zakresu medycyny. Pracownicy naukowcy mieli już wieloletnie doświadczenie dydaktyczne i naukowe, z którego obecnie korzysta Wydział Nauk o Zdrowiu. Tradycja Instytutu Medycyny Klinicznej pozwoliła wykształcić nawyki kliniczne, realizować prace badawcze kliniczne oraz prace z zakresu nauk podstawowych. Na tej bazie powstały kliniczne oddziały o bardzo dużym doświadczeniu i prawdziwie klinicznym zakresie świadczeń medycznych, z dużym potencjałem rozwojowym.

W Instytucie Medycyny Klinicznej pracowali następujący pracownicy naukowo-dydaktyczni, później zatrudnieni w Instytucie Kształcenia Medycznego i na Wydziale Nauk o Zdrowiu: prof. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek, dr hab.

n. med. Lesław Krwawicz, dr hab. n. med. Stanisław Bień, dr hab. n. med. Marianna Janion, dr hab. n. med. Józef Starzewski, dr hab. n. med. Ryszard Leydo, dr hab. n. med. Stanisław Nowak, dr n. med. Barbara Błaszczuk, dr n. med. Jerzy Krzewicki, dr n. med. Krzysztof Niespodziański.

Medyczna Szkoła Pomaturalna Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach

Senat Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach obradujący 20 listopada 2001 roku podjął Uchwałę (nr 33/2001) w sprawie wyrażenia zgody na założenie oraz prowadzenie przez Akademię Świętokrzyską Medycznej Szkoły Pomaturalnej i zatwierdził jej statut (Uchwała nr 34/2001). Z dniem 14 lutego 2002 roku Akademia Świętokrzyska uzyskała zgodę Ministerstwa Edukacji Narodowej na prowadzenie publicznej szkoły pomaturalnej o profilu medycznym. Od 1 września 2002 roku w strukturach Wydziału Pedagogicznego i Nauk o Zdrowiu, przy Instytucie Kształcenia Medycznego powołano Medyczną Szkołę Pomaturalną, którą zlokalizowano w budynku byłego Medycznego Studium Zawodowego przy ulicy IX Wieków Kielc 19. Budynek, po kapitalnym remoncie, był własnością Urzędu Marszałkowskiego i w przyszłości miał stanowić główną bazę kształcenia medycznego w mieście. Szkoła miała sześć sal wykładowych mieszczących po 40 osób i dwie mniejsze sale ćwiczeniowe (dla 20 osób). Ponadto szkoła posiadała 10 pracowni specjalistycznych: dwie pielęgniarskie i po jednej położnictwa, anatomiczną, bakteriologii, biochemii klinicznej i hematologii, chemiczną, pomiarów technicznych, technologii leków, komputerową, a ponadto: salę telewizyjną, salę gimnastyczną z zapleczem, świetlicę, bibliotekę specjalistyczną ze zbiorem liczącym 144 000 woluminów, szatnie. Przy szkole mieścił się internat z 38 pokojami, w których można było zakwaterować 152 osoby, pokój kierownika, pokój wychowawców, pokój gościnny i trzy pokoje cichej nauki. W 2001 roku połowa internatu została zaadaptowana przez Akademię Świętokrzyską na potrzeby Instytutu Kształcenia Medycznego, dzięki czemu dodatkowo uzyskano siedem sal seminaryjnych po 30 osób i dziewięć pokoi dla pracowników naukowych. W budynku znajdowały się również pomieszczenia gospodarcze:

dwie kuchnie i dwie pralnie, prasownia i magazyn pościelowy, a także stołówka dla około 100 osób z zapleczem związanym z blokiem żywieniowym. Do zagospodarowania pozostawały pomieszczenia na niskim parterze.

Z chwilą powołania Medycznej Szkoły Pomaturalnej dotychczasowe Medyczne Studium Zawodowe Uchwałą nr 587 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z 18 stycznia 2002 roku rozwiązano, co nastąpiło formalnie 1 września 2002 roku, i przekazano Akademii Świętokrzyskiej słuchaczy drugich lat nauki, większość dotychczasowych pracowników obsługi szkoły i wszystkich etatowych nauczycieli, którzy prowadzili zajęcia na kierunkach: analityka medyczna i farmacja.

Kształcenie medyczne w zakresie pielęgniarstwa, pielęgniarstwa z położnictwem, fizjoterapii, pedagogiki ze specjalnością pedagogika medyczna – opieka paliatywna, analityki medycznej i farmacji zostało skoncentrowane w Instytucie Kształcenia Medycznego na Wydziale Pedagogicznym i Nauk o Zdrowiu, który przejął rolę koordynującą kształcenie we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi Uczelni,

między innymi z instytutami: Chemii, Biologii i Fizyki, ze Studium Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Medyczna Szkoła Pomaturalna była finansowana na dotychczasowych zasadach dzięki subwencji uzyskiwanej z Ministerstwa Edukacji Narodowej, według algorytmu, z tym jednak, że subwencję na prowadzenie szkoły otrzymywała Akademia Świętokrzyska jako organ ją prowadzący, a nie – jak dotychczas – Urząd Marszałkowski. Kadre szkoły stanowili pracownicy dotychczasowego Medycznego Studium Zawodowego im. Jadwigi Iżyckiej. W Medycznej Szkole Pomaturalnej Akademii Świętokrzyskiej byli zatrudnieni nauczyciele: Irena Anioł – dyrektor, Aleksandra Cieślik, Jolanta Drezno, Zofia Dziubek, Małgorzata Kaczmarczyk, Elżbieta Kamusińska, Dorota Kozieł, Barbara Lelonek, Aneta Manecka, Wanda Wojnowska, Aleksandra Słopiecka, Grażyna Wiraszka, Wiesława Zabłocka i Anna Zielińska. Jako pracownicy administracji i obsługi w szkole zostali zatrudnieni: Henryka Gadowska, Wiesława Kobus, Beata Krakowiak, Mariusz Stroński, Maria Nogal – pracownica biblioteki, Wacław Bębacz i Leszek Król.

Struktura i funkcjonowanie

Podpisanie Europejskiego Porozumienia przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie szkolenia i kształcenia pielęgniarek oraz zobowiązania wynikające z działań dostosowawczych prawa polskiego do dyrektyw Rady Wspólnot Europejskich oznaczały konieczność przepro-

wadzenia transformacji w systemie kształcenia pielęgniarek i położnych (DzURP z 17 lipca 1996 r., nr 83, poz. 384 i 385). W Polsce został opracowany Rządowy Program Transformacji Kształcenia Pielęgniarek i Położnych wraz z harmonogramem działania wdrożenia i upowszechnienia wyższego wykształcenia zawodowego pielęgniarek i położnych oraz z zasadami finansowania programu w latach 2001, 2002 i 2003 do 2005. Zgodnie z wymienionymi dokumentami kształcenie pielęgniarek miało być usytuowane w systemie szkolnictwa wyższego, co ściśle wiązało się z założeniami polityki edukacyjnej i społecznej Unii Europejskiej. W ten sposób podniesiony miał być status pielęgniarki, dający jej możliwość konkurowania kwalifikacjami i kompetencjami z koleżankami z krajów Unii. W 2000 roku rozpoczęto w Polsce prace nad transformacją kształcenia pielęgniarek i położnych, polegającą między innymi na likwidowaniu dotychczasowych studiów medycznych i przejmowaniu ich przez szkolnictwo wyższe medyczne (I model rozwiązania), tworzenie wyższego medycznego licencjackiego szkolnictwa zawodowego (II model) lub włączenia kształcenia medycznego do struktur istniejących uczelni akademickich o innym profilu niż medyczny (III model rozwiązania).

Po konsultacjach świętokrzyskiego Urzędu Marszałkowskiego z Ministerstwem Zdrowia, Ministerstwem Edukacji Narodowej i władzami Uczelni dla regionu świętokrzyskiego wybrano model III, tzn. włączenia kształcenia medycznego do struktur Akademii Świętokrzyskiej. W tej sprawie 25 kwietnia 2000 roku Sejmik Województwa Świętokrzyskiego podjął Uchwałę w sprawie woli wspierania inicjatyw zmian systemu kształcenia średnich kadr medycznych w województwie świętokrzyskim (Uchwała nr XIII/220/2000).

Okładka „Głosu Akademickiego” – zdjęcie z otwarcia Instytutu Kształcenia Medycznego

Podpisano również umowę w sprawie możliwości uruchomienia wyższych studiów dla nielekarskich kadr medycznych między władzami województwa świętokrzyskiego a Akademią Świętokrzyską. Rada Główna Szkolnictwa Wyższego i Ministerstwo Edukacji Narodowej wydały zgodę na prowadzenie przez naszą Uczelnię od roku akademickiego 2001/02 nowych kierunków kształcenia: pielęgniarstwa i fizjoterapii.

Od 1 lutego 2001 roku na Wydziale Pedagogicznym powołano Instytut Kształcenia Medycznego, zlokalizowany początkowo przy ulicy Krakowskiej 11, a następnie przeniesiony do budynku Medycznego Studium Zawodowego przy ulicy IX Wieków Kielc 19. Oficjalne otwarcie Instytutu z udziałem władz Uczelni, przedstawicieli władz samorządowych Kielc i województwa świętokrzyskiego odbyło się 10 kwietnia 2002 roku. Urzeczywistniła się wizja przyszłości związana z powołaniem w Akademii Świętokrzyskiej kierunku medycznego. W krótkim czasie dzięki zaangażowaniu władz Uczelni, samorządu i województwa oraz dyrektorów kieleckich szpitali powstała jednostka z doskonałą kadrą naukową i bazą praktyczną.

Zarządzeniem nr 25 Ministra Edukacji Narodowej z 10 października 2001 roku w sprawie zmian organizacyjnych w Akademii Świętokrzyskiej Wydział Pedagogiczny przekształcił się w Wydział Pedagogiczny i Nauk o Zdrowiu. Zgodnie z przyjętymi ustaleniami podjęto starania o otwarcie kształcenia na poziomie wyższych studiów licencjackich o profilu medycznym.

Dziekanem Wydziału Pedagogicznego, a później Pedagogicznego i Nauk o Zdrowiu został prof. dr hab. Waldemar Dutkiewicz. Pierwszym dyrektorem Instytutu została dr Grażyna Nowak-Starz, wicedyrektorem ds. dydaktyki dr Monika Szpringer, a wicedyrektorem ds. nauki prof. dr hab. n. med. Andrzej Malarewicz. W ramach nowo powstałego Instytutu powołano dwa zakłady: Organizacji Pracy Pielęgniarstwa Klinicznego i Społecznego (kierownik prof. AŚ dr hab. n. med. Ryszard Leydo) oraz Badań Wieku Rozwojowego (kierownik prof. dr hab. Waldemar Dutkiewicz).

Od 1 października 2001 roku została zmieniona struktura Instytutu. Związane to było z licznymi nowymi zatrudnieniami. W Instytucie znalazły się następujące zakłady:

- Pielęgniarstwa Klinicznego i Społecznego, kierownik prof. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek,
- Fizjoterapii, kierownik prof. dr hab. n. med. Mirosław Janiszewski,

- Opieki, Terapii Paliatywnej i Interwencji Kryzysowej, kierownik prof. dr hab. n. med. Stanisław Bień,
- Zdrowia Publicznego, kierownik prof. dr hab. n. med. Stanisław Nowak,
- Badań Wieku Rozwojowego, kierownik prof. zw. dr hab. Waldemar Dutkiewicz.

Od 1 października 2002 roku zmieniły się władze Instytutu. Dyrektorem na kadencję 2002–2005 wybrany został prof. zw. dr hab. Waldemar Dutkiewicz, a wicedyrektorami: ds. dydaktyki dr Monika Szpringer i ds. naukowych prof. zw. dr hab. n. med. Andrzej Malarewicz. Rozbudowano strukturę Instytutu i powstało ostatecznie siedem zakładów naukowych, w tym dwa nowe: Zakład Perinatologii i Zakład Praktyk Medycznych.

Kierunki studiów i specjalności

Początkowo w nowo utworzonym Instytucie prowadzono studia jednolite magisterskie na kierunku pedagogika ze specjalnością pedagogi-

**INSTYTUT KSZTAŁCENIA MEDYCZNEGO
AKADEMII ŚWIĘTOKRZYSKIEJ
im. Jana Kochanowskiego
W KIELCACH, ul. Krakowska 11**

OD ROKU AKADEMICKIEGO 2001/2002 PROWADZI REKRUTACJĘ NA LICENCJACKIE STUDIA DZIENNE, WIECZOROWE, ZAOCZNE I PODYPLOMOWE NA KIERUNKI:

STUDIA DZIENNE

- *Pielęgniarstwo (studia licencjackie 3-letnie)*
- *Pielęgniarstwo z położnictwem (studia licencjackie 3,5-letnie)*
- *Fizjoterapia (studia licencjackie 3-letnie)*

STUDIA WIECZOROWE (zajęcia 2 razy w miesiącu)

- *Pielęgniarstwo (studia licencjackie 3-letnie)*
- *Pielęgniarstwo z położnictwem (studia licencjackie 3,5-letnie)*
- *Fizjoterapia (studia licencjackie 3-letnie)*

STUDIA ZAOCZNE

- *Pedagogika - specjalność: opieka paliatywna (studia magisterskie 3-letnie dla osób z dyplomem pielęgniarstwowym)*

„Absolwenci studiów licencjackich kierunku „pielęgniarstwo” będą mieli możliwość dalszego studiowania na studiach uzupełniających magisterskich na Wydziale Pedagogicznym Akademii Świętokrzyskiej (tam gdzie jest forma białej prowadzono), lub Akademii Świętokrzyskiej (przypadku otwarcia studiów magisterskich) lub na kierunku „pedagogika” w zakresie opieki paliatywnej.”

„Absolwenci studiów licencjackich kierunku „fizjoterapia” będą mieli możliwość dalszego studiowania w Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie na podstawie podpisaną umowę lub na innych uczelniach.”

STUDIA PODYPLOMOWE

- *Organizacja i Zarządzanie w Służbie Zdrowia (dla absolwentów studiów magisterskich lub licencjackich po różnych specjalnościach)*
- *Gimnastyka korekcyjna (dla absolwentów studiów magisterskich lub licencjackich w zakresie wychowania fizycznego, nauczania początkowego, wychowania przedszkolnego lub zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej)*
- *Edukacja zdrowotna i wychowanie do życia w rodzinie (dla magistrów różnych kierunków studiów)*

Informacji udziela Dziekanat Wydziału Pedagogicznego ul. Krakowska 11
centrala: 361 99 33; 361 99 63 (wew. 33 - Instytut Kształcenia Medycznego)
studia dzienne: tel. 361 - 99 - 58; studia wieczorowe i zaoczne: 361-99-45

Pierwszy reklamowy plakat Instytutu Kształcenia Medycznego

ka medyczna – opieka paliatywna. Zostały one uruchomione od roku akademickiego 2000/01 zgodnie z Uchwałą Senatu nr 29 z 25 maja 2000 roku. Były one prowadzone wyłącznie dla absolwentów różnych typów szkół pielęgniarstwa. Władze Wydziału i Instytutu zabiegały o możliwość prowadzenia studiów na kierunkach medycznych nielekarskich. Decyzją Ministerstwa Edukacji Narodowej z 23 listopada 2000 roku został zatwierdzony wniosek w sprawie utworzenia od roku akademickiego 2001/02 kierunku studiów pielęgniarstwo. Były to trzyletnie studia licencjackie. Do podjęcia studiów zachęcał plakat przygotowany przez pracowników. Studia na tym kierunku rozpoczęło 208 osób, w tym 115 na studiach dziennych i 93 na zaocznych.

Dnia 9 stycznia 2001 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej zatwierdziło Uchwałę Senatu Akademii Świętokrzyskiej w sprawie uruchomienia studiów licencjackich na kierunku fizjoterapia. Uruchomiono je od roku akademickiego 2001/02. Były to również trzyletnie studia licencjackie.

Od roku akademickiego 2001/02 Instytut prowadził rekrutację na studia licencjackie dzienne, wieczorowe, zaoczne i podyplomowe na następujących kierunkach:

- Pielęgniarstwo (studia licencjackie trzyletnie) dzienne i wieczorowe.
- Pielęgniarstwo z położnictwem (studia licencjackie trzyipółletnie) dzienne i wieczorowe.

- Fizjoterapia (studia licencjackie trzyletnie) dzienne i wieczorowe.
- Pedagogika – specjalność pedagogika medyczna – opieka paliatywna (studia magisterskie pięcioletnie dla osób z dyplomem pielęgniarstwa).
- Organizacja i zarządzanie w służbie zdrowia – dla absolwentów studiów magisterskich lub licencjackich po różnych specjalnościach (kierownik dr Monika Szpringer).
- Gimnastyka korekcyjna – dla absolwentów studiów magisterskich lub licencjackich w zakresie wychowania fizycznego, nauczania początkowego, wychowania przedszkolnego lub zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej (kierownik dr Elżbieta Cieśla).
- Organizacja i zarządzanie w pomocy społecznej (uruchomione od 2004/05) – dla kadry kierowniczej i kandydatów na kierowników w zakresie pomocy społecznej (kierownik dr Aldona Kopik).
- Neurorehabilitacja – studia przeznaczone dla lekarzy, osób z wykształceniem wyższym magisterskim lub licencjackim w zakresie rehabilitacji, fizjoterapii, wychowania fizycznego, pedagogiki (uruchomione w roku 2002/03). Umożliwiały zdobycie dodatkowych kwalifikacji w zakresie rehabilitacji neurologicznej (kierownik prof. dr hab. n. med. Stanisław Nowak).

Decyzją Ministerstwa Edukacji Narodowej z 23 października 2002 roku została zatwierdzona

Pierwsi absolwenci Instytutu Kształcenia Medycznego (studia podyplomowe Organizacja Zarządzania w Służbie Zdrowia – 8 czerwca 2002)

na Uchwała Senatu Akademii Świętokrzyskiej w sprawie utworzenia na Wydziale Pedagogicznym i Nauk o Zdrowiu kierunku studiów licencjackich o nazwie położnictwo od roku akademickiego 2003/04. Po powstaniu tego kierunku zlikwidowano na kierunku pielęgniarstwo specjalność położnictwo.

Od roku akademickiego 2004/05 Akademia Świętokrzyska decyzją Ministra Edukacji Narodowej z 19 grudnia 2003 roku uzyskała uprawnienia do prowadzenia studiów magisterskich na kierunku pielęgniarstwo. Decyzją tegoż ministra z 3 sierpnia 2005 roku Uczelnia od roku akademickiego 2005/06 zyskała uprawnienia do prowadzenia studiów magisterskich na kierunku fizjoterapia.

Pierwsze dyplomy w Instytucie zostały wręczone 8 czerwca 2002 roku słuchaczom studium podyplomowego pod nazwą Organizacja Zarządzania w Służbie Zdrowia.

Kadra naukowo-dydaktyczna

Od 2001 roku systematycznie zatrudniano nowych pracowników naukowo-dydaktycznych, aby móc kształcić studentów na dobrym poziomie. W latach 2001–2005 kadra Instytutu prawie się podwoiła (tabela 1). Z roku na rok rosła także liczba studentów. W roku akademickim 2000/01 studiowało 59 studentów na kierunku pedagogika, specjalność pedagogika medyczna – opieka paliatywna. Były to studia prowadzone tylko w systemie zaocznym. W roku akademickim 2004/05 studiowało 715 osób na studiach dziennych, a 1262 osoby na studiach zaocznych. Łącznie w latach 2000–2005 w Instytucie kształciło się 6460 studentów.

Pracownicy Instytutu otrzymywali różne odznaczenia państwowe i resortowe. Krzyż Kawalerski otrzymali profesorowie Waldemar Dutkiewicz i Andrzej Malarewicz. Złotym Krzyżem

Zasługi odznaczono prof. Mirosława Janiszewskiego, Srebrnym Krzyżem Zasługi – dr Barbarę Błaszczyk i dr hab. Beatę Wozakowską-Kapłon. Brązowy Krzyż Zasługi otrzymały dr Monika Szpringer, dr Aldona Kopik, dr Elżbieta Cieśla, a Medal Komisji Edukacji Narodowej – dr Grażyna Nowak-Starz i dr Kazimiera Zdziebło.

Akredytacje

Ze względu na specyfikę jednostki podlegała ona podwójnej akredytacji, tj. przez Krajową Radę Szkolnictwa Medycznego i Państwową Komisję Akredytacyjną. Instytut Kształcenia Medycznego był pierwszą jednostką w Uczelni, która przeszła akredytację. Została ona przeprowadzona od 7 do 10 lipca 2002 roku. Oznaczało to, że dyplomy pielęgniarzek z Akademii Świętokrzyskiej będą honorowane w krajach Unii Europejskiej. Instytut przeszedł ogółem trzy wizyty akredytacyjne, dwie na kierunku pielęgniarstwo (2002 rok – akredytacja Krajowej Rady Szkolnictwa Medycznego na pięć lat; 2004 rok – pozytywna ocena Państwowej Komisji Akredytacyjnej przeprowadzona na poziomie zawodowym i magisterskim na pięć lat) i jedną na kierunku fizjoterapia (2004 rok – wizytacja Państwowej Komisji Akredytacyjnej, z której otrzymaliśmy ocenę warunkową).

Działalność naukowa

Od dnia powołania Instytutu priorytetem był rozwój naukowy kadry i awanse naukowe. Pracownicy podejmowali liczne badania naukowe we współpracy z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi. Najważniejsze obszary badań dotyczyły następujących zagadnień:

Tabela 1. Pracownicy naukowo-dydaktyczni w Instytucie Kształcenia Medycznego w latach 2001–2005

Stanowisko	Rok				
	2001	2002	2003	2004	2005
Profesorowie tytularni zatrudnieni na stanowisku profesora zwyczajnego	2	3	3	4	5
Doktorzy habilitowani zatrudnieni na stanowisku profesora nadzwyczajnego	8	14	16	22	20
Doktorzy zatrudnieni na stanowisku adiunkta	25	31	42	42	42
Razem	35	48	61	68	67

- Pedagogiczne i społeczne konsekwencje zjawiska akceleracji rozwojowej.
- Zjawiska zmian (akceleracja) rozwoju fizycznego i motorycznego dzieci i młodzieży.
- Środowiskowe uwarunkowania rozwoju morfofunkcjonalnego dzieci i młodzieży z terenu Kielecczyzny, ze szczególnym uwzględnieniem wieku 3–6 lat.
- Badania nad doskonaleniem postępowania zmniejszającego ryzyko powikłań pooperacyjnych po zabiegach doszczętnych w raku żołądka.
- Badanie postawy ciała dzieci i młodzieży.
- Zmiany w procesach rozwoju dojrzewania dzieci i młodzieży – aspekt biologiczny i znaczenie społeczno-pedagogiczne.
- Analiza odległych wyników leczenia operacyjnego dyskopatii lędźwiowych.
- Wieloskładnikowa ocena reakcji bólowej pacjentów z chorobą nowotworową na ból ostry wywołany czynnikami jatrogennymi. Rola, zadania i procedury Szpitalnego Zespołu Leczenia Bólu Ostrego w uśmierzaniu bólu hospitalizowanych pacjentów.
- Historia naturalna zawału serca – ocena zmian w rokowaniu – wieloletnia obserwacja.
- Model wirtualny kończyny górnej.
- Zaburzenia hemostazy i zmiany neurohormonalne w migotaniu przedsionków.
- Profilaktyka zachowań patologicznych dzieci i młodzieży. Szkolne przyczyny zachowań suicydalnych.
- Udary mózgu w populacji Kielc. Stwardnienie rozsiane w populacji Kielc. Padaczka późna w populacji Kielc.
- Wpływ ustawienia miednicy na kształtowanie postawy ciała.
- Ewaluacja struktury osobowości u młodzieży poddanej usprawnianiu leczniczemu w wieku do roku życia. Odległe wyniki wczesnej interwencji zaburzeń koordynacji ruchowej (389/W/03).
- Czynniki rodzinne i wybrane uwarunkowania społeczno-bytowe w grupie dzieci w wieku 10–16 lat z rozpoznaniem zaburzeń zachowania (433/W/03).
- Wartość prognostyczna TNF-alfa, TGF-beta, IL-2 w przewlekłym wirusowym zapaleniu wątroby typu C (434/W/03).
- Wczesne i odległe wyniki nadoponowych krwiaków. Krwiaki tylnej jamy czaszki. Wyniki leczenia operacyjnego złamań przedniego dołu czaszki. Nowotwory kanału kręgowego – wyniki wczesne i odległe. Zarys biochemii dla Wydziału Pielęgniarstwa i Fizjoterapii (392/W/03).
- Ocena reakcji bólowych pacjentów z chorobą nowotworową na ból ostry spowodowany zabiegiem operacyjnym (391/W/03).
- Aktywność izoenzymu N-acetylo-BB-heksozydazy u chorych z niewirusowymi zapaleniami wątroby (432/W/03).
- Zmiany w procesach rozwoju dojrzewania dzieci i młodzieży – aspekt biologiczny i znaczenie społeczno-pedagogiczne (096/W/03).

Pracownicy Instytutu organizowali liczne konferencje naukowe. Ogółem w latach 2001–2005 odbyły się 33 konferencje (tabela 2).

Tabela 2. Organizacja/współorganizacja konferencji przez Instytut w latach 2001–2005

Lp.	Data i miejsce	Temat i organizator z ramienia Instytutu
1	2	3
1	16–17 listopada 2001 Kielce	<i>Diagnostyka i leczenie zakażeń szyjki macicy i pochwy</i> Zakład Perinatologii
2	25 stycznia 2002 Kielce	<i>Choroba Parkinsona – możliwości i perspektywy</i> Zakład Chorób Układu Nerwowego
3	15 marca 2002 Kielce	<i>Migrena i jej nowoczesne leczenie</i> Zakład Chorób Układu Nerwowego
4	7–8 czerwca 2002 Cedzyna koło Kielc	<i>Cytodiagnostyka i kolposkopia zmian szyjki macicy</i> Zakład Perinatologii
5	14 czerwca 2002 Cedzyna koło Kielc	<i>Osteoporoza 2002 – profilaktyka, leczenie i rehabilitacja</i> Zakład Fizjoterapii
6	14 czerwca 2002 Wólka Milanowska koło Kielc	<i>Postępy w neurologii</i> Zakład Chorób Układu Nerwowego
7	22 listopada 2002 Kielce	<i>Pozamózgowe czynniki napadowe w padaczce</i> Zakład Chorób Układu Nerwowego
8	11 grudnia 2002 Kielce	<i>Postępy w diagnostyce i leczenie zakażeń grzybiczych</i> Zakład Chirurgii i Pielęgniarstwa Klinicznego

1	2	3
9	20 grudnia 2002 Kielce	<i>Kamica żółciowa. Wybrane problemy kliniczne.</i> <i>Cholecystektomia laparoskopowa – powikłania, zapobieganie i możliwości leczenia</i> Zakład Chirurgii i Pielęgniarstwa Klinicznego
10	20 grudnia 2002 Kielce	<i>Migrena a padaczka</i> Zakład Chorób Układu Nerwowego
11	21 lutego 2003 Kielce	<i>Nowoczesne metody leczenia stwardnienia rozsianego</i> Zakład Chorób Układu Nerwowego
12	7–8 marca 2003 Kielce	<i>Symposium „Postępy chirurgii”. I Świętokrzyskie Dni Chirurgii. Kontrowersje w leczeniu raka jelita grubego i nieswoistych chorób zapalnych jelit</i> Zakład Chirurgii i Pielęgniarstwa Klinicznego
13	19 maja 2003 Kielce	Szkolne programy profilaktyczne Zakład Interwencji Kryzysowej
14	2 czerwca 2003 Kielce	<i>Podstawy profesjonalnej profilaktyki</i> Zakład Interwencji Kryzysowej
15	7 czerwca 2003 Busko Zdrój	<i>Współczesne problemy fizjoterapii</i> Zakład Fizjoterapii
16	13–14 czerwca 2003 Cedzyna koło Kielc	<i>Cytodiagnostyka i kolposkopia zmian szyjki macicy</i> Zakład Perinatologii
17	27 października 2003 Kielce	<i>Współpraca szkoły z innymi podmiotami prowadzącymi działalność profilaktyczną. Problematyka uzależnień narkotykowych dzieci i młodzieży</i> Zakład Interwencji Kryzysowej
18	6–8 listopada 2003 Wierzba koło Pisz	<i>Cytologia zmian szyjki macicy – System Bethesda 2001</i> Zakład Perinatologii
19	15–16 marca 2004 Cedzyna koło Kielc	<i>Fizjoterapia w reumatologii</i> Zakład Fizjoterapii
20	3 kwietnia 2004 Kielce	<i>Zatory i zakrzepy. Postępy diagnostyki i leczenia</i> Zakład Pielęgniarstwa Społecznego
21	7 maja 2004 Piekary Śląskie	<i>Odleżyny jako problem społeczny – zapobieganie i leczenie. VIII Spotkanie Pielęgniarek Koordynatorów Programu Profilaktyki Odleżyn</i> Zakład Pielęgniarstwa Społecznego
22	12 czerwca 2004 Busko Zdrój	<i>Współczesne problemy fizjoterapii w praktyce lekarza rodzinnego</i> Zakład Fizjoterapii
23	19–21 sierpnia 2004 Giżycko	<i>Żeglarstwo niepełnosprawnych</i> Zakład Fizjoterapii
24	3–4 września 2004 Kielce	<i>170 lat Szpitala Miejskiego św. Aleksandra w Kielcach</i> Zakład Chirurgii i Pielęgniarstwa Klinicznego
25	20 września 2004 Kielce	<i>Diagnoza środowiska w zakresie problemów alkoholowych, nikotynizmu i przemocy na przykładzie wybranej gminy</i> Zakład Interwencji Kryzysowej
26	24–26 września 2004 Krzyżanowice	<i>Cytologia zmian szyjki macicy – System Bethesda 2001</i> Zakład Perinatologii
27	8–10 października 2004 Wierzba koło Pisz	<i>Diagnostyka kolposkopowa</i> Zakład Perinatologii
28	1–2 kwietnia 2005 Kielce	<i>Symposium „Cukrzyca w chirurgii” (ogólnopolskie)</i> Zakład Chirurgii i Pielęgniarstwa Klinicznego
29	9 kwietnia 2005 Kielce	<i>Wirusy przenoszone drogą krwi</i> Zakład Pielęgniarstwa Społecznego
30	13–15 maja 2005 Piekary Śląskie – Ustroń	<i>Odleżyny, owrzodzenia żyłne – problem współczesnej medycyny</i> VIII Spotkanie Pielęgniarek Koordynatorów Programu Profilaktyki Odleżyn Zakład Pielęgniarstwa Społecznego
31	6 czerwca 2005 Kielce	<i>Aktywna rehabilitacja</i> Zakład Praktyk Medycznych
32	24–26 czerwca 2005 Giżycko	<i>Sporty wodne w rehabilitacji osób niepełnosprawnych</i> Zakład Fizjoterapii
33	16 września 2005 Kielce	<i>Aktywność ruchowa w procesie rehabilitacji kompleksowej</i> Zakład Kinezyterapii, Zakład Fizjoterapii

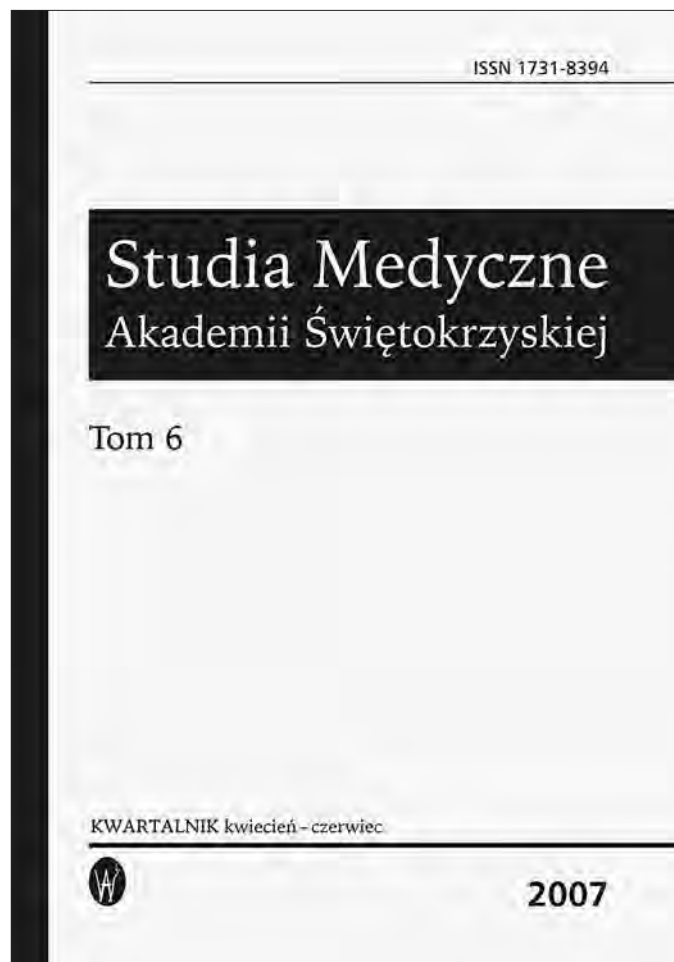
Awanse naukowe

Bardzo istotnym elementem było uzyskiwanie stopni i tytułów naukowych przez pracowników Instytutu. Nauczycieli, którzy przeszli z Medycznej Szkoły Pomaturalnej, zobligowano do uzyskania stopnia doktora. Było to w dużym stopniu utrudnione, gdyż zostali oni zatrudnieni na stanowisku instruktora. W 2002 roku w Instytucie uzyskano trzy awanse naukowe, w tym jeden tytuł profesora i dwa stopnie doktora. W 2003 roku zanotowano dwa awanse: jeden tytuł profesora i jeden stopień doktora habilitowanego. W kolejnym roku jedna osoba otrzymała stopień doktora.

Tytuły profesora uzyskali: dr hab. n. med. Stanisław Zabielski (2002) oraz dr hab. n. med. Stanisław Głuszek (2003). Stopień naukowy doktora habilitowanego otrzymała dr Mariana Janion (2003). Stopień doktora zdobyli: mgr Grażyna Kowalik (2002), lek. med. Michał Spałek (2002), mgr Renata Gałuszka (2004).

Czasopismo Instytutowe „Studia Medyczne Akademii Świętokrzyskiej”

„Studia Medyczne Akademii Świętokrzyskiej” były czasopismem ogólnomedycznym, afiliowanym przez Instytut, obejmującym nie tylko aspekty kliniczne, lecz także z pogranicza poszczególnych dziedzin badawczych, problematykę teoretyczną i praktyczną. Pierwszy tom, po redakcją naukową prof. Stanisława Nowaka, ukazał się w 2003 roku i dotyczył głównie zagadnień ginekologicznych, będąc skróconą formą sprawozdania naukowego ze Zjazdu Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego. Omawiano wtedy problematykę zakażeń w ginekologii, z uwzględnieniem diagnostyki mikrobiologicznej, profilaktyki, leczenia oraz wczesnych i odległych następstw dotyczących płodności, przebiegu ciąży, niekorzystnego wpływu na płód oraz możliwości inicjowania karcynogenezy. Godne uwagi były tu szczególnie prace profesorów Rudolfa Klimka (Kraków) i Andrzeja Malarewicza (Kielce). Tom ten zawierał także prace z dziedziny chirurgii (prof. Stanisław Głuszek), neurologii (prof. Teofan M. Domżał, prof. Stanisław J. Czuczwar), kardiologii (dr Beata Wożakowska-Kapłon) oraz dotyczył takich zagadnień jak urazy czaszkowo-mózgowe, jakość życia w neurologii, zasady kwalifikacji zawodowych pielęgniarek w Unii Europejskiej,

Okładka „Studiów Medycznych Akademii Świętokrzyskiej” 2007, t. 6

uzależnień, promocji zdrowia. W latach 2003–2004 ukazały się dwa numery czasopisma.

Działalność studencka

Wraz z powstaniem Instytutu został powołany instytutowy Samorząd Studencki. W jego składzie znaleźli się: Monika Amanowicz (trzeci rok pielęgniarstwa), Sławomir Krupa (drugi rok fizjoterapii), Anna Bąk (trzeci rok pielęgniarstwa), a kilka miesięcy później dołączył do samorządu Maciej Cieślak z drugiego roku fizjoterapii.

W roku akademickim 2001/02 Zarządzeniem rektora nr 56 z 11 grudnia 2002 roku został utworzony Punkt Interwencji Kryzysowej. Nadzór nad jego działalnością sprawowała wicedyrektor Instytutu ds. dydaktyki dr Monika Szpringer. Zadaniem Punktu było udzielanie wszechstronnej pomocy studentom, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej lub z innych

powodów potrzebowali pomocy i konsultacji specjalistów. Dyżur w Punkcie pełnili lekarze różnych specjalności, psycholog, pedagog, interwent kryzysowy, prawnik, duszpasterz akademicki i studenci z Koła Naukowego „Medyk”.

W tym samym roku przy Instytucie powstało Studenckie Koło Naukowe „Medyk”. Opiekunami Koła byli wówczas dr Monika Szpringer i dr n. med. Barbara Błaszczuk oraz dr Wojciech Kiebzak.

W zakresie działalności Koła pozostawały następujące obszary:

1. Współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami zajmującymi się problematyką promocji zdrowia, profilaktyki, pomocy chorym przewlekle i uzależnionym oraz badań z zakresu ochrony zdrowia.
2. Prowadzenie w szkołach badań diagnostycznych dotyczących uzależnień dzieci i młodzieży (badania prowadzono w ramach porozumienia pomiędzy Akademią Świętokrzyską a Stowarzyszeniem „Nadzieja Rodzinie”, samorządem województwa świętokrzyskiego,

- Komendą Wojewódzką Policji, Ochotniczym Hufcem Pracy).
3. Uczestnictwo w konferencjach, seminariach, zjazdach o różnym charakterze, w tym kursach (zarówno lokalnych, jak i ogólnopolskich).
4. Organizacja wycieczek o charakterze naukowym i dydaktycznym.
5. Współpraca ze stowarzyszeniami i organizacjami zajmującymi się problematyką zdrowia i choroby.
6. Pełnienie dyżurów w Punkcie Interwencji Kryzysowej w ramach samopomocy studenckiej.
7. Rozwijanie i pogłębianie zainteresowań naukowych.
8. Wspieranie i organizowanie działań na rzecz osób dotkniętych chorobą lub/i niepełnością.
9. Promowanie zdrowego stylu życia w społeczności lokalnej i regionalnej.

W ramach Regionalnego Programu Diagnostyki i Profilaktyki Zachowań Problemowych Dzieci i Młodzieży studenci z Koła przeprowadzili w 34 szkołach trzy edycje badań (2001/02, 2002/03, 2003/04) dotyczących używania środków psychoaktywnych przez młodzież z terenu województwa świętokrzyskiego. Przebadano łącznie 9998 osób. Na podstawie przeprowadzonych badań diagnostycznych przygotowano dla szkół ponadpodstawowych program profilaktyczny w zakresie uzależnień młodzieży. Współorganizatorami byli: Kuratorium Oświaty w Kielcach i Caritas Diecezji Kieleckiej. Zorganizowano pięć konferencji dla nauczycieli i pedagogów z badanych szkół.

Członkowie „Medyka” brali udział w organizacji Świętokrzyskich Dni Profilaktyki (w latach 2001–2005) oraz w Kieleckim Festiwalu Nauki (2003–2005). Uczestniczyli czynnie w Sesjach Studenckich Kół Naukowych organizowanych przez Akademię Świętokrzyską.

W 2003 roku powstał Klub Honorowych Dawców Krwi „Student”. Opiekunem koła została dr Grażyna Nowak-Starz. Główne obszary działalności Klubu to wolontariat na Oddziale Onkohematologii Dziecięcej, akcje honorowego oddawania krwi, aukcje prac studentów na rzecz chorych dzieci.

Kształtowanie tradycji Instytutu

Od pierwszego roku funkcjonowania Instytutu organizowane były spotkania świąteczne dla pracowników i studentów. Tradycją stał się koncert kolęd w wykonaniu chóru akademickiego pod dyrekcją mgr Ewy Robak, po którym pracownicy składali sobie życzenia świąteczne, łamiąc się opłatkiem. W 2002 roku studenci

Studentki ze Studenckiego Koła „Medyk” podczas Sesji Studenckich Kół Naukowych

Wigilijny koncert kolęd

Szkolenie dla szkół i placówek pomocowych z terenu województwa świętokrzyskiego

zorganizowali wieczór kolęd przy świecach, na który zaprosili kolegów z innych kierunków studiów. Każdego roku obchodzone były również święta wielkanocne.

Współpraca ze środowiskiem

Wydział Nauk o Zdrowiu od 2001 roku współpracuje ze Stowarzyszeniem „Nadzieja Rodzinie” (wcześniej jako Instytut Kształcenia Medycznego). Prowadzone są wspólnie liczne projekty unijne, szkolenia, studia podyplomowe, badania, konferencje naukowe. Powstawały również wspólne publikacje. Podejmowana była także współpraca z „Caritas” Diecezji Kieleckiej. Prowadzono wspólne akcje dotyczące diagnozowania zachowań problemowych u młodzieży oraz stosowano różne formy działań profilaktycznych w tym zakresie.

Instytut w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej współpracował z różnymi placówka-

mi pomocowymi z terenu województwa świętokrzyskiego, szczególnie ze Świętokrzyskim Centrum Profilaktyki i Edukacji w następujących obszarach: w kryzysach psychologicznych i poradnictwie, pomocy psychologicznej dla młodzieży i studentów, psychoterapii indywidualnej i grupowej, pomocy i interwencji dotyczącej uzależnień, terapii rodzin, szkoleń w zakresie profilaktyki i treningu psychologicznego.

Każdego roku Instytut włączał się w organizację i realizację Świętokrzyskich Dni Profilaktyki i Kieleckiego Festiwalu Nauki.

W latach 2002–2004 organizowane były cykliczne szkolenia i konferencje dla pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół i władz samorządowych. Dotyczyły one rozwiązań systemowych w zakresie profilaktyki społecznej oraz diagnozy zachowań problemowych dzieci i młodzieży.

Pracownicy i studenci Instytutu dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych prowadzili zajęcia z zakresu udzielania pierwszej pomocy i promocji zdrowego stylu życia.

Struktura i funkcjonowanie

Zgodnie z decyzją Ministra Edukacji Narodowej z 29 września 2005 roku w Akademii Świętokrzyskiej został utworzony Wydział Nauk o Zdrowiu. Pełnomocnikiem ds. kierowania Wydziałem powołany został prof. zw. dr hab. Waldemar Dutkiewicz. W grudniu 2005 roku odbyły się pierwsze wybory władz Wydziału: dziekana i prodziekanów, oraz do Rady Wydziału. Dziekanem został prof. zw. dr hab. Waldemar Dutkiewicz, a prodziekanami dr Leszek Nowak, dr Grażyna Nowak-Starz i dr Monika Szpringer.

Zarządzeniem rektora nr 71/2005 zatwierdzono strukturę organizacyjną Wydziału, obowiązującą od 1 grudnia 2005 roku. W jej skład weszły instytuty:

- Pielęgniarstwa i Położnictwa, dyrektor prof. zw. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek,
- Fizjoterapii, dyrektor prof. dr hab. n. med. Bogusław Frańczuk,
- Zdrowia Publicznego, dyrektor prof. dr hab. n. med. Stanisław Nowak.

Powstała również Wydziałowa Komórka ds. Praktyk Zawodowych, która przejęła organizację i koordynację praktyk zawodowych realizowanych na wszystkich kierunkach studiów.

W Instytucie Pielęgniarstwa i Położnictwa powstało osiem zakładów: Anatomii Prawidłowej i Funkcjonalnej; Fizjologii i Patofizjologii; Chirurgii i Pielęgniarstwa Klinicznego; Kardiologii; Pielęgniarstwa Społecznego; Perinatologii; Profilaktyki w Ginekologii i Położnictwie; Onkologii, Terapii i Opieki Paliatywnej.

W Instytucie Fizjoterapii powstało pięć zakładów: Patobiomechaniki; Kinezyterapii; Medycyny Fizykalnej; Rehabilitacji w Schorzeniach Narządu Ruchu; Terapii Manualnej.

W Instytucie Zdrowia Publicznego utworzono cztery zakłady: Profilaktyki Chorób Układu Nerwowego; Profilaktyki Chorób Układu Krążenia; Profilaktyki Społecznej; Badań Wieku Rozwojowego.

Rok 2007 był dla Wydziału przełomowy. Dnia 19 lutego 2007 roku zmarł nagle prof. zw. dr hab. Waldemar Dutkiewicz, dziekan i twórca Wydziału. W uroczystym pogrzebie wzięły udział setki kielczan i młodzieży, a także profesorów z różnych ośrodków naukowych z całej Polski. Pracownicy i studenci żegnali przyjaciela, Mistrza, nauczyciela – człowieka o wyjątkowej osobowości, skupiającego wokół siebie młodych naukowców.

Trzy miesiące po śmierci dziekana Wydziału zmarł nagle prof. dr hab. n. med. Stanisław Nowak – pierwszy dyrektor Instytutu Zdrowia Publicznego i redaktor naczelny „Studiów Medycznych”, człowiek zaangażowany w budowanie początkowo Instytutu Kształcenia Medycznego, a później Wydziału. Był jednym z pierwszych pracowników przyjętych do pracy w Instytucie.

W maju 2007 roku odbyły się wybory na stanowisko dziekana Wydziału, które wygrał prof. zw. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek. Funkcję prodziekanów pełnili nadal dr Leszek Nowak, dr Grażyna Nowak-Starz i dr Monika Szpringer.

Nowe władze dokonały istotnych zmian w strukturze Wydziału, która obowiązuje od października 2008 roku. Zmienił się też skład Kolegium Dziekańskiego. Prodziekanem ds. ogólnych został dr n. med. Jarosław Matykie-wicz. Pozostały nadal trzy instytuty, lecz nastąpiły pewne zmiany kadrowe w kierownictwie. W Instytucie Pielęgniarstwa i Położnictwa dyrektorem został prof. zw. dr hab. n. med. Andrzej Malarewicz, w Instytucie Fizjoterapii – dr hab.

n. med. prof. nadzw. UJK Zbigniew Śliwiński, a w Instytucie Zdrowia Publicznego prof. dr hab. n. med. Grażyna Rydzewska. W Instytucie Pielęgniarstwa i Położnictwa funkcjonowało dziewięć zakładów: Anatomii Prawidłowej i Funkcjonalnej; Fizjologii i Patofizjologii; Chirurgii i Pielęgniarstwa Chirurgicznego z Pracownią Badań Naukowych; Chorób Wewnętrznych, Kardiologii i Pielęgniarstwa Internistycznego; Pediatrii, Pielęgniarstwa Pediatrycznego i Społecznego; Perinatologii i Pielęgniarstwa Ginekologiczno-Położniczego; Profilaktyki w Ginekologii i Położnictwie; Onkologii i Pielęgniarstwa Onkologicznego; Umiejętności Pielęgniarskich i Organizacji Pracy. Instytut Fizjoterapii liczył sześć zakładów: Patobiomechaniki; Neurologii, Rehabilitacji Neurologicznej i Kinezyterapii; Medycyny Fizykalnej; Rehabilitacji w Schorzeniach Narządu Ruchu; Terapii Manualnej; Rehabilitacji Narządu Słuchu i Równowagi.

Pogrzeb prof. Waldemara Dutkiewicza, pierwszego dziekana Wydziału

Pogrzeb prof. Stanisława Nowaka, pierwszego dyrektora Instytutu Zdrowia Publicznego

W Instytucie Zdrowia Publicznego powstało pięć zakładów: Profilaktyki Chorób Układu Krążenia; Profilaktyki Społecznej; Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów; Badań Wieku Rozwojowego; Profilaktyki Chorób Przewodu Pokarmowego oraz Pracownia Pedagogiki i Dydaktyki Medycznej.

Kierunki studiów i specjalności

Od roku akademickiego 2005/06 Wydział prowadzi rekrutację na studia licencjackie stacjonarne, niestacjonarne i podyplomowe na następujących kierunkach:

- pielęgniarstwo (studia pierwszego stopnia trzyletnie) stacjonarne i niestacjonarne,
- położnictwo (studia pierwszego stopnia trzyletnie) stacjonarne i niestacjonarne,
- fizjoterapia (studia pierwszego stopnia trzyletnie) stacjonarne i niestacjonarne,
- pielęgniarstwo (studia drugiego stopnia dwuletnie) stacjonarne i niestacjonarne,
- fizjoterapia (studia drugiego stopnia dwuletnie) stacjonarne i niestacjonarne.

Od roku akademickiego 2007/08 uruchomiony został nowy kierunek studiów licencjackich pod nazwą zdrowie publiczne (Decyzja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 30 lipca 2007 roku, dająca uprawnienia do prowadzenia studiów pierwszego stopnia).

Prowadzone są nadal studia podyplomowe, takie jak w Instytucie Kształcenia Medycznego: Organizacja i Zarządzanie w Służbie Zdrowia, Gimnastyka Korekcyjna, Organizacja i Zarządzanie w Pomocy Społecznej, Neurorehabilitacja (po śmierci prof. dr. hab. n. med. Stanisława Nowaka kierownikiem studiów została dr n. med. Barbara Błaszczyk). Dodatkowo uruchomione zostały studia podyplomowe w zakresie Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej i Interwencji Kryzysowej. Studia podyplomowe miały dwie edycje: w roku akademickim 2005/06 oraz 2006/07. Przeznaczone były dla osób z wykształceniem wyższym magisterskim lub licencjackim nauk o profilu humanistycznym (w zakresie: politologia, pedagogika, psychologia, prawo, socjologia, opieka społeczna, filozofia, teologia) i medycznym. Kierownikiem studiów podyplomowych w obu edycjach była prof. UJK dr hab. Monika Szpringer. W roku akademickim 2006/07 powstały studia podyplomowe Zdrowie Publiczne i Środowiskowe. Studia przeznaczone są dla osób z wykształceniem wyższym magisterskim

Uroczyste wręczenie dyplomów absolwentom studiów pomostowych kierunku pielęgniarstwo i położnictwo, finansowanych ze środków unijnych

lub licencjackim nauk o profilu medycznym, biologicznym, chemicznym, fizycznym, pedagogicznym oraz inżynierii sanitarnej. Kierownikiem studiów jest prof. UJK dr hab. Grażyna Nowak-Starz.

Od roku akademickiego 2004/05 prowadzone są studia pomostowe (licencjackie). W ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na Wydziale od roku akademickiego 2006/07 organizowany jest projekt „Studia Podwyższające Kwalifikacje Pielęgniarek i Położnych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt realizowany jest na podstawie umowy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Kielcach. Działanie to ma na celu rozwój umiejętności pielęgniarek i położnych i jest powiązane z potrzebami regionalnego rynku pracy. Studia pomostowe są zgodne z założeniami priorytetu nr 2: „Wzmocnienia rozwoju zasobów ludzkich w regionach”. Istotą projektu jest udzielenie wsparcia finansowego pielęgniarkom i położnym z terenu województwa świętokrzyskiego w postaci sfinansowania uzupełniających studiów zawodowych (tzw. pomostowych). Studia te podwyższają kwalifikacje zawodowe pielęgniarek i położnych do poziomu umożliwiającego podjęcie pracy na terenie wszystkich krajów Unii. Polska po przystąpieniu do wspólnoty musiała dostosować wiele aktów

prawnych dotyczących warunków wykonywania różnych zawodów. Tak też było z zawodem pielęgniarki i położnej. Realizacja tego projektu pozwoliła na utrzymanie zatrudnienia przez osoby wykonujące zawód pielęgniarki i położnej, posiadające wykształcenie średnie zawodowe, a zagrożone utratą pracy ze względu na dostosowywanie zapisów prawa polskiego do prawa wspólnotowego. Projekt zakładał realizację czterech segmentów dla 526 osób. Był realizowany od 1 lipca 2006 do 31 marca 2008 roku. Studia zawodowe uzupełniające dla pielęgniarek dodatkowo zostały wyposażone w moduł nauki języka angielskiego lub niemieckiego (do wyboru).

Kadra naukowo-dydaktyczna

Obecnie kadre naukowo-dydaktyczną jednostki stanowi łącznie 92 pracowników zatrudnionych na etacie (tabela 3), w tym 22 pracowników samodzielnych, 57 osób ze stopniem doktora i 13 osób z tytułem magistra/lekarza. Jednostka konsekwentnie wzmacnia się kadrowo, zwłaszcza jeśli chodzi o samodzielnych pracowników naukowych. W składzie kadry naukowo-dydaktycznej znajdują się konsultanci krajowi w zakresie gastroenterologii: prof.

Tabela 3. Kadra naukowo-dydaktyczna w latach 2006–2008

Stanowisko	Rok		
	2006	2007	2008
Profesorowie tytułarni zatrudnieni na stanowisku profesora zwyczajnego	6	5	8
Doktorzy habilitowani zatrudnieni na stanowisku profesora nadzwyczajnego	20	16	14
Doktorzy zatrudnieni na stanowisku adiunkta	52	53	57
Magister/lekarz – zatrudnieni na stanowisku instruktora, asystenta, wykładowcy	14	12	13
Razem	92	86	92 ^a

^a W tym 6 osób zatrudnionych na 1/2 etatu

Grażyna Rydzewska, w zakresie fizjoterapii: prof. UJK Zbigniew Śliwiński, i konsultanci wojewódzcy: w zakresie chirurgii ogólnej prof. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek, w zakresie neurologii dziecięcej prof. UJK Janusz Wendorff, w zakresie otorynolaryngologii prof. UJK dr hab. n. med. Stanisław Bień, w zakresie kardiologii prof. Marianna Janion, w zakresie hipertensjologii prof. UJK Beata Woźakowska-Kapłon, w zakresie ginekologii onkologicznej prof. UJK dr hab. n. med. Józef Starzewski, w zakresie neurologii dr Barbara Błaszczuk, w zakresie zdrowia publicznego dr n. med. Wojciech Przybylski, w zakresie chorób zakaźnych dr n. med. Wiesław Kryczka.

Pracownicy Wydziału Nauk o Zdrowiu zostali uhonorowani odznaczeniami państwowymi i resortowymi. W latach 2006–2008 odznaczenia otrzymali: Złoty Krzyż Zasługi prof. Andrzej Fryczkowski, Srebrny – Ewa Zaczek-Kucharska, Brązowy – Małgorzata Markowska i Wiesława Zabłocka, oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej – Aldona Kopik i Grażyna Czerwiak.

Akredytacje

W latach 2005–2009 Wydział był osiem razy akredytowany, w tym kierunek pielęgniarstwo trzykrotnie, przez Krajową Radę Szkolnictwa Medycznego, w 2005 i 2006 roku przeprowadzono tzw. monitoring. W 2007 roku kierunek otrzymał akredytację na cztery lata. Kierunek położnictwo był akredytowany czterokrotnie, trzy razy przez Krajową Radę Szkolnictwa Medycznego i raz przez Państwową Komisję Akredytacyjną. Kierunek fizjoterapia był akredytowany w 2005 roku przez Państwową Komisję Akredytacyjną. Wszystkie wizyty akredytacyjne pozytywnie oceniły warunki i proces dydaktyczny na poszczególnych kierunkach.

Działalność naukowa

Prace naukowe kadry Wydziału są publikowane w znaczących czasopismach z listy filadelfijskiej: „European Heart Journal”, „Annals of Surgical Oncology”, „Nutrition”, „Hepatogastroenterology”, „European Journal of Surgical Oncology”, „Current Topics in Medicinal Chemistry”, „Development Medicine and Child Neurology”, „Pediatric Neurology”, „Thrombosis Research”, „Nephron”, „Blood”, „Gut”, „Endocrine”, „Transplantation”, „Epidemiology”, „Epilepsia”, „Gynecologic Oncology” i innych.

Dorobek naukowy pracowników w latach 2004–2008 obejmuje ponad 1200 publikacji, w tym 103 artykuły w czasopismach z listy filadelfijskiej, oraz ponad 1180 referatów konferencyjnych, w tym ponad 500 wykładów na zaproszenie. Nie wszystkie publikacje z listy filadelfijskiej były afiliowane w Uczelni. Było to spowodowane między innymi wielośrodkowym charakterem badań i uczestnictwem w nich wielu grup badaczy. W problematyce badawczej Wydziału można wyróżnić różne kierunki badań.

1. W zakresie badań klinicznych i prowadzonych programów profilaktycznych należy podkreślić znaczenie prac w ginekologii i położnictwie. Badania dotyczące kliniki zaburzeń ciąży, cytodiaгностиyki zmian szyjki macicy, w tym zastosowanie fluorobiologii *in vitro*, *in vivo*, mikroskopii fluorescencyjnej i fluorokolposkopii, mikroskopii fazowo-kontrastującej, komputerowej cytometrii obrazu, kolposkopii i wideokolposkopii wyróżniają ośrodek kielecki w prowadzeniu tego typu badań. Ponadto prowadzenie szerokich badań profilaktycznych raka szyjki macicy, prace nad procesami starzenia się narządów płciowych kobiety oraz prace doświadczalne nad okresem menopauzy są istotnym wkładem w rozwój ginekologii i położnictwa w Polsce. Drugą ważną grupą tematyczną są badania z zakresu onkologii ginekologicznej i immunologii stanów przed-

nowotworowych i nowotworowych raka szyjki macicy i sromu (prof. UJK dr hab. n. med. Józef Starzewski, prof. UJK dr hab. n. med. Tomasz Soszka). Z racji miejsca prowadzenia tych prac Świętokrzyskie Centrum Onkologii i Wydział Nauk o Zdrowiu realizują szeroko zakrojone działania profilaktyczne, takie jak: Populacyjny program wczesnego wykrywania raka piersi, Program profilaktyki raka szyjki macicy, Program opieki nad rodzinami wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego ryzyka zachorowania na nowotwory złośliwe. Należy podkreślić znaczenie bardzo dobrze wyposażonej bazy w zakresie badań podstawowych i klinicznych.

O randze bazy dydaktyczno-naukowej świadczy współpraca Wydziału i Świętokrzyskiego Centrum Onkologii (dyrektor Stanisław Góźdz, Zakład Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów na Wydziale) z prof. dr. hab. n. med. Janem Lubińskim, dotycząca badań genetycznych, współpraca międzynarodowa oraz współpraca konsultacyjna z innymi polskimi ośrodkami, reprezentowanymi przez takie osoby jak prof. dr hab. n. med. Andrzej Kułakowski i prof. dr hab. n. med. Andrzej Borówka.

Innym obszarem badań naukowych z ginekologii i położnictwa są zjawiska odpornościowe, związane z zakażeniami szyjki macicy ludzkim wirusem brodawczaka, w tym problematyka immunomodulacji cytokinowej w uzyskiwaniu regresji HPV-zależnych zmian nabłonkowych, zastosowanie profilaktycznych szczepień przeciw wysokoonkogennym typom HPV, diagnostyka molekularna i immunohistochemiczna zakażeń HPV. Istotnym celem badań jest również optymalizacja programów przesiewowych w profilaktyce raka szyjki macicy oraz pozaustrojowe badania nad transferem łożyskowym leków ksenobiotyków w modelu dwustronnej perfuzji związku łożyska ludzkiego (między innymi metylortęć, blokery enzymu konwertującego i pochodne sulfonylomocznika). Ważna część badań dotyczy określenia znaczenia techniki kolorowego Dopplera w różnicowaniu zmian przydatkowych, badaniu habituacji płodowej w ocenie ryzyka uszkodzeń neurologicznych płodu (prof. UJK dr hab. n. med. Marek Sikorski). Zaburzenia hemostazy po zabiegach ginekologicznych oraz w stanach fizjologii i patologii ciąży stanowią istotną część badań przeprowadzonych przez pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału (prof. UJK dr hab. n. med. Tomasz Soszka).

W zakresie kolejnych dyscyplin zabiegowych wyróżnić należy między innymi badania

dotyczące optymalizacji diagnostyki i leczenia chorych z nowotworami głowy i szyi, w tym raka krtani i raka wargi (prof. UJK dr hab. n. med. Stanisław Bień). W tym zespole na szeroką skalę wprowadzono metodę rehabilitacji po laryngektomii – wszczępieniu protez głosowych. Profesor Stanisław Bień jest współtwórcą nowoczesnej otoneurologii klinicznej – pionierskich badań w zakresie kompensacji uszkodzeń narządu przedsionkowego, a także współautorem pierwszej w Polsce operacji raka masywu szczękowo-sitowego z podwójnego dostępu.

Interesującym nowym działem są badania poświęcone nowotworom zębów przewodu pokarmowego (Gastro Intestinal Stromal Tumours – GIST) pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. n. med. Stanisława Głuszka (tzw. rejestr świętokrzyski GIST). Badania, w tym między innymi obserwacje *follow-up*, są prowadzone według zasad, które rekomenduje zespół Centrum Onkologii – Instytutu w Warszawie pod kierunkiem prof. Włodzimierza Ruki. Szczególnie ważnym obszarem badań jest optymalizacja leczenia raka żołądka, z problematyką żywieniową włącznie (prof. Stanisław Głuszek).

Prace prof. UJK dr. hab. n. med. Sierhei Pańki poświęcone są chirurgii, rekonstrukcji narządów i tkanek ze stosowaniem matrycowych form preparatu, a także zdrowiu publicznemu, w tym skryningu stanu zdrowia po katastrofie czarnobylskiej.

Autorem prac z zakresu onkologii urologicznej, w tym raka i łagodnego rozrostu stercza oraz dysfunkcji seksualnych, jest prof. UJK dr hab. n. med. Sławomir Dutkiewicz. Celem kierowanych przez niego prac doktorskich było porównanie wyników leczenia chorych na łagodny rozrost stercza operowanych ze wskazań bezwzględnych i względnych.

Prace z zakresu okulistyki obejmują krioofthalmologię, mikrochirurgię oka oraz chirurgię refrakcyjną rogówki (prof. UJK dr hab. n. med. Lesław Krwawicz). Wcześniejsze, wspólne z doktorantką badania poświęcone były etiologii zapaleń błony naczyniowej oka na terenie Polski środkowo-wschodniej.

Natomiast prace prof. UJK dr. hab. n. med. Andrzeja Fryczkowskiego dotyczą badań układu naczyniowego oka ludzkiego, w tym naczyń włosowatych siatkówki oka. Profesor Fryczkowski jest pomysłodawcą prototypu wielofunkcyjnego instrumentu do operacji odwarstwienia siatkówki (Retinal Surgery Instrument) i prototypu trepanu rogówkowego z próżniowym kołnierzem, którego zadaniem jest zapobieganie astygmatyzmowi

rogówki, powstającemu w wyniku operacji jej przeszczepiania. Jest również pomysłodawcą operacyjnego sposobu korekcji nieźborności (astygmatyzm rogówki) przy zastosowaniu tzw. permanentnych rogówkowych szwów refrakcyjnych, zastosowania protekcyjnej soczewki kontaktowej chroniącej siatkówkę wcześniaków przebywających w inkubatorze przed szkodliwym działaniem światła jarzeniowego, jak również konsultantem i pomysłodawcą opracowania tzw. cyfrowej angiografii fluoresceinowej.

2. W zakresie badań klinicznych (dyscypliny niezabiegowe) badania ukierunkowane są między innymi na etiopatogenezę i leczenie padaczki u dzieci i dorosłych, w tym padaczki lekoopornej. Prace doświadczalne i kliniczne nad skojarzeniem leków przeciwpadaczkowych prowadziła dr n. med. Barbara Błaszczuk wraz zespołem, we współpracy z Kliniką Neurologii Akademii Medycznej w Lublinie. Doktor Błaszczuk uczestniczy w pracach nad standardami leczenia padaczki, psychospołecznymi jej aspektami, czynnikami ryzyka udarów. Zespół ten opracowuje również wyniki badań nad stwardnieniem rozsianym, z uwzględnieniem leczenia interferonem.

Prospektywną ocenę neuropsychologiczną, elektrofizjologiczną i neurologiczną potomstwa matek chorych na padaczkę prowadzi zespół pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. n. med. Janusza Wendorffa. Ważnym zakresem badań jest etiopatogeneza i diagnostyka migreny u dzieci, drgawek gorączkowych oraz epidemiologia i immunologia padaczki, a także nowe procedury terapeutyczne w neurologii dziecięcej.

Główne kierunki działalności naukowej prof. zw. dr. hab. n. med. Marianny Janion ukierunkowane są przede wszystkim na chorobę niedokrwinną serca, a szczególnie na badania nad historią naturalną zawału serca. Jej publikacje stanowią studium zmian w przebiegu choroby, w sposobach profilaktyki i terapii, jakie dokonały się w minionych 30 latach. Ponadto istotnymi obszarami zainteresowań prof. Janion były i nadal są: różne aspekty terapii przewlekłego migotania przedsionków, ocena hormonalnej (reprezentowanej przez przedsionkowy peptyd natriuretyczny – ANP) i hemodynamicznej funkcji lewego przedsionka u pacjentów z blokiem przedsionkowo-komorowym po wszczępieniu stymulatora serca na stałe, ocena stopnia asynchronii i zmian w poziomie peptydu natriuretycznego typu B (BNP) u pacjentów z pozawałowymi zaburzeniami przewodzenia śródkomorowego, ocena znaczenia klinicznego

niektórych nieprawidłowości w budowie i funkcji serca.

Prace badawcze prof. UJK dr. hab. n. med. Beaty Wożakowskiej-Kapłon i prof. UJK dr. hab. n. med. Marka Kochmańskiego koncentrują się na problemach zaburzeń rytmu, zwłaszcza migotania przedsionków, i dotyczą zaburzeń hemodynamicznych, układu hemostazy i neurohormonalnych w tej grupie chorych. Są to prace nowatorskie, przedstawiające możliwości stratyfikacji i prognozowania skuteczności wczesnej i odległej kardiowersji elektrycznej na podstawie stężenia peptydów natriuretycznych (predsionkowego i typu B) w warunkach podstawowych i po stymulacji wysiłkiem fizycznym. Zakres prac badawczych i publikacji naukowych obejmuje również między innymi zagadnienia diagnostyki obrazowej w kardiologii, zwłaszcza echokardiologii, zaburzenia układu hemostazy w ostrych zespołach wieńcowych oraz profilaktykę powikłań zakrzepowo-zatorowych w schorzeniach sercowo-naczyniowych.

W nefrologii badania prof. dr. hab. n. med. Andrzeja Rydzewskiego koncentrują się na problemach gastroenterologicznych, na zaburzeniach stanu odżywiania i ich diagnostyce w przewlekłej niewydolności nerek oraz na leczeniu tego schorzenia.

Prace z zakresu gastroenterologii prof. dr. hab. n. med. Grażyny Rydzewskiej dotyczą problemów diagnostyki i terapii powikłań choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy oraz nowych metod w leczeniu ostrego zapalenia trzustki i nieswoistych zapaleń jelit (choroba Leśniowskiego-Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego). Są to badania nowatorskie w skali ogólnopolskiej.

Prace badawcze dr. n. med. Wiesława Kryczki w latach 2001–2008 dotyczyły głównie problematyki wirusowych zapaleń wątroby (WZW). Badania WZWB były prowadzone w ramach uczestnictwa w wielośrodkowych, międzynarodowych badaniach klinicznych nowych metod terapii. W znacznie szerszym zakresie dr Kryczka prowadził badania nad WZWC. We współpracy z Instytutem Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie badał zmiany w epidemiologii genotypów HCV oraz genetycznych uwarunkowań przebiegu WZWC.

Celem badań z dermatologii jest współczesna diagnostyka, leczenie oraz profilaktyka chorób alergicznych, leczenie nowotworów metodą fotodynamiczną, działanie środków ochronnych na niekorzystny wpływ promieni słonecznych (prof. dr. hab. n. med. Stanisław Zabielski).

Prace zespołu fizjoterapeutów skupione są na ocenie metod rehabilitacyjnych w różnorodnych zespołach bólowych kręgosłupa (odcinka szyjnego, piersiowego i lędźwiowo-krzyżowego), w okresie pooperacyjnym po artroplastykach biodrowych, kolanowych, po rekonstrukcji artroskopowej więzadła krzyżowego przedniego, a także skuteczności całkowitej artroplastyki stawu biodrowego w zależności od dostępu operacyjnego. Ponadto badaniami objęto problematykę stabilności stawu kolanowego po przeszczepie więzadła krzyżowego przedniego z więzadła właściwego rzepki oraz skuteczność zajęć korekcyjno-wyrównawczych w zniekształconych statycznie ciałach dzieci w wieku szkolnym (rozprawa doktorska Roberta Dutkiewicza, promotor prof. dr hab. n. med. Bogusław Frańczuk).

Główne kierunki działalności naukowej prof. zw. dr. hab. n. med. Bogusława Frańczuka są związane z ortopedią i traumatologią narządu ruchu, rehabilitacją medyczną, głównie narządu ruchu. W pierwszej grupie mieszczą się nowatorskie prace dotyczące techniki operacyjnej (na przykład nowy dostęp przednio-boczny podżuchwowy do segmentu C2/C3 kręgosłupa i opublikowanie po raz pierwszy w Polsce przypadków zespolenia spondylolistezy pourazowej na tak wysokim poziomie przy użyciu płytek stabilizujących, wprowadzenie niestosowanego wcześniej w kraju zespolenia złamań krętarzowych kości udowej gwoździem śródszpikowym Y), a także prace dotyczące prób zastosowania nowych technik termowizyjnych w ocenie niestabilności kręgosłupa szyjnego. Bardzo nowoczesne badania prezentują prace kliniczno-doświadczalne z zakresu trybologii związane ze ścieralnością wysokocząsteczkowego polietylenu endoprotez biodra i kolana. Badania te mają duże znaczenie w projektowaniu nowych typów protez i związane są z dłuższym ich użytkowaniem.

Należy podkreślić znaczenie badań prowadzonych przez prof. UJK dr. hab. n. med. Zbigniewa Śliwińskiego z zakresu najnowszych metod rehabilitacji, tj. wpływu aplikacji kinesiotapingu na zmiany motoryki u dzieci z wadami rozwojowymi, skuteczność kinesiotapingu w procesie usprawniania pacjentek po mastektomii. Inne badania obejmowały ocenę stężeń metenkefalin w osoczu krwi w procesie fizykoterapii u chorych poddanych kriostymulacji ogólnoustrojowej, ocenę gry naczyniowej i spastyki niedowładnej kończyny górnej, stymulowanej krioterapią miejscową w obrazie termowizyjnym, pacjentów po udarze mózgu, a także obrazowanie termowizyjne skolioz zarówno przed kinesiotapingiem, jak

i po nim. Profesor Śliwiński jest Międzynarodowym Instruktorem Kinesiotapingu, członkiem Kinesiotaping Association Japan, instruktorem Kinesiology Taping – członkiem K-Active Europe Germany, wykładowcą na kursach Kinesiology Taping w Irlandii, w Anglii, w Niemczech i we Włoszech oraz autorem wielu cennych publikacji.

Prace prof. UJK dr. hab. n. med. Włodzisława Kulińskiego koncentrują się na problemach rehabilitacji chorych po zawale serca, ocenie skuteczności i wyjaśnienia mechanizmu działania zabiegów hydroterapeutycznych i balneologicznych na ustrój człowieka. Drugim nurtem badań prof. Kulińskiego jest doskonalenie fizjoterapii w reumatologii i neurologii oraz obiektywizacja oceny bólu, włącznie z problemami detekcji sygnałów do oceny bólu.

3. **W zakresie badań nauk o zdrowiu** ważne miejsce zajmuje działalność naukowa pracowników z Zakładu Badań Wieku Rozwojowego, kierowanego do 2007 roku przez prof. Waldemara Dutkiewicza, a obecnie przez prof. UJK dr. hab. n. hum. Grażynę Nowak-Starz. Zakład prowadził badania związane ze zjawiskami akceleracji i trendów sekularnych oraz kompleksowym diagnozowaniem i syntezyowaniem wieloaspektowych uwarunkowań środowiskowych rozwoju osobników w różnych okresach ontogenezy. Na podstawie uzyskanych wyników badań (przebadano 5632 dzieci w wieku 3–16 lat, w pomiarach uwzględniono 18 cech somatycznych i pięć sprawności fizycznej) opracowano normy i wskaźniki rozwoju dla cech somatycznych i cech sprawności fizycznej dzieci oraz młodzieży z Kielecczyny. Wartościowy wkład do dorobku polskiej auksologii i zdrowia publicznego wniosły także wyniki badań longitudinalnych prowadzonych przez 19 lat przez prof. Nowak-Starz. Tematyka dotyczyła rozwoju i zdrowia populacji dzieci i młodzieży (0–18 lat), której okres dzieciństwa przypadł na lata osiemdziesiąte, tj. okres kryzysu gospodarczego, a nauka w szkole na lata dziewięćdziesiąte XX i początek XXI wieku, tj. okres istotnych zmian w opiece zdrowotnej.

Na podkreślenie zasługują też prowadzone w Zakładzie Badań Wieku Rozwojowego badania dr Haliny Król, specjalisty w zakresie zdrowia publicznego, oraz dr Edyty Naszydłowskiej. Celem badań prowadzonych przez dr Król była analiza wyboru szkoły i zawodu przez uczniów szesnastoletnich z ujemnym bilansem zdrowia, uczących się w szkołach zawodowych. Wyniki badań potwierdziły występowanie licznych problemów zdrowotnych, które nie są uwzględniane

przez badanych, przy wyborze szkoły i zawodu. Zainteresowania naukowo-badawcze dr Naszydłowskiej koncentrują się wokół zagadnień stanu zdrowia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dzieci, osób chorych, starych i bezdomnych.

Główne kierunki zainteresowań naukowo-badawczych dr Aldony Kopik dotyczą zagadnień akceleracji rozwoju i pedagogicznych konsekwencji tego zjawiska, zagadnień gotowości szkolnej dzieci oraz osiągnięć szkolnych uczniów. Jest inspiratorką badań nad rozwojem dzieci sześciolatków, twórczynią zespołu badawczego (w składzie zespołu byli pracownicy Wydziału – dr Elżbieta Cieśla i dr Małgorzata Markowska) realizującego w latach 2005–2007 ogólnopolski projekt badawczy „Dziecko sześciolatki u progu nauki szkolnej”. Pełniła funkcję zarządzającej projektem oraz Koordynatora Ogólnopolskiego ds. Rozwoju Umysłowego. Celem projektu było określenie stopnia przygotowania dzieci sześciolatków do podjęcia edukacji szkolnej. Diagnoza dotyczyła sfery rozwoju fizycznego, motorycznego, umysłowego, społeczno-emocjonalnego dzieci, zdrowia oraz warunków środowiskowych i wychowawczych. Badaniami objęto 70 000 dzieci sześciolatków i ich rodziców oraz 6000 nauczycieli na terenie całej Polski. W wyniku realizacji projektu przygotowany został, dla Ministerstwa Edukacji Narodowej, raport ogólnopolski „Sześciolatki w Polsce” oraz 16 raportów wojewódzkich. Dr Aldona Kopik jest redaktorką raportu ogólnopolskiego oraz pięciu raportów wojewódzkich.

Badania nad szeroko pojętą profilaktyką społeczną prowadzi, pod kierownictwem prof. UJK dr hab. n. hum. Moniki Szpringer, Zakład Profilaktyki Społecznej. Zasadniczy obszar badawczy pracy prof. Szpringer dotyczy profilaktyki zachowań problemowych dzieci i młodzieży, w tym szczególnie używania środków psychoaktywnych. Autorka opracowała rozwiązania systemowe w zakresie zapobiegania patologiom wśród młodzieży w środowisku lokalnym. Jest autorką programów profilaktyki w szkole i profilaktyki środowiskowej. Systematycznie prowadzi badania diagnostyczne dotyczące używania środków psychoaktywnych, przemocy domowej i rówieśniczej. Badania były przeprowadzone u ponad 30 000 młodzieży. Wyniki tych badań publikowane są jako raporty i opracowania naukowe, na podstawie których konstruuje się strategie profilaktyczne. Jako efekt pracy badawczej wypracowany został Regionalny System Diagnozy i Profilaktyki Zachowań Problemowych Dzieci

i Młodzieży, realizowany przez Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” we współpracy z naszym Wydziałem. Prof. Szpringer jest osobą odpowiedzialną za jego wdrażanie i rozwój.

Badania prowadzone przez dr Edytę Suligę koncentrują się wokół dwóch głównych grup zagadnień. Pierwszy kierunek dotyczy zróżnicowania społecznego sposobu żywienia oraz stanu odżywiania dzieci i młodzieży, zwłaszcza związków sposobu żywienia z kształtowaniem się gradientów społecznych rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży w okresie transformacji ustrojowej. Drugi kierunek związany jest z zachowaniami zdrowotnymi uczniów i studentów, ze szczególnym uwzględnieniem stanu odżywiania i zachowań związanych z kontrolą masy ciała dziewcząt i młodych kobiet.

Awanse naukowe w latach 2005–2009

W 2005 roku sześć osób uzyskało awanse naukowe, w tym trzech pracowników Wydziału tytuł profesora (Bogusław Frańczuk, Witold Malinowski, Janusz Wendorff), jedna osoba stopień doktora habilitowanego (Beata Wożakowska-Kapłon) i dwie stopień doktora (Ewa Dutkiewicz, Izabela Lewandowska-Andruszuk). W 2006 roku cztery osoby otrzymały stopień doktora (Edyta Naszydłowska, Grażyna Wiraszka, Agata Horecka-Lewitowicz, Renata Stępień). W 2007 roku było pięć awansów, w tym dwoje pracowników otrzymało tytuły profesora (Grażyna Rydzewska, Andrzej Rydzewski) i trzy osoby stopnie doktora (Aleksandra Słowiecka, Grażyna Czerwiak i Kazimiera Zdziebło). W kolejnym roku dwie osoby uzyskały stopień doktora habilitowanego (Grażyna Nowak-Starz, Monika Szpringer) oraz trzy stopień doktora (Elżbieta Kamusińska, Dorota Kozieł, Piotr Lewitowicz). W 2009 roku (do marca) dwie osoby otrzymały stopień doktora (Małgorzata Kaczmarczyk, Aleksandra Cieślik). Ogółem awanse naukowe uzyskały 22 osoby. Świadczy to o dużym dynamizmie pracowników i ich stałym doskonaleniu naukowym.

Konferencje i sesje naukowe

Wydział Nauk o Zdrowiu jest bardzo aktywny w zakresie organizacji konferencji i sympozjów naukowych. W ciągu trzech lat zostało

Międzynarodowa konferencja naukowa „Człowiek w zdrowiu i chorobie”

zorganizowanych 27 konferencji o różnym zasięgu (tabela 4), a więc w ciągu całego okresu istnienia Instytutu/Wydziału było ich 60. Jedną z wielu ciekawych była Międzynarodowa konferencja naukowa „Człowiek w zdrowiu i chorobie”. Przybyli liczni goście z Polski i z zagranicy. Omawiano interdyscyplinarne zagadnienia dotyczące szeroko pojętego zdrowia i schorzeń różnych układów. Ponadto prof. zw. dr hab. n.

med. Stanisław Głuszek był organizatorem ogólnopolskich sympozjów naukowych z udziałem gości zagranicznych, poświęconych rozwojowi nowej dziedziny chirurgii – wideochirurgii.

Od 2007 roku organizowane są na Wydziale przez poszczególne instytuty sesje naukowe o różnej tematyce. Zapraszani są na nie profesorem z wiodących ośrodków naukowych. Ogółem odbyło się siedem spotkań naukowych.

Tabela 4. Konferencje naukowe organizowane/współorganizowane przez Wydział w latach 2006–2008

Lp.	Data i miejsce	Temat i organizator z ramienia Wydziału
1	2	3
1	15 maja 2006 Piekary Śląskie – Katowice	<i>Zapobieganie i leczenie odleżyn przykładem działań na rzecz bezpieczeństwa pacjenta</i> Zakład Pielęgniarstwa Społecznego
2	15 maja 2006 Kielce	<i>Obraz współczesnej młodzieży – od kryzysu do nadziei</i> Instytut Zdrowia Publicznego
3	17 maja 2006 Kielce	<i>Terapia ofiar przemocy, terapia sprawców przemocy, praca z dzieckiem w kręgu przemocy domowej</i> Instytut Zdrowia Publicznego
4	19–20 maja 2006 Busko Zdrój	<i>56 Zjazd „Dni kliniczne Buska Zdroju”</i> (organizacja sesji w zakresie fizjoterapii) Instytut Fizjoterapii
5	8–10 czerwca 2006 Kielce	<i>VIII Lubelskie Dni Reumatologiczne</i> Instytut Fizjoterapii
6	12–14 października 2006 Kielce	<i>XII Sympozjum Sekcji Wideochirurgii Towarzystwa Chirurgów Polskich</i> (międzynarodowe) Zakład Chirurgii i Pielęgniarstwa Klinicznego
7	27 października 2006 Kielce	<i>Wybrane aspekty farmakoterapii w pracy lekarza praktyka. Wytyczne i codzienność</i> Zakład Chirurgii i Pielęgniarstwa Klinicznego
8	15 grudnia 2006 Kielce	<i>Postępy w leczeniu niewydolności serca</i> Instytut Zdrowia Publicznego

1	2	3
9	12 lutego 2007 Kielce	<i>Bezpieczna polska szkoła – program „Zero tolerancji przeciwko przemocy”</i> Instytut Zdrowia Publicznego
10	30 marca 2007 Kielce	<i>Życie i praca osób niepełnosprawnych</i> Instytut Fizjoterapii
11	31 marca 2007 Kielce	<i>Problemy chirurgiczne noworodka i małego dziecka. Niektóre problemy laktacyjne w praktyce lekarza pediatry i lekarza rodzinnego</i> Zakład Anatomii Prawidłowej i Funkcjonalnej
12	16 maja 2007 Kielce	<i>I Wydziałowa Konferencja Studencka „Kompleksowe interdyscyplinarne podejście w leczeniu pacjentów”</i> Instytut Zdrowia Publicznego
13	18 maja 2007 Kielce	<i>Standardy pracy z młodzieżą</i> Instytut Zdrowia Publicznego
14	18–19 maja 2007 Busko Zdrój	<i>57 Zjazd „Dni Kliniczne Buska Zdroju”</i> (organizacja sesji w zakresie: Postępy w reumatologii i fizjoterapii) Instytut Fizjoterapii
15	13 października 2007 Kielce	<i>I Sesja Naukowa Wydziału Nauk o Zdrowiu AŚ w Kielcach</i> <i>„Zapalenie wątroby – stan aktualny i przyszłość. Transplantacje wątroby”</i> Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa
16	26 października 2007 Kielce	<i>II Sesja Naukowa Wydziału Nauk o Zdrowiu AŚ w Kielcach</i> <i>„Rak trzustki. Leczenie GIST”</i> Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa
17	4 stycznia 2008 Kielce	<i>III Sesja Naukowa Wydziału Nauk o Zdrowiu AŚ w Kielcach</i> <i>„Rehabilitacja po endoprotezoplastyce biodra”</i> Instytut Fizjoterapii
18	25–26 stycznia 2008 Kielce	<i>Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Człowiek w Zdrowiu i Chorobie”</i> Wydział Nauk o Zdrowiu
19	28–29 stycznia 2008 Zgorzelec	<i>Międzynarodowy Dzień Inwalidy „Życie bez bólu”</i> Wydział Nauk o Zdrowiu
20	2–4 kwietnia 2008 Targi Kielce	<i>Świętokrzyskie Dni Fizjoterapii – „Fizjoterapia w praktyce”</i> Polskie Towarzystwo Fizjoterapii Oddział Świętokrzyski, Targi Kielce Sp. z o.o., Wydział Nauk o Zdrowiu w Kielcach, Europejskie Stowarzyszenie Młodych Fizjoterapeutów
21	16–17 maja 2008 Busko Zdrój	<i>58 Konferencja „Dni Kliniczne Buska Zdroju”</i> Wydział Nauk o Zdrowiu
22	28 maja 2008 Kielce	<i>IV Sesja Naukowa Wydziału Nauk o Zdrowiu UJK w Kielcach</i> <i>„Zdrowie publiczne w dobie współczesnej”</i> Instytut Zdrowia Publicznego
23	10 października 2008 Ostrowiec Świętokrzyski	<i>VI Ostrowieckie Dni Promujące Zdrowie</i> <i>„Medycyna w nauce i praktyce, stan aktualny i przyszłość działań”</i> Wydział Nauk o Zdrowiu Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa
24	21 października 2008 Kielce	<i>Życie jest zbyt cenne, nie zostawiaj go na drodze</i> Wydział Nauk o Zdrowiu Instytut Zdrowia Publicznego
25	23–25 października 2008 Kielce	<i>VII Sympozjum Polskiego Klubu Koloproktologii</i> Wydział Nauk o Zdrowiu Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa
26	12 grudnia 2008	<i>Konferencja z okazji 40-lecia Oddziału Neurochirurgii i Neurotraumatologii w Kielcach</i> Wydział nauk o Zdrowiu Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa
27	18 grudnia 2008 Kielce	<i>Sympozjum szkoleniowe</i> <i>Kardiologia w praktyce ambulatoryjnej</i> Wydział Nauk o Zdrowiu Instytut Zdrowia Publicznego

Charakterystyka oddziałów klinicznych

W dniu 24 czerwca 2008 roku podpisano umowę (HP-1/2008) pomiędzy Wojewódzkim Szpitalem Zespolonym w Kielcach a Uniwersytetem Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego w Kielcach. Na jej mocy powstało pięć oddziałów klinicznych:

Kliniczny Oddział Chirurgii Ogólnej, Onkologicznej i Endokrynologicznej
(prof. zw. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek)

Wykonuje szeroki zakres zabiegów z zakresu chirurgii ogólnej, urazowej, laparoskopowej i onkologicznej. Zatrudnia 13 lekarzy (z ordynatorem), w tym czterech specjalistów z zakresu chirurgii onkologicznej i ogólnej, siedmiu specjalistów chirurgii ogólnej oraz dwóch rezydentów. Na Oddziale wykonuje się około 2000 zabiegów rocznie. Zespół pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. n. med. Stanisława Głuszka prowadzi badania naukowe w zakresie raka żołądka (powstały trzy doktoraty na podstawie materiału klinicznego), zmian immunologicznych po zabiegach laparoskopowych (dr Marek Czerwaty), profilaktyki nowotworów (dr Katarzyna Sobańska), metod laparoskopowych w chirurgii diagnostyki laparoskopowej (dr Jarosław Matykiewicz), w zakresie żywienia pozajelitowego, GIST, raka jelita grubego oraz zapalenia trzustki. Zespół bierze udział w badaniach klinicznych: randomizowane, wieloośrodkowe, podwójnie zaślepienie, prowadzone w grupach równoległych, kontrolowane leczeniem aktywnym, badanie kliniczne fazy III, oceniające skuteczność i bezpieczeństwo doustnego eteksylatu dabigatranu (150 mg dwa razy dziennie) w porównaniu do warfaryny (INR 2.0–3.0) we wtórnej prewencji żylnych chorób zakrzepowo-zatorowej. REMEDY i RECOVER. Zespół prowadzi również badania kliniczne w ramach Polskiej Grupy Badań nad Rakiem Jelita Grubego, koordynowane przez prof. Marka Nowackiego (Centrum Onkologii – Instytut w Warszawie).

I Kliniczny Oddział Kardiologii
(prof. UJK dr hab. n. med. Beata Woźakowska-Kapłon)

Wchodzi w skład struktury Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii. Jest oddziałem o III (najwyższym) stopniu referencyjności, prowadzi diagnostykę i leczenie pacjentów ze schorzeniami układu sercowo-naczyniowego. Bezpośrednio współpracuje z Pracownią Hemodynamiki, Elektrofizjologii, Wszczepiania Stymulatorów oraz z Oddziałem Kardiochirurgii Świętokrzyskiego

Centrum Kardiologii. Prowadzi również działalność naukowo-szkoleniową. Dwóch lekarzy posiada tytuł doktora nauk medycznych, trzech jest w trakcie realizowania badań do wszczęcia przewodu doktorskiego. Dzięki Oddziałowi realizują też badania naukowe lekarze spoza ośrodka (dwie osoby). Główną tematyką badawczą Oddziału jest problematyka zaburzeń rytmu, migotania przedsionków, zapobiegania nagłej śmierci sercowej, badania nad biomarkerami, związek chorób przyzębia z ostrymi zespołami wieńcowymi. Wyniki badań są publikowane w fachowej literaturze zagranicznej i krajowej. Dorobek naukowy przedstawiany jest w trakcie polskich i zagranicznych kongresów kardiologicznych. Ośrodek bierze udział w wieloośrodkowych badaniach klinicznych (ACTIVE, AMADEUS, Q-Symbio), prowadzi działalność szkoleniową, wspólnie z towarzystwami naukowymi organizuje sympozja i konferencje.

II Kliniczny Oddział Kardiologii
(prof. zw. dr hab. n. med. Marianna Janion)

Główne kierunki działalności naukowej dotyczą przede wszystkim choroby niedokrwiennej serca, a szczególnie badań nad historią naturalną zawału serca, co znalazło odzwierciedlenie w kilku zrealizowanych tu rozprawach doktorskich oraz jednej pracy habilitacyjnej. Z tego zakresu opublikowano ponad 50 prac oryginalnych i kazuistycznych, a ciąg publikacji stanowi studium zmian w przebiegu choroby i w sposobach terapii, jakie dokonały się w minionych 30 latach.

Drugi, bardzo ważny kierunek badań dotyczy pierwotnej i wtórnej prewencji choroby niedokrwiennej serca. W latach 2002–2005 prof. Janion była koordynatorem regionalnym dla trzech województw (świętokrzyskiego, opolskiego i podkarpackiego) w największym polskim programie prewencyjnym (Ogólnopolski Program Prewencji Choroby Wieńcowej – POLSCREEN). W czasie jego realizacji przebadano łącznie 734 519 osób, w tym w województwie świętokrzyskim 33 576, w opolskim 28 416 i w podkarpackim 33 069 osób. Wyniki tego największego badania prewencyjnego były wykorzystane do oceny rozpowszechnienia uznanych czynników ryzyka w populacji polskiej oraz stanu opieki kardiologicznej i skuteczności leczenia w poszczególnych regionach kraju. Kolejnym programem realizowanym w Świętokrzyskim Centrum Kardiologii wspólnie z wiodącymi ośrodkami w kraju i wdrożonym do praktyki na terenie całej Polski był Wieloośrodkowy Ogólnopolski System Monitorowania Standardu Podstawowej Opieki Kardiologicznej w Warunkach Pod-

stawowej Opieki Zdrowotnej (POLKARD-SPOK). Obecnie, wspólnie z ośrodkiem krakowskim, Świętokrzyskie Centrum Kardiologii uczestniczy w realizacji ogólnopolskiego programu „Tworzenie regionalnych ośrodków referencyjnych prewencji chorób serca i naczyń na tle miażdżycy w zakresie strategii wysokiego ryzyka. Wprowadzenie zasad kontroli jakości i oceny skuteczności programów prewencji”. Łączny, opublikowany dorobek ośrodka to około 300 publikacji w krajowym i zagranicznym piśmiennictwie specjalistycznym.

Świętokrzyskie Centrum Kardiologii Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Kielcach to nowoczesny, pełnoprofilowy, referencyjny ośrodek kardiologiczny (III stopnia), który oprócz specjalistycznego leczenia pacjentów w stanach zagrożenia życia ściśle współpracuje z wiodącymi ośrodkami kardiologicznymi w kraju i w najbliższym regionie. Prowadzi specjalizacje lekarskie z zakresu chorób wewnętrznych i kardiologii. Wojewódzki Szpital Zespołowy, a w szczególności kliniczne oddziały stanowią istotne zaplecze naukowe i szkoleniowe dla studentów Wydziału.

Oddział Otolaryngologii Chirurgii Głowy i Szyi Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach (prof. UJK dr hab. n. med. Stanisław Bień)

Oddział dysponuje bazą 26 łóżek i szerokim zapleczem ambulatoriów specjalistycznych. Oddział w sposób czynny prezentuje działalność naukową, zarówno w formie wykładów, wystąpienia referatowych oraz plakatów zjazdowych, jak i działalność publikacyjną. Prowadzone są kursy szkoleniowe dotyczące praktycznych aspektów chirurgicznej rehabilitacji głosu. W omawianym okresie łącznie przedstawiono na kongresach i sympozjach 32 wykłady na zaproszenie, 18 referatów na zjazdach krajowych, 6 referatów na zjazdach poza granicami Polski, 9 plakatów na zjazdach krajowych i 6 plakatów na zjazdach naukowych zagranicznych.

Główna tematyka naukowa, wokół której koncentrują się prace prowadzone w ramach oddziału, to epidemiologia nowotworów głowy i szyi, leczenie raka krtani gardła dolnego, diagnostyka i leczenie guzów gruczołów ślinowych, rehabilitacja głosu chorych po usunięciu krtani.

Kliniczny Oddział Ginekologii Onkologicznej Świętokrzyskiego Centrum Onkologii (prof. UJK dr hab. n. med. Józef Starzewski)

Podstawowym zadaniem tego Oddziału jest rozpoznawanie, ocena stopnia zaawansowania oraz leczenie chirurgiczne wczesnych postaci nowotworów złośliwych kobiecego narządu

płciowego. Obecność oddziału radioterapii, brachyterapii, chemioterapii, jak również oddziałów chirurgii i urologii onkologicznej umożliwia kojarzenie różnych metod leczniczych zgodnie ze standardami FIGO. Oddział zajmuje się także rozpoznawaniem i leczeniem stanów przednowotworowych sromu, pochwy, trzonu i szyjki macicy. W pracy tej oddział wykorzystuje zaawansowane metody endoskopii i obrazowania (histeroskopia, laparoscopia, MR, TK, PET).

W aktywności naukowej oddziału można wyróżnić dwa kierunki. Pierwszy to ocena skuteczności leczenia poszczególnych nowotworów kobiecego narządu płciowego poprzez okresową analizę (wyniki są publikowane w czasopismach fachowych). Drugi kierunek jest oparty na nowoczesnym zapleczu laboratoryjnym Świętokrzyskiego Centrum Onkologii – Zakład Patologii Nowotworów z nowoczesną pracownią immunohistochemiczną (badania mające na celu ocenę ekspresji antygenów związanych z karcinogenezą raków sromu, pochwy i szyjki macicy) oraz pracownią FISH (Fluorescence in situ hybridisation), umożliwiającą wykrywanie zmian liczby kopii chromosomów i genów oraz wykrywanie fuzji genów. Pracownia Diagnostyki Molekularnej sekwencjonuje DNA w celu wykrycia mutacji i określenia aktywności wybranych onkogenów i tym samym ich roli w przebiegu klinicznym oraz wyborze leczenia uzupełniającego (chemioterapia). Badania te oceniają także ekspresję genów na poziomie mRNA. Metody molekularne wykorzystywane są również do oceny roli wirusów HPV w karcinogenezie raka szyjki macicy.

Wszystkie oddziały, zakłady i pracownie Świętokrzyskiego Centrum Onkologii stanowią bazę dydaktyczną oraz naukowo-badawczą dla Wydziału.

Czasopismo wydziałowe „Studia Medyczne”

„Studia Medyczne” są czasopismem ogólnomedycznym, utworzonym przez Instytut Kształcenia Medycznego, a rozwijanym przez Wydział. Obejmują one zakres nauk podstawowych, klinicznych, zdrowia publicznego, pielęgniarstwa i położnictwa, fizjoterapii, etyki, filozofii i historii medycyny. Od 2006 roku czasopismo jest kwartalnikiem i indeksowane w Index Copernicus: ICV (2006) = 2,54, ICV (2007) = 2,91, ICV (2008) = 3,80. Od 2007 roku redaktorem naczelnym został prof. zw. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek.

Wychodząc naprzeciw wymaganiom, jakie stawia piśmiennictwo medyczne w kraju i na świecie, od 2008 roku czasopismo wydawane jest w większym formacie i zmienionej szacie graficznej, z zachowaniem dotychczasowego układu. Zmienił się również tytuł, ze „Studia Medyczne Akademii Świętokrzyskiej” na „Studia Medyczne”. Do uczestnictwa w Radzie Naukowej przyjęły zaproszenie następujące osoby z zagranicy: prof. Jean-Pierre Chambon (Lille, Francja), prof. Pavol Holeczy (Ostrawa-Vitkovice, Czechy), dr Helena Kaducakova (Ružomberok, Słowacja), prof. Anton Lacko (Ružomberok, Słowacja), prof. Sjarhei Pańko (Brześć, Białoruś), dr Tomasz Rogula (Cleveland, USA), dr Andrew Ukleja (Cleveland, USA). Nowi członkowie są gwarancją wysokiego poziomu naukowego kwartalnika.

W celu udostępnienia „Studiów Medycznych” szerszemu gronu odbiorców założona została w Internecie strona www czasopisma (www.pu.kielce.pl/studiamedyczne), gdzie zamieszczone są streszczenia oraz pełne teksty artykułów. Index Copernicus zaprosił również kwartalnik

do zamieszczania tytułów i streszczeń na swojej stronie, stwarzając większą możliwość dostępności do artykułów publikowanych w „Studiach Medycznych”, a co za tym idzie, udostępnienia do listy cytowań. Jest to szczególnie ważne w związku z nawiązaniem współpracy między Index Copernicus a Scholar Google (www.scholar.google.com).

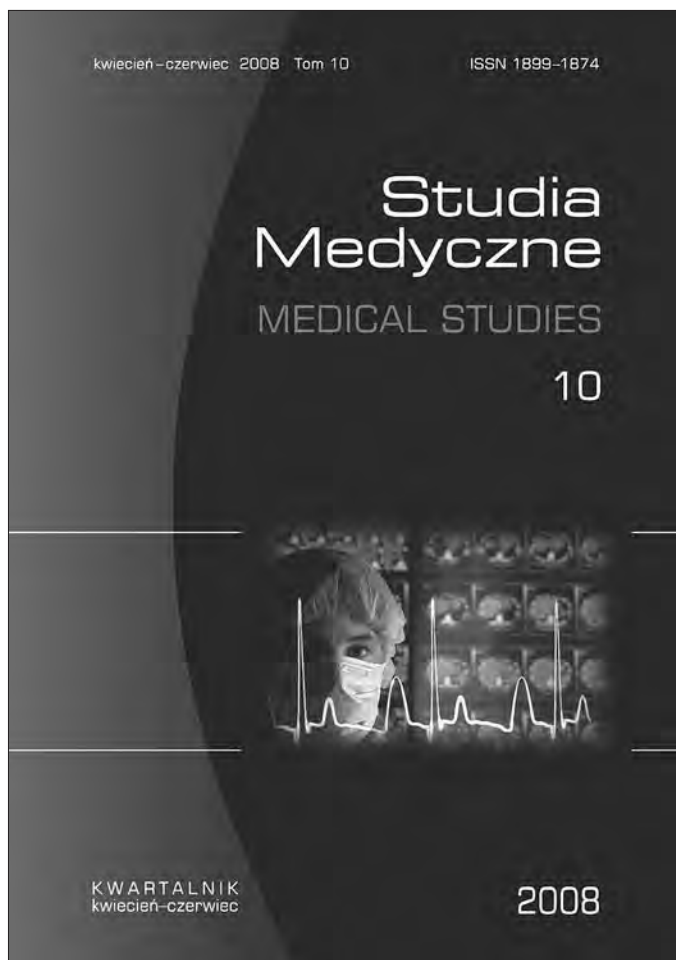
Z początkiem 2009 roku zostały poczynione starania o uzyskanie oceny parametrycznej przez Komitet Badań Naukowych działający przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Warszawie.

Działalność studencka

W roku akademickim 2005/06 w związku z utworzeniem Wydziału Nauk o Zdrowiu po raz pierwszy została powołana Wydziałowa Rada Samorządu Studentów (WRSS) tego Wydziału, w składzie: Łukasz Patyna (pielęgniarstwo) – przewodniczący, Iza Imielska (fizjoterapia) – wiceprzewodnicząca, oraz członkowie: Agnieszka Toporska (pielęgniarstwo), Kamila Drożdż (pielęgniarstwo), Monika Kostecka (położnictwo) i Ewelina Sikora (położnictwo).

W związku z upływem kadencji obowiązującej na Uczelni w roku akademickim 2006/07 odbyły się ponowne wybory do WRSS, w skład której weszli: Ewa Stelmach (fizjoterapia) – przewodnicząca, Łukasz Patyna (pielęgniarstwo) – pierwszy wiceprzewodniczący, Anita Stradowska (pielęgniarstwo) – drugi wiceprzewodniczący, Monika Kudaka (pielęgniarstwo) – sekretarz, oraz członkowie: Iwona Jurkowska (pielęgniarstwo), Małgorzata Dudala (pielęgniarstwo), Ewelina Kocjan (pielęgniarstwo). Obecnie do WRSS należą: Arkadiusz Zurawski (fizjoterapia) – przewodniczący, Łukasz Cywiński (fizjoterapia) – wiceprzewodniczący, Mateusz Bis (fizjoterapia) – sekretarz, oraz członkowie: Marta Tess (pielęgniarstwo), Artur Drużbicki (fizjoterapia), Monika Chmielewska (pielęgniarstwo) i Paulina Kalisz (fizjoterapia).

Samorząd Studentów tworzą wszyscy studenci Uniwersytetu. Przedstawiciele Samorządu wybierani są przez społeczność akademicką. Podstawowym zadaniem Samorządu jest reprezentowanie interesów braci studenckiej. Jest on aktywnie włączony w proces dydaktyki i jakości kształcenia. Zajmuje się również sprawami socjalno-bytowymi. Kreuje też życie studenckie, inicjuje liczne przedsięwzięcia o charakterze

Okladka „Studiów Medycznych” 2008, t. 10

Spotkanie Studenckiego Koła Naukowego „Medyk” z wiceministrem Bolesławem Piechą

Spotkanie świąteczne pracowników i przyjaciół Wydziału – Wielkanoc 2006. Upominki dla dzieci ze szpitali kieleckich przygotowane przez studentów w ramach corocznej akcji „Zajęczek”

kulturalnym, reprezentuje środowisko Wydziału przed różnymi władzami i instytucjami.

Studenci mają szansę angażować się w liczne organizacje, takie jak na przykład Europejskie Stowarzyszenie Młodych Fizjoterapeutów YEAP. Jego założycielem jest Łukasz Gajos, który wraz z Patrycją Dudzic i członkami stowarzyszenia inicjują i organizują konferencje naukowe dla studentów. Studenci wykazują również zaangażowanie w przynależności do Studenckiego Koła Naukowego „Medyk”. Uczestnicy koła prowadzą badania naukowe dotyczące uzależnień od substancji psychoaktywnych studentów

i działalności wolontaryjnej studentów. Biorą aktywny udział w sesjach Studenckich Kół Naukowych. Angażują się także w kampanie społeczne prowadzone przez Wojewodę, Prezydenta miasta Kielce i Urząd Marszałkowski oraz różne organizacje pozarządowe. Klub Honorowych Dawców Krwi „Student”, którego opiekunem jest prof. dr hab. Grażyna Nowak-Starz, włącza się w propagowanie i wdrażanie idei honorowego krwiodawstwa wśród studentów.

Tradycje

Wydział Nauk o Zdrowiu kontynuuje tradycje Instytutu Kształcenia Medycznego. Każdego roku organizowane są spotkania świąteczne z okazji Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Są one okazją do integracji kadry pracującej na Wydziale i nadają specyficzny klimat atmosferze tu panującej. Studenci organizują akcje świąteczne, w czasie których wręczają dzieciom ze szpitali i placówek opiekuńczych różne upominki. Do 2007 roku wszystkie zabawki studenci wykonywali w ramach terapii zajęciowej.

Kontynuowane są również różne działania związane z obchodami Świątokrzkich Dni Profilaktyki i Kieleckiego Festiwalu Nauki. Po śmierci prof. Waldemara Dutkiewicza została ustanowiona nagroda jego imienia dla studentów wyróżniających się wynikami w nauce oraz pracą społeczną na rzecz środowiska akademickiego i lokalnego. Wręczana jest każdego roku w czasie obchodów rocznicy śmierci profesora.

Pierwsza sala posiedzeń Rady Wydziału otrzymała imię prof. Waldemara Dutkiewicza. W maju 2009 roku otwarto Salę Tradycji, upamiętniającą działalność Pomaturalnej Szkoły Medycznej i Instytutu Kształcenia Medycznego.

Tradycją na Wydziale stało się uroczyste wręczanie dyplomów przez władze Wydziału absolwentom wszystkich kierunków studiów.

Współpraca ze środowiskiem

Wydział kontynuuje współpracę ze stowarzyszeniem „Nadzieja Rodzinie”. Rozszerzyło ono działalność z zakresu profilaktyki, promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej, a także leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych. Wydział

jest twórcą Regionalnego Systemu Diagnozy i Profilaktyki Zachowań Problemowych Dzieci i Młodzieży, w ramach którego prowadzona jest działalność z zakresu profilaktyki pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia. Realizowana jest ona głównie w środowisku lokalnym, szkołach, osiedlowych klubach młodzieżowych, osiedlach i blokowiskach oraz w Zakładzie Terapii, Uzależnienia i Współzależnienia stowarzyszenia „Nadzieja Rodzinie”. Profilaktyka skierowana jest do uczniów (wychowanków), rodziców, nauczycieli, pedagogów szkolnych i wychowawców, samorządowców, pracowników ochrony zdrowia.

Wydział kontynuuje również współpracę z „Caritas” Diecezji Kieleckiej w obszarze naukowo-badawczym i dydaktycznym. Wcześniej prowadzone były głównie przedsięwzięcia dydaktyczne, takie jak studia podyplomowe, szkolenia i kursy dokształcające. Wspólnie z „Caritas” prowadzony był projekt unijny studia podyplomowe „Interwencja kryzysowa” dla pracowników NGOs w ramach projektu „Profesjonalizacja usług NGOs w zakresie pracy z osobami bezrobotnymi”. Studia przeznaczone były dla osób z wykształceniem wyższym magisterskim lub licencjackim nauk o profilu humanistycznym – pracowników organizacji pozarządowych planujących podnieść kwalifikacje zawodowe w zakresie interwencji kryzysowej. Absolwenci studiów uzyskali przygotowanie nie tylko do pomocy osobom bezrobotnym, długotrwale bezrobotnym, lecz także do pracy w placówkach interwencji kryzysowej i innych placówkach pomocowych organizowanych przez różne stowarzyszenia, instytucje rządowe i pozarządowe. „Caritas” świadczy pomoc w następujących obszarach: pomoc chorym i niepełnosprawnym, pomoc dla osób starszych i chorych psychicznie, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W ramach współpracy studenci odbywają praktyki w placówkach prowadzonych przez „Caritas” i stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie”.

Punkt Interwencji Kryzysowej, chociaż stworzony głównie dla studentów, służy również konsultacjami i poradami mieszkańcom województwa świętokrzyskiego. Pracownicy Wydziału prowadzą nieodpłatnie warsztaty w wybranych szkołach na temat uzależnień, promocji zdrowia i udzielania pierwszej pomocy (prof. UJK dr hab. Monika Szpringer, dr Grażyna Czerwiak, dr Edyta Naszydłowska).

Współpraca z „Caritas” Diecezji Kieleckiej. Wręczenie dyplomów słuchaczom studiów podyplomowych realizowanych z funduszy europejskich

Szkolenie z udzielania pierwszej pomocy prowadzone przez studentów – Świętokrzyskie Dni Profilaktyki 2007

Prowadzone na Wydziale seminaria naukowe mają charakter otwarty dla wszystkich zainteresowanych tematyką poszczególnych spotkań. Wydział włącza się również w kampanie społeczne i programy profilaktyczne prowadzone na terenie województwa świętokrzyskiego. Między innymi realizowano kampanie: dwie edycje „Życie jest zbyt cenne nie zostawiaj go na drodze”, „Przeszczep to drugie życie”, „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”, „Stop HIV/AIDS”.

S MIĘDZYWYDZIAŁOWE
TUDIUM JĘZYKÓW OBCYCH

Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych zostało powołane w strukturach WSN Zarządzeniem Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego już 28 czerwca 1969 roku, a więc parę dni po powołaniu naszej Uczelni. Jego nadrzędnym zadaniem miało być prowadzenie działalności dydaktycznej polegającej na nauce języków obcych w ramach lektoratów. Studium jako jednostka międzywydziałowa rozpoczęło działalność 1 października 1969 roku. Jego kierownictwo objął mgr Władysław Figarski, który sprawował tę funkcję do 1 lutego 1972 roku. Początkowo zatrudnionych

na pełnym etacie było dwóch pracowników: mgr Alicja E. Szafraniec – lektorka języka angielskiego, oraz mgr Władysław Figarski.

Już podczas pierwszego posiedzenia Senatu WSN, który obradował 3 września 1969 roku, rektor doc. dr Tadeusz Malinowski poruszył problem potrzeb kadrowych w Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. W konsekwencji od roku akademickiego 1969/70 obsada lektorska była następująca: mgr Alicja Szafraniec – lektorat języka angielskiego, mgr Krzysztof Łuczyński – lektorat języka niemieckiego, mgr Krystyna

*Znak czasu – pochód pierwszomajowy w 1979 roku
W pierwszym szeregu drugi od lewej mgr Krzysztof Łuczyński, a za nim mgr Teresa Czapska, mgr Marian Maciąg,
mgr Zofia Sadowska, mgr Alina Ryszkowska, mgr Tadeusz Ryszkowski i (obok w tle) mgr Andrzej Domagała*

*Kierownik Studium
mgr Władysław Figarski
(1969–1972)*

*Kierownik Studium
dr Henryk Pawlik
(1972–1976)*

*Kierownik Studium
dr Krzysztof Łuczyński
(1976–2005)*

*Kierownik Studium
mgr Krystyna Mazur-Jońca
(od 2005)*

Jankowska – lektorat języka rosyjskiego, mgr Krystyna Gawron – lektorat języka rosyjskiego. Wkrótce do grona lektorów dołączyła mgr Wacława Kawczyńska – lektorat języka francuskiego.

Organizacja lektoratów odbywała się w strukturze Wydziału Humanistycznego, a zajęcia z grupami studenckimi w jego budynku przy ulicy Leśnej 16. Wszyscy studenci z Uczelni byli zobowiązani do wyboru jednego języka obcego, którego zaliczenie było obowiązkowe. We wspomnianym roku akademickim 1969/70 rozpoczęło studia 300 studentów wyłonionych spośród prawie 900 kandydatów, którzy zgłosili się na egzaminy wstępne.

Władze Uczelni otoczyły wielką troską nauczanie języków obcych. Na posiedzeniu Senatu WSN odbytym 15 października 1969 roku rektor poinformował o wprowadzeniu drugiego języka obcego jako przedmiotu fakultatywnego do planów studiów. Decyzja ta spotkała się z dużą aprobatą studentów i w krótkim czasie nauka dwóch języków obcych była obowiązkowa. Po uruchomieniu studiów zaocznych Senat zdecydował, że studenci tej formy kształcenia także mają obowiązek uzyskania zaliczenia z języka obcego.

Lektorzy Studium: mgr Krzysztof Łuczyński i mgr Alicja Szafraniec, uczestniczyli w posiedzeniach Rady Wydziału Humanistycznego i mieli duży wpływ na decyzje dotyczące tworzenia grup lektoratowych oraz formy zajęć ze studentami.

Senat WSN przychylnie odnosił się również do pracy lektorów zatrudnionych w Studium. Na posiedzeniu 17 listopada 1971 roku podjął decyzję o możliwości skierowania lektorów języków zachodnioeuropejskich na zagraniczne letnie szkoły językowe. W 1971 roku mgr Alicja Szafraniec (język angielski) oraz mgr Krzysztof Łuczyński (język niemiecki) skorzystali z tych możliwości. Magister Alicja Szafraniec uczestniczyła w kursie językowym w Newcastle-upon-Tyne, natomiast mgr Krzysztof Łuczyński brał udział w kursie językowym w Lipsku. Były to pierwsze zagraniczne wyjazdy lektorów kieleckiej Uczelni.

Dnia 1 lutego 1972 roku na kierownika Studium został powołany dr Henryk Pawlik, który pełnił tę funkcję do 15 kwietnia 1976 roku. Podczas jego kadencji zawiązano zespół lektorów języków zachodnioeuropejskich, któremu przewodniczył, do 16 kwietnia 1976 roku, mgr Krzysztof Łuczyński. W tymże roku rektor powołał mgr. Łuczyńskiego na kierownika Studium. Piastował on to stanowisko nieprzerwanie do 2005 roku.

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 28 września 1973 roku WSN została przekształcona w WSP, uzyskując pełne prawa akademickie. W ramach struktur WSP nasza jednostka, włączona do Wydziału Humanistycznego, aktywnie uczestniczyła nie tylko w procesie dydaktycznym, lecz także w wielu innych inicjatywach podejmowanych przez władze Uczelni.

W roku akademickim 1974/75 w ramach Międzywydziałowego Studium Języków Obcych został utworzony zespół lektorów języka rosyjskiego. Na jego kierownika powołano mgr Krystynę Jankowską. Praca zespołu koncentrowała się przede wszystkim na doskonaleniu procesu dydaktycznego w ramach zajęć na lektoracie oraz na systematycznym podwyższaniu kwalifikacji językowo-metodycznych lektorów. Temu celowi służyły kursy językowe w Moskwie, studia podyplomowe (mgr Krystyna Jankowska i mgr Ewa Preyzner), aktywne uczestnictwo w krajowych i zagranicznych konferencjach metodycznych (Łódź, Warszawa, Toruń, Olsztyn, Lipsk – NRD). Niektórzy pracownicy byli autorami skryptów przydatnych w dydaktyce. Opublikowali je mgr Danuta Grzesik (*Język rosyjski dla lektoratów – Geografia*, Kielce 1986) i mgr Anna Żelezik (*Język rosyjski dla studentów wychowania muzycznego*, Kielce 1986). Oprócz skryptów lektorzy języka rosyjskiego opublikowali wiele artykułów i recenzji w zeszytach naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego (mgr Halina Piątek), Politechniki Śląskiej (mgr Maria Chotyniecka), a także w „Przeglądzie Ruscystycznym” (mgr Halina Piątek).

Zespół języka rosyjskiego prowadził także szeroko zakrojoną działalność popularyzatorską wśród studentów naszej Uczelni i w środowisku kieleckim. Jej wyrazem był coroczny udział stu-

dentów WSP w Kielcach w Akademickim Turnieju Wiedzy o Kraju Rad i Znajomości Języka Rosyjskiego. Dzięki dużemu zaangażowaniu lektorów języka rosyjskiego (mgr Krystyna Jankowska, mgr Danuta Grzesik, dr Weronika Musiał i mgr Maria Chotyniecka) studenci Uczelni dziesięciokrotnie zajmowali pierwsze miejsce w eliminacjach środowiskowych i trzykrotnie uzyskali wysokie lokaty na eliminacjach ogólnopolskich.

W pracy zespołu języka rosyjskiego nie można pominąć działalności na rzecz Uczelni i środowiska. Nauczyciele akademicy zatrudnieni w Studium przez wiele lat byli organizatorami i jurorami olimpiad oraz konkursów znajomości języka rosyjskiego (mgr Krystyna Jankowska i mgr Danuta Grzesik), tłumaczyli teksty specjalistyczne na język rosyjski, przyjmowali egzaminy lekarzy na I stopień specjalizacji, brali udział w komisji egzaminacyjnej dla adiunktów (mgr Krystyna Jankowska) oraz pełnili funkcję tłumaczy podczas spotkań z gośćmi zagranicznymi i na organizowanych przez Uczelnię konferencjach naukowych o zasięgu międzynarodowym (mgr Ewa Preyzner, mgr Anna Żelezik i mgr Halina Piątek).

W początkowym okresie istnienia Studium na pełnym etacie były zatrudnione dwie rusycystki: mgr Krystyna Gawron i mgr Krystyna Jankowska. W miarę rozwoju Uczelni zespół lektorów języka rosyjskiego systematycznie się rozbudowywał. Kolejno zatrudniono: mgr Ewę Preyzner (1970), mgr Annę Żelezik (1973), mgr Danutę Grzesik (1974), mgr Marię Grządzielę (1975), mgr Halinę Piątek (1982), mgr Marię Chotyniecką (1985), dr Weronikę Musiał (1986) i mgr Halinę Spiczonek (1987). Obecnie zespół lektorów liczy trzy osoby. Prowadzą one zajęcia

Wizyta gości z Uniwersytetu w Greifswaldzie w 1984 roku
Pierwsza od lewej mgr Zofia Sadowska i drugi od prawej mgr Marian Maciąg

dydaktyczne w ramach lektoratu języka rosyjskiego na wszystkich kierunkach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Zespół języków zachodnioeuropejskich został wyodrębniony w strukturach Studium już w roku akademickim 1974/75. Wówczas mgr. Andrzeja Domagałę zatrudniono na etacie lektora języka angielskiego, a mgr Alinę Ryszkowską (1975) na stanowisku starszego wykładowcy. W następnych latach do grona anglistów dołączyli: mgr Grażyna Miller, mgr Alina Wardecka, mgr Anna Musiał, mgr Magdalena Masłowska i mgr Krystyna Mazur-Jońca.

Dynamiczny rozwój uczelni, którego potwierdzeniem był dynamiczny wzrost liczby studentów na studiach dziennych i zaocznych, spowodował konieczność zapewnienia obsady lektorskiej dla coraz większej liczby grup. Kolejno więc pracę w charakterze lektorów języka angielskiego podjęli: mgr Anna Żarnotal (1991), mgr Anna Słońska (1993), mgr Jarosław Białek (1998), mgr Halina Barszczewska-Kończak (1998), mgr Paweł Jędrzejczyk (1999), mgr Jacek Szajewski (1999), mgr Maria Kopeć (1999), mgr Maciej Gubała (2000), mgr Anna Wciślik (2000), mgr Anna Wilczkowska (2001), mgr Bożena Zakrzewska (2001), mgr Anna Poniewierska (2003), mgr Monika Kudlicka (2003), mgr Magdalena Łuczkiwicz (2004), mgr Iwona Rowińska-Miter (2004) i mgr Karol Wieczorek (2007).

W zespole języków zachodnioeuropejskich pracowali następujący germaniści: dr Krzysztof Łuczyński, mgr Zofia Sadowska, mgr Marian Maciąg oraz mgr Anna Bednarz. Obecnie na pełnych etatach pracują: mgr Eulalia Sobczyńska, mgr Jadwiga Kiec, mgr Ewa Mamrot-Tuszyńska, mgr Ewa Martyna oraz mgr Mariola Słowińska.

Romaniści zwykle stanowili nieliczny zespół. W początkowym okresie funkcjonowania Uczelni kadre lektorów języka francuskiego stanowili: mgr Teresa Czapska, mgr Barbara Pawłowska i mgr Tadeusz Ryszkowski, a obecnie pracują: mgr Anna Wiaderny oraz mgr Zuzanna Jaskulska-Bijoch. Obecnie w Studium zatrudniona jest również mgr Donata Pikulska-Durlik na stanowisku lektora języka łacińskiego.

Pracownicy zespołu języków zachodnioeuropejskich przez wiele lat prowadzili kursy języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego oraz włoskiego dla pracowników Uczelni oraz udzielali się zarówno jako tłumacze tekstów specjalistycznych (mgr Andrzej Domagała, mgr Alicja Szafraniec, dr Krzysztof Łuczyński, mgr Barbara Pawłowska, mgr Teresa Czapska, mgr

Krystyna Mazur-Jońca), jak i pełnili funkcję tłumaczy podczas spotkań z gośćmi zagranicznymi. Prowadzili również zajęcia z języków obcych dla słuchaczy Uniwersytetu III Wieku (mgr Eulalia Sobczyńska, mgr Marian Maciąg, mgr Barbara Pawłowska, mgr Anna Musiał). Lektorzy naszej jednostki chętnie byli zatrudniani przez instytucje na terenie miasta i współpracowali między innymi z Klubem Międzynarodowej Prasy i Książki (dr Krzysztof Łuczyński, mgr Andrzej Domagała, mgr Marian Maciąg, mgr Grażyna Miller i mgr Alina Wardecka), z Naczelną Organizacją Techniczną (mgr Alicja Szafraniec), z Towarzystwem Wiedzy Powszechnej (mgr Barbara Pawłowska i mgr Teresa Czapska). Brali również udział w konferencjach przedmiotowo-metodycznych dla nauczycieli szkół średnich organizowanych przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli (mgr Alicja Szafraniec, mgr Andrzej Domagała, mgr Eulalia Sobczyńska, mgr Barbara Pawłowska i mgr Teresa Czapska), a także byli członkami Wojewódzkiej Komisji Egzaminacyjnej do specjalizacji zawodowej dla romanistów (mgr Teresa Czapska).

Lektorzy pracujący w zespole języków zachodnioeuropejskich utrzymywali stałe kontakty z zagranicznymi placówkami ds. współpracy kulturalnej i edukacyjnej takich krajów jak Francja, Wielka Brytania, Niemiecka Republika Demokratyczna i Republika Federalna Niemiec (do 1989) oraz Włochy – Instytut Francuski w Krakowie, Salle de Lecture w Warszawie, British Council, Instytut Włoski oraz ośrodek Kultury i Informacji Niemieckiej Republiki Demokratycznej w Warszawie (do 1989).

Wychodząc naprzeciw potrzebom lokalnego środowiska medycznego, w związku z koniecznością udokumentowania kompetencji językowych lekarzy, Studium uzyskało status centrum egzaminacyjnego. Lektorzy języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego oraz rosyjskiego przeprowadzali specjalistyczne egzaminy dla lekarzy i innych pracowników służby zdrowia, zakończone stosownymi certyfikatami. Od 1973 do 1998 roku przeprowadzono 608 egzaminów specjalistycznych (język medyczny) dla lekarzy, którzy mieli obowiązek potwierdzenia znajomości języków w ramach procedur związanych z uzyskaniem II stopnia specjalizacji medycznej. W związku z tym odbyło się 221 egzaminów z języka angielskiego, 87 z francuskiego i 300 z niemieckiego.

Zaangażowanie lektorów języków obcych w pracę na rzecz środowiska akademickiego przejawiało się również w aktywnym uczestnic-

twie w uczelnianych komisjach egzaminacyjnych (mgr Krystyna Jankowska, mgr Andrzej Domagała, mgr Zofia Sadowska i mgr Teresa Czapska). Praca w tych komisjach dotyczyła przygotowania formy oraz przeprowadzenia egzaminu z języka obcego dla nauczycieli akademickich, którzy mieli być mianowani na stanowisko adiunkta w WSP. Dla przykładu, w latach 1984–1990 komisja języka rosyjskiego przeprowadziła egzaminy dla 60 pracowników naukowych. Ostatnio lektorzy angażowani są do przekładów na języki obce suplementów do dyplomów ukończenia studiów na poszczególnych wydziałach Uczelni (między innymi mgr Krystyna Mazur-Jońca, mgr Jarosław Białek, mgr Karol Wieczorek, mgr Andrzej Domagała).

Pracownicy Studium stale podnoszą swoje kwalifikacje na kursach krajowych i zagranicznych. Angliści odbywali staże w ośrodkach akademickich w Wielkiej Brytanii, organizowanych w Swansea, Bangor, Newcastle-upon-Tyne, Brighton, Exeter, Oxford oraz w Londynie. Romaniści wielokrotnie wyjeżdżali do Francji i na kursy organizowane w Paryżu, Dijon, Pau, Caën, Grenoble. Magister Barbara Pawłowska uczestniczyła także w metodycznych kursach języka włoskiego w Perugii we Włoszech. Germaniści byli słuchaczami kursów lingwistycznych w Berlinie, Greifswaldzie, Weimarze, Lipsku, Stuttgarcie i Mannheim. Lektorzy języka niemieckiego odbywali również staże w Finlandii (na przykład mgr Marian Maciąg). Rusycyści wyjeżdżali do Moskwy na kursy organizowane przez Uniwersytet im. Michaiła W. Łomonosowa w Moskwie oraz do Leningradu. Zagraniczne kursy językowe mają ogromne znaczenie dla lektorów, gdyż zapewniają poszerzenie i uaktualnienie wiadomości, wymianę doświadczeń z kolegami z innych krajów, a przede wszystkim bezpośredni kontakt z żywym językiem oraz zapoznanie się z najnowszymi metodami jego nauczania.

Wielu lektorów uczestniczy w szkoleniach i konferencjach krajowych w ośrodkach akademickich w Lublinie, Warszawie, Poznaniu i Łodzi, a także w Kielcach, Zaborowie i Rzeszowie. Lektorzy doskonalili swoje kwalifikacje zawodowe na studiach podyplomowych w Instytucie Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Warszawskim (mgr Ewa Preyzner, mgr Barbara Pawłowska i mgr Andrzej Domagała), Studium Podyplomowym Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej w Warszawie (mgr Krystyna Jankowska), Studium Podyplomowym w zakresie historii i kultury Wielkiej Brytanii w Warszawie (mgr Maria Kopeć), Studium Podyplomowym dla

Nauczycieli Języków Obcych w Akademii Pedagogicznej w Krakowie (mgr Monika Kudlicka), w Studium Podyplomowym w zakresie zarządzania i organizacji (mgr Anna Wilczkowska) i w Studium Podyplomowym organizowanym przez British Council w Warszawie (mgr Alina Wardecka). Rusycystka mgr Maria Grządzieła uzyskała w 1995 roku certyfikat w zakresie biznesu i komercji. Od chwili wejścia Polski do Unii Europejskiej otworzyły się nowe możliwości dokształcania nauczycieli języków obcych w renomowanych zagranicznych ośrodkach akademickich. W wyniku osobistego zaangażowania w uzyskanie unijnych środków finansowych (podprogram Grundtwig – Fundacja Socrates) mgr Jarosław Białek w 2005 roku uczestniczył w kursie językowym w Oxfordzie. Obejmował on szkolenie metodyczne, językowe i kulturoznawcze.

Wysokie kwalifikacje pracowników Studium sprawiają, że niektórzy z nich świadczą pozauczelniane usługi w charakterze tłumaczy przysięgłych (między innymi mgr Anna Żelezik, mgr Ewa Mamrot-Tuszyńska, mgr Jadwiga Kiec).

W ciągu 40 lat istnienia Uczelni nasza jednostka była reprezentowana w Senacie przez dr. Krzysztofa Łuczyńskiego, mgr Alicję Szafraniec, mgr Mirosławę Kociołkowską, mgr Halinę Barszczewską-Kończ i mgr Bożenę Zakrzewską.

*Przedstawicielki Studium na uroczystej inauguracji roku akademickiego 1994/95
Od prawej: mgr Alicja Szafraniec, mgr Teresa Czapska i mgr Barbara Pawłowska*

W kolejnych etapach rozwoju Uczelni, która w 2000 roku została przekształcona w Akademię Świętokrzyską, proces dydaktyczny obejmował różne formy kształcenia oraz podlegał zmianom programowym i organizacyjnym. Studium od początku jego powołania prowadziło zajęcia na wszystkich kierunkach. W latach 1969–1973 lektorat języka obcego był obligatoryjny na studiach dziennych w wymiarze 100 godzin, a na studiach zaocznych – 60 lub 80 godzin, w zależności od wydziału. Natomiast pięcioletnie studia magisterskie wprowadziły zróżnicowane ramy czasowe trwania lektoratu, uzależnione od specyfiki kierunku. Rady wydziałów podejmowały decyzje o liczbie godzin przeznaczonych na podnoszenie kompetencji językowych studentów. Dlatego też lektorzy języka angielskiego prowadzili zajęcia w ramach kursu w wymiarze 180 godzin, ale również 120 lub 90 godzin. Na drugi, wybrany przez studenta język obcy przeznaczano 90 lub 120 godzin w przypadku języka łacińskiego. Łacina jest obowiązkowa dla studentów Wydziału Humanistycznego.

W roku akademickim 1991/92 nastąpiły znaczące zmiany programowe. Zniesiono obowiązek uczenia się dwóch języków obcych. Od tam student wybierał tylko jeden z nich na dowolnym poziomie zaawansowania. Jednak wyraźnie dominowała tendencja do kontynuowania nauki języka rozpoczętego w szkole średniej. Organizowano jednak w określonych przypadkach grupy na poziomie początkującym (tzw. zerowym). Lektoraty kończyły się egzaminami.

W roku akademickim 2005/06 kierownictwo Studium objęła mgr Krystyna Mazur-Jońca, która sprawuje tę funkcję do dziś. Z inicjatywy nowego kierownictwa wprowadzono istotne zmiany dotyczące organizacji nauczania języków obcych w Akademii Świętokrzyskiej, która w 2008 roku uzyskała status uczelni uniwersyteckiej. W ramach obowiązujących obecnie struktur nasza jednostka nadal ma charakter międzywydziałowy i nosi nazwę: Międzywydziałowe Studium Języków Obcych.

Nowa jakość w zakresie organizacji lektoratów oraz programów nauczania została dostosowana do najnowszych trendów w tym zakresie. Kierownik Studium mgr Krystyna Mazur-Jońca oraz mgr Anna Żelezik opracowały i przedstawiły do dyskusji zasady strategii procesu dydaktycznego według standardów przedstawionych w dokumencie Rady Europy pod nazwą Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ). Nowa strategia nauczania została zatwierdzona Zarządzeniem rektora z 16 sierpnia 2006 roku, znowelizowanym 11 kwietnia 2008 roku. Zgodnie z przyjętą strategią zasady organizacji i procedur egzaminacyjnych grup wydziałowych obowiązują zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Poziom biegłości językowej określony standardami ESOKJ oraz wyniki procentowe pisemnego egzaminu maturalnego stanowią podstawę tworzenia grup lektoratowych na poziomach A1, A2, B1 i B2. Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia

Spotkanie oplatkowe w 2005 roku

Od lewej (siedzą): mgr Anna Żelezik, mgr Krystyna Mazur-Jońca, mgr Jadwiga Kiec, mgr Donata Pikulska-Durlik, mgr Ewa Martyna. Stoją: mgr Teresa Czapska, mgr Ewa Mamrot-Tuszyńska i mgr Magdalena Masłowska

lektorat, w zależności od kierunku, trwa 60, 90 lub 120 godzin, natomiast na studiach drugiego stopnia – 30 godzin.

Studenci mają obowiązek złożenia egzaminu certyfikacyjnego, stanowiącego podstawę zaliczenia lektoratu, który w określonych przypadkach uwzględnia język specjalistyczny. Mogą również ubiegać się o wydanie odpłatnego certyfikatu uniwersyteckiego, który na podstawie wpisu w indeksie poświadcza znajomość języka obcego na odpowiednim poziomie. Certyfikację kompetencji językowej przeprowadza Uczelniana Komisja ds. Certyfikacji Biegłości Językowej, powoływana na dany rok akademicki przez rektora na wniosek kierownika Studium, według szczegółowych zasad. Dotychczas przewodniczyła tej komisji mgr Anna Zelezik. Studenci, którzy wcześniej złożyli odpowiedni międzynarodowy egzamin certyfikacyjny, mogą być zwolnieni z uczestnictwa w lektoracie oraz z egzaminu.

Działalność Studium wykracza poza ramy obowiązkowego pensum dydaktycznego. Jednostka nasza posiada status Centrum Egzaminacyjnego TELC (The European Language Certificates) i uprawnienia do przeprowadzania zewnętrznych egzaminów międzynarodowych na poziomach określonych standardami ESOKJ. Podstawą prawną powołania Centrum Egzaminacyjnego TELC jest umowa zawarta 1 marca 2005 roku między Wyższą Szkołą Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie a Akademią Świętokrzyską w Kielcach.

Uprawnienia egzaminatorów TELC w zakresie języka angielskiego mają następujący pracownicy Studium: mgr Halina Barszczewska-Kończak, mgr Mirosława Kociołkowska, mgr Krystyna Mazur-Jońca i mgr Anna Słońska; w zakresie języka niemieckiego: mgr Ewa Mamrot-Tuszyńska, mgr Ewa Martyna, mgr Jadwiga Kiec i mgr Mariola Słowińska; w zakresie języka francuskiego: mgr Anna Wiaderny i mgr Zuzanna Jaskulska-Bijoch; w zakresie języka rosyjskiego: mgr Anna Zelezik i mgr Maria Grzędziela. Dwóch starszych wykładowców zdobyło uprawnienia inspektorów TELC (mgr Krystyna Mazur-Jońca i mgr Halina Barszczewska-Kończak). Egzaminy przeprowadzane przez nasze Centrum 21 czerwca 2006 roku zostały poddane zewnętrznej kontroli merytorycznej i proceduralnej. Otrzymaliśmy ocenę wyróżniającą. Do tej pory przeprowadzono 114 egzaminów z języka angielskiego, 36 z niemieckiego oraz 28 z rosyjskiego.

Ponadto Studium przeprowadza egzaminy potwierdzające znajomość języka obcego niezbędne do odbywania staży i praktyk zagranicznych

w ramach programu SOCRATES/ERASMUS. Organizujemy także dofinansowane kursy odpłatne, w których uczestniczą studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, studenci magisterskich studiów uzupełniających, słuchacze studiów podyplomowych, doktoranckich, pracownicy Uniwersytetu oraz inne osoby. Nauka na tych kursach odbywa się na wszystkich poziomach określonych przez ESOKJ. Lektorzy opracowują autorskie programy nauczania dla wszystkich poziomów obowiązkowych grup studenckich oraz na odpłatnych kursach dofinansowanych.

W październiku 2005 roku Studium weszło w skład członków założycieli ogólnopolskiego Stowarzyszenia Akademickich Ośrodków Nauczania Języków Obcych – SERMO. Spotkania tej organizacji, w których uczestniczą przedstawiciele renomowanych uczelni, stały się forum dyskusyjnym na temat potrzeb i jakości kształcenia językowego w szkole wyższej. Studium stara się podtrzymać prestiż Uczelni poprzez aktywne uczestnictwo w SERMO.

Sekretariat Studium zawsze był centrum administracyjnym, ale również w pewnym sensie towarzyskim dla nauczycieli akademickich zatrudnionych w charakterze lektorów języków obcych. Początki były dość skromne, ponieważ dopiero 19 grudnia 1973 roku pracę w sekretariacie podjęła mgr Jadwiga Jankowska jako starszy technik, a następnie samodzielny referent. Studium mieściło się wówczas w budynku Wydziału Humanistycznego przy ulicy Leśnej 16. Kolejny etap rozwoju Uczelni pozwolił na przyznanie dla sekretariatu pomieszczeń w budynku przy ulicy Kościuszki 13, następnie przy ulicy Okrężnej 4, potem Krakowskiej 11, i znowu przy ulicy Kościuszki 13. Tutaj sekretariat mieści się do dziś. Od 1 października 1987 roku pracą sekretariatu jednoosobowo kieruje mgr Gienowajta Felisek. Jej wysoka kultura osobista, kompetencje oraz życzliwy stosunek do lektorów sprawiły, że organizacja i właściwy terminowy przepływ informacji stworzyły dobrą i przyjazną atmosferę pracy. Należy również nadmienić, że sekretariat w 2002 roku został skomputeryzowany. Lektorzy mają tu również do dyspozycji kserokopiarkę i skromny sprzęt audiowizualny.

Rozwój Studium oraz osiągnięcia w pracy lektorów były możliwe dzięki wysoko wykwalifikowanej kadrze, przyjaznej atmosferze w zespołach i wzajemnej pomocy. Na podkreślenie zasługuje także życzliwa postawa władz Uczelni, otwartość na inicjatywy Studium, poparcie i pomoc w rozwiązywaniu problemów.

*S*TUDIUM WYCHOWANIA FIZYCZNEGO I SPORTU

MIĘDZYWYDZIAŁOWE

ORGANIZACJA STUDIUM I REALIZOWANYCH ZAJĘĆ

W strukturze powołanej w 1969 roku WSN w Kielcach znalazło się Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Rolę organizatora tej jednostki międzywydziałowej, a zarazem funkcję jej pierwszego kierownika powierzono dr. Andrzejowi Liedke. Skład kadry, która przystąpiła do pracy w pierwszym roku akademickim, uzupełniali Jolanta Krawczyk, Maria Marcickiewicz i Władysław Krześniak. Podstawowym celem Studium było i jest upowszechnianie kultury fizycznej w środowisku akademickim.

W związku z Uchwałą Senatu z 19 grudnia 1973 roku wprowadzono w Uczelni – jako jednej z pierwszych szkół wyższych w Polsce – obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego dla wszystkich lat studiów. Przystąpiono również do upowszechniania w środowisku studenckim narciarstwa, pływania i obozownictwa na skalę niespotykaną w innych polskich uczelniach. W ciągu czterech lat nauczono pływać około

2500 studentów, a około 2300 z nich uczestniczyło w obozach narciarskich.

Od 1974 roku kielecka WSP jako jedna z pięciu uczelni w Polsce realizuje zajęcia wychowania fizycznego na czterech latach studiów. Kolegium Rektorskie zatwierdziło strukturę Studium, w skład którego wchodziły Pracownia Teorii i Metodyki Wychowania Fizycznego i Sportu, Pracownia Obozownictwa i Turystyki, Pracownia Wychowania Zdrowotnego, a później Pracownia Higieny Szkolnej. Senat Uczelni zaakceptował perspektywiczny program rozwoju Studium, a rolę wychowania fizycznego i sportu podkreślono przez powołanie Senackiej Komisji ds. Zdrowia i Kultury Fizycznej.

Program rozwoju wychowania fizycznego i sportu w latach 1976–1985 przewidywał prowadzenie zajęć obowiązkowych w wymiarze dwóch godzin tygodniowo na czterech latach studiów oraz w formie obozów adaptacyjno-sportowego na pierwszym roku i narciarskiego na drugim roku studiów. Ponadto przewidywał nabywanie oraz doskonalenie przez studentów umiejętności pływania, narciarstwa, siatkówki, koszykówki i turystyki, w której zawierało się obozownictwo.

Program rozwoju kultury fizycznej i turystyki na lata 1985–1990 zakładał realizację zajęć wychowania fizycznego na trzech pierwszych latach studiów, w myśl Zarządzenia nr 9 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 10 kwietnia 1986 roku w sprawie wymiaru i form zajęć wychowania fizycznego w szkołach wyższych podległych ministrowi. W programie ustalono też obowiązkowe i nieobowiązkowe formy zajęć wychowania fizycznego. W miarę możliwości obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego mogły być prowadzone na wszystkich latach studiów. Obecnie szkoły wyższe działające w systemie dziennym

Studenci podczas zajęć nauki pływania

realizują ustawy o obowiązkach prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Sytuacja ekonomiczna spowodowała, że dziś wszystkie instytuty funkcjonujące w Uczelni podjęły decyzję o realizacji zajęć wychowania fizycznego w minimalnym przewidzianym wymiarze, czyli 60 godzin lekcyjnych na studiach stacjonarnych.

Ponieważ nasza Uczelnia kształciła i nadal kształci między innymi nauczycieli i wychowawców, to program wychowania fizycznego zawsze uwzględniał elementy usprawnienia osobistego, wiedzy i umiejętności w zakresie organizacji aktywnego wypoczynku w czasie wolnym oraz elementy sportu. Współpracujący ze Studium prof. dr hab. Maciej Demel postulował uruchomienie trzech torów wychowania fizycznego: wychowania sportowego (dla zdrowych, uzdolnionych ruchowo i zainteresowanych); ogólnorozwojowy (dla przeciętnych) i wyrównawczo-korekcyjny (dla słabych, niezdolnych ruchowo). Pracownicy Studium wprowadzili w życie postulat objęcia każdego studenta wychowaniem fizycznym, dostosowując zajęcia do jego możliwości fizycznych lub zdrowotnych, organizując grupy wychowania fizycznego i grupy terapii ruchowej (por. tabelę 1).

Po zwiększeniu liczby godzin wychowania fizycznego na studiach do czterech lat coraz liczniejsze grupy studentów przedstawiały długoterminowe zwolnienia z zajęć. Podczas pierwszego obozu adaptacyjno-sportowego dla studentów pierwszego roku w 1974 roku zorganizowano badania lekarskie, które wykazały, że co piąty z uczestników obozu powinien uczestniczyć w zajęciach terapii ruchowej. W związku z tym podjęto decyzję o zorganizowaniu obozów rekreacyjnych, na których był realizowany program wychowania fizycznego wymagający od tych studentów mniejszego wysiłku fizycznego.

Aktywność fizyczna jest nie tylko bodźcem do prawidłowego rozwoju, lecz także często le-

karstwem, profilaktycznym środkiem przeciw wielu schorzeniom, sposobem rekonwalescencji. Zakwalifikowanie studentów do grup terapii ruchowej odbywa się na podstawie weryfikacji zwolnień lekarskich przez lekarza zatrudnionego w Studium. Zajęcia, trwające godzinę lekcyjną, dostosowane pod względem intensywności do przeciwwskazań zdrowotnych studentów, odbywają się w sali gimnastycznej lub na basenie.

Dla zainteresowanej, usportowionej młodzieży Studium zawsze proponowało uczestnictwo w wielu sekcjach sportowych pod okiem wykwalifikowanej kadry trenerskiej i instruktorskiej. Przez cztery dekady oprócz sekcji sportowych w zespołowych grach sportowych, pływackiej, tenisa stołowego, lekkiej atletyki istniały w latach siedemdziesiątych ubiegłego stulecia sekcje narciarstwa klasycznego, gimnastyki ogólnorozwojowej, a obecnie sekcje narciarstwa alpejskiego, pływania, judo i aerobiku.

W Mistrzostwach Polski WSP w 1971 roku studenci naszej Uczelni kończyli swoje starty poza podium, ale już w następnej edycji, w 1973 roku, brązowe medale zdobyła reprezentacja w tenisie stołowym i w piłce nożnej, a tuż za podium znalazła się drużyna koszykówki mężczyzn. Od tego startu w mistrzostwach studenci sportowcy z naszej Uczelni odnotowali liczne sukcesy. W historii startów trudno znaleźć sekcję, która nie odniosłaby w swoim czasie sukcesu na arenie ogólnopolskiej. Po kilkadziesiąt medali zdobyli studenci lekkoatleci, pływacy, a ponadto członkowie sekcji tenisa stołowego, narciarze, piłkarze nożni, koszykarze, piłkarze ręczni. Kielecka Uczelnia zajmowała także miejsce na podium w klasyfikacji końcowej usportowionych uczelni wśród wszystkich WSP i filii uniwersytetów.

Oprócz obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, sekcji sportowych i zajęć terapii ruchowej studenci – równolegle z zajęciami przewidzianymi programem lub po ustaniu obowiązku brania w nich udziału – mają możliwość uczestniczenia w zajęciach fakultatywnych, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Jednak niedostateczna baza sportowa Uczelni często ogranicza katalog tych zajęć.

W latach 1973–1976 Studium proponowało młodzieży zajęcia koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej, gimnastyki ogólnorozwojowej, kulturytyki, lekkiej atletyki, pływania, kometki, tenisa stołowego, turystyki kajakowej, kolarskiej i narciarskiej oraz ratownictwa wodnego. Dziś wśród studentek najpopularniejszy jest aerobik, a ponadto rozgrywki uczelniane w piłce nożnej i piłce siatkowej, pływaniu, tenis ziem-

Tabela 1. Godziny realizowane przez studentów w zakresie kultury fizycznej

Realizowane zajęcia	Rok akademicki		
	1994/95	2000/01	2008/09
Wychowanie fizyczne	6 720	8 850	7 020
Rehabilitacja ruchowa	330	420	150
Sport (liczba sekcji)	2 170 (16)	1 380 (14)	1 365 (13)
Rekreacja fizyczna	1 961	810	568
Razem	11 181	11 460	9 103

ny i ćwiczenia w siłowni. W organizacji sportu akademickiego Studium współpracuje z Klubem Uczelnianym Akademickiego Związku Sportowego (AZS), który istnieje od 1969 roku. Obecnie czterdziestolecie Klubu Uczelnianego zbiega się z setną rocznicą powstania AZS w Polsce.

Członkowie uczelnianego AZS są współorganizatorami zajęć sekcji sportowych, studenckich rozgrywek sportowych, obozu narciarskiego, rejsów żeglarskich, mistrzostw pływackich. Skład Zarządu Koła Uczelnianego stanowili najczęściej sami studenci. W działalności tej organizacji uczestniczyli także pracownicy Uczelni, między innymi późniejszy rektor prof. dr hab. Adam Massalski (wówczas doktor i przewodniczący Zarządu Koła). Obecnie, od 2001 roku, prezesem Koła jest Robert Dutkiewicz, pracownik Studium.

Wśród masowych form aktywności fizycznej studentów należy wspomnieć o mistrzostwach lat pierwszych w pływaniu, a w ramach turystyki pieszej – o Rajdzie Gwiazdowym po Górach Świętokrzyskich. Do ciekawych akcji, w których studenci w przeszłości mieli okazję uczestniczyć, należy zaliczyć obóz sportowo-adaptacyjny organizowany wspólnie ze Studium, a w tym spartakiadę studentów roku zerowego i bieg przełajowy „O Błękitną Wstęgę Silnicy”.

Mistrzostwa Polski WSP i Filii Uniwersytetów w pływaniu organizowane przez naszą Uczelnię

Koszykarze AŚ, wicemistrzowie Polski z 2007 roku wśród wyższych szkół akademickich

Bieg przełajowy o „Błękitną Wstęgę Silnicy”

Rektor Adam Massalski (pierwszy z prawej) zawsze blisko sportowców

Pierwszy obóz narciarski, zorganizowany w Bukowinie Tatrzańskiej, odbył się już w drugim roku działalności WSN dla 30 studentów nauczania początkowego z wychowaniem fizycznym (tabela 2). Było to wydarzenie prekursorskie w skali ogólnopolskiej. Decyzją Senatu WSP z 19 grudnia 1973 roku wprowadzono od 1 stycznia 1976 roku obowiązkowe obozy narciarskie dla studentów drugiego roku wszystkich kierunków. Skala obozów zimowych, ich wyjątkowość została zauważona poza Uczelnią. Za akcję „Bu-

Tabela 2. Uczestnicy obozów narciarskich i rejsów żeglarskich

Rok akademicki	Liczba uczestników	
	obozy narciarskie	rejsy żeglarskie
1970/71	30	–
1979/80	900	50
1989/90	449	91
1998/99	224	89
2007/08	273	32

Studenci WSP na obozie narciarskim w Bukowinie Tatrzańskiej

kowina” Studium otrzymało nagrodę III stopnia Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Wśród zimowych obozów szkoleniowych jako formy realizacji programu wychowania fizycznego i sportu wymieniane były obozy narciarskie w Bukowinie Tatrzańskiej dla studentów trzeciego roku, a także obóz łyżwiarski dla studentów, którym program studiów nie pozwalał na wyjazd w góry, a także fakultatywny obóz narciarski dla studentów lat jeden – cztery.

W najlepszych latach na obozach zimowych szkolenie narciarskie przechodziło około 1000 studentów rocznie podczas nawet dziewięciu tygodniowych turnusów. W sumie w ciągu czterdziestoletniej działalności Studium możemy się pochwalić prawie 14 000 uczestników obozów tworzących historię „Bukowiny”. Wyjazdy na obozy zimowe kiedyś były obowiązkowe i finansowane przez uczelnię. Obecnie uczestnictwo jest dobrowolne, a koszty są w całości pokrywane z wpłat uczestników obozu. Mimo to wspaniała atmosfera na stokach i poza nimi, podczas kuliągów i spotkań przy ognisku, które dostarczają niezapomnianych wrażeń, sprawia, że studenci masowo korzystają z kolejnych turnusów. Wzorowa efektywność nauczania tajników narciarstwa na każdym z nich jest potwierdzana uczestnictwem studentów w slalomie narciarskim.

W 1975 roku odbyło się w Szczyrku pierwsze szkolenie narciarskie dla pracowników. W kolejnych latach było to miejsce systematycznego zgłębiania tajników narciarstwa przez pracowników Studium. W ostatniej dekadzie zrealizowano także wyjazd w austriackie Alpy.

Pierwszy obóz adaptacyjno-sportowy został zorganizowany przez Studium przy współpracy Koła Uczelnianego AZS na stadionie sportowym KS „Tęcza” i w obiektach Uczelni. Miał on na celu ocenę poziomu sprawności fizycznej

i wydolności fizycznej oraz stanu zdrowia studentów WSP, zapoznanie studentów z programem wychowania fizycznego i sportu, a także organizację Spartakiady pierwszego roku. Celami, które przewidywał program obozu w 1978 roku, oprócz oceny stanu zdrowia, sprawności fizycznej, dorobku kulturalnego i zainteresowań studentów pierwszego roku, było wprowadzenie studentów w problematykę pracy ideowo-wychowawczej, ze szczególnym uwzględnieniem aktualnych zadań młodzieży w budowie Polski, a także umożliwienie studentom kontaktów z przedstawicielami władz politycznych oraz administracyjnych regionu i Uczelni. Takie to były czasy.

Program obozu z 1981 roku zamiast spotkań z władzami politycznymi, poruszania problematyki ideowej, przewidywał nabór do sekcji sportowych oraz przydział do grup usprawnienia ruchowego, udział w rozgrywkach sportowych. Obóz kończył się biegiem przełajowym „O Błękitną Wstęgę Silnicy”. Bieg ten pozostawał przez lata masową imprezą dla studentów pierwszego roku, rozpoczynającą nowy akademicki rok sportowy, nawet po zaprzestaniu przez Studium organizacji obozów adaptacyjno-sportowych.

Obozy szkoleniowo-sportowe dla studentów pierwszego roku w Sępólnie Krajeńskim były organizowane od 1971 roku w okresie letnim w dwutygodniowych turnusach. W programie przewidziano między innymi turystykę rowerową, turystykę kajakową, pływanie, obozownictwo, sprawdziany, zawody sportowe i imprezy turystyczne. W Sępólnie zorganizowano obozy dla trzech kolejnych roczników nauczania początkowego z wychowaniem fizycznym, a po wygaśnięciu tego kierunku przyjeżdżali tam studenci z całej Uczelni. Odbyło się tutaj także wyjazdowe posiedzenie Senatu WSP, połączone z programem rekreacyjnym dla jego uczestników. W tym miejscu, podczas obozowych manewrów żeglarskich „omegami”, zrodziły się plany rejsów po Wielkich Jeziorach Mazurskich.

Studenci AŚ na obozie narciarskim w Bukowinie Tatrzańskiej

Studencki slalom gigant na zakończenie obozu narciarskiego

Kadra Studium Wychowania Fizycznego i Sportu WSP podczas szkolenia narciarskiego w Szczyrku

Kadra Studium Wychowania Fizycznego i Sportu AŚ podczas szkolenia narciarskiego w Szczyrku

Rejsy żeglarskie organizowane są od 1974 roku, początkowo dla kadry pracowniczej, a od następnego sezonu także dla studentów, początkowo na łodziach wypożyczanych, a w 1982 roku zaczęto kupować własne kabinowe łodzie żaglowe. W najlepszych latach uczelniana flotta liczyła osiem łodzi, budząc zachwyt wśród innych żeglarzy. Dziś jest ich sześć.

Obecne propozycje obozowe Studium skierowane do studentów wykorzystują walory turystyczne Polski. Zimą obozy wysoko u stóp Tatr, latem cisza, piękno Mazur. Rejsy żeglarskie są formą aktywnego wypoczynku. Dzięki kontaktowi z przyrodą, specyficznej atmosferze, szantom, wspólnym biwakom, codziennym zmianom miejsca pobytu wpływają na atrakcyjność tych wyjazdów. Z portu AZS w Wilkasach koło Giżycka studenci żeglarze wyruszają w rejsy od Węgorzowa po Mikołajki, Ruciane Nida, odpoczywając na łonie przyrody, ucząc się odpowiedzialności, pracy na łodzi i manewrów żeglarskich.

Wśród letnich akcji obozowych na uwagę zasługują stacjonarne obozy programowe studiów podyplomowych w zakresie wychowania fizycznego w Wilkasach koło Giżycka. Program obozu obejmuje szkolenie żeglarskie, pływanie, kajakarstwo, gry zespołowe, biegi przełajowe, turystykę pieszą i rowerową. Podczas obozu wszyscy studenci uczestniczą w krótkich, dwudniowych rejsach żeglarskich, poznając trudy życia na biwaku. W czasach, kiedy powszechne stało się wypoczywanie w wygodnych warunkach, w pokojach hotelowych, zainteresowanie budzi obóz dorosłych osób mieszkających w kilkudziesięciu namiotach.

Obóz szkoleniowo-sportowy dla studentów pierwszego roku WSN w Sępólnie Krajeńskiej

„Omegi” podczas rejsu żeglarskiego dla kadry pracowniczej w 1974 roku

Uczestnicy rejsu żeglarskiego dla studentów AŚ

Uczelniane jachty kabinowe podczas rejsu żeglarskiego dla studentów AŚ

Tym, co tworzy właściwą historię Studium, jest zatrudniona w nim kadra pracownicza. To ona decyduje o powodzeniu wszystkich podejmowanych przedsięwzięć, o tym choćby, że akcje obozowe prowadzone od dziesiątek lat znajdują niezmiennie odzew wśród studentów. Jako wychowawcy i fachowcy w wąskich dziedzinach zatrudnieni nauczyciele potrafią przekonać młodzież do aktywnego wypoczynku, do dbałości o własne ciało, do podejmowania nowych wyzwań. Kilkunastoosobowy zespół, stabilny, bez większych zmian kadrowych, zawsze znajdował

wspólny język z młodzieżą, co było i jest nieodzownym warunkiem sukcesów w upowszechnianiu kultury fizycznej wśród młodzieży akademickiej (tabele 3, 4).

Długoletnim współpracownikiem Studium, kierownikiem studiów podyplomowych w zakresie wychowania fizycznego, wychowawcą młodych kadr naukowych był prof. dr hab. Waldemar Dutkiewicz.

Kompetencje pracowników, podkreślone między innymi przez dziewięć uprawnień trenerskich i 43 uprawnienia instruktorskie, były

Pracownicy Studium po zakończeniu roku akademickiego 2001/02

Andrzej Liedke

Jolanta Krawczyk

Jerzy Tomaszewski

Stanisław Hojda

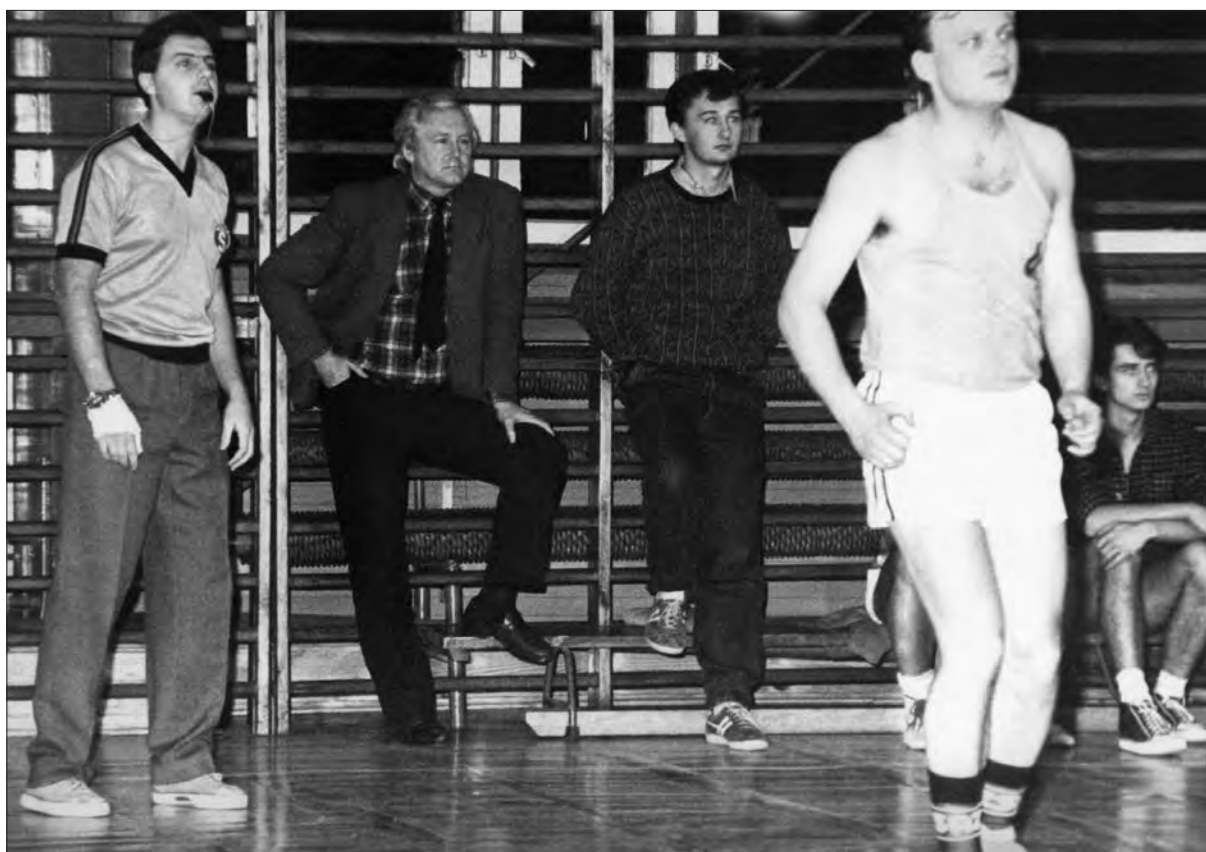
Rafał Pawłowski

Tabela 3. Etatowi nauczyciele zatrudnieni w Studium

Byli pracownicy	
imię i nazwisko	lata pracy
Andrzej Liedke	1969–1987
Jolanta Krawczyk	1969–2007
Władysław Krześniak	1969–1995
Maria Marcickiewicz	1969–1992
Andrzej Jopkiewicz	1970–1978
Bernard Bartoszak	1971–1988
Krystyna Długosz	1973–1992
Leszek Dyk	1973–1974
Ireneusz Trębaczewicz	1974–1994
Jerzy Tomaszewski	1974–2005
Bożena Gomuła	1975–1996
Jeremi Segieciński	1984–1989
Jacek Wójcikowski	1985–1986
Agnieszka Marszałek	1989–2002
Obecni pracownicy*	
Andrzej Szołowski	1974–
Tadeusz Kubicki	1974–1982, 1989–
Roman Szcześniak	1975–
Jadwiga Kamińska	1982–**
Stanisław Hojda	1983–
Włodzimierz Sterkowicz	1985–
Ewa Szcześniak	1986–
Beata Majchrzak-Liberek	1987–
Robert Dutkiewicz	1987–
Grzegorz Osiakowski	1989–
Rafał Pawłowski	1996–
Tomasz Winiarczyk	1999–
Justyna Kołodziejska	2001–
Tomasz Błaszczewicz	2003–
Jolanta Drezno	2005–

* Stan na 1 kwietnia 2009 roku

** Zatrudniona w Studium jako pracownik techniczny w latach 1974–1982

Profesor Waldemar Dutkiewicz kibicuje koszykarzom

Tabela 4. Stan zatrudnienia w Studium w latach 1969–2008

Kadra	Rok akademicki				
	1969/70	1979/80	1988/89	1999/2000	2008/09
Nauczyciele	4	11	16	15	15
Doktorzy	1	2	–	–	4
Adiunkci	1	1	–	–	2
Asystenci	–	–	1	–	–
Starsi wykładowcy	1	3	8	12	9
Wykładowcy	–	1	4	2	3
Instruktorzy (nauczyciele akademicy)	2	6	6	1	1

i są doceniane poza Studium. W 1981 roku doc. dr Andrzej Liedke został wybrany prorektorem ds. młodzieży i dydaktyki. Dwaj trenerzy pracowali z powodzeniem w klubach sportowych na najwyższym poziomie rozgrywek. Stanisław Hojda w 1998 roku zdobył z drużyną piłkarzy ręcznych Iskry Kielce mistrzostwo Polski. Andrzej Szołowski, jako trener lekkiej atletyki klasy mistrzowskiej, w latach 2004–2008 pełnił funkcję trenera przygotowania fizycznego piłkarzy nożnych Kolportera Korony Kielce, drużyny grającej w rozgrywkach ekstraklasy. Ponadto

jest wychowawcą medalistów mistrzostw Polski i Europy w lekkiej atletyce oraz medalistów mistrzostw Polski, Europy i Świata w duathlonie i triathlonie, a jego zawodnik startował na Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie.

W kolejnych latach pracą kadry nauczycielskiej, trenerskiej i instruktorskiej tworzącej czterdziestoletnią historię Studium kierowali: Andrzej Liedke (1969–1979 i 1981–1982), Jolanta Krawczyk (1979–1981), Jerzy Tomaszewski (1982–1991), Stanisław Hojda (1991–2005) oraz Rafał Pawłowski (od 2005).

Pierwsze lata funkcjonowania Studium to – oprócz realizacji zadań dydaktyczno-wychowawczych – także działalność naukowa. W latach siedemdziesiątych działalność naukową prowadzili Andrzej Liedke, Bernard Bartoszak i Andrzej Jopkiewicz. Oprócz odczytów naukowych wygłaszanych dla nauczycieli Kielecczyzny, otwartych zebrań naukowych, sesji naukowo-metodycznych, prace pracowników Studium były publikowane zarówno w prasie lokalnej, jak i ogólnopolskiej (na przykład „Przemiany”, „Głos Nauczycielski”), a także w periodykach specjalistycznych (między innymi „Kultura Fizyczna”, „Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna”). W ramach pracy Studium działało Koło Naukowe PTNKF.

Problematyka badawcza oparta na zainteresowaniach pracowników Studium obejmowała pod koniec lat siedemdziesiątych:

- efektywność wychowania fizycznego w szkole wyższej,
- recepcję podręcznika wychowania fizycznego dla uczniów klas I–III,
- wartość biologiczną osób dorosłych,
- wychowanie fizyczne specjalne w polskim systemie oświaty.

Obecnie problematyka prowadzonych badań dotyczy motoryczności studentów, kultury fizycznej środowiska akademickiego, a także realizacji prospektywnego celu wychowania fizycznego – wychowania do kultury fizycznej.

Otwarte zebrania naukowe w latach 1971 i 1974 dotyczyły zagadnień wychowania zdrowotnego, podkreślając rolę szkoły wyższej w tym zakresie poprzez kształtowanie poczucia odpowiedzialności studentów za własne zdrowie i zdrowie społeczeństwa.

Aby ocenić skuteczność pracy, w Studium skonstruowano Indywidualną Kartę Studenta, która – stworzona dla potrzeb wychowania fizycznego i sportu – łączyła w sobie pomiary antropometryczne, testy sprawności fizycznej i wydolności, z charakterystyką aktywności studentów w czasie wolnym przed studiami i podczas nauki w Uczelni.

W roku akademickim 1979/80, w dziesiątą rocznicę powstania Uczelni, doc. dr Andrzej Liedke został laureatem konkursu „Złota myśl”, otrzymując nagrodę redakcji „Sportowca” za opracowanie pierwszego w Polsce podręcznika kultury fizycznej dla klas I i II pod tytułem *Ćwicz razem z nami*. Był on też organizatorem (w latach 1984–1986) trzech kolejnych corocznych konferencji „Lekcja wychowania fizycznego”. Od 1984 roku do dziś corocznie badana jest sprawność fizyczna młodzieży akademickiej.

W czwartej dekadzie istnienia Uczelni pracownicy Studium WF i Sportu uzyskali stopnie naukowe doktora nauk o kulturze fizycznej. Uczynili to kolejno, broniąc rozpraw doktorskich na krakowskiej Akademii Wychowania Fizycznego: Rafał Pawłowski (2004), Stanisław Hojda (2005), Robert Dutkiewicz (2005) i Jadwiga Kamińska (2008).

KSZTAŁCENIE KADR KULTURY FIZYCZNEJ

Oprócz różnych form realizacji kultury fizycznej od 1984 roku Studium rozpoczęło kształcenie adeptów do zawodu nauczyciela wychowania fizycznego w ramach trzyletniego Studium Fakultatywnego Wychowania Fizycznego dla studentów studiów dziennych i w ramach osiemnastomiesięcznego Studium Podyplomowego Wychowania Fizycznego dla absolwentów WSP różnych kierunków zainteresowanych uzupełnieniem wykształcenia w zakresie drugiego kierunku studiów.

Studia podyplomowe w zakresie wychowania fizycznego w Studium zostały uruchomione jako pierwsze w Polsce i trwają, mimo przeszkód, do dziś. Prawo o szkolnictwie wyższym dopuszcza prowadzenie studiów podyplomowych tylko

przez uczelnie prowadzące kształcenie na danym kierunku studiów. Jednak w wyjątkowej sytuacji Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, doceniając doświadczenie Studium Wychowania Fizycznego i Sportu w zakresie kształcenia podyplomowego nauczycieli oraz doświadczenie zawodowe kadry prowadzącej zajęcia wyraził zgodę na kontynuowanie przez nas tego procesu.

Już 35 lat temu program wychowania fizycznego i sportu w WSP w Kielcach zakładał w ramach nieobligatoryjnych form kultury fizycznej uczestnictwo studentów w kursach instruktorskich w wybranych dyscyplinach sportowych. Ostatnio Studium prowadziło wiele kursów instruktorskich. Od 2004 roku wykształcono 268 instruktorów. Wśród nowych kadr kultury fizycznej znajduje się 170 instruktorów rekreacji ruchowej z narciarstwa i z pływania oraz 98 instruktorów sportu z pływania i żeglarstwa. Pracownicy Studium od dziesiątek lat na szeroką skalę propagują naukę pływania i narciarstwa wśród studentów. Mogą oni mieć satysfakcję, że absolwenci naszej Uczelni, kiedyś nauczani nowych umiejętności sportowych, dziś przekazują swoją wiedzę, nauczając innych, a tym samym coraz szerzej propagują zdrowy, aktywny fizycznie wypoczynek w czasie wolnym.

Na szczególną uwagę zasługuje realizacja kursu instruktorów sportu żeglarstwa, w którym uczestniczyło 30 żeglarzy z całej Polski. Kurs odbył się w Kielcach i był postrzegany jako przedsięwzięcie wyjątkowe. To dowód, że nasze Studium podejmuje ambitne wyzwania.

Studenci studiów podyplomowych AŚ w zakresie wychowania fizycznego na obozie letnim w Wilkasach

Już w latach siedemdziesiątych stan techniczny i funkcjonalność obiektów sportowych WSP budziły duże zastrzeżenia. Studium rozpoczęło realizację swoich zadań, mając do dyspozycji dwie małe sale gimnastyczne przy ulicy Leśnej i Chęcińskiej.

Podczas obrad Senatu WSP, który odbył się 19 grudnia 1973 roku, doc. dr Andrzej Liedke przedstawił program wychowania fizycznego i plan rozwoju bazy sportowej. Na forum Senatu postulował równorzędne traktowanie funkcji usprawnienia intelektualnego i sportowego. Apelowal, aby wraz z budową urządzeń dydaktycznych planować równoległą budowę między innymi urządzeń sportowych. Przewidywał, że istnieje realna szansa na zakończenie prac przy budowie hali sportowej i krytej pływalni w 1978 roku.

W roku akademickim 1984/85 ruszyła budowa boiska przy ulicy Leśnej. Jednak już od dawna

go tam nie ma, a przeznaczenie jego terenu jest dalekie od wykorzystania dla kultury fizycznej studentów lub społeczności naszego miasta.

Program rozwoju kultury fizycznej na lata 1985–1990 przewidywał w pięcioletnim programie budowę krytej pływalni i hali sportowej w roku akademickim 1989/90. Dwadzieścia lat później Uniwersytet nie ma takich obiektów, a wręcz ma ich mniej niż w chwili powstania Uczelni czterdzieści lat temu. Dziś dysponujemy tylko salą gimnastyczną przy ulicy Leśnej.

Siedziba Studium mieściła się kolejno przy ulicy Wesołej 56, Placu Obrońców Stalingradu (obecnie Plac Wolności) 8 i przy ulicy Kościuszki 13.

Czterdzieści lat minęło – mamy Uniwersytet, ale bez pięknych uniwersyteckich obiektów sportowych. Lecz przecież to nie koniec rozwoju naszej Uczelni.

Jeśli pedagogikę uznać nie tylko za naukę, ale i sztukę, oczywiście w greckim, szerokim rozumieniu (techne), trzeba się zgodzić i na to, że jest ona sztuką. Ze wszystkich najdoskonalszą: jej przedmiotem jest przecież żywy człowiek, a celem tworzenie czy kształtowanie, jeśli nie wręcz powoływanie do bytu jego człowieczeństwa [...].

W. Stróżewski, *W kręgu wartości*, Kraków 1992, s. 41

 MIĘDZYWYDZIAŁOWE
TUDIUM PEDAGOGICZNE

W tradycji uniwersyteckiej XX wieku jednostka naukowo-dydaktyczna, która umożliwia studentom uzyskanie kwalifikacji nauczycielskich, nosiła nazwę „Studium Pedagogiczne”. Do najpiękniejszych przykładów działalności studium pedagogicznego, powołanego po to, aby przygotować kadrę najlepszych nauczycieli spośród studentów uniwersytetu, należy niewątpliwie istniejące od 1921 roku studium Uniwersytetu Jagiellońskiego. W naszej Uczelni na podstawie § 12 pkt. 2 Statutu WSP utworzono Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne. Powołując Studium, zakładano, że będzie ono obligatoryjne dla wszystkich studentów na specjalnościach nauczycielskich, stacjonarnych i niestacjonarnych, a studium podyplomowe niestacjonarne będzie odrębną formą kształcenia do zrealizowania przez słuchaczy w czasie i zakresie przewidzianym dla studiów podyplomowych.

Studium zostało zorganizowane w czerwcu 2000 roku. Podstawą kwalifikacji studentów do podjęcia nauki w Studium było złożenie przez nich „Deklaracji o podjęciu kształcenia w zakresie przygotowania pedagogicznego do pracy na stanowisku nauczyciela”. Po ukończeniu studiów kierunkowych absolwenci otrzymywali „Zaświadczenie o uzyskaniu przygotowania pedagogicznego do pracy nauczycielskiej”, które miało charakter uzupełniający do dyplomu ukończenia studiów wyższych. Numer dyplomu był wpisany na stronie drugiej zaświadczenia, gdzie umieszczono również plan przedmiotów obowiązujących w Studium. Jednostka międzywydziałowa organizowała i koordynowała kształcenie studentów w zakresie bloku przedmiotów: psychologia i pedagogika, a także w dziedzinie dydaktyki przedmiotowej i praktyki pedagogicznej realizowanej przez instytuty i wydziały macierzyste dla poszczególnych kierunków stu-

diów. Program zajęć realizowanych w ramach Studium obejmował zakres wiedzy, który ogólnie nazywano „podstawy edukacji”. Stanowił on zestaw wiadomości oraz umiejętności niezbędnych do odpowiedzialnego i refleksyjnego funkcjonowania w roli zawodowej nauczyciela. Głównym celem wspólnej pracy wykładowców i studentów w Studium było przygotowanie do zawodu nauczyciela w taki sposób, aby podejmującego pracę w szkole absolwenta Akademii Świętokrzyskiej cechowały z jednej strony wysokie kompetencje nauczycielskie jako rezultat studiów merytorycznych w macierzystym instytucie, pedagogicznych i psychologicznych w Studium, z drugiej zaś – aby świadomie stawał się profesjonalnym nauczycielem praktykiem. Kadrę wykładowców stanowili pracownicy Studium, a także różnych wydziałów i instytutów Akademii Świętokrzyskiej oraz zapraszani do współpracy specjaliści spoza uczelni.

W roku akademickim 2000/01 funkcję kierownika Studium oraz zadanie jego zorganizowania powierzono dr. Tadeuszowi Dyrdzie. Zastępcą kierownika została dr Teresa Gumuła. W skład Rady Studium wchodziło: dr Henryka Długosz-Bilous, mgr Maria Buglewicz, mgr Grażyna Drezno, mgr Agata Jopkiewicz, dr Herbert Kopiec, mgr Katarzyna Krzystanek, mgr Katarzyna Perz oraz mgr Marzena Reliszka. Prowadzenie sekretariatu powierzono mgr Barbarze Kryś-Pabis. Od 1 października 2002 roku kierownikiem Studium została dr Teresa Gumuła, a zastępcą mgr Maria Buglewicz. Zespół współpracowników stale się rozrastał. Do wymienionych już osób dołączyli dr Tomasz Głowik, mgr Barbara Jamróz, mgr Anna Kustra i mgr Małgorzata Kaleta-Witusiak.

W celu zintegrowania pracowników etatowych i nieetatowych oraz zainicjowania współpracy z instytutami i innymi szkołami wyższy-

mi, które kształciły nauczycieli, 23–24 kwietnia 2001 roku zorganizowano I konferencję pod hasłem „Nabywanie kompetencji nauczycielskich w toku studiów wyższych”. W latach 2000–2005 opracowano programy dydaktyczne oraz informacje dla studentów o warunkach uzyskiwania kwalifikacji pedagogicznych w Studium, zorganizowano system wpisów studentów do Studium (druki deklaracji, karty egzaminacyjno-zaliczeniowe, ewidencję druków, zaświadczeń), nawiązano współpracę z wicedyrektorami ds. dydaktycznych instytutów Uczelni.

Szczegółowe zadania Studium oraz sposoby ich realizacji określał „Regulamin organizacyjny Międzywydziałowego Studium Pedagogicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach”. W § 1 regulaminu zapisano, że Studium działa na podstawie Ustawy z 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym, Statutu Uczelni z 31 września 1997 roku oraz regulaminu organizacyjnego. Z kolei § 2 określał, że:

1. Studium jest jednostką organizacyjną pozawydziałową, prowadzącą działalność dydaktyczną oraz wspomagającą ją działalność naukową na rzecz realizacji celów Uczelni.
2. Do zadań Studium należy w szczególności:
 - organizowanie kształcenia studentów i słuchaczy w zakresie psychologicznych i pedagogicznych podstaw edukacji, określanych w prawie jako niezbędne przy uzyskiwaniu kwalifikacji nauczycielskich,
 - organizowanie doksztalcania i doskonalenia nauczycieli wychowawców czynnych zawodowo w różnych formach edukacji szkolnej i pozaszkolnej,
 - tworzenie oraz opracowywanie programów i planów kształcenia w zakresie podstaw edukacji, a także doksztalcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli i wychowawców,
 - projektowanie i prowadzenie zajęć dla studentów oraz słuchaczy ubiegających się o kwalifikacje nauczycielskie, a także nauczycieli doksztalcających się i doskonalących w zakresie tych kwalifikacji,
 - przygotowanie i publikowanie programów, poradników oraz innych materiałów dydaktycznych i naukowych,
 - prowadzenie działalności administracyjnej związanej z organizowaniem kształcenia, doksztalcania oraz doskonalenia zawodowego,
 - realizowanie przedsięwzięć powierzonych przez Rektora i Prorektora ds. Dydaktyki.

3. Zadania dydaktyczne Studium wykonywane są w takich formach działalności, jak:

- A. Studium (wykłady, konwersatoria, ćwiczenia) w trybie studiów dziennych, organizowane dla studentów studiów dziennych Uczelni, kierunków nauczycielskich.
- B. Studium (wykłady, konwersatoria, ćwiczenia) w trybie studiów wieczorowych, zaoicznych, eksternistycznych, organizowane dla studentów, absolwentów, słuchaczy różnych kierunków i rodzajów studiów w Uczelni i spoza Uczelni.

4. Forma A Studium jest działalnością dydaktyczną, której skoordynowanie z planem i tokiem studiów dziennych nauczycielskich na poszczególnych kierunkach studiów organizują prowadzące te kierunki jednostki organizacyjne Uczelni, w uzgodnieniu ze Studium.

Podstawą planu Studium było Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 10 października 1991 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia, oraz Uchwała Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego nr 494 z 24 czerwca 1999 roku „w sprawie określenia minimalnych wymagań programowych dla studentów studiów magisterskich na kierunkach [...], a także określenia dodatkowych wymagań w zakresie przygotowania zawodowego do minimalnych wymagań programowych dla kierunków kształcących nauczycieli”.

Studium było obligatoryjne na wszystkich kierunkach nauczycielskich Akademii Świętokrzyskiej, w ramach których instytuty organizowały kształcenie metodyczne i praktyczne studentów, przygotowujące ich do zawodu nauczyciela. Odpowiadało to wspomnianej już Uchwale nr 494, w Załączniku do której stwierdzono: „Przez kierunek kształcący nauczycieli należy rozumieć każdy kierunek studiów magisterskich lub licencjackich, który równocześnie z merytorycznym przygotowaniem w zakresie określonego kierunku studiów umożliwia przygotowanie do pracy nauczycielskiej”.

Udział w zajęciach Studium student deklarował indywidualnie, kierując się zasadami kwalifikacji, a także planem studiów na swoim kierunku. Uczestnictwo w zajęciach, uzyskanie zaliczeń i zdanie egzaminów było dokumentowane w indeksach i na kartach egzaminacyjnych studentów (z przedmiotów zawartych w planie Studium dodatkowo w karcie egzaminacyjno-zaliczeniowej Studium) i w odpowiednich

protokołach. Wspomniana karta była podstawą do wydania przez Studium „Zaświadczenia uzyskania kwalifikacji pedagogicznych do pracy nauczycielskiej”.

„Przygotowanie pedagogiczne do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich”, zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Edukacji Narodowej z 10 października 1991 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, zaczęto określać jako „Podstawy edukacji”. Taką nazwą posłużył się Departament Kształcenia Nauczycieli w Ministerstwie Edukacji Narodowej w programie „Kurs pedagogiczny dla czynnych zawodowo nauczycieli” (1992). Według zaleceń Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (Uchwała nr 494 z 24 czerwca 1999) w sprawie określenia dodatkowych wymagań w zakresie przygotowania zawodowego do minimalnych wymagań dla kierunków kształcących nauczycieli, Studium koncentrowało się na prowadzeniu kształcenia studentów w zakresie dwóch przedmiotów: 1. Podstawy edukacji – psychologia, 2. Podstawy edukacji – pedagogika, a w porozumieniu z wydziałami oraz instytutami, także przedmiotów uzupełniających. W planach studiów umieszczono dwa przedmioty w następującym, wynikającym z zaleceń Rady Głównej, układzie i liczbie godzin: 1. Podstawy edukacji – psychologia, pierwszy rok studiów, 75 godzin (30 wykładów, 45 konwersatorium), egzamin; 2. Podstawy edukacji – pedagogika, drugi rok studiów, 75 godzin (30 wykładów, 45 konwersatorium), egzamin.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministerstwa Edukacji Narodowej z 23 września 2003 roku określającym standardy kształcenia nauczycieli w szkołach wyższych na studiach wyższych zawodowych, studiach magisterskich oraz studiach podyplomowych dokonano zmian w programie zajęć Studium oraz w treściach kształcenia.

Od roku akademickiego 2003/04 do 2005/06 raz w miesiącu organizowano spotkania naukowo-dydaktyczne, w ramach których pracownicy przedstawiali koncepcję indywidualnych prac badawczych, zdawali relacje o nowościach wydawniczych, zapoznawali kolegów z autorskimi projektami programów dydaktycznych.

W 2004 roku wspólnie z Zakładem Historii Wychowania i Organizacji Szkolnictwa Instytutu Pedagogiki i Psychologii zorganizowano II konferencję naukowo-dydaktyczną na temat: „Historia wychowania w kształceniu nauczycieli. Tradycja i współczesność. Teoria i praktyka”. Obrady połączono z jubileuszem prof. Adama Massalskiego, ówczesnego rektora, Senatora RP, Naczelnika Związku Harcerstwa Polskiego.

Kolejne modyfikacje przeprowadzono w roku akademickim 2004/05. Podstawą kształcenia nauczycielskiego w programie studiów wyższych stały się „Standardy kształcenia nauczycieli na studiach zawodowych, uzupełniających studiach magisterskich, jednolitych studiach magisterskich oraz studiach podyplomowych”, określone Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 7 września 2004 roku. Od tegoż roku akademickiego Studium prowadziło również studia podyplomowe w zakresie przygotowania pedagogicznego dla absolwentów studiów wyższych zawodowych lub studiów magisterskich posiadających przygotowanie merytoryczne do nauczania przedmiotu / prowadzenia zajęć.

Pracownicy Studium przygotowali nie tylko atrakcyjne, lecz także rzetelne pod względem naukowym, jednolite programy kształcenia. Podjęto działania administracyjne, które zmierzały do uporządkowania kształcenia nauczycielskiego w planach studiów w skali całej Uczelni oraz zapisywania wszystkich studentów specjalności nauczycielskiej w ewidencji Studium w celu prawidłowego organizowania zajęć dydaktycznych, a także – po zakończeniu studiów – potwierdzenia uzyskanych kwalifikacji stosownym zaświadczeniem. Rozpoczęto gromadzenie zbioru środków dydaktycznych (zakupiono literaturę, wyposażono salę numer 15 w budynku przy ulicy Kościuszki 13 w odbiornik telewizyjny, magnetowid, odtwarzacz DVD oraz rzutnik pisma), wyposażono siedzibę Studium (pokój 28 i 29 w budynku przy ulicy Kościuszki 13) w zestaw komputerowy, telefon, faks, kserokopiarkę, materiały biurowe, meble.

Warto zauważyć, że zorganizowanie działalności dydaktycznej nadającej kształceniu studentów profil nauczycielski w formie Studium Pedagogicznego było wpisane w drogę naszej Uczelni do pełnej akademickości. Rola Studium nie była w tym oczywiście najważniejsza, ale nie można pominąć jej znaczenia. Zdecydowanie ważniejsze były cele i dążenia Uczelni, którym Studium zostało podporządkowane i które przez swoją działalność mogło wspierać. Działalność dydaktyczna Studium pośrednio i bezpośrednio była wykorzystywana przez instytuty i wydziały do:

- otwarcia możliwości dawania studentom wyboru studiowania swojej specjalności kierunkowej, pogłębionego o treści tej specjalności (profil nienauczycielski) lub poszerzonego o treści kształcenia pedagogicznego (profil nauczycielski),
- oferowania kandydatom na studia i studentom szerszego niż tylko nauczycielska zakresu

specjalności studiów na różnych kierunkach uruchamianych w Uczelni,

- dokonywania selekcji kandydatów do zawodu nauczycielskiego w toku studiów, bez konieczności rezygnowania ze studiów przez tych, którzy z różnych względów tego zawodu nie mogą lub nie planują wykonywać.

Cele i zadania Studium w istocie zostały podporządkowane integralności działalności naukowej i studiów w Uczelni oraz zasadzie fakultativus. Student mógł wybierać studiowanie jako początek uprawiania nauki – sztuki, wiodący go ku skupieniu się na tym uprawianiu lub odkrywaniu w gospodarce miejsca pracy dla siebie, wreszcie wykonywania zawodu nauczyciela. Można chyba nawet stwierdzić więcej: utworzono Studium, aby otworzyć drogę dla aspirujących do roli nauczyciela, a Uczelnia wzbogaciła ofertę kształcenia w celu zapewnienia studentom jeszcze wielu innych wyborów zawodowych. Stając się Uczelnią nowej generacji, kształcąca już nie tylko dla potrzeb systemu oświaty, lecz także innych dziedzin, ważnych w rozwoju społeczno-cywilizacyjnym regionu i kraju, działa szerzej niż uczelnia pedagogiczna, kreując swój wizerunek akademicki ośrodka humanistyki, nauk matematyczno-przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych na wyższym niż dotąd poziomie.

Ta ogólna i szeroka perspektywa odnoszenia celów Studium miała znaczenie inspirujące dla ustalenia roli tej jednostki w procesach kształcenia. Roli tej, co trzeba zaznaczyć, nie traktowano jako sposób na poszerzenie działalności. Współczesne i przyszłe tendencje w tym zakresie to stabilizacja zapotrzebowania na nauczycieli na dość niskim poziomie, jednak ludzi wykształconych będzie ciągle za mało, aby unieść ciężar zmian cywilizacyjnych. W związku z tym zadaniem Studium w procesach kształcenia stało się wypracowanie swoistego kompromisu, uwzględniającego zapotrzebowanie na nauczycieli wśród ogólnego zapotrzebowania na ludzi wykształconych na poziomie wyższym.

W rzeczywistości rolę Studium, zwłaszcza zakresu obejmowania nią studiujących, ustalały ogniwa Uczelni, tworzące i realizujące programy studiów. Zależało od tego, czy nadal na Uczelni większość kierunków studiów będzie traktowana jako w całości nauczycielskie, czy też z rozróżnieniem i podziałem na kierunek (profil) nauczycielski – kierunek (profil) nienauczycielski. Wiele przemawiało za tym rozróżnieniem i rolą Studium jako takiego ośrodka kształcenia, który umożliwia uzyskiwanie w toku studiów

podstaw kwalifikacji do pracy nauczycielskiej tylko chętnym.

Wszystkie programy przedmiotów składających się na Studium uwzględniały minimum programowe. A zatem jeśli chodzi o psychologię i pedagogikę, były to programy jednolite dla wszystkich studentów naszej Uczelni. Dotyczyły to zarówno struktury treści, jak i metodyki studiowania. W niektórych postulatach wobec tych programów przewijało się to, aby miały one charakter bardziej praktyczny. Doskonalenie programów z psychologii i pedagogiki zmierzało do integrowania treści tych przedmiotów, tak aby ich studiowanie przynosiło głębokie rozumienie procesów rozwoju człowieka i edukacji jako szczególnego wspomagania „stawania się człowiekiem”. Również pod względem metodycznym istotą działań doskonalących było nastawienie na rozumienie przez studiujących znaczenia tych treści w kształtowaniu przez nich własnego, profesjonalnego stylu bycia nauczycielem. Osiąganie funkcji rozumienia jako rezultatu studiów w dziedzinie psychologii i pedagogiki było i nadal – jak się okazuje – jest trudne, zwłaszcza jeśli część studiujących nie ma żadnej motywacji do bycia nauczycielem. Cel był jednak na tyle istotny, że nie było od niego odwrotu i Studium koncentrowało na nim wysiłki doskonalenia programów studiów (tabela 1).

Studia podyplomowe w specjalizacji nauczycielskiej w zakresie przygotowywania pedagogicznego są prowadzone dla tych absolwentów studiów wyższych zawodowych lub studiów magisterskich, którzy mają przygotowanie merytoryczne do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć). Program studiów uwzględnia przedmioty i treści programowe określone we właściwym rozporządzeniu. Studia są prowadzone w wymiarze 360 godzin, trwają trzy semestry. Realizowane są praktyki pedagogiczne w wymiarze 20 godzin + 150 godzin (zadanie własne uczestnika).

Absolwent studiów podyplomowych powinien być przygotowany do kompleksowej realizacji dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zadań szkoły. W związku z tym powinien dysponować przygotowaniem w zakresie:

1. Psychologii i pedagogiki, tak aby pełnić funkcje wychowawcze i opiekuńcze, wspierać wszechstronny rozwój uczniów, indywidualizować proces nauczania, zaspokajać szczególne potrzeby edukacyjne uczniów, organizować życie społeczne na poziomie klasy, szkoły i środowiska lokalnego, współpracować z innymi nauczycielami, rodzicami i społecznością lokalną.

2. Dydaktyki ogólnej i przedmiotowej, tak aby skutecznie prowadzić zajęcia edukacyjne, rozbudzać zainteresowania poznawcze oraz wspierać rozwój intelektualny uczniów przez umiejętny dobór metod aktywizujących, technik nauczania i środków dydaktycznych, a także badać i oceniać osiągnięcia uczniów oraz własną praktykę.
3. Rozpoznawania zagrożeń w społeczności szkolnej, profilaktyki i rozwiązywania konfliktów w relacjach społecznych.
4. Samodzielnego tworzenia i weryfikowania projektów własnych działań oraz podejmowania tych, które upowszechniają wzory dobrej praktyki pedagogicznej.
5. Kierowania własnym rozwojem zawodowym i osobowym oraz podejmowania doskonalenia także we współpracy z innymi nauczycielami.

Absolwent powinien mieć możliwość nabycia kompetencji w zakresie:

- dydaktycznym,
- wychowawczym i społecznym – związanym z umiejętnością rozpoznawania potrzeb uczniów oraz zdolnością we współpracy w relacjach międzyludzkich,
- kreatywnym – wyrażającym się zdolnością do samokształcenia, innowacyjnością

i niestandardowością działań w powiązaniu ze zdolnościami adaptacyjnymi, mobilnością i elastycznością,

- prakseologicznym – wyrażającym się w skutecznym planowaniu, realizacji, organizowaniu, kontroli i ocenie procesów edukacyjnych,
- komunikacyjnym – związanym z umiejętnością posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć).

Od początku funkcjonowania Studium na studiach stacjonarnych kształciło się w nim 5178 studentów, a na niestacjonarnych – 1687 osób (tabela 2).

Należy dodać, że oprócz wspomnianych już konferencji naukowo-dydaktycznych Studium było organizatorem jeszcze dwóch. Pierwszą z nich, która odbyła się 21–22 kwietnia 2005 roku, zorganizowano na temat „Kształcenie nauczycieli. Teoria – praktyka”. Spotkanie w Wólce Milanowskiej było świadectwem dużego zainteresowania tą problematyką. Kolejną, czwartą już konferencję naukowo-dydaktyczną pod hasłem „Szkoły – Nauczyciele – Uczniowie. Dyskusja o programie, metodzie, uczeniu się w Europie”, zorganizowano 29–30 września 2008 roku.

Tabela 1. Plan Studium z podstaw kwalifikacji pedagogicznych do pracy nauczycielskiej

Wyszczególnienie przedmiotów	Rok studiów	Liczba godzin		Razem godzin	Forma zaliczenia
		wykłady	ćwiczenia		
Podstawy edukacji – psychologia	I lub II	30	45	75	egzamin
Podstawy edukacji – pedagogika	II lub III	30	45	75	egzamin
Dydaktyka – metodyka przedmiotowa	–	–	–	120	egzamin
Przedmiot(y) uzupełniający(e)	–	–	–	60	zaliczenie z oceną
Praktyka nauczycielska	–	–	–	150	zaliczenie z oceną
Ogółem	–	–	–	480	3 egzaminy, 2 zaliczenia

Tabela 2. Liczba studentów – uczestników zajęć organizowanych przez Studium w latach 2000–2007

Rok akademicki	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne	Razem
2000/01	548	120	668
2001/02	590	212	802
2002/03	694	131	825
2003/04	784	271	1055
2004/05	796	431	1227
2005/06	680	169	849
2006/07	1086	353	1439
Ogółem	5178	1687	6865

W roku akademickim 2008/09 uruchomiono ósmą edycję Studiów Podyplomowych oraz kształcenie pedagogiczne na kierunkach nienauczycielskich dla osób zainteresowanych uzyskaniem kwalifikacji pedagogicznych.

Od 1 października 2008 roku Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne włączono do struktury Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego, do Zakładu Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli.

Powodzenie akademickiej biblioteki przyszłości będzie kluczowym elementem sukcesu uniwersytetu przyszłości.

M. Gorman, *Przyszłość biblioteki akademickiej*, „Przegląd Biblioteczny”
R. 63, 1995, z. 2, s. 155

*B*IBLIOTEKA GŁÓWNA

Trudne początki

Biblioteka WSN rozpoczęła działalność wraz z powołaniem do życia w 1969 roku Uczelni w Kielcach. W rozwoju Biblioteki można wyróżnić cztery etapy, obejmujące lata: 1969–1972, 1973–1990, 1991–1999, 2000–2008. Ich cezurę stanowią akty normatywne zmieniające sta-

tus prawny Uczelni oraz zmiany organizacyjne i jakościowe zachodzące w Bibliotece. Tak jak Uczelnia, Biblioteka nie powstała na „surowym korzeniu”, lecz korzystała z dorobku bibliotek Liceum Pedagogicznego i SN. Od poprzedniczek odróżniał ją fakt, że z założenia była biblioteką naukową.

Podjmując próbę rekonstrukcji dziejów Biblioteki, myślimy równocześnie o tym, jaka powinna być i jaką powinna odgrywać rolę w bliższej i dalszej przyszłości w środowisku akademickim oraz lokalnym.

W pierwszym roku funkcjonowania Biblioteka uczelniana była ściśle związana z księżnicą będącego w fazie likwidacji SN. Magister Klementyna Helis, kierowniczka biblioteki SN, 16 września 1969 roku przedłożyła władzom rektorskim WSN dokument zatytułowany „Propozycje głównych kierunków działania i zmian w organizacji Biblioteki Studium Nauczycielskiego w związku z bieżącymi potrzebami Wyższej Szkoły Nauczycielskiej”. Miał on stanowić podstawę działalności biblioteki SN do momentu formalnego jej przejęcia przez WSN. W roku akademickim 1969/70 ze zbiorów biblioteki SN mogli korzystać zarówno słuchacze SN, jak i studenci WSN. Utrzymano w mocy dotychczasowy regulamin udostępniania zbiorów, który objął również nowych użytkowników Biblioteki.

Zadanie tworzenia Biblioteki uczelnianej na bazie biblioteki SN rektor WSN doc. dr Tadeusz Malinowski powierzył mgr Klementynie Helis. Funkcję kierownika nowo powstałej jednostki objęła ona oficjalnie 1 listopada 1969 roku. Przez kilka miesięcy była jedyną bibliotekarką na etacie Uczelni. Od 1 maja 1970 roku do pracy w Bibliotece WSN przeszły z biblioteki SN mgr Elżbieta Anderman i mgr Zofia Szwaja, a następnie mgr Irena Furnal.

Mgr Klementyna Helis – pierwsza dyrektor Biblioteki

Warunki lokalowe i wyposażenie

Siedzibą Biblioteki został lokal, o łącznej powierzchni około 180 m², przejęty po bibliotece SN w budynku przy ulicy Leśnej 16A. Lokal ten jednak był za mały na potrzeby biblioteki uczelni wyższej. Uniemożliwiało to wypełnianie funkcji ustawowych i statutowych Biblioteki. Zabiegi dyrektor Klementyny Helis spowodowały, że tym problemem zajęły się władze Uczelni oraz władze wojewódzkie. Planowano budowę przestronnego, nowoczesnego budynku biblioteki naukowej, która mogłaby pełnić funkcję biblioteki międzyuczelnianej. Plany te nie zostały jednak zrealizowane. W tej sytuacji baza lokalowa Biblioteki Głównej rozrastała się poprzez zagospodarowywanie kolejnych pomieszczeń przyznawanych jej w budynku przy ulicy Leśnej. Był to proces bardzo powolny i wymagający ciągłych starań.

Początkowo wyposażenie Biblioteki w nowoczesne środki techniczne i reprograficzne było bardzo skromne. W grudniu 1971 roku placówka dysponowała jednym aparatem telefonicznym podłączonym do centrali, jedną maszyną do pisania oraz jednym czytnikiem do mikrofilmów. Z czytnika czytelnicy nie mogli jednak swobodnie korzystać ze względu na brak miejsca. Brak własnej pracowni kserograficznej powodował, że Biblioteka do celów wewnętrznych (na przykład do powielania dokumentów oraz kart katalogowych) korzystała z usług pracowni kserograficznej Uczelni. Dla prawidłowego organizowania obiegu informacji bibliotecznych i bibliograficznych oraz właściwego tempa ich uzyskiwania niezbędna była rozbudowa wewnętrznej łączności telefonicznej i uzyskanie połączenia dalekopisowego. Potrzebne były urządzenia do powielania kart katalogowych, które przyspieszyłyby proces ich włączania do katalogu rzeczowego. Niepowodzeniem zakończyły się zabiegi dyrektor Helis o utworzenie wspólnej dla bibliotek kieleckich stacji mikrofilmowania (grudzień 1971), co miało służyć racjonalnemu i szybkiemu uzupełnianiu zbiorów zgodnie z potrzebami środowiska akademickiego.

Organizacja i pracownicy

Planowano stopniowe, w miarę możliwości kadrowych, wprowadzenie następującej struktury organizacyjnej: 1. Oddział Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów; 2. Oddział Ewidencji, Opracowania Zbiorów i Katalogów; 3. Oddział

Informacyjno-Bibliograficzny, Prac Organizacyjno-Naukowych i Dydaktycznych z Sekcją Bibliotek Zakładowych; 4. Oddział Udostępniania Zbiorów w Czytelni i Wypożyczalni, Sekcja Magazynów i Konserwacji Zbiorów. W pierwszych latach działalności Biblioteki, ze względu na braki kadrowe, nie było obsady etatowej we wszystkich jednostkach organizacyjnych. Bieżące prace w poszczególnych oddziałach dzielono między pracujących bibliotekarzy. Pierwsza biblioteka wydziałowa powstała w 1970 roku na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym przy ulicy Chęcińskiej.

Powoli zwiększano liczbę etatów. W 1969 roku pracowała na stanowisku bibliotekarskim jedna osoba, w 1970 – cztery, w grudniu 1971 roku – siedem. Obsługiwały one centralne agendy Biblioteki mieszczące się przy ulicy Leśnej oraz Bibliotekę Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Dostrzegano już wówczas potrzebę co najmniej podwojenia stanu liczbowego kadry w latach 1972–1973. Uznano to za jeden z podstawowych warunków umożliwiających rozszerzenie zakresu działalności Biblioteki, powoływanie nowych agend i rozwinięcie już istniejących. Postulat ten zrealizowano jednak w minimalnym stopniu, gdyż pod koniec 1972 roku zatrudnienie wzrosło tylko do 11 osób.

Na podstawie Ustawy o szkolnictwie wyższym z 5 listopada 1958 roku i Zarządzenia Ministra Szkolnictwa Wyższego z 18 marca 1961 roku rozpoczęła działalność Senacka Komisja Biblioteczna. Pierwszym jej przewodniczącym był doc. dr Rafał Leszczyński. Komisja ta, zapoznając się na bieżąco z problemami dotyczącymi funkcjonowania Biblioteki, starała się wspierać jej potrzeby i inicjatywy.

Kształtowanie zbiorów

Na koniec 1969 roku Biblioteka Główna WSN posiadała 2910 woluminów wydawnictw zwartych pochodzących z własnego zakupu. Podstawę rozpoczęcia działalności stanowił jednak księgozbiór biblioteki SN, który liczył 42 346 woluminów. Własnością Biblioteki Głównej WSN stał się on formalnie w czerwcu 1970 roku. W jego skład wchodziły także zbiory Zaocznego Studium Nauczycielskiego i istniejącego wcześniej w tym samym budynku Liceum Pedagogicznego. Na tym etapie rozwoju Uczelni i Biblioteki za podstawowe zadanie uznano zgromadzenie księgozbioru służącego przede wszystkim dydak-

tyce: podręczników, skryptów, materiałów do ćwiczeń, literatury uzupełniającej do wykładanych przedmiotów. Oceniano, że w pierwszym roku funkcjonowania Biblioteka była w stanie zaspokoić podstawowe potrzeby czytelnicze w zakresie kształcenia pedagogicznego oraz podstawowych przedmiotów studiów na Wydziale Humanistycznym i częściowo w zakresie geografii. Nie było natomiast wystarczającego księgozbioru dla potrzeb innych kierunków na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym.

Stan zbiorów wymagał intensywnego uzupełniania. Oprócz zakupu istotnym źródłem wpływu były dary uzyskiwane z dubletów innych bibliotek. Większe zespoły wydawnictw pozyskano z Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi, Biblioteki Narodowej, Biblioteki Głównej WSP w Krakowie, z punktu konsultacyjnego krakowskiej WSP w Kielcach. Redakcja „Słowa Ludu” przekazała zbiór roczników czasopism w języku polskim i rosyjskim, a Instytut Geografii PAN w Warszawie czasopisma i książki z dziedziny geografii. Z kolei Towarzystwo Przyjaciół Wyższych Szkół Zawodowych w Kielcach ofiarowało kilkadziesiąt woluminów wydawnictw z dziedziny chemii. Biblioteka otrzymała ponadto wyselekcjonowane pod kątem jej potrzeb księgozbiory bibliotek SN w Ostrowcu i Radomiu – razem około 15 000 woluminów.

Zakup prowadzono głównie na podstawie zgłaszanych dezyderatów oraz ogólnego planu gromadzenia zbiorów w księgarniach na terenie Kielc, w Ośrodku Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN w Warszawie i w innych księgarniach na terenie kraju. Istotne miejsce w uzupełnianiu zbiorów zajmowały zakupy antykwaryczne i aukcyjne. Biblioteka gromadziła literaturę z zakresu kierunków wykładanych na Uczelni zarówno w języku polskim, jak i w językach obcych, w miarę możliwości ich nabywania. Dużą trudnością przedstawiało na przykład skompletowanie niezbędnych materiałów dla filologii rosyjskiej, zarówno w zakresie tekstów, jak i opracowań. Oprócz wydawnictw zwartych dużą wagę przykładano do zakupu i prenumeraty czasopism specjalistycznych. Mimo intensywnego tempa wzrostu zbiorów należy stwierdzić, że istniało wiele luk, nawet w zakresie podstawowych wydawnictw, których brak utrudniał proces dydaktyczny i działalność naukową Uczelni. Ich pozyskanie było często niemożliwe, jeśli zostały wydane przed początkiem lat siedemdziesiątych i ich nakłady zostały wyczerpane. W polityce gromadzenia nie pominięto również zbiorów specjalnych. W 1970 roku zakupiono

pierwsze dwa stare druki i 12 dokumentów kartograficznych oraz 100 grafik.

W latach 1970–1972 średni roczny przyrost księgozbioru wynosił ponad 25 000 woluminów. Na koniec 1972 roku Biblioteka posiadała prawie 77 000 woluminów opracowanych książek i czasopism oraz kilka tysięcy nieopracowanych. Do ewidencji i opracowania zbiorów, ewidencji usług wypożyczalni i czytelni, stosowano znormalizowane druki biblioteczne, kontynuowano stosowanie Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątnej (UKD) do rzeczowego opracowania zbiorów; zastosowano normy opisu katalogowego, bibliograficznego i inne. Ewidencję zbiorów prowadzono w odpowiednich księgach inwentarzowych w sposób jednostkowy.

Udostępnianie zbiorów

Czytelnikom zaproponowano dwie formy udostępniania zbiorów: wypożyczenia na zewnątrz i korzystanie ze zbiorów na miejscu w czytelniach. Od października do grudnia 1969 roku w wypożyczalni zarejestrowano 241 czytelników, w tym 217 studentów. Wypożyczono 1000 woluminów. Zrealizowano sześć zamówień z bibliotek krajowych. Czytelnię, dysponującą 22 miejscami, odwiedziło łącznie 499 czytelników, którym udostępniono 760 tytułów. Od roku akademickiego 1970/71 Biblioteka wprowadziła własny regulamin korzystania ze zbiorów i usług wypożyczalni międzybibliotecznej. Wraz ze wzrostem liczby studentów rosła sukcesywnie liczba czytelników. W 1970 roku w wypożyczalni zarejestrowanych było 732 czytelników, w tym 620 studentów, w 1972 roku już 2883 osoby. W czytelniach odnotowano w tych samych latach odpowiednio 3961 oraz 12 359 odwiedzin.

Działalność informacyjna

Działalność informacyjną w Bibliotece rozpoczęto od zorganizowania podstawowego warsztatu pracy informacyjnej poprzez skompletowanie niezbędnych wydawnictw bibliograficznych i encyklopedycznych, które umożliwiłyby podjęcie, a następnie rozwinięcie sprawnej działalności informacyjnej.

Sekcja zajmująca się bibliografią i informacją naukową, początkowo w jednoosobowej obsa-

dzie, służyła pomocą czytelnikom w dotarciu do poszukiwanego piśmiennictwa i do danych faktograficznych. Zajmowała się także przygotowaniem wystaw tematycznych i organizacją dydaktyki biblioteczej. W roku akademickim 1972/73 zorganizowano trzy wystawy między innymi na temat: „Polska zabytkowa książka rękopiśmienna i drukowana” oraz „Publikacje naukowo-dydaktyczne pracowników WSN”. W wypożyczalni natomiast eksponowano bieżące nabytki biblioteczne.

Działalność dydaktyczna i naukowa

W miarę możliwości kadrowych, lokalowych i posiadanego wyposażenia w pomoce dydaktyczne od początku funkcjonowania Biblioteki podstawową formą działalności dydaktycznej było przeprowadzanie obowiązkowych szkoleń bibliecznych dla studentów pierwszego roku

wszystkich kierunków studiów. W programie uwzględniano informacje o strukturze i organizacji biblioteki, stosowanych formach wypożyczania zbiorów, interpretację regulaminu biblioteki, informacje o sposobach korzystania z katalogów, godzinach otwarcia wypożyczalni i czytelni oraz inne, ułatwiające korzystanie z usług biblioteki własnej Uczelni oraz innych bibliotek działających na terenie miasta.

Należy zaznaczyć, że chociaż zauważano pilną potrzebę podejmowania samodzielnej działalności naukowej w Bibliotece, to jednak ze względu na ówczesną sytuację organizacyjną i kadrową nie było to możliwe. Na tym etapie rozpoczęto jedynie gromadzenie zbiorów pozwalających prowadzić badania naukowe (materiały źródłowe, opracowania monograficzne) i koncentrowano się na właściwym ich opracowaniu.

Prowadzono też szkolenie oraz samokształcenie pracowników pod kątem badań naukowych związanych z potrzebami placówki.

Warunki lokalowe i wyposażenie

Lata 1973–1990 to okres szczególnie intensywnej rozbudowy Biblioteki, doskonalenia i rozwijania jej struktury organizacyjnej, powiększania i wzbogacania księgozbioru oraz usług zgodnie z rosnącymi potrzebami użytkowników. Etap ten rozpoczął się po przekształceniu WSN w WSP i uzyskaniu prawa do nadawania absolwentom tytułu magistra. Lawinowo wręcz rosła liczba kierunków studiów i specjalizacji wymagała poszerzania zakresu rzeczowego zbiorów oraz tworzenia dla nowych kierunków specjalistycznych księgozbiorów podręcznych, zwiększania miejsc w czytelniach i liczby personelu.

Czytelnia Główna, ulica Leśna 16

Lokal Biblioteki Głównej przy ulicy Leśnej 16A poszerzał się w miarę opuszczania budynku przez innych użytkowników. W 1973 roku pomieszczenia biblioteczne w tym budynku składały się z trzech oddzielnych zespołów lokali mieszczących się na dwu kondygnacjach, między którymi brak było dróg bezpośredniej komunikacji. Podstawowym problemem była ciasnota i słaba funkcjonalność, uniemożliwiająca prawidłową organizację procesu gromadzenia, ewidencji i opracowania zbiorów oraz ich użytkowania przez coraz większą liczbę studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych. W związku z tym podjęto, zakończone sukcesem, starania o przydzielenie Bibliotece lokalu znajdującego się w bezpośrednim jej sąsiedztwie, a zajmowanego dotychczas przez Przedszkole nr 7. Po adaptacji i remoncie pomieszczeń uzyskano dodatkowo 190 m² powierzchni. Dało to możliwość utworzenia dwóch czytelni naukowych: Czytelni Głównej oraz Czytelni Czasopism i Mikrofilmów z magazynem czasopism. Czytelnie te dysponowały łącznie 66 miejscami dla użytkowników i wyposażone były w dwa czytniki mikrofilmów. W 1973 roku nastąpiła nieznaczna poprawa wyposażenia technicznego Biblioteki. Pozyskano wtedy między innymi: cztery nowe maszyny do pisania, jeden czytnik mikrofilmów, jedną maszynę do liczenia oraz grafoskop, niezbędny do prowadzenia zajęć z przysposobienia bibliotecznego. W dalszym ciągu Biblioteka czekała na realizację zamówienia na kserograf.

W 1974 roku Biblioteka Główna zajmowała powierzchnię 468 m², z czego 296 m² przypadało na magazyny i 107 m² na czytelnie. W końcu lat siedemdziesiątych Biblioteka zajmowała cały parter budynku przy ulicy Leśnej 16A oraz 250 m² powierzchni magazynowej w suterenie. W 1981 roku pracownie biblioteczne i Oddział

Część holu z katalogami bibliotecznymi

Informacji Naukowej przeniesiono na pierwsze piętro. Również na tym piętrze w obszernym holu zostały ustawione katalogi biblieczne. W 1982 roku Biblioteka posiadała 1530 m² powierzchni użytkowej, w tym 750 m² magazynów. Po przeniesieniu w 1987 roku Pracowni Fotograficznej z budynku Wydziału Pedagogicznego przy ulicy Krakowskiej do budynku na ulicę Leśną całe pierwsze piętro, z wyjątkiem trzech sal wykładowych, było zajęte przez Bibliotekę. W 1989 roku Biblioteka uzyskała dalsze 50 m² powierzchni magazynowej w suterrenach budynku przy ulicy Leśnej.

Organizacja i pracownicy

Rozwój organizacyjny Uczelni, przekształcenie WSN w WSP, rozwój zakresu usług świadczonych przez Bibliotekę i postępująca specjalizacja były przyczyną wprowadzenia od 1 października 1973 roku nowego podziału organizacyjnego. W skład Biblioteki wchodziły: 1. Oddział Gromadzenia i Ewidencji Zbiorów; 2. Oddział Opracowania Zbiorów i Katalogów; 3. Oddział Udostępniania Zbiorów w Wypożyczalni i Ma-

gazynów; 4. Oddział Udostępniania Zbiorów w Czytelni; 5. Samodzielne Stanowisko Pracy w Zakresie Bibliografii i Informacji Naukowej; 6. Biblioteka Wydziału Pedagogicznego; 7. Biblioteka Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Nową jednostką organizacyjną w strukturze była utworzona w 1973 roku Biblioteka Wydziału Pedagogicznego z siedzibą w budynku przy ulicy Mickiewicza. W dwóch pomieszczeniach urządzono tam między innymi czytelną dla 24 osób oraz ulokowano księgozbiór podręczny i ćwiczeniowy z zakresu nauk pedagogicznych.

W następnych latach wprowadzano kolejne zmiany w strukturze organizacyjnej Biblioteki. W roku akademickim 1974/75 osiągnięto strukturę organizacyjną właściwą dla bibliotek uczelnianych. Oprócz funkcjonujących wcześniej oddziałów i czytelni utworzono wtedy: Czytelną Czasopism, Oddział Informacji Bibliograficznej, Oddział Instrukcyjno-Metodyczny oraz Pracownię Zbiorów Specjalnych, a w następnym roku w miejsce Oddziału Informacji Bibliograficznej – Oddział Informacji Naukowej oraz Pracownię Naukowo-Dydaktyczną.

Wraz z rozwojem organizacyjnym Uczelni w drugiej połowie lat siedemdziesiątych oraz w latach osiemdziesiątych nastąpił znaczący rozwój sieci bibliecznej. Powstało kilka bibliotek-czytelni instytutowych i zakładowych. W zależności od potrzeb ich księgozbiory były łączone lub rozdzielane. Na przykład w roku akademickim 1984/85 funkcjonowały biblioteki instytutów: Historii, Biologii, Chemii, Matematyki i Geografii oraz Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Jednostki te oraz Biblioteka Wydziału Pedagogicznego były właściwie specjalistycznymi czytelniami Biblioteki Głównej, zlokalizowanymi w siedzibach poszczególnych instytutów i wydziałów, choć w ich nazewnictwie używano powszechnie terminu biblioteka. Na ukształtowanie się takiej struktury organizacyjnej Biblioteki WSP wpłynęło duże rozproszenie instytutów na terenie miasta i szybkie tempo tworzenia księgozbiorów specjalistycznych. Księgozbiór stanowił własność Biblioteki Głównej, znajdujące się tam katalogi alfabetyczny i rzeczowy pełniły funkcję katalogów centralnych dla całości zbiorów i dla wszystkich jednostek udostępniania. Poszczególne czytelnie miały własne katalogi alfabetyczne i działowo-typograficzne lub systematyczne. Wszystkie czytelnie były integralnie związane z Biblioteką Główną, miały wspólny zakup, ewidencję, opracowanie zbiorów. Pracownicy podlegali dyrektorowi Biblioteki Głównej.

Nadzorowi merytorycznemu dyrektora Biblioteki podlegała posiadająca własny księgozbiór Biblioteka Studium Wojskowego, istniejąca od powstania Uczelni do 1990 roku. Pod merytoryczną opieką Biblioteki Głównej w Kielcach znalazła się powstała w 1981 roku – wraz z powołaniem Oddziału Zamiejscowego Wydziału Pedagogicznego w Piotrkowie Trybunalskim – tamtejsza biblioteka. Przez kilka lat, począwszy od 1983 roku, w strukturze organizacyjnej Biblioteki Głównej znajdowało się także Archiwum Uczelniane.

W ramach Biblioteki funkcjonowały Pracownia Reprograficzna i Pracownia Fotograficzna. W Pracowni Fotograficznej zainstalowano linię automatyczną do wykonywania mikrofilmów. W 1989 roku zakupiono do Biblioteki kserokopiarkę Canon.

W omawianym okresie nastąpił znaczący rozwój kadry bibliotecznej, zarówno pod względem liczbowym, jak i jakościowym. W styczniu 1974 roku w Bibliotece pracowało 21 osób, w tym na stanowiskach bibliotekarskich 20, natomiast w 1990 roku – 55. Prawie wszyscy spośród młodych pracowników z wykształceniem średnim, przyjętych do pracy w Bibliotece w latach siedemdziesiątych, ukończyli zaoczne studia magi-

sterskie bibliotekoznawcze, a magistrowie innych kierunków studiów kontynuowali naukę na studiach podyplomowych z bibliotekoznawstwa.

Pierwszy dyrektor Biblioteki Głównej, mgr Klementyna Helis, starszy kustosz dyplomowany, niezwykle zasłużona dla rozwoju Biblioteki, odeszła na emeryturę w 1982 roku. Jej obowiązki przejął doc. dr hab. Zenon Guldon. W styczniu 1984 roku funkcję dyrektora objął dr Jan Waluszewski. Od 1 maja 1986 roku obowiązki dyrektora przejęła mgr Wanda Skawińska, starszy kustosz dyplomowany, dotychczasowy zastępca dyrektora.

Organem opiniodawczym rektora była Rada Biblioteczna. Do najważniejszych jej kompetencji należało między innymi opiniowanie spraw dotyczących organizacji i funkcjonowania systemu biblioteczno-informacyjnego.

Kształtowanie zbiorów

Intensywność gromadzenia zbiorów wynikała z kolejnych etapów i planów rozwojowych, a także możliwości finansowych Uczelni. Oprócz zakupu nowości wydawniczych polskich i obcych, mających zaspokoić potrzeby istniejących kierunków i dziedzin pokrewnych, w dalszym ciągu prowadzono retrospektywne uzupełnianie zbiorów. Ważnym źródłem ich pozyskiwania nadal były zasoby dubletów innych bibliotek naukowych, a także zakup antykwaryczny. Duży nacisk położono na uzupełnianie księgozbioru o wydawnictwa dziewiętnastowieczne i międzywojenne, takie jak źródła historyczne, bibliografie, encyklopedie, dawne wydania tekstów literackich, które były niezbędne do tworzenia warsztatu dydaktycznego i badawczego dla humanistów. W miarę możliwości kompletowano wydawnictwa naukowe zagraniczne, zwłaszcza pozycje o charakterze informacyjnym w języku rosyjskim, angielskim, niemieckim i francuskim. Po zgromadzeniu księgozbioru dla potrzeb filologii rosyjskiej, fizyki, chemii, biologii i bibliotekoznawstwa w drugiej połowie lat siedemdziesiątych podjęto decyzję o tworzeniu księgozbioru podstawowego dla filologii angielskiej i germańskiej.

Zakupiono, co było nowością, kilka księgozbiorów profesorskich: Rafała Gerbera, Jana Janowa, Jana Baumgarta. W 1988 roku zbiory Biblioteki wzbogacił dar Tadeusza A. Górskiego z Washington State University.

Stan wydawnictw zwartych na koniec 1980 roku wynosił 198 652 woluminy, natomiast na

Biblioteka (Czytelnia) Wydziału Pedagogicznego

koniec 1990 roku – 273 854, czasopism zaś odpowiednio 9530 i 15 861 roczników. Istotnie wzbogacił się stan posiadania zbiorów specjalnych, z 2624 jednostek inwentarzowych w 1980 do 5197 w 1990 roku. W latach 1974–1990 średni roczny przyrost księgozbioru wynosił prawie 11 000 woluminów, z tym że najintensywniejszy był napływ nabytków do Biblioteki w latach 1975–1977. Wówczas średnio rocznie księgozbiór Biblioteki wzbogacał się o ponad 20 000 woluminów. Na koniec 1990 roku księgozbiór Biblioteki osiągnął liczbę 294 912 woluminów książek i czasopism oraz jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych.

Zmieniły się proporcje w strukturze gromadzonych materiałów na korzyść publikacji o istotnej wartości naukowej i informacyjnej z zakresu piśmiennictwa krajowego i zagranicznego. Wzrosła kompletność gromadzonych materiałów i ich reprezentatywność dla poszczególnych dyscyplin naukowych wchodzących w skład naszych zbiorów. Podniosła się informacyjna i funkcjonalna wartość katalogów bibliotecznych, rejestrujących również stare druki, grafikę, mikrofilmy i odbitki kserograficzne.

W omawianym okresie zwrócono uwagę na uzupełnianie zbiorów poprzez wykonywanie dokumentów wtórnych. Od 1977 roku przystąpiono do systematycznego pozyskiwania mikrofilmów określonych tytułów i roczników czasopism, których skompletowanie inną drogą było niemożliwe. W pierwszej kolejności zakupiono w Bibliotece Narodowej mikrofilmy kilku najstarszych roczników „Gazety Kieleckiej”. W 1981 roku do dyspozycji czytelników było 10 czytników do mikrofilmów. W roku akademickim 1974/75 Biblioteka podjęła zapoczątkowaną przez Dział Wydawnictw wymianę publikacji Uczelni z 27 bibliotekami.

Udostępnianie zbiorów

Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu użytkowników, w roku akademickim 1974/75 zbiory udostępnianie były we wszystkich czytelnich Biblioteki Głównej w godzinach od 8³⁰ do 20⁰⁰ we wszystkie dni powszednie tygodnia, a w Czy-

telni Głównej przy ulicy Leśnej dodatkowo także w niedziele od godziny 9⁰⁰ do 13⁰⁰. W latach następnych godziny pracy Biblioteki zmieniano. Tempo docierania informacji katalogowej do czytelników przyspieszyło wykorzystanie kserografu do powielania kart katalogowych.

W 1980 roku zapisanych do Biblioteki było 3315 czytelników, a w 1990 roku – 5327. Rosła liczba wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień w czytelnich. Proces ten wyraźnie się nasilił pod koniec lat osiemdziesiątych. W 1982 roku czytelnie dysponowały łącznie 219 miejscami, a w 1990 roku – 210.

Działalność informacyjna

W omawianym okresie rozpoczęto tworzenie kartoteki publikacji pracowników Uczelni, która następnie była sukcesywnie wydawana jako druk zwarty. W Oddziale Informacji Naukowej czytelnicy mogli uzyskać podstawowe informacje bibliograficzne. Pracownicy sporządzali na zamówienie konkretne zestawienia tematyczne oraz dokonywali analiz dokumentacyjnych. Gromadzono informacje o publikacjach prasowych dotyczących Uczelni, tworząc kartotekę „WSP w prasie lokalnej”. Pracownicy Biblioteki uczestniczyli w tworzeniu „Katalogu czasopism polskich i zagranicznych bibliotek kieleckich”, wydanego w trzech tomach w 1987 roku. Przygotowywali *Składy osobowe* Uczelni na poszczególne lata akademickie.

Działalność dydaktyczna i naukowa

Oprócz zajęć z przysposobienia bibliotecznego niektórzy pracownicy Biblioteki prowadzili zajęcia dydaktyczne w Zakładzie Bibliotekoznawstwa, z którym podjęto współpracę w 1977 roku. W ciągu pierwszych 20 lat istnienia Biblioteki Głównej ośmiu jej pracowników obroniło prace doktorskie lub osiągnęło zaawansowany stan pracy doktorskiej; wszyscy odeszli do pracy dydaktycznej w naszej uczelni lub w innych szkołach wyższych.

Rozwój i warunki lokalowe

Lata 1991–1999 to czas automatyzacji procesów bibliotecznych. Decyzję o komputeryzacji Biblioteki podjęto jesienią 1991 roku. Uzyskano na ten cel dotację z Ministerstwa Edukacji Narodowej w wysokości 80 mln zł ówczesnej wartości. Podpisano umowę licencyjną z Politechniką Świętokrzyską na oprogramowanie takich podstawowych czynności bibliotecznych jak gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów. W pierwszym półroczu 1992 roku zakupiono od Politechniki Świętokrzyskiej oprogramowanie SOB (System Obsługi Biblioteki) autorstwa Joanny i Krzysztofa Sapiechów, uznane przez ministerstwo za bardzo przydatne dla bibliotek średniej wielkości. Oprogramowanie to, stale doskonalone i rozbudowywane przez autorów oraz dostosowywane do potrzeb naszej Biblioteki, stwarzało możliwość automatyzacji wszystkich czynności bibliotekarskich: od akcesji, opracowania zbiorów (tworzenie

baz danych), aż po udostępnianie. Programy umożliwiały wieloaspektowe wyszukiwanie informacji o zbiorach według różnych kryteriów. Od września 1992 roku rozpoczęto pracę w module akcesji i opracowania zbiorów – wszystkie wpływające do Biblioteki wydawnictwa zwarte były rejestrowane i opracowywane w tym module. Dzięki dotacjom z Ministerstwa Edukacji Narodowej i Komitetu Badań Naukowych rozpoczęto retrospektywne uzupełnianie katalogu zbiorów o pozycje najbardziej poszukiwane przez użytkowników. Powiększono liczbę stanowisk komputerowych: od 10 w 1994 roku do 20 w 1998, zakupiono urządzenia towarzyszące: drukarki, nowy serwer. Od początku roku akademickiego 1992/93 rozpoczęto rejestrację komputerową czytelników i wypożyczeń. Pod koniec 1992 roku zainstalowano programy rejestrujące publikacje pracowników WSP i prace magisterskie. Od roku akademickiego 1995/96 całość dokumentacji wypożyczeń była już prowadzona komputerowo.

Wypożyczalnia Biblioteki Głównej po modernizacji – listopad 1999

W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych nastąpił bardzo szybki rozwój jakościowy Uczelni oraz gwałtowny wzrost liczby studentów i form studiów. Dokonał się również wielki postęp w automatyzacji procesów bibliotecznych na świecie. Oczekiwaniom studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych nie mogła już sprostać Biblioteka pozbawiona nowoczesnego zintegrowanego systemu bibliotecznego, pozwalającego na współpracę z innymi bibliotekami naukowymi w Polsce i na świecie. Warunków tych nie spełniał system SOB. W tej sytuacji dyrekcja Biblioteki, po uzyskaniu akceptacji władz Uczelni, podjęła decyzję o zakupie nowego zintegrowanego systemu bibliotecznego. Proces komputeryzacji Biblioteki Głównej oraz zmiana istniejącego systemu bibliotecznego związane były z koncepcją komputeryzacji Uczelni oraz rozwojem Uczelnianej Sieci Komputerowej.

Spośród kilku systemów bibliotecznych stosowanych wówczas w bibliotekach naukowych w Polsce i na świecie, tj. TINLIB, HORIZON, PROLIB i ALEPH, dokonano wyboru, we współpracy z Uczelnianym Centrum Informatycznym, systemu ALEPH 500. Umowę o zakupie systemu zawarto 22 kwietnia 1999 roku. Podstawowym kryterium brany pod uwagę przy wyborze systemu były zadowalające Bibliotekę wyniki przeprowadzonej konwersji próbek naszych baz danych. Opracowano projekt: „Integracja Katalogów Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Pedagogicznej i lokalnych baz danych ze światowymi serwisami informacyjnymi”, i wystąpiono do OSI (Open Society Institute) w Budapeszcie, będącej częścią Fundacji Sorosa, o przyznanie dotacji w wysokości 50 000 dolarów na jego realizację. Dzięki przyznaniu tego grantu możliwe było zakupienie pełnej licencji na system ALEPH 505.12.2. Dokonano konwersji baz danych ze starego systemu SOB w zakresie wydawnictw zwartych, danych osobowych czytelników oraz transakcji wypożyczeń. Wdrażanie systemu ALEPH rozpoczęto między innymi od wyszukiwania i zamawiania egzemplarzy w trybie on-line poprzez terminale www.

W omawianym okresie położono szczególny nacisk na podniesienie standardów, estetyki i funkcjonalności pomieszczeń zajmowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne Biblioteki. Najdalej idącej modernizacji dokonano w Czytelni Wydziału Pedagogicznego przy ulicy Krakowskiej oraz w Wypożyczalni Biblioteki Głównej. W przypadku Wypożyczalni zmiany dotyczyły zwiększenia powierzchni oraz funkcjonalności i estetyki.

Organizacja i pracownicy

Na początku lat dziewięćdziesiątych na bazie funkcjonującej wcześniej Biblioteki Instytutu Nauk Społecznych rozpoczęła działalność Biblioteka Wydziału Zarządzania i Administracji. W październiku 1997 roku powołano do życia Pracownię Dydaktyczno-Wydawniczą w miejsce wcześniejszej Pracowni Naukowo-Dydaktycznej. W tym samym roku pracownicy Biblioteki opracowali „Informator o Bibliotece Głównej WSP”, zawierający dane o strukturze organizacyjnej Biblioteki, jej zadaniach, wielkości zbiorów i zasadach korzystania. W roku akademickim 1998/99 rozpoczęła działalność Czytelnia Instytutu Fizyki. Należy podkreślić fakt, że w 1998 roku Biblioteka osiągnęła największą w historii liczbę funkcjonujących czytelni w sieci bibliotecznej, bo 11, z których cztery działały w Bibliotece Głównej, dwie na wydziałach i pięć w instytutach. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych wszystkie agendy Biblioteki Głównej zmieniły nazwę Biblioteka na Czytelnia.

W roku akademickim 1991/92 w Bibliotece zatrudnionych było 55 osób, a w roku akademickim 1999/2000 – 61. Po odejściu na emeryturę dyrektor mgr Wandy Skawińskiej w 1995 roku funkcję dyrektora Biblioteki Głównej objął dr Henryk Suchojad.

Kształtowanie zbiorów

W omawianym okresie w polityce gromadzenia uwzględniono także aspekt regionalny. Miało to związek z ukierunkowaniem badań prowadzonych przez poszczególne wydziały, instytuty oraz z tematyką licznych prac magisterskich na takich kierunkach jak filologia polska, historia, bibliotekoznawstwo z dziennikarstwem, geografia, pedagogika, a nawet biologia. Biblioteka zaczęła gromadzić na szerszą skalę tzw. dokumenty życia społecznego oraz prasę lokalną (w 1999 roku prenumerowano 39 tytułów), a także dokumenty ikonograficzne. W gromadzeniu starszych druków priorytet dano tym wydanym na Kielecczyźnie i poruszającym zagadnienia dotyczące regionu.

Na początku lat dziewięćdziesiątych nastąpił istotny spadek liczby kupowanych wydawnictw zwartych. W 1991 roku wprowadzono do inwentarza Biblioteki najmniejszą liczbę tego typu wydawnictw w całym okresie jej funkcjonowania – 5932 woluminy. Drastycznie ograniczono

również prenumeratę czasopism. Wynikało to z daleko idących oszczędności obowiązujących w Uczelni. Aby zminimalizować ujemne skutki tej polityki, grożące powstaniem dotkliwej luki w obiegu informacji naukowej, ograniczono liczbę kupowanych egzemplarzy na korzyść możliwie pełnej reprezentacji tytułów. Równocześnie starano się maksymalnie wykorzystać nieodpłatne źródła uzupełniania zbiorów: wymianę i dary. Biblioteka prowadziła wymianę z około 40 bibliotekami i instytucjami. Na przykład wymianę książek z zakresu dydaktyki matematyki prowadzono z amerykańskim Teachers College Columbia University.

Zmiany polityczne, które nastąpiły na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, umożliwiły dostęp bibliotek do darczyńców zagranicznych. Duży księgozbiór w języku angielskim, ponad 2200 woluminów książek i 29 tytułów czasopism medycznych z lat 1983–1990 ofiarowali Bibliotece w 1991 roku Grażyna i Stanisław Majkowie z USA. Wśród darczyńców znaleźli się również pracownicy naszej Uczelni. Wybrane pozycje ze swoich księgozbiorów przekazali Bibliotece między innymi profesorowie Jan Molenda i Zbigniew Góralski.

Od 1997 roku profil gromadzenia i charakter udostępniania zbiorów kształtowała powołana w Bibliotece Głównej Komisja ds. Gromadzenia Zasobu. Zakres działalności Komisji obejmował takie zagadnienia jak analizowanie kierunków i zakresu polityki gromadzenia zasobu, opracowanie i przedkładanie wniosków dotyczących problemów gromadzenia dyrektorowi biblioteki, opiniowanie wniosków w zakresie zakupów antykwarycznych i aukcyjnych. Główne problemy z zakresu gromadzenia i udostępniania księgozbioru w Bibliotece (stan – trudności – propozycje) zostały przedstawione 25 czerwca 1998 roku na posiedzeniu Senatu.

Konsekwentnie powiększono zasób służący rozbudowie warsztatu naukowego. Większy nacisk położono na zakup źródeł rękopiśmiennych i drukowanych oraz uzupełnianie zbiorów poprzez dokumenty wtórne. Ważne miejsce w polityce gromadzenia zajęły czasopisma krajowe i zagraniczne. Uzupełniano brakujące roczniki lub tytuły czasopism z obecnego województwa świętokrzyskiego. Od 1991 roku o nabytkach Biblioteki w danym miesiącu informował „Wykaz nabytków” przygotowywany w dwóch seriach: „Nauki humanistyczne” oraz „Nauki matematyczno-przyrodnicze i stosowane”. Duża liczba niezrealizowanych zamówień wskazywała na zbyt mało egzemplarzy poszukiwanych pozycji.

W zakresie zbiorów specjalnych na szczególną uwagę zasługuje nabycie materiałów rękopiśmiennych i graficznych po Ludwiku Kowalczewskim, absolwencie Gimnazjum Męskiego w Kielcach, koledze szkolnym Stefana Zeromskiego, a także pamiątek i listów kielczanina i legionisty Włodzimierza Gierowskiego oraz spuścizny prof. Jana Hulewicza składającej się z materiałów rękopiśmiennych i ponad 2500 woluminów księgozbioru.

Średni roczny przyrost księgozbioru w latach 1991–1999 wynosił ponad 9000 woluminów. Stan na 31 grudnia 1991 roku przedstawiał się następująco: wydawnictwa zwarte 273 854 woluminy oraz czasopisma 15 861, zbiory specjalne 5197 jednostek inwentarzowych, a na koniec 1999 roku odpowiednio: wydawnictwa zwarte 339 915 woluminów, czasopisma 29 727, zbiory specjalne 6923 jednostki inwentarzowe.

Udostępnianie zbiorów

W omawianym okresie nastąpiła istotna zmiana w strukturze udostępniania – spadek liczby korzystających z Wypożyczalni, a wzrost liczby korzystających ze zbiorów w czytelnich. Być może jednym z powodów zaistnienia takiej sytuacji było dość drastyczne ograniczenie zakupu liczby egzemplarzy poszczególnych tytułów. W 1991 roku zapisanych było w Wypożyczalni 4753 czytelników, którzy złożyli 43 270 zamówień (zrealizowano ich 32 757). W 1999 roku złożono 47 413 zamówień, z których zrealizowano 35 432. W 1997 roku Wypożyczalnia Biblioteki Głównej rozpoczęła pracę zgodnie z nowym regulaminem korzystania ze zbiorów, który w dużym stopniu usprawnił pracę na linii bibliotekarz – użytkownik.

Działalność informacyjna

Źródłem podstawowej informacji o zbiorach są katalogi biblioteczne. W Bibliotece Głównej w 1997 roku do dyspozycji czytelników znajdowały się nadal następujące katalogi kartkowe: katalog alfabetyczny wydawnictw zwartych, katalog alfabetyczny wydawnictw ciągłych i seryjnych, katalog systematyczny według klasyfikacji UKD, katalog zbiorów specjalnych, katalog alfabetyczny czasopism (w Czytelni Czasopism). Poszczególne czytelnie miały własne

Otwarcie ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną 19–21 września 1996 roku w Kielcach

katalogi alfabetyczne i działowo-topograficzne lub systematyczne. Ponadto użytkownicy mogli korzystać z katalogu komputerowego umożliwiającego wieloaspektowe wyszukiwanie informacji o zbiorach nabytych przez Bibliotekę od 1992 roku oraz z katalogu komputerowego obejmującego całość zbiorów czasopiśmienniczych.

W Oddziale Informacji Naukowej czytelnicy mogli uzyskać informacje katalogowe, rzeczowe i bibliograficzne oraz pomoc przy samodzielnym wyszukiwaniu źródeł informacji na nośnikach tradycyjnych oraz elektronicznych i korzystaniu z nich. W omawianym okresie nastąpił znaczący rozwój bazy informacyjnej. Zakupiono między innymi wszystkie bazy oferowane przez Bibliotekę Narodową w Warszawie. Do dyspozycji użytkowników Biblioteki oddano takie elektroniczne bazy bibliograficzne jak „Przewodnik Bibliograficzny” (1985–), „Bibliografia Zawartości Czasopism” (1996–), „Bibliografia Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zawieszanych i Zmieniających Tytuł” (1985–), „Bibliografia Analityczna Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej” (1997–), „Bibliografia polskich książek podziemnych z lat 1976–1989”. Ich atutem w stosunku do tradycyjnej (papierowej) formy była szybkość i wieloaspektowość wyszukiwania informacji. Udostępniano też bazy danych na CD-ROM-ach, na przykład „Teki Dworzaczka.

Materiały historyczno-genealogiczne do dziejów szlachty wielkopolskiej XV–XX wieku” oraz „Komputerowy słownik języka polskiego PWN”. Wydruki z baz wykonywane były na życzenie użytkownika odpłatnie przez dyżurującego bibliotekarza. W styczniu 1998 roku sieć Biblioteki została podłączona do Internetu. Dzięki temu Biblioteka uzyskała dostęp do zbiorów bibliotek na całym świecie.

Działalność dydaktyczna i naukowa

W październiku 1997 roku Pracownia Dydaktyczno-Wydawnicza opracowała zmiany dotychczasowego systemu prowadzenia szkoleń z przysposobienia bibliotecznego i ustaliła podstawowe zasady prowadzenia zajęć z podstaw informacji naukowej dla poszczególnych wydziałów i instytutów. W poprzednich latach szkolenie z podstaw informacji naukowej prowadzone było tylko dla studentów Wydziału Pedagogicznego.

Od 1996 roku nastąpiła intensyfikacja badań prowadzonych przez pracowników Biblioteki i duży wzrost liczby publikacji. Biblioteka zorganizowała dwie ważne ogólnopolskie konferencje naukowe. Pierwsza z nich, zatytułowana „Funkcje dydaktyczne i naukowo-badawcze biblioteki akademickiej”, odbyła się 19–21 września 1996 roku. Konferencja ta, pierwsza tego typu w naszej Uczelni, miała na celu przedstawienie na forum ogólnopolskim dorobku i planów dalszego rozwoju, a także trudności naszej Biblioteki. Druga konferencja, na temat „Biblioteka i informacja w systemie edukacji”, odbyła się 3–4 grudnia 1998 roku i była zorganizowana we współpracy z Instytutem Informacji Naukowej i Nauk Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Jej celem była wymiana przemyśleń i doświadczeń teoretyków oraz praktyków, dotyczących funkcjonowania bibliotek akademickich i szkolnych w warunkach przygotowywania i następnie wprowadzania w życie reformy systemu edukacji. Punktem odniesienia były tendencje występujące w edukacji i informacji krajów wysoko rozwiniętych. Materiały z obu konferencji zostały opublikowane.

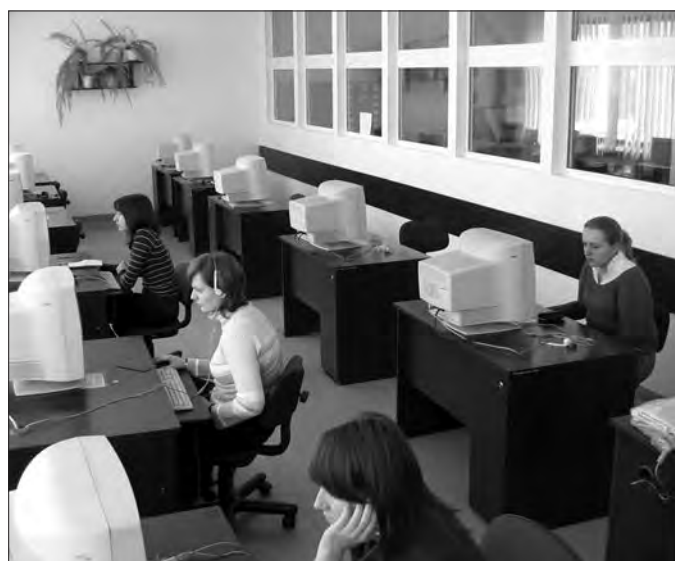
Warunki lokalowe

Kolejny etap w dziejach Biblioteki otwiera przekształcenie Uczelni w 2000 roku w Akademię Świętokrzyską. Cezurę końcową stanowi osiągnięcie w 2008 roku przez Uczelnię statusu uniwersytetu.

Okres ten charakteryzują dynamiczne zmiany organizacyjne Biblioteki, wynikające z konieczności dostosowania jej struktury do zmieniających się potrzeb Uczelni w zakresie obsługi bibliotecznej, oraz wejście w nowy etap informatyzacji, polegający na rozbudowie sieci informatycznej i zakupie wielkich baz elektronicznych dostępnych w sieci.

W latach 2000–2001 nastąpiła dalsza znacząca poprawa sytuacji lokalowej Biblioteki. Na potrzeby magazynu adaptowano kolejne pomieszczenia podpiwniczenia przy ulicy Leśnej, wyposażając je równocześnie w automatycznie przesuwane regały. Doprowadzono sieć komputerową, podniesiono standard pokoi socjalnych. W pomieszczeniach po przeniesionej w inne miejsce Pracowni Fotograficznej, po przeprowadzeniu generalnego remontu, zlokalizowano Oddział Zbiorów Specjalnych oraz czytelną zbiorów specjalnych, magazyn i pracownię. W kompleksie tym znalazła się również sala dydaktyczna, która oprócz zadań dydaktyczno-szkoleniowych od jesieni 2000 roku zaczęła pełnić funkcję Galerii Akademickiej Biblioteki Głównej. Nową lokalizację uzyskała Czytelnia Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Ogólna powierzchnia, jaką dysponuje, wynosi 401,1 m², w tym: czytelnia ogólna 145 m², czytelnia multimedialna – 38,5 m², powierzchnia magazynowa – 217,6 m².

W 2004 roku, w związku z przeniesieniem Wydziału Zarządzania i Administracji do no-

Pracownia multimedialna w Czytelni Matematyczno-Przyrodniczej

Czytelnia Zarządzania i Administracji

wego budynku, została również przeniesiona czytelnia funkcjonująca przy tym Wydziale. Powiększyła się powierzchnia czytelnicy oraz magazynów. Poprawiła się estetyka i funkcjonalność czytelnicy, przybyło 10 stanowisk komputerowych dla studentów. Obecnie powierzchnia pomieszczeń Biblioteki w gmachu przy ulicy Leśnej 16 wynosi 2492 m², a razem z powierzchnią agend – 3456 m².

W 2008 roku władze Uczelni podjęły decyzję o budowie nowego gmachu Biblioteki. Został opracowany plan użytkowy, a pod koniec roku powstał plan architektoniczny gmachu.

Organizacja i pracownicy

W 2000 roku w strukturze organizacyjnej Biblioteki Głównej funkcjonowało nadal 11 czytelni. W następnym roku połączono trzy czytelnie instytutów: Biologii, Fizyki oraz Geografii i Matematyki, i utworzono jedną wspólną Czytelnię Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Czytelnia ta, po przeniesieniu, scaleniu i usystematyzowaniu księgozbioru, rozpoczęła pracę 6 marca 2001 roku. Dysponuje ona 60 miejscami w czytelnicy ogólnej i 12 stanowiskami z pełnym dostępem do Internetu w pracowni multimedialnej. W 2002 roku Biblioteka włączyła do swoich struktur Czytelnię Zakładu Neofilologii. W latach 2001–2002 uruchomiono dwie pracownie

multimedialne: wspomnianą wcześniej w Czytelni Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego oraz w Oddziale Informacji Naukowej. W nowoczesny sprzęt audiowizualny wyposażono salę dydaktyczną.

Od 1 października 2003 roku przeprowadzono kolejne zmiany w strukturze organizacyjnej Biblioteki. Po połączeniu dotychczasowej Czytelni Głównej i Czytelni Czasopism powstała Czytelnia Główna, w której udostępnia się zarówno wydawnictwa zwarte, jak i czasopisma. Została ona ulokowana w zaadaptowanej części pomieszczeń po Instytucie Fizyki. Czytelnia uzyskała dodatkową powierzchnię i została poddana generalnej modernizacji (nowoczesne wyposażenie, pomieszczenie socjalne). Zyskała też większą powierzchnię magazynową, a magazyn został wyposażony w funkcjonalne przesuwane regały.

W 2008 roku, w związku z przeniesieniem Instytutu Chemii na teren kampusu, zlikwidowano Czytelnię Chemiczną, a jej zbiory stały się częścią Czytelni Matematyczno-Przyrodniczej.

W ciągu czterdziestolecia istnienia Biblioteka przeprowadzała wiele zmian w wewnętrznej strukturze organizacyjnej. Obecnie przedstawia się ona następująco: 1. Oddział Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów; 2. Sekcja Wydawnictw Ciągłych; 3. Oddział Opracowania Formalnego Zbiorów i Katalogów; 4. Oddział Opracowania Rzeczowego Zbiorów; 5. Oddział Automatyzacji Procesów Bibliotecznych; 6. Pracownia Dydaktyczno-Wydawnicza; 7. Samodzielne Stanowisko do Opracowania Bibliografii Pracowników UJK; 8. Oddział Informacji Naukowej; 9. Oddział Zbiorów Specjalnych; 10. Oddział Udostępniania Zbiorów i Magazynów Bibliotecznych. Ponadto w strukturze organizacyjnej Biblioteki funkcjonuje osiem czytelni: Główna; Oddziału Zbiorów Specjalnych; Oddziału Informacji Naukowej; Neofilologiczna; Pedagogiczna; Zarządzania i Administracji; Matematyczno-Przyrodnicza oraz Historyczna, które dysponują łącznie 349 miejscami.

W związku ze zmianą Statutu Uczelni w Bibliotece opracowano również i wprowadzono w 2008 roku nowy „Regulamin Organizacyjny Biblioteki Głównej UJK”.

Na koniec 2000 roku Biblioteka posiadała 63 i 1/2 etatu, na których zatrudniała między innymi trzech bibliotekarzy dyplomowanych oraz 58 osób na różnych stanowiskach bibliotekarskich. Dnia 31 grudnia 2008 roku zatrudnionych było 77 osób, z których trzy posiadały stopień naukowy doktora, a 64 stopień magistra różnych

Magazyny Czytelni Głównej z przesuwanymi regałami

specjalności. Na stanowiskach bibliotekarzy dyplomowanych pracowały trzy osoby, 62 jako pracownicy służby bibliotecznej, od młodszego bibliotekarza do kustosa, osiem jako magazynierzy, trzy jako pracownicy administracyjni. Obsługę techniczną i porządkową zapewniała grupa 11 osób.

Kształtowanie zbiorów

Polityka gromadzenia zbiorów zasadniczo nie zmieniła się w stosunku do poprzedniego okresu. Realizowane były przyjęte wcześniej założenia, jedynie w zależności od pojawiających się potrzeb albo trudności finansowych dokonywano ich korekty.

Spośród materiałów rękopiśmiennych nabytych przez Bibliotekę na szczególną uwagę zasługuje archiwum domowe pisarza Emila Zegadłowicza, zawierające wiele cennych rękopisów i dokumentów z życia pisarza. Archiwum to w istotny sposób wzbogaciło zbiory specjalne. Należy także odnotować zakup w 2000 roku 499 widokówek z regionu świętokrzyskiego z przełomu XIX i XX wieku oraz dalszej części pamiętników Włodzimierza Gierowskiego. Zarząd Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność” przekazał Bibliotece do zbiorów specjalnych materiały źródłowe dotyczące działalności związku z lat 1980–1989.

Do księgozbioru wpływały dary otrzymywane od pracowników naukowych oraz darczyńców spoza Uczelni. Spośród rękopisów na uwagę zasługuje bogaty zbiór korespondencji malarza artysty Stefana Zechowskiego, ofiarowany Bibliotece przez żonę malarza. Do największych księgozbiorów przekazanych Bibliotece w darze należy zaliczyć zbiory z USA Jima Morrissey, a ponadto profesorów Alfreda i Marii Zarebów z Krakowa, prof. Józefa Ławnika i dr Ireny Furnal oraz dr. Bogusława Adamczyka. Swoje materiały rękopiśmienne przekazał prof. Wa-

claw Urban. Biblioteka przyjęła także dublety z Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach oraz księgozbiory zlikwidowanych bibliotek: Zespołu Szkół Medycznych w Kielcach i Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Kielcach. Prowadzona była również wymiana naszych dubletów z innymi bibliotekami.

W 2001 roku Biblioteka zakupiła pierwszą elektroniczną bazę czasopism zagranicznych pod nazwą EIFL Direct (EBSCO HOST). W ten sposób zapewniono użytkownikom dostęp do bazy angielskojęzycznych czasopism, gazet i broszur z dziedziny nauk humanistycznych, przyrodniczych oraz społecznych. Baza ta zawierała ponad 14 000 czasopism pełnotekstowych w języku angielskim z różnych dziedzin oraz zbiorów abstraktów (także medycznych) z innych czasopism.

Obecnie z komputerów podłączonych do sieci Uczelni można korzystać między innymi z następujących baz i serwisów on-line będących w posiadaniu Biblioteki: EBSCO HOST Research Databases, PROLA Physical Review Online Archive, APS – czasopisma „American Physical Society”, „ScienceDirect OnSite” (wydawnictwa Elsevier), „Polska Bibliografia Lekarska”, czasopisma American Institute of Physics (AIP), Faculty of 1000 Biology, Springer. Należy zaznaczyć, że Biblioteka Główna współpracuje w zakresie wymiany publikacji oraz informacji naukowej z wieloma bibliotekami i instytucjami naukowymi w kraju i zagranicą. Jak wynika z tabeli 1, Biblioteka Główna dysponuje obecnie księgozbiorem liczącym 505 035 woluminów wydawnictw zwartych, czasopism i jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych. Średnia roczna przyrostu księgozbioru w latach 2000–2008 wynosiła ponad 12 000 woluminów.

W 2000 roku Biblioteka przystąpiła do Centrum Formatów i Kartotek Haseł Wzorcowych, działającego w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, a pięć lat później do Centrum NUKAT. Dzięki temu uczestniczy aktywnie we współkatalogowaniu i współtworzeniu Narodowego Uniwersalnego Katalogu Centralnego

Tabela 1. Struktura zbiorów w Bibliotece Główniej w latach 1969–2008

Rok	Wydawnictwa zwarte	Wydawnictwa ciągle	Zbiory specjalne	Razem
1969	2 910	–	–	2 910
1970	46 926	1 010	114	48 050
1980	198 652	9 530	2 624	210 806
1990	273 854	15 861	5 197	294 912
2000	349 608	30 408	7 141	387 157
2008	432 895	64 385	7 755	505 035

NUKAT. Warto wspomnieć, że baza rekordów naszej Biblioteki została włączona do Katalogu Rozproszonego Bibliotek Polskich KaRo, stworzonego przez Bibliotekę Uniwersytecką w Toruniu.

Udostępnianie zbiorów

Od października 2002 roku wszystkie czytelnice przeszły na elektroniczny system zamawiania książek. W Wypożyczalni Biblioteki Głównej liczba czytelników zarejestrowanych w 2000 roku wyniosła 4636 osób. Złożono 59 878 zamówień, z których zrealizowano 40 178. Na ostatni dzień grudnia 2008 roku liczba czytelników zarejestrowanych w Bibliotece Głównej wynosiła 7265. Złożono 111 625 zamówień i zrealizowano 98 281 z nich. W 2000 roku udostępniono w czytelnich 716 329 pozycji, w 2008 zaś – 531 730 woluminów książek, czasopism i zbiorów specjalnych (tabela 2).

W omawianym okresie nastąpił znaczący wzrost wypożyczeń, a wyraźny spadek udostępniania w czytelnich. Ten spadek spowodowany był między innymi coraz większą dostępnością do kserokopiarek i wykonywaniem przez studentów kserokopii już z kserokopii. O ile generalnie w czytelnich, zwłaszcza w ciągu ostatnich trzech lat, można było zaobserwować spadek liczby udostępnień, to odwrotne zjawisko zachodziło w zakresie udostępniania w czytelnich elektronicznych baz komputerowych. Z roku na rok wzrastało korzystanie z elektronicznych baz komputerowych dostępnych on-line, będących w dyspozycji Biblioteki, szczególnie z pełnotekstowych serwisów on-line: ScienceDirect, EBSCO, Elsevier, Springer oraz Archiwum „Gazety Wyborczej” i „Rzeczypospolitej”.

Należy podkreślić, że na początku funkcjonowania systemu komputerowego ALEPH, wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu czytel-

ników, wytypowani bibliotekarze na bieżąco pełnili dyżury przy terminalach wypożyczalni i udzielali informacji w zakresie korzystania z katalogu komputerowego Biblioteki Głównej. Instruowali, jak wyszukiwać i zamawiać on-line książki z bazy wydawnictw zwartych. Aby sprawniej służyć pomocą użytkownikom Biblioteki, pracownicy Oddziału Informacji Naukowej, poszczególnych czytelni oraz prowadzący zajęcia dydaktyczne uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez EBSCO w zakresie dostępu do czasopism elektronicznych.

Upływający czas i zmieniające się w związku z tym warunki działania Biblioteki w strukturze uniwersyteckiej wymogły dostosowanie do obecnych potrzeb „Regulaminu Udostępniania Zbiorów Biblioteki Głównej”. Po zatwierdzeniu zmian przez rektora nowy regulamin wszedł w życie 22 lipca 2008 roku. Poszczególne czytelnice dysponują własnymi regulaminami wewnętrznymi. Opracowano także „Regulamin usług dla osób niepełnosprawnych”.

Aby ułatwić czytelnikom zapoznanie się z ofertą Biblioteki i zachęcenie do korzystania z jej zbiorów, opracowano komplet folderów zawierających szczegółowe informacje dla użytkowników. Są one na bieżąco uzupełniane i wykładane w miejscach najczęściej odwiedzanych przez korzystających z księgozbioru w Bibliotece.

Nadążając z ofertą za zmieniającymi się potrzebami czytelników, wprowadzono nowe usługi cyfrowego kopiowania materiałów będących w dyspozycji Biblioteki. Obecnie czytelnik ma możliwość wykonywania fotografii materiałów bibliotecznych zarówno własnym aparatem fotograficznym, jak i zlecenia sfotografowania lub zeskanowania i zapisu na dowolny nośnik cyfrowy pracownikowi Biblioteki. W Czytelni Oddziału Zbiorów Specjalnych można korzystać z czytnikokopiarki, umożliwiającej wykonanie kserokopii z mikrofilmów. Usługi te są odpłatne.

Tabela 2. Udostępnianie księgozbioru w latach 1969–2008

Rok	Księgozbiór	Liczba czytelników	Wypożyczenia na zewnątrz	Udostępniono w czytelnich
1969	2 910	241	1 000	760
1970	48 050	732	10 126	5 910
1980	210 806	3 315	30 833	133 095
1990	294 912	5 327	34 572	246 876
2000	387 157	4 636	40 178	716 329
2008	505 035	7 265	98 281	531 730

Stanowisko dla osób niewidomych i słabo widzących w Czytelni Głównej

Starając się wyjść naprzeciw potrzebom czytelników niepełnosprawnych i w ramach likwidacji barier w dostępie do informacji, Biblioteka utworzyła w czytelniach stanowiska komputerowe ułatwiające zdobywanie, przechowywanie i odtwarzanie informacji osobom niewidomym i słabo widzącym. Zakupiono w tym celu kilka specjalistycznych terminali, drukarkę drukującą alfabetem Braille'a oraz kilka sztuk lup elektronicznych i stacjonarnych powiększalników ekranowych. Zakup ten, unikatowy w skali województwa, w istotny sposób polepszył komfort korzystania i dostępność do naszych zasobów osobom niepełnosprawnym.

Działalność informacyjna

W Oddziale Informacji Naukowej kontynuowano, we współpracy z Archiwum uczelnianym, tworzenie bazy „Katalog prac doktorskich, magisterskich i licencjackich”. Czytelnicy korzystali z szerokiego dostępu do Internetu, przeglądali również bazy umieszczone na dyskach lokalnych i CD-ROM-ach. Pracownicy Oddziału Informacji Naukowej udzielali pomocy przy wyszukiwaniu potrzebnych źródeł elektronicznych. Czytelnicy mogli uzyskać wydruki zestawień bibliograficznych i informacyjnych ze wszystkich dostępnych baz danych oraz z Internetu.

Działalność dydaktyczna i naukowa

Podobnie jak w latach poprzednich, również w omawianym okresie Biblioteka prowadziła szkolenie użytkowników. Były to zajęcia o charakterze obligatoryjnym z przysposobienia bibliotecznego w wymiarze dwóch godzin (jednorazowo) dla pierwszego rocznika studentów wszystkich kierunków i typów studiów oraz zajęcia trzygodzinne z elementów informacji naukowej dla niektórych kierunków studiów. Każdego roku w Bibliotece odbywali praktyki wakacyjne studenci z Instytutu Bibliotekoznawstwa naszej Uczelni oraz innych szkół wyższych kształcących bibliotekarzy.

Biblioteka zgodnie z założeniami statutowymi podjęła się utworzenia „Systemu informacji o dorobku naukowym i publicystycznym pracowników Uczelni”.

W omawianym okresie Biblioteka Główna była współorganizatorką dwóch sesji naukowych. Na szczególną uwagę zasługuje konferencja na temat „Wesela, chrzciny i pogrzeby w XVI–XVIII wieku. Kultura życia i śmierci” zorganizowana we współpracy z Instytutem Historii, która odbyła się 14–15 listopada 2000 roku.

Kilku pracowników Biblioteki oprócz wykonywania obowiązków służbowych zajmowało się działalnością naukową, przygotowując rozprawy doktorskie, publikacje, uczestnicząc aktywnie w seminariach i konferencjach naukowych organizowanych przez różne biblioteki i instytucje naukowe. Dwie osoby obroniły prace doktorskie (odeszły z Biblioteki do pracy dydaktyczno-naukowej do Instytutu Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa).

W latach 1971–2008 ukazało się łącznie około 600 publikacji pracowników Biblioteki, w tym w latach 2000–2008 ponad 300.

Działalność popularyzatorska

Biblioteka, w miarę możliwości organizacyjnych i lokalowych, prowadziła od początku istnienia działalność wystawienniczą. Promowała zbiory własne, szczególnie z zakresu zbiorów specjalnych, przygotowywała wystawy tematyczne z okazji rocznic, jubileuszy, ważnych wydarzeń państwowych, lokalnych i uczelnianych. Pokazywała dorobek naukowy i artystyczny pracowników oraz studentów Uczelni, ludzi zasłużonych dla regionu. Ranga tych wystaw wzrosła wraz z powstaniem Galerii Aka-

Uroczyste otwarcie wystawy „Zabytkowe pocztówki w zbiorach Biblioteki Głównej AŚ” w Galerii Akademickiej Biblioteki Głównej (12 czerwca 2001)

demickiej Biblioteki Głównej, która oficjalnie zainaugurowała działalność 13 listopada 2000 roku wystawą jubileuszową Barbary Katarzyny i Czesława Erberów. W ciągu ponad ośmiu lat funkcjonowania Galerii w jej dorobku znajdują się już 34 duże wystawy. Pewnym ograniczeniem w rozwoju tej formy działalności Biblioteki jest szczupłość powierzchni wystawienniczej, jaką dysponuje Galeria. Sytuacja ta powinna się poprawić po przeniesieniu Biblioteki do nowego gmachu. Organizacją wystaw w Galerii zajmują się pracownicy Oddziału Zbiorów Specjalnych i Pracowni Dydaktyczno-Wydawniczej. Niektórym ekspozycjom towarzyszyły wydane drukiem katalogi.

Wiele interesujących wystaw zorganizowali także pracownicy dawnej Biblioteki Wydziału Pedagogicznego, a obecnej Czytelni Pedagogicznej.

Należy podkreślić, że wystawy przygotowywane przez Bibliotekę miały na celu nie tylko promocję zbiorów biblioteki, lecz także ukazywanie młodemu pokoleniu, studentom, bogatego dziedzictwa kulturowego.

Biblioteka w ciągu czterdziestoletniego istnienia przeszła ogromną metamorfozę. Zmieniały się jej warunki lokalowe, struktura organizacyjna, skład osobowy, szczegółowe zadania, zbiory: ich struktura i zasobność. Oprócz tradycyjnych

nośników informacji, głównie papierowych, pojawiły się elektroniczne, wielkie bazy danych, następuje cyfryzacja zasobów. Zmieniły się warunki pracy, przygotowanie zawodowe i merytoryczne bibliotekarzy.

Nasza Biblioteka, podobnie jak inne placówki uczelniane na świecie, znalazła się w czołówce instytucji dokonujących zmiany w obiegu informacji, nie tylko naukowej. Rola bibliotek, mimo upowszechnianych nieraz pesymistycznych prognoz co do ich przyszłości, ciągle rośnie, ale nie zmieniają się podstawowe zadania tych placówek w środowisku akademickim. Do ich zadań w dalszym ciągu należy gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie, ochrona materiałów bibliotecznych oraz ich udostępnianie.

Biblioteka Główna jest jednostką organizacyjną o charakterze ogólnouczelnianym. Poprzez biblioteczne formy pracy uczestniczy w rozwijaniu badań naukowych oraz w procesie dydaktycznym. Misja Biblioteki jest zgodna ze strategią rozwoju Uczelni. W najbliższej przyszłości pragnie funkcjonować jako centrum edukacji, informacji i kultury, w którym dbałość o dziedzictwo kultury europejskiej łączyć będzie z tradycją narodową i lokalną. Zadania te będzie mogła realizować, wykorzystując najnowocześniejsze formy przekazu wiedzy i informacji.

*AR*CHIWUM

Obowiązek prowadzenia archiwum zakładowego w szkole wyższej wynikał z obowiązujących w chwili powstawania WSN przepisów państwowych i resortowych. Ze zlikwidowanego SN przeszedł do pracy w WSN pracownik administracyjny mgr Wiesław Chachaj, którego zakres obowiązków między innymi obejmował odpowiedzialność za składnicę akt i przygotowanie lokalu pod organizujące się archiwum. Od 1973 roku Archiwum formalnie pojawia się w kolejnych wewnętrznych aktach normatywnych jako oddzielna komórka organizacyjna, podlegała początkowo Sekretariatowi Uczelni, a od 1975 roku Dyrektorowi Administracyjnemu. Mimo tych poczynań, za faktyczny początek funkcjonowania Archiwum uczelnianego należy przyjąć datę 1 października 1975 roku, kiedy po raz pierwszy zatrudniono specjalistę ds. archiwalnych. Stanowisko to objęła mgr Teresa Koba-Ryszewska, absolwentka archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz studiów podyplomowych II stopnia w tymże uniwersytecie. W chwili zatrudnienia w WSP miała za sobą siedemnastoletni staż pracy w Archiwach Państwowych

w Kielcach i Toruniu w charakterze asystenta naukowo-badawczego.

Kolejne zmiany struktury organizacyjnej, wówczas już WSP, spowodowały, że od 1983 roku Archiwum weszło w skład Biblioteki Głównej. W tym też roku, na mocy ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, stało się ogniwem państwowej sieci archiwalnej, z prawem przechowywania zasobu historycznego. Ostatnia istotna zmiana statusu Archiwum nastąpiła w 1991 roku, gdy przekształcono je w ogólnouczelnianą jednostkę organizacyjną podległą bezpośrednio Prorektorowi ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, która wraz z Biblioteką Główną tworzy jednolity system biblioteczno-informacyjny.

Do zakresu działania Archiwum należy przejmowanie dokumentacji z komórek organizacyjnych Uczelni, jej ewidencjonowanie, przechowywanie, zabezpieczanie i udostępnianie, a także nadzór nad brakowaniem i przekazywaniem akt na zniszczenie. Ponadto Archiwum wykonuje czynności związane z uaktualnianiem normatywów kancelaryjno-archiwalnych oraz instruuje pracowników Uczelni w zakresie ich stosowania i postępowania z dokumentacją. Prowadzi także działalność popularyzatorską i naukową z zakresu historii nauki i archiwistyki.

Warunki, w jakich rozpoczynała pracę pierwsza archiwistka zatrudniona w Uczelni, nie pozwalały na realizowanie zadań Archiwum w pełnym zakresie. Przez ponad rok nie dysponowało ono własnym lokalem. Praca archiwisty w tym czasie polegała na selekcjonowaniu dokumentacji zgromadzonej w poszczególnych komórkach organizacyjnych Uczelni. Część była przeznaczana na zniszczenie, część przygotowywana do przejścia do Archiwum w momencie uzyskania pomieszczeń.

Kustosze mgr Teresa Koba-Ryszewska, kierownik Archiwum w latach 1975–2001

Jednocześnie, w porozumieniu z Dyrektorem Administracyjnym, trwały prace nad opracowaniem nowych przepisów kancelaryjnych: instrukcji kancelaryjnej i jednolitego rzeczowego wykazu akt. Wcześniej, do 1972 roku, wprowadzono dwie instrukcje kancelaryjne, które regulowały sprawy obiegu dokumentów i obsługi kancelaryjnej Uczelni. Uaktualnione normatywy weszły w życie od 1 lipca 1976 roku. Instrukcja wprowadzała w Uczelni bezdziennikowy system kancelaryjny, oparty na rejestrowaniu w teczkach aktowych całych spraw, a nie pojedynczych pism. Podstawą ich tworzenia był jednolity rzeczowy wykaz akt, który zawierał klasyfikację i kwalifikację archiwalną spraw, a co za tym idzie, dokumentacji. Przepisy te obowiązywały aż do 2002 roku, kiedy wprowadzono ich nowelizację, uwzględniającą zmiany w działalności Uczelni i prawie archiwalnym.

Lokal na potrzeby Archiwum przydzielono dopiero w drugiej połowie 1976 roku. Kwestia posiadania pomieszczeń odpowiednich pod względem pojemności, warunków technicznych przechowywania akt oraz warunków pracy personelu i czytelników w jednostce o takim charakterze jak Archiwum ma pierwszorzędne znaczenie, bezpośrednio wpływające na możliwość jej funkcjonowania. Tymczasem przez następne lata uzyskanie odpowiedniego lokum było ciągłym problemem, który po licznych monitach kierownika Archiwum i zaleceniach kontroli przeprowadzanych przez Archiwum Państwowe w Kielcach najczęściej rozwiązywany był w sposób doraźny. Kłopoty na tym tle kilkakrotnie zupełnie uniemożliwiły funkcjonowanie. W latach 1976–2002 Archiwum zmieniało siedzibę pięciokrotnie, a każda przeprowadzka oznaczała kolejną kilkumiesięczną przerwę w działalności.

Pierwszą siedzibę stanowiły dwa niewielkie pomieszczenia o łącznej powierzchni 38 m² na drugim piętrze budynku administracyjnego Wydziału Pedagogicznego przy ulicy Krakowskiej 11. Przez kolejne 16 lat (1977–1993) Archiwum mieściło się na parterze i w suterrenach budynku Instytutu Historii przy ulicy Śniadeckich 30. W 1991 roku, gdy Uczelnia zrezygnowała z jego użytkowania, w opuszczonym nieogrzewanym obiekcie w jednym magazynie z wielkim trudem zgromadzono cały zasób i wyposażenie. Zupełnie wstrzymane zostało przyjmowanie i udostępnianie akt. Archiwista w tym czasie rezydował w czytelni Instytutu Historii, gdyż nie otrzymał żadnego zastępczego pomieszczenia do pracy, i zajmował się katalogowaniem prac ma-

gisterskich. Ta fatalna zarówno dla działalności Archiwum, jak i stanu dokumentacji sytuacja trwała ponad rok, do października 1992 roku. W tym czasie udało się pozyskać dla Archiwum pomieszczenia w budynku Instytutu Nauk Politycznych przy ulicy Mielczarskiego 45. Lokal ten był zbyt mały, co spowodowało podział zasobu na dwie części. Trzecią jego część, w ilości około 6000 teczek, w dalszym ciągu pozostawiono w bardzo złych warunkach na ulicy Śniadeckich, pozostałą dokumentację, w ilości około 11 000 jednostek, przeniesiono na ulicę Mielczarskiego. Organizowaniu pracy Archiwum w nowym miejscu sprzyjał fakt, że od 1 sierpnia 1992 roku, po 17 latach starań, przyjęty został drugi pracownik na stanowisko starszego referenta ds. archiwalnych. Magister Janina Strugała, absolwentka bibliotekoznawstwa naszej Uczelni, miała kilkuletnie doświadczenie w pracy w charakterze specjalisty ds. wydawniczych, a w trakcie zatrudnienia w Archiwum ukończyła kursy archiwalne I i II stopnia. Po czterech latach stan zdrowia spowodował jej przejście do pracy na Wydział Pedagogiczny. Lokalizacja Archiwum przy ulicy Mielczarskiego okazała się krótkim epizodem. Zaledwie kilka miesięcy po uporządkowaniu zasobu konieczna była trzecia w historii Archiwum przeprowadzka.

Kolejną lokalizację Archiwum znalazło przy ulicy Zeromskiego 5, na zapleczu budynku rektoratu. W mieszczącej się tam oficynie wygospodarowano dwa magazyny o łącznej powierzchni 44 m² oraz dwa małe, połączone ze sobą pokoje przeznaczone na biuro i pracownię naukową. Udało się tam zorganizować dla czytelników pięć miejsc do indywidualnej pracy. W znajdujących się w pobliżu garażach urządzono jeszcze jeden magazyn o powierzchni ponad 40 m². Wielkość uzyskanych magazynów pozwalała przypuszczać, że przynajmniej w kilkuletniej perspektywie kwestia lokalu dla Archiwum została pomyślnie rozwiązana. Ówczesna lokalizacja pozwoliła scalić zasób po dwóch latach jego rozproszenia.

Jak się jednak wkrótce okazało, wcześniejsze problemy lokalowe i ograniczanie przyjmowania akt z komórek organizacyjnych Uczelni spowodowały gwałtowny napływ dokumentacji do nowego obiektu. Wkrótce, w sprawozdaniu z działalności za 1996 rok, kustosz mgr Teresa Koba-Ryszewska sygnalizowała, że: „W magazynach znajduje się tylko niewielka rezerwa miejsca na przyjęcie nowych akt”. Stworzenie po raz pierwszy wygodnej czytelni spowodowało zupełnie niespodziewany wzrost liczby czytel-

ników. W latach 1996–1998 liczba odwiedzin w pracowni liczącej zaledwie pięć miejsc wahała się od 650 do ponad 1000 rocznie.

Wielokrotne monity do władz o rozwiązanie problemu szczupłości pomieszczeń archiwalnych, zarówno magazynowych, jak i pracowni, pozostawały bez echa. Doraźnie sytuację ratowano zagęszczaniem ponad wszelkie normy ustawienia regałów i składowania na nich akt. Ostatecznie jednak w 1999 roku nastąpiło całkowite zapelnienie magazynów. Usilne starania, wsparte naciskami dziekanatów, które po wstrzymaniu przyjmowania akt do Archiwum również nie mogły w podręcznych magazynach gromadzić większej ilości dokumentacji, spowodowały przydzielenie w 2000 roku... kolejnego garażu o powierzchni 36 m². Powiększanie magazynów archiwalnych poprzez udostępnianie kolejnych garaży było oczywiście nie do zaakceptowania.

Problemy lokalowe i wieloletnie starania kustosa mgr Teresy Koby-Ryszewskiej o ich rozwiązanie znalazły zrozumienie u ówczesnych władz Uczelni, które podjęły decyzję o przygotowaniu dla Archiwum samodzielnego obiektu, spełniającego wszelkie normy techniczne i przeciwpożarowe, dającego szansę rozwoju w przyszłości. W 2001 roku, po konsultacjach z kierownictwem Archiwum co do wymogów formalnych i oczekiwań, przystąpiono do adaptacji budynku F w kampusie przy ulicy Świętokrzyskiej 15. Prace zakończyły się wiosną 2002 roku.

Po prawie 30 latach Archiwum uzyskało wreszcie obiekt na miarę potrzeb i rangi archiwum historycznego, gromadzącego wiecześnie istotne dla historii Uczelni źródła historyczne. Był on też swego rodzaju „wianem” przekazany nowemu pokoleniu archiwistów przez odchodzącą twórczynię Archiwum i jego wieloletnią kierowniczkę mgr Teresę Kobę-Ryszewską. Należy podkreślić, że przez 27 lat jej kierownictwa, niezależnie od najczęściej trudnych lub wręcz bardzo trudnych warunków funkcjonowania i ciągłych problemów kadrowych, stan prowadzenia jednostki zarówno pod względem administracyjno-gospodarczym, jak i merytorycznym był – w opinii przeprowadzanych w Archiwum kontroli zewnętrznych – zawsze wzorowy. Swego rodzaju ironią losu był fakt, że jej wieloletnie zabiegi o stworzenie należytych warunków istnienia dla Archiwum przyniosły efekty już po jej przejściu w stan spoczynku. Magister Teresa Koba-Ryszewska przeszła na emeryturę 30 września 2001 roku.

Kierownikiem po jej odejściu została mgr Monika Marcinkowska, pracująca w Archiwum

od 27 kwietnia 1997 roku, absolwentka historii WSP w Kielcach oraz studiów podyplomowych z archiwistyki na uniwersytecie toruńskim. Od 1 października 2001 roku zatrudniono również mgr. Wojciecha Guldona, absolwenta filologii rosyjskiej naszej Uczelni, który legitymował się ukończeniem kursów archiwalnych I i II stopnia. Przez krótki okres (1 czerwca 2003 – 30 września 2004) w Archiwum zatrudniony był trzeci pracownik, mgr Przemysław Wzorek, absolwent historii Akademii Świętokrzyskiej. Taka obsada stworzyła możliwość intensyfikacji prac, zwłaszcza w zakresie komputeryzacji.

Uzyskanie nowego budynku, przystosowanego od etapu projektowania do potrzeb Archiwum, rozpoczęło zupełnie nową erę w jego historii. Po raz pierwszy jego funkcjonowanie nie było determinowane szczupłością i nie najlepszymi warunkami technicznymi pomieszczeń. Archiwum zlokalizowano w tzw. plastrze miodu (z racji kształtu budynku) i otrzymało do dyspozycji około 400 m². Dwa dwupoziomowe magazyny o powierzchni około 330 m² są w stanie przyjąć około 2000 m.b. akt. System wentylacji mechanicznej oraz ogrzewanie konwektorowe, instalacja antywłamaniowa i przeciwpożarowa

Magazyny archiwalne

stwarzają optymalne warunki przechowywania dokumentacji. Bezkolizyjne ciągi komunikacyjne oraz winda towarowo-osobowa w dużym stopniu ułatwiają pracę archiwistom. W części administracyjnej znajduje się biuro, pracownia o powierzchni 32 m², w której zorganizowano osiem samodzielnych stanowisk do udostępniania akt, a także magazyn podręczny i pomieszczenie socjalne. Wydzielenie dla Archiwum od 2004 roku własnego budżetu w wysokości około 110 000–113 000 zł rocznie pozwoliło na sukcesywne uzupełnianie wyposażenia. Obecnie Archiwum dysponuje wygodnym i funkcjonalnym umeblowaniem, nowoczesnym i niezbędnym w pracy sprzętem w postaci trzech komputerów stacjonarnych pracujących w Internecie, jednego komputera przenośnego, skanera, dwóch drukarek, kserokopiarki i telefonu z faksem. Na wyposażeniu magazynów znajduje się 171 regałów metalowych stacjonarnych, wózek transportowy do akt oraz gaśnice, higrometry i termometry.

Funkcjonowanie Archiwum w tym nowoczesnym obiekcie początkowo nie było szczęśliwe. W grudniu 2002 roku doszło do awarii centralnego ogrzewania na antresoli magazynu archiwalnego, w wyniku czego zalaniu uległo około 10% zasobu – ponad 4200 teczek. W akcję osuszania dokumentacji włączono ponad 80 osób, studentów Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego oraz pracowników obsługi, wykorzystano także pozyskane ze Sztabu Antykryzysowego Wojewody osuszacze powietrza. Szybko podjęta akcja ratunkowa dała bardzo dobre skutki, uratowano i osuszono prawie całą dokumentację, z wyjątkiem około 130 prac magisterskich, które musiały być zniszczone ze względu na niebezpieczne dla ludzi i zbiorów zagrzybienie. Prace nad usuwaniem skutków zalania trwały kilka miesięcy i spowodowały kolejne zamknięcie Archiwum na ten okres. Od lata 2003 roku Archiwum działa już bez żadnych przeszkód.

Archiwum skupia aktywność przede wszystkim na gromadzeniu dokumentacji, której ilość

w miarę rozwoju Uczelni gwałtownie wzrasta. Ma na to wpływ przede wszystkim wzrost dokumentacji studenckiej, która zawsze stanowiła ponad 90% zasobu. Wręcz lawinowy jej wzrost nastąpił przede wszystkim w latach 2004–2008, kiedy to średni roczny dopływ wynosił ponad 8300 jednostek archiwalnych; dla porównania, w latach 1976–1980 było to około 1200 jednostek, a w latach 1991–1995 – 1300 jednostek. Fakt ten spowodował, że od czasu objęcia nowego obiektu w 2002 roku zasób Archiwum podwoił się. W latach 1975–2002, od czasu powstania Archiwum do momentu ostatniej przeprowadzki, zgromadzono około 38 500 jednostek, a obecnie zasób wynosi ponad 82 000 jednostek archiwalnych. Dynamikę narastania zasobu obrazuje tabela 1.

Wieloletnia praktyka, wynikająca z chronicznych braków lokalowych i kadrowych, spowodowała, że do Archiwum przyjmowana jest tylko dokumentacja o okresie przechowywania wieczystym lub powyżej 10 lat. Dokumentacja bieżąca, której okres przechowywania nie jest dłuższy niż pięć lat, jest niszczone pod nadzorem Archiwum bezpośrednio w komórkach organizacyjnych. Dotychczas wybrakowano w całej Uczelni ponad 25 000 jednostek archiwalnych, stanowiących około 400 m.b.

Zasób Archiwum odzwierciedla poczynania Uczelni we wszystkich aspektach jej działalności: administracyjno-organizacyjnej, dydaktycznej, naukowej, kulturalnej, wydawniczej i sportowej. Zdecydowaną większość zasobu, bo około 90%, stanowią akta osobowe absolwentów, które mają głównie znaczenie praktyczne i służą byłym studentom do potwierdzania uzyskanych kwalifikacji i uprawnień. Bywały również podstawą do badań nad atrakcyjnością Uczelni dla absolwentów szkół średnich lub sprawnością fizyczną studentów. Zgromadzone w nich prace dyplomowe obrazują kierunki rozwoju dydaktyki, ale są niejednokrotnie przydatne do celów naukowych, zwłaszcza prace z zakresu

Tabela 1. Dynamika narastania zasobu archiwalnego w latach 1976–2008

Lata	Ilość akt przejętych		Stan zasobu ogółem		Średni dopływ roczny	Ilość akt udostępnionych	Ilość akt wybrakowanych	
	j.a.	m.b.	j.a.	m.b.			j.a.	m.b.
1976–1980	5967	80	5967	80	1193	1510	2469	33
1981–1990	9646	193	15613	273	965	4421	7080	91
1991–2000	20619	387	39944	660	2062	11900	11290	105
2001–2008	50434	790	82212	1450	5043	6733	4258	177

j.a. – jednostka archiwalna; m.b. – metr bieżący

nauk przyrodniczych, które stwarzają możliwość retrospektywnych porównań w zakresie występowania fauny, flory, zjawisk klimatycznych i zanieczyszczeń środowiska.

Pozostała dokumentacja, stanowiąca zaledwie około 10% zasobu, ma jednak nieporównywalnie większe znaczenie, przede wszystkim historyczne, ale także praktyczne, związane z działalnością administracji różnych szczebli. Zagadnienia związane z szeroko rozumianym zarządzaniem Uczelnią odzwierciedlają protokoły posiedzeń ciał kolegialnych: Senatu i jego komisji, Kolegium Rektorskiego, rad wydziałów i kolegiów dziekańskich oraz rad poszczególnych jednostek międzywydziałowych i instytutów. Ich uzupełnieniem są akty wykonawcze – uchwały Senatu oraz zarządzenia rektora, dyrektora administracyjnego i dziekanów. Z tą grupą dokumentacji wiążą się również materiały Uczelnianej i Wydziałowych Komisji Wyborczych, które pozwalają prześledzić proces wyboru władz Uczelni wszystkich szczebli. Bogato reprezentowane są materiały dotyczące organizacji i struktury Uczelni w postaci statutów, regulaminów organizacyjnych, wniosków do władz centralnych o powoływanie i przekształcanie jednostek organizacyjnych. Szczególne znaczenie ma dokumentacja związana z kolejnymi etapami rozwoju Uczelni, tzn. przekształcaniem WSN w WSP, WSP w Akademię Świętokrzyską, a tę w Uniwersytet. Na temat prawidłowości postępowania Uczelni można wnioskować na podstawie kilkunastu protokołów kontroli przeprowadzanych przez NIK i ministerstwa właściwego dla szkolnictwa wyższego.

Bardzo interesujące i dość liczne są materiały związane z różnorodnymi obchodami i uroczystościami. Dokumentacja inauguracji roku akademickiego oraz wręczenia doktoratów honoris causa, kolejnych jubileuszy istnienia, dwie kroniki, listy gratulacyjne i życzenia od przedstawicieli świata nauki, a także władz państwowych i samorządowych z Polski i zagranicy, medale i dyplomy są świadectwem najbardziej podniosłych chwil w życiu Uczelni.

Szczególnie liczna jest dokumentacja odzwierciedlająca działalność dydaktyczną. Procesu rekrutacji dotyczą limity przyjęć na studia i protokoły komisji rekrutacyjnych. Zgromadzono ponad 500 planów i programów studiów oraz materiały dotyczące organizacji zajęć dydaktycznych. Uzupełnienie stanowi kilkadziesiąt ksiąg albumów studentów i wydanych dyplomów oraz materiały statystyczne z zakresu dydaktyki. Bogaty jest również, nierozzerwalnie związany z dy-

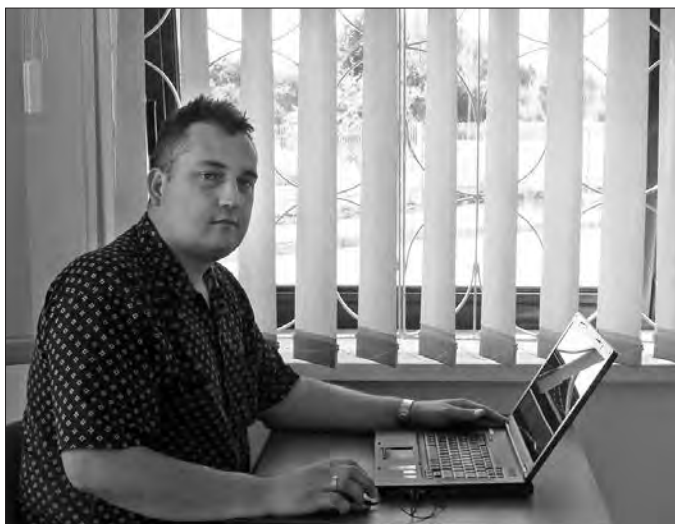
daktyką, materiał dotyczący studentów. Akta dotyczące praktyk i spraw socjalnych, a także kół naukowych i organizacji studenckich, w tym sportowych, juvenaliów i wyjazdów wakacyjnych, pozwalają zapoznać się ze wszelkimi aspektami studenckiego życia.

Drugą oprócz dydaktyki podstawową dziedzinę funkcjonowania Uczelni, a mianowicie działalność naukowo-badawczą, obrazują plany i sprawozdania wieloletnie i roczne, indywidualne pracowników oraz zbiorcze instytutów, wydziałów i całej Uczelni. Duży zbiór stanowi dokumentacja dotycząca prowadzonych badań własnych i statutowych, programów węzłowych i grantów. Nieliczna jest dokumentacja dotycząca organizowanych konferencji naukowych i festiwali nauki. Szeroką współpracę naukową z innymi uczelniami krajowymi i zagranicznymi odzwierciedlają umowy dwustronne oraz dokumentacja staży odbywanych przez pracowników.

Oprócz dokumentacji własnej w zasobie Archiwum znajduje się dokumentacja odrębnych aktotwórców, chociaż blisko związanych z Uczelnią. Są to akta Medycznej Szkoły Pomaturalnej, której organem prowadzącym była Akademia Świętokrzyska, Komisji Akredytacyjnej Wyższych Szkół Pedagogicznych i Świętokrzyskiego Towarzystwa Przyjaciół Książki w Kielcach. Ponadto niewielką serię stanowią akta związków zawodowych działających przy Uczelni: NSZZ „Solidarność” i Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Uzupełnieniem zbiorów historycznych jest dokumentacja programów finansowanych przez Unię Europejską, która świadczy o sprawnym funkcjonowaniu Uczelni w obecnej, dającej szansę skoku cywilizacyjnego rzeczywistości. Programy dotyczą zarówno inwestycji w bazę materialną (rozbudowa kampusu), badań naukowych (dziecko sześćoletnie u progu nauki szkolnej, współpracy na rzecz konkurencyjności), jak i dydaktyki (studia podwyższające kwalifikacje pielęgniarek i położnych).

Zdecydowana większość zasobu Archiwum to dokumentacja aktowa, ale jej uzupełnieniem, często bardzo ciekawym, może być zgromadzona dokumentacja fotograficzna, licząca około 6000 sztuk. Są to fotografie z oficjalnych uroczystości, wizyt przedstawicieli najwyższych władz, świata polityki, nauki i kultury, konferencji naukowych, wypraw badawczych i badań terenowych, wystaw, wernisaży, koncertów oraz innych wydarzeń kulturalnych i sportowych, ale również bardziej kameralnych i prywatnych wy-

Wojciech Guldon przy pracy na stanowisku do digitalizacji zbiorów

darzeń z życia społeczności akademickiej, takich jak spotkania opłatkowe, zabawy karnawałowe pracowników i ich dzieci itp. Duża część zbiorów fotograficznych dotyczy bazy materialnej Uczelni: budowy i remontów obiektów dydaktycznych, akademików, wyposażenia pracowni oraz aparatury naukowej.

Od niedawna w Archiwum znajdują się obiekty materialne, które co prawda nie są archiwaliaми, ale mają nieocenione znaczenie historyczne i znalazły tu właściwe miejsce do bezpiecznego przechowania. Należą do nich puchary za osiągnięcia sportowe, medale i inne nagrody, statuetki, ceramika, szkło i tkaniny artystyczne będące darami od gości Uczelni – to obiekty, które być może w przyszłości staną się załączkiem muzeum uniwersyteckiego.

Możliwość wykorzystywania zgromadzonego zasobu uwarunkowana jest jego właściwym opracowaniem. Najwięcej uwagi i czasu pochłania porządkowanie dokumentacji studenckiej, a zwłaszcza katalogowanie prac dyplomowych. Przez 22 lata polegało ono – na podstawie autopsji – na zmusnym wypełnianiu przy pomocy tradycyjnej mechanicznej maszyny do pisania kart katalogowych. W latach 1977–1999 skatalogowano w Archiwum prawie 21 000 prac dyplomowych różnego typu, głównie magisterskich. Cywilizacyjny przełom w możliwościach opracowywania zasobu nastąpił w 1999 roku, kiedy do Archiwum zakupiono pierwszy komputer. Od 2000 roku we współpracy z Biblioteką Główną prowadzi się katalog w wersji elektronicznej, który od 2006 roku dostępny jest w wersji on-line i obecnie liczy około 20 000 rekordów. Dzięki katalogowi możliwe jest prześledzenie tematyki

wykonywanych prac dyplomowych, co jest dużą pomocą dla dydaktyków i studentów przy wyborze kolejnych tematów.

Oprócz „Katalogu prac doktorskich, magisterskich i licencjackich” w Archiwum prowadzi się bazy danych, które w dużym stopniu ułatwiają docieranie do informacji potrzebnych w codziennej pracy, a zwłaszcza załatwianie kwerend oraz udostępnianie akt. Są to bazy studentów skreślonych i absolwentów studiów podyplomowych, dostępna jest baza prac dyplomowych będących monografiami placówek kulturalno-oświatowych, gromadzonych w Archiwum planów i programów studiów oraz fotografii. W formie elektronicznej prowadzi się ewidencję zasobu archiwalnego. Łącznie wszystkie prowadzone w Archiwum uczelnianym bazy danych liczą około 51 000 rekordów.

Do opracowania materiałów archiwalnych stanowiących najcenniejsze źródła do dziejów Uczelni stosuje się zalecenia metodyczne właściwe dla państwowej służby archiwalnej, gdyż akta te w Archiwum Uczelni znajdują ostateczne miejsce przechowywania i udostępniania. Dla tych materiałów prowadzi się pomoce archiwalne w postaci spisów zdawczo-odbiorczych, inwentarzy kartkowych oraz kartoteki akt osobowych byłych pracowników Uczelni, liczącej obecnie ponad 3000 pozycji.

Zgromadzony zasób wykorzystywany jest przede wszystkim do celów dydaktycznych i służbowych. W ciągu lat zainteresowanie nim było zmienne zarówno co do ilości, jak i charakteru materiałów. Najczęściej korzystają z niego studenci w celu zapoznania się z metodyką pisania prac dyplomowych. Największe zainteresowanie z ich strony odnotowano w 1996 roku, gdy 250 osobom udostępniono ponad 2800 takich prac. Do celów służbowych wykorzystywane są głównie akta osobowe byłych pracowników, co jest związane z ich sprawami emerytalnymi. W latach 2002–2003 w związku z naliczeniem kapitału początkowego udostępniono ponad 400 teczek osobowych i wykonano około 240 kwerend. Ostatnio w związku z przeprowadzaną akredytacją na poszczególnych kierunkach nauczania, składaniem wniosków o prawo do doktoryzowania oraz przekształceniem w Uniwersytet istotnie wzrosło zainteresowanie dokumentacją dotyczącą zagadnień prawnych i organizacyjnych Uczelni.

Na temat Archiwum i jego zasobu ukazało się kilka publikacji autorstwa jego pracowników: Teresy Koby-Ryszewskiej *Archiwum Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach. Charaktery-*

XVI Konferencja Sekcji Archiwów Instytucji Naukowych i Kulturalnych SAP, 25–27 maja 2008
Od lewej: referuje mgr inż. Grzegorz Lizner; dr Hanna Krajevska, dyrektor Archiwum PAN, przewodnicząca Sekcji;
mgr Monika Marcinkowska, kierownik Archiwum w UJK

styka zasobu, w: *Problematyka historii szkolnictwa, oświaty i wychowania w badaniach Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach*, pod redakcją Józefa Krasuskiego i Zygmunta Ruty (Kielce 1984), artykuł Moniki Marcinkowskiej *Analiza procesu archiwotwórczego na przykładzie akt Działu Nauczania Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach*, „Archiwista Polski” R. 7, 2001, nr 2, oraz teże, *Od kartoteki powielaczowej do bazy on-line*, w: *Archiwa i ich użytkownicy*, pod redakcją Anny Krzemińskiej, Warszawa 2007.

Archiwum poprzez Stowarzyszenie Archiwistów Polskich od lat utrzymuje szerokie kontakty z innymi archiwami szkół wyższych i instytucji naukowych. Ich wynikiem była organizacja ogólnopolskiej XVI Konferencji Sekcji Archiwów Instytucji Naukowych i Kulturalnych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich na temat „Dokumentacja nieaktowa w instytucjach nauki i kultury”, która odbyła się 25–27 maja 2008 roku w Kielcach. Wzięło w niej udział 84 uczestników, przedstawiciele Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych i terenowych archiwów państwowych oraz archiwów Kancelarii Premiera, Polskiej Akademii Nauk, czołowych uniwersytetów i innych szkół wyższych, muzeów i różnych placówek kulturalnych. Wygłoszono 17 referatów, w tym dwa przez pracowników naszej Uczelni: mgr inż. Grzegorz Lizner mówił na temat „Systemów obiegu dokumentów elektronicznych”,

a mgr Monika Marcinkowska o „Elektronicznych systemach obsługi procesu dydaktycznego a problemach archiwizacji”. Pokłosiem tej konferencji będzie publikacja książkowa oraz płyta zawierająca prezentacje multimedialne, zdjęcia i film z przebiegu konferencji.

Archiwum, mając zabezpieczone materialne podstawy działalności, staje obecnie przed nowymi wyzwaniami, związanymi przede wszystkim z narastaniem zasobu oraz gwałtownym rozwojem technik informatycznych zarówno w zakresie wytwarzania dokumentacji, jak i jej ewidencjonowania, opracowywania, zabezpieczania i udostępniania. Wielkość zasobu wymusza wprowadzenie oprogramowania do obsługi Archiwum, pilna staje się kwestia aktualizacji strony internetowej. Rozpoczęto prace nad digitalizacją materiałów fotograficznych. Stan opracowania dokumentacji oraz możliwości techniczne pozwalają na to, aby w przyszłości pokusić się o prezentację zasobu szerokiemu gronu użytkowników poprzez internetowe bazy danych Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych. Realizacja tych przedsięwzięć daje szansę na oderwanie się Archiwum od stereotypowego postrzegania jako składnicy starych, zakurzonych dokumentów i włączenia w nowoczesny system informacji naukowej, związanej z popularyzacją wiedzy na temat największej uczelni wyższej w regionie świętokrzyskim.

*W*YDAWNICTWO

Możliwość wydawania własnych publikacji od początku istnienia Uczelni była uznawana przez jej władze za jeden z podstawowych warunków sprawnej działalności. Na pierwszym posiedzeniu Senatu 3 września 1969 roku wśród sześciu innych została powołana Komisja ds. Wydawniczych, na której czele stanął doc. dr Michał Jaworski. Do jej zadań należało koordynowanie prac związanych z wydawaniem opracowań naukowych dla potrzeb Uczelni i nauczycieli Kielecczyny. Faktycznie Komisja pełniła funkcję kolegium redakcyjnego, zatwierdzając do druku składane maszynopisy. Już wówczas pojawiła się koncepcja publikowania wydawnictw ciągłych w formie zeszytów lub roczników dla poszczególnych wydziałów. Początki działalności wydawniczej przedstawiały się bardzo skromnie. Pierwsze teksty autorskie składane były do druku już w kwietniu 1970 roku. Mimo że na początku 1971 roku gotowa była koncepcja uruchomienia poligrafii, zakupiony kserograf oraz zatrudniony wykwalifikowany pracownik (mgr Zenon Szczerba), a także zgromadzone teksty pięciu skryptów i 18 artykułów, przez wiele miesięcy starania w Ministerstwie Oświaty i Szkolnictwa Wyższego o uruchomienie wydawnictwa z zapleczem technicznym nie przynosiły rezultatów. Chcąc sprostać zapotrzebowaniu studentów na wydawnictwa dydaktyczne, w 1971 roku zaczęto wydawać na użytek wewnętrzny skrypty autorstwa własnych pracowników. Pierwsze z nich były to kopiowane na powielaczu maszynopisy przygotowywane przez samych autorów, którzy również sami wykonywali korekty. W tym czasie obowiązki redaktora pełnił dr Leonard Owczarek. Należy docenić fakt, że od samego początku starano się spełniać wymogi formalne publikacji naukowych w postaci recenzji. Jednym z pierwszych

wydanych w ten na poły chałupniczy sposób był skrypt Witolda Dobrołowicza *Repetytorium z psychologii ogólnej Cz. 2*.

Latem 1972 roku powstała Sekcja Wydawnicza, a w październiku tegoż roku Zofia Frankiewicz została zatrudniona jako pierwszy redaktor techniczny. W 1973 roku objęła stanowisko redaktora, a w listopadzie 1976 roku kierownika redakcji, zastępcy kierownika Działu Wydawnictw, które piastowała do lipca 1981 roku. Przełomowy w historii Wydawnictwa był rok 1973 – w maju, po dwóch latach starań, uruchomiono pracownię małej poligrafii z czteroosobową obsadą, wyposażoną w dwie maszyny drukarskie do druku offsetowego jednobarwnego typu „Romayor”, dwa kserografy, zszywarkę i gilotynę. Ten skromny park maszynowy na kilka lat musiał zaspokoić potrzeby w zakresie druku książek i akcydensów dla całej Uczelni.

W tym samym roku oraz w następnym skompletowano pierwszy i – jak się miało okazać w przyszłości – wieloletni skład osobowy Wydawnictwa uczelnianego. Od 1 września 1973 roku obowiązki pierwszego kierownika Działu Wydawnictw powierzono mgr. Mieczysławowi Markowskiemu, który pełnił tę funkcję do 31 sierpnia 1981 roku. Dnia 1 listopada 1973 roku na stanowisku korektora zatrudniono mgr Małgorzatę Marchlewicz, która awansując wkrótce na stanowisko redaktora, a następnie starszego redaktora, przepracowała w wydawnictwie 35 lat, do chwili odejścia na emeryturę w marcu 2008 roku. Podobną drogę awansu zawodowego przeszła mgr Janina Miklaszewska-Falkiewicz, pracująca w wydawnictwie 33 lata, od 1 września 1974 do końca lipca 2007 roku. Jej wiedza i wieloletnie doświadczenie zawodowe zostały spożytkowane dla kształcenia młodej kadry, gdyż od kilkunastu lat prowadzi

zajęcia z zagadnień wydawniczych dla studentów bibliotekoznawstwa naszej Uczelni. Od 1 lutego 1974 roku zatrudniono na stanowisku maszynistki Barbarę Popis, która w wydawnictwie i poligrafii pracowała 28 lat, aż do przejścia na emeryturę w sierpniu 2002 roku. Również w tym czasie, od 1 lipca 1974 roku, na stanowisku redaktora podjęła pracę mgr Zofia Steciak, która w latach 1981–1986 była kierownikiem zespołu redakcyjnego, a w okresie od września 1986 do listopada 1989 oraz od lipca 2000 do grudnia 2007 roku redaktorem naczelnym, kierownikiem Wydawnictwa.

Przez pierwsze sześć lat działalności, do 1978 roku, wydawano przede wszystkim publikacje na potrzeby studentów. Były to różnorodne skrypty i informatory, zawierające programy nauczania, literaturę i instrukcje przedmiotowe, instrukcje w sprawie przygotowywania maszynopisów itp. Wydano wówczas 98 publikacji dydaktycznych w nakładzie prawie 55 000 egzemplarzy. Publikowano także wydawnictwa informacyjne, przede wszystkim składy osobowe. W tym czasie wydawnictwa naukowe stanowiły zaledwie około 30% wszystkich wydanych tytułów (48 na 166) i około 25% nakładu. Narastanie produkcji wydawniczej pod względem ilościowym, z uwzględnieniem rodzajów publikacji, zawiera tabela 1.

W połowie lat siedemdziesiątych ograniczono wydawanie pomocniczych prac dydaktycznych na rzecz prac naukowych, które zdecydowanie zaczęły przeważać od 1979 roku. Dzięki temu stała się wreszcie możliwa realizacja planowanego od początku istnienia Uczelni przedsięwzięcia, a mianowicie publikowania własnych zeszytów naukowych. Ukazywały się pod tytułem „Kieleckie Studia” w kilkunastu seriach dla różnych dziedzin nauki. Pierwsze, wychodzące

od 1976 roku, były „Kieleckie Studia Historyczne”, kolejne – od 1980 roku – „Kieleckie Studia Filologiczne”. Ukazywały się także „Kieleckie Studia Bibliologiczne”, „Kieleckie Studia Biologiczne”, „Kieleckie Studia Chemiczne”, „Kieleckie Studia Edukacji Wczesnoszkolnej”, „Kieleckie Studia Fizyczne”, „Kieleckie Studia Geograficzne”, „Kieleckie Studia Matematyczne”, „Kieleckie Studia Neofilologiczne”, „Kieleckie Studia Psychologiczne i Pedagogiczne”, „Kieleckie Studia Ruscystyczne”, „Kieleckie Studia Społeczne”. Nie można przecenić znaczenia tego typu wydawnictw, zwłaszcza dla młodej kadry naukowej, która dzięki nim miała możliwość publikowania swojego dorobku. Niektóre z wymienionych serii „Studiów” kontynuowane są do dziś, od 2000 roku jako „Studia Akademii Świętokrzyskiej”, a od 2008 roku jako „Studia Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego”. Wraz z rozwojem Uczelni pojawiały się nowe serie, na przykład „Studia Medyczne Akademii Świętokrzyskiej” od 2003 roku i od 2004 roku „Studia Artystyczne Akademii Świętokrzyskiej”.

Lata siedemdziesiąte należy uznać za okres organizowania się Działu Wydawnictw i Poligrafii. W 1975 roku opracowano szczegółową instrukcję w sprawie cyklu wydawniczego w WSP, która określała procedury wydawania publikacji oraz zakres obowiązków pracowników na poszczególnych etapach procesu wydawniczego. Potrzebą chwili było powierzenie redaktorom merytorycznym także prac związanych z redakcją techniczną. W późniejszych latach, mimo wielokrotnie podejmowanej kwestii przeciążenia redaktorów tymi czynnościami, nie doszło nigdy do zatrudnienia redaktorów technicznych, grafików itd., a korektor zatrudniany był w okresie, i to w niepełnym wymiarze czasu.

Tabela 1. Produkcja wydawnicza w latach 1973–2008

Lata	Produkcja wydawnicza											
	ogółem			wydawnictwa naukowe			skrypty			inne		
	liczba tytułów	nakład (egz.)	objętość (a. wyd.)	liczba tytułów	nakład (egz.)	objętość (a. wyd.)	liczba tytułów	nakład (egz.)	objętość (a. wyd.)	liczba tytułów	nakład (egz.)	objętość (a. wyd.)
1973–1980	207	105083	1650	77	34825	916	108	62398	620	22	7860	114
1981–1990	159	53514	1847	118	31834	1401	32	19298	384	9	2382	62
1991–2000	310	79884	3542	253	59444	3042	37	12900	396	20	7540	104
2001–2008	339	82793	5720	291	60747	5156	28	10186	356	20	11860	208
Razem	1015	321274	12759	739	186850	10515	205	104782	1756	71	29642	488

Prace te wykonywane były na zlecenie, chociaż bardzo często obarczani byli nimi redaktorzy merytoryczni. W 1979 roku Zarządzeniem rektora nr R-I/6/79 z 20 kwietnia 1979 roku w sprawie organizacji działalności wydawniczej w WSP wprowadzono ścieżkę akceptacji do druku składanych tekstów, które zatwierdzane były najpierw przez kolegia redakcyjne w poszczególnych instytutach, a następnie przez komitety redakcyjne jednej z trzech redakcji: matematyczno-przyrodniczej, pedagogiczno-filozoficznej i humanistycznej. W tym czasie przeprowadzono gruntowny remont poligrafii, która została wyposażona w dwa kserografy: KS2 i „Nashua”, dwa „Romayory”, zszywarke, bigówkę i maszynę dociskową.

Ten pierwszy pionierski okres działalności Wydawnictwa był pomyślny pod względem wielkości produkcji wydawniczej. W ciągu siedmiu lat wydano 207 tytułów o łącznym nakładzie ponad 105 000 egzemplarzy i objętości 1650 arkuszy wydawniczych.

Druga dekada funkcjonowania Wydawnictwa to trudne dla całego kraju lata osiemdziesiąte. Z chwilą wprowadzenia stanu wojennego, na podstawie Zarządzenia rektora nr R-I/51/81 z 14 grudnia 1981 roku wstrzymano działalność Wydawnictwa i poligrafii, ich pomieszczenia zaplombowano, a pracowników skierowano do innych zadań. Redaktorom zezwolono na pracę nad tekstami w domu. Stan taki trwał przez niemal dwa miesiące, do 8 lutego. Poligrafia była zamknięta jeszcze kilka miesięcy dłużej. Na ilość i wielkość produkcji wydawniczej miały wpływ kłopoty zaopatrzeniowe. Ciągłe braki papieru były przyczyną niewykonywania planu wydawniczego; zdarzało się nawet, że sami autorzy byli zmuszeni do dostarczania papieru w szczególnie pilnych sytuacjach. Te trudności spowodowały odgórne wstrzymanie wydawania źródeł, bibliografii, składów osobowych oraz wydawnictw jubileuszowych i pamiątkowych, wydawanie prac jednego autora raz na trzy lata, ograniczenie nakładów jednego tytułu do 100–120 egzemplarzy. Jeszcze w 1989 roku sprawa braku odpowiedniej jakości taśm do maszyn do pisania była problemem poruszonym na posiedzeniach kolegium wydawniczego, a jego rozwiązaniem okazał się zakup za granicą dzięki prywatnym kontaktom. Skutkiem tych problemów był fakt wydania w latach 1981–1990 najmniejszej liczby publikacji, zaledwie 159 tytułów o nakładzie 53 514 egzemplarzy łącznie i 1847 arkuszy wydawniczych. Najcięższe były lata 1982–1985, kiedy to ukazywało się 12–13 tytułów rocznie.

W latach osiemdziesiątych doszło do istotnych zmian personalnych. W 1981 roku ze stanowiska kierownika Działu odszedł dr Mieczysław Markowski. Funkcję tę objął od 1 września 1981 do 30 września 1986 roku dr Zygmunt Małecki, a następnie wspomniana wcześniej mgr Zofia Steciak i w okresie od 15 grudnia 1989 do 30 czerwca 1990 roku prof. dr hab. Zenon Guldon. W maju 1983 roku odeszła z pracy pierwsza redaktor mgr Zofia Frankiewicz. W listopadzie 1986 roku stanowisko starszego redaktora objęła pracująca do dziś mgr Małgorzata Piątkowska, w tym samym roku na stanowisku kierownika poligrafii została zatrudniona inż. Wanda Pisarska, która odeszła na emeryturę z końcem 2004 roku. W 1988 roku Poligrafia i Wydawnictwo zostały rozdzielone. Wydawnictwo pozostało w gestii Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, Poligrafia przeszła do pionu Dyrektora Administracyjnego.

Kolejna dekada, lata dziewięćdziesiąte, to okres zmagania się z komercjalizacją rynku wydawniczego i gwałtownymi zmianami technologii prac wydawniczych. Przede wszystkim zakończyła się epoka ubogich edytorsko książek drukowanych metodą małej poligrafii. W czasie sprawowania funkcji redaktora naczelnego przez dr. Leonarda Owczarka (16 lipca 1990 – 15 września 1992) nastąpiła całkowita komputeryzacja procesu wydawniczego, a trzech pracowników Wydawnictwa skierowano na zorganizowany przez „Gazetę Wyborczą” kurs komputerowy. Pozostałych, których ze względu na brak funduszy szkolenie nie objęło, uczył społecznie dr Grzegorz Dąbkowski (napisał nawet specjalny podręcznik). On też początkowo formatował książki. W 1994 roku potrzeba zatrudnienia etatowego informatyka pozostawała jeszcze w sferze postulatów i zrealizowana została dopiero w 1996 roku, gdy przyjęto na stanowisko asystenta informatycznego mgr. Jarosława Dobrołowicza. W tym czasie w publikacjach Wydawnictwa uczelnianego, oprócz znacznie lepszego papieru, zaczęły się pojawiać kolorowe foliowane okładki, na wkładkach na papierze kredowym ilustracje czarno-białe i pełnokolorowe, co nieporównywalnie podniosło jakość produkcji.

W okresie sprawowania funkcji redaktora naczelnego przez prof. dr. hab. Zdzisława Jerzego Adamczyka (16 września 1992 – 31 października 2000) nastąpiły istotne zmiany w organizacji Wydawnictwa. W kwestiach finansowych z jednej strony konieczne było ponoszenie pewnych nakładów umożliwiających dalszy rozwój

Wydawnictwa, z drugiej zaś obniżanie kosztów. Te sprzeczne wydawałoby się potrzeby zmuszały kierownictwo Wydawnictwa i Uczelni do podejmowania wielu trudnych decyzji. Jak wynika z protokołów posiedzeń kolegium redakcyjnego z początku lat dziewięćdziesiątych, stawki za recenzje oraz korekty były tak niskie w porównaniu z innymi wydawnictwami uczelnianymi w kraju, że istniały trudności w pozyskiwaniu recenzentów i korektorów. W celu możliwości dalszego sprawnego funkcjonowania w 1993 roku stawki za recenzje podniesiono o około 30%, a za korektę o 50%, co z kolei wkrótce okazało się poważnym obciążeniem samodzielnego budżetu Wydawnictwa. Także niskie wynagrodzenia pracowników redakcji, zwłaszcza w porównaniu z ich wysokimi kwalifikacjami oraz podwójnym w stosunku do norm obciążeniem, stwarzały realne niebezpieczeństwo, że najlepsza kadra odejdzie do wydawnictw komercyjnych.

Szczególnym wyzwaniem dla Wydawnictwa była dokonana w 1995 roku zmiana sposobu finansowania i rozliczania całej Uczelni, polegająca na przydzielaniu poszczególnym komórkom organizacyjnym własnego budżetu. Dotychczas ze środków na działalność wydawniczą finansowano jedynie koszty recenzji oraz honorariów autorskich i w pojedynczych przypadkach koszt druku poza Uczelnią pozycji, których ze względów technicznych nie była w stanie wykonać uczelniana poligrafia. Pozostałe koszty osobowe i inne pokrywane były ze środków ogólnouczelnianych. W pierwszym roku samodzielności finansowej przyznana dotacja wystarczyła za ledwie na osiem miesięcy pracy, co doprowadziło do znacznego deficytu. W kolejnych latach podjęto kroki naprawcze, mające na celu uzdrowienie finansów Wydawnictwa. W 1997 roku zrezygnowano z wypłat honorariów autorskich, wprowadzono zasadę współfinansowania publikacji przez autorów ze środków na badania własne i statutowe, pozyskiwano z Komitetu Badań Naukowych środki w ramach działalności ogólnotechnicznej. Dzięki tym krokom na przełomie wieków udało się zbilansować budżet Wydawnictwa.

W omawianym okresie nastąpiła decentralizacja działalności wydawniczej Uczelni. Potrzeby w tej dziedzinie były ogromne, znacznie przekraczające możliwości Wydawnictwa. Przykładem niech będzie 1993 rok, gdy w roboczej wersji planu znalazło się aż 111 pozycji, w tym samych priorytetowych prac habilitacyjnych 25. Zatwierdzono do wydania 70 pozycji (w tym dziewięć pod warunkiem znalezienia sponsora),

a ostatecznie wykonano 28. Dlatego z jednej strony zaczęto wydawać zezwolenia na publikowanie przez pracowników poza Uczelnią, z drugiej zaś z czasem zezwolono na wydawanie własnych publikacji przez wydziały i instytuty. Były to przede wszystkim materiały pokonferencyjne oraz własne wydawnictwa ciągłe. Wydział Zarządzania i Administracji był w tym zakresie najaktywniejszy; w 1996 roku wydał sześć własnych publikacji o łącznym nakładzie 2600 egzemplarzy.

Starania o poprawę kondycji Wydawnictwa zmusiły jego kierownictwo do zwrócenia szczególnej uwagi na jedyne w zasadzie źródło zarobkowania, a mianowicie popularyzację i dystrybucję książek. Przez całe lata głównym mechanizmem rozprowadzania publikacji była wewnętrzna dystrybucja na potrzeby studentów i pracowników we własnym punkcie sprzedaży prowadzonym w ograniczonym zakresie przez pracownika administracyjnego Wydawnictwa oraz wysyłka egzemplarzy obowiązkowych i okazowych do bibliotek naukowych w całym kraju. Niewielkie znaczenie ekonomiczne miała sprzedaż nieznacznych ilości przez „Dom Książki” oraz Ośrodek Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. W 1989 roku w magazynach Wydawnictwa znajdowało się około 9000 egzemplarzy, które nie znalazły nabywców. W 1994 roku w opinii redaktora naczelnego Wydawnictwa kieleckiej WSP było jednym z nielicznych w kraju wydawnictw naukowych, które nie miało własnej księgarni ani stoisk patronackich w miastach uniwersyteckich, nie prowadziło też sprzedaży wysyłkowej. Do zadań marketingowych zatrudniono wkrótce pracownika, co przyniosło wymierne efekty finansowe: w 1999 roku ze sprzedaży książek wpłynęła do wydawnictwa kwota przekraczająca 51 000 zł, co odpowiadało około 25% dotacji z budżetu Uczelni.

Wydaje się, że Wydawnictwo wyszło z okresu transformacji obronną ręką. W latach 1991–2000 wydano – w porównaniu z poprzednimi okresami – najwięcej książek, bo aż 310 tytułów o łącznym nakładzie prawie 77 000 egzemplarzy i objętości przeszło 3500 arkuszy wydawniczych. W stosunku do poprzedniej dekady był to wzrost liczby tytułów o 94%, nakładów o 43%, a arkuszy wydawniczych o 87%. Szczególnie, bo ponad dwukrotnie zwiększyła się liczba wydanych publikacji naukowych.

Podjęte w latach dziewięćdziesiątych zmiany w organizacji działalności wydawniczej na Uczelni przyniosły owoce w następnej dekadzie.

Zarówno jakość wydawanych publikacji, jak i funkcjonowanie Wydawnictwa na rynku książki naukowej w Polsce stało się w pełni nowoczesne. Było to możliwe między innymi dzięki zatrudnieniu w 2000 roku specjalisty ds. marketingu mgr Anety Iwan. Własna strona internetowa, logo oraz wydawana corocznie dysponenda to pierwsze kroki do budowania marki. Wydawnictwo szeroko propaguje swoje publikacje, zarówno w kraju, jak i zagranicą. Zawarło umowy o dystrybucji między innymi z takimi księgarнями jak Główna Księgarnia Naukowa w Warszawie, Antykwariat „Bibliofil” w Krakowie i Poznańska Księgarnia Naukowa „Kapitałka” oraz kieleckie Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, w których księgarni tuż obok rektoratu znajduje się stoisko firmowe. Wydawnictwo bierze udział w licznych targach, prezentuje swój dorobek przy okazji konferencji i innych wydarzeń naukowych organizowanych zarówno przez naszą Uczelnię, jak i inne ośrodki akademickie. W latach 2001–2008 uczestniczyło w prawie 50 tego typu imprezach. Jest stałym gościem Targów Edukacyjnych EDUKACJA w Kielcach, Targów Książki w Krakowie oraz Targów Książki Historycznej w Warszawie. Podczas III i IV Festiwalu Nauki w latach 2002 i 2003 zorganizowało Wystawę Książki Naukowej, w której wzięły udział wydawnictwa szkół wyższych i muzeów z Kielc i regionu oraz Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. W 2003 roku we współpracy ze Stowarzyszeniem Wydawców Szkół Wyższych było wydawcą *Ogólnopolskiej dysponendy wydawnictw uczelnianych*. W 2001 roku na Wystawie Polskiej Książki Naukowej w Pradze eksponowało 55 tytułów, a na podobnej imprezie w 2007 roku w Watykanie – 33 publikacje. Prezentacje dorobku towarzyszyły także między innymi sesji językoznawczej „Staropolszczyzna piękna i zrozumiała” w Instytucie Filologii Polskiej Akademii Świętokrzyskiej (2004), II Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Kształcenie kandydatów na nauczycieli. Teoria i praktyka” (2005), gdzie wystawiono 36 publikacji z pedagogiki i historii wychowania, konferencji naukowej „Polacy wobec wyborów 2005” zorganizowanej przez Wydział Zarządzania i Administracji naszej Uczelni, I Biennale Historyków Edukacji „Być dzieckiem XVIII–XX wieku” w Świętej Katarzynie (2006) oraz XXII Letniej Szkoły Młodych Pedagogów na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (2008).

Inną, praktykowaną zresztą od lat metodą popularyzacji książek jest przekazywanie egzemplarzy bezpłatnych różnym instytucjom

Sprzedaż wydawnictw przed aulą w budynku przy ulicy Zeromskiego (1996)

Stoisko Wydawnictwa na Targach Edukacyjnych EDUKACJA 2001

Od lewej: mgr Aneta Iwan i Ewa Budziosz

Nagroda KLIO w kategorii autorskiej dla dr. Stanisława Wiecha w 2003 roku

oraz bibliotekom. Są to głównie biblioteki publiczne z terenu województwa, ale też zupełnie odległe – w 2005 roku obdarowano bibliotekę Katolickiego Seminarium Duchownego w Sankt Petersburgu.

Wydawnictwo wpisuje się w życie kulturalne regionu także poprzez fundowanie nagród na konkursy oraz organizowanie spotkań autorских, połączonych niejednokrotnie z szerszymi dyskusjami. Było między innymi fundatorem nagród na organizowany przez Muzeum Narodowe w Kielcach konkurs „Kielce przez stulecia”. Podczas BRUNONALIÓW ‘2003 w Klimontowie Sandomierskim zorganizowano promocję książki Krzysztofa Jaworskiego *Bruno Jasiński w Paryżu*, w maju 2004 roku spotkał się z osobami zainteresowanymi teraźniejszością i przyszłością Kielc Andrzej Kościółek, autor książki *Jakość życia w Kielcach w świadomości mieszkańców*. W ramach Międzynarodowego Konkursu dla Projektantów i Entuzjastów Mody OFF FASHION w 2007 roku odbyła się dyskusja panelowa z udziałem autorów referatów trzeciego tomu „Studiów Artystycznych AŚ”, a w 2008 roku – promocja książki pod redakcją Jerzego Jaskierni *Problemy ochrony wolności i praw jednostki we współczesnym świecie*.

Nagroda im. prof. Jerzego Skowronka dla Wydawnictwa AŚ za książkę Lidii Michalskiej-Brachy w 2004 roku

Dorobek Wydawnictwa znalazł też szerokie uznanie wśród ekspertów, co zaowocowało licznymi nagrodami. Najbardziej prestiżowa z nich to nagroda KLIO, przyznawana autorom oraz wydawcom przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej za wkład w popularyzację historii poprzez literaturę naukową. Wydawnictwo było jej laureatem dwukrotnie, w 2003 roku za książkę Stanisława Wiecha *Społeczeństwo Królestwa Polskiego w oczach carskiej policji politycznej (1866–1896)* i w 2008 roku za książkę Grzegorza Miernika „My” i „Oni”. *Społeczeństwo Kielecczyny i stalinowski system władzy*. Niejako uzupełnieniem nagrody KLIO jest – przyznawana także na Targach Książki Historycznej w Warszawie – Nagroda im. prof. Jerzego Skowronka. W 2003 roku otrzymał ją Stanisław Wiecha za wspomnianą już publikację, a w 2004 roku Lidia Michalska-Bracha za książkę *Powstanie styczniowe w pamięci zbiorowej społeczeństwa polskiego w okresie zaborów*. W latach 2001–2008 udział w kolejnych edycjach Targów Edukacyjnych EDUKACJA w Kielcach przyniósł Wydawnictwu sześć nagród i wyróżnień. Były to między innymi: Nagroda Marszałka Województwa Świętokrzyskiego za profesjonalizm oraz trafność oferty wydawniczej na X Targach Edukacyjnych EDUKACJA 2005 oraz Statuetka

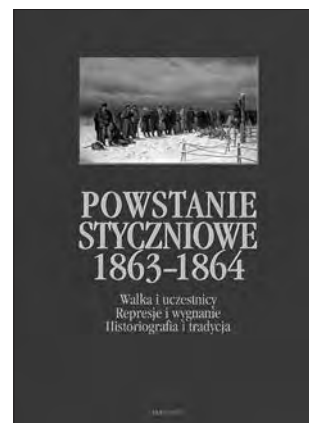
Nagroda Marszałka Województwa Świętokrzyskiego za profesjonalizm i trafność oferty wydawniczej na X Targach Edukacyjnych EDUKACJA 2005

i dyplom Książka Roku 2005 w I edycji *Konkursu na najlepiej wydaną książkę* prezentowaną na XI Targach Edukacyjnych EDUKACJA 2006 za publikację *Powstanie styczniowe 1863–1864. Walka i uczestnicy. Represje i wygnanie. Historiografia i tradycja*, pod redakcją Wiesława Cabana i Wiktorii Śliwowskiej.

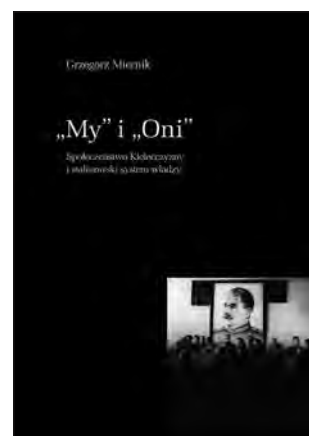
Mówiąc o sukcesach Wydawnictwa, warto kilka słów poświęcić wydawanym przez nie publikacjom z dawniejszych lat, z okresu, gdy jedyną miarą powodzenia książki była popularność wśród czytelników, przekładająca się na liczbę wznowień i sprzedanych egzemplarzy. Wymienione tu tytuły to tylko przykłady, świadczące o tym, że w całej historii Wydawnictwa drukowane były wartościowe książki, zarówno naukowe, jak i materiały dydaktyczne. Dużą popularnością cieszyła się *Harmonia* i *Zadania z harmonii* Mirosława Niziurskiego, wznawiane w latach 1974–1999 sześciokrotnie, w łącznym nakładzie ponad 3700 egzemplarzy. Podobny nakład miały wydawane w latach 1976–1989 wybory źródeł autorstwa Leonarda Owczarka: *Grecja* – trzy wydania, *Rzym i Cesarstwo Rzymskie* – po dwa wydania, które przez wiele lat były podstawową pomocą do ćwiczeń z historii starożytnej. Cztery wydania (w latach 1998–2002) miała praca Małgorzaty Marcjanik *Polska grzeczność językowa*, wydana w nakładzie 1250 egzemplarzy. Ostatnio duże zainteresowanie w całym kraju wzbudziła książka Andrzeja Diniejki *Introduction of the Study of Literature in English*, której dwa wydania w latach 2004–2005 bardzo szybko rozeszły się w 850 egzemplarzach. Z nauk przyrodniczych na uwagę zasługują *Podstawy biologii ogólnej* Jerzego Cmaka, wydane w 1991, a wznawiane w 1999 roku w nakładzie ponad 700 egzemplarzy.

Pod wieloma względami wyjątkową publikacją w dziejach Wydawnictwa był wydany w 1991 roku *Pamiętnik Świętokrzyski*. Te studia z dziejów kultury chrześcijańskiej, pomyślane jako hołd kieleckiego środowiska naukowego dla papieża Jana Pawła II w związku z jego wizytą na ziemi świętokrzyskiej, zapadły w pamięci pracujących przy ich powstaniu redaktorów nie tylko ze względu na walory naukowe pracy, lecz przede wszystkim w związku z nietypowymi uwarunkowaniami edytorskimi. Książka ta powstała w niespotykanym w zwykłych okolicznościach tempie – składająca się z 20 artykułów, licząca 350 stron druku i 98 fotografii, została zredagowana i wydrukowana w ciągu pięciu tygodni. Aby podołać temu zadaniu, redaktorki Janina Miklaszewska-Falkiewicz, Małgorzata

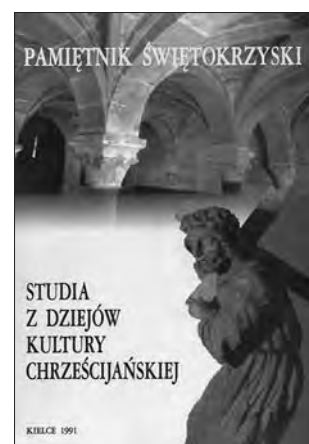
Marchlewicz i Małgorzata Piątkowska, a potem drukarze przez wiele dni i nocy nie opuszczali Wydawnictwa i drukarni, pracując niejednokrotnie bez przerwy po więcej niż 24 godziny. Poza tym książka ukazała się jako pierwsza w naszym Wydawnictwie w nowoczesnej jak na tamte czasy szacie graficznej, w ogromnym nakładzie 5000 egzemplarzy.

KSIĄŻKA ROKU 2005 w pierwszej edycji „Konkursu na najlepiej wydaną książkę” – XI Targi Edukacyjne EDUKACJA 2006

Nagroda KLIO w kategorii monografii naukowej dla dr. Grzegorza Miernika w 2008 roku

Okładka „Pamiętnika Świętokrzyskiego”

Pracownicy Wydawnictwa żegnają koleżanki przechodzące na emeryturę (2008)

Pisząc o historii Wydawnictwa, nie sposób nie wspomnieć o twórczych go ludziach, zwłaszcza że wiele osób pracowało i pracuje w nim przez kilkanaście i więcej lat. Oprócz wspomnianych wcześniej redaktorek kilka słów warto poświęcić pracownikom administracyjnym, gdyż zakres ich obowiązków znacznie przekraczał (i tak jest również obecnie) typowe rozumienie prac administracyjnych. Oprócz tych czynności do ich obowiązków należało wiele czynności związanych z procesem wydawniczym, w tym między innymi obliczanie objętości tekstów, zawieranie umów z recenzentami i autorami, wysyłka tekstów do recenzji, do 1989 roku uzyskiwanie zgody cenzury na publikację książek, kontakty z drukarniami, opieka nad magazynem książek i ich wysyłka. Na stanowisku tym zatrudniona była w latach 1975–1990 Henryka Fedor,

a od 1992 roku do dziś pracuje Ewa Budziosz. W epoce „przedinformatycznej” Wydawnictwo nie mogło funkcjonować bez maszynistek, które przepisywały teksty po kolejnych poprawkach redakcyjnych i korektorskich. Najdłużej na tym stanowisku pracowały, oprócz wspomnianej już Barbary Popis, Elżbieta Ziarkowska (1979–2008) i Ewa Sikorska (1983–2006). Obecnie w Wydawnictwie zatrudnionych jest ośmiu pracowników: Józef Bąkowski, Ewa Budziosz, Marzena Buksińska, Olga Darewicz-Uberman, Marzena Kuc, Anna Domańska, Małgorzata Piątkowska, Joanna Kudła. Od 1 stycznia 2008 roku Wydawnictwem kieruje mgr Aneta Iwan.

Jak można sądzić z danych dotyczących działalności Wydawnictwa za okres 2001–2008, w tym także statystycznych, w latach tych nastąpił jego intensywny rozwój, zarówno co do liczby wydawanych publikacji, jak i ich rangi. W minionych ośmiu latach wydano 339 tytułów o łącznym nakładzie prawie 83 000 egzemplarzy, w tym 86% to wydawnictwa naukowe. Ogółem w ciągu 36 lat istnienia Wydawnictwa uczelnianego wydano 1015 tytułów o łącznym nakładzie 321 274 egzemplarzy i objętości prawie 13 000 arkuszy wydawniczych. Wydawnictwa naukowe to 739 pozycji o łącznym nakładzie prawie 187 000, dydaktyczne – 205 o nakładzie około 105 000, pozostałe to 71 tytułów o nakładzie około 30 000 egzemplarzy. Te liczby wymownie świadczą o wkładzie Wydawnictwa w rozwój naukowy zarówno całej Uczelni, jak i poszczególnych pracowników, którzy dzięki pracy zatrudnionych w nim osób uzyskali możliwość publikowania swojego dorobku, niezbędnego do zdobywania kolejnych awansów naukowych.

*F*ILIA W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

Idea przekształcenia Piotrkowa Trybunalskiego w miasto akademickie pojawiła się w 1981 roku w związku z realizacją nowych zasad kształcenia nauczycieli na poziomie wyższym. Realizacja tego programu miała zabezpieczyć potrzeby zapowiadanej reformy systemu oświaty i wychowania. Wybór Piotrkowa Trybunalskiego jako ośrodka kształcenia nauczycieli nie był przypadkowy. W Piotrkowie powstawała, z inicjatywy ówczesnych władz wojewódzkich, nowoczesna baza materialna dla przyszłego Studium Nauczycielskiego. Jednocześnie następował rozwój miejscowej kadry naukowo-dydaktycznej i zaplecze biblioteczno-językowe.

W pierwszej fazie tych przekształceń bazę piotrkowskiego ośrodka kształcenia nauczycieli zamierzał przejąć rektor Uniwersytetu Łódzkiego prof. Janusz Górski, wspierany przez władze wojewódzkie. Uniwersytet Łódzki w 1973 roku zlokalizował w Piotrkowie zaoczne studia magisterskie dla nauczycieli historii, filologii polskiej i filologii rosyjskiej oraz Zawodowe Studia Administracyjne. Uniwersytet zapewniał pełną obsługę zajęć dydaktycznych i administracyjnych. Nowo wzniesione obiekty, po zlikwidowanym SN, zostały przekazane przez Ministerstwo Oświaty i Wychowania nie Uniwersytetowi Łódzkiemu, lecz Instytutowi Kształcenia i Doskonalenia Nauczycieli. Instytut zlokalizował w nich swój oddział, pod nazwą Centrum Doskonalenia Nauczycieli, i przejął również miejscową kadrę Studium. Centrum Doskonalenia Nauczycieli, oprócz zadań statutowych, od roku akademickiego 1977/78 prowadziło jednolite czteroletnie studia magisterskie w zakresie nauczania początkowego w trybie zaocznym, dla czynnych nauczycieli, którzy ukończyli w tej specjalności dwuletnie studium nauczycielskie. Każdy z dwóch równoległych roczników liczył po

60 studentów. Następne roczniki także liczyły po 60 osób. Nauczyciele-studenci rekrutowali się głównie z ówczesnych województw radomskiego, piotrkowskiego, płockiego i tarnobrzesciego. Zajęcia dydaktyczne prowadzili nauczyciele akademicy z Instytutu Kształcenia Nauczycieli i Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Piotrkowie Trybunalskim, Uniwersytetu Łódzkiego i innych placówek naukowo-dydaktycznych.

Doświadczenia zdobyte w pracy na studiach zaocznych skłoniły władze Centrum do ubiegania się o prowadzenie dziennych stacjonarnych studiów magisterskich w zakresie nauczania początkowego. Minister Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Techniki prof. Janusz Górski wyraził zgodę na tę propozycję, ale wymagał, aby studia miały zapewnioną opiekę naukowo-dydaktyczną wyższej uczelni.

Z relacji doc. dr. Michała Fidelusa, dyrektora Centrum, wynika, że zwrócił się o pomoc do rektora Uniwersytetu Łódzkiego prof. Romalda Skowrońskiego o przejęcie patronatu nad mającymi powstać studiami dziennymi. Rektor wysłuchał uważnie prośby, ale po kilku dniach odmówił udzielenia pomocy warunkującej uruchomienia studiów. W tej kłopotliwej sytuacji przyszedł z pomocą Józef Horbowiec, pracownik administracyjny Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, który znał piotrkowskie realia z czasów nadzorowania w Ministerstwie Oświaty i Wychowania działalności studiów nauczycielskich. Powiadomił telefonicznie doc. dr. Michała Fidelusa, że w tej sprawie rozmawiał z rektorem WSP w Kielcach doc. dr. Edmundem Staszyńskim, który wyraził zgodę na otoczenie studiów nauczycielskich w Piotrkowie opieką naukową. Z kolei rektor Staszyński zapewnił dyrektora Fidelusa, że sprawa jest aktualna. Po uzyskaniu tych informacji administracja Centrum ogłosiła

nabór studentów na kierunek nauczanie początkowe w roku akademickim 1981/82.

W dniu 18 sierpnia 1981 roku o godzinie 10⁰⁰ w siedzibie rektoratu WSP przy ulicy Wesołej 56 w Kielcach odbyła się narada w sprawie piotrkowskiej z udziałem rektora elekta prof. Henryka Jurkiewicza, dziekana Wydziału Pedagogicznego doc. dr. Zenona Chróściela i wielu członków Senatu. Stronę piotrkowską reprezentował doc. dr Michał Fidelus. „Z narady wyszedłem zbudowany i zadowolony – wspominał po latach. – Podziwiałem ten zespół uczonych, którzy tak poważnie potraktowali piotrkowską inicjatywę, poświęcając jej cenny czas i serdeczne zaangażowanie”.

Po tej naradzie przedstawiciele rektora Edmunda Staszyńskiego przyjechali do Piotrkowa Trybunalskiego na wizję lokalną i rozmowy z władzami województwa. Ocena warunków do organizacji studiów dziennych w Piotrkowie była pozytywna. Delegację kieleckiej WSP utwierdziło w poparciu tej inicjatywy zaangażowanie władz wojewódzkich. Egzamin wstępny na pierwszy rok trzyletnich studiów nauczania początkowego odbył się w drugiej połowie września na Wydziale Pedagogicznym w Kielcach. Ponieważ początkowo placówka stanowiła integralną część tego Wydziału, od 15 listopada 1981 roku nadano jej strukturę organizacyjną Oddziału Zamiejscowego z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim, który następnie został przekształcony w Wydział Zamiejscowy. Przez kilka kolejnych lat Wydział Zamiejscowy otoczony był opieką naukową i merytoryczną Wydziału Pedagogicznego w Kielcach. Wspólnie organizowano rekrutację na studia, dyplomowano absolwentów i prowadzono informacje statystyczne. Z uwagi na dużą odległość od siedziby Uczelni macierzystej kierowanie Oddziałem Zamiejscowym powierzono miejscowemu prodziekanowi. Dziekan Zenon Chróściel zaproponował objęcie tej funkcji Michałowi Fidelusowi. „Propozycji tej nie przyjąłem – pisał dyrektor Fidelus we wspomnieniach – uważając, że odpowiednim kandydatem będzie dr Lucjan Olszewski, posiadający stopień doktora nauk pedagogicznych i jego właśnie zaproponowałem na to stanowisko. Doktor Lucjan Olszewski propozycję przyjął”.

Od 1 października 1981 do 30 września 1990 roku dr Lucjan Olszewski był zatrudniony w Wydziale Pedagogicznym WSP w Kielcach na stanowisku starszego wykładowcy. W tym okresie do 31 sierpnia 1984 roku pełnił obowiązki prodziekana w Wydziale Pedagogicznym ds. studiów w Piotrkowie Trybunalskim. Po przekształceniu

w 1984 roku placówki piotrkowskiej w Wydział Zamiejscowy dr Olszewski został pierwszym jego dziekanem i obowiązki wykonywał do 30 września 1989 roku. Pozostali pracownicy Centrum ze stopniem doktora przeszli do pracy w WSP w Kielcach, a zadania dydaktyczne i naukowe realizowali w placówce piotrkowskiej. Pierwszymi pełnoetatowymi nauczycielami akademickimi ze stopniem doktora byli Anna Grochulska, Jan Góral, Ryszard Kotewicz, Jerzy Kukulski, Lucjan Olszewski i Elżbieta Piotrowicz.

Początkowy okres działalności Wydziału Zamiejscowego był trudny, przypadał bowiem na okres narastającego kryzysu w stosunkach wewnętrznych Polski. Miało to wpływ na realizację celów wytyczonych przez Radę Wydziału i dziekana. Nowo utworzony Wydział napotykał na trudności w tworzeniu bazy kadrowej i materialnej, pozyskiwaniu środków budżetowych na finansowanie zadań i potrzeb pozadydaktycznych oraz badań własnych. Najważniejszym wówczas zadaniem było umocnienie organizacyjne, kadrowe i jakości kształcenia. Realizację programu kształcenia osiemdziesięcioosobowej grupy studentów w roku akademickim 1981/82 zabezpieczało 30 nauczycieli, w tym jeden docent doktor, sześciu doktorów i 23 magistrów.

Dziekan Lucjan Olszewski i jego następcy: Włodzimierz Goriszowski oraz Jerzy Kukulski, mieli świadomość, że Wydział Zamiejscowy, realizujący część zadań Uczelni, nie może odbiegać od struktury organizacyjnej, realizacji zadań dydaktycznych i działalności naukowej od pozostałych Wydziałów Uczelni, ale musi rozwijać się szybciej, aby utrwalić swój byt w składzie Uczelni i w miejscowym środowisku. Położono więc nacisk na przyrost kadry, aktywność naukową, tworzenie nowych kierunków studiów i form kształcenia, budowę zaplecza dydaktyczno-naukowego, nawiązywanie współpracy z ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą. Rozwijano różne formy życia studenckiego i aktywnego ich udziału w miejscowym środowisku, Uczelni i kraju. Odrębnym zadaniem było tworzenie bazy materialnej. Wszystkie te działania zmierzały do tworzenia podstaw sprawnie funkcjonującego, samodzielnego ośrodka, wchodzącego na drogę uzyskiwania kolejnych szczebli awansu organizacyjnego. Wytyczona linia działania była konsekwentnie realizowana, na ile pozwalały na to obiektywne warunki, a niekiedy wbrew pojawiającym się przeszkodom, które przychodziło kruszyć.

Wydział Zamiejscowy rozpoczął działalność 1 października 1981 roku z liczbą 80 studen-

tów pierwszego roku nauczania początkowego. Zadania dydaktyczne zostały powierzone pięciu samodzielnym nauczycielom akademickim – zatrudnienie w Wydziale było drugim miejscem ich pracy na pełnym etacie.

Początkowo w Piotrkowie realizowany był program przemiennych trzyletnich studiów zawodowych z możliwością kontynuowania uzupełniających studiów magisterskich systemem zaocznym. W 1984 roku mury Wydziału opuścili pierwsi absolwenci – zaledwie 60 osób. Po zorganizowaniu w roku akademickim 1984/85 dwuletnich magisterskich studiów uzupełniających 59 spośród nich wyraziło chęć studiowania w systemie zaocznym. System studiów przemiennych funkcjonował w Wydziale Zamiejscowym do końca roku akademickiego 1984/85. Z każdym nowym rokiem akademickim liczba studentów kształconych w Piotrkowie Trybunalskim była większa.

W miarę rozwoju Wydziału oraz po zrezygnowaniu przez Ministerstwo w 1985 roku z kształcenia nauczycieli systemem studiów przemiennych w roku akademickim 1985/86 w Wydziale Zamiejscowym przeprowadzono nabór na pierwszy rok jednolitych pięcioletnich studiów magisterskich na kierunku nauczanie początkowe, któremu od początku nadano charakter studiów fakultatywnych. Początkowo dodatkowym kierunkiem studiów magisterskich było wychowanie fizyczne. Program tego fakultetu realizowali w chwili jego powstania: prof. Jacek Zieliński, mgr Stanisław Stokowski, mgr Zbigniew Kaczmarczyk. Wraz z rozwojem fakultetu kadra została zwiększona. Od roku akademickiego 1987/88 uruchomiony został drugi fakultet – wychowanie plastyczne. Kierunki fakultatywne były do wyboru, realizowały program studiów licencjackich. Fakultatywny charakter studiów stwarzał studentom możliwość uzyskania podwójnej specjalności, co ułatwiało pełniejsze wykorzystanie zdobytych kwalifikacji w pracy szkolnej. Ta forma kształcenia nauczycieli spotkała się z pełną aprobatą. Uwzględniała bowiem postulaty władz oświatowych, a studentom pięcioletni okres studiów na kierunku nauczania początkowego stwarzał możliwość zdobywania dodatkowych kwalifikacji.

Od roku akademickiego 1987/88, po wcieleniu do Wydziału Zamiejscowego Studium Nauczycielskiego Wychowania Przedszkolnego, utworzony został nowy kierunek studiów: wychowanie przedszkolne, na którym realizowano program trzyletnich studiów zawodowych. Od roku akademickiego 1990/91, pod patronatem

Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego, uruchomiono Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, przekształcone od roku akademickiego 1994/95 w kierunku filologia angielska.

Niezależnie od studiów stacjonarnych, od roku akademickiego 1984/85 rozwijały się studia niestacjonarne dla nauczycieli na kierunku nauczanie początkowe, a od roku akademickiego 1988/89 – wychowanie przedszkolne. Na tych kierunkach realizowane były cztery programy: pięcioletnie magisterskie studia jednolite, studia uzupełniające po SN o specjalnościach nauczanie początkowe i wychowanie przedszkolne oraz studia zawodowe kształcące nauczycieli wychowania przedszkolnego.

W roku akademickim 1990/91 po 10 latach działalności Wydziału Zamiejscowego na trzech kierunkach studiów studiowało łącznie 876 studentów, w tym na studiach stacjonarnych 400, a na niestacjonarnych 476. W latach 1981–1991 wydano łącznie 723 dyplomy, w tym 410 na studiach stacjonarnych i 313 na studiach niestacjonarnych (384 dyplomy magisterskie i 339 ukończenia studiów zawodowych). Na studiach stacjonarnych 193 osoby uzyskały dyplomy magisterskie, a 217 – dyplomy ukończenia studiów zawodowych. Natomiast na studiach niestacjonarnych wydano 191 dyplomów magisterskich i 122 dyplomy ukończenia studiów zawodowych.

W drugiej połowie pierwszego dziesięciolecia działalności Wydziału liczba studentów systematycznie się zwiększała. Zadania dydaktyczne w roku akademickim 1989/90 realizowało 91 nauczycieli akademickich, w tym na pierwszym etacie, w pełnym wymiarze czasu pracy, zatrudnione były 54 osoby. Na drugim etacie w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudniano siedem osób, a 30 w niepełnym wymiarze czasu pracy. Wśród zatrudnionych nauczycieli akademickich 14 było samodzielnymi. Dziewięciu z nich miało pierwsze miejsce zatrudnienia w innych ośrodkach akademickich.

Pod koniec roku akademickiego 1988/89 nastąpiła zmiana na stanowisku dziekana. Doktor Lucjan Olszewski otrzymał urlop naukowy. Jego miejsce zajął doc. dr hab. Włodzimierz Goriszowski. Obowiązki dziekana pełnił przez pięć lat, do września 1994 roku. Prodziekanami zostali doc. dr hab. Teresa Wróblewska, dr Elżbieta Piotrowicz i dr Henryk Cudak. Dziekan Goriszowski w 1990 roku ustanowił stanowisko pełnomocnika ds. studiów niestacjonarnych, powierzając je dr. Jerzemu Kukulskiemu, który

przyjął te obowiązki po prodziekaniu dr. Henryku Cudaku. W tym okresie stopniowo wzrastała liczba studiujących, w miarę jak kolejne roczniki studentów wchodziły na wyższe lata studiów. Po 10 latach działalności studiowało w Piotrkowie Trybunalskim na pięcioletnich studiach dziennych i niestacjonarnych na kierunkach nauczanie początkowe, wychowanie przedszkolne oraz anglistyka 876 studentów, a więc 10 razy więcej niż w pierwszym roku pracy Wydziału. Rok 1990/91 zapoczątkował nie tylko nowe dziesięciolecie działalności Wydziału, lecz także zmiany w profilu kształcenia. Oprócz pedagogiki, która zespółiła oba kierunki kształcenia wczesnoszkolnego, podjęto kształcenie anglistów w Nauczycielskim Kolegium Języka Angielskiego, przekształconym w roku akademickim 1996/97 w licencjackie studia filologii angielskiej. W roku akademickim 1993/94 podjęto kształcenie na poziomie studiów zawodowych na kierunku filologia polska i germańska, w 1996/97 na ekonomii, a rok później na historii.

Zmiana na stanowisku dziekana nastąpiła po zakończeniu roku akademickiego 1993/94. Po rezygnacji prof. Włodzimierza Goriszowskiego obowiązki dziekana Rada Wydziału powierzyła dr. Jerzemu Kukulskiemu, który pełnił je do końca roku akademickiego 1999/2000, łącząc je od 1987 roku z funkcją prorektora ds. Filii. Prodziekanami nadal były doc. dr hab. Teresa Wróblewska i dr Elżbieta Piotrowicz. Formalne przekształcenie Wydziału Zamiejscowego w Filię dwuwyziałową nastąpiło na mocy Zarządzenia nr 1 Ministra Edukacji Narodowej z 8 marca 2000 roku.

Rok 2000 zamyka dwudziestoletni okres działalności piotrkowskiej placówki dydaktyczno-naukowej WSP w Kielcach w formule prawnej Wydziału Zamiejscowego. Przed prorektorem ds. Filii stało zadanie wdrożenia Uchwały Senatu nr 2/99 w sprawie utworzenia w Filii w Piotrkowie Trybunalskim dwóch wydziałów: Nauk Społecznych i Filologiczno-Historycznego.

Wydział Nauk Społecznych

Początkowo w skład Wydziału wchodziły dwa kierunki studiów: pięcioletnie magisterskie studia nauk pedagogicznych i trzyletnie licencjackie studia ekonomiczne. Pierwszym dziekanem Wydziału został prof. dr hab. Henryk Maciołek. Obowiązki prodziekanów pełnili dr Elżbieta Marek i dr Jerzy Tymiński. Wydział dzielił się na dwa instytuty: Nauk Pedagogicznych i Ekonomii, odpowiadające za profil kształcenia. Pierwszym dyrektorem Instytutu Nauk Pedagogicznych została prof. dr hab. Teresa Wróblewska. W skład Instytutu wchodziło pięć zakładów związanych z kierunkiem kształcenia oraz trzy jednostki ogólnowydziałowe, a następnie filialne, a mianowicie Zakład Praktyk – kierownik mgr Maria Kukulska, Studium Języków Obcych – kierownik dr Joanna Harazińska, Zakład Wychowania Fizycznego i Sportu – kierownikami byli mgr Stanisław Stokowski, mgr Andrzej Czwenar, mgr Andrzej Dybowski, prof. dr hab. Janusz Bielski.

W 2001 roku Rada Wydziału powołała Instytut Filozofii i Socjologii – dyrektor prof. dr hab. Tadeusz Michalczyk, Instytut Agrobiznesu z Informatyką Stosowaną – dyrektor prof. dr hab. Henryk Maciołek, Instytut Nauk o Zdrowiu – dyrektor prof. dr hab. Jan Czernicki. Na posiedzeniu Rady Wydziału odbytym 26 czerwca 2002 roku zapadła decyzja o rozwiązaniu Instytutu Nauk o Zdrowiu, a powołaniu Katedry Rehabilitacji, którą nadal kierował prof. dr hab. Jan Czernicki. Z kolei 25 września 2002 roku Rada Wydziału podjęła uchwałę o likwidacji Instytutu Nauk Pedagogicznych i w jego miejsce powołano pięć katedr. W dniu 20 maja 2005 roku to samo gremium podjęło decyzję o rezygnacji ze struktury katedralnej na rzecz ponownego utworzeniu Instytutu Nauk Pedagogicznych. Dy-

rektorem odrodzonego Instytutu został prof. dr hab. Michał Pindera, od października 2005 roku obowiązki dyrektora pełniła dr Helena Marzec, a od października 2006 roku prof. dr hab. Czesław Wiśniewski.

Na posiedzeniu Rady Wydziału odbytym 23 września 2005 roku podjęto uchwałę o likwidacji Instytutu Agrobiznesu i Informatyki Stosowanej oraz utworzeniu Zakładu Agrobiznesu; włączono go w skład Instytutu Ekonomii. Uchwała Rady Wydziału z 22 lutego 2008 roku wprowadzała zmianę nazwy Instytutu Ekonomii na Instytut Ekonomii i Zarządzania – dyrektorem wybrano prof. dr hab. Witolda Kasperkiewicza. Z kolei 26 września 2008 roku przekształcono ten Instytut w dwa samodzielne zakłady: Ekonomii oraz Zarządzania. Równocześnie Instytut Filozofii i Socjologii przemianowano w Samodzielny Zakład Socjologii.

Na mocy Zarządzenia nr 58 rektora Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach z 7 listopada 2008 roku w sprawie struktury organizacyjnej Filii w Piotrkowie Trybunalskim w skład Wydziału wchodzi: Instytut Nauk Społecznych – dyrektor prof. dr hab. Józef Stępak, Samodzielny Zakład Socjologii – kierownik prof. dr hab. Anna Buchner-Jeziorska, Samodzielny Zakład Ekonomii – kierownik prof. dr hab. Witold Kasperkiewicz, Samodzielny Zakład Zarządzania – kierownik prof. dr hab. Wacława Starzyńska, Pracownia Informatyki – kierownik dr Paweł Plaskura.

Wydział Filologiczno-Historyczny

Pierwszym dziekanem Wydziału został dr Wojciech Piotrowski, od czerwca 2002 roku dr hab.

Anna Grochulska, a od września 2008 roku dr hab. Zygmunt Matuszak. Prodziekanami zostali dr Jerzy Wojciechowski (do kwietnia 2004), następnie dr Wojciech Piotrowski, od czerwca 2004 roku dr hab. Andrzej Felchner, od listopada 2006 roku dr hab. Zygmunt Matuszak. Od września 2008 roku prodziekanami zostali dr Tadeusz Szperna i dr Janusz Budziński.

W skład Wydziału od 2000 roku powołano: Instytut Filologii Polskiej – dyrektorem został prof. zw. dr hab. Stanisław Frycie do czerwca 2005 roku, następnie do września 2008 roku prof. zw. dr hab. Bogusław Mucha, a od września tegoż roku dr hab. Wojciech Piotrowski; Instytut Historii – dyrektorem został dr hab. Andrzej Felchner, od września 2002 roku prof. zw. dr hab. Edward Mierzwa, a od września 2008 roku powołano prof. zw. dr. hab. Henryka Stańczyka; Samodzielny Zakład Filologii Angielskiej – kierownik prof. zw. dr hab. Barbara Lewandowska-Tomaszczyk; Samodzielny Zakład Filologii Germańskiej – kierownik dr Irena Bartoszewska (do 2005). Od września 2005 roku powołano Instytut Stosunków Międzynarodowych, z dyrektorem dr. hab. Kazimierzem Malakiem.

Decyzją nr 146/E-346/S/2004 z 16 stycznia 2004 roku Filii w Piotrkowie Trybunalskim została przyznana trzecia kategoria Komitetu Badań Naukowych oraz dotacja w wysokości 40 000 zł na realizację zadań statutowych. Dnia 30 czerwca 2006 roku Filia otrzymała drugą kategorię.

Kadra naukowo-dydaktyczna

Po 20 latach funkcjonowania liczba studiujących w Filii wzrosła w stosunku do roku akademickiego 1991/92 dziesięciokrotnie i przekroczyła 7000 osób, w tym na studia stacjonarne przypadało 3400 studentów, na niestacjonarne 3350, w systemie zaś wieczorowym studiowało 230 osób. W toku kształcenia 1051 absolwentów studiów stacjonarnych uzyskało w różnych specjalnościach dyplom magistra oraz licencjata, a na studiach niestacjonarnych dyplomy wręczono 3452 osobom i wydano jednocześnie 572 świadectwa ukończenia studiów podyplomowych.

Wzrostowi liczby studentów towarzyszył rozwój liczebny kadry oraz zmiany w proporcjach i strukturze zatrudnionych w Piotrkowie Trybunalskim nauczycieli akademickich. Na koniec pierwszego dziesięciolecia przypada-

jącego na rok akademicki 1990/91 pracowało w Wydziale Zamiejscowym 58 osób zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy. Kadre pierwszoetatową tworzyło dwóch docentów, 14 doktorów i 12 asystentów oraz 30 wykładowców ze stopniem magistra. Wspierało ich dodatkowo pięciu profesorów zatrudnionych na drugim etacie.

Tendencje wzrostowe w stanie liczbowym kadry uwidoczniły się od roku akademickiego 1996/97 i były związane ze stałym wzrostem liczby studentów (tabela 1). Pod koniec drugiego dziesięciolecia, w roku akademickim 2000/01, zadania dydaktyczne i naukowe na studiach magisterskich na kierunkach: pedagogika, polonistyka i historia, realizowali nauczyciele akademicy zatrudnieni przede wszystkim na pierwszym etacie. Wśród nich na pierwszym etacie było 42 profesorów, 63 doktorów, 75 magistrów (w tym 42 asystentów, sześciu lektorów i dwóch wykładowców). Dodatkowo na drugim etacie

Tabela 1. Nauczyciele akademicy w wybranych latach w okresie 1996–2008

Rok	Profesor i doktor habilitowany	Doktor	Magister	Razem
1996	36	36	46	118
1999	55	62	89	206
2001/02	62	74	80	216
2003	66	98	89	253
2004	56	107	77	240
2005	45	113	60	218
2006	43	103	44	190
2007	39	101	37	177
2008	38	102	32	172

Tabela 2. Awanse naukowe w latach 2000–2008

Rok	Profesor	Doktor habilitowany	Doktor	Ogółem
2000	–	1	6	7
2001	1	3	8	12
2002	–	1	–	1
2003	1	2	1	4
2004	–	1	4	5
2005	1	1	8	10
2006	1	1	1	3
2007	2	1	5	8
2008	2	2	2	6

zatrudniono na kierunkach licencjackich (ekonomia, filologia angielska i germańska) 20 profesorów, 11 doktorów i pięciu magistrów. Łącznie zadania dydaktyczne i naukowe realizowało 216 nauczycieli akademickich.

Zadania dydaktyczne w roku akademickim 2001/02 realizowało 62 profesorów, 74 doktorów i 80 magistrów zatrudnionych na stanowiskach asystentów, wykładowców, starszych wykładowców i lektorów. Stan kadry realizującej zadania dydaktyczne wytworzony pod koniec drugiego dziesięciolecia kształcenia w Wydziale Zamiejscowym utrzymywał się, z niewielkimi zmianami, po przekształceniu Wydziału w Filię do 2004 roku.

Zmiany w grupie profesorów zostały spowodowane między innymi likwidacją w 2005 roku filologii germańskiej, rozwiązywaniem stosunku pracy w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego lub przejściem do pracy w macierzystej uczelni. Strat tych nie zapełniały także w latach następnych awanse naukowe adiunktów. Mimo powolnego przyrostu samodzielnych pracowników dydaktyczno-naukowych na podkreślenie zasługuje zwiększająca się mobilność naukowa asystentów, adiunktów i wykładowców, której następstwem był stały wzrost awansów naukowych w każdej z wymienionych grup. Do 1995 roku tylko pojedyncze osoby uzyskiwały tytuł naukowy doktora i doktora habilitowanego. Natomiast w latach 2000–2008 tytuł doktora uzyskało 35 osób, doktora habilitowanego 14 doktorów, a tytuł profesora osiem osób (tabela 2). Dynamiczny proces awansów naukowych jest zjawiskiem trwałym i gwarantuje dalszą stabilizację kadry i piotrkowskiego ośrodka akademickiego. Osiągnięcia tego ośrodka są widoczne także w wielu innych obszarach jego działalności, między innymi w stabilizacji oraz profesjonalnej działalności administracji i obsługi, realizujących w węższym wymiarze wszystkie zadania uczelni macierzystej.

Studium Wychowania Fizycznego i Sportu

Akademicki Klub Sportowy powstał w 1982 roku, a zrzesza obecnie 160 członków. Studium Wychowania Fizycznego i Sportu powstało w 1988 roku. Jego kierownikiem w latach 1988–1993 (przez dwie kadencje) był mgr Andrzej Czwenar. Oprócz organizowania zajęć wychowania fizycznego dla studentów miał też za zadanie przygotowywanie różnych form turysty-

ki kwalifikowanej: obozów letnich, żeglarstwa, kajakarstwa, windsurfingu, obozów zimowych z programem narciarstwa zjazdowego i biegowego oraz rajdów pieszych. Największym sukcesem sportowym było zdobycie w 1990 roku srebrnego medalu na Akademickich Mistrzostwach Polski w lekkiej atletyce, w rzucie dyskiem, oraz w 1999 roku zajęcie VI miejsca przez drużynę piłki siatkowej mężczyzn na Mistrzostwach Polski WSP.

Rok 2001 był przełomowy w rozwoju wielu dyscyplin sportowych i udziału studentów w rozgrywkach sportowych w Polsce i Europie. Akademicki Klub Sportowy przemianowano na Akademicki Związek Sportowy (AZS). Ówczesny kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu mgr Andrzej Dybowski ustabilizował skład zespołu dydaktycznego. Wśród pozyskanych nauczycieli akademickich były osoby z kwa-

Studenci na obozie zimowym w Gliczarowie (luty 2006)

Zdobywczynie pierwszego miejsca na Akademickich Mistrzostwach Europy w piłce ręcznej kobiet. Francja, czerwiec–lipiec 2006 roku

lifikacjami i praktyką trenerską w piłce koszykowej, siatkowej i ręcznej. Pierwszym osiągnięciem nauczyciela trenera mgr. Huberta Nowackiego było zakwalifikowanie się drużyny piłki koszykowej mężczyzn do I ligi Akademickiej Koszykówki i zajęcie VI miejsca na mistrzostwach Polski WSP, w 2003 roku IV miejsca i w 2005 roku I miejsca. W tymże roku sukcesy odnotowały też piłkarki ręczne, zajmując I miejsce na Akademickich Mistrzostwach Polski Szkół Wyższych, a mężczyźni zajęli III miejsce na Akademickich Mistrzostwach Polski WSP w piłce siatkowej. Na Akademickich Mistrzostwach Europy w Koszykówce Mężczyzn piotrkowianie zajęli IV miejsce. W następnych latach odnotowywano kolejne sukcesy: w 2006 roku I miejsce na Akademickich Mistrzostwach Europy w piłce ręcznej kobiet (Besauçon – Francja) oraz II miejsce na Mistrzostwach Polski w badmintonie i drużynowo I miejsce; w 2007 roku zapaśnicy zajęli I, II i III miejsce, a drużyna najstarszej sekcji żeglarskiej i najmłodszej tenisa stołowego zajęły III miejsce w rozgrywkach akademickich. Piotrków Trybunalski był miejscem organizacji Mistrzostw Polski w Zapasach. Studium Wychowania Fizycznego i Sportu było organizatorem ogólnopolskiej konferencji poświęconej nowatorstwu pedagogicznemu w wychowaniu fizycznym i sporcie. Wykładowcy i trenerzy Studium brali czynny udział w konferencjach krajowych i zagranicznych, między innymi w Tarnopolskim Uniwersytecie Pedagogicznym i w kursie instruktorskim narciarstwa zjazdowego w Austrii.

Ranga sportu i sportowców oraz osiągnięć w nauce w Filii zwiększała się, bo oprócz sukcesów osobistych i zespołowych, wyczyn fizyczny i umysłowy był nagradzany specjalnymi stypendiami.

Biblioteka

W latach 1984–2008 mury piotrkowskiej uczelni opuściło łącznie 17 419 absolwentów, w tym na Wydziale Nauk Społecznych 13 734 (4649 studiów stacjonarnych i 9085 niestacjonarnych). Na Wydziale Filologiczno-Historycznym było 3685 absolwentów, w tym studiów stacjonarnych 2239, a niestacjonarnych 1446. Rosnąca liczba studentów i nauczycieli akademickich wymagała zwiększonej troski o zapewnienie warunków studiowania i pracy naukowej przez budowę bazy edukacyjnej i badawczej. W pierwszej kolejności zajęto się tworzeniem

biblioteki naukowej, pracowni informatycznych, języków obcych i dostępu do Internetu. Zadanie utworzenia biblioteki dziekan Lucjan Olszewski powierzył dr. Jerzemu Kukulskiemu wiosną 1985 roku i przydzielił mu zadanie czuwania nad jej organizacją, rozwojem i pracą merytoryczną. Biblioteka powstawała od marca 1985 roku w skromnych warunkach lokalowych, o powierzchni 20 m², z jednoosobową obsługą. Magister Jadwiga Wiśniewska pracą merytoryczną rozpoczęła od jednej skrzynki katalogowej. Wpis pierwszej książki do księgi inwentarzowej nastąpił w maju 1985 roku. W sprawozdaniu za ten rok wykazano już 5371 pozycji zwartych, 54 tytuły czasopism krajowych i 390 jednostek zbiorów specjalnych. Biblioteka rozwijała się w niedostosowanych do jej potrzeb pomieszczeniach dydaktycznych, co utrudniało powiększanie jej zasobów i wprowadzenie ich do obiegu czytelniczego.

Brak czytelnicy uniemożliwiał studentom pracę z książką lub czasopismami w miejscu ich wypożyczenia. Utrudniało to wyrabianie wśród studiującej młodzieży akademickiego nawyku stałego obcowania z książką przez korzystanie z niej w każdej potrzebie. Stała troska dziekanów Wydziału Zamiejscowego i Prorektora ds. Filii doprowadziła do poprawy warunków funkcjonowania biblioteki. Obecnie jest ona znaczącą częścią Biblioteki Głównej kieleckiej Uczelni. Staraniem kierujących jej pracą i zwiększającego się zespołu obsługi bibliotecznej uformowana biblioteka składa się z działu ewidencji, gromadzenia i opracowania zbiorów własnych, wypożyczalni, czytelnicy ogólnej, czytelnicy Wydziału Filologiczno-Historycznego, wypożyczalni międzybibliotecznej oraz punktu informacji bibliotecznej. W Bibliotece zatrudnionych jest 15 osób – specjalistów w zakresie bibliotekoznawstwa. Od czterech lat Biblioteką kieruje kustosz dyplomowany mgr Urszula Franas-Mirowska, która pomnaża dorobek swoich poprzedniczek: mgr Jadwigi Wiśniewskiej i mgr Danuty Szeidl. Powierzchnia biblioteki wynosi 631 m². Dysponuje ona 75 miejscami w dwóch czytelnicy, 17 stanowiskami komputerowymi dla czytelników, 10 terminalami pracowniczymi i dwoma stanowiskami z dostępem do Internetu.

Zbiory są najważniejszym składnikiem Biblioteki, decydują bowiem o jej charakterze. Podstawą gromadzenia zbiorów w pierwszym okresie istnienia Biblioteki były dary i zakupy. Dary pochodziły z dubletów Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego oraz od instytucji kulturalno-oświatowych naszego regionu. W skład

zbiorów weszły prywatne księgozbiory nauczycieli akademickich. Stan zbiorów na 31 grudnia 2000 roku został określony na 57 459 woluminów, 154 tytuły czasopism polskojęzycznych i 11 obcojęzycznych. Na zakup wydano 83 513 zł. Wartość księgozbioru pochodzącego z darów, wydawnictw i przydziałów zwiększa wartość zgromadzonego księgozbioru o 13 575 zł. Zasób biblioteki zwiększa się średnio rocznie od 4000 do 6000 egzemplarzy książek i czasopism. Na koniec 2004 roku zasób biblioteki zwiększył się do 87 355 egzemplarzy książek, czasopism i zbiorów specjalnych, a na koniec 2008 roku przekroczył 102 000 pozycji, w tym 93 280 stanowiły książki, pozostałe to 198 tytułów czasopism polskich, dwa obcojęzyczne oraz zbiory specjalne.

Początkowo Bibliotekę Wydziału Zamiejscowego tworzono dla potrzeb dwóch kierunków: nauczania początkowego i wychowania przedszkolnego. Pomyślana była głównie jako biblioteka zaopatrująca studentów tych kierunków w podstawowe podręczniki, skrypty i literaturę przedmiotów objętych programem tych kierunków. W miarę powstawania nowych kierunków studiów gromadzono księgozbiór dla kierunków: filologia polska, angielska, germańska, ekonomia, historia, stosunki międzynarodowe, socjologia. Przy zakupie uwzględniano oferty antykwaryczne. Kładzie się także nacisk na gromadzenie regionalistów, które są wykorzystywane do przygotowywania prac studenckich i badań naukowych nad historią regionalną. Biblioteka posiada reprezentatywne bibliografie, słowniki i encyklopedie ogólne oraz specjalistyczne. Zbiory biblioteczne wprowadzane są do komputerowej bazy danych. Wszystkie nowości gromadzone w Bibliotece są na bieżąco wprowadzane

do systemu bibliotecznego SOWA i udostępniane czytelnikom.

Bibliotekarze biorą aktywny udział w dydaktyce bibliotecznej w formie informacji, wykładów i ćwiczeń praktycznych. Promocja zbiorów, nowości wydawniczych i usług bibliotecznych – wszystkie te czynności stanowią ważny odcinek pracy bibliotekarzy. Dodać należy, że bibliotekarze czynnie uczestniczą w kursach i konferencjach krajowych, prowadzą badania porównawcze nad systemami gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów w bibliotekach europejskich i polskich, a wyniki tych badań upowszechniają na konferencjach specjalistycznych i w publikacjach naukowych.

Mimo że księgozbiór Biblioteki jest budowany przede wszystkim z myślą o zaspokajaniu potrzeb lokalnej społeczności akademickiej, jego zakres tematyczny włącza piotrkowską placówkę do grona bibliotek krajowych humanistycznych o profilu pedagogiczno-społecznym.

Baza lokalowa

Do kwietnia 1996 roku Wydział Zamiejscowy nie dysponował własną bazą lokalową do prowadzenia zajęć dydaktycznych, umiejscowienia Biblioteki, pomieszczeń dla kadry i administracji. Nie miał także obiektów socjalnych dla studentów. Potrzeby te zaspokajał dzięki nieodpłatnemu użytkowaniu i administrowaniu częścią obiektów Oddziału Doskonalenia Nauczycieli, który udostępnił Wydziałowi około 11 000 m² w budynku dydaktycznym i akademiku przy ulicy Słowackiego 114/118.

Baza materialna Wydziału Zamiejscowego, a później Filii, powstawała w kadencji dziekana dr. Jerzego Kukulskiego w latach 1996–2005 w drodze darowizny, zakupów, remontów i adaptacji.

Pierwszy nabytek zrealizowano w 1996 roku. W dniu 18 kwietnia Wydział Zamiejscowy otrzymał nieodpłatnie od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w Łodzi trzy budynki mieszkalne w Woli Bykowskiej w gminie Grabica, z 36 mieszkaniami i 24 garażami, z lokalną oczyszczalnią ścieków. Nabytek ten został posadowiony na działce o powierzchni 1,1668 ha. W tym samym roku zakupione zostały cztery mieszkania spółdzielcze przy ulicy Słowackiego 107. Kolejnym krokiem w rozszerzaniu bazy lokalowej było zawarcie umowy z FMG „Pioma” (22 lipca 1996) o świadczenie przez fabrykę

Czytelnia Biblioteki w budynku B

usług hotelowych dla 200 studentów Wydziału w hotelu przy ulicy Iwaszkiewicza. Umowa została zamieniona na akt kupna dzierżawnego obiektu wraz z działką o powierzchni 0,3343 ha, z pełnym wyposażeniem pomieszczeń i nowej pralni za wartość inwentarzową 777 000 zł, płatnych systemem ratalnym.

W dniu 7 listopada 1997 roku, na skutek zabiegów dziekana Wydziału Zamiejscowego, uzgodniono z Kuratorem Oświaty i Wychowania w Piotrkowie Trybunalskim, w gestii którego był zarząd substancją administrowaną przez Wydział i Oddział Doskonalenia Nauczycieli, a także z kierownikiem miejscowego Urzędu Rejonowego, działającego w imieniu Skarbu Państwa, że notarialnie zostaną przekazane na własność Wydziału Zamiejscowego obiekty położone przy ulicy Słowackiego 114/118. Fakt ten stał się impulsem dla władz lokalnych i wojewódzkich do powiększenia bazy lokalowej poprzez nieodpłatne przekazywanie przydatnych Filii obiektów lub poprzez ich zakup przez kierownictwo piotrkowskiego ośrodka kształcenia studentów.

Dnia 22 września 1999 roku gmina Piotrków Trybunalski przekazała umową darowizny 0,1578 ha gruntu wraz z hotelem robotniczym o powierzchni użytkowej 802 m² przy ulicy Wysokiej 13, który został przeznaczony na dom akademicki dla 130 studentów. W podobny sposób uzyskano od gminy 3 listopada 1999 roku nieruchomość o powierzchni 0,1836 ha wraz z hotelem robotniczym dla 62 studentów. W tym samym dniu gmina przekazała nieodpłatnie trzy działki niezabudowane przy ulicy Belzackiej, przylegające bezpośrednio do posesji Filii, z przeznaczeniem na budowę biblioteki.

Budynek hotelowy przy ulicy Kasztanowej i Dworskiej został przekazany 5 lipca 2000 roku. Natomiast budynek dydaktyczny posadowiony w obrębie wcześniej nabytej posiadłości dydaktyczno-socjalnej przy ulicy Słowackiego 114/184 i ulicy Belzackiej 85, użytkowany przez gimnazjum, został zakupiony przez Filię od gminy Piotrków Trybunalski w trybie bezprzetargowym 18 października 2000 roku za kwotę 3 mln zł, płatnych w dwóch ratach. Nieruchomość została wyceniona na 4 081 000 zł. Przy zakupie ustalono, że gmina zrezygnuje z kwoty 1 081 000 zł, stanowiącej różnicę między wartością wyceny a ceną sprzedaży, w zamian za dwuletnią wartość czynszu z tytułu najmu obiektu sprzedanego Filii.

Na nieruchomości nabytej od gminy 4 kwietnia 2002 roku w formie darowizny znajdowały

się dwa obiekty budowlane, położone na działce o powierzchni 0,7124 ha przy ulicy Batorego 10. Obiekty składały się z pełnowymiarowej hali sportowej i hotelu. Wartość darowizny określono na 1 470 000 zł. Ostatnią darowizną gminy, z 21 listopada 2003 roku, była działka gruntu o powierzchni 627 m², stanowiąca część boiska Filii od strony ulicy Belzackiej.

Do końca kadencji prorektora Jerzego Kukulskiego (2005) bazę dydaktyczną Filii stanowiły dwa budynki dydaktyczne przy ulicy Słowackiego o łącznej powierzchni użytkowej 10 000 m² i budynek przy ulicy Kasztanowej o powierzchni użytkowej 935 m². Bazę socjalną stanowiły cztery akademiki dysponujące 750 miejscami przy ulicy Iwaszkiewicza, Słowackiego, Wysokiej i Belzackiej oraz jeden, na 300 miejsc, przy ulicy Batorego. Bazę mieszkalną dla nauczycieli stanowiło 36 mieszkań w Woli Bykowskiej i cztery przy ulicy Słowackiego.

Osiedle domów mieszkalnych w Woli Bykowskiej

Budynek dydaktyczny B

Wydawnictwo

Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie rozpoczęło działalność w 1995 roku. Pierwszym redaktorem naczelnym została mgr Elżbieta Brodowska-Skonieczna, zatrudniona na 1/2 etatu. Oprócz wydawania książek, od składu począwszy, a na druku i pracach introligatorskich (łącznie z twardą oprawą) skończywszy, Wydawnictwo świadczyło usługi introligatorskie dla Biblioteki i studentów, przyjmowało zlecenia na druk książek, zaopatrywało bezpłatnie Wydziały w druki akcydensowe. Wydawało przeciętnie rocznie około 35 tytułów w nakładach po 300 egzemplarzy prac habilitacyjnych, profesorskich monografii, skryptów, podręczników, materiałów z konferencji i spotkań naukowych oraz siedem tytułów zeszytów naukowych. Niestety, te dokonania zostały zniweczone w kadencji 2005–2008. Jednak obecnie decyzje nowego prorektora są zapowiedzią powrotu do normalności, chociaż oszczędności na Uniwersytecie dotyczą także Wydawnictwo Filii. Zmniejszyła się produkcja wydawnicza. Obecnie wydaje się rocznie 25 tytułów o średnim nakładzie 100 egzemplarzy. Pod nowym kierownictwem Filii odbudowano wszystkie procesy technologiczne związane z drukiem. Poprawiła się również baza techniczna i warunki pracy. Dystrybucją nadal zajmuje się księgarnia Filii.

Wydawnictwo jest – oprócz Biblioteki – ważnym obszarem działalności Filii. Spełnia ono ważną funkcję w upowszechnianiu osiągnięć badawczych pracowników Filii, dzięki czemu mogą oni awansować na wyższe stopnie i zdobywać kolejne tytuły naukowe. Zewnętrznym wyrazem aktywności naukowej są przede wszystkim publikacje wyników badań własnych. Nauczyciele akademicy Filii wydawali drukiem prace zwarte, artykuły w czasopismach Filii oraz o zasięgu ogólnokrajowym i międzynarodowym, w tym również publikacje w językach kongresowych.

Współpraca naukowa

W programie pracy naukowej ważne miejsce zajmuje współpraca z innymi ośrodkami akademickimi. Filia realizuje współpracę z wieloma ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą, w dwóch płaszczyznach:

1. Stała współpraca z ośrodkami naukowymi, z którymi Filia ma podpisane porozumienia

o współpracy. Dotyczą one: organizowania wspólnych konferencji naukowych, seminariów, sympozjów; organizowania wspólnych badań naukowych, analiz oraz opracowań; wymiany wydawnictw naukowych dokumentujących osiągnięcia i rezultaty pracy badawczej pracowników naukowych; prowadzenia wspólnych badań i ich popularyzacja; kierowania pracowników naukowych na krótkoterminowe staże naukowe; recenzowania prac oraz przeprowadzania przewodów doktorskich i habilitacyjnych.

2. Współpraca doraźna, polegająca na uczestnictwie pracowników w konferencjach naukowych, wymianie studentów, wspieraniu badaczy prowadzących kwerendy archiwalne i biblioteczne. Z niektórymi uniwersytetami (Łódzkim, im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Opolskim) współpraca ta miała charakter wielokierunkowy. Uniwersytety te udzielały Filii wsparcia w zakresie kształcenia kadr, udziału w konferencjach, kształcenia absolwentów po studiach licencjackich. Podobną rolę Filia odgrywała w przeszłości w stosunku do Górnośląskiej WSP i Uniwersytetu Polskiego w Wilnie, powstałego przy Stowarzyszeniu Naukowców Polaków Litwy, zapewniając 23 nauczycielkom z polskich szkół na Litwie możliwość kształcenia na drugim stopniu magisterskich dwuletnich studiów uzupełniających w zakresie nauczania początkowego.

Wysoko cenimy również kontakty naukowe z Wojskowym Biurem Badań Historycznych i Centralnym Archiwum Wojskowym w zakresie udziału w życiu naukowym i stwarzania warunków do prowadzenia badań naukowych.

Obiecująco rozwijała się współpraca z kilkoma ośrodkami naukowymi i badawczymi na terenie Rosji, Ukrainy, Białorusi i Wielkiej Brytanii, a w szczególności z Państwowym Uniwersytetem Wołyńskim w Łucku, Filią Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Wielkim Nowgorodzie, Uniwersytetem Państwowym w Brześciu, Państwowym Uniwersytetem w Nowgorodzie, Akademią Nauk Pedagogicznych w Kijowie oraz z Polskim Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym, Biblioteką Polską w Londynie, Zarządem Archiwów Obwodu Nowgorodzkiego, Państwowym Archiwum Federacji Rosyjskiej w Moskwie i Petersburgu, Rosyjskim Państwowym Wojennym Historycznym Archiwum w Moskwie i Moskiewskim Państwowym Uniwersytetem im. Michaiła W. Łomonosowa (Wydział Humanistyczny).

*Konferencja naukowa na Uniwersytecie Opolskim.
Wystąpienie prof. Andrzeja Feliksa Grabskiego*

*Rozmowy o zasadach współpracy z Uniwersytetem
Opolskim (2003)*

*Prorektor ds. Filii prof. dr hab. Jerzy Kukulski
opracowuje plan rozwoju (2003)*

Współpraca początkowo ograniczała się do spotkań studentów i pracowników naukowych Wydziału Zamiejscowego z zapraszanimi pracownikami naukowymi uniwersytetów zagranicznych goszczących w Polsce. Inną formą współpracy z ludźmi nauki z ośrodków zagranicznych było nawiązywanie kontaktów poprzez organizacje i instytucje naukowe kształcące specjalistów w różnych dyscyplinach w Moskwie, Kijowie, Sankt Petersburgu i Dessau. Owocem tej współpracy były habilitacje, doktoraty, kwerendy archiwalne i biblioteczne. Odmianą formą kontaktów było zatrudnienie na umowę o pracę desygnowanych do Wydziału Zamiejscowego specjalistów w deficytowych dyscyplinach, głównie z zakresu języka angielskiego i niemieckiego oraz z pedagogiki.

Konferencje naukowe

W miarę narastającej stabilizacji kadrowej w Filii samodzielni pracownicy naukowcy, adiunkci i starsi wykładowcy ze stopniem naukowym doktora nawiązywali współpracę z uczelniami i placówkami naukowymi za granicą w zakresie badań naukowych i wymiany osiągnięć naukowych na konferencjach naukowych organizowanych przez zagraniczne ośrodki naukowe.

Od 2001 do 2009 roku wszystkie jednostki organizacyjne Filii uczestniczyły czynnie w konferencjach zagranicznych. Z zachowanych sprawozdań pokonferencyjnych wynika, że pracownicy naukowcy Filii brali czynny udział w 73 międzynarodowych konferencjach naukowych. Skalę zaangażowania w tę formę współpracy warunkowała dyscyplina naukowa, jej potencjał i dorobek naukowy. Przewagę w udziale ilościowym miały dyscypliny o dłuższym okresie działalności naukowo-dydaktycznej w Filii i silniejsze kadrowo. Należały do nich pedagogika, filologia polska i historia. W latach 2002–2008 pracownicy Instytutu Pedagogiki uczestniczyli w 24 konferencjach naukowych w ośrodkach zagranicznych, z których 15 odbyło się na terenie Ukrainy. Większość z nich (10) zorganizował Uniwersytet w Łucku, siedem ośrodki naukowe w Kijowie, pozostałe odbyły się w Moskwie, Berlinie, Tarnopolu, Mikołajewie, Gorkiem i Wiedniu. W większości przypadków udział w konferencji brały pojedyncze osoby, rzadziej kilkuosobowe grupy. Łącznie w konferencjach zagranicznych wzięło udział 33 pracowników naukowych Instytutu Pedagogiki. Tematyka wy-

głaszanych referatów dotyczyła między innymi organizacji systemu wychowania we współczesnym społeczeństwie oraz teoretycznych i metodycznych zasad rozwoju pedagogiki, zasad wykorzystywania radiowych i telewizyjnych programów oświatowych w procesie dydaktycznym, rodziny w Polsce i na Białorusi na pograniczu kultur.

Nauczyciele akademicy z Instytutu Historii, łącznie 25 osób, uczestniczyli w 19 konferencjach zagranicznych organizowanych głównie przez ośrodki naukowe w Rosji (Krasnodar, Sankt Petersburg, Nowgoród Wielki, Moskwa) i na Ukrainie (Łuck, Winnica, Kijów, Iwanofrankowsk) oraz w Czechach (Praga), na Litwie (Wilno), na Węgrzech (Budapeszt), na Łotwie (Ryga), we Włoszech (Rzym). Problematyka wygłaszanych referatów dotyczyła stosunków polsko-rosyjskich w XVI–XX wieku.

Pracownicy Instytutu Filologii Polskiej uczestniczyli w siedmiu konferencjach. Większość z nich odbyła się na Uniwersytecie Wołyńskim w Łucku. Dwie konferencje zorganizowano w Opawie w Czechach i jedną w Kanadzie, w Toronto, która poświęcona była problematyce językoznawstwa.

Samodzielny Zakład Filologii Angielskiej, mimo obiektywnych trudności związanych z deficytem kadrowym w tej dyscyplinie nauki, dzięki sprawnemu kierownictwu prof. Barbary Lewandowskiej-Tomaszczyk pomyślnie realizuje zadania programowe, co potwierdzają dokumenty kolejnych akredytacji. Zakład osiąga korzystne rezultaty zarówno w dydaktyce, jak i w rozwoju naukowym młodej kadry specjalistów językowych. Świadczą o tym kolejne doktoraty i aktywność naukowo-badawcza kandydatów do wyższych stopni naukowych. Z niewielkiego grona pracowników dydaktyczno-naukowych Zakładu w latach 2002–2008 trzech adiunktów uczestniczyło w siedmiu konferencjach naukowych w Niemczech, we Francji i w Wielkiej Brytanii, na których wygłaszało referaty w językach konferencyjnych.

W trzech konferencjach naukowych: w Wilnie, Budapeszcie i Iwanofrankowsku, udział wzięło trzech pracowników naukowych najmłodszego w Filii Instytutu Stosunków Międzynarodowych.

Instytut Ekonomii, który powstał 15 lat temu jako kolejny kierunek studiów, wyróżnia się wśród pozostałych jednostek organizacyjnych stabilnym składem kadrowym. W latach 2002–2008 siedmiu pracowników dydaktyczno-naukowych tego zespołu uczestniczyło w pięciu

konferencjach międzynarodowych w Czechach, a trzech w Bernie, we Francji (Paryż, Clermont), w Grecji (Kreta), na Łotwie (Daugapilis). Jeden z pracowników naukowych Instytutu Socjologii (prof. Siergiej Jackiewicz) uczestniczył w konferencji na Białorusi w Gori i Smoleńsku (Rosja), a inny (dr Maciej Frykowski) – w Durbanie (Republika Południowej Afryki).

Wzrost zainteresowania życiem naukowym przejawia też środowisko związane z Międzywydziałowym Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Profesor Janusz Bielski oraz magistrowie Andrzej Czwenar i Andrzej Dybowski uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach w Łucku i Tarnopolu, poświęconych problematyce: „Wychowanie fizyczne, sport i kultura fizyczna w nowoczesnym społeczeństwie” oraz „Wychowanie fizyczne, sport i kultura zdrowia we współczesnym społeczeństwie”. Doktor Joanna Harazińska w 2003 roku wystąpiła w Rydze (Łotwa) z referatem poświęconym zarządzaniu oświatą ENIRDEM.

Równocześnie z rozwojem zainteresowania konferencjami naukowymi organizowanymi poza granicami Polski wzrastało dążenie młodszej kadry naukowej, a także samodzielnych nauczycieli i adiunktów, do prowadzenia badań w wybranych dyscyplinach naukowych na określone tematy własnych prac awansowych lub realizowanie zgłoszonych projektów badawczych.

W latach 2002–2008 odnotowano 58 wyjazdów badawczych, z których 49 przypadło na Instytut Historii, po trzy na Instytut Nauk Pedagogicznych i Samodzielny Zakład Filologii Angielskiej, a po jednym na Instytut Filozofii i Socjologii, Filologii Polskiej i Stosunków Międzynarodowych. Ogółem w wyjazdach badawczych wzięły udział 62 osoby, w tym 53 z Instytutu Historii. Wśród badaczy zdecydowaną większość stanowili doktorzy (43 osoby), samodzielnych nauczycieli było 9, a asystentów 10.

Niezależnie od udziału w konferencjach naukowych i wyjazdach niezbędnych do przeprowadzenia badań własnych dochodziło do wyjazdów organizacyjnych i służbowych w sprawach nawiązywania współpracy naukowo-badawczej, a także do wyjazdów studenckich. Łącznie odnotowano 22 wyjazdy 54 osób w sprawach organizacyjnych i służbowych, głównie z Instytutów Historii i Nauk Pedagogicznych. Wyjazdy służbowo-organizacyjne prowadziły tradycyjnie do Moskwy, Kijowa, Brześcia, Lwowa, Łucka, Mołodeczna, Mikołajewa i Wilna. W ośrodkach tych prowadzone były badania, współpraca na-

ukowa, kształcenie studentów, odbywały się staże naukowe.

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej zintensyfikował się nie tylko udział w konferencjach naukowych, lecz przede wszystkim wyjazdy badawcze na tereny unijne i poza Europę. Badacze przeszłości i współczesności docierali do archiwów państwowych i bibliotek ośrodków akademickich Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Holandii, Belgii, USA, Rygi, Wilna, Pragi czeskiej, Cypru, Madrytu, Rosji, Białorusi, Włoch, Szwecji.

Życie studenckie

Stabilizacja pierwszoetatowej kadry młodszych pracowników dydaktyczno-naukowych wraz z rozwojem zaplecza naukowo-badawczego zaowocowała rozwojem studenckich kół zainteresowań. O ile były one przez wiele lat nieliczne, to w roku jubileuszu 25-lecia piotrkowskiego ośrodka kształcenia (1996) liczba studenckich kół wzrosła do 10 i ciągle się zwiększa wraz z rozwojem oferty kształcenia na nowych kierunkach i specjalnościach. Stało się już tradycją, że wyniki osiągnięć studenci przedstawiają na międzyuczelnianych konferencjach studenckich kół naukowych. Inni odnoszą sukcesy w studenckim teatrze „Wyjście Ewakuacyjne”. Grą aktorską i problematyką przedstawień nawiązują do tradycji piotrkowskich żaków i rozślawiają Uczelnię w wielu miastach Polski. Najstarszym zespołem studenckiego życia kulturalnego jest chór akademicki, który powstał w 1982 roku i rozwijał się z inicjatywy trzech dyrygentów: Jana Dudkiewicza, Feliksa Kośnickiego i Marka Kuciapińskiego oraz mgr Elżbiety Jaborskiej. W latach 1987–1992 dyrygentem chóru był prof. Henryk Blacha, a od 1993 roku dr Marek Kuciapiński. W repertuarze chórzystów znajduje się muzyka dawna i współczesna, polska i obca, świecka i religijna. Chór akademicki wykonuje także utwory *a cappella* i z towarzyszeniem instrumentalnym. Do dorobku zalicza udziały w wielu konkursach chórów studenckich, premiowane wysokimi lokatami i nagrodami, oraz wykonanie w Piotrkowie Trybunalskim IX Symfonii Ludwika van Beethovena przy współudziale Filharmonii Świętokrzyskiej wraz z chórem Miasta Radomia „Saneti Casimiri Cantorez – Radomiensis” oraz nagranie trzech płyt CD. Z chórem współpracują dr Anastazja Wilczkowska (fortepian) i mgr Magdalena Hudzieczek-Cieślak (sopran)

Studencki zespół teatralny „Wyjście Ewakuacyjne” z opiekunem mgr Lucyną Jakubczyk

Chórem kieruje dr Marek Jan Kuciapiński

Z chórem współpracują dr Anastazja Wilczkowska (fortepian) i mgr Magdalena Hudzieczek-Cieślak (sopran)

pran) oraz Stowarzyszenie Śpiewacze „Chorus Academicus”.

Rok 2003 należy uznać za początek intensyfikacji aktywności studenckiej w różnych formach życia studenckiego, od sportu i tworzenia kół naukowych, poprzez teatr studencki, aż po wyjazdy zagraniczne. Jako pierwsza do Hochschule Mittweida (Niemcy) wyjechała 1 marca – 31 czerwca 2006 roku Monika Sulka w ramach wymiany studenckiej (program Socrates–Erasmus). Studenci pierwszego i drugiego roku stosunków międzynarodowych odbyli podróż do Brukseli przez Strasburg, Luksemburg (od 22 do 30 maja 2006 roku) w ramach seminarium „Z Piotrkowa do Brukseli”. Natomiast piłkarki ręczne AZS uczestniczyły – z sukcesem medalowym – w Akademickich Mistrzostwach Europy we Francji, odbywających się od 26 czerwca do 1 lipca 2006 roku.

Dzięki wymianie międzynarodowej studentów od 4 do 14 kwietnia 2006 roku w Filii przebywała dwunastoosobowa grupa studentów Uniwersytetu Wołyńskiego z Łucka. Z kolei dziesięcioosobowa grupa studentów Filii z różnych kierunków studiów odbywała staż naukowy od 14 do 31 października 2007 roku na Uniwersytecie im. Tarasa Szewczenki w Kijowie. Wcze-

śniej, od 20 lutego do 14 maja 2007 roku, w Filii przebywały na stażu studenckim dwie studentki z tegoż uniwersytetu.

W 2008 roku doszło do czterech wyjazdów zagranicznych studentów Filii. Pierwszy odbył się (od 28 lutego do 6 marca) do Tunezji na obchody Szczytu Młodzieży Akademickiej. Udział w wyjeździe wzięło siedmiu członków Studenckiego Koła Naukowego „Nowa Europa” pod opieką prof. Zenona Ślusarczyka i dr. Cezarego Szyjki. Drugi wyjazd (od 10 do 15 kwietnia) do Waterford (Irlandia) na „Teatralia” zorganizowała mgr Lucyna Jakubczyk, opiekunka studenckiego teatru „Wyjście Ewakuacyjne”. Uczestniczyło w nim 16 osób z różnych kierunków studiów. Na obchody Dni Europy odbywające się w Mediolanie (5–12 maja 2008) udała się licząca 21 osób grupa studentów różnych kierunków studiów pod opieką dr. Cezarego Szyjki.

W dniach 14–19 grudnia 2008 roku na konferencję naukową „Miejsce logistyki w ogólnym systemie zarządzania przedsiębiorstw” udała się do Mołodeczna (Białoruś) pięcioosobowa grupa studentów, członków kół studenckich „Polska – Wschód” i „Logistyk”, pod opieką dr. Joanny Harazińskiej, występującej na konferencji z referatem.

*T*ERAŻNIEJSZOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ

Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach wkroczyła w rok akademicki 2005/06 w uwarunkowaniach określonych nową ustawą „Prawo o szkolnictwie wyższym”, która weszła w życie 27 lipca 2005 roku. Zmiana prawa określającego podstawowe zasady funkcjonowania szkół wyższych i instytucji naukowych w Polsce postawiła przed całą społecznością akademicką i rozpoczynającymi nową kadencję władzami konieczność wprowadzenia licznych zmian, w tym organizacyjnych i legislacyjnych. Objęły one między innymi podstawowe dokumenty regulujące życie Uczelni: 27 kwietnia 2006 roku Senat Akademii Świętokrzyskiej uchwalił nowy regulamin studiów, a 14 grudnia tegoż roku – nowy statut. W tym samym roku, 29 czerwca, Senat przyjął dwa podstawowe dokumenty programowe: misję i strategię rozwoju Uczelni do 2015 roku. Wśród strategicznych działań określonych w misji znalazły się: rozwój i podnoszenie poziomu badań naukowych, powiązany ze zdolnością kształcenia i promowania własnej kadry dzięki pozyskiwaniu kolejnych uprawnień do nadawania stopni naukowych; systematyczne poszerzanie oferty kształcenia dostosowanej do potrzeb lokalnego i globalnego rynku pracy; podnoszenie jakości kształcenia; rozbudowa bazy naukowej i dydaktycznej. Realizacja tych zamierzeń winna doprowadzić, zgodnie z wyrażoną w misji wolą społeczności akademickiej, do przekształcenia Akademii Świętokrzyskiej w uniwersytet. Podążać ku temu celowi przyszło w warunkach silnej presji społecznej ze strony mieszkańców regionu świętokrzyskiego, jedyne na mapie naszego kraju województwa bez uczelni o statusie uniwersyteckim. Wymagało to mobilizacji całego środowiska akademickiego, wsparcia społecznego oraz mecenatu władz lokalnych

i krajowych. Wolę takiego wsparcia wyrazili członkowie zawiązanego 13 lutego 2006 roku Komitetu Honorowego na Rzecz Przekształcenia Akademii Świętokrzyskiej w Uniwersytet Jana Kochanowskiego. Prace w jego gremium zadeklarowali między innymi hierarchowie kościelni, parlamentarzyści wszystkich opcji politycznych, działacze samorządowi, doktorzy honoris causa Akademii Świętokrzyskiej, rektorzy szkół wyższych, przedstawiciele mediów. Przewodniczącym Komitetu Honorowego został poseł ziemi świętokrzyskiej Przemysław Gosiewski.

Regulacje prawne wprowadzone ustawą „Prawo o szkolnictwie wyższym” określiły w sposób jednoznaczny warunki formalne, jakie musi spełniać uczelnia, aby mogła się posługiwać nazwą akademii, politechnika lub uniwersytet „przymiotnikowy”, uniwersytet albo uniwersytet techniczny. Zostały one powiązane z liczbą uprawnień do nadawania stopnia doktora. Szkoła wyższa, której podstawowe jednostki organizacyjne posiadają uprawnienia do nadawania stopnia doktora co najmniej w 12 dyscyplinach naukowych, może się posługiwać nazwą uniwersytet. Natomiast uczelnia, której jednostki organizacyjne posiadają uprawnienia do nadawania stopnia doktora co najmniej w sześciu dyscyplinach naukowych, w tym co najmniej czterech określających profil uczelni, mogą się posługiwać nazwą uniwersytet z przymiotnikiem określającym profil uczelni.

Z początkiem 2006 roku władze Uczelni przyjęły do realizacji program działań umożliwiający uzyskanie statusu uniwersytetu „przymiotnikowego”. Był to zamiar ambitny. W dotychczasowej historii Uczelnia uzyskała trzy uprawnienia do nadawania stopnia doktora: w zakresie historii, językoznawstwa i fizyki, oraz uprawnienia do nadawania stopnia doktora habi-

litowanego w zakresie historii. W ciągu niespełna dwóch lat uzyskała kolejne cztery uprawnienia do nadawania stopnia doktora: w zakresie biologii, geografii, sztuk pięknych i pedagogiki. Stworzyło to warunki do uchwalenia 23 stycznia 2008 roku przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawy zmieniającej nazwę Uczelni na Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach. Ustawa, której tekst został opublikowany w „Dzienniku Ustaw” 7 marca 2008 roku, weszła w życie po upływie przewidzianych prawem 14 dni. W dniu 25 marca 2008 roku przed budynkiem rektoratu już nie akademii, lecz pierwszego w dziejach ziemi świętokrzyskiej uniwersytetu zebrali się przedstawiciele społeczności akademickiej, zaproszeni goście, przedstawiciele lokalnych mediów, aby być świadkami odsłonięcia nowej tablicy informacyjnej. Dzień był chłodny, ale słoneczny, a zgromadzeni mieli powód do dumy i satysfakcji. Zamykał się kolejny etap budowania w Kielcach uniwersytetu... Kilka miesięcy później, rozpoczynając nowy rok akademicki, Uczelnia mogła się pochwalić uzyskaniem kolejnego, ósmego już uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce.

Pierwsza kadencja „uniwersytecka” 2005–2008 to również okres konsekwentnej rozbudowy bazy lokalowej Uczelni, stanowiącej kontynuację działań podjętych przez poprzednie jej władze. Na podstawie wniosku aplikacyjnego złożonego 31 sierpnia 2004 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego i umowy zawartej 7 kwietnia 2005 roku pomiędzy Wojewodą Świętokrzyskim a Rektorem Akademii Świętokrzyskiej w marcu 2006 roku rozpoczęto budowę obiektu dydaktycznego – budynku G, stanowiącego integralną część Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Inwestycja o wartości prawie 40 mln zł była współfinansowana (ponad 25 mln zł) ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Realizacja inwestycji była możliwa dzięki uzyskaniu w 2006 roku prawie 6 mln zł, z rezerwy celowej budżetu państwa oraz zaangażowaniu środków własnych Uczelni. Budowę zakończono w lutym 2008 roku. Jest to nowoczesny budynek o powierzchni 10 265 m², obejmujący aule, pokoje pracowników, sale dydaktyczne, wyposażone w nowoczesny sprzęt laboratoryjny dydaktyczne. W dniu 7 kwietnia 2008 roku odbyło się uroczyste otwarcie budynku. Od roku akademickiego 2008/09 kształcą się w nim studenci chemii, ochrony środowiska i informa-

tyki. Oddanie do użytku budynku G Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego zakończyło pierwszy etap rozbudowy kampusu Uczelni przy ulicy Świętokrzyskiej.

W 2007 roku oddano do użytku nowy Dom Studenta, zlokalizowany na terenie miasteczka studenckiego przy ulicy Śląskiej. Obiekt łączący dwa starsze akademiki: „Famę” i „Melodię”, zyskał opisową nazwę „Łącznik”. Tym samym liczba miejsc (w dwuosobowych pokojach z aneksem kuchennym i zapleczem sanitarnym) oferowanych studentom Uniwersytetu wzrosła o 150. Po uwzględnieniu oddanego do użytku w 2005 roku Domu Studenta „Odyseja” liczba miejsc w akademikach wynosi łącznie 977. Na terenie miasteczka studenckiego funkcjonuje Klub Studencki „Wspak”, który od 2006 roku został przeniesiony do nowej, nowoczesnej siedziby, dającej znacznie większe możliwości organizowania imprez promujących kulturę studencką.

W latach 2007–2008 podjęto wiele innych działań, mających na celu poszerzenie i poprawę warunków lokalowych Uczelni. Dzięki porozumieniu zawartemu z władzami miasta Uczelnia stała się właścicielem dzierżawionych dotychczas budynków przy ulicy Mickiewicza – siedziby Instytutu Edukacji Muzycznej, oraz przy ulicy Podklasztornej, w którym mieści się Instytut Sztuk Pięknych. Ponadto przeprowadzono kompleksowy remont elewacji Instytutu Edukacji Muzycznej i Hotelu Asystenta przy ulicy Śląskiej, a w budynku Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego wykonano prace mające na celu dostosowanie go do obecnych przepisów przeciwpożarowych.

Rozbudowie bazy lokalowej Uczelni w kadencji 2005–2008 towarzyszyło wprowadzenie nowych rozwiązań wspierających kształcenie studentów. Zaczął obowiązywać system elektronicznej legitymacji studenckiej oraz, od 2006 roku, elektroniczny system rekrutacji na studia, który stworzył możliwość automatycznego wygenerowania zasobów informatycznych w postaci baz danych wszystkich studentów. Podobny system elektronicznej rekrutacji na studia podypłomowe i kursy dokształcające został wdrożony w 2008 roku. W 2007 roku został uruchomiony elektroniczny system weryfikacji odpłatności za studia.

Równolegle w Uczelni podjęto działania na rzecz aktywizacji zawodowej studentów oraz absolwentów. Uchwałą Senatu Akademii Świętokrzyskiej z 26 stycznia 2006 roku powołano Akademickie Biuro Karier. Jego zadania objęły między innymi prowadzenie baz danych studen-

tów zainteresowanych znalezieniem pracy oraz bazy ofert pracy składanych przez przedsiębiorców, nawiązywanie kontaktów z potencjalnymi pracodawcami i organizacjami szkoleniowymi, organizowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe.

Realizując innowacyjny scenariusz rozwoju określony w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego, przewidujący rozwój form działalności gospodarczej w trakcie edukacji, utworzono w Uczelni pierwszy w regionie świętokrzyskim Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości. Stosowną umowę w tej sprawie podpisano 25 października 2007 roku. Biuro inkubatora, zlokalizowane początkowo w budynku rektoratu i dzielone z Uczelnianym Biurem Karier, w 2008 roku zostało przeniesione do nowej siedziby w budynku G. W ciągu pierwszego roku w ramach inkubatora powołano ponad 20 firm, a ponad 1000 studentów wzięło udział w organizowanych przez inkubator szkoleniach i konferencjach.

W Uczelni zainicjowano też działania mające na celu zapewnienie studentom niepełnosprawnym warunków do pełnego uczestnictwa w życiu akademickim, między innymi usuwanie barier architektonicznych oraz barier w zakresie dostępu do informacji. Stosowną uchwałę w tym zakresie podjął Senat Akademii Świętokrzyskiej na posiedzeniu 22 lutego 2007 roku, ustanawiając jednocześnie funkcję Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych. Pod koniec tego samego roku, 13 grudnia, Senat przyjął do realizacji program „Otwarta Uczelnia”, dotyczący uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu szkoły. Obejmował on zagadnienia związane z kształtowaniem postaw wobec niepełnosprawności, likwidacją barier architektonicznych oraz w dostępie do zasobów informacyjnych i zajęć dydaktycznych, dostosowaniem struktur organizacyjnych i administracyjnych Uczelni, a także ze wzrostem aktywności zawodowej pracowników niepełnosprawnych. Działaniom legislacyjnym towarzyszyło utworzenie biura Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, wszczęcie prac projektowych związanych z dostosowaniem obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zakup i udostępnienie urządzeń umożliwiających korzystanie z zasobów biblioteki osobom niedowidzącym.

Pierwsza kadencja „uniwersytecka” to również okres zmian i znaczącej rozbudowy oferty dydaktycznej Uczelni. Dnia 12 lipca 2007 roku weszły w życie nowe standardy kształcenia, do których należało dostosować plany i programy

studiów, niejednokrotnie zmieniając ich organizację – z jednolitych studiów magisterskich na studia pierwszego i drugiego stopnia. Studia rozpoczynające się od roku akademickiego 2007/08 zostały w pełni dostosowane do nowych przepisów. Od 2005 roku oferta dydaktyczna Uczelni została wzbogacona o nowe kierunki: zdrowie publiczne, zarządzanie (w Filii w Piotrkowie Trybunalskim), administracja, informatyka oraz ekonometria, ochrona środowiska – studia drugiego stopnia, praca socjalna. W 2007 roku opracowano i wdrożono strategię nauczania języków obcych, dającą studentom możliwość wyboru lektoratu z języka obcego i poziomu jego zaawansowania, gwarantującego uzyskanie jak najwyższego poziomu biegłości językowej, potwierdzanego wynikiem wewnętrznego egzaminu certyfikacyjnego.

Nowe perspektywy w rozwoju naszej Uczelni stworzyła możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej nie tylko w zakresie rozbudowy infrastruktury, lecz także w realizacji różnorodnych przedsięwzięć edukacyjnych oraz naukowych. Aktywnemu pozyskiwaniu i wykorzystaniu tych funduszy sprzyjało utworzenie w Uczelni nowej jednostki w strukturze administracji centralnej – Biura Programów Międzynarodowych.

W latach 2005–2007 – oprócz wspomnianego już projektu inwestycyjnego związanego z budową budynku G – Uczelnia zrealizowała kilka projektów badawczych i dydaktycznych o łącznej wartości ponad 17 mln zł. Objęły one między innymi projekt – finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – pod nazwą „Dziecko sześciolatnie u progu nauki szkolnej” o wartości ponad 8,5 mln zł. Obejmował on ogólnopolskie badania mające na celu określenie stopnia przygotowania dzieci sześciolatków do podjęcia nauki w szkole.

W tym samym okresie Uczelnia zrealizowała trzy projekty związane z monitorowaniem i wdrażaniem Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, w tym zatytułowane: „Budowanie regionalnego systemu innowacji – organizacja wieloletniego cyklu konferencji naukowych na temat innowacyjności i konkurencyjności gospodarki”, a także „Współpraca na rzecz wzrostu konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw województwa świętokrzyskiego” oraz „Budowanie regionalnego systemu innowacji – analiza strukturalna gospodarki regionu i jej wykorzystanie pod kątem podnoszenia konkurencyjności

i innowacyjności regionu”. Łączna wartość tych projektów, realizowanych przez kadry naukowe Wydziału Zarządzania i Administracji, wyniosła około 1,1 mln zł.

Projekty edukacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej w latach 2005–2008 objęły między innymi projekt – o wartości 4,4 mln zł, na temat „Studia podwyższające kwalifikacje pielęgniarek i położnych”, prowadzony na Wydziale Nauk o Zdrowiu, w ramach którego 526 pielęgniarek i położnych z regionu świętokrzyskiego uzupełniło wykształcenie wymagane przez standardy obowiązujące w Unii.

Dużym wyzwaniem organizacyjnym była również realizacja projektów o łącznej wartości

3,1 mln zł zleconych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej: „Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie ICT, języków obcych oraz nauczania drugiego przedmiotu” oraz „Szkolny doradca zawodowy”. Objęły one łącznie ponad 650 nauczycieli z regionu świętokrzyskiego, którzy dzięki nim uzyskali kwalifikacje do nauczania drugiego przedmiotu albo pełnienia funkcji szkolnego doradcy zawodowego.

Ponadto Uczelnia realizowała projekty na zlecenie podmiotów zewnętrznych, między innymi Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach: studia podyplomowe z zakresu doradztwa zawodowego, poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy.

Niech umowną datę rozpoczynającą zamieszczone w tytule podrozdziału „dzis” stanowi 2 października 2008 roku – dzień inauguracji kolejnego, 39. roku akademickiego w historii Uczelni, a zarazem pierwszej inauguracji po uzyskaniu przez nią statusu uniwersytetu. Umowną, ponieważ wiele z obecnie realizowanych przedsięwzięć zainicjowanych zostało wcześniej. W szczególności dotyczy to wieloletnich planów rozwojowych Uczelni w różnych aspektach jej działalności: kształcenia, badań naukowych, rozbudowy infrastruktury, relacji z otoczeniem w wymiarze lokalnym i globalnym. Z tego samego powodu trudno wskazać granice między okresami odnoszącymi się do „dzis” i „jutra” Uniwersytetu. Dlatego struktura tego podrozdziału nawiązuje do głównych obszarów działalności Uczelni, a w ramach każdego z nich zostanie przedstawiona sytuacja obecna i plany rozwojowe.

Rozbudowa infrastruktury i bazy naukowo-badawczej Uczelni

Rozwój badań naukowych i doskonalenie oferty kształcenia każdej szkoły wyższej, jej atrakcyjność jako partnera w relacjach z innymi instytucjami edukacyjnymi, naukowymi, kulturalnymi, samorządowymi i przedsiębiorstwami są silnie skorelowane z bazą naukowo-dydaktyczną, jaką ta placówka dysponuje. Dotyczy to wszystkich dziedzin nauki i powiązanych z nimi kierunków kształcenia, a w szczególności nauk przyrodniczych i technicznych. Nowe perspektywy rozwojowe i możliwości rozbudowy infrastruktury szkolnictwa wyższego i nauki w naszym kraju, szczególnie w zakresie

dedykowanym kształceniu i badaniom naukowym w wymienionych dziedzinach, stworzyły Programy Operacyjne Innowacyjna Gospodarka, Rozwój Polski Wschodniej i Infrastruktura i Środowisko, które przyjęto do realizacji w latach 2007–2013. Łączne nakłady finansowe na rozbudowę infrastruktury naszego Uniwersytetu planowaną w tych latach zamykają się kwotą ponad 210 mln zł.

Nowe laboratoria naukowe

W marcu 2009 roku rozpoczęto w Uczelni realizację wieloletniego projektu „Rozbudowa bazy badawczej specjalistycznych laboratoriów uczelni publicznych regionu świętokrzyskiego” w ramach Programu Operacyjnego „Innowacyjna Gospodarka, Oś priorytetowa 2: Infrastruktura sfery B+R”, Działanie 2.2.: „Wspieranie tworzenia wspólnej infrastruktury badawczej jednostek naukowych”. Jego realizację poprzedziły prawie dwuletnie przygotowania, obejmujące między innymi konsultacje prowadzone zarówno w Akademii Świętokrzyskiej, jak i Politechnice Świętokrzyskiej, oraz prace w zespołach międzyuczelnianych, których zadaniem było określenie zakresu projektu. Po złożeniu wniosku aplikacyjnego projekt został przyjęty na listę indykatywną projektów kluczowych Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na podstawie decyzji Ministra Rozwoju Regionalnego z 29 sierpnia 2007 roku. Już 15 listopada tegoż roku została podpisana wstępna umowa na przygotowanie projektu pomiędzy Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a Rektorem Politechniki Świętokrzyskiej, która na podstawie porozumienia między uczelniami przyjęła na siebie obowiązki lidera projektu. W grudniu 2008 roku złożono dokumentację projektową, która w styczniu 2009 roku uzyskała pozytywną ocenę

formalną, a dwa miesiące później również pozytywną ocenę merytoryczną, jednoznaczną z zakwalifikowaniem projektu do realizacji. Było to spektakularne osiągnięcie obu kieleckich uczelni publicznych. Funkcję koordynatora projektu powierzono prorektorowi ds. nauki Politechniki Świętokrzyskiej dr. hab. Leszkowi Połoneckiemu, prof. PŚ. Koordynatorem projektu w części odnoszącej się do naszego Uniwersytetu został prorektor ds. ogólnych dr hab. Jacek Semaniak, prof. UJK. W maju 2009 roku zapoczątkowano procedury przetargowe związane z adaptacją pomieszczeń na potrzeby nowych laboratoriów i dokonano pierwszych zakupów wyposażenia laboratoryjnego. Zakończenie realizacji wszystkich przedsięwzięć w ramach projektu planowane jest na 30 czerwca 2013 roku.

Projekt o wartości 25 mln euro, finansowany w 85% ze środków Unii Europejskiej, a w 15% z budżetu państwa, realizowany jest w ramach umowy konsorcjum pomiędzy Uniwersytetem a Politechniką Świętokrzyską zawartej 10 października 2007 roku. Kwota 12,2 mln euro, jaka przypada na Uniwersytet, zostanie wydatkowana na wyposażenie w nowoczesną aparaturę 15 laboratoriów badawczych zlokalizowanych na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, zarówno w budynkach już istniejących, jak i planowanych w kolejnym etapie rozbudowy Wydziału. Obejmują one lokowane w Instytucie Biologii Laboratorium Nowoczesnych Metod Biologicznych, Pracownię Cytogenetyki, Laboratorium Biotechnologii, Laboratorium Epigenetyki, Laboratorium Biologii Medycznej; w Instytucie Chemii zlokalizowane zostanie Laboratorium Analityki Środowiskowej, Laboratorium Badań Strukturalnych, Laboratorium Metod Chromatograficznych; w Instytucie Fizyki powstaną Laboratorium Fizyki Powierzchni, Laboratorium Interferometrii Laserowej, Laboratorium Spektrometrii Laserowej oraz Zintegrowane Laboratorium Systemów Informatycznych; Instytut Matematyki wzbogaci się o Laboratorium Modelowania Matematycznego, Instytut Geografii o Laboratorium Geomorfologiczno-Hydrologiczne, a Samodzielny Zakład Ochrony i Kształtowania Środowiska o Laboratorium Badań Środowiska. Będą w nich prowadzone badania naukowe w zakresie chemii, fizyki, informatyki, ochrony środowiska, nauk o ziemi, biologii, medycyny, biotechnologii, zarówno w zakresie badań podstawowych, jak i stosowanych. Kolejnych 18 laboratoriów badawczych, wyposażonych w ramach projektu, zostanie rozlokowanych w czterech wydziałach Politechniki

Świętokrzyskiej. Komplementarna rozbudowa bazy laboratoryjnej obu publicznych uczelni w ramach wspólnie realizowanego projektu zapewni integrację kieleckiego środowiska akademickiego. Stworzy warunki do podniesienia poziomu prowadzonych w nich badań naukowych, nawiązania równorzędnej współpracy naukowej z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą oraz stanowić będzie naturalne zaplecze naukowo-badawcze regionu świętokrzyskiego. W kolejnym etapie rozbudowa tego zaplecza jest powiązana z powstaniem Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w Podzamczu Chęcińskim i Kieleckiego Inkubatora Technologicznego w Kielcach.

Rozbudowa kampusu Uczelni

Przedsięwzięciem o strategicznym znaczeniu dla Uczelni jest rozbudowa jej kampusu na terenach stanowiących jej własność i zlokalizowanych wzdłuż ulicy Świętokrzyskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie budynków Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego oraz Wydziału Zarządzania i Administracji. Docelowo powinien on objąć obiekty wszystkich jednostek organizacyjnych Uczelni. W 2006 roku opracowana została kompleksowa koncepcja architektoniczna całego kampusu, obejmująca obiekty o łącznej powierzchni około 67 000 m². Uwarunkowania zewnętrzne wymusiły etapowanie tego przedsięwzięcia i poszukiwanie zewnętrznych źródeł jego finansowania, włącznie z wykorzystaniem funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Latem 2009 roku złożono wniosek aplikacyjny na realizację projektu „Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach – II etap budowy Campusu Uczelnianego” w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, Priorytet 1 „Nowoczesna Gospodarka”, Działanie 1.1. „Infrastruktura Uczelni”. Fiszka projektowa na realizację tego zadania została złożona w sierpniu 2006 roku w odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Wielkim sukcesem Uczelni było zakwalifikowanie przedłożonego projektu na listę indykatywną projektów kluczowych Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na podstawie obwieszczenia Ministra Rozwoju Regionalnego z 11 października 2007 roku. Dnia 30 kwietnia 2008 roku została podpisana umowa wstępna pomiędzy Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości jako instytucją pośredniczącą a Uniwersytetem Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanow-

skiego w Kielcach na przygotowanie oraz realizację projektu o szacunkowej wartości 142,4 mln zł. Koordynację tych zadań powierzono zespołowi projektowemu, kierowanemu przez dr. hab. Mieczysława Poborskiego, prof. UJK, pełniącego wtedy funkcję prorektora ds. ogólnych.

Kolejne miesiące to okres intensywnych prac związanych z przygotowaniem dokumentacji niezbędnej do złożenia wniosku aplikacyjnego oraz realizacji projektu: koncepcji programowo-przestrzennej budowy obiektów, dokumentacji projektowo-kosztorysowej, studium wykonalności, decyzji o lokalizacji inwestycji, decyzji środowiskowych, pozwolenia na budowę.

Z uwagi na rozległy charakter przedsięwzięcia (łączna powierzchnia planowanych obiektów obejmuje ponad 17 000 m²), którego realizacja zgodnie z planem ma się zakończyć w czerwcu 2013 roku, zostało ono podzielone na zadania: rozbudowa i wyposażenie bazy laboratoryjnej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, budowa Biblioteki Głównej i Uniwersyteckiego Centrum Danych, budowa Centrum Języków Obcych oraz rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej.

Pierwsze z zadań obejmuje rozbudowę budynku G Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, w tym między innymi powstaną sale wykładowe wraz z pomieszczeniami dla kadry dydaktycznej i administracji, laboratoria, pracownie specjalistyczne i pomieszczenia techniczne Instytutu Chemii oraz Centrum Nowoczesnych Technologii. To samo zadanie przewiduje zakup specjalistycznego sprzętu stanowiącego wyposażenie laboratoriów dydaktycznych na kierunkach ochrona środowiska, informatyka, fizyka, chemia, biologia, geografia. Część zakupów dla potrzeb laboratoriów w Instytucie Chemii i Fizyki oraz Samodzielnego Zakładu Ochrony i Kształtowania Środowiska została zrealizowana w 2008 i pierwszej połowie 2009 roku. Nowoczesne wyposażenie laboratoriów dydaktycznych umożliwi optymalne wykorzystanie wiedzy i doświadczenia kadry naukowej oraz poszerzenie oferty edukacyjnej o nowe kierunki studiów i specjalności o charakterze innowacyjnym i kluczowym dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Planowany budynek Biblioteki Głównej o powierzchni około 6500 m² zlokalizowany zostanie w sąsiedztwie Wydziału Zarządzania i Administracji. Oprócz statutowych obowiązków związanych z zapewnieniem studentom i pracownikom Uczelni dostępu do zasobów naukowych i dydaktycznych będzie pełnić funkcję centrum komu-

nikacji społecznej, kultury i informacji. Przewidziano stworzenie warunków umożliwiających zastosowanie skomputeryzowanego systemu korzystania z księgozbioru oraz rozwój zasobów cyfrowych, skorelowany z poszerzaniem dostępu do zasobów innych ośrodków podobnej klasy w ramach współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej. Ponadto w obiekcie będzie zlokalizowane Uniwersyteckie Centrum Danych, o powierzchni około 400 m², którego sprzęt, rozwiązania programowe, bazy danych zapewnią sprawne gromadzenie, przetwarzanie, zabezpieczanie i udostępnianie strategicznych zasobów informacyjnych Uczelni oraz planowanie rozbudowy, utrzymanie i ochrona jej zasobów sieciowych.

W sąsiedztwie Biblioteki Głównej powstanie budynek o powierzchni około 4500 m², stanowiący siedzibę Centrum Języków Obcych. Będzie to obiekt dydaktyczny obejmujący sale wykładowe, ćwiczeniowe, laboratoria językowe, pracownie multimedialne do nauki języków obcych, pokoje kadry dydaktycznej. Zostaną w nim zlokalizowane jednostki organizacyjne prowadzące kształcenie na kierunku filologia angielska, germańska i rosyjska, a ponadto Międzywydziałowe Studium Języków Obcych. Tym samym Centrum stanowić będzie zaplecze dla kształcenia językowego wszystkich studentów i pracowników Uniwersytetu. Centrum Języków Obcych realizować będzie priorytet „Doskonalenie systemów nauki języków obcych” określony w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego przez rozwój i integrację nowoczesnych metod kształcenia. Służyć temu będzie interaktywne wyposażenie sal dydaktycznych i laboratoriów językowych, obejmujących między innymi stanowiska do samokształcenia językowego. Nowy obiekt oraz zastosowane w nim rozwiązania techniczne i organizacyjne umożliwią realizację kształcenia ustawicznego i rozbudowę oferty dydaktycznej o certyfikowane, językowe kursy i szkolenia specjalistyczne.

Rozbudowa kampusu wiąże się z koniecznością zaplanowania inwestycji towarzyszących, w tym wymiennikowni ciepła, przyłączy i sieci wodno-kanalizacyjnej, dróg dojazdowych, parkingów. Ich realizacja będzie skorelowana z budową budynków Centrum Języków Obcych i Biblioteki Głównej.

Istotnym dla całego Uniwersytetu składnikiem projektu – wspomagającym zarządzanie Uczelnią – jest wdrożenie kompleksowych rozwiązań teleinformatycznych obejmujących rozbudowę infrastruktury teleinformatycznej, a ponadto zintegrowanego systemu informatycznego

do obsługi toku studiów. W ramach pierwszego zadania przewiduje się rozbudowę uczelnianej sieci szkieletowej do technologii 10 Gigabit Ethernet, opartej na jednolitej platformie sprzętowej. Umożliwi ona wdrożenie administrowania wszystkimi zasobami teleinformatycznymi Uczelni za pomocą centralnych aplikacji zarządzających, posiadających graficzne interfejsy użytkownika, scentralizowaną ochronę zasobów informacyjnych. Planowane jest wprowadzenie rozwiązań zapewniających w wybranych punktach Uniwersytetu bezprzewodowego, bezpiecznego dostępu do sieci informatycznej oraz zbudowanie zintegrowanego systemu telefonii na bazie technologii IP zarządzanego przez centralny serwer komunikacyjny sprzężony z systemem elektronicznego obiegu dokumentów.

Planowane jest wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego obsługi toku studiów oraz administrowania Uczelnią, wyposażonego w funkcjonalności związane z elektronicznym obiegiem dokumentów na podstawie elektronicznej legitymacji studenckiej i pracowniczej oraz podpis cyfrowy. Dostęp do zasobów systemowych będzie się dokonywał poprzez terminale i kioski internetowe. Absolwent studiów prowadzonych na Uniwersytecie zostanie w pełni przygotowany do funkcjonowania w warunkach społeczeństwa informacyjnego.

Warunkiem koniecznym zrealizowania wymienionych tu przedsięwzięć inwestycyjnych w latach 2009–2013 jest uzyskanie pozytywnej oceny wniosku aplikacyjnego, jednoznacznej z gwarancją finansowania projektu. Stosowne decyzje w tej sprawie winny zapaść w czwartym kwartale 2009 roku.

Planowana na lata 2009–2011 rozbudowa infrastruktury Uczelni obejmuje również Uniwersyteckie Centrum Edukacji Artystycznej. Środki na współfinansowanie tej inwestycji planuje się pozyskać w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, Oś V „Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport”, Działanie 5.2.: „Podniesienie jakości usług publicznych poprzez wspieranie placówek edukacyjnych i kulturalnych”. Pozytywne rozstrzygnięcie procedury konkursowej w ramach tego działania, przewidywane na maj 2009 roku, pozwoli na sfinalizowanie budowy do 2011 roku. Obiekt o powierzchni użytkowej około 1100 m² zostanie zlokalizowany przy Wydziale Pedagogicznym i Artystycznym (ulica Krakowska). Obejmie on dużą aulę, audytoria, powierzchnie wystawiennicze i pomieszczenia biurowe. Słu-

żyć one będą kształceniu studentów Wydziału, w którym prowadzone są kierunki artystyczne w zakresie edukacji muzycznej oraz plastycznej. Budynek nie tylko będzie pełnił funkcje dydaktyczne, lecz także będzie wykorzystywany do organizacji zamierzeń artystycznych istotnych dla życia Uczelni i regionu: wystaw, koncertów itp.

W połowie 2009 roku złożono również wniosek aplikacyjny na budowę Uniwersyteckiego Centrum Przedsiębiorczości i Biznesu (CPiB) jako części Wydziału Zarządzania i Administracji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego, Oś II „Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu”, Działanie 2.1.: „Rozwój innowacji oraz wspieranie działalności dydaktycznej i badawczej szkół wyższych oraz placówek sektora B+R”.

Lokalizacja CPiB w strukturze Wydziału Zarządzania i Administracji jest ściśle powiązana z realizacją jednego z celów warunkujących wdrożenie Regionalnej Strategii Innowacji w zakresie budowy instytucjonalnych form współpracy nauki, administracji i przedsiębiorstw. Budowa tego obiektu naukowo-dydaktycznego o powierzchni 3500 m² ma istotne znaczenie dla rozwoju infrastruktury Uniwersytetu i rozszerzenia jego działalności w zakresie kształcenia ustawicznego. Baza naukowa oraz dydaktyczna Centrum będzie wykorzystywana do szerokiej współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwami, szkołami wyższymi w kraju i zagranicą. Dzięki lokalizacji w centrum naszego kraju Centrum może stanowić pomost pomiędzy podobnymi ośrodkami w Europie Wschodniej i Zachodniej. W ofercie CPiB znajdą się prace badawcze i informacje gospodarcze oraz doradztwo, a także konferencje i szkolenia. Prowadzone będzie między innymi doradztwo w zakresie pozyskiwania finansowania działalności gospodarczej, badanie inicjatyw i programów integracyjnych o charakterze społeczno-gospodarczym na poziomie lokalnym i ponadregionalnym. W strukturze Centrum zlokalizowany zostanie również Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, w którym studenci i pracownicy Uczelni otrzymają wsparcie na etapie tworzenia i rozruchu przedsięwzięć gospodarczych.

Modernizacja bazy lokalowej Uczelni

Niezależnie od wieloletnich projektów rozbudowy Uczelni, przygotowania i realizacji wymagają mniejsze przedsięwzięcia, związane z modernizacją istniejącej bazy lokalowej.

W 2009 roku obejmie ona kompleksowy remont elewacji i systemu odwadniania budynków przy ulicy Leśnej, stanowiących siedzibę Wydziału Humanistycznego. W tym samym roku zostaną przeprowadzone prace projektowe związane z dostosowaniem budynków Wydziału Humanistycznego oraz Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego przy ulicy Krakowskiej do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.

W przyszłości tempo modernizacji uczelnianych obiektów naukowo-dydaktycznych lub ich zastępowanie nowymi budynkami będzie zależało od możliwości i efektywności pozyskiwania środków finansowych z zewnętrznych źródeł, w tym funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Starania te winny również objąć budowę wielofunkcyjnej hali sportowej, która zaspokoiłaby potrzeby Uczelni w zakresie organizacji zajęć z wychowania fizycznego i prowadzonej we współpracy z Akademickim Związkiem Sportowym działalności sportowej. Obecnie większość tego rodzaju zajęć prowadzonych jest w obiektach wynajmowanych.

W 2009 roku, po uzyskaniu zgody Ministra Skarbu, zostanie sfinalizowana transakcja sprzedaży kamienicy przy ulicy Paderewskiego, przekazanej naszej Uczelni przez władze miasta Kielce. Środki uzyskane ze sprzedaży zostaną przeznaczone na zakup mieszkań dla kadry profesorskiej, której zatrudnienie przewidziane jest w związku z rozwojem kadrowym i instytucjonalnym Uniwersytetu.

Działalność naukowa i relacje z otoczeniem

Oceny wyższej uczelni dokonuje się na podstawie różnorodności i jakości prowadzonego w niej kształcenia oraz osiągnięć naukowych jej pracowników. Wynikiem działalności naukowej pracowników Uczelni jedynie w latach 2003–2008 było autorstwo 11 517 publikacji, w tym 1805 zagranicznych i 838 monografii. Uczelnia szczyli się także osiągnięciami artystycznymi swoich pracowników, którzy uczestniczą w licznych koncertach i wystawach na szczeblu regionalnym, krajowym i zagranicznym.

Jedynie w latach 2004–2008 prace doktorskie obroniło 98 pracowników, 50 uzyskało stopnie doktora habilitowanego, a 23 tytuły profesora.

Rozwój naukowy i kadrowy Uczelni umożliwił uzyskanie kolejnych uprawnień do nadawania stopnia doktora, a tym samym spełnienie formalnych warunków do jej przekształcenia

w uniwersytet o profilu humanistyczno-przyrodniczym. Działania te są kontynuowane. W kwietniu 2009 roku został złożony w Centralnej Komisji ds. Tytułów i Stopni Naukowych kolejny wniosek o nadanie Radzie Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego uprawnień do nadawania stopnia doktora w zakresie chemii. W 2009 roku planowane jest ponadto przygotowanie i złożenie wniosków o uzyskanie uprawnienia do nadawania stopnia doktora w zakresie nauk o zdrowiu na Wydziale Nauk o Zdrowiu oraz uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego w zakresie fizyki na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym. Planowane jest również złożenie w przyszłości wniosków o uprawnienia do nadawania stopnia doktora w zakresie literaturoznawstwa na Wydziale Humanistycznym oraz ekonomii na Wydziale Zarządzania i Administracji. Wielość dziedzin i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez pracowników naukowych Uczelni i jej systematyczny rozwój, zarówno w zakresie kształcenia, jak i nauki, winien znaleźć odzwierciedlenie w rosnącej liczbie jednostek posiadających uprawnienia do promowania kadry naukowej typowej dla uniwersytetu klasycznego. Działania te są nierozdzielnie związane z rozbudową systemu studiów doktoranckich. W 2009 roku ponownie zostanie przeprowadzony nabór na studia doktoranckie w zakresie historii i językoznawstwa. Szansę na uruchomienie, po uzyskaniu stosownych uprawnień, mają też studia doktoranckie w zakresie fizyki. Niezależnie Uczelnia podejmuje działania zmierzające do pozyskiwania środków finansowych na stypendia doktorskie dla młodych pracowników nauki, którzy przygotowują rozprawy doktorskie poza systemem studiów doktoranckich.

Jednostki organizacyjne Uczelni realizują wiele projektów naukowo-badawczych, wykorzystując w tym celu środki finansowe pochodzące z badań statutowych i własnych, a także z grantów Komitetu Badań Naukowych oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (łącznie 42 granty w latach 2004–2008). Istotną rolę w rozwoju naukowym kadry Uczelni odgrywa współpraca naukowa z innymi instytucjami krajowymi i zagranicznymi, zapewniającymi możliwość dostępu do unikalnych narzędzi badawczych i udział w pracach międzynarodowych grup, których dorobek obejmuje istotne odkrycia naukowe. Nie bez znaczenia jest niezwykle ważny aspekt integracyjny tej współpracy, możliwość wymiany doświadczeń oraz włączania w te działania studentów.

Warunkiem koniecznym rozwoju naukowego Uniwersytetu stanie się zwiększenie zaangażowania zewnętrznych środków finansowych w realizację projektów badawczych i wdrożeniowych, w tym środków pozyskiwanych z budżetu państwa, z funduszy Unii Europejskiej oraz przedsiębiorców. Nową jakościowo sytuację wytworzy zmiana zasad finansowania nauki, która dokona się w 2009 roku. Ograniczenie tradycyjnych dotacji na działalność badawczą w ramach własnych i statutowych z jednej strony, z drugiej zaś możliwość zwiększenia finansowania jednostek uznanych za wiodące wymusza wprowadzenie w uczelniach prorozwojowych rozwiązań, mających na celu zwiększenie aktywności w pozyskiwaniu finansowania działalności naukowej i wynalazczej.

Szczególnego znaczenia nabierają inicjatywy zmierzające do integracji sektora nauki i przedsiębiorstw, której sprzyja wspólna realizacja przedsięwzięć badawczych ukierunkowanych na zastosowania w gospodarce. Uczelnia współuczestniczy w tego typu przedsięwzięciach, realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Należy do nich między innymi projekt „Opracowanie technologii nowej generacji czujnika wodoru i jego związków do zastosowań w warunkach ponadnormatywnych” realizowany przez konsorcjum naukowo-przemysłowe. Udział w tych pracach wezmą pracownicy Instytutu Matematyki. Jego rozpoczęcie nastąpi w lipcu 2009 roku. W szerokim partnerstwie z krajowymi jednostkami naukowo-badawczymi przygotowany jest do realizacji projekt „Zaawansowane molekularne urządzenia diagnostyczno-syntetyczne przeciwciała ze zdolnością rozpoznawania specyficznych białkowych markerów procesów nowotworzenia”. Będzie on realizowany w Instytucie Chemii.

Istotnym obszarem badań i usług doradczych staje się problematyka związana z rozwojem przedsiębiorczości i innowacji w regionie świętokrzyskim. Pracownicy naukowcy Wydziału Zarządzania i Administracji brali udział zarówno w opracowaniu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego, jak i w kolejnych etapach jej monitorowania i wdrażania, w tym w ramach realizowanego na przełomie 2008 i 2009 roku projektu „Perspektywy RSI Świętokrzyskie”.

Komplementarne działania w tym zakresie są prowadzone na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, w którym jesienią 2008 roku rozpoczęła się realizacja projektu zatytułowanego

„Nauka dla biznesu – uniwersytet inkubatorem komercjalizacji badań naukowych” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IV „Szkolnictwo Wyższe i Nauka”, Działanie 4.2.: „Rozwój kwalifikacji kadr sfery B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym”. Projekt realizowany jest we współpracy z Kieleckim Inkubatorem Technologicznym. Ma on na celu podniesienie świadomości pracowników B+R w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych i transferu technologii oraz znaczenia ochrony własności intelektualnej i przemysłowej, a także współpracy w dziedzinie B+R.

W 2008 roku Uczelnia, jako partner Kieleckiego Inkubatora Technologicznego, rozpoczęła współrealizację projektu „Biznes Starter” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”, Działanie 6.2.: „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia”. Podstawowym celem projektu jest wsparcie samozatrudnienia i promocja przedsiębiorczości wśród młodzieży akademickiej oraz absolwentów szkół wyższych poprzez działalność informacyjną, wsparcie szkoleniowo-doradcze oraz finansowe, przeznaczone na rozwój przedsiębiorczości. Na 2009 rok przewidziane jest rozpoczęcie kolejnego projektu „Astronom – w poszukiwaniu gwiazd przedsiębiorczości akademickiej” we współpracy z Kieleckim Inkubatorem Technologicznym. Ten projekt ma na celu rozpowszechnienie najłatwiejszej formy zakładania działalności gospodarczej, jaką jest przedsiębiorczość akademicka.

Działalność naukowa i artystyczna oraz dydaktyczna Uczelni, a także jej potencjał kadrowy czynią ją atrakcyjnym partnerem do współpracy nie tylko na poziomie regionalnym, lecz także ponadregionalnym. Uczelnia aktywnie współpracuje z administracją państwową i samorządową, uczelniami i instytucjami naukowymi. Uczestniczy między innymi w pracach Regionalnego Komitetu Sterującego przy Marszałku Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyskiego Komitetu Monitorującego przy Wojewodzie Świętokrzyskim, współpracuje ze Świętokrzyskim Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Kieleckim Inkubatorem Technologicznym. Jest uczestnikiem konsorcjum, które będzie realizowało budowę Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w Podzamczu Chęcińskim. Na podkreślenie zasługuje też współpraca z placówkami ochrony zdrowia, w szczególności ze Świętokrzyskim Centrum

Onkologii i Wojewódzkim Szpitalem Zespołowym w Kielcach.

Od kilku lat Uczelnia jest głównym koordynatorem organizowanego corocznie Kieleckiego Festiwalu Nauki. Na szczeblu regionalnym Uniwersytet konsekwentnie realizuje politykę ścisłej współpracy z placówkami dydaktycznymi regionu, biorąc udział w organizacji wykładów, pokazów oraz konkursów dla nauczycieli i uczniów. Jesienią 2008 roku Uniwersytet – we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim i Uniwersytetem Rzeszowskim – rozpoczął realizację projektu „Feniks – długofalowy program odbudowy, popularyzacji i wspomagania fizyki w szkołach w celu rozwijania podstawowych kompetencji naukowo-technicznych, matematycznych i informatycznych uczniów” o wartości 16 mln zł. W województwie świętokrzyskim projekt obejmuje 100 szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, które zostaną wyposażone w pomoce dydaktyczne, a ich uczniowie zyskają sposobność rozwijania swych zainteresowań na dodatkowych zajęciach z fizyki, w tym prowadzonych przez nauczycieli akademickich.

Oferta dydaktyczna Uniwersytetu i jej powiązanie z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego

Rozwój Uczelni jest nierozzerwalnie związany z podnoszeniem jakości kształcenia i rozbudową jej oferty dydaktycznej. W 1969 roku Uczelnia rozpoczęła działalność w ramach trzech wydziałów, oferujących sześć kierunków studiów. Podjęło je 335 studentów, a kadre dydaktyczną stanowiło wówczas zaledwie 35 nauczycieli akademickich zatrudnionych na pełnym etacie. Dzisiaj w murach Uczelni studiuje ponad 21 500 studentów i prawie 2000 słuchaczy studiów podyplomowych. Stanowi miejsce pracy dla ponad 1700 osób, w tym 995 nauczycieli akademickich, z których 230 to samodzielni pracownicy naukowi z tytułem profesora i stopniem doktora habilitowanego. Obecna struktura organizacyjna Uniwersytetu obejmuje siedem wydziałów (w tym dwa w Filii w Piotrkowie Trybunalskim), oferujących możliwość podjęcia nauki na 30 kierunkach studiów w ramach ponad 70 specjalności z zakresu nauk pedagogicznych, humanistycznych, społecznych, przyrodniczych, artystycznych i nauk o zdrowiu. Wszystkie kierunki studiów poddane ocenie Państwowej Komisji Akredytacyjnej uzyskały wynik pozy-

tywny. Rozbudowywana jest również oferta studiów podyplomowych, obejmująca 92 kierunki w 2009 roku.

Zakres oferowanych studentom kierunków i specjalności jest w sposób ciągły dostosowywany do potrzeb lokalnego i ponadregionalnego rynku pracy. Tylko w 2009 roku wprowadzono lub zmodyfikowano 23 specjalności, w tym te o charakterze interdyscyplinarnym. Staną się one dostępne dla studentów od roku akademickiego 2009/10. W tym samym roku oferta dydaktyczna Uczelni zostanie wzbogacona o nowe kierunki studiów: logistykę, ratownictwo medyczne, fizykę techniczną oraz studia inżynierskie w zakresie informatyki. Ponadto zostaną uruchomione studia drugiego stopnia na kierunku położnictwo i zdrowie publiczne. Od roku akademickiego 2009/10 studenci zyskają możliwość odbywania studiów stacjonarnych pierwszego stopnia na kierunku pedagogika i politologia w Zamiejscowym Ośrodku Kształcenia w Staszowie.

Uczelnia stara się wykorzystywać możliwości poszerzenia oferty kształcenia dzięki funduszom strukturalnym Unii Europejskiej w ramach tzw. programów rozwojowych szkół wyższych finansowanych ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jesienią 2008 roku rozpoczęto realizację projektu „EduProgres – edukacja na rzecz gospodarki”, w ramach którego zostanie sfinansowane utworzenie nowego kierunku studiów: zdrowia publicznego, oraz specjalności marketing i wystawiennictwo (na kierunku zarządzanie, we współpracy z Centrum Targowym „Kielce”), monitoring środowiska (na kierunku ochrona środowiska) oraz studiów podyplomowych – ocena oddziaływania na środowisko, fizyka medyczna (we współpracy ze Świętokrzyskim Centrum Onkologii). Kolejnych sześć wniosków aplikacyjnych na realizację programów rozwojowych Uczelni złożono w marcu 2009 roku. Przewidują one finansowanie w ciągu najbliższych czterech lat między innymi pięciu nowych kierunków studiów pierwszego stopnia: biotechnologii, fizyki technicznej, informatyki, ekonometrii i logistyki, a także dwóch kierunków studiów prowadzonych w języku angielskim, w zakresie biotechnologii i filologii angielskiej. Ponadto przewidują one finansowanie dwóch kierunków studiów drugiego stopnia: zdrowia publicznego i położnictwa, oraz łącznie 16 specjalności na studiach pierwszego i drugiego stopnia na wszystkich wydziałach Uniwersytetu. Na podkreślenie zasługuje fakt powiązania planowanego kształcenia prowadzonego na Uniwersytecie z systemem praktyk i staży

dla wyróżniających się studentów w przedsiębiorstwach, placówkach ochrony zdrowia, mediach, instytucjach kulturalnych. Zaplanowano też system szkoleń z zakresu przedsiębiorczości realizowanych przez Biuro Karier. Ponadto w ramach projektów planowane jest wsparcie działań umożliwiających podniesienie kompetencji kadry naukowo-dydaktycznej między innymi dzięki specjalistycznym kursom języka angielskiego, stwarzającym warunki do umiędzynarodowienia studiów prowadzonych w Uczelni, kursom z zakresu technologii informacyjnej, programom staży w ośrodkach akademickich w kraju i zagranicą oraz systemom stypendiów dla doktorantów.

Stosownie do priorytetów określonych w strategii lizbońskiej, w strategii rozwoju kraju i regionu świętokrzyskiego, szczególnie istotne dla rozwoju nowoczesnego społeczeństwa, opartego na wiedzy i rozwoju innowacji, szczególnego znaczenia nabiera wspieranie kształcenia w zakresie kierunków technicznych, ścisłych i przyrodniczych. Zaspokojenie potrzeb rozwojowych w tym zakresie, ściśle skorelowane z liczbą absolwentów tych kierunków, stymulowane jest programami wsparcia kształcenia na tzw. kierunkach zamawianych, poprzez objęcie ich studentów dodatkowymi stypendiami. Od 2008 roku Uniwersytet realizuje takie działania w odniesieniu do studentów kierunku matematyka. W 2009 roku Uczelnia ubiega się o środki na ten cel w ramach kierunków matematyka, ochrona środowiska, chemia, informatyka, fizyka i fizyka techniczna.

W kolejnych latach przewidziana jest ciągła aktualizacja oferty kształcenia, w tym kształcenia ustawicznego, uwzględniająca zapotrzebowanie społeczne, uwarunkowania wewnętrzne i potrzeby rynku pracy. Rozszerzona zostanie oferta kształcenia o charakterze interdyscyplinarnym, obejmująca między innymi nowe makrokierunki. Promowane będzie nasilenie elastyczności studiowania poprzez zwiększenie możliwości wy-

boru przedmiotów przez studentów. Warunkiem koniecznym wprowadzenia takich rozwiązań jest wdrożenie komputerowego systemu obsługi toku studiów. Szczególnej troski wymagać będzie systematyczne podnoszenie poziomu nauczania oraz rozwijanie i doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, wprowadzonego jesienią 2008 roku.

Rozwiązania organizacyjne i inwestycyjne podejmowane w Uczelni winny też stworzyć warunki do wprowadzenia metody kształcenia zdalnego jako uzupełniającej formy prowadzenia zajęć oraz wdrożenia kompleksowej oferty tego typu kształcenia na wybranych kierunkach studiów.

Rozwój instytucjonalny i naukowy Uniwersytetu, jego atrakcyjna oferta kształcenia winna sprzyjać wzrastającej wymianie międzynarodowej pracowników, studentów i doktorantów. Będzie to związane z systematycznym zwiększaniem oferty zajęć i studiów prowadzonych w językach obcych.

„Dziś” to dla Uniwersytetu okres rozwoju i przemian związanych między innymi ze zmianą zasad funkcjonowania i finansowania nauki oraz szkół wyższych w Polsce. Kolejnych reform w tym zakresie należy się spodziewać w najbliższej przyszłości. Są one nieuniknione, wymuszone koniecznością funkcjonowania Uczelni w warunkach otwartego rynku edukacyjnego i naukowego w skali zjednoczonej Europy i świata, budowania społeczeństwa opartego na wiedzy, stymulowania rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Będą one wymagały nowych rozwiązań w zakresie organizacji Uczelni i realizowania przez nią podstawowych zadań statutowych: kształcenia i prowadzenia badań naukowych. Jednocześnie warunki te stwarzają nowe możliwości rozwojowe. Ich umiejętne wykorzystanie zapewni naszemu Uniwersytetowi osiągnięcie poziomu pozwalającego na współpracę i rywalizację na zasadach równorzędnych z innymi uniwersytetami w kraju i zagranicą.

Modérato (alla breve) **Hymn**

muż.: Mirosław Niziurski
stóna.: Adam Zych

S *p* 4 Se-rcem przy- sa- ni zie- mi oj- czy- stej, bli- skiej jak dło- nie oj- ca i jak matki

A 4

T 4 Se-rcem przy- sa- ni zie- mi oj- czy- stej, bli- skiej jak dło- nie oj- ca i jak matki

B

S 2 *tranz.* 4 Pragniemy od- na- leźć czas ży- cia w twórc- nie wa- rto- ści, któ- rych nie po-

A 2 4

T 2 *tranz.* 4 Pragniemy od- na- leźć czas ży- cia w twórc- nie wa- rto- ści, któ- rych nie po-

B

- 19 czerwca. Rozporządzeniem Rady Ministrów z 19 czerwca 1969 roku powołano do życia WSN w Kielcach. W skład Komitetu Organizacyjnego weszli: doc. dr Tadeusz Malinowski, mgr Bogusław Adamczyk, mgr Zygmunt Małecki, mgr Stanisław Ornatowski. Ministerstwo upoważniło rektora Malinowskiego do utworzenia w ramach WSN trzech wydziałów: Humanistycznego, Matematyczno-Przyrodniczego i Pedagogicznego, oraz Międzywydziałowego Zakładu Nauk Filozoficzno-Społecznych i Międzywydziałowego Zakładu Praktyk Pedagogicznych.
- 28 czerwca. Powołano Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, jednostkę międzywydziałową, która rozpoczęła działalność 1 października.
- 1 lipca. Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego mianowało rektorem WSN w Kielcach doc. dr. Tadeusza Malinowskiego.
- 3 września. Pierwsze posiedzenie Senatu. W obradach wzięli udział: rektor doc. dr Tadeusz Malinowski, dziekan Wydziału Humanistycznego doc. dr Michał Jaworski, dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego doc. dr Bazyli Bończak, dziekan Wydziału Pedagogicznego doc. dr Tadeusz Wróbel, I sekretarz Podstawowej Organizacji Partyjnej mgr Władysław Figarski, dyrektor administracyjny mgr Zygmunt Małecki, kierownik Międzywydziałowego Zakładu Nauk Filozoficzno-Społecznych doc. dr Witold Ptaszyński, kierownik Studium Wojskowego płk Józef Bogaczewicz. Powołano sześć komisji, w tym komisję ds. Wydawniczych, na której czele stanął doc. dr Michał Jaworski.
- 27 września. Pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego 1969/70 w sali kina „Romantica”. Uroczystość otworzył rektor Tadeusz Malinowski. Na uroczystości nie zabrakło władz partyjnych i państwowych. Wykład inauguracyjny na temat: „Praca nad kulturą języka w ćwierćwieczu Polski Ludowej”, wygłosił doc. dr Michał Jaworski. Studia rozpoczęło 249 studentów na sześciu kierunkach i trzech wydziałach. Jak zaznaczył rektor, przewiduje się wprowadzenie około 15 kierunków studiów.
- 30 września. Odbyło się pierwsze zwyczajne posiedzenie Senatu WSN w Kielcach z udziałem opiekuna wyższych szkół nauczycielskich z ramienia Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego mgr. H. Weyny, zastępcy kierownika Wydziału Propagandy KW PZPR mgr. Bogusława Adamczyka, redaktora „Trybuny Ludu” Jerzego Kraśniewskiego, kuratora Kieleckiego Okręgu Szkolnego mgr. Stanisława Ornatowskiego.
- 22–23 listopada. Obrady zespołu rzeczoznawców Ministerstwa Oświaty ds. programów wyższych szkół zawodowych nad programem dla kierunku filologii polskiej WSN. W zespole językoznawców znaleźli się profesorowie: Stanisław Jodłowski (UJ), Władysław Szyszkowski (WSP Kraków), Jan Tokarski (UW), doc. dr Jan Kulpa (WSP Kraków), doc. dr Irena Bajerowa (Uniwersytet Śląski) oraz doc. dr Władysław Drobny (WSN Szczecin) i doc. dr Michał Jaworski (WSN Kielce).
- 28 listopada. Rektor Tadeusz Malinowski powołał pierwsze Kolegium Rektorskie w składzie: mgr Zygmunt Małecki, mgr Władysław Figarski, doc. dr Józef Mroźkiewicz, doc. dr Michał Jaworski, doc. dr Bazyli Bończak, doc. dr Tadeusz Wróbel.

1970

Styczeń. Pierwszy obóz narciarski w Bukowinie Tatrzańskiej, zorganizowany dla 30 studentów nauczania początkowego z wychowaniem fizycznym.

18 lutego. Podczas posiedzenia Senatu uroczyste ślubowanie złożyli: doc. dr Józef Mrożkiewicz i doc. dr Eugeniusz Kriegelewicz. Dziekani poszczególnych wydziałów złożyli szczegółowe sprawozdania z pierwszej sesji egzaminacyjnej. Zreferowano sprawę budżetu na 1970 rok. Kwestor Czesława Omańska poinformowała, że zatwierdzony preliminarz wydatków na rok bieżący wynosi 8 205 000 zł.

17 marca. W Magazynie „Słowa Ludu” ukazał się obszerny artykuł *Uczelni czas dojrzewania*, będący wynikiem spotkania z rektorami i kadrami naukową WSN i Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Kielcach. Odbyła się dyskusja wykładowców i wychowawców z własnymi studentami. Miała ona charakter wyjaśniająco-polemicznej rozmowy. Przedstawiono również perspektywy rozwoju Uczelni.

6 maja. Na posiedzeniu Kolegium Rektorskiego przekazano informacje o wynikach rozmów przeprowadzonych z rektorami Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Jagiellońskiego na temat współpracy naukowo-dydaktycznej. Rektor poinformował, że decyzją Ministerstwa nasza Uczelnia otrzymała dodatkowe etaty na rok akademicki 1970/71 (pięć bibliotecznych, cztery administracyjne i cztery naukowe).

13 maja. Oceniono stan przygotowań do studenckich praktyk pedagogicznych i robotniczych. Wszyscy studenci zobowiązani do odbycia praktyk pedagogicznych otrzymali przydziały na koloniach i obozach harcerskich. Jeśli chodzi o praktyki robotnicze, Uczelnia podpisała umowy z trzema zakładami: z Sadowniczym Zakładem Doświadczalnym w Lipowej, ze Spółdzielnią Pracy Przemysłu Owocowo-Warzywnego w Bodzentynie, z Kieleckim Przedsiębiorstwem Robót Inżynierskich.

14 czerwca. Uczelnia gościła delegację pracowników oświaty z Winnicy.

16 czerwca. W Kielcach rozpoczęła obrady Krajowa Konferencja Pedagogów poświęcona omówieniu – na przykładzie kieleckiej WSN – obecnego i przyszłego profilu wyższych szkół nauczycielskich. W konferencji wzięli udział rektorzy trzech wyższych szkół pedagogicznych i czterech wyższych szkół nauczycielskich.

14 listopada. Powstało pierwsze na Wydziale Humanistycznym Studenckie Koło Historyków.

1971

Lipiec – sierpień. Rozpoczęto organizację obozów szkoleniowo-sportowych w Sępólnie Krajeńskim dla studentów pierwszego roku.

Wydano pierwsze skrypty uczelniane.

Październik. Utworzono Zakład Chemii.

1972

Czerwiec. Zespoły z Kielecko-Radomskiej Wyższej Szkoły Inżynierskiej i WSN opracowały koncepcję przestrzennego zagospodarowania przydzielonych uczelniom terenów położonych między Aleją 1000-lecia Państwa Polskiego a ulicą Świętokrzyską. Powstać tam miało miasteczko akademickie.

Lipiec. Utworzenie Sekcji Wydawniczej, stanowiącej zaczątek Wydawnictwa uczelnianego.

1 października. Rektorem Uczelni został doc. dr Edmund Staszyński.

Październik. Utworzenie Zakładu Biologii; uruchomienie nowych kierunków kształcenia: biologia oraz fizyka z chemią.

1973

17 stycznia. Dziekan doc. dr Michał Jaworski poinformował Radę Wydziału Humanistycznego, że kolegium ministerstw Oświaty i Wychowania oraz Nauki, Szkolnictwa i Techniki na posiedzeniu w Krakowie podjęło uchwałę o przekształceniu wyższych szkół nauczycielskich w pełne uczelnie wyższe, kształcące na poziomie magisterskim. Proces przekształceń miał się rozpocząć w roku akademickim 1973/74, a zakończyć w 1977/78.

Maj. Uruchomienie pracowni małej poligrafii, co dało możliwość rozpoczęcia wydawania własnych publikacji.

29 września. Rozporządzenie Rady Ministrów z 29 września 1973 roku w sprawie przekształcenia WSN w Kielcach w WSP. Rozporządzenie weszło w życie 1 października 1973 roku. Podpisał je Prezes Rady Ministrów Piotr Jaroszewicz.

1 października. Uroczysta inauguracja roku akademickiego już w strukturze WSP. Rektor doc. dr Edmund Staszyński podziękował społeczeństwu Kielecczyny za okazane wsparcie w budowaniu Uczelni. Uruchomiono jednolite czteroletnie studia magisterskie na dziewięciu kierunkach.

19 grudnia. WSP w Kielcach jako jedna z pierwszych uczelni w Polsce wprowadziła obowiązkowe zajęcia z wychowania fizycznego dla wszystkich lat studiów oraz obowiązkowe obozy narciarskie dla studentów drugiego roku (od 1 stycznia 1976).

Wyprawa naukowa pracowników Instytutu Geografii do Afganistanu.

1974

Lipiec – sierpień. Pierwsze obozy żeglarskie.

1 października. Piąta jubileuszowa inauguracja roku akademickiego 1974/75. W przemówieniu rektor WSP doc. dr Edmund Staszyński wspomniał o dynamicznym rozwoju Uczelni. W ciągu pięciu lat jej istnienia liczba studentów wzrosła od około 300 w roku akademickim 1969/70 do przeszło 4800 w 1974 roku. Rektor przedstawił też perspektywy rozwoju Uczelni do 1980 roku. Planowano otwarcie kolejnych instytutów oraz podwojenie liczby studentów. Kadra nauczycielska zwiększyła się ponad czterokrotnie od momentu powstania WSN i liczyła ponad 200 osób. Na rok 1974 liczbę pracowników naukowych planowano podwoić.

W roku akademickim 1974/75 utworzono Czytelnię Czasopism, Oddział Informacji Bibliograficznej, Oddział Instrukcyjno-Metodyczny oraz Pracownię Zbiorów Specjalnych w Bibliotece Głównej.

Rozpoczęto przechodzenie od struktury zakładów do instytutów. Jako pierwszy powstał Instytut Pedagogiki i Psychologii z sześcioma zakładami oraz Instytut Biologii i Nauk o Ziemi.

Wyprawa naukowa pracowników Instytutu Geografii do Pakistanu i Indii.

Uruchomienie pierwszych na Uczelni studiów podyplomowych w zakresie zarządzania oświatą.

Uruchomienie punktów konsultacyjnych w Radomiu, Ostrowcu Świętokrzyskim i Jędrzejowie.

1975

1 października. Przekształcenie Zakładu Chemii w Instytut.

Powołanie Archiwum WSP.

1976

Luty. Powołanie Instytutu Historii.

23 kwietnia. W WSP w Kielcach obradowała grupa „PAMIR”, składająca się z fizyków radzieckich z następujących ośrodków naukowych: Instytutu Fizyki Akademii Nauk w Moskwie, Uniwersytetu Moskiewskiego im. Michaiła W. Łomonosowa, Akademii Nauk w Tbilisi, Duszanbe, Taszkencie i Ałma-Acie, oraz fizyków polskich z Uniwersytetu Łódzkiego i Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Krakowie. Wszyscy naukowcy prowadzili wspólne badania dotyczące oddziaływań jądrowych bardzo wysokich energii.

26–28 kwietnia. W WSP obradowała Krajowa Konferencja Metodologiczna poświęcona teorii i praktyce nauczania języka rosyjskiego w szkołach polskich. W jej obradach uczestniczyli nauczyciele akademicy ze wszystkich uniwersytetów i wyższych szkół pedagogicznych, w których prowadzone były studia z zakresu filologii rosyjskiej. Organizatorem konferencji był Instytut Filologii Rosyjskiej WSP.

30 kwietnia. Na uroczystym posiedzeniu Kolegium Rektorskiego z udziałem członków Senatu rektor Edmund Staszyński wręczył nominacje dyrektorom i wicedyrektorom nowo powstałych instytutów. Dyrektorami zostali: doc. dr Zenon Harczuk – Instytutu Filologii Rosyjskiej, doc. dr Beniamin Lenarcik – Instytutu Chemii, doc. dr Julian Bartosik – Instytutu Geografii, doc. dr hab. Wacław Urban – Instytutu Historii.

2–7 maja. Odbyły się Mistrzostwa Polski WSP i Uniwersytetów w koszykówce kobiet. O tytuł mistrza walczyło 12 zespołów. WSP w Kielcach zdobyła drugie miejsce.

7–8 maja. Instytut Filologii Polskiej i Zakład Języka Polskiego zorganizował I Ogólnopolską „Konferencję Naukowo-Dydaktyczną Młodszych Pracowników Naukowych Prowadzących Zajęcia z Przedmiotów Językoznawczych”. W konferencji wzięły udział wszystkie wyższe szkoły pedagogiczne i uniwersytety. Referaty były podstawą nieskrępowanej, gorącej i przyjacielskiej dyskusji.

13–15 *maja*. Studencka Wiosna Kulturalna rozpoczęła się barwnym korowodem. W programie juwenaliów znalazły się między innymi: koncert zespołu „95-nota bene”, występ Jacka Kleyffa, Michała Tarkowskiego, Janusza Weissa, nocny kabaret, turniej „piłki kopanej” kobiet i mężczyzn oraz koncert Skaldów.

14–16 *maja*. Na zaproszenie Instytutu Filologii Polskiej i Instytutu Historii przebywał w Kielcach pracownik naukowy z Bratysławy dr Józef Hriść, który wygłosił w Instytucie Historii referat na temat „Odrodzenie narodowe na Słowacji w drugiej połowie XIX wieku”.

19 *czerwca*. Ministerstwo Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki przesłało ocenę wynalazczości w szkołach wyższych w 1975 roku. Nasza Uczelnia zajęła II miejsce wśród szkół pedagogicznych.

29 *czerwca*. Pierwsi absolwenci Wydziału Pedagogicznego studiów zaocznych otrzymali dyplomy z tytułem magistra.

Wrzesień. Powstanie Instytutu Matematyki.

2–9 *września*. W Sępólnie Krajeńskim odbyła się konferencja członków Kolegium Rektorskiego z udziałem zaproszonych gości. Głównym tematem obrad była „Rola, zadania planowanie i organizacja badań naukowych w WSP w Kielcach”.

18–20 *listopada*. Odbyła się sesja naukowa w 60. rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza. Sesję poprowadził dr Jan Paclawski.

Rozdzielenie Instytutu Biologii i Nauk o Ziemi i powołanie dwóch samodzielnych instytutów: Biologii i Geografii.

Rozpoczęcie wydawania własnych zeszytów naukowych. Jako pierwsze ukazały się „Kieleckie Studia Historyczne”.

1977

6 *stycznia*. Przeprowadzono wybory elektorów do Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i Techniki obu kieleckich uczelni.

17 *stycznia*. Odbyła się uroczystość przekazania naszej Uczelni sztandaru. Moment ten poprzedziła sesja naukowa na temat „Kielecczyzna od wyzwolenia do dziś”. Referentami byli dr Stefan Iwaniak, dr Czesław Szczepańczyk i dr Mieczysław B. Markowski. Następnie odbyło się spotkanie, w trakcie którego minister Zygmunt Huszcza przekazał na ręce rektora doc. dr. Edmunda Staszyńskiego Medal Komisji Edukacji Narodowej. Odznaki Za Zasługi dla Kielecczyzny otrzymali: dr Zbigniew Dulewicz, dr Jerzy Ćmak, dr Władysław Figarski, dr Józef Krasuski, dr Jerzy Rutkowski, dr Krystyna Małuszyńska, dr Halina Jankowska.

17–31 *stycznia*. Z okazji 32. rocznicy wyzwolenia Kielc Biblioteka Główna WSP zorganizowała wystawę „Kielecczyzna dawna i współczesna w ikonografii i literaturze pięknej”.

Luty. Ponad 1100 studentów wzięło udział w obozach narciarskich w Bukowinie Tatrzańskiej.

6–7 *maja*. Sesja naukowa „Dzieje Kielecczyzny w historiografii Polski Ludowej. Stan i program badań”.

6–9 *maja*. Studencka Wiosna Kulturalna rozpoczęła się barwnym korowodem na Plac Obrońców Stalingradu (dziś Plac Wolności). W programie znalazł się między innymi maraton filmowy w kinie „Moskwa”, studencka gala piosenki, kabareton i rozgrywki sportowe.

18–19 *maja*. W Instytucie Filologii Polskiej zorganizowano sesję naukową w 75-lecie śmierci Adolfa Dygasińskiego. Wzięło w niej udział wielu naukowców z całego kraju.

17 *maja*. WSP Kielce podpisała umowę o współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim. W uroczystym spotkaniu, jakie odbyło się z tej okazji, wzięli udział przedstawiciele władz Uniwersytetu Jagiellońskiego, z rektorem prof. dr. hab. Mieczysławem Karasiem, oraz Senat WSP, z rektorem doc. dr. Edmundem Staszyńskim. Kontakty między obu uczelniami przewidywały współpracę w dziedzinie badań naukowych, wydawnictw, organizacji sesji naukowych, kształcenia kadr naukowych, zdobywania stopnia doktora i doktora habilitowanego.

16 *lipca*. Uczelnia podpisała porozumienie o współpracy z Uniwersytetem Warszawskim. W uroczystości wzięli udział rektorzy obydwu Uczelni: prof. dr. hab. Zygmunt Rybicki i doc. dr. Edmund Staszyński.

1–10 *września*. Kadra kierownicza Uczelni wzięła udział w szkoleniu, które odbyło się w Ameliówce. Omówiono wiele tematów związanych z funkcjonowaniem Uczelni. W dniu 9 i 10 września odbyło się posiedzenie Senatu WSP z Kolegium Rektorskim WSP w Krakowie. Omówiono formy współpracy obu uczelni.

13 *grudnia*. W Sali Senatu WSP w Krakowie w obecności członków kolegiów rektorskich złożyli podpisy pod porozumieniem o wzajemnej współpracy obu uczelni rektor krakowskiej WSP doc. dr. hab. Bolesław Faron i rektor WSP w Kielcach doc. dr. Edmund Staszyński.

1978

5–29 *stycznia*. Studenckie obozy narciarskie w Bukowinie Tatrzańskiej.

23–27 *lutego*. W ramach VI Festiwalu Studentów PRL zorganizowano w Kielcach imprezę o nazwie VIII Spotkania Teatrów Debiutujących „Start-78”. Na występy przybyły 23 zespoły reprezentujące 14 środowisk studenckich.

16 *marca*. W naszej Uczelni odbyła się narada sekretarzy komitetów uczelnianych PZPR wszystkich szkół pedagogicznych w kraju. Tematem obrad były problemy intensyfikacji działania organizacji partyjnych w uczelniach po II Krajowej Konferencji partii.

8–9 *kwietnia*. Studenci pierwszego roku geografii zorganizowali Sesję Staszicowską, na której przedstawiono dorobek uczonego i organizatora przemysłu w Zagłębiu Staropolskim. Później odbyła się sesja „Kras świętokrzyski”, na którą zaproszono studentów z innych kierunków.

30 *marca*. Odbyło się spotkanie władz Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego z dyrekcją Instytutu Pedagogiki i Psychologii naszej Uczelni. Na spotkaniu podpisano umowę o współpracy między dwoma instytutami.

27–28 *maja*. W Jodłowym Dworze odbyła się narada historyków oświaty i wychowania zorganizowana przez naszą Uczelnię. W dyskusji omawiano rolę i miejsce historii wychowania w pedagogicznym kształceniu nauczycieli. Uczestnicy ustalili, że adresatem wniosków, oprócz historyków oświaty i wychowania pracujących w uczelniach kształcących nauczycieli, będzie Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk.

28 *sierpnia*. Na drugą już z kolei wyprawę naukową do Pakistanu wyruszyła grupa studentów z trzeciego roku Instytutu Geografii i pracowników naukowych naszej Uczelni. Ekspedycja trwała ponad dwa miesiące. Miała charakter naukowy. Uczestnicy wyprawy skoncentrowali się na badaniu obszarów pustynnych.

Październik. Rozpoczęcie budowy gmachu Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego przy ulicy Świętokrzyskiej.

1979

7 *września*. Decyzją rządową Uczelnia otrzymała nazwę „Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach” i taki sam napis umieszczono na wręczonym władzom Uczelni sztandarze, ufundowanym przez istniejący wówczas Komitet Przyjaciół Szkół Wyższych. Uroczystość nadania Uczelni imienia i obchodów dziesiątej rocznicy powstania połączono z upowszechnieniem dorobku i znaczenia dla kultury polskiej jej patrona jako wybitnego humanisty i ojca polskiej literatury.

Październik. Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Techniki dla studentów rusycystyki stworzyło warunki do jednosemestralnych studiów w uczelniach na terenie ZSRR, co istotnie przyspieszało i pogłębiało praktyczną naukę języka rosyjskiego.

1980

Październik. Przejście na pięcioletni tok studiów.

Powołano Instytut Fizyki.

Uruchomiono radiowęzeł w akademikach przy ulicy Śląskiej.

Listopad. Senacka Komisja ds. Współpracy ze Środowiskiem podjęła uchwałę w sprawie zorganizowania Zakładu Badań nad Historią, Literaturą i Kulturą Regionu Świętokrzyskiego, w którym byłyby prowadzone i koordynowane badania regionalne, głównie o charakterze humanistycznym, a ich wyniki publikowane w wydawnictwie ciągłym oraz drukach zwartych, samoistnych.

1981

Maj. Koniec kadencji władz Uczelni. Nowym rektorem został wybrany przez społeczność akademicką prof. dr hab. Henryk Jurkiewicz, natomiast jego zastępcami zostali: doc. dr Stanisław Cieśliński, doc. dr hab. Jan Paclawski i doc. dr Andrzej Liedke.

Listopad. Powstanie Wydziału Zamiejscowego w Piotrkowie Trybunalskim.

Utworzenie Instytutu Wychowania Muzycznego.

13 *grudnia*. Na kierownictwo wszystkich struktur organizacyjnych Uczelni nałożony został – przez wprowadzony stan wojenny – obowiązek uspokojenia wrzenia społeczno-politycznego w środowisku pracowniczym i studenckim.

Grudzień. Utworzono Katedrę Psychologii, z doc. dr. Witoldem Dobrołowiczem jako kierownikiem, która objęła dwa zakłady: Psychologii Rozwojowej i Psychologii Społeczno-Wychowawczej, oraz Pracownię Psychologii Ogólnej.

Ograniczenie funkcjonowania Uczelni w stanie wojennym. Wstrzymano działalność Wydawnictwa i Poligrafii, a ich pomieszczenia zaplombowano.

1982

Styczeń – wrzesień. Zakład Ekologii i Ochrony Środowiska wraz z Pracownią Biologii Rozwoju uzyskał samodzielność i został wyłączony z Instytutu Biologii.

Wspólnie z Politechniką Świętokrzyską powołano Międzyuczelniane Centrum Informatyki.

Podpisano umowę o współpracy naukowej ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym.

Październik. Powołano kierunek studiów wychowanie muzyczne i specjalność pedagogika z plastyką. Od tego roku na wszystkich kierunkach studiów pedagogicznych i nauczycielskich wprowadzono nowe zasady organizacji i kształcenia oraz plany studiów pięcioletnich. W ten sposób zlikwidowano występujący w Polsce zróżnicowany system kształcenia, w którym występowały – realizowane także na uniwersytetach – czteroletnie studia magisterskie „nauczycielskie” i pięcioletnie studia „nienauczycielskie”. Od tego czasu tytuły zawodowe „magister” stały się równoważone, niezależnie od uczelni, która je wydała.

WSP kupiła pierwsze własne kabinowe łodzie żaglowe. Docelowo uczelniana flota liczyła osiem łodzi, budzących zachwyt wśród innych żeglarzy.

1983

Styczeń – sierpień. Uchwalono pierwszy Statut Uczelni, który wprowadzał zasadę wyborów organów kolegialnych i jednoosobowych szkoły.

Powołano samorząd studencki.

Wrzesień. Instytut Pedagogiki i Psychologii był organizatorem konferencji naukowej w Bocheńcu koło Chęcin. Była to pierwsza z kilku konferencji naukowych na temat specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci w różnych kontekstach. Następna konferencja, której kierownikiem naukowym był ks. prof. Jan Śledzianowski, dotyczyła rodziny i jej współczesnych zagrożeń.

1984

Styczeń – grudzień. Rozpoczęto kształcenie nauczycieli wychowania fizycznego w ramach trzyletniego Studium Fakultatywnego Wychowania Fizycznego dla studentów studiów dziennych i w ramach osiemnastomiesięcznego Studium Podyplomowego dla absolwentów WSP różnych kierunków.

Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, funkcjonujący dotąd na Wydziale Humanistycznym, umiejscowiono na Wydziale Pedagogicznym.

Powstał Zakład Organizacji Oświaty i Pedagogicznego Kształcenia Nauczycieli na Kierunkach Niepedagogicznych.

Członkowie Oddziału Świętokrzyskiego Polskiego Towarzystwa Chemicznego zorganizowali w Kielcach Zjazd Naukowy tej organizacji oraz Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego.

W ramach Instytutu Matematyki powołano Zakład Wychowania Technicznego, który funkcjonował do 1987 roku. Funkcję kierownika Zakładu pełnił dr Marian Kucy.

1 października. Rektorem WSP został prof. dr hab. Zdzisław Czarny.

1985

Marzec. Na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym wydzielono Katedrę Ekologii i Ochrony Środowiska z Pracownią Biologii Rozwoju.

Wrzesień. Oddział Kielecki Polskiego Towarzystwa Matematycznego zorganizował w Kielcach ogólnopolski Zjazd i Walne Zgromadzenie tej organizacji.

Utworzono Uniwersytet III Wieku w Kielcach.

1986

Styczeń – marzec. Utworzono Instytut Wychowania i Nauczania Wczesnoszkolnego z trzema zakładami i dziewięcioma pracowniami.

Utworzono Instytut Edukacji Szkolnej (dyrektorem został doc. dr hab. Władysław Szlufik). Utworzenie nowego Instytutu na Wydziale Pedagogicznym wynikało głównie z konieczności podejmowania przez ten Wydział nowych zadań edukacyjnych i naukowych związanych z rozwojem poszczególnych subdyscyplin pedagogicznych, o coraz wyraźniejszej specyfice merytorycznej i metodologicznej.

10 kwietnia. Na mocy Zarządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie wymiaru i form zajęć wychowania fizycznego w szkołach wyższych mu podległych ustalono obowiązkowe i nieobowiązkowe formy zajęć wychowania fizycznego. W kieleckiej WSP ustalono, że na te zajęcia przeznaczają się dwie godziny lekcyjne w tygodniu na pierwszych trzech latach studiów.

15 maja. Uchwałą Senatu zatwierdzono *Hymn Uczelni*. Autorem słów jest dr hab. Adam A. Zych, a muzykę skomponował prof. Mirosław Niziurski.

297

1987

20 marca. Przekształcono istniejący dotychczas Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w samodzielny zakład o tej samej nazwie, działający ponownie w ramach struktur Wydziału Humanistycznego.

Wrzesień. Nowo wybranym rektorem WSP został prof. Mirosław Niziurski – kompozytor, dotychczasowy kierownik Zakładu Wychowania Muzycznego i dyrektor Instytutu Wychowania Muzycznego.

1988

Styczeń – grudzień. Uruchomiono kierunek nauki społeczne.

Na Wydziale Humanistycznym poczyniono starania w celu uzyskania pierwszego uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii.

Dokupiono grunty przy ulicy Konopnickiej, przeznaczone pod rozbudowę Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego.

Rozpoczęto prace związane z komputeryzacją Uczelni.

1989

1 października. Rada Wydziału Humanistycznego uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii.

Budynek przy ulicy Żeromskiego 5, dotychczas użytkowany przez Polską Zjednoczoną Partię Robotniczą, stał się własnością Skarbu Państwa. Miejscowe władze zamierzały ulokować w nim jedną z instytucji publicznych lub gospodarczych (sąd lub bank). Studenci i pracownicy WSP podjęli akcję mającą na celu pozyskanie tegoż gmachu na cele dydaktyczne i naukowe.

1990

Czerwiec. Wydano *Pamiętnik Świętokrzyski. Studia z dziejów kultury chrześcijańskiej w hołdzie kieleckiego środowiska naukowego dla papieża Jana Pawła II.*

1 grudnia. Rektorem został prof. dr hab. Adam Kołataj – inżynier, zootechnik, dotychczasowy dyrektor Instytutu Biologii.

Powstał Zakład Wychowania Estetycznego. Otrzymał wówczas w budynku głównym Wydziału Pedagogicznego przy ulicy Krakowskiej 11 skromne warunki lokalowe oraz niezbędny sprzęt do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Nowy zakład zajął się organizacją procesów dydaktycznych oraz badaniem związków sztuki i wychowania.

1991

Maj. Na podstawie uchwały Rady Wydziału Humanistycznego dotychczasowy Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej został przekształcony w Instytut.

27 czerwca. Uchwałą Senatu przy Wydziale Humanistycznym powołano Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, z dwoma sekcjami: angielską i niemiecką.

Listopad. Mediacja (po strajku okupacyjnym studentów historii) ówczesnego Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr. hab. Henryka Samsonowicza ostatecznie zdecydowała o przyznaniu WSP w Kielcach budynku przy ulicy Żeromskiego 5.

1992

27 lutego. Utworzono nowy kierunek studiów w zakresie nauk o zarządzaniu, prowadzony przez Instytut Nauk Społecznych. Oznaczało to, że Instytut od 1993 roku prowadził dwa kierunki studiów: nauki społeczne (przekształcone z czasem w nauki polityczne) oraz kierunek zarządzanie i marketing.

29 września. W miejsce dotychczasowego Instytutu Nauk Społecznych powołany został odrębny, samodzielny Wydział Zarządzania i Administracji.

Wrzesień. Pozyskanie nowej własnej siedziby Wydziału Zarządzania i Administracji przy ulicy Mielczarskiego, co wydatnie poprawiło warunki pracy naukowej i dydaktycznej.

Październik. Pierwszym dziekanem Wydziału Zarządzania i Administracji i faktycznym jego twórcą został dr hab. Ryszard Czarny, późniejszy wicemarszałek Senatu RP, minister edukacji narodowej oraz ambasador w Szwecji i Norwegii.

Na Wydziale Pedagogicznym połączono dotychczas odrębne kierunki kształcenia: nauczanie początkowe i wychowanie przedszkolne, tworząc specjalność pedagogiczną pod nazwą pedagogika wczesnoszkolna i przedszkolna, co uzasadniała potrzeba przygotowania kwalifikowanych nauczycieli dla coraz bardziej integrujących się poziomów edukacji małego dziecka. Utworzono trzyletnie studia zawodowe o specjalności pedagogika socjalna.

1993

Styczeń – grudzień. Utworzono Stację Monitoringu na Świętym Krzyżu, wchodzącą w skład ogólnopolskiego systemu monitoringu środowiska.

Podjęto intensywne działania związane z komputeryzacją, między innymi Biblioteki Głównej, podłączeniem – wraz z Politechniką Świętokrzyską – do Internetu w ramach naukowej akademickiej sieci komputerowej NASK; pod koniec roku w Uczelni było 140 komputerów.

Podpisano umowy o współpracy z uczelniami i placówkami naukowo-badawczymi w Tarnopolu, w Doniecku, we Lwowie, w Essen i w Nitrze.

1994

9 *czerwca*. Senat podjął uchwałę upoważniającą kierownictwo Uczelni do nabycia nieruchomości przy ulicy Żeromskiego 5 w zamian za zrzeczenie się nieruchomości przy ulicy Warszawskiej 33 i Wesolej 56 na rzecz Skarbu Państwa.

22 *września*. Uchwalenie przez Senat wotum nieufności wobec rektora Adama Kołataja.

1995

1 *stycznia*. Zgodnie z Uchwałą Senatu z 17 lutego 1994 roku wszystkie wydziały, instytuty oraz jednostki organizacyjne międzywydziałowe i pozawydziałowe uzyskały samodzielność finansową.

20 *listopada*. Rektorem WSP został prof. dr hab. Marian Koziej.

Instytut Edukacji Wczesnoszkolnej i Specjalnej przekształcono w Instytut Edukacji Szkolnej. Dyrektorem została dr Stanisława Czerpak.

Odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa na temat przygotowania reformy systemu edukacyjnego na poziomie wczesnoszkolnym. Kierownikiem naukowym konferencji był dr Zdzisław Ratajek.

1996

29 *maja*. Rada Wydziału Humanistycznego podjęła uchwałę o przekształceniu Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Zakład Neofilologii, z dwoma pracownikami: języka angielskiego i języka niemieckiego. Kierownikiem Zakładu został mgr Andrzej Diniejko.

9–21 *września*. Odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Auksologia a promocja zdrowia”. Jej organizatorem był Zakład Antropologii Pedagogiki Instytutu Edukacji Szkolnej. Patronat nad konferencją sprawowało Ministerstwo Edukacji Narodowej i Urząd Miejski w Kielcach. Konferencja była próbą kontynuowania cyklicznych narad dotyczących związków antropologii, medycyny i promocji zdrowia, dlatego skupiała specjalistów różnych dziedzin nauki, głównie antropologów i auksologów, lekarzy, pielęgniarki, specjalistów kultury fizycznej. Przewodniczącym komitetu organizacyjnego był prof. dr hab. Andrzej Jopkiewicz.

21 *września*. Konferencja „Funkcje dydaktyczne i naukowo-badawcze biblioteki głównej”. Temat konferencji spotkał się z szerokim zainteresowaniem wielu środowisk. Wygłoszono 17 referatów. W obradach uczestniczyli przedstawiciele (dyrektorzy i pracownicy) bibliotek i instytutów bibliotekoznawstwa z wielu środowisk akademickich z całej Polski. Konferencję uświetnił i nadał jej praktycznych walorów Sekretarz Stanu Ministerstwa Edukacji Narodowej prof. dr hab. Stefan Pastuszka.

Październik. Wybory władz uczelnianych na kadencję 1996–1999. Przewodniczącym Komisji Wyborczej był dr Józef Żuk. Rektorem został prof. dr hab. Stanisław Cieśliński, a prorektorami prof. dr hab. Regina Renz i prof. dr hab. Marek Pajek.

24–25 *października*. W Bocheńcu odbyło się sympozjum naukowe „Budowa geologiczna Niecki Nidziańskiej”, dedykowane prof. zw. dr. hab. Henrykowi Jurkiewiczowi w 70. rocznicę urodzin.

27 *listopada*. Sukces studentki Instytutu Edukacji Muzycznej – Agnieszki Kowalczyk, która zdobyła pierwszą nagrodę na międzynarodowym konkursie piosenki w Mińsku. Pokonała reprezentantów z 11 krajów.

1997

Styczeń. Akademicki Chór WSP, kierowany przez prof. Janusza Króla, wziął udział w licznych koncertach na estradach całego kraju. Ważnym wydarzeniem był też 50. jubileuszowy koncert „Nieszporów Ludźmierskich” Jana Kantego Pawлуśkiewicza i Leszka Aleksandra Moczulskiego z okazji czterechsetlecia stołeczności Warszawy.

24 *marca*. Wizytę w Kielcach złożył prezes Polskiej Akademii Nauk prof. dr hab. Leszek Kuźnicki. Spotkał się z wojewodą kieleckim, odwiedził obydwie kieleckie uczelnie państwowe. W wystąpieniu w auli WSP podkreślił poparcie dla idei utworzenia w Kielcach uniwersytetu. Zadeklarował też wsparcie PAN.

27 *kwietnia*. Najdłuższe posiedzenie Senatu w historii Uczelni. Przypadek zrzucił, że wśród ośmiu punktów porządku dziennego znalazły się tak istotne sprawy jak przekształcenie Wydziału Zamiejscowego w Filię w Piotrkowie Trybunalskim, ustalenie nowego statutu szkoły, zmiany w regulaminie studiów, uchwalenie planu rzeczowo-finansowego na 1997 rok. Jak pod koniec obrad stwierdziła prorektor prof. Regina Renz, każdy z tych punktów sam jeden wystarczyłby na wypełnienie czasu przeciętnego posiedzenia.

4–7 *maja*. Juwenalia rozpoczęte barwnym korowodem. Wiele imprez w Klubie Studenckim „Wspak”.

13–14 *maja*. VI Sesja Studenckich Kół Naukowych „Człowiek i jego środowisko”.

15 *maja*. Samorząd Studencki WSP zorganizował otwarte spotkanie społeczności akademickiej z Wiceministrem Edukacji Narodowej senatorem RP prof. Stefanem Pastuszką.

19–20 *maja*. Odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Historia wychowania w XX wieku – dorobek i perspektywy”. W ciągu dwóch dni obrad wystąpiło 87 referentów z wielu krajów.

10 *czerwca*. Przy WSP zaczął działać AIESEC, Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Nauk Ekonomicznych i Handlowych.

19–20 *września*. Ogólnopolska konferencja „Problemy nauczania języka rosyjskiego, literatury i kultury Rosji u progu XXI wieku”.

1 *października*. Uruchomiono niepedagogiczny kierunek nauczania: ekonomię.

1998

- 19 *stycznia*. Wiceminister Edukacji Narodowej Jerzy Zdrada odwiedził WSP. Podczas rozmów poruszył sprawę utworzenia Uniwersytetu. W wystąpieniu powiedział między innymi: „W trosce o własny rozwój uczelnia musi dopingować ludzi do zdobywania kolejnych stopni naukowych lub robić miejsce dla dobrze rokujących kandydatów”.
- 11 *marca*. W Instytucie Nauk Politycznych odbyła się konferencja „Traktat z Amsterdamu. Realizacja pointegracyjnych aspiracji Polski”. Uczestniczący w konferencji wiceprzewodniczący Parlamentarnej Komisji Wspólnej Rzeczypospolitej Polskiej i Unii Europejskiej prof. Jerzy Jaskiernia z głęboką satysfakcją odnotował, że kielecka konferencja odbyła się w przeddzień negocjacji w sprawie przystąpienia Polski do Unii.
- 17–18 *kwietnia*. Objazd Naukowy Studenckiego Koła Naukowego Historyków „Grot”. Dzięki dotacji Ministerstwa Edukacji Narodowej i dofinansowaniu Uczelni ponad 50 studentów wzięło udział w naukowej imprezie i zwiedziło Toskanię oraz Rzym.
- 21 *kwietnia*. Studencka Rozgłównia Radiowa DECYBEL II zaczęła nadawać na wszystkie akademiki. Wielu studentów wręcz nie mogło się doczekać powrotu z zajęć do Domów Studenta, aby posłuchać swoich kolegów.
- 13 *maja*. Juwenalia Kieleckie. Wśród zaproszonych wykonawców znalazły się takie zespoły jak Kult, Houk, Darek Majelonek, EKT-Gdynia, Lady Pank, Ireneusz Krosny, Kabaret Moralnego Niepokoju.
- 16 *maja*. VI Tydzień Kultury Języka w Pałacyku Zielińskiego. Organizatorem był Instytut Filologii Polskiej.
- Czerwiec*. Przeprowadzka Instytutu Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa do nowej siedziby przy ulicy Leśnej.
- 1 *października*. Uruchomiono kolejne niepedagogiczne kierunki nauczania: język rosyjski biznesu, historię społeczno-ekonomiczną, bibliotekoznawstwo i dziennikarstwo.
- Wprowadzono ceremoniał akademicki.
- Listopad*. Konferencja Rektorów Wyższych Szkół Pedagogicznych w Krakowie. Na spotkaniu omawiano sprawy przekształcenia uczelni tego typu w uniwersytety.
- 21 *grudnia*. Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów Naukowych przyznała Radzie Wydziału Humanistycznego uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.
- Grudzień*. Ostatecznie zasiedlono gmach Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego przy ulicy Świętokrzyskiej 15.

24 stycznia. Senat jednogłośnie podjął uchwałę o podjęciu starań zmierzających do przemianowania Uczelni na Akademię Świętokrzyską. Rektor Stanisław Cieśliński z dumą stwierdził, że zmiana nazwy to dowód rozwoju Uczelni, która osiągnęła już ten etap, na którym może się ubiegać o rangę akademicką.

Styczeń. Uchwała Senatu w sprawie przekształcenia Wydziału Zamiejscowego w Filię w Piotrkowie Trybunalskim, z dwoma wydziałami: Nauk Społecznych i Filologiczno-Historycznym. Formalnie Uchwała weszła w życie 8 marca 2000 roku.

3 marca. Z udziałem przedstawicieli niemieckiej fundacji Friedricha Naumanna, Komitetu Integracji Europejskiej i marszałka sejmiku świętokrzyskiego odbyła się uroczysta inauguracja Akademickiego Centrum Studiów Europejskich w Kielcach. Aktywną współpracę z Centrum Naumanna kieleccy politolodzy prowadzili od lat.

18 kwietnia. Uczelnia podpisała umowę o współpracy z Zakładem Biografistyki Polonijnej w Paryżu. Na mocy umowy w Instytucie Historii WSP w Kielcach miano powołać Pracownię Biografistyki Polonijnej, współpracującą z Instytutem Paryskim w zakresie przygotowania i wydania *Ilustrowanego Słownika Biograficznego Polonii Świata*.

Maj. Grupa literacka Uniwersytetu III Wieku opublikowała książkę *Powroty do małych ojczyzn*, stanowiącą zbiór wspomnień słuchaczy.

Zakończyły się wybory władz Uczelni. Nowym rektorem został prof. dr hab. Adam Massalski, a prorektorami prof. dr hab. Kazimierz Kik, prof. Janusz Król, prof. dr hab. Regina Renz.

12–16 maja. W Bocheńcu koło Kielc odbyła się konferencja krajowa INPUT MEETING. Podczas spotkania kieleckiemu komitetowi wręczono nagrodę za najdynamiczniejszy rozwój i osiągnięcia. AIESEC Polska został uznany za najlepszy komitet na świecie.

18 maja. W Uczelni rozpoczęło działalność Biuro Pośrednictwa Pracy „Indeks”.

9–11 czerwca. Grupa „Przyjaciół Barmana” z Wydziału Pedagogicznego zdobyła główną nagrodę I Międzynarodowych Akademickich Spotkań z Balladą, Poezją Śpiewaną i Romansami „Lot Sowy”.

1 października. Powołano Instytut Edukacji Plastycznej.

26 listopada. Przy Instytucie Chemii powstało Studenckie Koło Naukowe „Kalcyt”.

7 czerwca. Prezydent RP podpisał Ustawę, na mocy której od 1 września WSP w Kielcach przekształcono w Akademię Świętokrzyską im. Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Czerwiec. Blok przedmiotów pedagogicznych wyłączono z podstawowego toku kształcenia i przekazano do Międzywydziałowego Studium Pedagogicznego.

1 października. Powołano Instytut Kształcenia Medycznego.

- 7 listopada. Akademia Świętokrzyska wraz z Kieleckim Towarzystwem Naukowym zorganizowała ogólnopolską sesję „Stosunki polsko-niemieckie w XVI–XVIII wieku”.
- 13 listopada. Powstała Galeria Akademicka Biblioteki Głównej. Zainaugurowała działalność jubileuszową wystawą Barbary Katarzyny i Czesława Erberów.
- 23 listopada. W Domu Środowisk Twórczych w Kielcach odbyła się specjalna uroczystość poświęcona prof. Józefowi Rurawskiemu, z potrójnej okazji: pięćdziesięciolecia pracy naukowej, dwudziestolecia pracy w kieleckiej Uczelni oraz 70. urodzin.
- 6 grudnia. Przy ulicy Leśnej 16 w Kielcach odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą Stanisławowi Jerschinie. Umieszczony na niej napis głosi: „Wspaniałemu poloniście i pedagogowi, wychowawcy kilku pokoleń nauczycieli, założycielowi i pierwszemu dyrektorowi Studium Nauczycielskiego w Kielcach”. Kiedy proponowano mu pracę w Krakowie, odmówił i pozostał wierny małemu miastu w Górach Świętokrzyskich. Uzasadniając swój wybór, podkreślał: „Ateny w czasach Sokratesa, Platona, Peryklesa też liczyły tylko 50 tysięcy ludzi”.
- 11 grudnia – 14 stycznia. Trwał bożonarodzeniowy program studenckiej akcji charytatywnej pod nazwą „Twórzmy łańcuch otwartych serc” zorganizowany przez Duszpasterstwo Akademickie „Odnowa” i Niezależne Zrzeszenie Studentów. Akcja miała na celu udzielenie pomocy dzieciom z domów dziecka, z rodzin potrzebujących i zagrożonych patologiami, a opierała się na prowadzeniu różnego typu zajęć i pracy z dziećmi z placówek objętych programem.

2001

- 17 stycznia. Ogólnopolska konferencja „Książka w Internecie”. W Oddziale Zbiorów Specjalnych Biblioteki Głównej odbyła się konferencja prasowa z udziałem mediów. Kierownik Uczelnianego Centrum Informacji Kazimierz Kunisz przedstawił problemy związane z wdrażaniem systemu. Na komputeryzację Uczelni przeznaczono ogromną kwotę 1 500 000 zł.
- 13 marca. W Pińczowie powstał Ośrodek Kształcenia Zamiejscowego Akademii Świętokrzyskiej.
- 7 maja. Odbyła się polsko-niemiecka konferencja naukowa „Reforma instytucjonalna Unii Europejskiej: szanse i zagrożenia dla Polski”. Prelegentami byli między innymi Tadeusz Mazowiecki, Józef Oleksy, Piotr Ikonowicz i Aleksander Smolar.
- 23 maja. Instytut Historii zorganizował ogólnopolską sesję naukową „Region świętokrzyski – mit czy rzeczywistość”. Patronat nad konferencją objął Wojewoda Świętokrzyski Wojciech Lubawski.
- 24 maja. Z wizytą w naszej Uczelni przebywał Konsul Generalny Niemiec w Polsce dr Gottfried Zeitz. Omówił on wiele szczegółowych zagadnień współpracy Akademii ze środowiskami niemieckimi.
- 28 maja. Dyrekcja Instytutu Historii zorganizowała spotkanie studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych Uczelni z Konsulem Honorowym RP w Jerozolimie Zeevem Baranem, któremu towarzyszył poseł ziemi świętokrzyskiej Andrzej Słomski.
- 3–8 września. Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk i Wydział Pedagogiczny Akademii Świętokrzyskiej wspólnie zorganizowali XV Letnią Szkołę Młodych Pedagogów na temat „Język humanistyki. Sztuka pisarstwa naukowego”.

11–18 marca. Odbył się jubileuszowy X Tydzień Kultury Języka.

9 kwietnia. Pisarz Wiesław Myśliwski odwiedził Kielce i naszą Uczelnię. W auli przy ulicy Leśnej 16 spotkał się ze studentami polonistyki, a następnie w Domu Środowisk Twórczych z mieszkańcami miasta.

10 kwietnia. Przy udziale władz Uczelni oraz w obecności władz samorządowych uroczystie otwarto Instytut Kształcenia Medycznego w budynku przy ulicy IX Wieków Kielc.

24 czerwca. Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów Naukowych przyznała Radzie Wydziału Humanistycznego uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie historia oraz występowania z wnioskiem o nadanie tytułu profesora.

1 września. W strukturach Wydziału Pedagogicznego i Nauk o Zdrowiu, przy Instytucie Kształcenia Medycznego powołano Medyczną Szkołę Pomaturalną.

18 października. Wizytę na Uczelni złożył wicepremier Grzegorz Kołodko. W auli przy ulicy Żeromskiego 5 spotkał się z pracownikami i studentami. Wygłosił wykład z zakresu ekonomii. Mówił między innymi o globalizacji w handlu międzynarodowym. Odnosił się też do Unii Europejskiej, podkreślając, że jest to dla Polski jedyna droga rozwoju.

3 kwietnia. W Uczelni gościła Konsul Generalny Niemiec dr Maren Klinger. W trakcie spotkania z rektorem żywo interesowała się metodami dydaktycznymi i programem nauki języka niemieckiego. Pani konsul wyraziła zgodę na przeprowadzenie cyklu wykładów przybliżających studentom problematykę integracji z Unią Europejską.

5 maja. Oddano do użytku Obserwatorium Astronomiczne. Astronomowie z Instytutu Fizyki przygotowali demonstrację unikatowego zjawiska: przejścia Merkurego przed tarczą Słońca. Pokaz na tarasie Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego wzbudził spore zainteresowanie nie tylko studentów, lecz także mieszkańców i lokalnych mediów. Opiekun Studenckiego Koła Naukowego Astronomów „Kwazar” dr Janusz Krywult udzielał licznych wywiadów w przerwach między kolejnymi pokazami.

26 maja. Sportowcy z Akademickiego Związku Sportowego nie mieli sobie równych w grach zespołowych. W tabeli amatorskiej ligi koszykówki studenci zajęli pierwsze miejsce.

1 września. Oddano do użytku kolejny Dom Studenta przy ulicy Śląskiej. Nowy akademik nosi nazwę „Odyseja”.

1 października. Oddano do użytku kolejne obiekty z budowanego w północnej dzielnicy Kielc kampusu uczelnianego. Do nowych pomieszczeń – z przestronną amfiteatralną aulą, dziedankiem, klubem studenckim – wprowadził się Wydział Zarządzania i Administracji.

Uruchomiono studia licencjackie z pielęgniarstwa, fizjoterapii, opieki paliatywnej, informatyki, położnictwa, malarstwa, stosunków międzynarodowych i socjologii, magisterskie z wychowania plastycznego, ekonomii, matematyki i pielęgniarstwa oraz dzienne doktoranckie z historii.

15 listopada. Studenckie Koło Naukowe Historyków „Grot” zorganizowało IX Objazd Naukowy, tym razem „Szlakiem Orlich Gniazd”.

2004

4 stycznia. Odbyło się kolejne spotkanie Fundacji na rzecz utworzenia Uniwersytetu Świętokrzyskiego. Parlamentarzyści ziemi świętokrzyskiej deklarowali wszechstronną pomoc w staraniach Akademii o przekształcenie w Uniwersytet. Senatorowie i posłowie pozytywnie ocenili też koncepcję wykupu i zagospodarowania na potrzeby Uczelni Centrum Biznesu.

15 lutego. Na wyjazdowym posiedzeniu w Akademii Świętokrzyskiej obradowała Komisja Oświaty Rady Miasta. Radni uznali, że należy finansowo wspomagać działania Akademii związane z budowaniem w Kielcach silnego ośrodka naukowego.

18 lutego. Podpisano porozumienie o pierwszych w Polsce na tak dużą skalę badaniach socjologicznych. Ankieterzy zweryfikowali stan bezpieczeństwa w miastach i gminach województwa świętokrzyskiego oraz stopień identyfikacji mieszkańców ze społecznościami lokalnymi.

19 marca. Zmarł w Warszawie prof. Tadeusz Malinowski, pierwszy rektor naszej Uczelni.

22 kwietnia. Pierwsze w historii Akademii Świętokrzyskiej kolokwium habilitacyjne odbyło się na Wydziale Humanistycznym. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że dr Marek Przeniosło jest zarówno magistrantem, jak i doktorantem naszej Uczelni.

1 października. Uroczysta inauguracja roku akademickiego, połączona z wręczeniem doktoratu honoris causa prof. Franciszkowi Ziejce z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Uczelnia włączyła się w międzynarodowy program SOCRATES/ERASMUS oraz Europejski System Transferu Punktów ECTS.

14 grudnia. W murach Akademii Świętokrzyskiej gościli: wicemarszałek sejmu Donald Tusk, poseł Konstanty Miodowicz, przewodniczący klubu parlamentarnego Platformy Obywatelskiej Jan Maria Rokita oraz prezes Prawa i Sprawiedliwości Jarosław Kaczyński. Wszyscy goście spotkali się z pracownikami oraz wygłosili ciepłe i pełne wsparcia słowa do studentów.

27 grudnia. Zmarł prof. dr hab. Antoni Malinowski, dziekan Wydziału Zarządzania i Administracji.

2005

24 czerwca. Doktorat honoris causa dla prof. Henryka Samsonowicza, wybitnego historyka związanego z Warszawą i Uniwersytetem Warszawskim.

12–14 września. Zakład Ochrony i Kształtowania Środowiska Instytutu Geografii, uczelniana Stacja Monitoringu, Komitet Badań Polarnych Polskiej Akademii Nauk oraz Klub Polarny Polskiego Towarzystwa Geograficznego pod honorowym patronatem Ministra Nauki i Informatyzacji prof. dr. hab. Michała Kleibera oraz rektor Akademii Świętokrzyskiej prof. Reginy Renz zorganizowali w Kielcach XXXI Sympozjum Polarne „Funkcjonowanie obszarów polarnych oraz jego współczesne i reliktowe cechy w krajobrazach”.

Rada Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk fizycznych w dyscyplinie fizyka.

Utworzono Wydział Nauk o Zdrowiu.

Wydział Pedagogiczny i Nauk o Zdrowiu przemianowano na Wydział Pedagogiczny i Artystyczny.

Oddano do użytku Planetarium.

29 września. Uroczyste przekazanie władzy. Rektor Akademii Świętokrzyskiej prof. dr hab. Adam Massalski przekazał rektor-elekt prof. dr hab. Reginie Renz pierścień rektorski, berło i łańcuch. Uroczyste posiedzenie Senatu – zgodnie z akademickim rytuałem – poprowadził senator-senior prof. dr hab. Mieczysław B. Markowski.

4 listopada. Koncert w kościele św. Jadwigi. Nietypową obronę pracy doktorskiej mogli śledzić kielczanie, którzy przyszli na koncert formacji muzycznych prowadzonych przez Ewę Robak. W kościele zaprezentował się chór „Fermata”, chór Instytutu Edukacji Muzycznej oraz Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Świętokrzyskiej. Przewód doktorski oceniała komisja, która do Kielc przyjechała specjalnie z krakowskiej Akademii Muzycznej.

17 listopada. Wystawa poplenerowa malarstwa „Jeżów 2005” w Akademickiej Galerii Sztuki przy Instytucie Sztuk Pięknych. Autorami prac byli studenci drugiego i czwartego roku, którzy – pod opieką dr Urszuli Ślusarczyk i prof. Ewy Pełki – spędzili w czerwcu kilka dni na malarzkim plenerze w dworku w Jeżowie Wilczyskach (małopolskie). Powstało kilkadziesiąt bardzo interesujących, wykonanych różnymi technikami plastycznymi prac.

28 listopada. Koncert jubileuszowy prof. Janusza Króla, prodziekana Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Akademii Świętokrzyskiej, w bazylice katedralnej Najświętszej Panny Marii w Kielcach.

10 grudnia. Na zaproszenie władz Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego przebywała w Uczelni delegacja moskiewskiego otwartego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Michaiła Szołochowa. Goście z Rosji – z rektorem prof. dr. hab. Jurijem A. Krugłowem – wzięli udział w wykładach dla studentów pedagogiki i filologii rosyjskiej. W trakcie roboczego spotkania z rektorem prof. Reginą Renz dyskutowano o możliwościach współpracy, wymianie grup studenckich, planowanych konferencjach naukowych, badaniach i wydawnictwach. Goście z Rosji zwiedzili Kielce i Kraków.

Grudzień. Pierwsze wybory na Wydziale Nauk o Zdrowiu. Dziekanem został prof. zw. dr hab. Waldemar Dutkiewicz.

26 *stycznia*. Powołano Akademickie Biuro Karier.

13 *lutego*. Zawiązano Komitet Honorowy na Rzecz Przekształcenia Akademii Świętokrzyskiej w Uniwersytet Jana Kochanowskiego pod przewodnictwem posła ziemi świętokrzyskiej Przemysława Gosiewskiego.

22 *marca*. Akcja Bukowina. Zakończył się tegoroczny obóz zimowy. Uczelnianej tradycji znów stało się zadość. Wszyscy, którzy wyjechali na stoki Bukowiny Tatrzańskiej, wrócili do Kielc cali i zdrowi. I znowu – kolejny rok – służba medyczna nie miała nic do roboty.

30 *marca*. Targi Edukacyjne w Kielcach zorganizowane przez Centrum Targowe „Kielce”. W trakcie imprezy promującej oferty wszystkiego, co związane jest ze szkołą, swoje pięć minut miała Wielka Orkiestra Świętecznej Pomocy Jerzego Owsiaka. Główny dyrygent przybył do Kielc, aby wręczyć cztery defibrylatory. Dwa z przydatnych do udzielania pierwszej pomocy aparatów trafiło na Akademię Świętokrzyską: do Wydziału Nauk o Zdrowiu i do Biblioteki Głównej.

31 *marca*. W Klubie Studenckim „Wspak” zorganizowano recital artystyczny czołowych postaci kultury studenckiej lat siedemdziesiątych: Bronka „Pigwy” Opałki, Jasia Kozłowskiego i Marka Tercza. Wieczór wspomnień z okazji 25-lecia istnienia i działalności kultowej placówki kieleckich studentów zamienił się w integracyjne spotkanie pokoleń.

10 *kwietnia*. VI Objazd Naukowy Studenckiego Koła Naukowego Historyków „Grot”. Kilkudziesięciu studentów historii, pod opieką bohemy prof. dr. hab. Wojciecha Iwańczaka, wędrowało po Dolnym Śląsku i Czechach. Głównym celem wyprawy naukowej było poznanie miejsc znanych z działalności husytów.

13 *kwietnia*. W Kieleckim Centrum Kultury wystawiono „Pasję”. Historia męki i śmierci Jezusa opowiedziana została z punktu widzenia Marii Magdaleny i Judasza. Partie wokalne Marii Magdaleny wyśpiewała Justyna Steczkowska, wytańczyła zaś Ewelina Kubot, w postać Judasza wcielili się: Andrzej Piaseczny – śpiew i Grzegorz Pańtak – taniec. Pomysłodawcami oraz autorami scenariusza i choreografii widowiska byli Elżbieta Szlufik-Pańtak i Grzegorz Pańtak z Kieleckiego Teatru Tańca. Na scenie wystąpiło ponad 130 wykonawców: tancerze KTT, połączone chóry „Fermata” oraz Instytutu Edukacji Muzycznej Akademii Świętokrzyskiej, przygotowane przez adiunkt Ewę Robak. Autorem tekstów jest kielecki poeta Henryk Jachimowski, muzykę zaś skomponował pracownik Instytutu Edukacji Muzycznej Paweł Łukowicz.

18 *kwietnia*. W Szydłowcu i Orońsku (mazowieckie) obradowała XV Sesja Studenckich Kół Naukowych „Człowiek i jego środowisko”. Kilkudziesięciu młodych naukowców z Akademii Świętokrzyskiej, Politechniki Świętokrzyskiej oraz z Liceum Ogólnokształcącego im. Henryka Sienkiewicza wygłosiło mnóstwo niezwykle zajmujących referatów.

26 *kwietnia*. W ośrodku w Hucie Szklanej na skłonie Łysej Góry, w samym centrum Gór Świętokrzyskich, obradowało XXII Krajowe Seminarium Malakologiczne. Zaproszeni do Kielc goście z kraju i zagranicy wygłosili kilkanaście referatów, przedstawili wyniki swoich badań. Odbyło się też zebranie Stowarzyszenia Malakologów Polskich i pełne zadumy spotkanie pod gwiazdami na Gołoborzu.

27 *kwietnia*. Senat uchwalił nowy regulamin studiów.

W Instytucie Filologii Polskiej odbyła się promocja książki przygotowanej pod redakcją dr. Zbigniewa Trzaskowskiego *Słowo – myśl – ethos w twórczości Jana Pawła II* – zbiór 27 prac, z których aż 19 napisali nauczyciele akademickie, wykładowcy i studenci Instytutu.

30 *kwietnia*. W Galerii Akademickiej przy Bibliotece Głównej pokazano znakomitą wystawę grafik i ekslibrisów wrocławianina Jerzego Waygarta. Wernisaż zgromadził licznie publiczność rozmiłowaną w miniaturowej twórczości książkowych znaków. Wystawie towarzyszył katalog, przepięknie opracowany przez Ewę Szląpek, Mieszka Oziębłowskiego, Iwonę Plucner i Dominikę Laprus.

15 *maja*. Juwenalia 2006. Tym razem tradycyjne studenckie święto – dzięki temu, że samorządy uczelniane Akademii i Politechniki Świętokrzyskiej zdołały się porozumieć – było w Kielcach zupełnie inne niż w poprzednich latach. Wiosna kulturalna buchnęła koncertami najlepszych polskich kapel i formacji. Na estradach wystąpiły: Hey, Dżem, Akurat, Big Cyc, Chimera, Cree, Kobranocka. Finałowy koncert w amfiteatrze na Kadzielni zgromadził liczną publiczność.

25 *maja*. Pracownicy Instytutu Ekonomii wspólnie z Urzędem Marszałkowskim przystąpili do realizacji projektu „Budowanie regionalnego systemu innowacji – analiza strukturalna gospodarki regionu świętokrzyskiego pod kątem podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności regionu”.

5 *czerwca*. Akademia Świętokrzyska była organizatorem Konferencji Rektorów Uczelni Pedagogicznych. W Kielcach dyskutowano nie tylko o sytuacji ekonomicznej uczelni, lecz także o problemach kształcenia nauczycieli w świetle ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”. Uczestnicy spotkania wzięli udział w turystycznej wyprawie do sanktuarium na Łysej Górze.

29 *czerwca*. Senat Akademii Świętokrzyskiej w szczególny sposób uczcił postać patrona Uczelni, renesansowego poety Jana Kochanowskiego z Czarnolasu. W trakcie uroczystego posiedzenia Senatu dokonano promocji pięciu nowych doktorów i jednego doktora habilitowanego. Pięciu nowo mianowanym profesorom rektor Regina Renz wręczyła listy gratulacyjne.

Senat przyjął dwa podstawowe dokumenty programowe: misję i strategię rozwoju Uczelni do 2015 roku.

16 *sierpnia*. Rektor Regina Renz zatwierdziła nową strategię nauczania języków obcych, przygotowaną według standardów przedstawionych w dokumencie Rady Europy pod nazwą Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ).

29 *września*. W Świętej Katarzynie pod Kielcami odbyło się zorganizowane przez Towarzystwo Historii Edukacji, Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk oraz Zakład Historii Wychowania i Organizacji Szkolnictwa Akademii Świętokrzyskiej pierwsze biennale historyków edukacji „Być dzieckiem w XVIII–XX wieku”.

Filia w Piotrkowie Trybunalskim świętowała dwudziestopięciolecie działalności. W miasteczku akademickim odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu Uczelni. Zasłużonym nauczycielom akademickim i pracownikom Filii wręczono pamiątkowe medale „Zasłużony dla Piotrkowa Trybunalskiego”. Uroczystość zakończył całodzienny festyn.

Wrzesień. W pierwszej dekadzie września zwołano posiedzenie Komitetu Honorowego na rzecz przekształcenia Akademii Świętokrzyskiej w Uniwersytet Jana Kochanowskiego. Przewodniczący Komitetu, poseł Przemysław Gosiewski poinformował o realizacji przyjętego w lutym br. roboczego harmonogramu. W trakcie spotkania podpisany został akt erekcyjny budowy kampusu uczelnianego. Tuba z dokumentem została wmurowana w fundament wznoszonego przy ulicy Świętokrzyskiej obiektu G.

20 *października*. W miejsce Zakładu Ochrony i Kształtowania Środowiska, istniejącego w Instytucie Geografii, powstał Samodzielny Zakład Ochrony i Kształtowania Środowiska.

- 21 *października*. Na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym odbyło się zorganizowane po raz siódmy w Polsce Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych „Przyroda wstępem do edukacji matematyczno-przyrodniczej”. Do Kielc przyjechało kilkuset nauczycieli z całego kraju. W programie spotkania przewidziano nie tylko wykłady i nawiązujące do dyskusji plenarnej warsztaty, lecz także – będące okazją do zapoznania się z walorami Gór Świętokrzyskich – wjazdy terenowe na Święty Krzyż, do kieleckich rezerwatów, na Podidzie.
- 26 *października*. Na zaproszenie Instytutu Filologii Polskiej oraz Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Kielcach do auli im. Czesława Miłosza przybył na autorskie spotkanie wybitny pisarz Wiesław Myśliwski.
- 27 *października*. Aż czternastu studentów Akademii Świętokrzyskiej otrzymało prestiżowe stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Cztery osoby zostały przez rektor Reginę Renz uhonorowane nagrodami za najlepsze prace magisterskie w roku akademickim 2005/06. Nagrody i dyplomy wręczono podczas obrad Senatu.
- Z wizytą w Kielcach przebywał Prezydent RP Lech Kaczyński. Najwięcej czasu spędził w Akademii Świętokrzyskiej. Spotkanie w auli przy ulicy Żeromskiego 5 miało wyjątkowy przebieg. Prezydent, towarzyszący mu członkowie rządu i parlamentarzyści mówili jednym głosem: Kielce muszą mieć uniwersytet najpóźniej do 1 września 2008 roku.
- 30 *października*. Gościem artystów i studentów z Instytutu Sztuk Pięknych był Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Kazimierz Ujazdowski. Minister w towarzystwie prorektora prof. dr. hab. Jacka Semaniaka oraz dziekana Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego prof. dr. hab. Zdzisława Ratajka zwiedził pracownie malarskie i rzeźbiarskie. Interesował się także powstającą pracownią technik multimedialnych.
- 9 *listopada*. Na zaproszenie władz Akademii Świętokrzyskiej oraz dziekana Wydziału Nauk o Zdrowiu prof. dr. hab. Waldemara Dutkiewicza gościł w Kielcach Wiceminister Zdrowia Bolesław Piecha. Minister długo dyskutował z pracownikami i studentami. Mówił też o najważniejszych problemach resortu i rozwiązaniach systemowych służby zdrowia.
- 16 *listopada*. W Galerii Akademickiej Instytutu Sztuk Pięknych otwarto wystawę studentów pierwszego, drugiego i czwartego roku. Wakacyjny plener młodzi artyści odbyli tym razem na dwóch krańcach Polski. Jedna grupa, pod kierunkiem dr Urszuli Ślusarczyk, rozstawiła sztalugi w nadmorskiej Stegnie, druga – pod opieką rzeźbiarki Katarzyny Krzykawskej – pracowała w gościnnym arboretum w Bolestraszcach koło Przemysła.
- 17 *listopada*. Jednym z głównych nurtów działalności wystawienniczej Galerii Akademickiej Biblioteki Głównej jest prezentacja grafiki i ekslibrisu. Dyrektor placówki dr Henryk Suchojad uważa, że bibliotekę do wypełniania takiej funkcji predysponują zarówno posiadane zbiory, jak i przyjacielskie kontakty nie tylko ze środowiskiem bibliofilskim, lecz także z artystami. Tym razem eksponowano 78 ekslibrisów i 21 grafik Czesława Wosia, powstałych w latach 1999–2006.
- 2 *grudnia*. W sali Kongresowej warszawskiego Pałacu Kultury i Nauki przygotowany pod kierunkiem adiunkt Ewy Robak chór Instytutu Edukacji Muzycznej otrzymał dwa prestiżowe wyróżnienia: Diamentową Płytkę za prawykonanie i sprzedaż płyty Oratorium *Psalterz wrześnieowy* oraz Platynową Płytkę za prawykonanie i sprzedaż płyty Oratorium *Świętokrzyska Golgota* Piotra Rubika.

5 *grudnia*. Studenci z redakcji magazynu „Presik” zorganizowali w Klubie Studenckim „Wspak” wielki mikołajkowy koncert charytatywny. Wystąpiło kilka interesujących rockowych kapel, była aukcja fotografii i grafik oraz płyt CD. Cały dochód z imprezy przeznaczono na zakup zabawek i prezentów dla dzieciaków z Dziennego Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii „Rafael” oraz Pogotowia Opiekuńczego w Kielcach.

13 *grudnia*. W rocznicę stanu wojennego w Galerii Akademickiej Biblioteki Głównej otwarto zorganizowaną przy współpracy z Zarządem Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność” wystawę dokumentów i fotografii „Było to w stanie wojennym”.

14 *grudnia*. Senat uchwalił nowy Statut Uczelni.

15 *grudnia*. Pracownicy Zespołu ds. Nauki i Kształcenia Świętokrzyskiej Izby Lekarskiej oraz I Oddziału Kardiologii Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii przy współpracy z Wydziałem Nauk o Zdrowiu Akademii Świętokrzyskiej zorganizowali sesję naukowo-szkoleniową „Postępy w leczeniu niewydolności serca”. Referaty wygłosili między innymi: prof. dr hab. Grzegorz Opolski oraz dr hab. Krzysztof Filipiak z Warszawy, dr hab. Beata Wożakowska-Kapłon z Kielc, prof. dr hab. Jarosław Dróżdż z Łodzi oraz prof. dr hab. Andrzej Kutarski z Lublina.

2007

19 *lutego*. Zmarł nagle dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu prof. zw. dr hab. Waldemar Dutkiewicz. Nowym dziekanem został prof. zw. dr n. med. Stanisław Głuszek.

22 *lutego*. Ustanowiono funkcję Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych.

26 *marca*. Rada Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia doktora w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia.

10 *maja*. Instytut Filologii Rosyjskiej zorganizował w ośrodku w Wólce Milanowskiej koło Nowej Słupi trzydniową międzynarodową konferencję „Język, literatura i kultura Rosji w XXI wieku – teoria i praktyka”. W spotkaniu uczestniczyli uczeni ze wszystkich ośrodków akademickich w kraju oraz filolodzy z uniwersytetów z Rosji, Litwy, Białorusi, Łotwy i Ukrainy.

21 *maja*. We współpracy z Kieleckim Towarzystwem Naukowym, Wojewódzką Biblioteką Publiczną oraz Domem Środowisk Twórczych w Kielcach Instytut Filologii Polskiej zorganizował pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Świętokrzyskiego Adama Jarubasa i Wojewody Świętokrzyskiego Grzegorza Banasia sesję z okazji 75. rocznicy urodzin jednego z najwybitniejszych współczesnych prozaików polskich Wiesława Myśliwskiego.

W auli przy ulicy Żeromskiego 5 odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu. W trakcie Święta Patrona dokonano promocji nowych doktorów, a wybitnemu pisarzowi polskiemu Wiesławowi Myśliwskiemu rektor prof. Regina Renz wręczyła dyplom doktora honoris causa.

25 *czerwca*. Rada Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk o Ziemi w zakresie geografii.

12 *lipca*. Weszły w życie standardy kształcenia, do których należało dostosować plany i programy studiów, niejednokrotnie zmieniając ich organizację: z jednolitych studiów magisterskich na studia pierwszego i drugiego stopnia.

- 30 *sierpnia*. Instytut Geografii Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach oraz Polskie Towarzystwo Geograficzne – Oddział Kielecki zorganizowały w Kielcach LVI Zjazd Polskiego Towarzystwa Geograficznego „Nauki geograficzne w badaniach regionalnych”. W spotkaniu uczestniczyli geografowie z wielu krajów Europy.
- 14 *września*. Zakład Dydaktyki Geografii i Krajoznawstwa Instytutu Geografii zorganizował międzynarodową konferencję naukową na temat „Kształcenie geograficzne we współczesnym świecie – różnorodność koncepcji kształcenia geograficznego”.
- 15 *września*. Uroczyste otwarcie VIII Kieleckiego Festiwalu Nauki w auli przy ulicy Żeromskiego 5. Jak co roku celem festiwalu była promocja nauki, oświaty i kultury wśród młodzieży i mieszkańców regionu świętokrzyskiego. Bezpośrednio po otwarciu Festiwalu uczestnicy spotkania zostali przewiezieni autokarami do Krainy Legend Świętokrzyskich.
- 18 *września*. Prawie 120 uczonych spotkało się w Kielcach na zorganizowanym przez Instytut Fizyki 33. Zjeździe Polskiego Towarzystwa Astronomicznego. Wykład inauguracyjny „Observatorium astronomii gamma H.E.E.S” wygłosił prof. Michał Ostrowski, a wykład gościnny „Desperately searching for a second genesis” – prof. Andrew Brack. Na kieleckim Placu Artyistów uczestnicy Zjazdu obejrzel nocną prapremierową instalację Janisa Puntosa „Copernicus” oraz wysłuchali koncertu symfonicznego „Mozart i gwiazdy”.
- 24 *września*. Rada Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia doktora sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne.
- 25 *października*. Utworzono w Uczelni pierwszy w regionie świętokrzyskim Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości.
- 29 *października*. Rada Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika.
- 12 *listopada*. Instytut Edukacji Szkolnej Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego przy współpracy z Urzędem Miasta i Gminy w Staszowie przygotował międzynarodową konferencję naukową „Szkoła w perspektywie XXI wieku. Teraźniejszość – Przyszłość”. Obrady plenarne w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Staszowie otworzyła rektor Regina Renz. Referat otwierający konferencję „Znaczenie interakcji społeczno-wychowawczych we współczesnym systemie edukacji” wygłosiła prof. dr hab. Zofia Zukowska z Warszawy.
- Rektor Regina Renz przyjęła przebywającą w regionie świętokrzyskim delegację z obwodu winnickiego na Ukrainie. W trakcie spotkania z gubernatorem Aleksandrem Dombrowskim stro-
na ukraińska zgłosiła propozycję współpracy Wydziału Zarządzania i Administracji Akademii Świętokrzyskiej z Instytutem Ekonomicznym z Winnicy.
- 10 *grudnia*. Instytut Historii przy wsparciu i pod honorowym patronatem wojewody świętokrzyskiego zorganizował konferencję naukową „Folwark – wieś – latyfundium. Gospodarstwo wiejskie w Rzeczypospolitej XVI–XVII wieku”. Obrady plenarne otworzyła rektor Regina Renz. Do naszej Uczelni przybyli uczeni z najważniejszych ośrodków naukowych w kraju, a także badacze z Ukrainy i Austrii. Wiele interesujących komunikatów zgłoszono w trakcie dyskusji prowadzonych podczas obrad w czterech sekcjach problemowych.
- 13 *grudnia*. Senat przyjął do realizacji program „Otwarta Uczelnia”, dotyczący uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu szkoły.

- 23 *stycznia*. Sejm RP przyjął ustawę o powołaniu Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, która weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia („Dziennik Ustaw” z 7 marca 2008).
- 29 *stycznia*. Lampka szampana, gratulacje, informacje o zmianie nazwy Akademii Świętokrzyskiej na Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach zdominowały posiedzenie Komitetu Honorowego. Podjęto decyzję o kontynuowaniu prac forum, które doprowadziło do historycznego utworzenia w Kielcach Uniwersytetu. Parlamentarzyści, działacze społeczni, samorządowcy będą pracować nad powołaniem klasycznego, dysponującego co najmniej 12 uprawnieniami do doktoryzowania, Uniwersytetu Jana Kochanowskiego.
- 25 *lutego*. Zarządzeniem rektora Instytut Ekonomii zmienił nazwę na Instytut Ekonomii i Administracji.
- 12 *marca*. Konferencja naukowa „My i Oni«. Rola, miejsce i znaczenie konfliktów w polityce”. Kilkudziesięciu uczonych ze wszystkich liczących się w Polsce ośrodków akademickich przyjechało do Kielc na zaproszenie Instytutu Nauk Politycznych. Referaty w trakcie obrad plenarnych wygłosili profesorowie Karol B. Janowski i Roman Backer z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz Jerzy Jaskiernia i Kazimierz Kik z naszego Uniwersytetu.
- 13 *marca*. Pomiędzy naszą Uczelnią a Politechniką Świętokrzyską, Staropolską Izbą Przemysłowo-Handlową i Świętokrzyskim Centrum Innowacji i Transferu podpisano porozumienie o współpracy środowiskowej. To efekt projektu „Budowanie regionalnego systemu innowacji – organizacja wieloletniego cyklu konferencji naukowych na temat innowacyjności i konkurencyjności gospodarki”.
- 1 *kwietnia*. Instytut Historii zorganizował konferencję naukową „Międzyzaborowe kontakty ziemiaństwa w XIX wieku”. Wzięli w niej udział uczeni z ośrodków w Warszawie, Łodzi, Olsztynie, Gdańsku, Lublinie, Kielcach i Krakowie. W plenarnych obradach uczestniczyli też naukowcy z Austrii, Ukrainy, Litwy, Białorusi i Rosji.
- 7 *kwietnia*. Otwarto nowy budynek dydaktyczny G Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. W nowej auli obradował Senat Uniwersytetu. Wcześniej obiekt ten został poświęcony przez ks. Kazimierza Gurdę. Uroczystego przecięcia wstęgi oprócz rektor Uczelni prof. Reginy Renz dokonali: szefowa kancelarii prezydenta RP Anna Fotyga oraz władze województwa: wojewoda Bożentyna Pałka-Koruba i marszałek Adam Jarubas.
- 9 *kwietnia*. W kieleckiej bazylice katedralnej biskup sufragan kielecki dr Marian Florczyk odprawił mszę świętą w intencji pomyślności pracowników i studentów Uniwersytetu. W świątyni – oprócz Senatu, profesury, pracowników obsługi i studentów – zebrali się licznie wierni ze wszystkich kieleckich parafii, parlamentarzyści, władze społeczno-polityczne regionu świętokrzyskiego.
- 16 *kwietnia*. Już po raz siedemnasty odbyła się Sesja Studenckich Kół Naukowych „Człowiek i jego środowisko”. Tradycyjnie referaty wygłaszano w dwóch sekcjach: matematyczno-przyrodniczej i humanistycznej. W pierwszej z nich wygłaszane przez studentów z kilku krajowych uczelni referaty oceniała komisja w składzie: dr Anna Chruszcz, dr Janusz Krywult i mgr Krzysztof Zawada. W drugiej sekcji Komisja oceniająca pracowała w składzie: dr Joanna Karczevska, mgr Andrzej Kozieja i mgr Renata Miszczuk.

17 *kwietnia*. Dokonano wyboru rektora Uniwersytetu na kadencję 2008–2012. Została nim, na drugą kadencję, prof. dr hab. Regina Renz. Prorektorami zostali prof. dr hab. Jacek Semaniak, prof. dr hab. Wiesław Caban, prof. Janusz Król oraz prof. dr hab. Anna Grochulska.

16 *maja*. Grupa pracowników naukowych odebrała odznaczenia państwowe. Promowano czterech nowych doktorów i dwóch doktorów habilitowanych. Szczególnie uroczysty charakter miało nadanie profesorom Zbigniewowi Judyckiemu i Ryszardowi Kołodziejczykowi tytułów Honorowych Profesorów Wydziału Humanistycznego.

23 *lipca*. Podpisanie umowy o współpracy Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego ze Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Kielce.

2 *października*. Pierwsza w historii Uniwersytetu uroczysta inauguracja roku akademickiego 2008/09 z udziałem najwyższej władzy państwowej Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego, wiceminister nauki i szkolnictwa wyższego Grażyny Prawelskiej-Skrzypek oraz władz wojewódzkich i samorządowych. Podczas uroczystości nastąpiło przekazanie Uczelni nowego sztandaru, ufundowanego przez Prezydenta Kielc Wojciecha Lubawskiego i Radę Miasta.

W Instytucie Filologii Polskiej zorganizowano dzienne studia doktoranckie.

22 *października*. W Pustelni Złotego Lasu w Rytwianach pod Staszowem obradowali rektorzy polskich uczelni pedagogicznych. Tematem posiedzenia były aktualne problemy funkcjonowania uczelni, rezultaty rekrutacji na rok akademicki 2008/09 oraz zasady polityki ekonomicznej i podziału subwencji.

27 *października*. Rada Wydziału Zarządzania i Administracji uzyskała prawo do nadawania stopnia doktora nauk nauki o polityce.

16 *grudnia*. Instytut Historii przy współpracy z Kieleckim Towarzystwem Naukowym zorganizował sesję naukową poświęconą legendarnemu dowódcy Armii Krajowej gen. Antoniemu Hedzie „Szaremu”. W spotkaniu uczestniczyli nie tylko studenci i naukowcy, lecz także kombataneci, w tym uczestnicy brawurowej akcji rozbicia kieleckiego więzienia w sierpniu 1945 roku.

2009

18 *marca*. W Centrum Targowym „Kielce” odbyły się największe w regionie targi edukacyjne. Swoje oferty przedstawiały nie tylko uczelnie wyższe z całej Polski, lecz także szkoły ponadgimnazjalne, ośrodki szkoleniowe, centra kształcenia dorosłych. Targi zgromadziły prawie 200 wystawców. Uniwersytet został uhonorowany specjalnym medalem oraz pucharem Marszałka Województwa Świętokrzyskiego za najlepszą książkę historyczną.

23 *marca*. Z tarczą wrócili z rozegranego w Krakowie półfinałowego turnieju Akademickich Mistrzostw Polski piłkarze ręczni. Po minimalnej przegranej z Uniwersytetem Ekonomicznym z Krakowa studenci z Kielc zremisowali z Uniwersytetem Rzeszowskim, rozgromili ekipę Politechniki Lubelskiej i zdeklasowali zespół Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nasza reprezentacja zajęła ostatecznie trzecie miejsce i awansowała do grona najlepszych ekip w Polsce.

16 *kwietnia*. Mieszkańcy Staszowa i okolic wkrótce nie będą musieli wyjeżdżać, aby zdobyć wyższe wykształcenie. Dzięki porozumieniu zawartemu między władzami miasta a naszym Uniwersytetem od października w Staszowie rozpocznie działalność Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny.

- 22 *kwietnia*. XVIII Sesja Studenckich Kół Naukowych „Człowiek i jego środowisko”. Referaty wygłaszano w dwóch sekcjach: matematyczno-ekonomicznej i humanistyczno-społecznej. Kolejny raz sesja obradowała poza Uczelnią, tym razem w gościnnych murach ośrodka Paradiso w Suchedniowie. Warto przypomnieć, że w minionych latach (w 2001 i 2006 roku) sesja odbyła się w Szydłowcu i Orońsku w województwie mazowieckim, a wyjazdowe spotkania organizowano wspólnie z dyrekcją Liceum Ogólnokształcącego im. Henryka Sienkiewicza w Szydłowcu.
- 25 *kwietnia*. Pielgrzymka Akademicka na Jasną Górę w tym roku odbyła się pod hasłem „Życie świadectwem wiary”. Wzięli w niej udział prorektor prof. Jacek Semaniak, pracownicy Uczelni oraz 105 studentów.
- 4 *maja*. Doktorat honoris causa dla prof. Stanisława Byliny, jednego z najwybitniejszych polskich mediewistów, znakomitego uczonego, mistrza wielu pokoleń historyków, niedoścignionego znawcy problematyki rewolucji husyckiej, a przede wszystkim przyjaciela badaczy dziejów średniowiecza w Europie. Laudację wygłosił prof. dr hab. Wojciech Iwańczak.
- 27 *maja*. W Urzędzie Miejskim w Kielcach naukowcy, lekarze i władze administracyjne regionu utworzyli społeczny front walki z rakiem. Z ramienia Uniwersytetu deklarację podpisał prorektor Jacek Semaniak.
- 25 *czerwca*. Doktorat honoris causa dla Tadeusza Różewicza, jednego z najwybitniejszych pisarzy współczesnych, poety i dramaturga, człowieka szczególnie zasłużonego dla kultury ojczyzny. Laudację wygłosił prof. zw. dr hab. Marek Ruszkowski.

- Adamczyk Bogusław 119, 122, 126, 231, 289
Adamczyk Danuta 67
Adamczyk Mieczysław 49, 52, 61, 67
Adamczyk Zdzisław Jerzy 33, 40, 42, 50–52, 66, 67, 73, 249
Aleksander II, cesarz rosyjski 63
Aleksander Tadeusz 115, 119, 126
Amanowicz Monika 164
Anbild Karol 128
Anderman Elżbieta 217
Andruszuk Izabela *zob.* Lewandowska-Andruszuk Izabela
Anioł Irena 157
Antosik Stanisław 60, 73
- Babiarz Mirosław 127
Backer Roman 313
Baczyński Krzysztof Kamil 66
Bajerowa Irena 289
Balcerek Marian 115, 126
Banach Stefan 107
Banakh Taras 105, 106
Banaś Grzegorz 311
Baran Józef 141
Baran Zeev 305
Baranowski Tomasz 129
Barszcz Barbara 90, 94
Barszczewska-Kończak Halina 188, 189, 191
Bardecki Jerzy 118
Bartosik Julian 24, 33, 77, 78, 100–102, 292
Bartosiński Józef 115
Bartoszak Bernard 202, 204
Bartoszewska Irena 262
Bartula Czesław 42, 45
Basa Michał 66
Bassalik-Chabielska Lidia 85
Baścik Stefan 115, 119, 126
Batóg Włodzimierz 55, 56, 64
Baumgart Jan 42, 43, 223
Bazański Julian 119
- Bąbel Maciej 104
Bąk Anna 164
Bąkowski Józef 254
Bednarz Anna 188
Beethoven Ludwig van 270
Bel Matej 145
Bębacz Waclaw 157
Białek Jarosław 188, 189
Białek Roman 140
Bielawska Alina 115, 123, 130
Bielecka Janina 68
Bielecka Małgorzata 122–124, 130, 131
Bielski Janusz 261, 269
Bień Stanisław 116, 156, 159, 170, 171, 178
Biernat Tadeusz 103, 104
Bijoch Zuzanna *zob.* Jaskulska-Bijoch Zuzanna
Biłous Henryka *zob.* Długosz-Biłous Henryka
Bis Mateusz 179
Biskupowa Maria *zob.* Cedro-Biskupowa Maria
Blacha Henryk 270
Błaszczuk Małgorzata *zob.* Jankowska-Błaszczuk Małgorzata
Błaszczyk Barbara 156, 161, 165, 168, 170, 172
Błaszkiwicz Tomasz 202
Bobek Józef 138
Bobrowski Ireneusz 50, 51, 65
Bobyk Roman 106, 107
Boehm Franciszek 37
Bogaczewicz Józef 289
Bogaj Andrzej 122, 123, 125
Bończak Bazyli 33, 40, 77, 96, 289
Borówka Andrzej 171
Borsuk Karol 106
Bracha Krzysztof 55
Bracha Lidia *zob.* Michalska-Bracha Lidia
Brack Andrew 312
Braziewicz Janusz 97, 98, 100
Braziewicz-Kumor Olga 140
Broda Teresa *zob.* Mrozińska-Broda Teresa
Brodowska-Skonieczna Elżbieta 267

- Broniowski Wojciech 99, 100
 Bróz Edward 84
 Bubień Albert 101
 Buchner-Jeziorska Anna 261
 Budniak Danuta 68
 Budziński Janusz 262
 Budziosz Ewa 251, 254
 Buglewicz Maria 209
 Buksińska Marzena 254
 Burlikowski Bronisław 143
 Bury Piotr 138, 139
 Buszkowski Władysław 147
 Bylina Stanisław 48, 56, 58, 315
- Cabaj Waclaw 103, 104
 Caban Wiesław 33, 52, 55, 56, 59, 62–64, 69, 253, 314
 Cackowska Maria 118
 Cedro Jan 66
 Cedro-Biskupowa Maria 66
 Celary Waldemar 87, 88
 Chabielska Lidia *zob.* Bassalik-Chabielska Lidia
 Chachaj Wiesław 237
 Chambon Jean-Pierre 179
 Charzyński Zygmunt Karol 105
 Chełkowski Szczepan 96
 Chmielewska Monika 179
 Chmielnicki Paweł 138–140
 Chojnacki Sławomir 97, 98
 Choma Jerzy 94
 Chotyniecka Maria 187
 Chróściel Zenon 33, 114, 115, 118, 122, 258
 Chruszcz Anna 89, 314
 Chrzęszczyk Andrzej 105, 106
 Chwastyk-Kowalczyk Jolanta 67
 Chyra-Rolicz Zofia 56
 Cichy Danuta 85–87
 Cieśla Elżbieta 160, 161, 174
 Cieślar Magdalena *zob.* Hudzieczek-Cieślar Magdalena
 Cieślik Aleksandra 157, 174
 Cieślik Maciej 164
 Cieśliński Stanisław 12, 28, 33, 46, 51, 78, 81, 84–87, 89, 296, 300, 301, 303
 Cinal Stanisław 63
 Ciosek Ireneusz 145
 Ciupa Tadeusz 103
 Ciupak Edward 115, 126
 Ćmak Jerzy 84–86, 89, 253, 293
 Crohn Burrill Bernard 172
 Cudak Henryk 122, 259, 260
 Cudak Sławomir 127
 Curie-Skłodowska Maria *zob.* Skłodowska-Curie Maria
 Cybuch Wiesława *zob.* Przybył Wiesława
 Cybulko Mirosław 155
 Cygan Stanisław 74
- Cyran-Mądzik Anna 142
 Cyrański Czesław 114, 115, 118
 Cywiński Łukasz 179
 Czapska Teresa 185, 188–190
 Czarniecki Stefan 62
 Czarnik Oskar Stanisław 67
 Czarnocki Jan 38
 Czarnowski Stanisław Jan 37
 Czarny Ryszard M. 34, 136, 142, 143, 299
 Czarny Zdzisław 12, 26, 51, 80, 90, 297
 Czernicki Jan 261
 Czerpak Stanisława 115, 119, 300
 Czerwaty Marek 177
 Czerwiak Grażyna 170, 174, 181
 Czerwosz Elżbieta 105, 107
 Czuczwar Stanisław J. 164
 Czugała Józefa 105
 Czwenar Andrzej 261, 263, 269
 Czyż Paulina 93
 Czyżewski Mirosław 115, 127
- Daniłowski Gustaw 66
 Darewicz-Uberman Olga 254
 Dąbkowska Małgorzata *zob.* Marcjanik-Dąbkowska Małgorzata
 Dąbkowski Grzegorz 50, 65, 249
 Demel Maciej 115, 126, 127, 196
 Detka Janusz 66
 Diniejko Andrzej 50, 69, 253, 300
 Długosz Jan 73
 Długosz Krystyna 202
 Długosz-Biłous Henryka 209
 Dłużewski Juliusz *zob.* Nowak-Dłużewski Juliusz
 Dobrołowicz Jarosław 249
 Dobrołowicz Witold 33, 114, 119, 125, 247, 296
 Dołęga-Mostowicz Tadeusz 66
 Dołęgowska Sabina 93
 Domagała Andrzej 185, 188, 189
 Domagała Danuta *zob.* Sławiec-Domagała Danuta
 Domańska Anna (Instytut Edukacji Muzycznej) 130
 Domańska Anna (Wydawnictwo) 254
 Dombrowska Halina *zob.* Stawowy-Dombrowska Halina
 Dombrowski Aleksander 312
 Domin Anna 128
 Domżał Teofan M. 164
 Dowgiałło Elżbieta *zob.* Mycielska-Dowgiałło Elżbieta
 Dragon Halina 128
 Drezno Grażyna 209
 Drezno Jolanta 157, 202
 Drobny Władysław 289
 Drożdż Kamila 179
 Drożdż Jarosław 311
 Dróżka Wanda 122, 123
 Drucki-Lubecki Ksawery 63

Druźbicki Artur 179
 Dudąła Małgorzata 179
 Dudkiewicz Jan 270
 Dudzic Patrycja 180
 Dulewicz Zbigniew 33, 78, 105, 293
 Duraj-Nowakowa Krystyna 122, 123
 Durczak Krystyna 84
 Durlik Donata *zob.* Pikulska-Durlik Donata
 Dutkiewicz Ewa 174
 Dutkiewicz Leopold 102
 Dutkiewicz Robert 173, 197, 202, 204
 Dutkiewicz Sławomir 171
 Dutkiewicz Waldemar 33, 34, 115, 116, 119, 122, 125–127, 155, 159, 161, 167, 168, 173, 180, 201, 203, 308, 310, 311
 Dworecki Kazimierz 97, 98
 Dworzaczek Włodzimierz 228
 Dybała Anna 138–141
 Dybowski Andrzej 261, 263, 269
 Dygasiński Adolf 294
 Dyk Leszek 202
 Dyrda Tadeusz 115, 122, 125, 127, 209
 Dziech Andrzej 100
 Dzielska Jadwiga 128
 Dziewięcki Zygmunt 90
 Dziubdziela Wiesław 106
 Dziubek Zofia 157
 Dziurkowa Krystyna 115
 Dziwoń Mieczysław 119

 Erazmus Edward 126
 Erber Barbara Katarzyna 234, 304
 Erber Czesław 43, 67, 74, 234, 304
 Erenburg Ilja 68

 Falkiewicz Janina *zob.* Miklaszewska-Falkiewicz Janina
 Farbisz Jadwiga 114, 115, 118, 128
 Faron Bolesław 294
 Fedor Henryka 254
 Felchner Andrzej 56, 262
 Felisek Gienowajta 191
 Fidelus Michał 257, 258
 Figarski Władysław 40, 42, 68, 185, 186, 289, 293
 Figiel Paulina 93
 Filipiak Krzysztof 311
 Firlej Danuta *zob.* Krześniak-Firlej Danuta
 Firlej Waldemar 123
 Fleck Hans-Georg 144
 Fleming Edward 118
 Flin Piotr 98, 100
 Florczyk Marian 314
 Florkowski Wojciech 98, 99
 Fotyga Anna 313
 Franas-Mirowska Urszula 264
 Frankiewicz Zofia 247, 249
 Franko Iwan 124, 150

 Frańczuk Bogusław 167, 173, 174
 Frączek Adam 126
 Frycie Stanisław 262
 Fryczkowski Andrzej 170, 171
 Frykowski Maciej 269
 Fudali Irena 142
 Furnal Irena 217, 231

 Gabryszewski Mieczysław 90
 Gadowska Henryka 157
 Gałuszka Agnieszka 92
 Gałuszka Renata 164
 Gajos Łukasz 180
 Gapys Jerzy 62, 73
 Garbaczowa Maria 66
 Garstka Małgorzata 139
 Gawron Krystyna 186, 187
 Gazda Zbigniew 34, 136, 137, 139, 140
 Gaździcki Marek 98, 99
 Gerber Rafał 223
 Germanow G. 73
 Gevrey 107
 Giedroyc Jerzy 64
 Gienc Jan 85, 86
 Gierak Andrzej 94
 Gierak Czesława 115, 123, 127
 Giermakowska Alicja 119
 Gierowski Włodzimierz 227, 231
 Gierszewska Barbara 67
 Gierulska Danuta 90
 Gil J. 85
 Gliniak Bartłomiej 129
 Głazek Tadeusz 84, 85
 Głowacki Bogdan 123
 Głowacki Józef 90, 92
 Głowik Tomasz 209
 Głuszek Stanisław 34, 116, 156, 159, 164, 167, 170, 171, 175, 177, 178, 311
 Gnatjuk Wołodymir 145
 Gołoś Michał 143
 Gombrowicz Witold 66
 Gomuła Bożena 202
 Goriszowski Włodzimierz 33, 34, 115, 122, 126, 258–260
 Gorman Michael 215
 Gosiewski Przemysław 146, 147, 275, 308, 310
 Gostomski Henryk 128
 Góral Jan 258
 Góralski Zbigniew 41–43, 63, 227
 Górnicka-Michalska Ewa 86
 Górska Ewa 114
 Górska Halina 66
 Górski Eugeniusz 143
 Górski Janusz 257
 Górski Tadeusz A. 223
 Gózdź Stanisław 171
 Grabski Andrzej Feliks 268

- Greszczuk Barbara 55, 65
 Grochulska Anna (Instytut Edukacji Muzycznej, Kielce) 128
 Grochulska Anna (Instytut Filologii Polskiej, Piórków Trybunalski) 34, 258, 262
 Grudziński Gustaw *zob.* Herling-Grudziński Gustaw
 Gruszczyński Michał 103, 104
 Gryz Ryszard 55, 62–64
 Grzędziela Maria 187, 189, 191
 Grzegorzczak Rozalia 66
 Grzegorzczak Wojciech 66
 Grzelak Czesław 34, 52
 Grzesik Danuta 187
 Grzeszczuk Stanisław 45
 Grzybowski Marian 141
 Grzywaczewska Róża 114
 Grzywaczewski Marek 123
 Grzywna Józef 33, 40, 114, 119, 123, 126
 Gubała Maciej 188
 Gul-Rechlewicz Violetta 142, 143
 Guldon Wojciech 239, 242
 Guldon Zenon 40, 42, 43, 45, 48, 60–63, 223, 249
 Gumuła Teresa 123, 126, 127, 209
 Gurda Kazimierz 313
 Gutieniew Walentin 43, 44
- Haczewski Grzegorz 103
 Harazińska Joanna 261, 269, 271
 Harczuk Zenon 39, 40, 43, 68, 292
 Hardy Thomas 69
 Heda Antoni, pseud. „Szary” 314
 Helis Klementyna 40, 217, 218, 223
 Herembesza Zygmunt 129
 Herling-Grudziński Gustaw 66
 Hertz Zofia 64
 Hladikova Monika *zob.* Kolasa-Hladikova Monika
 Hodorowicz Stanisław 91
 Hoffman Mariusz 142, 143
 Hojda Stanisław 202–204
 Holeczy Pavol 179
 Hombek Danuta 67
 Horbowiec Józef 257
 Horecka-Lewitowicz Agata 174
 Hoyer Werner 144
 Hriść Józef 293
 Hudzieczek-Cieślak Magdalena 270
 Hulewicz Jan 227
 Hurewicz Witold 106
 Huruk Stanisław 87, 88
 Huszcza Zygmunt 293
- Idzik Adam 105, 106
 Ikonowicz Piotr 304
 Imielska Iza 179
 Iwan Aneta 251, 254
 Iwanek Waldemar 95
- Iwaniak Stefan 40, 47, 52, 64, 293
 Iwańczak Wojciech 52, 58, 63, 69, 308, 315
 Iwańczyk Eugeniusz *zob.* Wiślicz-Iwańczyk Eugeniusz
 Iwaszkiewicz Jarosław 266
 Iżycka Jadwiga 157
- Jabłońska Barbara 114
 Jaborska Elżbieta 270
 Jachimowski Henryk 308
 Jackiewicz Siergiej 269
 Jadach Jan 73
 Jakubczyk Lucyna 270, 271
 Jakubowska Urszula 52
 Jamróz Adam 141
 Jamróz Barbara 209
 Jan Kazimierz, król 37
 Jan Paweł II, papież 253, 299, 309
 Jan z Czarnolasu *zob.* Kochanowski Jan
 Janion Marianna 156, 164, 170, 172, 177
 Janiszewski Mirosław 159, 161
 Jankowska Halina 114, 115, 118, 293
 Jankowska Jadwiga 191
 Jankowska Krystyna 185–187, 189
 Jankowska-Błaszczuk Małgorzata 87
 Jankowski Andrzej 39, 40, 43, 47, 49, 68
 Janowicz Barbara *zob.* Piasecka-Janowicz Barbara
 Janowski Ignacy 101
 Janowski Karol B. 142, 313
 Janów Jan 223
 Jarocki Tomasz 142
 Jaroński Bartosz 142
 Jaroński Janusz 142, 143
 Jaroszewicz Piotr 291
 Jarowiecki Jerzy 49
 Jarubas Adam 7, 311, 313
 Jasiński Bruno (właśc. Wiktor Zysman) 252
 Jaskiernia Jerzy 142, 143, 252, 302, 313
 Jaskulska-Bijoch Zuzanna 188, 191
 Jastrzębski Stanisław 102
 Jaśkiewicz Weronika 105, 106
 Jaśkowski Bartłomiej 33, 82, 101–104
 Jaworski Krzysztof 252
 Jaworski Michał 33, 38–42, 45, 47, 60, 64, 247, 289, 291
 Jaxa-Bykowski Ludwik 37
 Jelejko Jarosław 138
 Jelonek Zbigniew 105
 Jersak Józef 102
 Jerschina Stanisław 38, 304
 Jeziorska Anna *zob.* Buchner-Jeziorska Anna
 Jędrzejczyk Paweł 188
 Jodłowski Stanisław 289
 Jońca Krystyna *zob.* Mazur-Jońca Krystyna
 Jopkiewicz Agata 209
 Jopkiewicz Andrzej 34, 115, 119, 122, 123, 126, 127, 202, 204, 301

Józwiak Marek 103, 108
 Judycki Zbigniew 56, 59, 314
 Jurkiewicz Henryk 12, 25, 46, 48, 61, 79, 84, 85, 101, 102, 258, 296, 301
 Jurkowska Iwona 179

 Kaca Wiesław 33, 81, 87
 Kachniewski Zdzisław 39
 Kaciczak Maria *zob.* Przychodzińska-Kaciczak Maria
 Kaczanowski Longin 62
 Kaczmarczyk Małgorzata 157, 174
 Kaczmarczyk Zbigniew 259
 Kaczmarek Jan 42
 Kaczmarkiewicz Maria 115, 123, 128, 129
 Kaczyński Jarosław 307
 Kaczyński Lech 310, 314
 Kaducakova Helena 179
 Kaleta-Witusiak Małgorzata 209
 Kalicki Tomasz 103, 104
 Kalisz Paulina 179
 Kałuza Agnieszka *zob.* Zaremba Agnieszka
 Kałwa Piotr 37
 Kamińska Jadwiga 202, 204
 Kamińska Wioletta 103, 104
 Kamiński Waldemar 115
 Kamionka-Straszakowa Janina 68
 Kamusińska Elżbieta 157, 174
 Kapłon Beata *zob.* Woźakowska-Kapłon Beata
 Karaś Mieczysław 294
 Karczewska Joanna 314
 Kardaczyńska Monika 119
 Kargol Marian 96–98
 Karpacz Jarosław 150
 Kasińska-Metryka Agnieszka 141–143, 146, 147
 Kasperczuk Stanisław 96, 97
 Kasperkiewicz Witold 261
 Katarasińska Iwona *zob.* Śledzińska-Katarasińska Iwona
 Kawalla Szymon 129
 Kawczyńska Wacława 39, 40, 74, 186
 Kątny Marek 34, 123, 127
 Kęder Wojciech 55
 Kiebzak Wojciech 165
 Kiec Jadwiga 188–191
 Kik Kazimierz 137, 141–143, 146, 147, 303, 313
 Klajnert Zbigniew 102
 Kleiber Michał 307
 Kleyff Jacek 293
 Klich Bogdan 146
 Klimek Rudolf 164
 Klinger Maren 305
 Klusek Jolanta 87
 Koba-Ryszewska Teresa 237–239, 242
 Kobak Kira I. 103
 Kobus Wiesława 157
 Kochanowski Jan 7, 9, 24, 25, 30, 37, 45, 46, 54, 59, 60, 65, 66, 81, 104, 105, 119, 138, 156, 177, 210, 248, 261, 275, 280, 295, 304, 308, 309, 311, 313, 314
 Kochmański Marek 172
 Kociolkowska Mirosława 189, 191
 Kociubynski Mychajło 150
 Kocjan Ewelina 179
 Kolasa-Hladikova Monika 124, 129, 130
 Kolberg Oskar 129
 Kołacz Halina *zob.* Barszczewska-Kołacz Halina
 Kołataj Adam 12, 27, 80, 85, 86, 299, 300
 Kołodko Grzegorz 305
 Kołodziejczyk Ryszard 48, 52, 56, 59, 63, 314
 Kołodziejka Justyna 202
 Komendziński Henryk 100, 101
 Konieczna Janina 128
 Konik Eugeniusz 48
 Koniusz Elżbieta 65
 Koniusz Stanisław 105
 Konopnicka Maria 25, 26, 27, 78, 298
 Kopeć Maria 188, 189
 Kopernik Mikołaj 38, 94, 108, 155, 237, 313
 Kopertowska Danuta 40, 47, 50, 52, 65, 74
 Kopiec Herbert 209
 Kopik Aldona 122, 160, 161, 170, 174
 Korpikiewicz Józef 105
 Koruba Bożentyna *zob.* Pałka-Koruba Bożentyna
 Korus Barbara 122
 Kossecki Józef 147
 Kostecka Monika 179
 Kostecki Wojciech 141, 144
 Kostrzewski Jan 155
 Kostyra Jerzy 115
 Kosztołowicz Michał 105
 Kościak Przemysław 83, 100
 Kościółek Andrzej 252
 Kościuszko Tadeusz 24, 28, 48, 53, 135, 191, 206, 211
 Kośnicki Feliks 270
 Kot Janusz 138, 140
 Koterłyn Mychajło 97
 Kotewicz Ryszard 258
 Kowalczewski Ludwik 227
 Kowalczewski Sylwester 100, 101
 Kowalczewski Zbigniew 102
 Kowalczyk Agnieszka 301
 Kowalczyk Jolanta *zob.* Chwastyk-Kowalczyk Jolanta
 Kowalik Grażyna 164
 Kowalik Janina 142
 Kowalik Stanisław 115, 126, 127
 Kowalkowski Alojzy 102, 103
 Kowalski Bolesław 101, 104
 Kowalski Waldemar 56, 62, 73
 Kozera Andrzej 55, 143
 Koziej Marian 12, 28, 33, 79, 81, 102, 103, 300
 Koziej Sławomir 127
 Koziej Stanisław 146
 Kozieja Andrzej 74, 314

- Kozieł Dorota 157, 174
 Kozłowski Eligiusz 43, 45, 48, 63
 Kozłowski Jan 308
 Kozłowski Rafał 108
 Kozub Waldemar 130
 Koźmiński Leon 149
 Krajewska Hanna 243
 Krakowiak Beata 157
 Krasuski Józef 114, 119, 123, 125, 126, 243, 293
 Kraśniewski Jerzy 289
 Krawczyk Jolanta 195, 202, 203
 Krawczyk Stefan 114, 118, 122
 Krawczyk Wanda 114, 118
 Krężolek Olga 68
 Kriegerewicz Eugeniusz 290
 Krosny Ireneusz 302
 Król Halina 173
 Król Janusz 115, 122–124, 128, 129, 301, 303, 307, 314
 Król Leszek 157
 Król Teodora 87
 Królikowska Krystyna 85, 86
 Krugłow Jurij A. 308
 Krupa Sławomir 164
 Krwawicz Lesław 156, 171
 Kryczka Wiesław 170, 172
 Kryś-Pabis Barbara 209
 Krywult Janusz 306, 314
 Krzemińska Anna 243
 Krzemińska Ewa 87
 Krześniak Władysław 195, 202
 Krześniak-Firlej Danuta 123
 Krzewicki Jerzy 156
 Krzykawska Katarzyna 310
 Krzystanek Katarzyna 209
 Krzysztozek Zofia 114, 118
 Kubicki Tadeusz 202
 Kubiś Wiesław 105, 106
 Kubot Ewelina 308
 Kuc Marzena 254
 Kucha Ryszard 119, 126
 Kucharska Ewa *zob.* Zaczek-Kucharska Ewa
 Kuciapiński Marek Jan 270
 Kucy Marian 80, 115, 297
 Kudaka Monika 179
 Kuder Tadeusz 86, 87, 89
 Kudlicka Monika 188, 189
 Kudła Joanna 254
 Kukulska Maria 261
 Kukulski Jerzy 34, 258–260, 264–266, 268
 Kula Ewa 123
 Kulasek Małgorzata 93
 Kuleszyński Zdobysław 34, 136
 Kulig Jacek 90, 92
 Kuliński Włodzisław 173
 Kulpa Jan 118, 289
 Kułakowski Andrzej 171
 Kumor Olga *zob.* Braziewicz-Kumor Olga
 Kunisz Kazimierz 304
 Kupczyk Elżbieta 102–104
 Kupisiewicz Czesław 118
 Kurdziel Krystyna 90
 Kustra Anna 209
 Kutarski Andrzej 311
 Kutrowski Szczepan 115
 Kuźnicki Leszek 301
 Kwaśniewicz Edward 98
 Kwiatkowska Henryka 126
 Kwiatkowski Kazimierz 101
 Lacko Anton 179
 Lankoff Anna 87
 Laprus Dominika 309
 Lassan Eleonora 56
 Latowski Tadeusz 90
 Lechowski Zbigniew 87
 Legutko Grażyna 66
 Lelonek Barbara 157
 Lenarcik Beniamin 77, 78, 89, 90, 292
 Leonow Leonid 68
 Leszczak Oleg 74
 Leszczyńska Agata *zob.* Szydlik-Leszczyńska Agata
 Leszczyński Marek 138–140
 Leszczyński Rafał 39, 40, 42, 218
 Leśniak Andrzej 86, 87
 Leśniowski Antoni 172
 Lewandowska-Andruszuk Izabela 174
 Lewandowska-Tomaszczyk Barbara 262, 269
 Lewin Jewgienij 68
 Lewitowicz Agata *zob.* Horecka-Lewitowicz Agata
 Lewitowicz Piotr 174
 Leydo Ryszard 116, 156, 159
 Liberek Beata *zob.* Majchrzak-Liberek Beata
 Licińska Danuta 101
 Liedke Andrzej 46, 195, 202–204, 206, 296
 Liedl Krzysztof 146
 Ligowski Ryszard 87
 Lindner Leszek 104
 Lipiński Wojciech 129
 Lipko Stanisław 78, 101
 Lis Kazimiera 68
 Listwan Fryderyk 68
 Lizner Grzegorz 243
 Lubawski Wojciech 9, 147, 304, 314
 Lubecki Ksawery *zob.* Drucki-Lubecki Ksawery
 Lubiński Jan 171
 Luciński Kazimierz 49, 53, 55, 56, 68
 Ławnik Józef 45, 48, 63, 231
 Łomonosow Michaił W. 189, 267, 292
 Łuczaj Wiesław 115, 130, 131
 Łuczkiwicz Krystyna 122
 Łuczkiwicz Magdalena 188
 Łuczkiwicz Krzysztof 185, 186, 188, 189

Ługowski Ryszard 131
 Łukawska Anna 119
 Łukowiec Paweł 124, 129, 130, 308
 Łuszczynski Janusz 87
 Łyjak Wiktor 128
 Łysik Grzegorz 105
 Łyżwa Edyta 139

Mach Ludwig 98
 Machl Tadeusz 128
 Maciąg Marian 185, 187–189
 Maciołek Henryk 261
 Maciszewski Jarema 52
 Maćkowski Roman 44
 Majchrowski Jacek 141
 Majchrzak-Liberek Beata 202
 Majecka Zofia 85
 Majer Piotr 55
 Majewska Urszula 99
 Majewski Stanisław 119, 123
 Majka Grażyna 227
 Majka Stanisław 227
 Maksymiuk Zygmunt 102
 Malak Kazimierz 262
 Malarewicz Andrzej 116, 159, 161, 164, 167
 Malicki Adam 102
 Malinowski Antoni 34, 136, 307
 Malinowski Tadeusz 12, 23, 39, 40, 70, 113, 114,
 118, 185, 217, 289, 306
 Malinowski Witold 174
 Małecki Zygmunt 34, 40, 43, 249, 289
 Małuszyńska Krystyna 78, 96, 97, 293
 Małyszko Jan 90
 Mamrot-Tuszyńska Ewa 188–191
 Manecka Aneta 157
 Marchlewicz Małgorzata 247, 253
 Marcickiewicz Maria 195, 202
 Marcinkowska Monika 239, 243
 Marcinkowski Eugeniusz 34
 Marcjanik-Dąbkowska Małgorzata 50, 52, 65, 253
 Marczevska Marzena 65
 Marek Elżbieta 261
 Markowska Małgorzata 170, 174
 Markowski Mieczysław B. 33, 40, 51–55, 60, 62, 63,
 247, 249, 293, 307
 Marszałek Adam 143
 Marszałek Agnieszka 202
 Martyna Ewa 188, 190, 191
 Marzec Helena 261
 Masłowska Magdalena 188, 190
 Massalski Adam 12, 29, 40, 48, 52, 54, 55, 57, 58,
 60, 62–64, 69, 126, 155, 197, 211, 303, 307
 Massalski Andrzej 87, 88
 Massalski Edmund 38
 Mastella Leonard 104
 Masternak Joanna 93
 Matjas Stanisław 126

Matuszak Zygmunt 262
 Matyjas Bożena 115, 122, 123, 126
 Matykiewicz Jarosław 167, 177
 Mazowiecki Tadeusz 304
 Mazur Ryszard 105
 Mazur Sławomir 127
 Mazur-Jońca Krystyna 186, 188–191
 Mądrawski Jerzy 122–124, 128–130
 Mądzik Anna *zob.* Cyran-Mądzik Anna
 Meducka Marta 60, 62, 63
 Menger Karl 106
 Metryka Agnieszka *zob.* Kasińska-Metryka Agnieszka
 Michalczyk Tadeusz 261
 Michalik Joanna 87
 Michalska Ewa *zob.* Górnicka-Michalska Ewa
 Michalska-Bracha Lidia 252
 Michow Elżbieta 65
 Mickiewicz Adam 28, 31, 45, 108, 128, 129, 222,
 276
 Mielczarek Tomasz 52, 56, 67
 Mielczarski Romuald 27, 135, 238, 299
 Mielicka Halina 115
 Miernik Grzegorz 55, 63, 64, 252, 253
 Miernik Rafał 142
 Mierzwa Edward 262
 Mierzwa Kazimierz 115
 Migaszewski Zdzisław 93, 95
 Migdałek Jacek 96, 97
 Miklaszewska-Falkiewicz Janina 247, 253
 Mikołaj I, cesarz rosyjski 63
 Miksa Marek 34
 Miłosz Czesław 310
 Milcarz Henryk 146, 147
 Miller Grażyna 188
 Miłosz Czesław 310
 Miodowicz Konstanty 146, 307
 Mirowska Urszula *zob.* Franas-Mirowska Urszula
 Mischuk Renata 314
 Miter Iwona *zob.* Rowińska-Miter Iwona
 Mitosek Henryk T. 103, 104
 Mityk Jan 33, 79, 101
 Mizera Marek 122–124, 128, 130
 Młynarski Andrzej 143
 Moczulski Leszek Aleksander 301
 Molenda Jan 52, 227
 Moroz Henryk 118
 Morrissey Jim 231
 Morton Józef 66
 Moskal Feliks 115
 Moskal Janusz 90
 Moszyński Tadeusz 97
 Mozart Wolfgang Amadeus 312
 Możdżeń Stefan 123, 126
 Mroczkowski Grzegorz 131
 Mrozińska-Broda Teresa 86, 87
 Mrozkiewicz Józef 33, 114, 118, 127, 289, 290
 Mrówczyński Stanisław 98, 100

- Mróz Stefan 96, 97
 Mucha Bogusław 262
 Musiał Anna 188
 Musiał Stanisław 34
 Musiał Weronika 187
 Muszyńska Jadwiga 33, 62, 63
 Mycielska-Dowgiałło Elżbieta 102
 Myśliński Jerzy 49
 Myśliwski Wiesław 56, 57, 66, 305, 310–312
- Naruszewicz Stanisław 143
 Naszydłowska Edyta 173, 174, 181
 Naumann Friedrich 144, 303
 Niespodziański Krzysztof 156
 Niziurski Mirosław 12, 26, 114, 115, 122, 124, 128, 130, 253, 287, 298
 Nogal Maria 157
 Nowacki Hubert 264
 Nowacki Marek 177
 Nowak Ewa 103, 104
 Nowak Leszek 167
 Nowak Mariusz 73, 74
 Nowak Stanisław 156, 159, 160, 164, 167, 168
 Nowak-Dłużewski Juliusz 37
 Nowak-Starz Grażyna 115, 159, 161, 165, 167, 169, 173, 174, 180
 Nowakowa Krystyna *zob.* Duraj-Nowakowa Krystyna
 Nowakowska-Ozdoba Joanna 68
- Oberda Ewa *zob.* Piotrowska-Oberda Ewa
 Odojewski Włodzimierz F. 68
 Okoń Wincenty 118
 Okopińska Anna 98
 Olech Kazimierz 85
 Oleksy Józef 304
 Olesiński Zbigniew 148, 151
 Olszewska Karolina 119
 Olszewski Daniel 52, 62, 69
 Olszewski Jerzy Leszek 33, 81, 102
 Olszewski Lucjan 258, 259, 264
 Omańska Czesława 40, 290
 Onyszkiewicz Janusz 146
 Opalko Bronisław 308
 Opolski Grzegorz 311
 Ornatowski Stanisław 38, 289
 Orzeszkowa Eliza 66
 Osiakowski Grzegorz 202
 Osiecki Jerzy 101
 Ososińska Małgorzata *zob.* Stawiak-Ososińska Małgorzata
 Ostrowski Michał 312
 Oszczudłowski Jerzy 90
 Owczarek Leonard 40, 41, 73, 247, 249, 253
 Owsiak Jerzy 308
 Ozdoba Joanna *zob.* Nowakowska-Ozdoba Joanna
 Oziębłowski Mieszko 309
- Ozarska Magdalena 69
 Ozóg-Winiarska Zofia 66
- Pabis Barbara *zob.* Kryś-Pabis Barbara
 Pachowski Janusz 81
 Paclawska Kazimiera 122, 126, 127
 Paclawski Jan 33, 39, 40, 44–48, 50, 52, 60, 61, 66, 293, 296
 Paderewski Ignacy 283
 Pajek Marek 97, 98, 100, 301
 Pałaszewski Henryk 34, 136, 138, 139
 Pałka-Koruba Bożentyna 313
 Pałyga Jan 87, 88
 Pałys Andrzej 147
 Pańko Siarhei 171, 179
 Pańtak Elżbieta *zob.* Szlufik-Pańtak Elżbieta
 Pańtak Grzegorz 308
 Parkita Ewa 129, 130
 Parniewski Paweł 87
 Pastusiak Longin 146
 Pastuszka Stefan 53, 67, 69, 301, 302
 Patyna Łukasz 179
 Pawłęga Eugeniusz 114, 119
 Pawlik Andrzej 138
 Pawlik Henryk 186
 Pawłuśkiewicz Jan Kanty 301
 Pawłowska Barbara 188, 189
 Pawłowski Rafał 202–204
 Pąkciński Marek 66
 Pelc Janusz 45
 Pełka-Wierzbička Ewa 115, 122, 130, 131, 307
 Perczak Judyta Ewa 74
 Perykles 304
 Perz Katarzyna 209
 Peszat Szymon 105
 Pękowska Marzena 123
 Piasecka-Janowicz Barbara 138
 Piaseczny Andrzej 308
 Piątkowska Małgorzata 249, 253, 254
 Pichura Joachim 129
 Piecha Bolesław 180, 310
 Piechocki Władysław 105
 Pielas Jacek 74
 Pierścińska Janina 34
 Piętek Halina 187
 Pikulska-Durlik Donata 188, 190
 Pilarski Jan 86–88
 Pilecka Władysława 123, 126
 Pilkiewicz Marek 114, 118, 125
 Piłsudski Józef 38
 Pindera Michał 261
 Piotrowicz Elżbieta 258–260
 Piotrowska Krystyna 103
 Piotrowska-Oberda Ewa 19, 69
 Piotrowski Wojciech 261, 262
 Piramowicz Grzegorz 73
 Pisarska Wanda 249

- Pitera Julia 146
 Plaskura Paweł 261
 Platon 304
 Plucner Iwona 309
 Pluta Andrzej 122
 Płatonow Andriej 68
 Płażyński Maciej 54
 Płoskonka Józef 96
 Poborski Mieczysław 137, 138, 140, 281
 Podlecki Tadeusz 67
 Połonecki Leszek 280
 Połowinko Igor 97
 Pomianowska Wanda 42, 66
 Poniewierska Anna 188
 Popis Barbara 248, 254
 Porębska-Quasnik Dominika 122–124, 129
 Pólturzycki Józef 115, 119, 126
 Praweńska-Skrzypek Grażyna 314
 Preyzner Ewa 187, 189
 Preżdo Wiktor 95
 Prucnal Tadeusz 33, 80, 105, 106
 Prus Bolesław (właśc. Aleksander Głowacki) 66
 Pruszyński Ksawery 66
 Przeniosło Marek 55, 62, 63, 306
 Przystański Stanisław 96
 Przybylski Wojciech 170
 Przybył Wiesława 100
 Przychodzińska-Kaciczak Maria 128, 129
 Przyłubska Ewa 118
 Przyłubski Feliks 118
 Ptaszyński Witold 135, 289
 Pufal-Struzik Irena 123, 126
 Puntos Janis 312
 Puszkin Aleksander S. 13, 44, 50, 55
- Quasnik Dominika *zob.* Porębska-Quasnik Dominika
- Radowicz Andrzej 96
 Radowicz Joanna 142
 Radwiłowicz Ryszard 33, 118
 Radzikowski Piotr 52, 64
 Rapacki Adam 146
 Rasała Danuta 95
 Ratajek Zdzisław 34, 60, 115, 122, 123, 127, 300, 310
 Rechlewicz Violetta *zob.* Gul-Rechlewicz Violetta
 Rechlewicz Wojciech 143
 Rej Mikołaj 37, 66
 Reliszka Marzena 209
 Rell Józef 43
 Renz Regina 12, 30, 33, 52, 55, 57–59, 62–64, 69, 301, 303, 307–310, 312–314
 Repelewicz Marta 90
 Reymont Władysław Stanisław 66, 67
 Rittel Teodozja 39, 40
 Robak Ewa 123, 128–130, 165, 307, 308, 311
- Rogalska Joanna 141
 Rogalski Eugeniusz 129
 Rogula Tomasz 179
 Rokita Jan Maria 307
 Rolicz Zofia *zob.* Chyra-Rolicz Zofia
 Rot Stanisław 122
 Rowińska-Miter Iwona 188
 Rózga Krzysztof 105
 Różańska Elżbieta 115, 119
 Różewicz Tadeusz 56, 315
 Rubik Piotr 129, 311
 Ruka Włodzimierz 171
 Rurawski Józef 33, 43, 50, 66, 304
 Rusiecki Mieczysław 114
 Ruszczak Irena 105
 Ruszkowski Marek 53, 65, 315
 Ruta Zygmunt 243
 Rutkowska Lucyna *zob.* Wiśniewska-Rutkowska
 Lucyna
 Rutkowski Jerzy 42, 293
 Rutkowski Mirosław 119
 Rybicki Zygmunt 294
 Rycerska Izabela 143
 Rychłowski Bogumił 103
 Rydzewska Grażyna 168, 170, 172, 174
 Rydzewski Andrzej 172, 174
 Ryszewska Teresa *zob.* Koba-Ryszewska Teresa
 Ryszkowska Alina 185, 188
 Ryszkowski Tadeusz 185, 188
 Rządowska Barbara 74
 Rzepka Maria 90
- Sadowska Zofia 185, 187–189
 Saletra Wojciech 141–143
 Samsonowicz Henryk 53, 56, 57, 299, 307
 Sapiecha Joanna 225
 Sapiecha Krzysztof 225
 Scendo Mieczysław 90
 Scheepers 106
 Segieciński Jeremi 202
 Semaniak Jacek 100, 280, 310, 314, 315
 Semczuk Antoni 43
 Semena Julia 142
 Seybot Peter 99
 Siegbahn Karl Manne 98
 Sienkiewicz Henryk 293, 309, 315
 Sikora Ewelina 179
 Sikora Henryk 115, 123
 Sikorska Ewa 254
 Sikorski Marek 171
 Sikorski Tomasz 131
 Skawińska Wanda 223, 226
 Skłodowska-Curie Maria 27, 28, 45, 91, 93, 95, 145, 267
 Skonieczna Elżbieta *zob.* Brodowska-Skonieczna Elżbieta
 Skowierzak Maria 105

Skowronek Jerzy 252
 Skowroński Romuald 24, 257
 Skrzypek Grażyna *zob.* Praweńska-Skrzypek Grażyna
 Słabińska Elżbieta 145
 Sławiec-Domagala Danuta 115, 128
 Słomkiewicz Piotr 90, 95
 Słomkiewicz Stefan 119, 122, 126
 Słomski Andrzej 305
 Słoń Anna 69
 Słońska Anna 188, 191
 Słopiecka Aleksandra 157, 174
 Słowacki Juliusz 265, 266
 Słowińska Mariola 188, 191
 Smart Christopher 69
 Smolar Aleksander 304
 Smoleńska-Zielińska Barbara 123, 128, 129
 Smoliński Józef 56
 Smolowik Jerzy 97
 Sobańska Katarzyna 177
 Sobczak Leszek 101
 Sobczyńska Eulalia 188
 Sokała Witold 142, 143, 146
 Sokrates 304
 Sołtysik Robert 104
 Sordyl Leszek 34
 Soszka Tomasz 171
 Soszka Waldemar 96, 97
 Spalek Michał 164
 Spiczonek Halina 187
 Spychałowa Danuta *zob.* Tyrawska-Spychałowa Danuta
 Stachurska Beata 139
 Stachurska Elżbieta 86
 Stachurski Marek 86, 88, 89
 Stanisławski Jan Jerzy 77, 78, 84, 85, 101
 Stańczak Irena 115, 122
 Stańczyk Henryk 262
 Starnawski Jerzy 46
 Starz Grażyna *zob.* Nowak-Starz Grażyna
 Starzewski Józef 156, 170, 171, 178
 Starzyńska Wacława 261
 Staszewski Zygmunt 85
 Staszic Stanisław 11, 294
 Staszyński Edmund 12, 24, 40, 41, 44, 60, 71, 114, 118, 122, 125, 127, 257, 258, 291–294
 Stawiak-Ososińska Małgorzata 123
 Stawowy-Dombrowska Halina 115, 130, 131
 Steciak Zofia 248, 249
 Steczkowska Justyna 308
 Stefan Batory, król 38, 266
 Stefański Ryszard 142, 144, 146
 Stelmach Ewa 179
 Stelmaszczyk Monika 139, 140
 Sterkowicz Włodzimierz 202
 Stępak Józef 261
 Stępień Renata 174
 Stojecka-Zuber Renata 122, 125
 Stokowski Stanisław 259, 261
 Stoliński Zdzisław 119, 122, 125
 Stolzman Maria 49
 Stradowska Anita 179
 Straszakowa Janina *zob.* Kamionka-Straszakowa Janina
 Strelcow Albert 43
 Stroński Mariusz 157
 Strójwasa Maria 115
 Stróżewski Władysław 207
 Strugała Janina 238
 Struzik Irena *zob.* Pufal-Struzik Irena
 Strykowski Julian 66
 Strzelec Jerzy 140
 Suchanek Izabela 141, 144
 Suchańska Małgorzata 98
 Suchojad Henryk 226, 311
 Suliga Edyta 174
 Sulka Monika 271
 Swaldek Michał 101
 Sykała Elżbieta 108
 Szafraniec Alicja 185, 186, 188, 189
 Szajewski Jacek 188
 Szajnocha Karol 66
 „Szary” (pseud.) *zob.* Heda Antoni
 Szczepańczyk Czesław 33, 47, 48, 293
 Szczepański Jerzy 62, 63
 Szczepański Władysław 130, 131
 Szczerba Zenon 247
 Szcześniak Ewa 202
 Szcześniak Roman 202
 Szczodrak Mieczysław 115, 119
 Szczyrba Jerzy 128, 129
 Szczyrba Józef 115
 Szeidl Danuta 264
 Szelachowski Tadeusz 155
 Szeląg Zdzisław 60
 Szember Adam 85
 Szempruch Jolanta 127
 Szewczenko Taras 150, 271
 Szląpek Ewa 309
 Szlufik Władysław 115, 126, 127, 297
 Szlufik-Pańtak Elżbieta 308
 Szmidt Marian 85, 86
 Szolochow Michaił 308
 Szolowski Andrzej 202, 203
 Szostak Władysław 142, 143
 Szperna Tadeusz 262
 Szplit Andrzej 150, 151
 Szpringer Monika 159–161, 164, 165, 167, 168, 174, 181
 Sztuk Teodor 101
 Szwaja Zofia 217
 Szydlik-Leszczyńska Agata 140
 Szydłowski Stanisław 84, 85
 Szydłowski Stefan 131
 Szyjko Cezary 271

- Szymański Adam 114, 119
 Szymański Mirosław 119, 126
 Szymański Włodzimierz 131
 Szyndler Bartłomiej 41
 Szypułowa Irena 115, 123, 127, 128
 Szyszkowski Władysław 289
- Ściegienny Piotr 62
 Ścisłowicz Sylwester 122
 Śledzianowski Jan 122, 126, 297
 Śledzińska-Katarasińska Iwona 146
 Śliwiński Zbigniew 168, 170, 173
 Śliwowska Wiktoria 253
 Śliżyński Kornel 85
 Ślusarczyk Urszula 307, 310
 Ślusarczyk Zenon 271
 Śniadecki Jan 46, 53
 Śniadecki Jędrzej 46, 53
 Świeca Marek 115, 123, 130
 Świercz Anna 103, 108
 Świerczewski Karol 23
 Świerzowska Maria *zob.* Wojtyła-Świerzowska Maria
- Tarkowski Michał 293
 Tatarowicz Jan 115
 Tercz Marek 308
 Tess Marta 179
 Toborowicz Krzysztof 84
 Tokarski Jan 42, 289
 Tomala Magdalena 142, 143
 Tomaszczyk Barbara *zob.* Lewandowska-Tomaszczyk Barbara
 Tomaszewski Alojzy 96
 Tomaszewski Jerzy 202, 203
 Topińska Zofia 126
 Toporska Agnieszka 179
 Trafiałek Elżbieta 122, 123, 143
 Treliński Gustaw 105–107, 127
 Trębaczewicz Ireneusz 202
 Trzaskowski Zbigniew 66, 309
 Tureć Wołodimir 123, 124, 129, 130
 Tusk Donald 307
 Tuszyńska Ewa *zob.* Mamrot-Tuszyńska Ewa
 Tworzydło Dariusz 148
 Tymiński Jerzy 261
 Tyrawska-Spychałowa Danuta 84, 85
 Tyrpa Anna 66
- Uberman Olga *zob.* Darewicz-Uberman Olga
 Ujazdowski Kazimierz 310
 Ukleja Andrew 179
 Ulam Stanisław Marcin 106
 Ulewicz Tadeusz 46
 Umiński Józef 37
 Urban Waclaw 24, 40–45, 62, 63, 73, 231, 292
 Utkowska Beata 66, 67
 Uziembło Adam 105
- Van de Graaff Robert J. 98
- Waldon Agnieszka *zob.* Zaremba Agnieszka
 Waluszewski Jan 223
 Warda Kazimierz 67
 Wardecka Alina 188, 189
 Warkusz Franciszek 97
 Wawrzeńczyk Czesław 90
 Waygart Jerzy 309
 Wciślik Anna 188
 Weintraub Wiktor 46
 Weiss Janusz 293
 Wendorff Janusz 170, 172, 174
 Westermann Sigrid 144
 Weyna H. 289
 Wiaderny Anna 188, 191
 Wiackowska Irena 85–87
 Wiackowski Stanisław K. 84–87
 Wiech Stanisław 63, 252
 Wieczorek Karol 188, 189
 Wieczorek Zbigniew 77, 105
 Wieloch Aleksandra 129
 Wierciński Andrzej 141, 144, 146
 Wierzbicka Ewa *zob.* Pełka-Wierzbicka Ewa
 Więckowski Ryszard 113, 114, 118, 119, 126, 127
 Wijaczka Jacek 62, 63
 Wilczkowska Anastazja 270
 Wilczkowska Anna 188, 189
 Wilczkowska Zofia 39
 Wilczyński Witold 103
 Wiloch Tadeusz 126, 127
 Winiarczyk Tomasz 202
 Winiarska Zofia *zob.* Ozóg-Winiarska Zofia
 Winiarski Jerzy Andrzej 66
 Winogradow Anatolij 68
 Wiraszka Grażyna 157, 174
 Wisłocki Leszek 129
 Wiślicz-Iwańczyk Eugeniusz 37
 Wiśniewska Jadwiga 264
 Wiśniewska-Rutkowska Lucyna 142
 Wiśniewski Czesław 261
 Wiśniewski Sylwia 140
 Wiśniewski Tadeusz 115
 Witek Bożena 87, 88
 Witkiewicz Zygfryd 91
 Witusiak Małgorzata *zob.* Kaleta-Witusiak Małgorzata
- Włodarczyk Zbigniew 97, 98, 100
 Woch Franciszek 108
 Wojciechowski Jacek 49
 Wojciechowski Jerzy 262
 Wojciechowski Michał 105, 107
 Wojnowicz Włodzimierz 68
 Wojnowska Wanda 157
 Wojtyła-Świerzowska Maria 50, 65
 Wolczko Jadwiga 90
 Wolny Helena 42, 60, 74

Wolszczak Magdalena *zob.* Tomala Magdalena
Wołkowa Tatiana 52
Wołowiec Krzysztof 93
Woś Czesław 311
Wożakowska-Kapłon Beata 161, 164, 170, 172, 174,
177, 311
Wójcik Andrzej 87, 88
Wójcik Mirosław 66
Wójcik Tomasz 43
Wójcikowski Jacek 202
Wójtowicz Bożena 103
Wrońska Iwona 144
Wroński Adam Stanisław 96
Wróbel Tadeusz 33, 40, 113, 114, 118, 122, 126,
127, 289
Wróblewska Teresa 259–261
Wróblewski Zygmunt 135
Wygodzka Natalia N. 103, 104
Wzorek Przemysław 239

Zabielski Stanisław 164, 172
Zabłocka Wiesława 157, 170
Zaborowska Katarzyna 66
Zaczek-Kucharska Ewa 170
Zakrzewska Bożena 188, 189
Zamiar Zenon 148, 150
Zamojski Adam 142, 146
Zapała Bartłomiej 142, 143, 146
Zapolska Gabriela 66
Zaremba Agnieszka 127, 141–143, 146, 147
Zaręba Alfred 231
Zaręba Maria 231
Zawada Krzysztof 314
Zawadzka Bożena 115, 127
Zborowski Jan 119
Zbroińska Barbara 150
Zdenkowski Jan 90

Zdrada Jerzy 43, 302
Zdziebło Kazimiera 161, 174
Zegadłowicz Emil 66, 231
Zehnder Ludwig 98
Zeiss Carl 98
Zeitzi Gottfried 305
Ziarkowska Elżbieta 254
Ziejka Franciszek 56, 58, 306
Zielińska Anna 157
Zielińska Barbara *zob.* Smoleńska-Zielińska Barbara
Zieliński Jacek 259
Zieliński Tomasz 302
Ziętara Tadeusz 102
Zins Henryk 42
Ziołowicz Katarzyna 123
Ziomek Jan 101, 102
Zuber Renata *zob.* Stojeczka-Zuber Renata
Zych Adam Alfred 115, 125, 287, 298
Zych Bożena 115
Zych Stanisław 34

Żak Stanisław 47, 50, 60, 61, 69
Żarnotal Anna 188
Żechowski Stefan 231
Żelezik Anna 187, 189–191
Żeromski Stefan 27, 37, 53, 66, 67, 73, 227, 239, 251,
298–300, 305, 310, 312
Żuk Józef 68, 301
Żukowska Zofia 312
Żurakowskaja Nelly 43
Żurawski Arkadiusz 179
Żurawski Kazimierz 90
Żurek Maria 68
Żurek Sławomir 103, 104
Żurkowski Maciej 85
Żwirko Franciszek 7
Życki Artur 142, 143

